Neden öldürüldüler?

Kanlı Pazar
Koray Doğan
Orhan Yavuz
Bahçelievler Katliamı
Bedri Karafakioğlu
Akın Özdemir
Abdi İpekçi
Ümit Doğanay
Ümit Kaftancıoğlu
Sevinç Özgüner

Orhan
Tüleylioğlu

"Bu kan kurumaz!"

um:ag

İnsanlığın eşitlik ve özgürlük yürüyüşüne katkı sunanları asla unutmayacağız...

Bu değerli eserde yer alan aydınların tümü bu ülkenin daha özgür, eşitlikçi ve demokratik bir ülke olması için uğraş veren birer aydınlanma neferiydiler.

Barışın, kardeşliğin; basın ve düşünce özgürlüğünün simgesiydiler.

Yaşamlarını emekleriyle, alın terleriyle kazanan emekçi halka büyük bir sevgi taşırlardı yüreklerinde.Bu nedenle katledildiler.

Bu yüzden tüm bu aydınlarımızı anmak, anlamak ve yaşatmak onların mücadelesini verdikleri ilke ve değerlere sahip çıkmak ve bu değerleri insanlığın ortak mücadelesi yapmak bizlerin ortak sorumluluğudur.

İşte o zaman onları katleden karanlık eller amaçlarına ulaşamamış olacaklar ve onların yaşam felsefesi ve değerleri altında ezilecekler; bu değerlerin yaydığı aydınlıkla maskeleri düşecek, teşhir olacak ve kendi karanlıklarıyla birlikte tarihin kirli köşelerinde yok oluşu yaşayacaklardır.

Bülent Tanık
Çankaya Belediye Başkanı
Ocak 2010

um:ag Vakfı Yayınları: 94
um:ag Araştırma Dizisi: 2

ORHAN TÜLEYLİOĞLU

Bu Kan Kurumaz

NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER?

İkinci Kitap

Birinci Baskı: Ekim 2007, Ankara, 2000 adet

ISBN 978- 975- 8084- 94- 4

Yayın Yönetmeni: Orhan TÜLEYLİOĞLU
Kapak Tasarım: dgt Ajans
Dizgi: **um:ag**
Baskı: DUMAT

Bu kitabın telif hakları
Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'na bırakılmıştır.

uğur mumcu ARAŞTIRMACI GAZETECİLİK VAKFI
Paris Cad. No. 14, 06540 Kavaklıdere - Ankara
Tel: (0312) 417 77 20 pbx Faks: (0312) 417 57 46
E-posta: umag@umag.org.tr www.umag.org.tr

ORHAN TÜLEYLİOĞLU

NEDEN ÖLDÜRÜLDÜLER?

İkinci Kitap

Bu Kan Kurumaz

um:ag

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ

ONLAR ÖLDÜRÜLDÜLER / MUZAFFER İLHAN ERDOST 9

BU KAN KURUMAZ..... 13

KANLI PAZAR..... 15

KORAY DOĞAN.....47

ORHAN YAVUZ.....69

BAHÇELİEVLER KATLİAMI.....111

BEDRİ KARAFAKIOĞLU.....147

AKIN ÖZDEMİR..... 169

ABDİ İPEKÇİ 197

ÜMİT DOĞANAY..... 261

ÜMİT KAFTANCIOĞLU.....293

SEVİNÇ ÖZGÜNER.....329

KAYNAKÇA.....353

AD DİZİNİ.....354

SUNUŞ

Uğur Mumcu, ailesi Ankaralı olmasına karşın, 22 Ağustos 1942'de, babasının görevi nedeniyle bulundukları Kırşehir'de doğdu. Babası Ankara'ya atanınca, Ulus'ta Devrim İlkokulu'nda başladığı ilköğrenimini Bahçelievler'deki Ulubatlı Hasan İlkokulunda tamamladı, Cumhuriyet Ortaokulu ve Deneme Lisesi'ni bitirdikten sonra (1961), Ankara Hukuk Fakültesi'ne girdi.

Uğur Mumcu, öğrencilik yıllarında "bilgi sahibi olmadan fikir sahibi olunamayacağı"nı kavramış, etkin, coşkulu, çok okuyan, araştıran ve sorgulayan bir gençti. Onun öncülüğünde yapılan toplantılara zamanın politikacıları, bilim ve sanat insanları çağrılıyor, "münazara"lardaki başarılarıyla dikkati çekiyordu. Daha 20 yaşındayken "Türk Sosyalizmi" başlıklı yazısıyla Yunus Nadi Makale Yarışmasını kazandı. Hukuk Fakültesini bitirince (1965), bir süre avukatlık yaptı. Sonra dil öğrenmek için İngiltere'ye gitti, dönüşünde Hukuk Fakültesinin İdare Hukuku Profesörü Tahsin Bekir Balta'nın asistanı oldu. 12 Mart'ın aydınlara yönelik baskıcı tutumundan o da payına düşeni aldı; askerliğini yapmak için hazırlanırken tutuklandı, sonrasında "Sakıncalı Piyade" sayıldı. Askerlik dönüşü gazetecilikte karar kıldı, üniversiteden ayrıldı. Yön, Kim, Devrim, Türk Solu, Ortam, Akşam, Milliyet ve Yeni Ortam'dan sonra uzun süre Cumhuriyet'te yazdı. Ölümünden önce 25; ölümünden sonra yazılarının toplandığı 40'ı aşkın kitabı yayımlandı.

Atatürkçü, laik, cumhuriyetçi, demokrat bir Türkiye'nin yılmaz savunucusu; devrimci, hep emekten yana olan, hep araştıran ve sorgulayan gazeteci Uğur Mumcu, 24 Ocak 1993 günü otomobiline konan bir bomba ile inandığı değerler uğruna öldürüldü.

Eşi Güldal Mumcu, çocukları Özgür ile Özge; Uğur Mumcu'nun, ilkelerinden ödün vermeyen kişiliğini gelecek kuşaklara aktarmak; kütüphanesini, arşivini ve tüm yazılarını tarihsel sırasıyla, düzenli olarak araştırmacıların kullanımına sunmak, gazeteciliğe hevesli gençleri, araştırmacılık alışkanlığıyla mesleğe kazandırmaya çalışmak gibi amaçlarla, Ekim 1994'te Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik Vakfı'nı kurdular. Vakıf, Aralık 1995'te amacı doğrultusunda etkinliklerini yaşama geçirmeye başladı. Şimdi genç gazetecileri araştırmacılığa yöneltmek, insanların düşündüklerini yazıya doğru aktarmalarını sağlamak için yazma seminerleri düzenliyor, başkentlileri sanatsal, bilimsel etkinliklerde buluşturan toplantıların yanı sıra kitaplar yayımlıyor.

Uğur Mumcu'nun gazete ve dergilerde beş bini aşkın köşe yazısıyla, dizi yazıları söyleşileri yayımlanmış, um:ag Yayın Bölümü bunların hepsini "Bütün Yapıtları" ve "Bütün Yazıları" dizilerinde kitaplaştırmıştır. Yapıtların yeni baskılarına, ilk baskılarda gözden kaçan yazılar da eklenerek, Mumcu'nun tek satırının eksik kalmamasına özen gösterilmiştir. Çünkü onun canına mal olan bir savaşımla yaptığı araştırmalar, yazdığı yazılar, geride bıraktığı en değerli kalıttır. Ölümünden bu yana geçen sürede bu yazıların hâlâ güncel olması ise, bu kalıtın önemini anlatmaktadır.

"Neden Öldürüldüler?" adını taşıyan, araştırma dizimizin bu İkinci kitabında; Koray Doğan, Orhan Yavuz, Bedri Karafakıoğlu, Akın Özdemir, Abdi İpekçi, Ümit Doğanay, Ümit Kaftancıoğlu, Sevinç Özgüner cinayetleri ile Bahçelievler Katliamı ve Kanlı Pazar'ın ardındaki karanlıklar; dava dosyaları, gazete arşivleri, konuyla ilgili kitaplar ve Uğur Mumcu'nun yazılarıyla gün ışığına kavuşturuluyor. Kitapta

ayrıca, öldürülen aydınlarımızın aileleri, yakınları, ve dostlarının anlatımlarına da yer veriliyor.

Bilimin ve sanatın aydınlattığı bir dünyada, demokrasinin yaşama biçimi ve adaletin herkes için olması, bir kişinin bile hak ve özgürlüklerinden yoksun kalmaması için savaşım veren Uğur Mumcu gibi aydınlar, düşündükleri için öldürüldüler. Daha aydınlık bir dünyanın Mumcu gibi aydınların çoğalmasıyla kurulacağına inanıyor ve bu inancı aydınlanmacılarla paylaşmanın verdiği güçle Mumcu'nun düşüncelerinin gelecek kuşakları da aydınlatacağını biliyoruz.

Düşünenlerin öldürülmemesi, öldürülenlerin hiç unutulmaması dileğiyle...

um:ag

Onlar Öldürüldüler

Muzaffer İlhan Erdost

Bugün pazar.

Cumhuriyet'te bir "aile" fotoğrafı.

İçlerinden biri bana gülümser gibi. "İlhan" diyorum içimden. Sanisiye gibi bir an. Bir an, Ümit Kaftancıoğlu ne kadar da benziyor İlhan'a diyorum içimden.

Yalnız İlhan'a mı benziyor!

Sevinç Özgüner'e de benziyor biraz. Biraz Abdi İpekçi'ye, Ümit Doğanay'a.

Akın Özdemir, Serdar Alten sanki.

Belki Orhan Yavuz benzemiyor hiç birine. Ama ne çok benziyor Orhan Yavuz'un kalbine saplanan bıçak, Kanlı Pazarın sırtına saplanan bıçağa, Turgut Aytaç'a, Duran Erdoğan'ın göğsüne girmekte olan bıçağa.

Ne kadar da benziyor bıçaklar birbirine.

Ne kadar da benziyor birbirine kurşunlar.

Nasıl benziyor öldürenler öldürenlere.

Nasıl da benziyor birbirlerine sorgularken sorgulamayanlar.

Yargılarken yargılamayanlar, nasıl da benziyorlar birbirlerine, yani ipi yargının elinden, yani Doğan Öz'ün katilinin boynundan çıkartıp Doğan Öz'ün boynuna dolayanlara.

Nasıl da benziyor Kanlı Pazar tuzağa düşürülmüş Malatya'ya, kapana kıstırılmış Kahramanmaraş'a, kuşatılmış Çorum'a.

*

Tam da "pazar"ın kanlanacağı Kanlı Pazar günü, 16 Şubat 1969'da, *Bugün* de, Hac'dan, yani riyal'lerin CIA eliyle banka hesaplarına taşındığı Merkez'den yazmış Mehmet Şevket Eygi: "Deccallık yıkılsın, Tevhid yükselsin!" diye. Deccal: Kemal Atatürk. Deccallık: Atatürkçülük.

Müslümanlara, "Komünizm küfrüne karşı derhal silahlan!" diye yazmış ve sürdürmüş: "Hamle kafirden gelsin. Gelir gelmez savaş kösleri çalsın. Bayraklar yükselsin. Hareket başlasın." "Kızıl kafirlerin, Deccal uşağı dinsizlerin tepelerine birer intihar uçağı gibi insin."

İlhan Selçuk'un "Kanlı Pazarı Tahlili"nden okuyalım:

> "**Üniversite gençliği 16 Şubat Pazar günü "Emperyalizmi tel'in mitingi" yapacak. Yasal izinler alınmış. On bin kişilik bir topluluk Beyazıt'ta Hürriyet meydanından Taksime yürüyecek, burada konuşacak ve dağılacaklar.**
>
> "**Sabah, sağcı ve ümmetçi gazetelerde, Müslümanlar, kafirleri yok etmeleri için cihad'a çağrılıyor. "Cihad Ordusu" Taksim meydanında**

mevzileniyor.

"Beyazıt'tan yola çıkan gençlik, 16.20'de Gümüşsuyu'na varıyor. Yürüyüşçülerin bir ucu Taksim meydanına vardığı ve Taksim'de bin kişi toplandığı zaman, Cihad birliklerinin planladıkları gibi, toplum polisi tarafından yürüyüşün önü kesiliyor, gövdesi dışarıda kalıyor. Gençlerden bine yakın bir topluluk, Gümüşsuyu caddesinden kurtulup meydana girdikleri zaman, toplum polisi, yürüyüşün gövdesiyle Taksim'e girenlerin arasını kesiyor, sağ yandan saldırı başlıyor. Mevzilenmiş polis bu saldırıya yardımcı oluyor. Gümüşsuyu caddesi kesilmiş, yürüyüş kolunun dokuz bini savaş alanı dışında kalmıştır. Taksim'deki bin kadar genç, silahsız ve şaşkın Cihad birliklerinin tuzağına düşmüştür.

"İkinci aşama: Toplum polisi, İnönü Gezisi cephesini açıyor. Dört-beş bin kadar saldırgan ellerinde bıçak, zincir ve sopa ile meydanda kuşatılmış bin kadar silahsız gencin üstüne atılıyor. Canlarını kurtarmak için gençler İstiklal Caddesi ve Sıraselviler tarafına kaçmaya başlıyorlar. Toplum polisi orada barikat kurmuştur. Cihat birliklerinden kaçmak isteyen gençleri göğüslüyorlar, durduruyorlar, avı avcıya teslim ediyorlar.

"İşte o zaman başlıyor katliam."

Hürriyet, bu planlı ve programlı katliamı, "kardeş kavgası" olarak taşıyor manşetine...

Tanrım...

Çünkü bağımsızlık coşkusuyla taşan, yurt sevgisiyle ülkesini kucaklayan gençliğin üzerine saldırtılan parayla tutulmuş "kabadayılar"ın işledikleri cinayetleri "kardeş kavgası" olarak nitelemek olanaklı mıydı?

Kanlı Pazarda işlenen cinayetleri, Kanlı Pazarın başbakanı Demirel, "Genellikle tahrike kapılan halkın karşı hareketi" olarak nitelemişti. "Tahrike kapılan bu halkın" ne olduğunu, kimlerden oluştuğunu ise, Rauf Tamer, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı, bazı kabadayıları kentin dışına çıkardığında açıklayacaktı. "Memleketin en karanlık günlerinde, diye yazıyordu, anarşist gençlerin Beyoğlu'ndaki tahribat hareketlerini bunların mevcudiyetleri önlemiştir." ("Kabadayılar", *Tercüman*, 13 Kasım 1971.)

Aynı tarihlerde, Türkeş'in yönetiminde, 45 ilde kurulmuş olan 49 kampta, Amerikalı iç savaş uzmanları, sabotaj, suikast ve benzeri dersler vermekteydi. Bu kamplarda eğitilen 250 bin komando, gerek devlet kurumlarında, gerek resmi bir kuruluş olmayan gladyo içersinde, gerek oradan oraya taşınan mobil "kuvvetler" olarak, 1 Mayıs, Bahçelievler, Üniversite, Malatya, Sivas, Kahramanmaraş, Çorum gibi kitlesel katliamlarda kabadayıların yerine görevlendirilecekler, yani kabadayılar gerekirse, kentlerin dışına da çıkarılacaktı.

Kanlı Pazar, 1963'lerden 1971'e dışarıda, sokakta, 1971'den 1974'e içerde, emniyette, kontrgerillada, cezaevinde, 1974'lerden 1980'lere değin bir cinayetten bir katliama Türkiye'yi baştan başa dolaşan, ülkeyi bir askeri darbe ortamına sürükleyen bir iç savaşın nirengi noktası gibi. Kanlı Pazar

parantezi 1963'lerde açılıyor, 1980'lerde kapanıyor. Kapanmaktan çok, kimlik ya da gömlek değiştirerek sürüyor.

İşte Kanlı Pazar parantezinin açılışına öngelen dönemde, Kanlı Pazarın amacını ve hedefini açıklamaya yarayacak olaylardan bazıları:

27 Ağustos 1964 - Türkiye'de Amerika ve Yunanistan aleyhine gösteriler yapıldı.

9 Nisan 1966 - İstanbul'da 6. filo karşıtı gösteriler.

8 Eylül 1966 - Gazeteci İlhami Soysal kaçırıldı, dövülmüş olarak bir tarlaya atıldı.

7 Ekim 1968 - İstanbul'da 6. Filo karşıtı gösteriler yapıldı.

30 Mart 1968 - MTTB, Ankara'da "Milli Şahlanış Mitingi" düzenledi. "Yasamız ordumuz - İslamiyet'tir yolumuz" sloganı kullanıldı.

15 Mayıs 1968 - NATO'ya Hayır Haftasında 106 öğrenci gözaltına alındı.

15 Temmuz 1968 - 6. Filo İstanbul'a geldi, göstericilerle toplum polisi çatıştı.

17 Temmuz 1968 - İTÜ Yurdunu basan toplum polisi Vedat Demircioğlu'nu pencereden attı.

6 Ocak 1969 - ABD Büyükelçisi Commer'in arabası ODTÜ'de yakıldı.

16 Şubat 1969 - Kanlı Pazar. 2 ölü, 200 yaralı.

Kanlı Pazarın parantezi, denebilirse, 6. Filoyu ilk protesto eylemiyle açılıyor ve Kanlı Pazarda, 6. Filoda simgeleşen ABD emperyalizmi karşıtı eylemler, İslam'a yönelik saldırılar olarak kanlı bir biçimde bastırılmaya çalışılıyor.

12 Mart 1971, Kontrgerilla dönemidir, darağaçlarının kurulduğu, binlerce gencin işkenceden geçtiği, cezaevlerini doldurduğu dönemden 12 Eylüle kadar 5388 insan yaşamını yitirecek, burada kalmayacak, 12 Eylül askeri yönetimi altında yüzlerce insan, işkencede, cezaevinde, darağacında, olmazsa sokakta öldürülecektir.

Ne var ki, Türkiye, kanlı olayların girdabında Türkiye kadar büyük bir tuzağa düşürüldüğünü ve emperyalizmin kapanına sıkıştırıldığını bilemeyecek.

*

Kanlı Pazar ayracı içersine sıkıştırmaya çalıştığımız, ama yurda serpilmiş, şurada sabotaj, burada suikast, orda cinayet, ötede katliam biçiminde kendini açığa vuran, gerek Kanlı Pazar, 1 Mayıs, Üniversite Katliamı gibi toplu öldürümlerin, gerek Bedri Karafakioğlu, Ümit Doğanay, Cavit Orhan

Tütengil gibi simgesel adların ve bunların aralarına serpilmiş binlerce insanın, tek bir merkezden yönlendirilerek, tek bir nedenle, tek bir amaç için öldürüldüklerini Orhan Tüleylioğlu açıklığa kavuşturmaya çalışıyor - bize ve geleceğe.

Okur, geçen yıl *Neden Öldürüldüler*'in ilk kitabıyla kucaklaşmıştı. Alt başlığı olan "Babam neden öldürüldü anne!" sorusunu, Taylan Özgür'den Necdet Güçlü'ye, Doğan Öz'den Bedrettin Cömert'e, Necdet Bulut'tan Hakan Şenyuva'ya, Cevat Yurdakul'dan Cavit Orhan Tütengil'e, Kemal Türkler'e 12 Eylül öncesi vurularak öldürülenlerden 12 Eylül yönetimi altında Mamak Askeri Cezaevinde dövülerek öldürülen İlhan Erdost'a değin, annelerin, kardeşlerin, eşlerin ve çocukların, "neden öldürüldüler" sorusunu, neden öldürüldüler sorusuyla yanıtlamaya çalışmıştı.

Bu yıl, *Neden Öldürüldüler?* ikinci kitabıyla okura kavuşuyor. "*Bu Kan Kurumaz*" kitabın alt başlığı. Kanlı Pazar, Koray Doğan, Orhan Yavuz, Akın Özdemir, Bahçelievler Katliamı, Bedri Karafakioğlu, Abdi İpekçi, Ümit Doğanay, Ümit Kaftancıoğlu, Sevinç Özgüner, bize, nasıl, niçin ve neden öldürüldüklerini soruyorlar. Sorularını yanıtlayamadığımız için, her birinin ardından bir öteki öldürülüyor. Bir ötekiyle daha sonraki arasında, adları yalnızca ad olarak o günkü gazete sayfalarının arka sıralarında belli belirsiz duran onlarca, yüzlerce adı da simgeliyor onlar.

Neden Öldürüldüler? baskı makinelerinin silindirleri arasında kağıda dökülerek binlere ulaşmak için solurken, Orhan Tüleylioğlu, **um:ag**'ın ve bir yanı Uğur Mumcu'yla yaralı, bir yanı tüm öldürülenlerin acılarıyla parça parça sevgili dost Güldal Mumcu'nun yüreklendirmesiyle üçüncü kitabı, *Neden Öldürüldüler*!'i tamamlamaya koşuyor.

Onlar varlıklarıyla, varoluşlarıyla, duruşlarıyla, davranışlarıyla birer direniştiler. Bağımsızlığın, özgürlüğün, özgürleşmenin direnciydiler. Kimi zaman tek başlarına, kimi zaman toplu olarak, kimi zaman yığınların önünde, içinde, arkasında, insanın ve insanlığın ileriye yürüyen bilgisi, bilinci, gücüydüler.

Dinsel köleleştirmeye karşı, küresel egemenliğe karşı, evrensel tutsaklığa karşı, onlar, insandan insanlığa özgürlüğün ve bağımsızlığın bayrağı oldular.

Bir gün alacasında, bir sabah evden çıkarken, gün boyu grevdeyken, dersten çıkarken bir ikindi üzeri, bir kır kahvesinde grubu içerken sevgilisiyle, bir pazar kızını parkta salıncağa bindirirken, düşler içindeyken, kederliyken, gülerken, konuşurken, bir kurşun sırtında, bir bıçak kalbinde, bir bombanın parçaları gövdesinde, yaşamdan koparıldı onlar.

Onlar öldürüldüler.

Çağdaş kölelikten özgürlüğe giden çetin yolda, işkencelerin, cezaevi baskınlarının, öldürümlerin, darağaçlarının çetin yolunda, boyun eğmeyenlerin, ezilmeyenlerin bilincinde soluk alıyor onlar, direncinde yaşıyor onlar.

Eylül 2007, Ankara

"Bu Kan Kurumaz!"

Orhan Tüleylioğlu

Ülkemizin yakın tarihinde dünyada eşi benzeri görülmemiş bir aydın kırımı yaşandı.

Yaprakları kanayan bir takvimden geçtik. İnsanlar düşürüldü tek tek, yetmedi toplu öldürümlerle gelecek karartıldı.

Uluslararası sermayeyi yöneten emperyalist ülkeler, Türkiye'de, emekçi sınıfların ve gençliğin devrimcileşmesinin, kendi egemen konumlarını yitirmesine yol açacağını biliyorlardı. Demokrat ve devrimci devinimlerin önlenmesi amacı, sömürgeci dünya sistemi için yaşamsal bir önem taşıyordu. Bu yüzden, Türkiye'deki devrimci devinimi yavaşlatmak, durdurmak, geriletmek ve daha sonra çökertmek gerekiyordu.

Ülkemizi komünizm tehlikesinden kurtarmak gerekçesine sığınarak faşist örgütlenme kurgulandı ve silahlandırıldı. Kapsamlı bir imha planını adım adım uygulamaktan çekinmeyen bu faşist örgütlenme, Türkiye'nin örf, adet ve geleneklerini koruyacağız diye silaha sarıldı ve binlerce yurttaşımızı, aydınımızı ve öğretim üyelerimizi pusular kurularak öldürdü. Ve 12 Eylül'e işte böyle gelindi...

*

1977-1980 arası yıllar ülkemizde terörün doruğa ulaştığı yıllardı.

Uğur Mumcu, o yıllarda kaleme aldığı yazılarında "Bu kan kurumaz!" diyor ve "Bu cinayet örgütlerini kimler yönetiyor?", "Bu silahlar, bu paralar, nerelerden, kimlerden geliyor?", "Kim veriyor bu emirleri?" sorularını bıkıp usanmadan soruyordu. İşte bu yazılardan birkaç alıntı:

"Öldürülen öğrencilerin adlarını art arda sayabilir misiniz? Sayamazsınız. Şimdiye dek kaç kişi öldürüldü bilir misiniz? Bilemezsiniz. Çünkü artık siyasal cinayetler, günlük olaylar arasına girdi. Artık hiç kimse bu tür olayları yadırgamıyor. Cinayete, kurşuna, işkenceye, ölüme alıştık toplum olarak. Daha doğrusu alıştırıldık."

(Cumhuriyet, 22 Ocak 1977)

*

"Bu cinayetler, ülke çapında, belirli bir programa uyularak işleniyor. Vurulanlar, öldürülenler, hep devrimci öğrenci liderleridir. Saldırganlar ise, adam öldürmek için özel olarak yetiştirilmiş profesyonel katillerdir.

Öldürülen öğrencilerin hepsi de ya başlarından, ya göğüslerinden, ya da karınlarından vuruluyorlar. Bu bir rastlantı değildir. Cinayetler, ülkede bir kargaşa ortamı yaratmak için görevlendirilmiş özel uzmanlarca işlenmektedir. Cinayetlerin arkasında "kontrgerilla" adlı yasadışı örgütün görevlileri bulunmaktadır."

(Cumhuriyet, 9 Ocak 1978)

"Türkiye'de bugüne dek birçok siyasal cinayet işlendi. Ve acıdır ki bu siyasal cinayetlerin sanıkları yakalanamadı ya da yakalanmak istenmedi. Katiller ve cinayet çeteleri bundan cesaret aldılar:

- Nasıl olsa yakalanmıyoruz..."

(Cumhuriyet, 6 Nisan 1978)

*

"Her cinayetin arkasındaki karanlıklar, bu kan gölü, her kesimden ölen ve öldüren insanlar ve bir ucu esrar, öteki ucu silah kaçakçılığına dayalı uluslararası örgütler...

"Sağ-sol çatışması" değil, "ülkücü-devrimci kavgası" değil, bir başka olay bu! Evet içinde sağcılık, solculuk var; evet içinde ülkücülük-devrimcilik var. Ama bunların çok ötesinde bir olay bu."

(Cumhuriyet, 8 Aralık 1979)

*

"Bütün Türk ulusuna buradan haykırıyorum: Türkiye'yi işgal edenler vardır. Türkiye yeraltından işgal edilmiştir. Bu işgalciler en kısa zamanda Türkiye'yi toprak üzerinden de işgal etmek düşüncesindedirler. Soruyorum; acaba Türkiye'den sorumlu olanlar bunu bilmiyorlar mı? Soruyorum; Niçin bilmiyorlar? Eğer biliyorlarsa, neredeler? Niçin Türkiye'yi toprak altından işgal etmiş olan bu cinayet yuvalarını kurutmuyorlar? Bilmiyorlarsa, bilmek zorundalar. Biliyorlarsa görevlerini yapmak zorundadırlar..."

(Cumhuriyet, 11 Aralık 1979)

*

Neden Öldürüldüler? adlı dizimizin ikinci kitabında da, ülkesinin aydınlık geleceğine inanan bu güzel insanlarımızın öyküleri dile getiriliyor. Kitap, ülkemizin yakın tarihinin bu trajik gerçeğini bir kez daha gündeme getirerek; aydın katliamının boyutlarını, nedenlerini, sonuçlarını, yakınlarında ve ülkemizde yarattığı etkileri araştırıyor. Bugün yaşadığımız sorunların kökenlerine ilişkin veriler sunarken, bir anlamda, nereden nerelere, nasıl sürüklendiğimizin belgelerini de sunuyor. Aydın birikiminin yok edilmesiyle ülkemizin emperyalistlere sunulması arasındaki bağı kurmak ise okura düşüyor.

Kitaba emeği geçen, yazılarıyla ve önerileriyle katkıda bulunan dostlarımıza, çalışmama büyük destek veren Ş. Güldal Mumcu'ya, Muzaffer İlhan Erdost'a, Işık Kansu'ya, Mustafa Yıldırım'a, Günay Güner'e, Murat Sayın'a, Faruk Bildirici'ye, Edibe Buğra'ya ve öldürülen aydınlarımızın yakınlarına teşekkür ederim.

KANLI PAZAR

~

16 Şubat 1969

Kanlı Pazar

16 Şubat 1969

60'lı yıllar emperyalizme karşı toplumun her kesiminden yükselen tepkilerin ve bilinçli eylemlerin ortaya çıktığı yıllardı. Bu dönemde, özellikle ABD'nin 6. Filosu'nun sık sık İstanbul Limanı'na gelerek Dolmabahçe önlerinde demir atmasına karşı tepkiler giderek yoğunluk kazanmakta, bunu ortaya koyan eylemler o günlerde sıkça yaşanmaktaydı.

15 Temmuz 1968'de ABD'nin Akdeniz'de görevli 6. Filo'suna bağlı bir uçak gemisi ile beş destroyer sekiz günlüğüne İstanbul'a gelmişti. İstanbul Teknik Üniversitesi öğrencileri bu ziyareti protesto etmiş, 17 Temmuz sabahı polisin olaylara karışanları yakalamak için İTÜ Talebe Yurdu'na cop kullanarak yaptığı baskın sert bir çatışmaya dönüşmüş, Hukuk Fakültesi öğrencisi Vedat Demircioğlu pencereden atılarak öldürülmüştü.

1967'den itibaren Türkiye'ye her gelişinde protesto gösterileriyle karşılaşan ABD 6. Filo'su, 1969 yılının şubat ayında yeniden İstanbul'a geldi. Ankara, İzmir, Trabzon ve İstanbul'daki ilk protesto gösterilerinin ardından, öğrenci ve işçi örgütleri 16 Şubat'ta İstanbul'da "Emperyalizme ve sömürüye" karşı bir yürüyüş ve miting düzenlediler. 76 gençlik örgütünün katılacağı gösteri yürüyüşü Beyazıt'tan başlayıp, Taksim Meydanı'nda sona erecekti. Yürüyüş için valilikten gereken izin alınmıştı.

Bununla birlikte, yürüyüşün düzenlendiği günlerde gerilim artmıştı. 14 Şubat'ta, İstanbul'da, cuma namazından sonra, Komünizmle Mücadele Derneği (KMD) ile artık sağ kesimin denetiminde olan Milli Türk Talebe Birliği'nin öncülüğünde, "Bayrağa Saygı" mitingi düzenlenmişti. Bu mitingte "komünistlere savaş açıldığı" ilan edilmiş, halka iki gün sonra düzenlenecek olan 6. Filo'yu protesto yürüyüşünde "komünistlere gereken dersi vermek üzere" toplanma çağrısı yapılarak şunlar söyleniyordu:

> *"Ey Müslümanlar!.. Pazar günü Taksim'de komünistlerin mitingi var. Allah'ını seven, dinini seven, karısının namusuna sahip çıkmak isteyen herkes, pazar günü saat 14'te, Taksim'de solcuları, komünistleri öldürmek için gelsin."*

AMERİKAN 6. FİLOSU İSTANBUL'DA

MİLLETİN SABRI TÜKENMEK ÜZEREDİR

MANZARA

Bir yanda kızıl bayraklar diğer yanda hapsedilen müslümanlar

KIZIL BAYRAK ASANLARA SON İHTAR

6. Filo Komutanı Vali Vefa Poyraz'ı ziyaret etti

Solcular, Amerikan askerlerine saldırmak için tetikte bekliyor

İSTEDİĞİMİZ ŞEY KOMÜNİZMDİR

"6. Filoyu protesto edenler komünisttir,

"Müsamahadcvam ederse komünistleri, halk kendisi ezecektir,

HAC MEKTUPLARI

Cihada hazır olunuz

Mehmed Şevket Eygi

"Ya tam susturacağız ya kan kusturacağız,,

Bugün ve Babıalide Sabah adlı gazetelerden derlenmiştir (11 - 16 Şubat 1969) .

Başta Bugün ve Sabah olmak üzere bazı sağcı basın organları da benzer içerikli yayınlar yapıyor, ABD'ye karşı yapılan eylemler gerici kesime, "Kızıl uşaklar istikbalimizi dinamitliyor", "6. Filoyu protesto edenler komünisttir", "Müsamaha devam ederse komünistleri, halk kendisi ezecektir", "Ya tam susturacağız ya kan kusturacağız", "Kızıl bayrak asanlara son ihtar" başlıklarıyla yansıtıyordu. Sahibi bulunduğu Bugün adlı gazetede başyazılar yayımlamakta olan Mehmet Şevket Eygi, aldığı hapis cezasından kurtulmak üzere hacca gidenlerle birlikte kapağı Arabistan'a atmış, oradan gönderdiği yazılarla, Amerikan 6. Filosunu korumak üzere Türk gençlerine karşı cihat çağrıları yapıyor; 15 Şubat'ta Bugün gazetesinde, "Cihada Hazır Olunuz" diye emrediyordu:

> *"Cihadta üstünlük var; zafer var, izzet var.*
> *Ey Müslümanlar! Ey Müslümanlar!... İmanınız tehlikede. Dininiz tehlikede. Kur'anınız tehlikede. Camiler tehlikede... Din, iman elden gidecek. Kalkın ey ehl-i İslam! Davranın..."*

ABD karşıtı göstericiler Taksim'e doğru yürüyüşe geçmek üzere Beyazıt'ta toplanırken, "komünistlere gereken dersi verme" çağrısına uyan sağ militanlar da saatler öncesinden Taksim'e geldi. Kamyonlarla ve otobüslerle Anadolu'nun her yanından taşınan KMD üyesi dinciler ve ülkücü komandolar Dolmabahçe'ye toplandılar; kıble olarak 6. Filo'yu alarak, tekbirlerle "cihad" namazı kılarak ve "Ya tam susturacağız, ya kan kusturacağız", "Kanımız aksa da zafer İslam'ın" sloganlarıyla Taksim'e yürüdüler. Burada binlerce militana bomba, taş, sopa, satır dağıtıldı. Taksim parkında da toplu namaz kılan bu militanlar, ellerinde taş ve sopalarla alana girecek göstericileri beklemeye koyuldular.

Beyazıt'tan hareket eden göstericiler Sultanahmet, Sirkeci, Karaköy, Salıpazarı üzerinden Dolmabahçe'ye geldiler. Dolmabahçe'den Taksim yönüne doğru yürüyüşe geçilip İstanbul Teknik Üniversitesi binasının önüne gelindiğinde Vedat Demircioğlu'nun anısına bir saygı duruşu yapıldı. En önde Türk bayrağı, arkada ise şu pankartlar vardı: "Geldikleri gibi gideceksiniz", "Emperyalizm ve yerli uşaklarına karşıyız", "Sükan'ın polisi Türk olduğunu unutma", "Öleceğiz, Atatürk'ün yolundan dönmeyeceğiz", "Rezil coni bir daha gelme", "Amerikan iti toprağımızda havlayamaz", "Amerika'yla tartışılmaz, savaşılır", "Yaşasın ezilen dünya halklarının kurtuluş savaşları", "Emperyalizm ve sömürüye karşı işçi yürüyüşü..."

30-35 bin kişinin Beyazıt'tan yola çıkarak o kadar uzun güzergâhı yürümesine o zamana değin tanık olunmamıştı. Göstericiler Taksim Meydanına girerken, polis önlerini keserek alana küçük gruplar halinde girmelerini sağladı. Alana girenler de burada bekleyen ve sadece iki sıra olan polis barikatını kolayca aşan sağcı militanların sopalı, taşlı ve bıçaklı saldırısına uğradı. Tekbir getiren saldırganlar meydana giren göstericileri şiddetli bir

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Pazartesi 17 ŞUBAT 1969
Sene: 21 - No. 7476

Hürriyet

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Müessisi: SEDAT SİMAVİ

BUGÜN 8 SAYFA

ŞUBAT AYI FAYDALI KİTAP KUPONU

KANLI PAZAR

Bu MİTİNG değil kardeş kavgasıydı

BİRBİRLERİNE şahsi hiçbir düşmanlığı olmayan insanlar, dün Taksim'de birbirlerini bıçaklamışlardır. Fotoğraf, copla yere yıkılan bir gencin sırtına doğru inen bıçağı göstermektedir. Bu vaziyete yanıbaşlarındaki Toplum Polisi bile seyirci kalmıştır. (Foto: Haber Ajansı - Atilay KAYAOĞLU)

BURASI SAVAŞ ALANI DEĞİL, BOMBALAR ALTINDA ANA - BABA GÜNÜNE DÖNEN TAKSİM MEYDANIDIR (FOTO: HA)

Sağcı ve solcular Taksim Meydanında taş, bıçak ve molotof bombaları ile çarpıştı

2 ÖLÜ 100 YARALI

Orhan KANTOĞLU

ALTINCI Filonun gelişi ile başlayan sağ - sol kavgaları, dün Taksim Meydanını "kana bulamış", çeşitli çevrelerin her vesile yekdiğerine düşman bellettiği taraflar, bıçak, tabanca, taş ve sopa, hattâ molotof kokteyleriyle birbirlerine saldırmış, bu dehşet verici boğuşmada, iki kişi can vermiş, yüze yakın insan da yaralanmıştır.

Ayrı milletten, iki din... ordusunun birbirlerine...

Vali emir verdi: "Dağıtın,, Ama artık çok geç idi...

Erdoğan KIRAL (HA)

"VUR" diyordu ... Sonra yere yıkılmış birinin kafasına tekme indirdi.

... Tabanca çekiyordu. Taksim Meydanı ... bombaları ile ...

DİĞER RESİMLER 8 İNCİ SAYFADA

biçimde dövdü. Çok geçmeden kalkanlı toplum polisleri de kalabalığa saldırmaya başladılar.

Beş dakika içinde, Taksim kana bulanmış, **Ali Turgut Aytaç** ve **Duran Erdoğan** bıçaklanarak öldürülmüş, yüzlerce gösterici yaralanmıştı. Ortada cinayet vardı; ama polis yaralananları topluyor, saldırganları engellemiyordu. Polis saldırganları değil, miting kolundan İstiklal Caddesi'ne, Elmadağ tarafına kaçanları yakalamıştı.

Ali Turgut Aytaç

Saldırganların zafer çığlığı, nutukları, tam 90 dakika sürdü. Yakılan gazeteler ve yürüyüşçülerin elinden alınan döviz ve pankartlar, birer savaş ganimeti gibi, polise gösteriliyor, ellerdeki sopalar, meydan muharebesini kazanmışların kılıçları gibi havada sallanıyordu.

Duran Erdoğan

Ertesi gün gazetelerde yayımlanan bir fotoğrafta, bir toplum polisi, bir adım ötesinde Turgut Aytaç bıçakla öldürülürken, elinde copla olayı büyük bir sakinlikle izlemekle yetiniyordu. Elinde bıçakla görünen kişinin belediye zabıta memuru Seyit Atmaca olduğu açıklandı. Bu kişi ifadesinde, bıçağı yerde bulduğunu söyleyince serbest bırakıldı. Gazetedeki resminden teşhis edilen toplum polisi Haşim Bozkurt ise görevini ihmal ettiği gerekçesiyle tutuklandı. Ancak, açılan dava sonucunda suçsuz bulundu. Olayın sorumlularının bulunmasını isteyen sol yayınlar için polise hakaret, hükümete hakaret gibi savlarla dava açıldı. Köktendinci Bugün gazetesindeki kimi yazılar nedeniyle, halkı suç işlemeye kışkırtmak gerekçesiyle kovuşturma başlatıldı.

Genç Sinemacılar Grubu, Taksim alanındaki bütün olayları filme çekmişler ve TV'ye vermişlerdi. Ama filmin gösterimi dönemin başbakanı Süleyman Demirel tarafından engelleniyor, Meclis'te konuya ilişkin görüşmeler ise 20 dakikalık bir süreye sıkıştırılmaya çalışılıyordu.

Olay toplumda büyük tepki yarattı. İktidardaki Adalet Partisi dışındaki siyasal partiler dönemin İçişleri Bakanı Faruk Sükan'ın istifasını istediler. Buna karşılık, Sükan suçu solcu göstericilere attı, polisin normal görevini yerine getirdiğini belirtti ve tepkilere karşı kayıtsız kaldı. Bu arada, AP mensubu bazı milletvekilleri de hükümet hakkındaki suçlamalara katıldılar. Hatta AP senatörü Mahmut Vural konuyla ilgili bir genel görüşme açılmasını istedi. Bununla birlikte, "Kanlı Pazar" olarak tarihe geçen bu olay hakkında kısıtlı bir soruşturma yürütüldü ve dosya kısa bir sürede kapandı.

Ali Turgut Aytaç, annesi, eşi ve kızıyla, 1967.

Eflan Aytaç:

"Olayı görenler tanıklık yapmadılar!"

Ali Turgut Aytaç'tan bize söz eder misiniz?

Turgut, dürüst, çalışkan, sevgi dolu, çevresi ve dostları tarafından sevilen, güvenilen bir insandı. Her zaman ırkçılığa, bağnazlığa, şiddete, haksızlığa karşı oldu.

Turgut, 3 Mart 1932 tarihinde Ordu'da doğdu. Beş çocuklu bir ailenin üçüncü çocuğu olan eşim, yoksul fakat sevgi dolu bir ortamda, hayat dolu, sağlıklı, neşeli bir çocukluk yaşamıştı. Daha o çocukluk çağında, arkadaşlarıyla, açıkta demirleyen yolcu gemilerine sandallarla yanaşıp dondurma, fındık, bazen de balık satarak para kazanmaya başlamış. Kitap okumayı çok sever, bulduğu her şeyi okurmuş. Okuma aşkı nedeniyle uzun bir süre Ordu Kütüphanesi'nde çalışmış. Okumadığı kitap kalmamış; klasikler, bilimsel kitaplar vb.. Mevlana'nın tüm anlatılarını okumuş ve Mevlana'nın hayranı olmuş. Kurtuluş Savaşı ve Atatürk'ün başarıları, ilkeleri, devrimleri ile gençliğe verdiği görev onu çok etkilemiş. Araştıran, sorgulayan, Atatürk ilkelerine bağlı bir genç olmuş. Eğitimini teknik okulda tamamlamış. Tapu Kadastro Müdürlüğünde çalışmaya başlamış, Doğubeyazıt'ta arazi çalışmalarında görev almış.

Nasıl tanıştınız, ne zaman evlendiniz?

Tanışmamız 1963 yılının 1 Mayıs kutlamalarında oldu. O gün Beyazıt'tan başlayan yürüyüşümüz Taksim'de bitince, her yıl olduğu gibi büyük bir katılımla, Belgrat Ormanı'na piknik yapmaya gittik. Davullarla, zurnalarla, sazlarla, şarkılarla, türkülerle gerçek bir bayram yaşıyorduk. İlk kez o gün gördüm Turgut'u. Ben Verem Savaş Derneği'nin Taksim Şubesinde hemşireydim. Turgut, o tarihlerde genel müdürlüğü Beyoğlu'nda bulunan Akbank'ın mimari bürosunda teknik eleman olarak çalışıyordu. İkimiz de sosyal eşitlikten yana olduğumuz için birçok ortak yanımız vardı. Olaylara

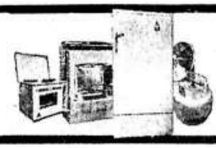

Bu hafta AYGAZ haftasıdır!

AYGAZ Milliyet OKUYUCULARI İÇİN HEDİYE DAĞITIYOR

Tafsilât ve kupon 3. sayfada AYGAZ ilânında

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No: 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU: 492, İstanbul
TELEFON: 22 44 10 (Santral)

YIL: 19 SAYI: 7628

BUGÜN 8 SAYFA 25 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

PAZARTESİ 17 ŞUBAT 1969

PSİKOSOMATİK HEKİMLİK
[illegible]

"Emperyalizm ve sömürüye karşı işçi yürüyüşü„ne katılanlar ile Dolmabahçe ve Besiktas camilerinde namaz kılanlar Taksim'de karşı karşıya geldiler

PANİK — Taş, sopa, şiş ve polisin attığı sis bombaları arasında kaçanlar

SALDIRI — «Milliyetçi» ler bir «Devrimci» yi kovalıyor

Taksim'de arbede: 2 ölü, 104 yaralı var

"Milliyetçi„lerin "Devrimciler„e saldırmasıyla başlayan çatışmada taş, sopa, tabanca ve demir çubuklar kullanıldı. Polis arbedeyi önleyemedi

[illegible]

[illegible]

Gece Beyoğlunda bazı kişiler "İnsan avı„na devam etti

TAKSİM Meydanında dün saat 16'da «Devrimci» ve «Milliyetçi» gruplar arasında çıkan arbedede 2 kişi ölmüş, 104 kişi de yaralanmıştır.

Öğle üzeri Beyazıt'ta toplanan ve «Emperyalizm ile sömürüye karşı işçi yürüyüşü» ne katılanlarla, Dolmabahçe'de namaz kılıp Taksim'de yürüyüşçüleri bekleyenler taş, sopa, şiş, bıçak ve tabancalarla birbirlerine girmişlerdir.

Yaralılar, ambulans ve taksilerle hastahanelere taşınırken, Beyoğlunun [illegible] sokaklarında da gece geç saatlere kadar süren bir «insan avı» başlamıştır. Bu arada, [illegible] makineleri kırılmış, iki foto muhabiri de ağır şekilde yaralanmışlardır.

Devrimci gençlik ve işçi örgütlerinin «Emperyalizme ve sömürüye karşı işçi yürüyüşü» için saat 11'de Beyazıt meydanında toplanmışlardı. Yürüyüşe başlamadan önce Devrim İçin Hareket Tiyatrosu oyuncuları, «Amerika'nın Vietnam'ı sömürmesi ve Vietnam'ın kurtuluş savaşı» adlı bir tablo göstermişlerdir. Da-

Devamı Sa. 7 Sü. 1 de

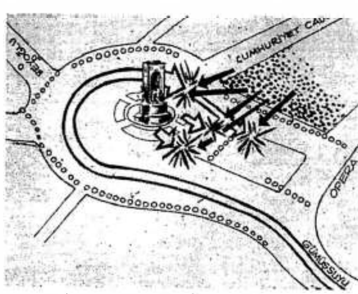

[illegible]

TASARI PROTESTO EDİLİYOR

Muhalefet ve bilim adamları «Nizamı Koruma Tasarısı» na sert tepki gösterdi

HÜKÛMET tarafından hazırlatılıp Meclise sevkedilen «Anayasa Nizamına Karşı İşlenen Fiillerin Önlenmesi» adını taşıyan kanun tasarısı, muhalefet ve bilim adamlarının sert tepkilerini çekmiştir. CHP Genel Sekreteri Ecevit, TİP lideri Aybar, Anayasa Profesörü Kılbalı, bu konuda tasarının Anayasaya aykırı olduğunu belir-

Devamı Sa. 7 Sü. 3 de

Bölükbaşı yeni belgeler açıklayacak

ANKARA, ÖZEL

[illegible]

Devamı Sa. 7 Sü. 4 de

Ankara'da 32 profesör görevden istifa edecek

Rektör ve Dekanlar reform gerçekleştirmeyen hükümeti protesto edecekler

ANKARA, ÖZEL

ANKARA Üniversitesi Rektörü ile Üniversitenin [illegible] Dekanı ve 32 profesörü, Reform Kanununu çıkarmayan hükümeti protesto amacıyla [illegible] toplantısı yaparak görevlerinden istifa edeceklerdir. Karar Üniversite Senatosunun [illegible]

Devamı Sa. 7. Sü. 5 de

Sükan «Türkiye değişmiştir» dedi

ANKARA, THA

[illegible]

DURUM

FACIA

HER olayda emniyet kuvvetlerine, şehrin valisine [illegible] yüklemek, bütün sorumluluğu onlarda bulmak, desteklediğimiz bir görüş değildir. Ve İstanbul'da dün asayişi sağlamakla görevli olanların büyük güçlüklerle karşılaştığını kabul ediyoruz: [illegible]

[illegible]

«Emperyalizme ve sömürüye karşı [illegible]

Devamı Sa. 6, Sü. 2 de

BASKI ALTINDA BAŞKANLIK

Yazan: LYNDON JOHNSON

Kamuoyu ve basın önderlere hoşgörü, sabır göstermelidir

9

KAMUOYUYLA ilişkiler bakımından [illegible]

Amerika'nın dış politikasının [illegible]

[illegible]

Devamı Sa. 7 Sü. 2 de

bakış açımız birbirine çok benziyordu. Hemen arkadaş olduk. Yalnız yaşıyordu. Karısından ayrılmıştı. İlk göz ağrısı kızının adı Mine'ydi.

Arkadaşlığımız kısa sürede derinleşti. Türkiye İşçi Partisi Beyoğlu Şubesi'ne kaydolduk. Parti çalışmalarına katıldık. Ülkenin içinde bulunduğu siyasal sorunları yakından takip ediyor, parti çalışmalarının yanı sıra yürüyüşler düzenliyor, mitinglere katılıyor, halkın bilinçlenmesi için kahvelerde toplantılar yapıyorduk. Siyasal gerginlik hızla tırmanıyor, üniversitelerde okuyan öğrencilerin arasındaki sağ-sol çatışmaları sırasında yaralanan ya da ölen gençlerin sayısı her gün artıyordu. Çoğu kişi can güvenliğinden endişe ediyordu.

Cihangir'de bir ev tutup, 1964 yılında evlendik. 1965 yılında kızımız Elif doğdu.

Turgut, bankacılık sektöründe henüz var olmayan sendika çalışmalarını üstlenmişti. Hem parti üyesi olduğu hem de sendikal örgütlenme yaptığı gerekçesiyle baskı gördü ve işten çıkarılacağını anlayınca, erken emekliliğini istedi. Bir arkadaşının marangoz atölyesinde ona verdikleri bir köşeyi büro haline getirip, inşaat malzemeleri ve proje işine başladı. İlk işi Fethiye Halk Bankası inşaatı oldu. Başka proje yapmaya fırsat bulamadı zaten. Yaşama hakkını elinden aldılar.

Nasıl bir yaşam sürüyordunuz?

Sade bir yaşam sürüyorduk. Evlendiğimizde hiçbir şeyimiz yoktu. Turgut, ahşaptan sedirler yaptı. Minderler, kilimlerle kiraladığımız daireyi yaşanır hale getirdik. Pek çok şeyi taksitle aldık. Her aybaşı ilk harcamamız kitaplar için olurdu; sonra taksitler ödenir, az da olsa sinema ve tiyatroya giderdik.

Kızımız Elif 1965 yılının haziran ayında doğdu. Sorumluluklarımız artmıştı. Turgut akşamları evde de çalışıyor, proje çiziyordu. Elif küçük olduğu için ayrı ayrı gittiğimiz ve Turgut'un son gördüğü film Dr. Jivago idi. Bu filmden çok etkilenmişti.

Elif doğduktan sonra, ben daha önce çalıştığım sanatoryumdan ayrılmış, Taksim'de, Verem Savaş Derneği'nde çalışmaya başlamıştım.

Olay nasıl oldu?

16 Şubat 1969 Pazar günü Dolmabahçe'de demirleyen 6. Filo için "Yankee Go Home!" yürüyüşü vardı. İlk eylem yürüyüşten birkaç gün önce orada oldu. Oldukça kalabalıktık, askerlerin kavga çıkarmalarına engel olduk, polisle çatıştık, direndik. Daha sonra "6. Filo'ya defol yürüyüşü" için yasal izin alındı. 16 Şubat 1969 Pazar günü Beyazıt'ta İstanbul Üniversitesi önünde başlayacak yürüyüş Taksim alanında devam edecekti. Ben ilk defa katılamıyordum. Çünkü Almanya'da çalışan ablamın 2 çocuğu bizde

MESNEVİ
HATIRALARI

Cumhuriyet

KURUCUSU: YUNUS NADİ

45. yıl. sayı: 16006

Pazartesi 17 Şubat 1969

ON PARMAK DAKTİLOGRAFI
Ve
YAZDIRMA KURSLARI

İşte "Cihad,, çağrılarının sonu

Kanlı pazar

KARA LEKE

2 genç öldürüldü 200 de yaralı var

Taksim savaş alanına döndü

İstanbul Haber Servisi

Günün olayları

Zor, zoru getirecektir

Demirel, olayları üzücü buldu

İLK YARDIM'DA KORİDORLARI KAN GÖTÜRÜYORDU

İstanbul Haber Servisi

Toplu namazlar ve yürüyüş için hazırlık erken başlamıştı

İstanbul Haber Servisi

Çağlayangil, Emniyette bilgi aldı

Yetkililer "Olay çıkarsa önlenir,, demişlerdi

Selâhattin GÜLER

Eflan ve Ali Turgut Aytaç

kalıyordu. Elif 3.5, yeğenlerim 5 ve 7 yaşında. Üç çocukla katılmam mümkün değildi. O yüzden biz Taksim parkında bekleyecektik, Turgut'u. O, Beyazıt'a gitti. Ben çocuklarla parktayken, büyük bir kalabalık çimenlerde, toprak yolda namaz kılmaya başladı. Sonradan öğrendik ki, daha büyük kalabalıklar Dolmabahçe sırtlarında 6. Filo'ya karşı namaza durmuşlar.

Parkta namaz kılanlarda bir gariplik vardı. Ben neler olduğunu anlamaya çalışırken, Turgut heyecanla gelip bizi buldu. Gençler tarafından Beyazıt'ta sokak tiyatrosu oynandığını ve binlerce kişinin yürüyüşe başladığını anlattı. Yürüyüşün Teknik Üniversite'ye ulaştığını, orada durdurulduklarını, yanımıza arka yoldan geldiğini, öndekilerin alana girmek üzere olduğunu söyledi.

Ona endişelerimi anlatamadan arkadaşlarına katılmak için heyecanla ayrıldı yanımızdan. Ama tuhaftı, sanki bir şeyler hissetti. Çocukları öptü, bana

sarıldı, öyle gitti. Buradan ayrılmayın, beni bekleyin dedi. Fakat dönmedi. Parkta namaz kılanlar birden namazı bırakıp ayaklandılar, ağaçları kırıp sopalar yaptılar, taş toplamaya ve çılgınca koşmaya başladılar. Mürebbiyeler, çocuklarını parkta gezdiren insanlar şaşkın ve panik içinde kaçmaya başladılar. Ben çocuklarla meydanı görebileceğim bir kenara geldim. Ve gördüklerim kanımı dondurdu. Parkın merdivenlerine ağaçtan bir şey kurulmuş (mancınık). Buradan alana taş yağdırmaya başladılar. Bu arada yürüyüşçülerin küçük bir bölümünü alana sokup yolu kapamış olan polis, alana girenleri boy hedefi yaparak saldırılara yardım etmişti. Sopalar, şişeler, kamalar hazırlanmış, kamyonlarla ülkücü ve yobazlar alana getirilmişti. Hükümetin tavrı malum; Demirel, "Bana sağcılar cinayet işliyor dedirtemezsiniz" diyebiliyor. İçişleri Bakanı Faruk Sükan da toplum polisini örgütlüyor, insanları solculara karşı kışkırtıyordu. Sağcı gazeteler (Bugün, Sabah vb...) cihat ilan ediyor, "parola cihat" diye kardeş kanı dökmeye çağırıyordu. Bunları sonradan öğrendik hep.

Çocuklara sımsıkı sarılmış, olayın şokunu yaşıyordum. Ne olduğunu anlayamamıştım. O gün orada gördüklerimi hiç unutamadım. Meydandaki vahşet kanımı dondurmuştu. "Taş atmayın çocuklar var!" diye bağırıyordum. "Sen namahremsin karışma" diye çocuklarla beni de kovaladılar. O sırada gezi dükkanlarının üstündeydik, sopalarla üstümüze geliyorlardı. Bağırdığım için bana kızmışlardı. İki yürekli genç bizi kurtardı. Galatasaray Akademisi'nde okuyorlarmış. Bizi parkın arkasından eve kadar getirdiler

ve yürüyüşün toplum polisleri tarafından nasıl engellendiğini anlattılar.

Evde Turgut'un dönmesini bekledik. Ama, gelmedi, gelmedi, gelmedi...

Gümüşsuyu'ndan Taksim Meydanı'na yürüyen azgın bir grup, en önde bulunan liseli gençlere saldırmış. Turgut'la birlikte başkaları da bu durumu görünce onlara engel olmak istemişler. Gözü dönmüş güruh herkese parolayı soruyormuş. Parola 'CİHAT'mış. Kimse bilemeyince arbede başlamış. Foto muhabirlerine bile saldırıp parola sormuşlar. Gelen ambulansa bile saldırıp, hastaneye zamanında yetiştirilmesine bile engel olmuşlar. Bunları bize yaralılar anlattı. Sonuç korkunç, 2 ölü, binlerce yaralı. Hem de yürüyüşle ilgisi olmayan gezmeye, ziyarete giden insanlar.

Radyo öldürülenlerin ismini söylemiş. Ben sokaklarda Turgut'u ararken duyamadım tabii. Yürüyüşten sonra arkadaşlar bizim eve koşmuşlar. Daha sonra beni alıp İlkyardım Hastanesi'ne götürdüler. Yaralı listesinde yoktu adı. Arkadaşlarımız durumu öğreniyorlar ama bana söylemiyorlar. Adli tıbba gittik ve orada öğrendim öldürüldüğünü. Eve dönerken gece olmuştu ve Taksim Meydanı'nda, katiller polis eşliğinde zaferlerini kutluyorlardı.

Çok acı bir dönem başlamıştı. Ülke çapında süren çeşitli olaylar sırasında yakınları ölenlere manevi işkence yapılıyor, ölmeyenlerin aileleri tutuklanıyordu. Ülkenin durumu günden güne kötüye gidiyordu. Bütün bunlara katlanmak zordu. Üzüntüm katlanarak büyüyordu.

Tünel'deki, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı'nda hukuk bürosu kuruldu. Sayısız gönüllü avukat, ceza davaları için bilgi toplamaya, ihbarları değerlendirmeye başladılar. Savcılığa suç duyurusu yapıldı. Başsavcı Nedim Demirel, beni çağırıp büyütülen olay fotoğraflarında polislerle tartışan, polise direnen kişilerin resimlerini gösterip, eşimin onlardan biri olduğunu söylememi istedi, ısrarla. Ben ise eşime saldırı anında çekilen o korkunç resmi gösterip durdum. Sonunda kabul etmek zorunda kaldılar.

Olayın aydınlatılması için bir girişimde bulundunuz mu?

Olay, gün gibi ortadaydı. Büyütülen resimlerden yaka numarası tespit edilen toplum polisi Haşim Bozkurt, bıyıklarını kestirmiş olarak yakalandı. Ben başsavcının odasında manevi baskı altındayken, yan odada bekleyen toplum polisi için başsavcı, benim yanımda, görevlilere, "Çocuğun morali

bozuk, içecek bir şeyler götürün" diye emir veriyordu.

Kanlı ceketi ve elinde kocaman bıçağıyla resimleri basında çıkan, zabıta memuru olduğu tespit edilen, Seyit Atmaca adlı zanlı için Savcılığa defalarca başvurdum. Tüm çabama rağmen müdahil olarak çağrılmadığım bir duruşmaya getirilmiş ve "bıçağı yerde bulup aldım" dediği için serbest bırakılmış. Olayı görenler tanıklık yapmaya korktular ama fotoğraflar en iyi tanıklardı.

Olayla ilgili soruşturma ve dava süreçleri nasıl gelişti. Tanıklık yapan oldu mu? Suçlular yakalandı mı, ceza verildi mi?

Gönüllü avukatlarla müdahil olarak katıldığım duruşmalarda, karşı tarafın saldırıları dava süresince sürdü. Duruşmalara Elif'le katılıyordum. Bu duruşmalarda bana sözle saldırıyorlardı. Bu düşmanlığı anlamam imkansızdı. Oysa ben toplum polisinin gelip bana, "Kardeşim, (ya da bacım) çok kalabalıktı kurtaramadım, eşine üzgünüm" demesini bekledim hep. Tam tersine düşmanca bakışlardan kurtulamadım. Eşimi öldürenlerse cahil, zavallı, korkak yaratıklar. Hepsi kukla, onlara acıyorum.

Yargılamanın adil olması yetecekti aslında ama öyle olmadı. Bilirkişi raporu, suçlu bulduğu halde, savcının savunmasıyla polis memuru beraat etti. Ve Almanya'ya gönderildiği duyuldu. Zabıta memuru da suçsuz bulunmakla kalmayıp terfi ettirildi ve Kanlıca meydanına trafik polisi olarak atandı. Daha sonra, Kanlıca'da oturan birkaç duyarlı vatandaş beni aradı.

Seyit Atmaca'nın kahvelerde, solculara nasıl saldırdığını, yaralayıp öldürdüğünü anlattığını söyledi. Savcılığa başvurun dediler. Savcılığa yeniden dava açılması için başvurdum tabii fakat sonuç alamadım. Tutuklu tek zanlı Samsunlu ülkücü bir gençti. Adı Ahmet'ti, ancak o da serbest bırakıldı.

Olaydan hemen sonra beni arayan İçişleri Bakanlığı'na tazminat davası açmamı sağlayan büyük insan Prof. İsmet Sungur Bey aynı zamanda İşsizlik ve Pahalılık Derneği kurucularındandı. Ayrıca Türkiye'de hayvan hakları yasasını hazırlayan medeni hukuk profesörüydü. Yaşadığı sürece sahipsiz hayvanların meleği oldu, onu saygıyla anıyorum. Danıştay'daki dava 5 yıl sürdü. Bu arada Ecevit Başbakan olmuştu ve 50 bin lira ödendi, kızım ve benim için. O parayla Sarıyer'de küçük zemin kat bir daire alabildim.

Ceza ve Danıştay'daki davaları takip eden pek çok avukat arkadaş hiç para talep etmediler. Onlara karşı hep mahcup oldum. Minnettarım hepsine.

Olaydan sonra yaşamınızda ne gibi değişiklikler oldu? Neler yaptınız?

Dostlarımın yanı sıra hiç tanımadığım kişiler de bizi o günden sonra hiç yalnız bırakmadılar. Yurtdışından olsun, Türkiye'nin çeşitli illerinden olsun dostluk elini uzatan pek çok arkadaş çalıştığım dispansere gelerek ya da mektup yazarak beni yüreklendirdiler. Bu mektupların bazılarında değişik meslek gruplarından ancak aynı düşünceyi paylaşanlar bana zarif bir üslupla evlenme teklif ediyordu. Fakat ben Turgut'u çok seviyordum. Onun yerini kimse dolduramazdı. Bugün de çok seviyorum.

68'liler Vakfı'ndaki dostlarım da her zaman yanımdaydılar. Beni hâlâ ararlar. Daha sonra başka olaylarda eşleri, çocukları öldürülen arkadaşlarla Barış Derneği'nde buluştuk. Hep birlikte gençlerin haklı eylemlerine katıldık, grev yapan arkadaşlarımızla güzel dostluklar kurduk. TÖB-DER'in çalışmalarında bulunduk. Prof. İsmet Sungur'un kurduğu İşsizlik ve Pahalılık Derneği'nde çalıştık. İsmet Bey'in asistanı Mahir Kaynak'tı. O zaman bizler hiçbir şey bilmiyormuşuz diye düşünüyorum şimdi.

İsmet İnönü'nün 31 Mart Ayaklanması olarak tanımladığı Kanlı Pazar'da mağdur olanlarla birlikte, olayların bastırılmasında ihmalini gördüğümüz İçişleri Bakanlığı aleyhine dava açtık. Olayı görüntüleyen foto muhabirleriyle diğer tanıkların duruşmalarda anlattıklarıyla bu olayı hep yaşadım. Bu dava yüzünden çok baskı gördüm. Çalıştığım dispanserden sürgüne gönderilmek istendim. Fakat Verem Savaş Derneği bana sahip çıktı.

Olaydan hemen sonra ben suçlu muamelesi görüyor, baskılarla uğraşıyordum. Sürülmem için emirler geliyordu. Fakat Verem Savaş Derneği bana sahip çıktı. Sarıyer dispanserine nakledilip lojmanda kalmam sağlandı.

Orada da rahat vermediler. İçişleri aleyhine dava açtığım için, polisi suçladığım için emniyet mensuplarının şimşeklerini çekmiştim. Gece yarıları lojmandan karakola çağrılıyordum. Resmi evrak yoksa beni götüremezsiniz diye direniyordum. Annem ve kızım korkuyorlardı. Evim aranıyor, ki-

taplarımı, albümlerimi alıp götürülüyordu.

Hükümetten aracılar geliyor, davalardan vazgeçersem ne istersem verileceği söyleniyor. Ben reddedince de tehditler artıyordu. CHP ve diğer partilerden avukatlar gelip sahiplenmek istiyorlardı. Fakat ben sade bir vatandaş olarak hakkımı aramak istediğimi, yardımlarını kabul edemeyeceğimi, yasal bir mitingte eşimin polis tarafından korunmadığını, hatta suçlulara yardım edildiğini ispatlamaya çalıştığımı anlatıyordum.

Evim ve işyerim gözaltındaydı. Gölge gibi takip ediliyordum.

Gençler bize sahip çıktılar. Yabancısı olmadığım eylemlere direnişlere grevlere açlık grevlerine, gençlerin desteklediği her eyleme katıldım.

1969 yılında öldürülen Taylan Özgür'ün annesi Necla Hanım ve babası Hasan Bey, ablası Hale en iyi dostlarımdı. Hale ve eşi Mustafa Kıyıcı ile her zaman görüşüyorum, canım kardeşlerim onlar. Barış Derneği, İlerici Kadınlar Derneği'nde buluştuk, diğer canı yanan analarla, eşlerle.

İşsizlik ve Pahalılık Derneği'nin mitinglerine ev kadınları işçiler gençler, Sultanahmet Meydanı'nda katılıyor boş tencereler ve pankartlarla eylem yapıyorduk.

Ankara'ya, Anıtkabir'e, Ata'ya şikayete yürüyor, ODTÜ'de konferanslara katılıyorduk. 12 Eylül darbesinden sonra diğer tüm dernekler gibi İP-DER'de kapatıldı.

Bu arada emekli olup, özel hemşirelik yapmaya başladım. 9 yıl da özel hastanelerde ağır hastalara baktım. Elif üniversiteyi bitirene kadar.

Kızım ne çocukluğunu ne de gençliğini yaşayamadı. Tabii baskılar, eylemler, korkular, babaya olan özlem onu ağır başlı içe dönük bir genç kız yaptı. Hiç şikayet etmedi, ağlamadı hatta. Fakat iç dünyası yangın yeriydi, bu kesin.

Elif çok çalışkandı, eğitimi hep başarılarla doluydu. Liseyi birincilikle bitirdi. Sarıyer Halk Eğitimi Merkezi'nde başladığı folklor çalışmalarını sırasında Fransa'da birinci seçilmişlerdi. Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Bölümünü bitirdi.

3.5 yaşındayken "babam neden gelmedi" dediğinde. "Baban Amerika'ya hesap sormaya gitti" dediğimi unutmadığını biliyorum. O büyük acı tüm tazeliğiyle yüreklerimizde hâlâ.

Bunca sıkıntı içerisinde hayatımızı renklendiren bir şey oldu. Kızım, aynı üniversitenin makine mühendisliği bölümünde okuyan bir gence aşık oldu. İkisi de okuyordu ama aşk üstün geldi, evlendiler. Kızım bana bir de oğul-damat kazandırmıştı. Balayına Bodrum'a gittiler. Balayı dönüşü, benim bir gün güneyde yaşamayı istediğimi bildiği için, okulları bitince kendilerinin de geleceklerini, benim önceden gidip bir ev almamı, para konusunda destek olacaklarını söyleyerek, Bodrum'a yerleşmemi istediler. Hiç tereddütsüz kabul ettim. Onlar da daha sonra Bodrum'da işlerini kurdular. İki çocukları var şimdi.

Bugün olayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

68 kuşağının pırıl pırıl gençlerini halkın yanlış değerlendirdiğini, canları pahasına ülkelerinin bağımsızlığı için çabaladıklarını ve bozuk düzene karşı koyduklarını göremediklerini bu yüzden onları koruyamadıklarını düşünüyorum. Elbette yanlışlar yapıldı. Dış güçler, sağcı ve solcu gençleri silahlandırdı, aralarına ajanlar soktu, fikir çatışmaları şiddete dönüştürüldü. Devrin hükümeti sağcıları solculara karşı kışkırttı.

Eğer o zeki çalışkan, ilkeli gençleri milletçe anlasaydık, yanlarında yer alıp destekleseydik çok şey değişir, kaybettiğimiz değerler şimdi hayatta olurlardı.

Ben hâlâ haksızlıklara başkaldıran, asi ve anarşist bir ruha sahibim. Bodrum'da da her eyleme, her haklı davaya katılıyorum.

Bu kadar güzel, değerli insanımızı kaybettik, faili meçhullerle.. Nasıl böyle bir ülkeye dönüştük. Son zamanlarda Cumhuriyetimize, Ata'mıza, Ordumuza yapılanları görüp üzülmemek, isyan etmemek mümkün mü? Ben gençlerden umudumu kesmedim, gençlik mutlaka kendine gelecek ve Atatürk ilkelerine ve Cumhuriyetine sahip çıkıp bu gidişe dur diyecektir. Sevgili Uğur Mumcu'nun dediği gibi: "Bir gün mutlaka!"

Elif'in Babası

Bir yürekli kişiydi
Elif'in babası bir aydın kişi
Er kişi niyetine el bağladılar sağlığında
Kıblesini şaşıranlar
Amerikan gemilerine karşı diri diri
Kıldılar namazını Dolmabahçe'de
Bir öğle üzeri

Kış ortasında bir güneşli pazardı
Sağdı henüz
Vardır böyle pazarlar yaşantılarımızda
Ama hiçbir Pazar böylesine utanç verici
Böylesine aşağılık olamazdı çağımızda

Elif'in tutup elinden babası
Gemiler gösterecekti dizi dizi
Tutsaklığın kirli duvarlarına çizilmiş
Demir atmış bağımsızlığımıza
Gemiler gemiler çirkin gemiler

Sonra ışıklı yüzler gösterecekti gencecik
Işıklı yüzlerde parça parça bulut
Sonra satılmışlık sonra kahpelik
Sonra yeniden sevinç yeniden umut
Sonra cop sonra şiş bıçak kanca
Benzin patlaması gaz kokusu kan
Köpekliğin köleliğin zincir şakırtısı
Ne varsa öğretecekti Elif'ciğine
Çocuklar değil miydi büyük yüzdelerle
Bütün borçlarımızı üzerlerine alan
Ne varsa tutsaklık adına öğretecekti
Ne varsa uygarlık adına sunulan

Bırakıp bütün bildiklerini bir yana
Bize alanlarda ölmesini öğretti

Rıfat Ilgaz

Cihada Hazır Olunuz

Mehmet Şevket Eygi

Allah'a hamd-ü senâ ve Resülüne salat ve selam olsun... Bundan sonra: Bilmiş olunuz ki, büyük fırtına patlamak üzeredir. Müslümanlar ile kızıl kafirler arasında topyekün savaş kaçınılmaz hale gelmiştir. İmtihan günleri gelip çatmıştır. Kaderden kaçmak, kurtulmak ne mümkün...

Bütün Müslüman kardeşlerim. Sizlere hitap ediyorum. Bu fakire bir lahzacık kulak veriniz: Gaybı ve istikbalde neler olacağını tam ve kamil bir ilimle bilen sadece Yüce Allah'tır. Biz kulların ilmimiz çok azdır. Ancak, bir takım alametlere, kıyaslara, ölçülere dayanarak gelecek hakkında bazı tahminler yürütebiliriz.

Malumunuz olsun ki, ehl-i salahın sadık rüyaları, ehl-i keşfin müşahadeleri önümüzdeki gün, hafta, ay ve yılların mühim hadiselere gebe olduğuna delalet etmektedir.

Bir buçuk asırdan beri İslam alemini içten ve dıştan fethetmek için faaliyet gösteren küfür kuvvetleri, artık son ve büyük taaruza hazırlanmaktadırlar.

Bu sefer hedef TÜRKİYE'dir. Gaye Türkiye'yi komünizm denilen küfür nizamı içine sokmak ve oradan bütün alem-i İslamı istila etmektir.

Müslüman kardeşim: Sen bu savaşta bitaraf kalamazsın. "ben namazımı kılar, tesbihimi çekerim... Etliye sütlüye karışmam..." deyip de kendine zulmedenlerden olma. Gözünü aç, bak! Küfür sesleri, korkunç homurtalarla üzerine doğru akıyor. Tedbir almazsan boğulacaksın.

Komünizm küfrüne karşı derhal silahlan. İslam'da askerlik ve cihad ihtiyari değildir; mecburidir.

Allah'a olan kulluk borcunun içinde CİHAD farizasının da bulunduğunu bir an bile hatırından çıkarma.

Stalin'in ve benzeri Deccalların piçleri olan kızıl veletler sokaklara dökülüp, Türkiye'yi yıkmak isterlerse bütün Müslümanları karşılarında bulmalıdırlar.

Onlarda taş, sopa, demir, molotof kokteyli mi var? Biz de aynı silahları kullanmaktan aciz değiliz.

Onlar Deccallar için canlarını tehlikeye mi sokuyorlar? Biz; Allah ve Resulü için ölmesini ve savaşmasını onlardan daha iyi biliriz.

Ey Türkiye halkı, ey temiz Müslümanlar... Büyük günler yaklaşıyor. Herkes vazifesine koşsun. Herkes komünizm küfrüyle savaşa hazırlansın. Komünistler ve ONLARI DESTEKLEYEN HAİN ŞAHIS VE MÜESSESELER kahr edilsin.

Deccallık yıkılsın Tevhid yücelsin.

Ey Müslümanlar! On dört asrın ötesinden Yüce Peygamber size bakıyor.

O'na layık olmaya çalışın.

Ey Müslümanlar! Tarih size bakıyor. Ecdat size bakıyor. Ey, alem-İslamın 10 asır bayraktarlığını yapan necip millet, uyan ve davran. Üç buçuk soysuz nelere cüret ediyor.

Hamle kafirden gelsin. Gelir gelmez savaş kösleri çalsın. Bayraklar yükselsin. Hareket başlasın.

Ey kızıl kafirler! Ey Deccal veletleri. Ey Mao'nun, Ho Şi Minh'in, Nâzım'ın, Stalin'in kulları. Ayağınızı denk alın. Allah'ın kulları geliyor...

Cihad eden zelil olmaz. Sağ kalırsa gazi olur. Canını verirse şehitlik şerefini kazanır.

Ey Müslümanlar! Cihadı terk edenlerden Allah razı olmaz. Cihadtan kaçanların yüzleri kara çıkar.

Bir Müslüman yüz komüniste bedeldir. Bir Müslüman yüz Deccalpereste bedeldir. Onların arkalarında Moskof emperyalizmi varsa, biz de Kainatın Sahibi olan Allah'a güveniyoruz. Allah bize yetmez mi?

Cihadta üstünlük var; zafer var, izzet var.

Ey Müslümanlar! Ey Müslümanlar!... İmanınız tehlikede. Dininiz tehlikede. Kur'anınız tehlikede. Camiler tehlikede... Din, iman elden gidecek. Kalkın ey ehl-i İslam! Davranın...

Bundan 50 yıl önce Türkistan'da olup bitenleri düşünün. O zamanlar oralarda da camiler, cemaatler, hacılar, hocalar vardı... Küfür üzerine yürü dü. Cihad hususunda gevşeklik gösterdiler ve bugünkü akıbete uğradılar. Şimdi serbestçe ezan bile okuyamıyorlar. Camileri müze yapıldı. Hocaları Sibirya'da can verdi. Kur'anları parçalandı. Kadınların ırzları kirletildi.

Bizdeki Deccal veletleri de şimdi aynı şeyleri yapmak istiyorlar. Arzu ettikleri küfür devrimi gerçekleşirse camileri yıkacaklar, hocaların sakallarını kesip hapsedecekler, İslam kadınlarına saldıracaklar, Müslümanların mallarını ve canlarını ellerinden alacaklar.

Onlara fırsat verilmesin. Ezanlar susturulmasın.

Şimdiki –İslam'a nispeten müsamahakar- rejimi yıkıp Sovyet hükümeti kurmak için kıyam ederlerse, kan ve ateş yağmuru altında imha edilsinler.

Müslümanlar, komünizmle çarpışan devlet kuvvetlerine yardımcı olsunlar. Komünistlerin amansız düşmanı olan Cemal Tural paşa antikomünist faaliyetlerinde milletçe desteklensin. Kader-i ilahi bu kumandana tarihi bir hizmet verirse, Müslümanlar onlara yardımcı olsunlar.

Komünistler 1969 seçimlerini yaptırmak istiyorlar. Bilsinler ki, seçimsiz başa geçecek iktidar onlardan tarafa olmayacaktır. Bilakis onları doğrayacaktır. Vesselamu alel mücahidin...

(Medine, Mescid-i Nebevi, 9 Şubat 1969)

Not: Bir şeyler olursa, silahlar patlar patlamaz, vazifeye koşmaya çalışacağız. İnşallah kızıl kafirlerin, Deccal uşağı dinsizlerin tepelerine birer intihar uçağı gibi ineceğiz... *(Bugün, 16 Şubat 1969)*

Kanlı Pazar'ın Tahlili

İlhan Selçuk

1- Durum

Üniversite gençliği 16 Şubat Pazar günü "Emperyalizmi Tel'in mitingi" yapacak. Gerekli kanun izinleri alınmış. On bin kişilik bir kalabalık Beyazıt'ta Hürriyet Meydanı'nda toplanmış. Gençler, Taksim'e kadar yürüyüp Meydanda konuşmalar yaptıktan sonra dağılacaklar. Anayasa çevresinde demokratik hakları kullanacaklar. Ne var ki aynı günün sabahı, sağcı ve ümmetçi gazetelerde bir "cihad" çağrısı gözlere çarpıyor:

- Müslümanlar, din elden gidiyor, toplanın kafirleri yok edin, ölen şehit, kalan gazi...

- Toplu namazlarda bulunan "Cihad ordusu" belli saatlerde Taksim Meydanı İnönü Gezisi bölümünde mevzileniyor.

2- Harekat

a) Gençlik Beyazıt'tan yola çıkıyor. Saat 16.20 de Gümüşsuyu'na varılmıştır. Yürüyüşçülerin bir ucu Taksim Meydanı'na vardığı zaman "Cihad birlikleri"nin planladıkları harekat, toplum polisi ile sahneye konuyor. Gençlerden bine yakın bir topluluk Gümüşsuyu caddesinden kurtulup meydana girdikleri zaman yürüyüşün gövdesiyle bunların arasını keserek bir yan taarruz başlıyor. Opera binasının ön tarafına mevzilenmiş polis bu taarruza yardımcı oluyor. Artık cadde kesilmiş, yürüyüş kolunun dokuz bini savaş meydanı dışında kalmış. Taksim'deki bin kadar genç, silahsız ve şaşkın Cihad birliklerinin tuzağına düşmüştür.

b) O zaman harekatın ikinci safhası başlıyor. Toplum polisinin İnönü Gezisi cephesindeki safı açılıyor. Dört-beş bin kadar saldırgan ellerinde bıçak, zincir ve sopa ile meydanda kalan bin kadar silahsız gencin üstüne atılıyor. Bu durumda gençler canlarını kurtarmak için İstiklal Caddesi ve Sıraselviler tarafına kaçmaya başlıyorlar. Ne var ki toplum polisi orada barikat kurmuştur. Cihad birliklerinden kaçmak isteyen gençleri göğüslüyorlar, durduruyorlar, avı avcıya teslim ediyorlar.

c) İşte o zaman başlıyor katliam.

3 – Faciada rol alanlar

a) Cihad Birlikleri

Bu birlikler belirli bir amaç için hazırlanmışlardır. Birbirlerini tanımak için yakalarında rozetler vardır. Silahları; sopa, zincir, bıcak, molotof kokteylidir. Buluşma yerleri dernekler ve camilerdir. Kendi aralarında parolaları vardır. Kan dökmek için, öldürmek için kararlı ve planlı gelmişlerdir Taksim Meydanı'na. Komando eğitimi cihad telkinleri, komünist avı edebiyatıyla doludurlar. Bir yandan Adalet Partisi ümmetçi kanadına, bir yandan CKMP'ye bağlı militanlar, öncü grupları meydana getirmektedir.

b) Toplum polisi

Olayda birinci derecede sorumlu toplum polisleri, psikolojik açıdan gençliğe düşman bir kesime girmiş, tarafsız polis kişiliğini kaybetmiş, taraflardan biri haline gelmişlerdir. İsimleri "Sükan'ın polisi"dir. Karakol polisinden daha çok para almakta, ama yaptıkları işin muhasebesi ve yankılarıyla ezilmektedirler. Üniversitelere kinlenmişler ve her türlü kanunsuz uygulamada kullanılacak bir ruh haletine sardırmışlardır. Nefret duyguları genç yüreklerinde yoğunlaşmış, kendilerini Cihad Birliklerinin yan kuvvetleri olacak kadar görev sorumundan uzağa düşürmüştür.

c) İktidar

Yukarı kademede olayı hazırlayan iktidardır. Daha önce bütün kaba kuvvet saldırılarına yeşil ışık yakmış, saldırganları himaye etmiştir. Parti toplantısı basmak, tiyatroya baskın yapmak, üniversite yurtlarını ve fakültelerini komando hücumlarıyla tehdit etmek üstüne nice kanun dışı davranış varsa, siyasi iktidarı yanında bulmuştur. Konya, Adana, Trabzon, İzmir, Bursa ve daha nice tertiple, İstanbul'un "Kanlı Pazar"ı arasında şaşılacak kadar bir yakınlık vardır.

Bu gayet açık tahlilin yanı sıra daha büyük bir planın temeldeki politikası gözden kaçamaz:

Türkiye'de Atatürk'e ve laikliğe düşman bir eğitim ve propagandayla toplumun alt tabakalarına yığınak yapılıyor. Bu yığınak, yurdumuza Amerikan nüfuzu gireli beri sistemle gelişiyor. İmam Hatip Okulları, Hafız Kursları, binlerce dernek, çeşitli odalar birlikleriyle besleniyor. Şeriat'ı hedef bellemiş bir nesil boy atmıştır. Bu kuşağın Harb Okullarına alınarak son kale olan ordunun düşürülmesi, planın şimdi olmayacak gibi görülen, ama beş-altı sene sonra mümkün sayılabilecek yanıdır. Ümmetçi tutumun komprador kapitalizmiyle bağdaşmayacağını kimse iddia edemez. Amerika, Türkiye'yi Ortadoğu'da bir Güney Amerika Cumhuriyeti yapmak ve kendisine bağlamak tasarısında başarılıdır.

İstanbul'un "Kanlı Pazar"ında İstanbul Valisi'ni suçlu tutmak veya Faruk Sükan'a bindirmek olayın yüzeyinde haklı davranışlardır. Ama hareket bu kişilerin üstünden aşan bir niteliktir. Ve temelinden ele alınmazsa birkaç kurban vererek yoluna devam edecek, gelecekteki büyük kardeş kavgasının seferberliğini Türkiye'de iç politika ve demokrasi saymak gafleti sürecektir.

(Cumhuriyet, 19 Şubat 1969)

Kumaş ve Pardesü Kuponu

AKŞAM

TÜRKİYE'NİN EN ESKİ GAZETESİ

Fiatı: 25 Kuruş — Sahibi: NUR OKTEN — Kuruluş yılı: 1918

19 ŞUBAT 1969 ÇARŞAMBA

Pardesü dağıtımına Bayramda son verilecek Kumaş dağıtımı devam ediyor

New York Times: "Komer başka görev almalı,,

(Our Haberler Servisi)

[illegible] (Devamı Sa. 7, Sü. 6 da)

KOMER

MONTREUX ANDLAŞMASI'NA GÖRE YABANCI GEMİLERDEKİ UÇAKLARIN HAVALANMASI İZNE TABİ OLMASINA RAĞMEN DIŞİŞLERİ BAKANLIĞINDAN MÜSAADE ALINMAMIŞ.

6. Filo helikopteri izinsiz uçuş yapmış

ANKARA, Özel

Önceki gün İstanbul'dan ayrılan 6. Filo'ya bağlı gemilerden kalkan ve «KANLI PAZAR» olayları arasında Taksim semalarında dolaşan Amerikan helikopterinin Montreux Andlaşmasına aykırı olarak uçtuğu anlaşılmıştır. Bir Dışişleri Bakanlığı yetkilisi dün İstanbul'u ziyaret (Devamı Sa. 7, Sü. 5 de)

Kanlı Pazara gösterilen tepki devam ediyor.

Tabiî Senatör Ahmet Yıldız MBK adına konuştu:

"Militanlarla otorite kurulmak isteniyor,,

ANKARA, Özel

KANLI PAZAR olaylarının tepkileri dün de devam etmiş, AP'li Aydın Yalçın bir Meclis araştırmasını isterken Milli Birlik Grup Sözcüsü Ahmet Yıldız, Profesör Muammer Aksoy, Ankara Üniversitesi Talebe Birliği Başkanı Bilâl Moğol hükümetin geriden çekilmesini, Yüce Divan kurulmasını istemişlerdir.

(Devamı Sa. 7, Sü. 4 de)

Ankara Operası şoförü Almanyada 25 film çevirdi

Selahattin KAYA bildiriyor

[illegible]

(Devamı Sa. 7, Sü. 6 da)

İbrahim Aslanhan Mechul Kaatil filminde.

Senato'da Sükan'a Meclis bastınız dendi

ANKARA, Özel

«Kanlı Pazar» olayları Cumhuriyet Senatosunun dünkü toplantısında da tartışma ve gürültülere yol açmıştır. CHP Grup Başkanvekillerinden Sırrı Oğuz Bekata, kardeşin kardeşi öldürmesi yüzünden toplumun tedirgin olduğunu söy (Devamı Sa. 7, Sü. 4 de)

Bütçe görüşülürken Özen vefat etti

(Türk Haberler Ajansı)

Halk Bankası Genel Müdür Yardımcılarından Sabri Özer Millet Meclisinde dün sabaha karşı Ticaret Bakanlığı bütçesi onaylanırken heyecanlanarak kalp krizi geçirmiş ve kurtarılamıyarak ölmüştür.

SON BUSE

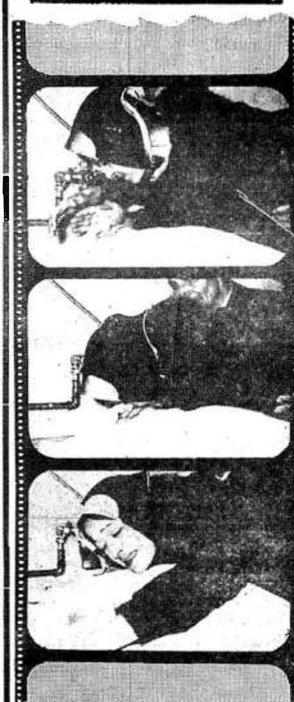

«Kanlı Pazar'ın kurbanı olan kocasını kefene sarartırken refiyi genç kadın (üstte). Eğildi, gözyaşlarıyla ıslanmış dudaklarını son kez dokundu dudaklarına (ortada). Gebşti, metindi ama, onun da duyguları vardı: Kendini tutamıyor, ağlıyordu artık (altta). (Foto AKŞAM: Edip ATAŞ)

T. Aytaç'ın katlini gören polisin dahi ifadesi alınmadı

"Kanlı Pazar,, ın bir kurbanı defnedildi

Taksim alanındaki kanlı olaylar sırasında, Turgut Aytaç adındaki banka memuru sağcılar tarafından bıçaklanarak öldürülürken bu olaya seyirci kalan toplum polisi'nin aradan 48 saat geçmesine rağmen Savcılık tarafından ifadesi alınmamıştır. Olaya seyirci kaldığı yayınlanan fotoğraflarla apaçık belli olan Toplum Polisi bulunmamarken, Turgut Aytaç'ın cenaze töreninde şok geçirerek birden aşağıya felç olan Eli Erlân Aytaç, polisle savcılığa çağırılarak ifadesi alınmak istenmiştir. Turgut Aytaç'ın yakınları uzun süre uğraştıktan sonra ifade alınmasını birkaç gün erteleyebilmişlerdir.

Olaylar arasında hiç birşeyden haberi yokken bıçaklanarak öldürülen Turgut (Devamı Sa. 7, Sü. 4 de)

Mehmet Tiremeta olaylarla ilgili olarak tutuklandı.

Seyit Almaca ortadan kayboldu

Kasıklı Belediye Zabıta Müdürlüğünde zabıta memuru olarak çalışan ve pazar günkü olaylarda ellerinde bıçakla gazetelerde boy boy fotoğrafı çıktığı ileri sürülen Seyit Almaca dün öğle üzeri aniden ortadan kaybolmuştur. Seyit Almaca, Belediye Zabıta Müdürlüğünün çağrısı üzerine

(Devamı Sa. 7, Sü. 5 de)

AP'liler Mecliste CHP'lilere hücum etti

ANKARA, Özel

Önceki gece Millet Meclisi'nde İçişleri Bakanlığı Bütçesi görüşülürken, CHP Genel Sekreteri Bülent Ecevit'in İstanbul olayları hakkındaki konuşması gürültülere sebep olmuş ve AP'liler, CHP'lilerin üzerine yürüyerek dövmek istemişlerdir. Başbakan Demirel de demecinde olarak suçu Ecevit'e yüklemeğe çalışmış, bu yolda söz almıştır. Ecevit ise konuşmasında «İstanbul olaylarından dolayı [illegible] ihtilâf olduğunu, ve gerici saldırının daha önceden tertiplendiğini» söylemiştir.

DEMİREL'İN ÇELİŞKİLERİ

İçişleri Bakanlığı Bütçesi ile ilgili görüşmeler biterken yeniden söz alan CHP Grup Başkan Vekili Kemal Satır İstanbul olaylarını anlatmış, saldırının, polis kuvvetlerinin himayesinde yapıldığını söylemiştir.

«Olay bir [illegible] neticesi de değildir. İki gün önce olayın bir provası yapılmıştır. Bir gazete de cihad ilân etmiştir. Hükümet ise bunları görmemezlikten gelmiştir» demiştir.

Satır'ın konuşmasından sonra söz alan Demirel, suçu CHP'ye yüklemeğe çalışmıştır. Konuşması arasında sık sık çelişkilere

(Devamı Sa. 7, Sü. 6 da)

Öğretmen kıyımı bütçede yerildi

ANKARA, Özel

Millî Eğitim Bakanlığı Bütçesi görüşülürken muhalefet sözcüleri öğretmenlere yapılan baskıyı ve öğretmen kıyımını şiddetle yermişlerdir. CHP Grupu adına konuşan eski Millî Eğitim Bakanı ve Bursa Milletvekili İbrahim Öktem, eğitim düzenindeki aksaklıkları belirtmiş, AP'nin izlediği eğitim politikasını Anayasaya ve millî birliğe aykırı olmakla suçlamıştır.

Baykal "Vaizlerden şikâyetçiyim,, dedi

Son olaylarla ilgili olarak dün bir basın toplantısı düzenleyen C.K.M.P. Mardin Milletvekili Rıfat Baykal «Din düşmanı değilim. Ama, kardeşi kardeşe düşman eden (Devamı Sa. 7, Sü. 7 de)

Ereğli'de 4 kişi daha tevkif edildi

KONYA, THA

Konya Ereğlisinde meydana gelen olaylarla ilgili olarak, bugün de 4 kişi tevkif edilmiştir. Böylece tevkif edilenlerin sayısı 18'e yükselmiştir. Cezaevine gönderilen dört kişi Ahmet Yılmaz, Hacı Dağo ve Metin [illegible]

Asistan Tazminat Tasarısı hazırlanıyor

ANKARA, Özel

[illegible]

SİİRTTE HAKİKİ KOMANDOLAR EŞKİYAYI SARDI

Tilki Selim ve Yolbir çeteleriyle çarpışma oluyor

SİİRT, THA

[illegible]

Araba yakanlar tahliye edilmedi

[illegible]

Yakın dövüş eğitimi yapıyorlar

Kayseri'de kış kampı kuran Komandolar, kar ve şiddetli soğuğu hiçe sayarak yakın dövüş eğitimi yapmaktadırlar. «Dokuz Oğuz Birliği» adı verilen komandolar, çeşitli fakültelerde okuyan öğrencilerden müteşekkildir. Hergün 6 saat yürüyüş yapan komandolar, karla kaplı arazide boks, güreş, judo ve yakın dövüş öğrenmektedirler.

GÖRÜNÜŞ

İlhami SOYSAL

Geçmiş zaman olur ki

Ankara'nın ünlü Kızılay Alanı bir ana-baba günü. Vakit bir akşam üstü. [illegible] (Devamı Sa. 7, Sü. 1 de)

Kanlı tertipler devri

Çetin Altan

Taksim Meydanı'nı kana boyayan meş'um olaylar ne felaketli, ne tesadüfün sonucu, ne beklenmedik bir sürpriz, ne yönetimdeki çaresizliğin ürünüdür.

Tıpkı daha önce birçok provasını gördüğümüz taşlı sopalı saldırılar, Meclis baskınları, linç edilmeleri gibi profesyonel bir cani soğukkanlılığı ile hazırlanmış bir planın uygulanmasıdır.

Bu planın ilk hazırlık özlemini Demirel'in söylediği "iki yüz bin kişiyi silahlandırma" nutuklarında; son rötuşlarını da Amerika'nın bile bile olay çıkartmak için gönderdiği savaş gemilerinde de insan kasabı adıyla ünlü Komer'in gelişinde bulabilirsiniz.

Konya ayaklanması tıpatıp aynı biçimde tezgâhlanmıştır.

Trabzon, İzmir, Adana, Ankara saldırıları hep aynı terzinin elinden çıktığını gösteren bir gusto içindedir.

Siyasi cami toplantıları; AP iktidarının sinirlendiği eserleri oynayan tiyatroların kundaklanması, Ankara'daki Kurtuluş Mitinginde "Milliyetçi genç" diye saldıran eli sopalı, posbıyıklı, uzun paltolu, 50 yaşındaki yabani kişilerin sonradan AP Büyük Kongresinde teşrifatçı olarak görünmeleri, Ödemiş saldırılarında sanık olarak yakalananların hepsinin AP'li oluşu, hep aynı senaryonun değişik planlardan çekilmiş kareleridir.

Dünkü gazeteleri açıp, bakınız...

Yerde kıvranan bir gencin üstüne kalkmış bir bıçak ve bu manzarayı kayıtsız seyreden eli coplu, kafası miğferli bir polis göreceksiniz...

Acaba aynı bıçak Demirel'in yahut Sükan'ın üstüne kalkmış olsa o polis öyle mi dururdu?

Demek ki öyle kayıtsız durması için emir verilmiştir polise...

Yine dünkü gazetelerde yaralanan gençleri polislerin nasıl sürüklediklerini gösteren resimler vardır. Bir yaralının hastaneye sürüklene sürüklene taşınması usulü ancak Sükan'ın emri ile icat edilebilir.

AP, Amerika, soyguncu tayfası ve yeşil sarık el ele. Türkiye'de bütün bağımsız ve devrimci kuvvetlere karşı ikinci bir Vietnam yaratma çılgınlığının uygulanmasında kenetlenmişlerdir.

Hesaplara göre ya Demirel'in komprador sınıfı diktasını sağlama bağlayan tasarısı kabul edilecek, ya kan gövdeyi götürecektir. Amerika Dışişleri Bakanlığı sözcüsünün, "Mükemmel bir işbirliği halinde" olduğunu belirttiği yerli yöneticiler bu ikili çatal üzerinde perende atmaktadır...

İstanbul'da olaylar çıkacağı daha önceden bilinmekteydi. Gazeteciler tarafından Vali Vefa Poyraz'a gereken uyarma daha önceden yapılmıştı. Valinin verdiği cevapta:

- Hiçbir şey olmaz, gereken tedbirler alınmıştır" dan ibaret kalmıştır.

Acaba gençlerle işçilerin izinli mitingi yerine AP bir miting yapsa idi ve bu mitinge saldırmak için taa sabahtan başlayan hazırlıklar olsaydı, Vali bey bu kadar vurdum duymaz mı görünürdü?

Pazar günkü kanlı olaylar 31 Mart'tan sonra İstanbul'da en büyük gerici ayaklanması olarak nitelendirilmektedir.

31 Mart nasıl Abdülhamid tarafından tertiplenmişse, bu ayaklanmayı da bazı gizli eller tertiplemiştir. Bu gizli ellerle, iktidarın suç ortağı olduğunu gazetelerde yayınlanan fotoğraflar en açık şekilde tespit etmektedir.

Menderes iktidarı, Topkapı olaylarını yaratmış, 6-7 Eylül'ü hazırlamış, üniversitelere saldırmış, ama bu ölçüde bir suçüstü durumuna girmemişti.

Nitekim 10 yıllık Menderes iktidarı zamanında verilen kurban sayısı ile Demirel iktidarı arasında verilen kurban sayısının kıyaslanması bunu göstermektedir.

Kurşunlanan işçiler, pencereden atılarak, bıçaklanarak, coplanarak öldürülen gençler Demirel zamanındadır.

Artık Demirel ve ahbapları ağızları ile kuş tutsalar bu sorumlulukların altından kalkamazlar...

İkide bir de gelen Amerikan donanmasının sorumluluğu ortadadır. Kanuni mitinglere yapılan saldırıların sorumluluğu ortadadır. Gencecik kanlı mezarların sorumluluğu onlardadır. Hazırladıkları tasarının sorumluluğu onlardadır.

Bu bir sağ sol çatışması değildir.

Birçok Amerikan sömürgesinde bu olaylar kasten çıkartılmaktadır ve sonra da "Sağ ve sola karşı olan" Amerikancı diktalar kurulmaktadır.

Türkiye'nin bu oyuna düşmeyeceğini umuyoruz. Türkiye'deki çatışma Anayasa'dan ve bağımsızlıktan yana olan güçlerle iktidarın da kendileriyle suç ortaklığı ettiği bazı satılmış çevreler arasındadır. Cami toplantılarını, taşlı sopalı hücumları bu çevreler örgütlemekte ve bu çevreler finanse etmektedir. Küçük bir inceleme asıl ipin ucunu kimlerin elinde olduğunu ortaya koyacaktır. Tıpkı Konya ayaklanmasında, Ödemiş saldırında ortaya koyduğu gibi...

AP iktidarı iktidarlar arasında lekenin en karası ile damgalanmış olarak geçecektir tarihe...

Bunu önlemek ve değiştirmek artık kimsenin elinde değildir.

(Akşam, 18 Şubat 1969)

Bir Dinozorun Anıları'ndan[1]

Mîna Urgan

Türk olarak yoğun bir utanç duyduğum başka bir gün, "Kanlı Pazar" diye bilinen 16 Şubat 1969 günüydü. O gün solcu gençler, Amerikan Altıncı Filosu'nun İstanbul'a gelmesini protesto etmek için, Beyazıt'ta toplandıktan sonra, Taksim'e doğru yürüyüşe geçtiler. Orada, yollarını kesen yobazların sopalı bıçaklı saldırısına uğradılar. Gençlerin ne sopaları vardı ne de bıçakları. Aralarından ikisi öldü. İki yüze yakın kişi, bir kısmı ağır olmak üzere yaralandı. O gün öğleden sonra Kuzguncuk'taydım. Radyodan kan isteği anonsları başlayınca, sağa sola telefon edip durumu öğrendik. Beyoğlu Hastanesinde kan vermek için, bir motorla Üsküdar'dan Beşiktaş'a geçtim. Orada baktım ki, yollar trafiğe kapalı; ancak polis ve asker araçları var ortada. Yürüyerek Dolmabahçe'den Taksim'e çıkarken, kan döken yobazların bir kısmıyla karşılaştım. Yüzlerindeki sırıtmayı görünce çok fena oldum. Çünkü ırza geçip cinsel açlığını gideren rezillerin o iğrenç sırıtmasıydı yüzlerinde gördüğüm.

Taksim meydanında tek tek ayakkabılar, parçalanmış ceketler paltolar, gömlek parçaları, yırtık pankartlar, bayraklar ve yerde bol bol kan lekesi vardı. Hava kararırken, bu terkedilmiş savaş meydanından geçerek Sıraselviler'deki Taksim İlkyardım Hastanesi'ne geldim. Hastanenin önünde kan vermek isteyenler upuzun bir kuyruk oluşturmuştu. Gencecik kızlarla oğlanlardı hepsi. Orta yaşlı bir ben vardım bir de önümde albay üniformalı bir adam. "Bu kadar genç varken, biz ikimize sıra gelmez; sabaha kadar bekleyeceğiz" diye düşündüm. Ama bir de baktım ki, gençlerin kan verilen odaya girmeleriyle çıkmaları bir oluyor. Durum sonradan anlaşıldı: gençlerin sinirden tansiyonları öyle düşmüş ki, kan alamamışlar çoğundan. Bu yüzden ancak bir iki saat bekledikten sonra sıra bize geldi. Albaya çok iltifat edildi. Kılık kıyafetim şöyle bir süzüldükten sonra, benim yüzüme pek bakan olmadı. ikimizin de tansiyonu düşük değildi. Benimse, sıfır grubu RH pozitif kanım bir hayli makbuldü. Kan verdikten sonra, albay "ben bu gece rakı içebilir miyim?" diye sordu. "Aman albayım, sakın öyle bir şey yapmayın!" dedi doktorlar. Albay, oturduğu yerden ayağa fırlayıp şöyle dedi: "Bana bakın! Ben bu gece ya rakı içerim, ya katil olurum. O bokların bile kanını dökmek istemem. Onun için rakı içeyim, daha iyi." İşte o zaman, hiç konuşmadığım, kim olduğunu bilmediğim albay çok sevimli göründü bana.

[1] **Mina Urgan, Bir Dinozorun Anıları, Yapı Kredi Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, 1988 s. 281-282.**

Uğur Mumcu

ANKARA'NIN TAŞINA BAK...

Siyasi Partiler Yasasına aykırı eylemleri sürdürdüğü gerekçesi ile Anayasa Mahkemesince kapatılan Türkiye İşçi Partisi yöneticileri, sıkıyönetim mahkemelerinde yargılanmaktadır. Ancak yine Anayasa Mahkemesince kapatılan Milli Nizam Partisi sorumluları ise ellerini kollarını sallayarak dolaşmaktadır. Abdülhamid Hanın gayrimeşru varisi Erbakan Hazretleri şu anda İsviçre göllerine bakıp bakıp besmele çekmektedir.

Anayasamız "hiç kimseye, hiçbir zümreye ve aileye" ayrıcalık tanımamaktadır. Herkesin yasa önünde eşit olduğu, yıllardır yazılıp söylenmektedir. Fakat Türkiye'de bir çok kişi, ayrıcalıkların gül bahçelerinde yaşamaktadır. Eğer, Siyasi Partiler Yasasına göre, kapatılan partilerin yöneticilerinin ceza sorumlulukları söz konusu ise, Milli Nizam Partisi yöneticileri neden yargılanmamaktadır? Yok eğer, böyle bir ceza sorumluluğu var sayılmıyorsa İşçi Partisi yöneticileri neden yargıç huzurundadır? Bu soruları, hukuk biliminin kavramlarıyla cevaplandırmak gerekir.

1968 yılından bu yana, çeşitli fakülte ve yüksekokullar, solcu ve sağcı öğrenciler tarafından işgal edildi. Şimdi solcu öğrenciler mahkeme önündedir. Ya aynı eylemi, aynı kastı sürdüren sağcı öğrenciler nerededir?..

Bir küçük memurun birkaç bin liralık suiistimali görevi kötüye kullanmak, zimmet ve ihtilas suçlarıyla tutuklamayı gerektirirken nerededir, milyonluk kredi yolsuzluklarının başbakanları, bakanları, müsteşarları?.. Arsa yolsuzluklarının genel müdürleri, kredi yağmacılığının plancıları, mebus pazarlarının tezgâhtarları nerededir?..

Anayasa Mahkemesi kararlarını partisinin çöp tenekelerine atanlar, Danıştay kararlarını ellerinin tersiyle itenler, hiç suçlu değiller mi?.. Ulusal petrolümüzü, madenimizi haraç mezat satanların bir küçücük günahları da mı yok?..

Soygun sanığıdır diye, üzerlerinde her türlü işkencenin denendiği gençler, yargıç önüne çıkar çıkmaz tahliye oluyor. Hiç düşündürücü değil mi bunlar? İşkenceciler bunca olaydan sonra yine aynı yerlerde otururlarsa, "polise güvenin" diyebilir misiniz?.. Ceza Yasasındaki, güveni kötüye kullanıp işkence yapanları cezalandıracak hükümler, neden bu işkencecilere uygulanmamaktadır?.. Neden Danıştay üyeliğinden gelen bir İçişleri Bakanı hâlâ susmaktadır?

İsmet Paşa, "Her gün 31 Mart yaşıyoruz" diyordu. Bu gerici baskılar bitti mi?.. Kanlı Pazarlar unutuldu mu?.. Nerededir karanlık cinayetlerin katilleri?.. Devrimci öğrencilere kurşun sıkmanın adı, adam öldürme değil midir?.. Yoksa bu cinayetlerin hesabı, tıpkı kredi ve arsa yolsuzlukları gibi Demirel yönetiminin kâr hanesine mi yazılacak?

"Demokrasi", "hukuk devleti", "çok partili hayat", "insan hakları", "eşitlik" gibi kavramlar dillerden düşmüyor. Fakat yasalar, siyasal düşünceye ve eyleme göre uygulanmak isteniyor.

Demokrasi adına, hukuk devleti adına, Anayasa adına ve kanlarının hesabı sorulmamış öğrencilerin gözü yaşlı ana babaları adına soruyoruz: Adalet ne zaman yerini bulacak? Yoksa, İkinci Meşrutiyetin "adalet, müsavat, kardeşlik" şarkıları gibi, içi boş kavramlarla mı avunacağız?

Bütün bunlardan sonra bizlere düşen, bir halk türküsünün şu dörtlüğünü gözyaşlarıyla söylemektir:

"Ankara'nın taşına bak / Gözlerimin yaşına bak / Uyan uyan Gazi Kemal / Şu dünyanın işine bak..."

(Yeni Ortam, 4 Ekim 1971)

KORAY DOĞAN

~

9 Mart 1972

Koray Doğan

3 Eylül 1947- 9 Mart 1972

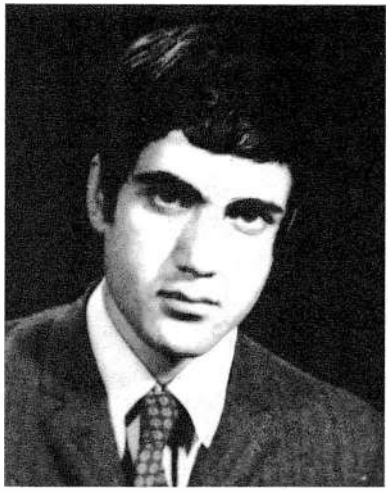

1970'li yılların başında eylemlerin niteliği tümüyle değişmiş, bunlar artık gençlik hareketleri ya da sağ-sol çatışması olmaktan çıkıp silahlı eylemlere dönüşmüştü. Artık "faili meçhul" cinayetler birbirini izliyordu.

1970 yılının Mart ayında, Ziraat Fakültesi öğrencisi Süleyman Özen öldürüldü. Bunu 12 Nisan'da Doktor Asteğmen Necdet Güçlü'nün başından vurularak öldürülmesi izledi. 30 Nisan'da Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ni basan "Komandolar"la fakülte öğrencileri arasında çıkan çatışmada; Yaşar Serpin adlı öğrenci, sonradan sivil polis olduğu öne sürülen kişi tarafından tabancayla vurularak öldürüldü.

Mayıs ayında Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi öğrencisi Mustafa Kuseyri, 8 Haziran'da da Yusuf İmamoğlu adlı öğrenci öldürüldü.

Kasım ayında birçok fakülte boykot kararı alırken "Komando" baskınları ve öğrenci olayları hız kazandı. 10 Aralık'ta, Çapa Yüksek Öğretmen Okulu'nu basan "Komandolar", Hüseyin Aslantaş adlı öğrenciyi tabancayla vurarak öldürdüler. 25 Aralık'ta Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi önünde sağcı ve solcu öğrenciler çatıştı, "Komandolar"ın açtığı yaylım ateş sonucu Eğitim Fakültesi öğrencisi Nail Karaçam öldü. 27 Aralık'ta İlker Mansuroğlu adlı öğrenci Ankara Üniversitesi önünde "Komandolar" tarafından vuruldu ve ertesi gün öldü.

Bu ortam içinde, 12 Mart 1971 tarihinde, Türk Silahlı Kuvvetleri hükümete bir muhtıra verdi. Uğur Mumcu o günleri şöyle anlatıyordu:

> *1960 sonrası, "antiemperyalist" bilinçle yetişen yüksek öğrenim gençliği, "petrol ve madenlerin millileştirilmesi", "bağımsız dış politika" gibi konuları savunarak, yasal yollarla seslerini duyurmağa başladılar: Gençlik, ulusçu, toplumcu ve devrimci bilinçle halkı uyarmağa ve uyandırmağa çalışıyordu.*
>
> *Karşı eylem planlandı hemen...*

İlk romanı GECEKONDU
ilgi ile karşılanan ve
beğenilen MUZAFFER
İZGÜ'nün ikinci kitabı;
İLYAS EFENDİ
Çıktı... 10 TL.
REMZİ KİTABEVİ - İSTANBUL

Cumhuriyet

Kurucusu: YUNUS NADİ

47. yıl, sayı: 16747 — 13 Mart Cumartesi 1971

WILKIE COLLINS
BEYAZLI
KADIN

Komutanlar ültimatom verdi ve Demirel Hükümeti istifa etti

Orgeneral Memduh Tağmaç
Genel Kurmay Başkanı

Orgl. Faruk Gürler
Kara Kuvvetleri Komutanı

Oramiral Celâl Eyiceoğlu
Deniz Kuvvetleri Komutanı

Orgl. Muhsin Batur
Hava Kuvvetleri Komutanı

TÜRK ORDUSU İDAREYİ ÜZERİNE ALMAYA KARARLI

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu)

Türk Silâhlı Kuvvetleri adına Genel Kurmay Başkanı Orgeneral Memduh Tağmaç, Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Faruk Gürler, Deniz Kuvvetleri Komutanı Oramiral Celâl Eyiceoğlu ve Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral Muhsin Batur ortak imzalarını taşıyan ültimatom niteliğinde bir muhtırayı dün Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay'a, Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi Başkanlıklarına sunmuşlar ve «Parlamento ile hükümetin süregelen tutum, görüş ve icraatının yurdu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine soktuğu» nu belirterek bu durumu gide-

(Arkası Sa. 7, Sü. 3 de)

Devrimci Ordunun Sesi

A[illegible]

NADİR NADİ

(Arkası Sa. 7, Sü. 1 de)

İç Hizmet Kanunu madde: 35

Türk Silâhlı Kuvvetleri İç Hizmet Kanunu, Kanun No: 211, kabul tarihi 4.1.1961

Ci Umumî vazifeler:

Madde 35. — Silâhlı Kuvvetlerin vazifesi, Türk yurdunu ve Anayasa ile tâyin edilmiş olan Türkiye Cumhuriyetini kollamak ve korumaktır.

İNEGÖL'DE DE KIRIKHAN OLAYLARI TEKRARLANDI

İNEGÖL, (BURSA), [illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 5 de)

KOMUTANLARIN ÜLTİMATOMU DÜN MİLLET MECLİSİNDE DE OKUNDU

Muhtıra Meclis'te okundu

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu)

Saat 15.00 da Başkanvekillerinden Fikret Turhangil yönetiminde toplanan Millet Meclisinde Komutanların muhtırası okunmuştur. [illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 1 de)

MUHTIRANIN ANATOMİSİ

PROF. BAHRİ SAVCI

«Yüksek komutada [illegible]

(Arkası Sa. 7, Sü. 2 de)

SÜLEYMAN DEMİREL (Fotoğraf: [illegible])

MUHTIRANIN TAM METNİ

1 — Parlamento ve hükümet süregelen tutum, görüş ve icraatı ile yurdumuzu anarşi, kardeş kavgası, sosyal ve ekonomik huzursuzluklar içine sokmuş, Atatürk'ün bize hedef verdiği çağdaş uygarlık seviyesine ulaşmak ümidini kamuoyunda yitirmiş ve Anayasa'nın öngördüğü reformları tahakkuk ettirememiş olup, Türkiye Cumhuriyeti'nin geleceği ağır bir tehlike içine düşürülmüştür.

2 — Türk milletinin ve sinesinden çıkan Silâhlı Kuvvetleri'nin bu vahim ortam hakkında duyduğu üzüntü ve ümitsizliği giderecek çarelerin partiler üstü bir anlayışla meclislerimizce değerlendirilerek mevcut anarşik durumu giderecek ve Anayasa'nın öngördüğü reformları Atatürk'cü bir görüşle ele alacak ve inkılâp kanunlarını uygulayacak kuvvetli ve inandırıcı bir hükümetin demokratik kurallar içinde teşkili zaruri görülmektedir.

3 — Bu husus süratle tahakkuk ettirilmediği takdirde Türk Silâhlı Kuvvetleri kanunların kendisine vermiş olduğu Türkiye Cumhuriyeti'ni korumak ve kollamak görevini yerine getirerek idareyi doğrudan doğruya üzerine almağa kararlıdır.

Bilgilerinize...

MEMDUH TAĞMAÇ (Orgeneral)
Genel Kurmay Başkanı ve Millî Güvenlik Kurulu Üyesi

FARUK GÜRLER (Orgeneral)
Kara Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Kurulu Üyesi

CELÂL EYİCEOĞLU (Oramiral)
Deniz Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Kurulu Üyesi

MUHSİN BATUR (Orgeneral)
Hava Kuvvetleri Komutanı ve Millî Güvenlik Kurulu Üyesi

Aynı dönemde, bir siyasal partiyi ele geçiren Alparslan Türkeş ve arkadaşları, "komando kampları" adı verilen silahlı eğitim merkezlerinde bazı gençleri "milliyetçi-toplumcu" öğretiyle yetiştirmeye çalışmaktaydı. Bu örgütlenme biçimi, açıkça Siyasi Partiler Yasası'na aykırıydı. Fakat devir Süleyman Demirel devriydi ve bu devrin Başbakanı:

- İti ite boğduruyorum... gerekçesiyle, ülkede çıkacak bir sağ-sol çatışmasından çıkar ummaktaydı.

Kanlı öğrenci çatışmaları bundan sonra başladı. Cinayetler birbirini kovaladı. Sokak ortalarında, üniversite yurtlarında vurularak öldürülen öğrencilerin hiçbirinin katili bulunamıyordu. Üstelik olaylar bütün şiddetiyle sürdürülüyor ve devrin sorumlu hükümeti, bir "kapalı tribün" seyircisi gibi olup bitenleri göz ucuyla izlemekle yetiniyordu. Böylece günden güne, üniversiteler birer savaş alanına dönüştü. Silahlı baskınlar, sokak ortasında vuruşmalar sürüp durdu.

Hükümetin sorumsuz başı aynı günlerde:

- Sokaklar yürümekle aşınmaz... diye önemsemez görünüyordu olup bitenleri. Fakülte sınırlarını aşan öğrenci olaylarını önlemek gerekçesiyle, polis birlikleri yanında, Silahlı Kuvvetlerden de askeri birlikler çağırılmakta, böylece "asker- öğrenci" çatışması yaratılabilmesi için gerekli ortam oluşturulmaktaydı.

Bunlar, toplum olaylarının ortaya çıkarttığı basit rastlantılar mıydı, yoksa gizliden gizliye uygulanan bir "plan"ın gerekleri miydi? Olayları, geriye doğru dönüp değerlendirdiğimizde, bu ikinci olasılığa ağırlık vermek akla yakın gelmektedir. Bir de, olayların içindeki "kışkırtıcı ajanlar" teker teker saptanınca, bazı gerçekler iyice su yüzüne çıkmaktadır. İstenmiştir, körüklenmiştir bazı olaylar. Hiç şüpheniz olmasın...

Bu tür olayların akışı ile 12 Mart gününe gelindi. Kurulan sıkıyönetim mahkemeleri, 12 Mart öncesi olaylarını yargılamak için göreve koyuldu sonra da.[2]

12 Mart Muhtırası olarak anılan bu muhtırayla birlikte Türkiye'de yeni bir döneme girilmiş oldu.

12 Martçıların ilk önemli icraatlarından biri ordu içinde geniş bir tasfiye yapmak ve "sol" darbe hazırlıkları içinde oldukları söylenen subayları ordudan çıkarmak oldu. Ardından 1961 Anayasası'nın öngördüğü temel hak ve özgürlüklere önemli kısıtlamalar getirilen olağanüstü bir ara rejim dönemine girildi. Kendisine yeni hükümeti kurma görevi verilen CHP Kocaeli Millet-

[2] **Uğur Mumcu, Sormayalım mı?, Yeni Ortam, 13 Kasım 1974.**

vekili Nihat Erim, partisinden istifa ettikten sonra, 26 Mart'ta yeni hükümetini açıkladı. 25 kişilik kabinede 5 AP'li, 3 CHP'li ve 1 MGP'li üye yer alırken, kalan 14 bakan TBMM dışından seçildi.

Nihat Erim, 23 Nisan Ulusal Egemenlik Bayramı nedeniyle yaptığı konuşmasında eylemlere girişenlerin üzerine kararlılıkla gidileceğini açıklayarak, "alınacak tedbirler balyoz gibi kafalarına hemen inecektir" dedi. Bu açıklamanın hemen ardından 26 Nisan'da sol muhalefeti iyice sindirmek amacıyla, aralarında İstanbul, Ankara ve İzmir'in de bulunduğu 11 ilde sıkıyönetim ilan etti ve hemen ardından geniş çaplı tutuklamalar başladı.

17 Mayıs'ta, İsrail'in İstanbul Başkonsolosu Efraim Elrom'un, Mahir Çayan'ın önderliğini yaptığı Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi adlı yasadışı örgüt tarafından kaçırılması ve örgütün, tutuklu arkadaşları serbest bırakılmadığı takdirde Elrom'un öldürüleceği yolunda açıklama yapması, hükümetin tutumunun iyice sertleşmesine yol açtı. Güvenlik güçleri geniş çaplı operasyonlara girişti ve yaygın bir tutuklama dalgası başladı. Aralarında ülke çapında ünlenmiş gazeteci, sendikacı ve öğretim üyesinin de bulunduğu sol görüşlü birçok aydın, olaylarla ilgilerinin olup olmadığına bakılmaksızın gözaltına alındı.

23 Mayıs'ta Elrom, Nişantaşı'nda bir evde şakağında üç kurşun sıkılarak öldürülmüş olarak bulundu. 30 Mayıs'ta Elrom'un kaçırılarak öldürülmesi olayına karıştıkları gerekçesiyle aranan Mahir Çayan ve Hüseyin Cevahir'in bir binbaşının kızını rehin alarak sığındıkları İstanbul Maltepe'deki ev güvenlik güçleri tarafından kuşatıldı. Güvenlik güçleri 1 Haziran'da eve operasyon düzenlediler. Hüseyin Cevahir öldürülürken, Mahir Çayan yaralı olarak yakalandı, rehine olarak tutulan Sibel Erkan sağ olarak kurtarıldı.

16 Temmuz'da Deniz Gezmiş ve arkadaşlarının, 16 Ağustos'ta da Mahir Çayan ve arkadaşlarının yargılanmasına başlandı. 9 Ekim'de Deniz Gezmiş ve 17 arkadaşı idama mahkum olurken, 30 Kasım'da Mahir Çayan ve 4 arkadaşı tutuklu bulundukları Maltepe Askeri Ceza ve Tutukevi'nden tünel kazarak kaçtılar.

Bu arada, 20 Eylül'de temel hak ve özgürlüklere büyük kısıtlamalar getiren anayasa değişiklikleri benimsendi.

12 Mart darbesini gerçekleştiren güçlerin iktidarı, anayasal hak ve özgürlükleri askıya alarak, sol dünya görüşünü benimseyenlerin ve demokrasiyi savunanların tepelerine "balyoz" gibi inmiş, temel hak ve özgürlükleri ortadan kaldırabilme, parlamenter kurumlarla örtülü, "Marcos'un Filipini" tipinde faşist bir rejimi uygulayabilme yollarını açmıştı.

Türk düşünce ve sanat hayatı, tarihinde görülmemiş biçimde saldırıya uğramış, evlerden kitaplar toplatılmış, ilerici aydınlar, yazarlar, öğrenciler,

işçiler, subaylar, öğretmenler, gözaltına alınmış; bunlardan bir kısmı "gizli örgüt" kurma suçuyla yargılanmıştı.

Türk solunun çeşitli "taktik ve stratejiler"le bölündüğü, bütün devrimcilerin ezildiği, darağaçlarının kurulduğu, anayasanın silah zoruyla değiştirildiği bu dönemde, ODTÜ öğrencisi Koray Doğan da herkesin gözü önünde sırtından vurularak öldürülüyordu.

Koray Doğan, ODTÜ Mimarlık Fakültesinin en başarılı öğrencilerdendi. Diplomasını almasına iki ay kalmıştı. 9 Mart 1972 tarihinde güpegündüz, herkesin gözü önünde onu sırtından vuran bir polis memuruydu. Dava açılmasına rağmen, hiçbir gelişme kaydedilmedi. Dava dosyası olaydan kısa bir süre sonra kapandı.

Tülay Doğan:

"Koray, vatanını düşünen, cesur bir gençti"

Annem 1913 doğumlu. Anneannem ve başöğretmen olan büyükbabam Afyon'da oturuyorlarmış. İlkokulu annem Afyon'da bitiriyor. Kendisinden büyük bir ağabeyi vardı. Dayım Afyon'dan gelerek İstanbul Hukuk Fakültesi'ni bitiriyor. Uzun seneler hakimlik yaptı ve 1975 yılında vefat etti.

Annem büyükbabamın istememesine rağmen burslu devlet okulu sınavına girip kazanarak Konya Muallim Mektebi'ne gidiyor ve oradan ilkokul öğretmeni olarak mezun oluyor.

Babam Ürgüp'te üç erkek evladın ikincisi olarak doğuyor. Dedem nüfus memuru imiş ve Kurtuluş Savaşı'nda Afyon'da yaralanıyor. Sonra da kısa zamanda vefat etmiş, hiç görmedik. Babam, Nevşehir'e merkep sırtında gidip gelerek ilkokulu bitiriyor. (En küçük amcam Mustafa Güzelgöz; Eşekli Kütüphane ile köylüye okuma sevgisini aşılayan kişi.)

Babam sonra Kuleli Askeri Lisesi'ne kaydoluyor, orayı bitirince İstanbul Tıp Fakültesi'ni askeri doktor olarak bitirmiş. Kuleli 36 Mezunları olarak anılırlardı. Annemin öğretmen olarak ilk tayini İstanbul'a Ortaköy'e oluyor ve babamla orada tanışıp evleniyorlar.

Ailemin ilk gittiği yer, babamın tayin olduğu Çanakkale'nin Bayramiç ilçesi. Burada üsteğmen rütbesiyle askeri hastanenin başhekimi oluyor. Bayramiç'te ev bulunmadığı için Bayramiç'in köyü Kirazlı'da oturuyorlar. 4-5 yıl kaldığımız Kirazlı'da biz dört kardeş dünyaya gelmişiz. Yalnız ablam Nuray'ın doğumu için İstanbul Alman Hastanesi'ne geliyorlar ve o nedenle ablam 1942 yılında İstanbul'da doğuyor. Daha sonra ağabeyim Kutay, ben evde ve Koray da 1947 yılında Kirazlı'daki evde doğuyor.

Babamın ondan sonraki tayin yeri 1949 yılında Van'a çıkıyor. O zaman yanımızda bir de anneannemin manevi evladı Birsen abla vardı. Biz evde Birsen abla ile kalırken annem Van'da ilkokul öğretmenliği yapıyor. Ablam ve ağabeyim ilkokula orada başladılar. Annem orada öğrencilerine önce Türkçe öğretiyor, çünkü gelen Kürt çocuklarının çoğu Türkçe bilmiyorlar.

Bitlis ve Isparta'da bulunduktan sonra Ankara'nın Kalaba köyüne 1952 yılında geliyoruz. O sene Marshall Yardımı ile bize de ilkokulda Amerika'dan gelen oyuncaklar dağıtılmıştı, annem aldığımız oyuncakları çocuk felci oluruz gerekçesi ile çöpe atmıştı. Ben ve Koray ilkokula Kalaba'da başladık; ben 3. sınıfta, Koray'da 2. sınıfta iken Ankara Bahçelievler'e taşındık. Annem Koray'ın zeki olduğunu ve daha 4-5 yaşlarında ablamın okuduğu hikaye kitaplarını eline alarak, ezberinde tuttuğu masalları kitaptan

okuyormuş gibi ezberden okumasını hep anlatırdı. O sene babam askerlikten ayrılıp serbest doktor olarak çalışmaya karar veriyor ve ödeme yaparak ayrılıp uzmanlık için Ankara Numune Hastanesi'ne geçiyor. Kulak burun boğaz uzmanlığını yaparak, Ulus'ta Çıkrıkçılar Yokuşunda bir muayenehaneye yerleşiyor. Ayrıca Sağlık Bakanlığı'na girerek sağlık müfettişliği görevi de alıyor.

Bizim gibi, Koray da annemin öğretmenlik yaptığı Bahçelievler ilkokulu'na devam ediyor. Öğretmeni Handan Oğultürk, anneme, Koray'ı çok methediyor ve sınavlara girip Talas Ortaokulu'na devam etmesini öneriyor. İlkokuldan sonra Koray sınavları kazanarak Talas Amerikan Ortaokulu'na giriyor. Orada iken sürekli onunla mektuplaşıyorduk. Ben Deneme Lisesi'nde okuyordum. Mektuplarımızda genelde okuldan bahsederdik. Benim yabancı dilim Almanca idi. Koray'ın yabancı dillere karşı ilgisi çok fazlaydı, o nedenle ben Almanca'da öğrendiğim sözcük ve cümleleri ona sayfa sayfa yazıp gönderirdim. O da orada aldığı yardımcı diline katkısının olacağını bana yazardı.

Talas Amerikan Koleji'nin başarılı ve sürekli takdir alan öğrencilerinden birisi idi. O nedenle Liseyi Tarsus Amerikan Koleji'nde okumayı sınavsız olarak kazanmıştı ve Mersin'in Tarsus ilçesinde 3 sene daha okuyup liseyi de iyi notlarla bitirmişti. Üniversite sınavlarında da başarılı oldu ve ilk tercihi olan ODTÜ Mimarlık Fakültesi'ni ilk sırada kazanmıştı.

Koray, benim 3 kardeşimden en iyi anlaştığım kardeşimdi. Tarsus Amerikan Koleji'nde okurken yaz tatillerinde Ankara'ya geldiği zamanlar, devlet operası konserleri ve tiyatrosunun tüm gösterilerini beraber izlemeye giderdik.

Bana gönderdiği mektuplarda bilet almam için tiyatroya gitmemi yazar, ben de tiyatro gişesindeki kuyruklarda bekleyerek, biletleri önceden temin ederdim. Ayrıca yaz tatillerinde bol bol eski bir fotoğraf makinesi ile resim çekerdik. Genelde de resimlerde ben olurdum.

Yaptığı yağlı boya resimlerine de bana modellik yaptırtmıştı. Yaratıcı ve buluş sahibi bir kişiliği vardı. Evdeki bir halı desenini çerçeve olarak tuvale boyamış ve o çerçeve içerisine de benim portremi çizmişti. Ayrıca çok şık ve çevresindekileri eğlendiren şakacı bir mizacı vardı. Bana da "bacım" diye hitap ederdi. Üniversiteye başladığı sene saçlarını uzatmış ve paçası sökük kot pantolonunu giyerek okula gitmişti. Bir gün bu şekilde Ankara'da gezerken kahveden çıkan bir grubun saldırısına uğrayarak kavga etmiş ve dudağı patlamış olarak eve gelmişti. Babam bu konu üzerine şikayette bulunmak için hastane raporu almış ancak saldırganları yakalatmak mümkün olmamıştı.

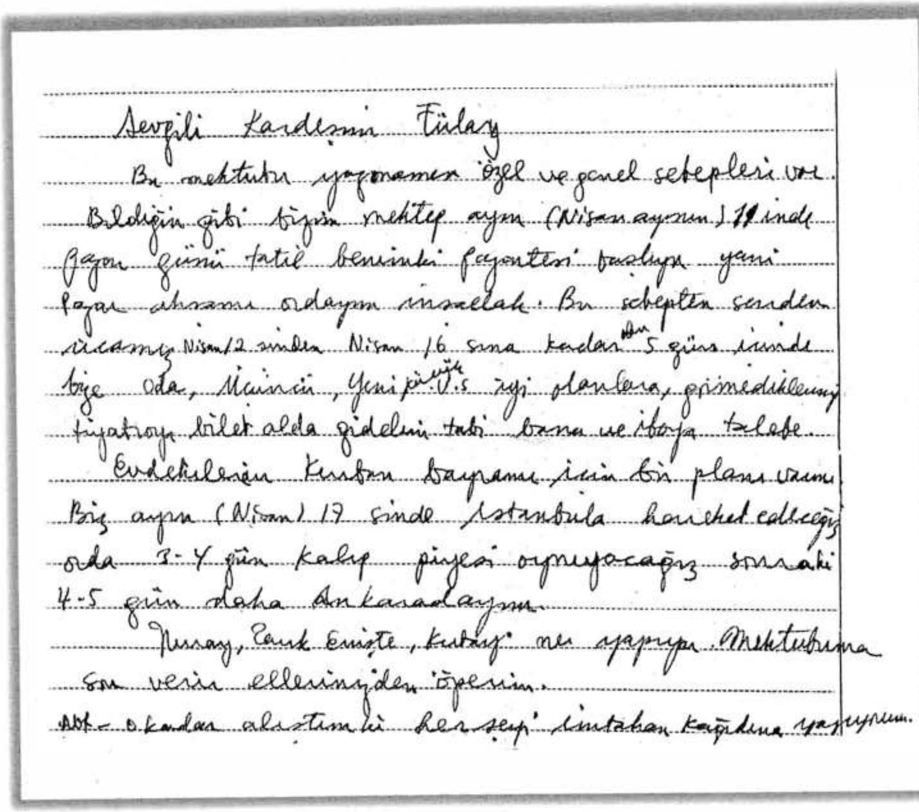
Sevgili Kardeşim Tülay
Bu mektubu yazmamın özel ve genel sebepleri var.
Bildiğin gibi bizim mektep ayın (Nisan ayının) 11 inde
Bayram günü tatil benimki Pazartesi başlıyor yani
Pazar akşamı ordayım inşallah. Bu sebepten senden
ricam; Nisan/12 sinden Nisan 16 sına kadarki 5 gün içinde
bize Oda, Mumcu, Yeni Püryüz V.S iyi planlara, girmediklerimiz
tiyatroya bilet alda gidelim tabi bana ve İbo'ya talebe.
Evdekilerin Kurban bayramı için bir planı var mı
Biz ayın (Nisan) 17 sinde İstanbula hareket edeceğiz
orda 3-4 gün kalıp piyesi oynuyacağız sonraki
4-5 gün daha Ankaradayım.
Nuray, Tarık Enişte, Kutay ne yapıyor. Mektubuma
son veririm ellerinizden öperim.
Not- o kadar alıştım ki herşeyi imtahan kağıdına yazıyorum.

Koray Doğan'ın ablası Tülay Doğan'a yazdığı bir mektubu.

Koray'ın evde ders çalıştığına hiç tanık olmamıştım. Buna karşın Mimarlık Fakültesi'ni de hiçbir dersin sınavına ikinci defa girmeden bitirmişti.

Son sınıfta iken okulun birkaç gösterisine birlikte gitmiştik. Koray tiyatro kolunda idi ve İbrahim Niyazioğlu adında (ne yazık ki bu arkadaşını da kalp krizi nedeni ile 40 yaşında iken kaybettik), Tarsus'tan okul arkadaşı ile birlikte bir eseri sahneye koyup ODTÜ de oynamışlardı. Okulun maskeli balosuna da birlikte gitmiştik. O, Charlie Chaplin'in Şarlo kıyafeti ile katılmıştı.

Koray'ın en samimi arkadaşları DEV-GENÇ'e üyeydi. Ertuğrul Kürkçü, Oğuzhan Müftüoğlu ile Sait Kozacıoğlu ile birlikte sık sık bize gelirlerdi. Ama en samimi arkadaşı Tosun'du. Onlar geldiği zaman Yıldıztepe bloklarındaki evde beraber çay içer, Koray'ın esprileri ile güzel sohbetler yapardık. Koray DEV- GENÇ'e başta üye olmuş, ama sonradan kaydını sildirmişti. O sırada çalıştığı Türkiye Mimar ve Mühendisler Odası'na gidip geliyordu. Kız arkadaşı Nevrin'le de arada bir onların evinde buluşuyorduk.

Mutlu bir aile...

Ailemiz mutlu ve ahenkli bir aile idi. Hepimizin dürüst, çalışkan ve vatansever kişilikte olmamız için annem de babam da olağanüstü çaba sarf ederlerdi. Babam doktordu; çok toleranslı demokrat bir kimse idi, annem de disiplinli fedakar, çalışkan bir öğretmendi.

Ailemin, Koray'ın zekasının fazla olduğunu düşünülerek en iyi eğitimi sağlamak ve onu iyi yerlerde görmek istemelerine rağmen o, son derece mütevazı ama kendine güvenen bir kişiliğe sahipti. Çok istikrarlı bir okul hayatı oldu. Sınıf, fakir, zengin gözetmeksizin herkesle arkadaşlık yapardı. Babam onun kıyafetini eleştirip takım elbise ya da yeni bir giysi aldığı zaman, "bu giysilere fakir insanların benden çok ihtiyacı var" diyerek, onları kimsesiz çocuklara hediye ederdi.

ODTÜ'de Mimarlık bölümünde okurken İngiltere'ye 1-2 aylığına tatile gitmiş ve oraya nakil olup olmayacağını araştırmıştı. İngiltere'ye giderken babamın İngiltere'deki gümrük polislerinin onu uzun saçla farklı muameleye tâbi tutabilecekleri kaygısına hak vermiş ve saçlarını kestirmişti. Ancak geri geldiğinde de ilk işi babama, İngiltere'deki polislerin hepsinin saçlarının uzun olduğunu, kendisinin de saçlarını kestirmeden gayet rahat kabul edileceğini söylemek olmuştu. İngiltere'de mimarlık eğitimine devam etmek istemediğini aslında Türkiye'deki eğitimin daha da iyi olduğuna karar verdiğini de belirtmişti.

Balyoz harekatı, sosyalist avı...

12 Mart 1971 tarihinde Silahlı Kuvvetler'in Süleyman Demirel Hükümetine verdiği Muhtıra ile bir dönem daha başlatılmış ve Türkiye'de yeniden sosyalist avına başlanmıştı. Üniversitelere sık sık polis baskınları yapılarak Nâzım Hikmet, Aziz Nesin, Yaşar Kemal gibi yazarların da içinde bulunduğu birçok kitaplar, yayınlar, gazeteler toplatılmaktaydı. Yine aynı yıl birçok üniversitede olduğu gibi ODTÜ kampusunun girişine de karakol kurulmuş, giriş ve çıkışlar askerler tarafından kontrol altına alınmıştı. Nihat Erim hükümeti de "balyoz harekâtı" adını verdikleri sosyalist avı operasyonunu başlatmıştı. Ayrıca Ankara'da ve birçok ilde de sıkıyönetim ilan edilmiş ve gece saat 24.00'ten sonra sokağa çıkma yasağı konulmuştu.

Kardeşim Koray Doğan, annem ve babamla beraber Ankara'nın Emek mahallesindeki Yıldıztepe bloklarında bir dairede kalıyordu.

Koray öldürüldüğü sırada Türkiye Mimar Mühendisler Odası sekreterliğinde görevli idi. Koray, mimarlık bölümünün en başarılı öğrencilerindendi.

Koray Doğan (Solda) ODTÜ'de öğrenciyken.

Okulu bitmişti ve diplomasını Yüksek Mimar olarak ODTÜ'den almak için bitirme projesini tamamlayıp vermesi gerekiyordu. O sırada sınıf arkadaşı olan Nevrin ile - ailelerin de katıldığı bir törende - söz kesmiş ve evlilik kararı almışlardı.

Ben de bir yıl önce evlenmiş olduğum için ailemden ayrılmış ve Çankaya'da kiralık bir dairede oturuyordum. O sırada Hacettepe Tıp Fakültesi'nde doktora çalışması yapmaktaydım. O eve de Koray haftada bir iki defa ziyarete gelirdi, en son vurulmadan 2 gün önce Oğuzhan Müftüoğlu ile beraber gelmişlerdi. Doğudan gelen bir genç arkadaşının kaldığı otelde ayağına lavabo düşmüş ve yaralanmıştı. O çocuk Hacettepe'ye geldi ve ayağına pansuman yaptırdık. O gün geldiğinde o çocuk için rapor lazım olduğunu, doktora yazdırmamızı istiyordu. Beraber yemeğimizi yedik, çay içtik. Oğuzhan'la birlikte evden ayrıldılar. O sırada Koray'ın elinde kuruyemiş ve kuru üzüm vardı. Evden çıktıkları sırada ben getirdiklerini unuttukları yolunda uyarınca "Sizde kalsın, işte size rapor karşılığı rüşvet verdik" diye espri yaptı. O gün Koray'ı son görüşümdü...

Öldürülmeden önce bir tehdit ile karşılaşmamıştı. Bir kez Maltepe'de yapılan bir gösteride karakola tutuklanarak götürülmüş, ancak nezarette kalmadan Uğur Mumcu ve Prof. Uğur Alacakaptan'ın savunması ile serbest bırakılmıştı. Babamın da bulunduğu salonda hakim, tutuklayıp getiren polislere neden tutukladıklarını sormuş, onlarda "küfür ettiler efendim" cevabını vermişler. "Nasıl küfür ediyorlardı?" sorusuna da "Tam bağımsız Türkiye diye bağırıyorlardı" yanıtını vermişlerdi.

Olaydan bir gün önce...

8 Mart günü hemen her gün devam eden MİT, polis ve ordunun ortak olarak yaptığı baskınlardan ve takiplerden biri başlatılmıştı. O gece, ilk önce Koray'ın sözlüsü Nevrin, kız kardeşi, yeğeni ve bir arkadaşı ile kaldığı Aşağı Ayrancı semtindeki daireye baskın yapılıp oradakiler nezarete götürülmüş, evde sivil polisler beklemeye bırakılmış, evin etrafı da polis, sivil polis ve askerlerle kuşatılmıştı.

Aynı şekilde başka bir baskın grubu ile gece yarısı bir saatte Koray'ın anne ve babamla oturduğu Emek Mahallesi 8. Cadde 7. blok 7. kattaki dairenin kapısı büyük gürültü ile çalınmaya başlamıştı. Babam bu saatte acil bir hasta geldiği düşüncesiyle yataktan kalkarak kapıyı açmıştı. Karşısına çıkanlar resmi giysili askerler ve başlarında komutanlık yapan, o zamanlar Ordu Garnizon komutanlığına getirtilen İstanbul Sıkıyönetim Komutanı Faik Türüng'ün kardeşi Tevfik Türüng idi. Kapının açılması ile birlikte apar topar içeri giren askerler odalara dalarak evde bulunan annemi, ağabeyim

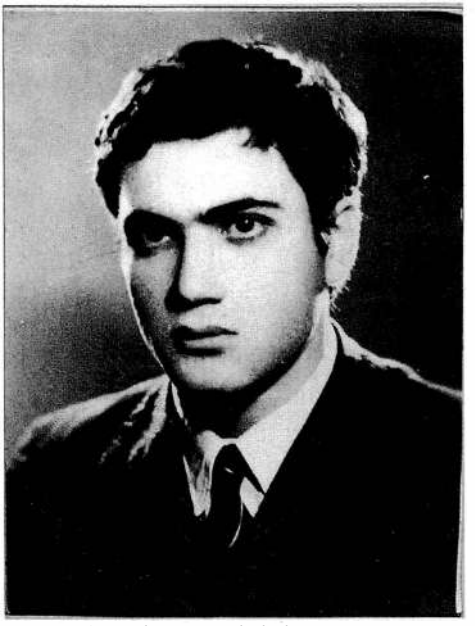

Veteriner Üsteğmen Kutay Doğan'ı ve babamı salonda bir araya toplamışlardı. Sonra mutfağa dalıp zeytin ekmek, ne buldularsa yiyip karınlarını doyurmuşlardı.

Bir kör kurşun...

Babamla Tevfik Türüng Kuleli Askeri Lisesi'nden birbirlerini tanımakta idiler. Babam karşısına çıkan Tevfik Türüng'ü görünce çok şaşırmıştı. İkisi arasında geçen konuşmalar planlanmış bir baskının yapıldığını açıkça belirleyen nitelikte idi. Tevfik Türüng, babama Koray'ı bulmaları gerektiğini söylüyordu. Babam sabah Koray'ın eve gelmesi gerektiğini, o akşam arkadaşında kaldığını, gerekirse kendisi sabah Koray'la birlikte karakola gelebileceğini söylemiş ancak şiddetle terslenmişti. Tevfik Türüng'ün davranışı acil bir durum varmışçasına gözü kararmış halde ve bir şeyi belli etmeksizin emir aldığı durumun ne olduğunu bile anlayamamak kadar sersemlemiş bir şekilde idi. Onun görev saydığı durum bu idi ve yaranması gereken kişiler bunu istemişlerdi. O nedenle Kuleli Askeri Akademisi'nde tanıştığı, aynı sıralardan subay olarak geçtiği, askeri doktor Ahmet Doğan'ın en çok sevdiği oğlunu öldürtmek bile onun için hiç bir şey ifade etmiyordu. O nedenle bu konuşmada verdiği cevap hem basiretsiz hem de bir balyoz gibi her baba ve annenin yüreğini kanatacak kadar acıydı:

"Bu gece oğlun bulundu bulundu, yoksa bir kör kurşuna gidecek, bunu bilmelisin doktor."

Bu sözlerin üzerine Erzincan'da askeri veteriner olarak görev yapmakta iken izinli olarak Ankara'ya gelen ağabeyim Kutay Doğan gece, Koray'ın gittiği arkadaşını tanıdığını ve Koray'ı bulabileceğini söylemiş ancak aramaya gidecekleri yerde polisler onu da alıp nezarete götürmüşler ve ertesi günün akşamına kadar nezarette bekletmişlerdi.

Koray'ın adı hiçbir yerde veya istihbaratta yoktu. Ancak, sonraki tarihlerde söylenenlere göre, 8 Mart günü Koray'ın, rastlantı sonucu ajan olarak DEV-GENÇ'lilerin arasına karışan Yüzbaşı İlyas Aydın'ı, MİT binasına girerken görmesi ve İlyas Aydın'ın da Koray tarafından göründüğünü aynı

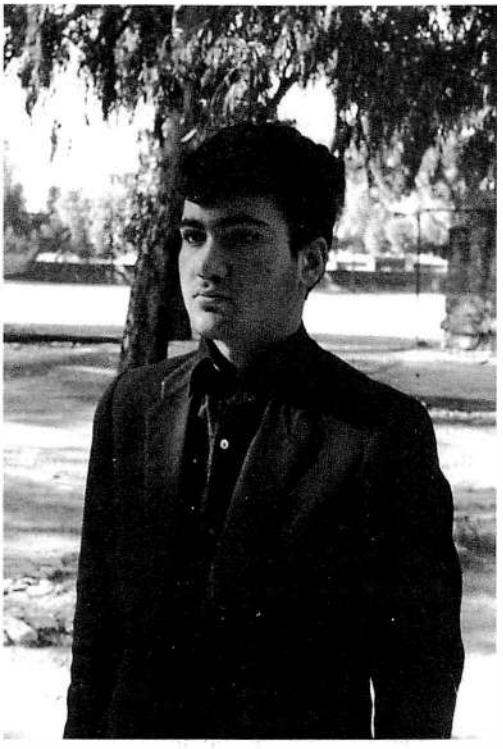

gün oradakilere bildirmesi, o gün Koray'ın ortadan kaldırılması gerektiği kararını aldırtmıştı.

Koray her gün üniversiteye gidip geliyor kapıdaki jandarma kontrollerinden de kimliği ile girip çıkıyordu.

Kaldırımda kan damlaları

Koray 9 Mart sabahı, saat 9 sularında sözlüsü Nevrin'in kaldığı Aşağı Ayrancı'daki evine kahvaltı yapmak ve onu alıp okula gitmek için gelmiş ancak dairenin zilini çalınca karşısına sivil polisler dikilmişti. Onu ayaküstü sorgulayan polisler arananlar listesinde ismine rastlamamışlar ve kimlik kontrolünü yapıp bırakmışlardı. Ancak evin kapısından hızla uzaklaşacağı sırada Mehmet Beyazıt adındaki, Afyon – Emirdağlı polis silahını doğrultmuş yanındaki arkadaşı polis, adı Mehmet Tok, "Dur ateş etme!" dediyse de ateşlediği silahından çıkan kurşun arka kalçasına saplanmış ve Koray orada kaldırıma düşmüştü. Kalçadan yakın mesafede saplanan kurşun aort damarını parçalamıştı. Oradan geçen bir taksici olayı görmüş, ancak alıp hastaneye taşımak istememiş, etraftaki apartmanlarda oturanlar da balkonlardan bağırmışlar, "Hastaneye götürün" diye. Savcının gelmesi beklendiği gerekçesi ile de bir saate yakın kaldırımda bekletilmişti.

Koray, Nevrin'in evine gittiğinde oradaki polis çemberini nasıl görememiş. Bugüne kadar, bunu bir türlü anlayamadım.

Savcı gelip tutanak yazdıktan sonra Numune Hastanesi'ne götürülmüş. Hastane başhekimi, bu kadar saat nerede kalındı diye feryat etmiş. Hemen ameliyathaneye almışlar, ancak kanama nedeni ile, narkoz verince şoka girmiş. Hastane başhekimi de ifade verecekti ama Koray'ın ölümünden kısa bir zaman sonra vefat etti.

Asker gözetiminde evde tutulan babama, öğlene doğru Numune Hastanesi başhekimi talimatı ile idareden telefon açılmış ve kendisinin hastaneye

gelmesi istenilmişti. Kendisinin arabasına binip polis eskortu eşliği ile hastaneye yetişen babama doktor, Koray'ın ameliyathaneye alındığını ve hemen kan bulunması gerektiğini bildirmişti. Aynı şekilde kan merkezine gidip hastaneye kanı yetiştirdiği zaman doktor, "biz gerekirse kullanırız" deyince bu sözlerin artık Koray'ın yaşamadığı anlamına geldiğini anlayan babam koridordaki banka oturup, oraya yığılıp kalmıştı. Koray 9 Mart sabahı bu şekilde kaybedildi.

Bir rüzgâr esti...

Süleyman Demirel'e, muhalefet lideri İsmet İnönü'ye ve içişleri bakanına telgraf çekildi. Ancak bir cevap dahi verilmedi. Babama içişleri bakanı "Ne yapalım polisimiz eğitimsiz, bu olaylar oluyor" cevabını vermiş. Vuran polis hakkında yalnızca bir dava açıldı ama yürütülmedi. Ailemiz bu olaydan sonra büyük yıkım geçirdi, hepimiz çok etkilendik. Ağabeyim Askeri Veteriner Hekim olarak Erzincan'da görev yapmaktaydı. O görevini bırakıp yurtdışına İsveç'e gitti. Ben de eşimle İsviçre'ye gittim. Annem ve babam İstanbul'a taşındılar. Babam hemen herkese Koray'ın vurulmasını anlatıyordu ve bu acı onun kalbinin dayanma gücünü zayıflatıyordu. Yaşam dalı kesilmişti, en mutlu günlerimizde bile buruk bir acımız oluyordu.

Olaya bir iki gazetedeki haber ve yazılardan başka bir tepki olmadı. Bu olayı şimdiki değerlendirmem hâlâ bir isyan içeriyor. Bu isyan Türkiye açısından şöyle: Babam bir tıp doktoru olarak Anadolu'da (Çanakkale-Kirazlı Koray'ın doğum yeridir,Van, Bitlis,Isparta) ve sonra Ankara'da bu vatana 40 yıla yakın hizmet vermiş, annem öğretmen olarak 38 yıl çalışmış, tek varlıklarını da çocuklarıyla bulmuşlar; böyle mi ödüllendirilmeliydiler? O zaman bu olayların olmasını ve hâlâ da süregelen, bağımsızlık kavramını tanımamamıza yorumluyorum.

Ben bütün bu söylediklerimi evde hemen her gün olayları yaşayan babamın anlattıklarından duydum. Bu anılarının sonunda babam hep şu deyişi kullanırdı: **"Onlar hepsi kırlarda açan taze çiçeklerimizdi, bir rüzgâr esti ve onları aldı götürdü."**

Komer'in arabası

Koray çok iyi eğitim almış, mimarlık fakültesini derece ile bitirmiş her şeyden önce vatanını düşünen cesur bir gençti. Bu ülke insanlarının ezilmesine, Türkiye'nin sömürülmesine izin vermek istemezdi. Onun bir mimar olarak bu ülkeye çok büyük katkıları olacaktı. Ama bir özelliği de lider vasfında olması ve her şeyden önce de düşünce özgürlüğüne karşı ödün verme-

yi kabul etmemesi, ona karşı gizli güçlerin oluşarak harekete geçmesine neden oldu. Hükümetlerin böyle vatansever yüce insanlara karşı korkusunun olması ve işbirlikçilerin de kendi emellerinin engellenmesini istememeleri Koray'ın vurulmasına neden oldu. Komer'in arabasının ODTÜ'de yakılması sırasında Koray da orada idi. Okul disiplininden çağrılmış ve ifadesi alınmıştı. O akşam eve geldiğinde Koray'ın söylediği TRT'nin olayı yanlı olarak verdiği idi. Tabii ki Komer'in kişiliğinin anlatılmamasına içerlemişti.

Sonuçta Komer'in arabasını yakanların hepsi vurulduğu için, bu olayda Amerikan istihbaratının da payı olduğu kesindir.

Koray Doğan'ın Öyküsü

Turhan Temuçin

Çok kısa sürdü Koray Doğan'ın öyküsü. Ne olduğunu bile anlayamadı. Soğuk bir Ankara gününde ders kitapları koltuğunun altında iken, nişanlısının evinde kendisini altı adam karşıladı. Hiçbir şeyden haberi yoktu. Ne aranıyordu, ne sanıktı, ne de tanık. Gencecik, körpecik yaşının verdiği bir tecrübesizlikle arkasını dönüp gitmek istedi. O günlerin terör havası içinde kendisini karşılayan altı adamın eline geçmenin başına ne denli işler açacağını biliyordu. Hiç suçu yoktu ama korkusu vardı. O günlerde herkesin korktuğu gibi korkuyordu. Onun için arkasını dönüp gitmek, uzaklaşmak bu kabustan kaçıp kurtulmak istedi. Ardından atılan bir kurşunla devrilip gitti Koray Doğan. Kurşun arkasından girip bağırsaklarını parçalamıştı.

Saat 11.30'da Koray Doğan'ın babası Dr. Ahmet Doğan'a Numune Hastanesi'nin doktorları "Başın sağ olsun" diyorlardı. Günlerden 9 mart, yıl 1972. Koray Doğan'ın kısa öyküsü burada bir kurşunla noktalandı. Meneviş sokakta dökülen kanları uzun süre öyle kaldı.

Orta Doğu Teknik Üniversitesi öğrencisi, Mimarlar Odası'nda görevli ve üstün yetenekli Koray Doğan'ın kısa öyküsü Meneviş sokakta noktalandı ama Doğan ailesinin dramı daha uzun süre sürdü. Koray Doğan'ın ağabeysi Askeri veteriner Kutay ordudan atıldı. Büyükanne torundan kısa bir süre sonra rahmeti rahmana karıştı. Anne yatalak oldu. Baba aklı başından yitik yollara düştü "Oğlum, oğlum" diye. O babanın şimdi cebinde Koray'ın resmi var. Kimi görse hemen resme sarılıyor, "Bak benim oğlum nasıldı, aslan gibiydi benim oğlum" diyor. Ağlayamıyor artık o baba, mümkünü yok artık ağlayamaz da. Gülmediği gibi.

Koray Doğan'ın öldürülmesinden sonra kısa bir bülten yayınlandı. Güvenlik kuvvetleri ile çarpışırken vurularak öldüğü yazılıyordu bu bültende. Buradan anlaşılıyordu ki üstün yetenekli Koray'ın bir yeteneği daha varmış. O tıpkı Amerikan kovboyları gibi, Ringolar gibi atının üstünde giderken arkasından kovalayanlara ateş edebilecek bir ustalığa sahipmiş. Çünkü Koray çarpışırken arkasını dönmüş olmalı ki ardından vurularak ve üç metreden ateş edilerek öldürülmüştü.

Osmanlı hanedanlarının yurda dönmesi için kanun teklifleri hazırlayanlar, Demokrat Parti'li Menderes tayfalarının siyasi hakları için olanaklar arayanlar acaba Koray Doğan'ın onun gibi sokak aralarında cadde ortalarında vahşi hayvan gibi vurulanların, öldürülenlerin katillerini bulmayı hiç düşünürler mi? Beyazıt'ta Taylan Özgür'ü vuran katil şimdi ne yapıyordu

acaba? Koray'ın ölümünden bir gün önce babasına " bir kör kurşunla gider" diyen adamın bugün ne yaptığını hiç merak ederler mi?

Bence hazır Af Kanunu çıkaranlar bu işleri yapan katilleri de af kapsamına almalıdır. Hatta bundan böyle bu tür cinayetler işleyecek katilleri peşinen affetmelidir. Böyle yapmalı ki ilerde katil sıkıntısı çekmeyelim. Yoksa baksanıza katillerimiz üzülmesin diye onları hiç kimse rahatsız etmiyor. Hiç kimse üstlerine gitmiyor. Gidenlere de bir kötü bakılıyor.

Koray Doğan'ı bugün hiçbir şey geri getiremez. O ölmüştür artık. Gencecik ömrünün öyküsü çok kısa sürmüştür. Darmadağın olan ailesini artık hiç kimse toparlayamaz. Koray'ın ölümü kırılan bir vazo gibi "pardon" deyip geçiştirilmek istenmiştir. Babası oğlunun katilini arayacak bir mahkeme açacak mı açmayacak mı bilemiyorum. Bildiğim Koray'a sıkılan kurşunun bir gün kimin sırtından girip göğsünden çıkacağının hiç belli olmadığıdır. Katillerin bu kadar silahlanıldığı bir ortamda o katillerin kime kurşun sıkacağı da hiçbir zaman belli olmamıştır.

(Yeni Ortam, 17 Mart 1974)

Uğur Mumcu

BİR BABANIN GÖZYAŞLARI...

1972 yılının Mart ayıydı. Takvimler 9 Mart gününü gösteriyordu. Esmer uzun boylu delikanlı, Ankara'da, Ayrancı semtinde Meneviş Sokağında nişanlısının kapısını çaldı. Kapı açılır açılmaz, içeriden bir tabanca uzandı.

Delikanlı kaçmaya başladı...

Evden hızla fırlayan sivil giyinmiş bir kişi de, delikanlının peşinden fırladı. Delikanlı, Meneviş Sokağını geçip Yazanlar Sokağına girdiğinde sırtına saplanan bir kurşunla sarsıldı, sonra, kanlar içinde yere düştü.

Kaçan delikanlının üç dört metre arkasından ateş eden kişi bir güvenlik görevlisiydi. Vurulan delikanlı da, Orta Doğu Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi son sınıf öğrencisiydi. Üniversiteyi bitirmesi için iki ayı daha vardı.

Delikanlı uzun süre, yıkıldığı yerde bekletildi. Bir süre sonra hastaneye kaldırıldığında, kan kaybından can vermişti. Doktorların arayıp buldukları dört şişe kan da yararsızdı artık. Vurulan öğrenci son nefesini vermişti.

Delikanlının adı, Koray Doğan'dı... Koray Doğan'ı tabanca kurşunuyla öldüren güvenlik görevlisinin adı da Mehmet Beyazıt'tı. Koray Doğan ve Mehmet Beyazıt, ilk kez karşı karşıya geliyorlardı. Ve Mehmet Beyazıt'ın kurşunu ile Koray Doğan yaşamının en güzel çağında kefenini kanla sulayarak ölüp gidiyordu.

Koray Doğan, 12 Mart'ın ünlü "anarşist avı" sırasında öldürülmüştür. Koray Doğan'ın bazı gizli örgüt üyelerine ev bulduğu ihbar edilmişti. Bu nedenle, güvenlik görevlileri Koray Doğan'ın nişanlısının evinde "karakol" kurmuşlardı.

Ankara Merkez Komutanlığı, Koray Doğan'ın vurularak öldürülmesinden bir gün önce, babasının evini de basıp bütün aileyi, evde gözaltına almıştı.

Merkez Komutanı Tümgeneral Tevfik Türüng, sabaha karşı saat 4'te Koray Doğan'ın kapısını çaldığında, karşısına bir sınıf arkadaşı çıktı. Koray Doğan'ın babası, Dr. Ahmet Doğan, Tevfik Türüng ile Harp Okulunda aynı sıralarda okumuşlardı. Dr. Ahmet Doğan, sınıf arkadaşı Tevfik Türüng'e,

– Koray'ı arıyorsanız yok evde. Bu saatte canımı mı alacaksın Tevfik... dediğinde, sınıf arkadaşı Türüng, sertçe,

– Oğlunu ya bu gece buluruz ya da kör kurşuna kurban gider... demişti.

Kör kurşunmuş demek, kör kurşun...

Merkez Komutanı evde arama yaptığı iç odalarda bir üsteğmen üniforması buldu. Bütün ekip, odaya doğru yöneldi. Odada uyuyan, Koray Do-

ğan'ın kardeşi, Veteriner Üsteğmen Kutay Doğan'dı. Türüng, ekibiyle çıkıp gitti. Bu arada, Üsteğmen Kutay Doğan da Merkez Komutanlığı bodrumundaki hücrelerden birine götürülüyordu.

Dr. Ahmet Doğan, evden çıkıp oğlunu arayacak ve güvenlik kuvvetlerine teslim edecekti. Fakat evde "karakol" kurulmuştu. Kimsenin dışarıya çıkmasına izin verilmiyordu. Dr. Ahmet Doğan, Tevfik Türüng'ün sesini anımsıyordu hep:

– Oğlunu ya bu gece buluruz ya da kör kurşuna kurban gider...

Dışarı çıkmak istedi gün ışıyınca. Çıkarmadılar. Hiçbir yere telefon da ettirmediler. Dışarı çıksa, oğlunu bulacaktı belki de... Saat 11.00'e doğru telefon çaldı. Telefonun başındaki sivil polis, Dr. Ahmet Doğan'a seslendi.

Koray Doğan, ağır yaralıydı ve Numune Hastanesinde ameliyat odasındaydı. Güvenlik görevlileri Dr. Ahmet Doğan'ın hastaneye gitmesine izin verdiler. Hastaneye gidildiğinde, Koray son nefesini vermek üzereydi. Doktorlar,

– Geç getirildi, kan kaybı çok... diyorlardı. Dr. Ahmet Doğan, artık hiçbir şey duymuyordu. Koridorda bağırdı, görevlilerin yüzlerine karşı. Kimse cevap vermedi.

Oğlu Koray Doğan öldürülmüştü. Öbür oğlu da Merkez Komutanlığındaydı. Tevfik Türüng'e telefon etti:

– Bir oğlumu yedin, bari öbür oğlumu ver...

Dr. Ahmet Doğan, oğlunu vuran polis görevlisinin cezalandırılması için sıkıyönetim komutanlığına başvurdu. Sıkıyönetim Savcılarından Hâkim Üsteğmen Saim Aydın, Koray Doğan'ı öldüren polis memuru hakkında "kovuşturmaya yer olmadığı" kararı verdi.

Oysa, olayın tanıkları vardı. Günün koşulları içinde, korkmayan ve gördüklerini söyleyenler, polis memuru Mehmet Beyazıt'ın Koray Doğan'ı üç dört metre uzaklıktan, vurarak öldürdüğünü, Koray Doğan'ın elinde tabanca bulunmadığını anlattılar.

Koray Doğan, İsrail Başkonsolosu Efraim Elrom'u, kaçırarak öldüren ve hakkında ajan olduğu konusunda kuvvetli şüpheler bulunan Yüzbaşı İlyas Aydın'ı, Ankara'da, yakalayıp bir yere kapatmış ve aynı gün, Koray Doğan, aranmaya başlanmıştır.

Bir babanın gözyaşlarıyla aydınlanan bu gerçeği, baba yüreği ve vicdanı taşıyan tüm yetkililere saygıyla sunuyorum...

(Cumhuriyet, 8 Nisan 1976)

ORHAN YAVUZ

~

15 Haziran 1977

Orhan Yavuz

1941 - 15 Haziran 1977

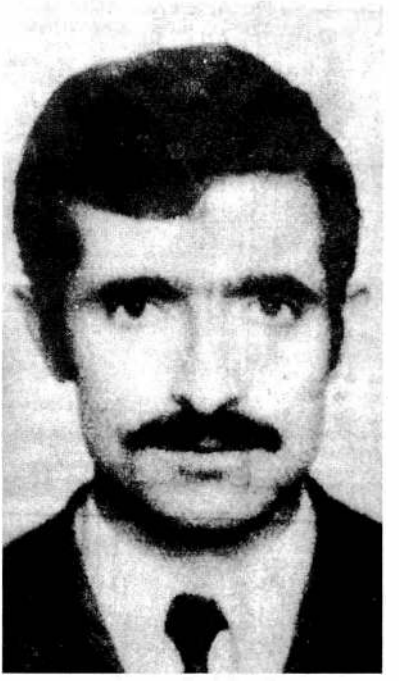

Doç. Dr. **Orhan Yavuz** 1941 yılında Sarıkamış-Yeniköy'de doğdu. Yeniköy İlkokulu'nu bitirdikten sonra öğretmen okulu sınavını kazanarak Cılavuz Öğretmen Okulu'na başladı. Üçüncü sınıf öğrencisiyken babasını bir kazada kaybetti. O sıralarda daha on beş yaşında bir çocuk olan Orhan Yavuz ailenin reisi, kardeşlerinin hem ağabeyi hem de babası olmuştu.

Orhan Yavuz, okulun tatil olduğu yaz aylarında ailenin geçimini sağlamak için tarlada, çayırda çalışan, kışın ise okul birinciliğini hedefleyen çok zeki ve çalışkan bir öğrenci idi. Bu yoğun çalışma temposu sonucu okul birincisi değil ama okul ikincisi olmuştu ve isterse Ankara Yüksek Öğretmen Okulu'na devam edebilecekti. Büyük bir sevinçle Yüksek Öğretmen Okulu Kimya Bölümü'ne kaydoldu. Okulu bitirince bir dönem Erzurum Lisesi'nde kimya öğretmenliği yaptı. Aynı yıl Atatürk Üniversitesi'nin açtığı sınavı kazanıp Atatürk Üniversitesi Kimya Bölümü'nde asistan oldu.

Erzurum Atatürk Üniversitesi öğretim görevlisi Doç Dr. Orhan Yavuz, 15 Haziran 1977 sabahı komşusu ve arkadaşı olan araştırma görevlisi Halil Çivi ile okula giderken bıçaklanarak öldürüldü. Halil Çivi olayı şöyle anlatacaktı: *"Ben üniversitede 37. Blokta ikamet ederim. Orhan Yavuz'da benim oturduğum blokta alt katta otururlardı, hem komşu olmamız hem de aynı üniversitede öğretim görevlisi olmamız itibariyle tanışırız ve arkadaşız. Bugün sabahleyin saat 7.45 civarlarında evden çıktım. Apartmanın önünde Orhan'la karşılaştık. Sohbet ede ede yürüyerek fakültelerin olduğu kısma doğru yürümeye başladık. Hava güzeldi, bazı konularda sohbet ediyorduk. 4. Blok'un yanına geldiğimizde hususi bir araba durdu. Arabayı kullanan, ismen tanımadığım fakat üniversite mensubu olduğunu bildiğim bir şahıs önümüzde durdu. Zannedersem Orhan Bey'in arkadaşı idi. Arabanın kapısını açarak sizi fakülteye kadar götüreyim, dedi. Orhan da havanın güzel olduğunu fakülteye kadar yürüyeceğimizi söyledi.*

GERÇEK BAŞARINIZ İÇİN
arı dersanesi
YAYINLARINI TERCİH EDİNİZ

Cumhuriyet

Kurucusu: YUNUS NADİ — 200 KURUŞ — 17 HAZİRAN 1977 CUMA

Cumhuriyet
Cumhuriyet
Cumhuriyet '77
Cumhuriyet

Ecevit dün Feyzioğlu ve Erim ile görüştü

■ Ecevit, Feyzioğlu ile yaptığı görüşmeden sonra CHP'nin tek başına kuracağı bir hükümete yardımcı olunması için dilekte bulunduğunu söyledi.

Gezetemiz İzmir Bürosu Şefine ateş açıldı

Senato Başkanlığına CHP Kars Senatörü Sırrı Atalay seçildi

Yavuz: "Her an ölümle karşı karşıyayız,,

■ Bıçaklanarak öldürülen Doçent Orhan Yavuz, altı ay önce arkadaşına gönderdiği mektupta sunları yazmıştı: «Can güvenliğimizi kendi olanaklarımızla sürdürüyoruz. Artık tek başımıza dışarı çıkamıyoruz. Bütün çabamız haziran sonunu getirebilmek.»

■ Cenaze törenine katılan binlerce genç komandoları protesto etti

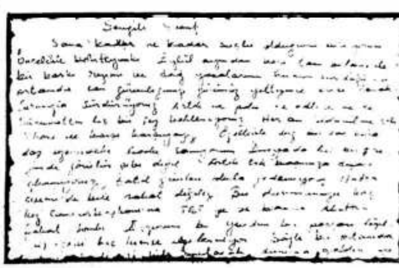

Doçent Yavuz'un komandolarca öldürülmesi büyük tepki yarattı

AP Başkanlık Divanı: "Güvenoyu sayısını sonradan aramak demokrasiyi soysuzlaştırır,,

Erbakan; "CHP'den öneri bekliyoruz,, Özal; "güçlü bir koalisyon gerekir,,

İSPANYA'DA BAŞBAKAN SUAREZ'İN PARTİSİNİN TEK BAŞINA İKTİDAR OLACAK ÇOĞUNLUĞU SAĞLAYAMADIĞI BİLDİRİLİYOR

TAHA CARIM'I ÖLDÜRMEK İÇİN KULLANILAN KIRIKKALE YAPISI TABANCA BULUNDU

Brejnev Sovyetler Birliği devlet başkanı görevine getirildi

Başkent Notları..

Zıvanadan Çıkanlar

Fikret OTYAM

ALMAN LİSESİ ve İTALYAN KIZ ORTAOKULU

GİRİŞ SINAVLARINI KAZANANLARIN LİSTESİ 7. SAYFAMIZDA

Bu Köşeden

Önceden.. Kesinlikle..

Altan ÖYMEN

Japonya'nın Ankara Büyükelçisi: "Ödeme zorlukları yüzünden Türkiye ile ekonomik ilişkiler bozuldu,,

Yahya Demirel'in gazetemiz aleyhine açtığı davalardan ikisi karara kaldı

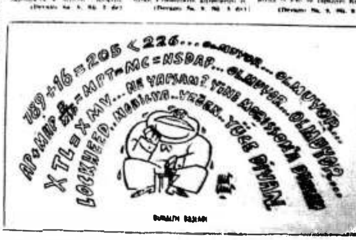

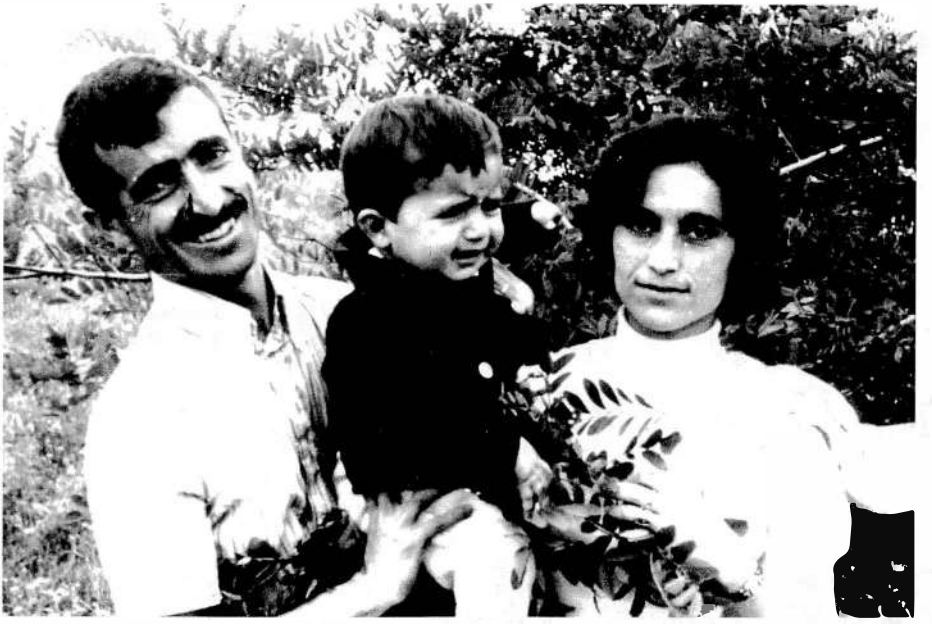

Orhan Yavuz, oğlu Okan ve kız kardeşi Neslihan ile, 1973.

Biz hem sohbetimize hem yürüyüşümüze devam ederek İşletme Fakültesi'ne ana yoldan dönen ve kapalı otobüs durağının bulunduğu yere geldik. Duraktan yola sapıp kaldırım üzerinde durağı 5-10 metre kadar geçmiştik. Arkadan bir şahıs gelerek yanımda yürümekte olan Orhan Bey'in koluna girdi ve onu tretuvarın aşağı kısmındaki yeşil bir sahaya doğru çekti. Bende o anda uyanan intiba bu şahsın Orhan Bey'in arkadaşı olduğu ve ona gizli bir şey söylemek istediği yönünde idi. Bu sebeple pek ilgilenmedim, konuşacakları bitsin diye ben yoluma devam ettim. Fakat arkadan Orhan'ın "Halilciğim beni kurtar!" diye bağırdığını duyunca geriye döndüm, aşağı yeşillik kısmında bir kişinin Orhan Bey'i tutmuş diğerinin de ona vurduğunu gördüm. O anda şahsın elinde bir şey olup olmadığının farkında olamadım. Ben üzerlerine doğru gidince, Orhan Bey'i tutan şahıs bana doğru geldi, elinde parlak, bıçağa benzer bir alet vardı. Bana, "yaklaşırsan seni gebertirim" dedi. Bu şahıs bana bunları söylerken diğeri Orhan Bey'e vurmaya devam ediyordu. Ben, bunun üzerine geri dönerek kaldırıma çıktım, İşletme Fakültesi'nin olduğu istikamete 5-10 metre koştum. Polis diye bağırmaya başladım. Kendimi toparlayarak, tekrar hadise yerine döndüğümde bu iki şahıstan beni tehdit eden henüz aşağı kısımdan kaldırıma çıkmış, öbürü ise yolun orta kısmında idi ve yurtlara doğru koşuyorlardı. O anda beni tehdit eden şahsın bir an yüzünü profilden gördüm. Bu şahsın yüzü kırmızı renkte, orta boylu, şişmanca, kısa boyunlu, pehlivan yapılı bir şahıs idi. Arkadan

5 HAZİRANDAN SONRA ECEVİT'in, İpekçi'nin sorularına yanıtlarının devamı — 5. SAYFADA

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No. 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU 492 İstanbul
TELEFON 224410 (Santral)
YIL: 28, SAYI: 10639
BUGÜN 12 SAYFA 150 KURUŞ
Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN
PERŞEMBE 16 HAZİRAN 1977

GUY DE MAUPASSANT'ın
Aşk Başkadır

MSP Genel İdare Kurulu'nda şimdilik hiç bir koalisyona katılmama görüşü benimsendi. Erbakan, «Ecevit teklif ederse görüşürüz» dedi

ECEVİT: «AP VE MHP İLE GÖRÜŞMEYECEĞİM»

Carım'ın cenaze törenine Cumhurbaşkanı ve bazı parti liderleri de katıldı. Törende Ecevit ile Demirel önce el sıkıştılar, daha sonra da bir süre sohbet ettiler.

● Ecevit ile görüşen Bozbeyli, «Hükümetin kurulmasına yardımcı olacağız» dedi

● CHP Lideri, «Ben, milletvekillerinin parti üyeliklerine bakarak değil, kişisel sorumluluk duygularına güvenerek hükümet kurmayı düşünüyorum» dedi

HÜKÜMETİ kurmakla görevlendirilen CHP Genel Başkanı Ecevit, dün "AP ve MHP ile görüşmeyeceğini" açıklamıştır.

MSP'de ise, "Şimdilik hiç bir koalisyona katılmama" görüşü benimsenmiştir. MSP Genel İdare Kurulu toplantısında "Meclis ve Senato başkanlarının ikisinin birden CHP'li olmasına da karşı çıkılması" kararlaştırılmıştır.

Bu arada İstanbul'da bir basın toplantısı yapan MSP Genel Başkanı Erbakan, "Ecevit isterse görüşürüz. Yetkili kurullarımızda teklifleri inceler ve cevaplandırırız" demiştir.

Ecevit dün öğleden sonra DP Genel Başkanı Ferruh Bozbeyli, milletvekili Faruk Sükan ve MHP Başkanı Fehmi Ödülek'le kuracağı hükümet konusunda bir görüşme yapmıştır. Bozbeyli, toplantıdan sonra hükümetin kurulmasına yardımcı olacaklarını söylemiştir.

Bülent Ecevit, dünkü demeçlerinden sonra "Ümitvar olduğunu" söylemiştir.

(Ayrıntılı haber 7. sayfada)

ANKARA'DA DURUM
ABDİ İPEKÇİ
BU TELAŞ NİYE?

SANKİ Cumhurbaşkanı Anayasayı çiğnedi... Sanki Ecevit hükümet darbesi yaptı...

Korutürk'ün demokratik kuralların gereğini yerine getirip, hükümet kurma görevini en fazla milletvekili çıkaran partinin genel başkanına vermesi üzerine cepheci liderlerin gösterdikleri tepkiye bakarsanız böyle oldu...

Demirel, "CHP Genel Başkanının kaynağı meçhul bir kuvvete dayanmaya kalkıştığını", "Tehdit ile kimsenin hükümeti desteklemeye mecbur edilemeyeceğini" söylüyor ve Cumhurbaşkanını hedef aldığı belli olan bir uyarıda bulunuyor:

"Güvenoyu alamayacağı önceden kesinlikle belli olan bir hükümetin CHP Genel Başkanı tarafından kurulması halinde böyle bir hükümetin olamayacağını ihtimal vermiyorum."

Türkeş daha ileri gidiyor. Cumhurbaşkanının, hükümet kurma görevini ilk kez Ecevit'e vermesini bile kınıyor. Bunu normal karşılamadığını söylüyor ve meseleye gayri hukuki bir görünüşün daha ilendiğini ... ileri sürüyor.

MSP de cepheci liderlere katılıyor. O da Ecevit'in kuracağı hükümeti önceden "Güvenoyu alamayacak bir hükümet" olarak ilan edip "Böyle bir hükümetin kurulması ... Anayasanın ... " diyor ve ekliyor:

"Demokrasiye sadakat yemini yapmış Sayın Cumhurbaşkanının böyle bir tatbikata müsaade edeceğini mümkün görmüyoruz. Hükümet kurma çalışmalarının Anayasa dışı yollarla değil, Anayasaya uygun bugüne kadarki teamüller içinde yürütülmesi zaruridir."

●

Her yönden ortaya çıkan bu tepkiler, cephecilerin büyük bir telaşa kapıldıklarını göstermektedir.

Önce tutarsızlıkları belirtmeye çalışalım:

Devamı S. 10, S. 1'de

Ecevit ile Demirel, Carım'ın cenaze töreninde 15 dakika görüştü

ANKARA, ÖZEL

Roma'da şehit edilen Vatikan Büyükelçisi Taha Carım'ın cenaze töreninde hükümeti kurmakla görevlendirilen CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit ile AP Genel Başkanı Süleyman Demirel ... Törende ... Dışişleri Bakanlığı ... Ancak Ecevit ile Demirel'in ... konuştukları ...

Devamı S. 10 S. 3'de

SENATO BAŞKANI BUGÜN SEÇİLİYOR

Meclis Başkanlığına aday gösterilemediği için seçim yapılamadı

ANKARA, ÖZEL
CUMHURİYET Senatosu'nda, CHP'li ... Senato Başkanı ve Başkanlık Divanı'nın ... AP'li ... CHP'lilerin ... AP'lilerin ...

Devamı S. 10 S. 3'de

İspanya'da seçim için önlemler alındı

İspanya'da dün yapılan seçimler ülkeye 41 yıldır görmediği bir heyecan getirmiştir. ...

(Haberi 8. sayfada)

Meclis Başkanı seçilmeden güven oylaması yapılır mı?
7. sayfada

BİLİM ADAMLARI DÜŞÜRÜLME İÇİN NE DİYOR?...
7. sayfada

Erzurum'da bir doçent kaçırıldı ve 8 yerinden bıçaklanarak öldürüldü

Öldürülen Doçent Yavuz...

● Fen Fakültesi doçentlerinden Orhan Yavuz'u öldüren 8 kişinin komando olduğu iddia ediliyor, 52 öğrenci gözaltında

● Fakülteye giderken yolu kesilen ve otomobile bindirilerek fidanlığa kaçırılan doçent, burada delik deşik edildi

● Öldürülen doçent, 1976 yılında sağ eğilimli öğrenciler tarafından dekanlığa şikâyet edilmişti

Doç. Orhan Yavuz 1976 yılında bir grup öğrenci tarafından dekanlığa şikâyet edilmişti.

ERZURUM, AYHAN KÖKSAL bildiriyor

ATATÜRK Üniversitesi Fen Fakültesi öğretim üyelerinden Doçent Dr. Orhan Yavuz, ...

CİNAYET NASIL İŞLENDİ

...

Devamı S. 10, S. 7'de

Fransa, Yunanistan'ın AET'ye girmesini desteklemekten vazgeçti

● Karar, Ortak Pazar çevrelerinde hayret uyandırdı

Haberi 3. sayfada

BEDRİ, HÜKÜMET SORUNUNU İZLİYOR

Cinayetten beş gün sonra 20 haziran 1977'de çekilen fotoğrafta Orhan Yavuz'un annesi Hatice, kız kardeşi Havva, eşi Şaziye küçük kızı Devrim ve oğlu Okan.

gördüğüm kadarı ile sırtında koyu renkli bir mont vardı. Olayın heyecanı ile diğer şahsa hiç dikkat edemedim ve eşkalini de tespit edemedim. Üzerinde de ne biçim bir elbise olduğunun farkına varamadım.

Bu şahıslar kaçtıktan sonra ben Orhan Bey'in yanına gittim. Sendeleyerek yere düşmek üzere iken onu tuttum; o anda yanımda öğrenci olduğunu tahmin ettiğim iki kişi belirdi. Orhan Bey'i kaldırıma çıkarmak için bana yardım ettiler. Yaralı durumda olan Orhan Bey'i bir taksiye koyarak Numune Hastanesine götürdük. Götürürken, bana Edebiyat Fakültesi'nde asistan olan Raşit Küçükboyacı yardım etti. Hastaneye götürürken Orhan Bey bize hiçbir şey söylemedi, zaten söyleyecek durumda da değildi. Devamlı çırpınıyordu. Hastaneye götürdükten sonra birkaç kere "Raşit, Raşit" diye seslendi..."

Orhan Yavuz CHP'li olarak tanındığı için sürekli tehdit ediliyordu. Duruşmalarda pek çok tanık Yavuz'un sürekli tehdit ve takip edildiğini doğrulamıştı. Orhan Yavuz, olaydan 6 ay önce arkadaşına gönderdiği mektupta, *"Can güvenliğimizi kendi olanaklarımızla sürdürüyoruz. Artık tek başımıza dışarıya çıkamıyoruz.. Her an ölümle karşı karşıyayız."* diyordu. Olay yerinin yakınındaki bir şantiyede çalışan Necdet Gürsel de iki saldırganı kaçarken görmüştü. Tüm ifadeler sonucunda Orhan Yavuz'un öğrenciler tarafından öldürüldüğü sonucuna varılmıştı. Bunun üzerine, olayla ilgisi olduğu saptanan kimya bölümü öğrencisi Harun Gerçek yakalandı.

Doç.Dr. Orhan Yavuz'un öldürülmesini protesto eden öğretim üyeleri, 22 Haziran 1977 tarihinde belediye sarayından İstanbul Üniversitesi'ne kadar yürüdüler.

Dava 10 Eylül 1977 günü açıldı. Harun Gerçek'in yargılanması devam ederken, Üniversite Dekanlığı'na imzasız bir ihbar mektubu gelecekti: *"Sayın Dekan... Doç. Orhan Yavuz'u öldüren esas faillerinden, öğrencilerinizden Bingöllü Fitit oğlu Remziye'den doğma Cezayir Baysal'dır... Öldürme hadisesinden bir gün sonra Bingöl'e gelip sık sık teyzesi, ismini bilmediğim, Sanat Okulu karşısında fırıncı Mehmet Emin'in evinde kalıp ara sıra geç saatlerde kendi evine gelmekte ve arkadaşı olan Hacı Ahmet Atalay'ın oğlu İbrahim Atalay ile gizli şekilde gezmektedir. Orhan Yavuz'u öldüren Cezayir Baysal'dır. Gereğinin yapılmasını arz ederim. Halen Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi'nde okumaktadır. 2. veya 3. sınıf öğrencisi."*

Bu ihbar üzerine Cezayir Baysal'ın aranmasına Bingöl'de başlandı. Ancak Cezayir Baysal bir türlü bulunamıyordu. Uzun bir süre sonra, Cezayir Baysal Erzurum'da yakalandı. Bingöl ve çevresinde aranan Baysal'ın aslında Erzurum'dan hiç ayrılmadığı anlaşıldı.

Cezayir Baysal'ın Orhan Yavuz'u öldürmek suçuyla Harun Gerçek ile yargılanmasına başlandı. Ancak dava başladıktan sonra beklenmedik bir şey oldu. Halil Çivi ve Necdet Gürsel, sanıklar için "olabilir de, olmayabilir de" gibi ifadeler kullanmaya başladılar. Necdet Gürsel, 'başka bir yerde dinlenir ve ifademi değiştirerek gerçeği söylersem, bana bir şey olur mu?' endişesini her yerde dile getiriyordu.

1978 yılının ocak ayında dava güvenlik nedeniyle Ankara 1. Ağır Ceza

Mahkemesi'ne nakledildi. Yaklaşık 9 ay süren yargılama sonunda 29 Eylül 1978 günü Cezayir Baysal ve Harun Gerçek beraat ettiler. 1. Ağır Ceza Mahkemesi, beraat gerekçesini şöyle açıklıyordu:

> *"Sanık Cezayir Baysal ile diğer sanık Harun Gerçek'in maktul Orhan Yavuz'u yaralayıp öldürdüklerine dair hükme ve temini vicdana kafi şahadet ve başkaca bir delil elde edilememiş, sanıklarda evvel ve ahir suçlarını inkar etmiş olmalarına, görgü tanıklarından Halil Çivi suçu işleyip kaçan şahıslardan birini sanıklar olduğunu kesin suretle kanaat getiremediğini, ve diğer tanık Necdet Gürsel'in profilden kaçan şahısları gördüğünü ve kaçan şahsın kaçış şekline, koşuş tarzına, boyu ve görüşüne göre sanıklardan birisine benzediğine dair beyan ve şahadetlerin mahkumiyete kafi kuvvette bulmadığından her iki sanığın delil yetersizliği nedeni ile sünnet suçtan BERAATLERİNE..."*

Bu karar müdahil avukatlarca temyiz edildi, ancak Yargıtay 1. Ceza Dairesi beraat kararını onaylayarak kesinleştirdi. Sanıklar 6 Haziran 1978 günü serbest bırakıldı.

1979 yılının mart ayında, Hayrettin Kotangil adlı ülkücü eylemcinin Ankara Emniyet Müdürlüğü'ne verdiği ifade Orhan Yavuz cinayetini tekrar gündeme getirdi. Kotangil ifadesinde şu bilgileri veriyordu:

> *"Erzurum ili içinde meydana gelen anarşik olaylarda benim bildiğim Atatürk Üniversitesi Doçentlerinden Orhan Yavuz'un Erzurum'da bıçakla öldürülmesi olayıdır. Bu olay benden önceki Ülkücü Gençlik Derneği değil de, o zamanki adı Ülkü Ocakları Derneği olan ve bu derneğin başkanı bulunan Emin Yılmaz zamanında vuku bulmuştur. Doç Orhan Yavuz'un bıçaklanarak öldürülmesi olayında, Doçentin öldürülme emrini veren şahıs o zamanki Ülkü Ocakları Derneği başkanı Emin Yılmaz'dır. Ve Doç. Orhan Yavuz'u bıçakla öldüren şahısta Cezayir Baysal adındaki şahıstır. Bunu bana aynen emri verdiği Emin Yılmaz söyledi, bana nakletti."*

Kotangil'in bu itiraflarında Cezayir Baysal'la ilgili başka suçlamalarda bulunuyordu. Erzurum Emniyet Müdürlüğü yeniden Cezayir Baysal'ı aramaya başladı. Ancak, Cezayir Baysal'ın yakalanması mümkün olmadı. Baysal'ın daha sonra yurt dışına kaçtığı öğrenilecekti.

Bu arada eski Erzurum ÜOD Başkanı Emin Yılmaz da ele geçirildi. Emin Yılmaz ifadesinde şunları söylüyordu:

> *"Sol örgütlerin Erzurum'daki fakültelerde büyük itibar görmeleri*

ve tüm fakülteleri denetimleri altında bulundurmaları sağ görüşlü öğrencilerin tümünün saf dışı edilmesi gibi bir durum hasıl oluyordu. Bu durumda solcu öğretim üyeleri ile solcu öğrenciler arasındaki işbirliğinin kırılması gereğine inandım. Ben Orhan Yavuz'un ölüm olayından 1 hafta önce, ülkücü görüşü benimseyen ve Ziraat Fakültesinde o dönemde öğrenci olan Cezayir Baysal'ı Atatürk Üniversitesi'nin kanpüsünde gezerken çağırarak durumu izah ettim. Ziraat Fakültesi Profesörü Ali Özdengiz'i korkutmasını istedim. Bu konuşmamızdan iki gün sonra hatırladığım kadarı ile 1. yurdun önünde Cezayir Baysal yanıma geldi. Profesör Ali Özdengiz'in çok temkinli olduğunu araba ile gidip geldiğini, korkutamadığını söyledi. Ben de bunun üzerine Fen Fakültesi Öğretim Üyesi Doç. Orhan Yavuz'u tanımasını, korkutmasını, gözdağı vermesini, sindirmesini kendinden istedim. Bu konuşmadan tahminen 2-3 gün sonra olmalı, yani 1977 yılı haziran ayının 16'sı gibi bir tarih olması gerekiyor. Öğleden önce ben 1. yurdun önünde idim. Cezayir Baysal yanıma geldi, bana hitaben kısık bir sesle, 'Senin dediğin gibi olmadı. Orhan Yavuz'u korkutmak istedim, bana karşı geldi. Kavga etmek istedi, ben de üzerimdeki bıçakla kendisine vurdum.'dedi. 'Bu olay zuhur ettiği zaman benim yanımda ülkücü arkadaşım Şenay Öztürk vardı.' Orhan Yavuz'un yanında bir kişi olduğunu söyledi. İsmini bilmiyorum, dedi. Orhan Yavuz belki ölebilir, şeklinde konuştu. Ben de bu sözler üzerine Cezayir Baysal'a sorarak, niye bıçakla vurdun, niye üzerinde bıçak vardı, dedim. Bıçağı okuldaki hadiselerden dolayı üzerinde taşıdığını söyledi. Ben, Doçent Orhan Yavuz'u Cezayir Baysal'a öldür demedim. Bu hususta bir karar almadık, yukarıda izah ettiğim nedenlerden dolayı Cezayir Baysal'a Orhan Yavuz'un korkutulmasını, gözdağı verilmesini, sindirilmesini bizzat ben, Emin Yılmaz, Cezayir Baysal'dan istedim. O da bıçakla yaralamak suretiyle ve Şenay Öztürk'ün de yardımıyla Doç. Orhan Yavuz'un ölümüne sebep olmuştur."

Erzurum Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı, 23 Şubat 1982 tarihinde Emin Yılmaz, Şenay Öztürk, Muzaffer Okutan ve Muammer Cindilli hakkında dava açtı. Sanıklar dava sırasında, savcılıkta ve poliste ifadeleri reddediyorlar, suçsuz olduklarını söylüyorlardı. Tanık Halil Çivi ise duruşmada artık hiçbir şey hatırlamadığını söylüyor ve sanıkları teşhis etmiyordu.

3 Ocak 1983 tarihinde Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde görülen davada ilk karar 12 Ekim 1984 tarihinde verildi. Mahkeme o güne kadar yakalanamayan Muammer Cindilli hakkında muhakemenin durdurulmasına, diğer sanıkların ise delil yetersizliğinden beraatlerine karar verdi. Müdahil avukatları bu kararı temyiz ettiler ve bunun üzerine Yargıtay kararı bozdu.

Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yeniden görülmeye başlayan davanın son duruşması 28 Ekim 1986 günü yapıldı.

Son duruşmada, davaya müdahil avukat olarak katılan İsmail Sami Çakmak mahkemeye sunduğu dilekçede şunları söylüyordu:

"Müvekkilimin eşi Doçent Orhan Yavuz 15.06.1977 tarihinde, ırkçı, insanlık düşmanı, gözü dönmüş canilerce, ideolojik nedenle ve örgütlü bir biçimde katledilmiş bulunmaktadır. Yaşamının her anını halkının mutluluğuna, insanca yaşamasına, öğrencilerinin mutluluğuna ve eğitimine adamış olan bu bilim adamının katledilmiş olmasından ailesi ile birlikte tüm Türk halkının büyük bir üzüntü duyduğu ve büyük bir kayba uğradığı bir gerçektir. Hiçbir kişisel çıkar peşinde olmayan, bir devlet memuru maaşıyla insanlığa yararlı olmaya didinen ve öğrencilerini de bu doğrultuda yetiştirmeye uğraşan bir bilim adamının, yine beyni yıkanmış-programlanmış öğrencileri tarafından katledilmesi üzücü olduğu kadar utanç verici bir cinayet olarak ortadadır. Müvekkilimin eşi öldürüldükten sonra, devletin hemen hemen her kademesinde sızabilmiş bulunan bazı faşist ruh ve zihniyetli kişiler, aldıkları talimatlar doğrultusunda, olayın üzerine gerektiği biçimde gitmemişler, bazıları da olayı çarpıtmaya ve küllemeye çalışmışlardır.

Yoğun baskılar ve tehditlerle tanıklar sindirilmiş, gerçekleri söylemeleri engellenmiş, yine dosya içerisindeki polis tutanaklarından açıkça anlaşıldığı üzere olayı soruşturan görevlilere (polislere) yine bizzat emniyet teşkilatındaki bazı yetkili ve görevliler engel olmuş, bu engelleme o kadar açık-vicdan sızlatıcı olmuş, polisler bu yolda tutanak imzalamak zorunda kalabilmişlerdir.

Yakın görgü tanığı Halil Çivi tehditler sonucu gerçeği söyleyememiş, nitekim sonunda psikolojik rahatsızlık nedeniyle tedavi görmeye başlamıştır. Tanık Necdet Gürsel 'Başka bir yerde dinlenir ve ifademi değiştirerek gerçeği söylersem, bana bir şey olur mu' endişesini her yerde dile getirmiştir.

Çok acıdır ki baskılar, idari ve örgütlü baskılar, adaletin gerçekleşmesini bu güne kadar engellemede başarılı da olabilmiştir.

Tüm bunlara rağmen, dosyamızda yargılanan sanıkların, yüklenen suçu işlemiş olduklarını doğrulayıcı birçok belge ve ifade dosyamıza girmiş bulunmaktadır.

Sanıkların suçluluklarını gösteren hususlar şu başlıklar altında toplanabilir:

- Sanıklar polis ifadelerinden başlayarak hiçbir ifadelerinde, olay günü nerede olduklarını tam olarak kanıtlayamamışlardır. Bu konuda

kendi ifadeleri kendi içinde çelişkiten başka, diğer tanıkların ve diğer sanıkların ifadeleriyle de çelişkili olmuştur.

- Ömer Tanlak'ın polis-savcılık ve mahkeme ifadeleri sanıkların suçu ne şekilde işlediklerini ve suçun işlenmesindeki sorumluluk durumlarını açık bir biçimde yansıtmaktadır.

- Sanıkların emniyet anlatımları olayın oluş biçimine uygun ve aynı zamanda tanık Ömer Tanlak'ın anlatımlarına da uymaktadır.

- Sanıkların olaydan sonra kaçmaları, arandıklarını bile bile uzun süre kaçak gezmeleri, suçla ilgilerini açık bir biçimde ortaya koymaktadır.

- Olay tarihinde 4 yıl gibi bir süre geçtikten sonra Şenay Öztürk'ün yer gösterme sırasındaki olayı etraflıca anlatımı, bu ifade ve yer göstermeyi yaptıran görevlilerin olay tarihinde Erzurum'da görevli olmadıkları, olayı bilmelerine imkan olmadığı, diğer tanık ve sanıkların anlatımlarıyla uygunluk gösteriyor olması karşısında samimi ifadedir. Bu sanığın anlatımı olayın oluş biçimine de uygun düşmektedir. Aradan 4 yıl geçmesine rağmen diğer sanıkların fiziki yapılarını, hareket biçimlerini, o gün üzerlerinde bulunan giysileri dahi etraflıca anlatmıştır. Olayı görmeyen, bilmeyen, yaşamayan bir kişinin bu kadar etraflı ve gerçeğe uygun anlatımda bulunabilmesi olanaksızdır.

- Olay günü Cezayir ile Şenay'ın maktulü tanımadıkları için, Muzaffer Okutan'ın işareti ile ölenin üzerine saldırdıkları, bıçakladıkları tanık Halil Çivi-Ömer Tanlak ve Hayrettin Kotanoğlu'nun ifadeleriyle de sabit olmuştur.

Dosya içeriğinde açıkça anlaşılacağı üzere maktül Orhan Yavuz'un öldürülmesi emrini veren ve azmettiren Emin Yılmaz'dır. bu husus sanığın hem kendi anlatımları ile hem de diğer sanıkların anlatımlarıyla açıkça ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Şenay Öztürk ve Muzaffer Okutan taammüden görevli memuru öldürmek suçunu işledikleri kendi beyanları, dosya içeriği ve tanık beyanlarıyla ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Sanıkların sevk maddesi gereğince cezalandırılmalarını, müdahillerin özel hukuka ilişkin haklarının saklı tutulmasını vekaleten dilerim."

Son duruşmada daha sonra söz alan savcı, sanıklar hakkında yeterli delil bulunmadığını belirterek, beraatlarını istedi. Ve Ankara 2. Ağır Ceza Mahkemesi, sanıklar Emin Yılmaz, Şenay Öztürk, Muzaffer Okutan ile Muammer Cindilli'nin Doçent Orhan Yavuz'u öldürmek suçundan delil yetersizliği nedeniyle beraatlarına karar verdi.

Şaziye Yavuz:

"Katillerinin bulunmasını istiyorum!"

Orhan Yavuz, çevresinde sevilen, saygı duyulan bu nedenle geniş çevresi olan idealist ve yardım sever bir insandı. Ona başvuran herkese yardım etmek temel ilkesiydi.

Ben Erzurum Kız Meslek Lisesi'nde son sınıftaydım. Bizim okula gelmiş ve beni orada görmüştü. 1964 yılında evlendik ve ben okuldan ayrıldım. Sonra dışarıdan sınavlara girerek liseyi bitirdim.

Orhan Yavuz'la 12 yıl evli kaldık. Bu süre içinde 18 ay askerlik, 6 ay doktora için İzmir'e ve 2 yıl Amerika'ya gidişi nedeniyle 4 yıl ayrı kaldık. Orhan Amerika'ya gittiğinde ben Çalışma Bakanlığı'na bağlı Bölge Çalışma Müdürlüğü'nde çalışmaya başladım ve 6 yıl çalıştım. 1967 yılında oğlum Okan ve 1975'te kızım Devrim dünyaya geldi. Devrim'in doğumundan sonra işimden istifa etmek durumunda kaldım.

Sakin sesiz bir yaşantımız vardı. Tabii bu arada Orhan tehditler alıyormuş ama benim ve ailesinin üzülmesini istemediğinden kimseye bu konudan bahsetmemiş. Ben bunu daha sonra öğrendim. Amerika'dan döndükten sonra başka illerdeki üniversitelerden teklifler almıştı. Ben Erzurum'dan gitmek istedim ama kabul etmedi. "Herkes giderse köylüm, kentlim ne olur, Erzurum'da kim kalır!" demişti. Çünkü yanımızda köyden gelen ve okullarda okuyanlar vardı, herkese yardım elini uzatmıştı.

15 Haziran 1977 günü sabah kahvaltısını yaptı ve saat 7.30'da evden çıktı. 08:30'da Orhan'ın saldırıya uğradığını ve hastaneye kaldırıldığını arkadaşları haber verdi. Hastaneye gittiğimde ameliyattaydı ve daha sonra ölüm haberi geldi. Orada fenalaşmışım, 3 saat kadar hastanede kaldım.

8 yaşındaki oğlum Okan ve 2 yaşındaki kızım Devrim'le başladığım yeni hayatım pek kolay geçmedi. Orhan'ın ölümünden sonra bazı üniversitelerin ve kadın derneklerinin maddi yardımları ile Ankara'da ev aldım. Atatürk Üniversitesi Rektörlüğü 5 yıl üniversite lojmanında oturma izni vermişti ama ben çocuklarıma bir şey yaparlar korkusuyla, Erzurum doğumlu olduğum halde bütün ailemi orada bırakarak, Erzurum'dan ayrıldım. Ankara'ya geldiğimde de Hacettepe Üniversitesi'nden ve diğer üniversitelerden eşimi tanıyanlar akın akın başsağlığına geldiler.

Ankara'ya geleli bir ay olmuştu. 2 yaşındaki kızım Devrim'i parka götürmüştüm. Parkta salıncaklara, kaykaya bindirirken, "Devrim, Devrim!" diye kızımın ismini sesleniyordum. O sırada iriyarı iki erkek yanıma geldi ve bana, "Sen ne amaçla bu kızın adını Devrim koydun?" dediler. Adını

koyarken size mi soracaktım, dedim, ama bu arada gözüm sürekli kızımın üzerindeydi. Bu konuşma biter bitmez kızımı kucakladığım gibi taksiyle eve geldim. Çocuklarımı hemen balkona çıkardım ve ağlayarak anneme olayı anlattım. Annem şoka girdi. Bu olaydan sonra çocuklarımın dışarı çıkıp oynamalarına izin vermedim, balkonda büyüdüler denebilir.

Bu olaydan hemen sonra bir avukat buldum ve durumu anlattım. Abisi Okan'ın seçtiği "Yeşim"i ismine eklettim. Mahkeme sonucunda kızımın adı Yeşim Devrim Yavuz oldu ve biz, Yeşim'i kullanmaya başladık.

Daha sonra Hacettepe Üniversitesi'ndeki bazı hocaların girişimi ile rahmetli Altan Günalp Bey, beni Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nde işe aldı. Maddi, manevi zorluklar içerisinde çocuklarımın okuması için elimden geleni yaptım. Onlar da beni bu konuda üzmediler; oğlum Okan, ODTÜ İşletme Bölümü'nü, kızım da İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Uluslararası İlişkiler Bölümü'nü bitirdi.

Orhan Yavuz neden hedef seçildi? Çünkü Orhan, çevresinde saygı duyulan, iyiliksever, hayırsever, hoşsohbet, insanları yönlendirebilen bir kişi olarak tanınırdı. Çevresindeki insanlara sahip çıkardı. Etrafında bu kadar sevilen bir insanın düşüncelerine de saygı duyulur ve kendisini dinletirdi. Çevresinde seviliyor ve düşüncelerinin önemseniyor olması bazı gruplara ters geldi, daha doğrusu işlerine gelmedi. Bundan sonrasında 1980 öncesi faili meçhul cinayetlerin unutulmamasını istiyor ve üzerinden 30 yıl da geçmiş olsa, katillerin bulunmasını istiyorum. Çünkü aslında failler belli...

Haziran 2007

Metin Yavuz:

"Yitirdiğimiz canları unutmayalım!"

Bize Orhan Yavuz'dan söz eder misiniz?

Orhan Yavuz çevresindeki tüm insanlarla çok güzel ilişki kuran, hiçbir karşılık beklemeden herkesin yardımına koşmayı insanlık görevi kabul eden çok iyi bir insandı. Örneğin, köyümüzün yaşlı ve saygın imamı Mahmut Hoca'nın çayırını biçtirememesini kendi sorunu kabul edip, köyün gençlerini topluyor ve onlarla birlikte imamın çayırını biçiyordu. Böyle bir kişiliğe sahip ağabeyim Orhan Yavuz'a doğal olarak herkes saygı gösteriyor ve onu çok seviyorlardı.

Ağabeyim demokrasi sevdalısı, insan temel hak ve özgürlüklerin ateşli savunucusu, alçak gönüllü, çok dürüst, çok çalışkan çağdaş bir bilim adamıydı.

Nasıl bir çocukluk, bir gençlik yaşamıştı?

Orhan Yavuz'un çocukluk dönemine ilişkin söyleyebileceklerim o bölgede ve o dönemde yaşayan çocukların genel yaşam biçimlerinin ifadesidir. Bizim köylerde hiçbir çocuğun oyuncağı olmazdı. Hiçbir çocuk mama ile beslenmezdi. Hiçbirimizin anası çocuklarını uzun süre emziremezdi. Çünkü analarımızın yapması gereken daha önemli işleri vardı. (Ekmek yapmak, yemek pişirmek, inek ve koyun sağmak gibi...) Çocuklar tozun, toprağın, pisliğin içerisinde yaşama mücadelesi verir, dirençli olanlar yaşar, diğerleri ise ölürdü. Orhan Yavuz bu kötü koşullarda yaşayabilmeyi başaranlardan birisiydi.

Ağabeyim Orhan Yavuz'un gençlik dönemi hiç olmadı. O, on beş yaşında çocukluk ve gençlik dönemini kapatmıştı. Kendi geleceği ve bizlerin yaşayabilmesi için yaz-kış, gece-gündüz çalışması gerekiyordu. Çünkü ağabeyim bizim aile reisliğini üstlenmişti. Sanırım Orhan Yavuz aşık olmaya bile zaman bulamadı.

Nasıl bir yaşamınız vardı?

Ağabeyim Orhan Yavuz asistan olduktan ve kendisine lojman verildikten sonra altı kardeş ve anamızla bir arada yaşamaya başladık.

Orhan Yavuz eşi Şaziye Yavuz, kardeşleri Neslihan, Metin ve oğlu Okan ile, 1973.

Ağabeyim evlendikten, hatta çocukları olduktan sonra da bu kalabalık aile birlikte yaşamaya devam ediyordu. Çalışan ve maaşı olan yalnız Orhan Yavuz'du, diğerlerimiz öğrenci veya çalışmayandı. Ağabeyimin önceliği bizlerin iyi koşullarda yaşayabilmesiydi. Kendi özel yaşamı bundan sonra gelirdi. Örneğin, ağabeyim eşi ve çocuklarıyla birlikte bir kez bile tatil yapmadı. Bizlerin birbirimize karşı hissettiğimiz sonsuz sevgi ve duyguları, bu zor koşullarda bile, mutlu olmamıza fazlasıyla yetiyordu.

Tehdit alıyor muydu?

Ağabeyim telefonla veya herhangi bir yolla tehdit almadı. Dışarıda tehdit edilip edilmediğini bilmiyorum, çünkü bu tür konuları bizlere hiç anlatmazdı.

Bir gün ağabeyimin arkadaşı Adil Akyol ile konuşurken, Ziraat Fakültesi ikinci sınıf öğrencilerinden birisinin ağabeyimin odasının kapısını tekmelediğini, ağabeyimin dışarı çıkıp, "Neden kapıyı tekmeliyorsunuz, siz eşkıya mısınız?" demesi üzerine, kabaca "Eşkıya senin gibilere denir" dediğini duydum. Bu öğrencinin adını çok ısrar etmeme karşın bana söylemedi. Ama ben tanım üzerine aradım, o öğrenciyi buldum. Kendisinden hemen gidip ağabeyimden özür dilemesini istedim. Bu öğrenci gidip Orhan Yavuz'dan özür dilemiş, o günden sonra da kendisini sık sık ziyaret eder olmuştu.

Olay nasıl oldu?

Ağabeyim 15 Haziran 1977 Salı günü saat 7.45 de evden çıkarken kapı komşumuz Dr. Halil Çivi ile karşılaşıyor. Hava güzel olduğu için Fakülteye bizim oturduğumuz lojmandan yürüyerek on beş dakikada gidilebiliyordu. Fakülteye otuz metre uzaklıkta iki öğrenci ağabeyime yaklaşıp, "Hocam bir dakika" diyerek koluna giriyorlar. Halil Çivi öğrencilerin ağabeyimle yalnız konuşacaklarını düşünerek yürümeye devam ediyor. Ağabeyimin çığlıkları üzerine geriye dönünce ağabeyimi bıçakladıklarını görüyor, müdahale etmek isteyince birisi bıçakla Halil Çivi'nin üzerine yürüyor ve "Karışırsan seni de öldürürüz" diyerek tehdit ediyor. Bıçaklama işi bitince oradan koşarak uzaklaşıyorlar. Halil Çivi ağabeyimi oradan geçen bir öğretmen görevlisinin aracına bindirip hastaneye götürüyor. Doktorların tüm çabalarına karşın ağabeyim kurtarılamıyor.

Siz olayı nasıl öğrendiniz?

Olay öncesi gece eve gitmemiş, bir arkadaşımda kalmıştım. Arkadaşım benden önce kalkmış okula gitmiş. Okulda olayı duyunca koşarak eve geldi, bana ağabeyimin bıçaklandığını söyledi. Yıkıldım, şoke oldum, hemen hastaneye koştum. Gittiğimde bütün tanıdıklar oradaydı, herkes çok üzgün ve umutsuzdu. Ameliyathaneden Dr. Casim Kılıç'ın ağlayarak çıktığını görünce ağabeyimi kaybettiğimizi anladım. Artık hiçbir şey düşünemiyordum, kalbi ve beyni olmayan bir yaratık gibiydim.

Tanık var mıydı?

En yakın görgü tanığı kapı komşumuz Halil Çivi idi. Halil Çivi katillerle burun buruna geldiği halde onları teşhiste net ifadeler vermedi. Tüm ifadelerinin sonuna "belki", "acaba" gibi sanıklar lehine kullanılacak sözcükler ekledi. Neden böyle ifade verdiğini, çok büyük tehditler aldığı için mi, yoksa gerçekten şok geçirdiği için mi halen anlayabilmiş değilim. Halil Çivi benim yanımda Savcı Aykut Kutlay'a "her ne pahasına olursa olsun" yalan makinesine bağlanmak istediğini ifade etti. Ancak savcı bey Halil Çivi'nin kalp hastası olduğu için bu öneriyi kabul etmedi.

İkinci tanık ise, inşaatta puantör olarak çalışan Necdet Gürsel idi. Necdet sanıkları cinayetten sonra öğrenci yurtlarına doğru koşarken görmüştü. Necdet Gürsel sanıkları teşhis ederken "Benim bu ifadeleri başka yerlerde başka kişiler duyacak mı?" gibi korktuğunu ifade eden sorular soruyormuş. Sanıklarla ilgili de "gördüğüm şahsa benziyor, olabilir" gibi katiller lehine kullanılacak ifadeler vermişti. İki görgü tanığının ifadeleri de bizim değil katillerin işini kolaylaştırmıştı.

Olaydan ailesi nasıl etkilendi, neler yaptılar?

Kahpece işlenmiş bu korkunç cinayet tüm aile bireylerini perişan etti. Ağabeyimin ölümü sadece bizleri değil bütün insanları derinden yaralamıştı. Yengem Şaziye Yavuz iki çocuğu ve annesi ile birlikte hemen Erzurum'u terk edip Ankara Keçiören'de yaşamını sürdürmeye başladı. Yengem korkudan olsa gerek, sevgili yeğenimin "Devrim" olan adını Yeşim olarak değiştirmek zorunda kaldı. Kardeşlerim de çok büyük acılar yaşadılar. Ben ağabeyimin katledilmesinden sonra faşistlerin sürekli baskısıyla karşılaştım.

Ben 1979-1980 yıllarında Hasanoğlu Öğretmen Lisesi'nde öğretmendim. İkinci MC hükümeti kurulur kurulmaz tayinimiz sekiz arkadaşımla birlikte Ankara Gazi Lisesi'ne çıktı. Arkadaşlarım okulla ilişkilerini kesip yeni görev yerlerine gittiler. Benim tayin kararnamemi kimse bana tebliğ etmiyor, ben de görevime devam ediyordum. Bu arada okulumuza çeşitli nedenlerle

okuma hakkını kaybetmiş iki yüz kadar yeni öğrenci kaydoldu. Bu öğrencilerin tamamı, olaylara karışmış belki de cinayet işlemiş ülkü ocakları militanlarıydı. Bunların görevi sürekli olay çıkarıp okulu ele geçirmekti. Bu militanlar her teneffüs olay çıkarıyorlar, jandarmalar geliyor, olay çıkaran öğrencileri değil, onlara karşı koyan devrimci öğrencileri, onları örgütlediğim için de beni karakola götürüyorlardı.

Karakolda Niyazi adında uzman bir çavuş (olayları okulda örgütleyen kişi) bizlere çok çirkin hakaretler ediyor, sabaha kadar işkence yaptırıyordu. Kendisini şikayete gittiğimde savcı beni odasından kovdu, iki tokat yemekle şikayete gidilmezmiş! Bu pisliklerle uğraşırken, okulun son günü kararnamem bana tebliğ edildi. Bu kararname Yozgat'a sürgünümün belgesi idi. Daha önce Gazi Lisesi'ne çıkan tayinimi aylarca sumen altında tutmuşlar, benim için en uygun yer olan Yozgat'a ikinci bir kararname çıkartmışlar. Tabii Yozgat'a gitmedim, çünkü otobüsten iner inmez Yozgat'ta beni öldüreceklerini biliyordum.

Soruşturma ve dava süreci nasıl gelişti neler yaşadınız?

Cinayet saat 7.50'de işleniyor. Güvenlik güçleri ise beş saat sonra olay yerine gelip soruşturmaya başlıyorlar. Soruşturmayı yapanların delil toplama yerine, var olan delilleri yok ettiklerini, sanık durumda olan kişileri kaçırdıklarını sonradan öğrendik.

Soruşturma başlatıldığında şüphelenen veya ihbar edilen birkaç kişi gözaltına alınıyor. Gözaltına alınanların birisi de, Doğu'nun başbuğu olarak bilinen Yılma Durak. Yılma Durak'ın gözaltına alındığı ve kendisine içeride işkence yapıldığı şehirde duyulunca büyük bir kalabalık valilik önünde toplanıyor, sloganlar atıyorlar. Yılma Durak'ın hemen serbest bırakılmasını istiyorlar. Ne acıdır ki, emniyet kuvvetleri bu çapulcu takımını dağıtamıyor, daha doğrusu dağıtmıyor. Çözüm olarak kalabalığı dağıtması için içeriden Yılma Durak'ı çıkarıyorlar. Yılma Durak kalabalığa, "Ben çok iyiyim, hiç kimse bana işkence yapmıyor, görevli arkadaşlarla içeride çay-kahve içiyoruz, şimdi dağılın, herkes evine gitsin!" demesi üzerine kalabalık sessizce dağılıyor. Yılma Durak emniyette bulunduğu sırada, cinayetle ilgili ihbarda bulunmak isteyenlerin ifadeleri Yılma Durak'ın yanında alınmak istenince tanıkların bir kısmı bu durumdan şikayetçi olmuş, bir kısmı ise ifade vermekten vazgeçmiş. Emniyette yapılan böylesi sorumsuz, hukuk dışı sorgulama sonucu gözaltına alınanların tamamı serbest bırakılıyor ve uzun süre katillerin kimliğine ilişkin bir açıklama yapılmıyor.

Güven oyu alamayan CHP azınlık hükümeti Adalet Bakanı Çetin Bozkurt, Orhan Yavuz cinayetinin çözsün diye Aykut Kutlay'ı Erzurum

Cumhuriyet Savcısı olarak görevlendirmişti. Aykut Kutlay ciddi ve titiz bir araştırma sonucu önce katillere gözcülük yapan Haluk Gerçek yakalandı, sorgulama sonucu tutuklandı. Harun Gerçek ağabeyimin bölüm başkanı olduğu Kimya Bölümü öğrencisi (Konya Akşehir doğumlu) olduğu için ağabeyimi iyi tanıyordu, ona "Hocam bir dakika" deyip durduran kişi Harun Gerçek'ti. Çünkü diğer zanlıların hiçbiri ağabeyimin öğrencisi olmamıştı.

Harun Gerçek hapiste iken, Savcı Aykut Kutlay beyle konuşmak istediğini idareye bildiriyor ve savcı beye "Katil Cezayir Baysal" diyor. Aykut Bey sonradan inkar ettiği bu konuşmayı bana kendisi aktardı.

Cezayir Baysal, Bingöl doğumlu fakir bir aile çocuğu. Lise yıllarında Bingöl'de bir öğretmen bıçaklamış ama nedense ceza almadan serbest bırakılmış. Liseyi bitirdikten sonra, kendisine Devlet İstatistik Enstitüsü'nde iş verilmiş. Orada, bir militan olarak eğitilmiş. Üniversite sınavlarında yerine başka birisi sınava girmiş. Cezayir Baysal adına Erzurum Atatürk Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ni kazanmış.

Harun Gerçek'in ifadesi üzerine Cezayir Baysal'ı yakalamak için Bingöl'e bir ekip gönderildi. Bu ekip Bingöl ve yöresinde geniş bir arama yapıyorlar ancak Cezayir Baysal'ı yakalayamıyorlar. Görevliler bize aramaların devam ettiğini söylüyor fakat uzun süre Cezayir Baysal bulunamıyordu. Çünkü, Bingöl ve çevresinde aranan Cezayir Baysal cinayetten sonra Erzurum'dan hiç ayrılmamış, her gün polislerle birlikte Erzurum sokaklarında rahat rahat dolaşıyormuş. Çok uzun bir zaman sonra nihayet Cezayir Baysal, Erzurum'da daha çok polislerin gittiği bir kahvehanede yakalandı. Sorgulama sonunda kendisine cinayette yardımcı olan Emin Yılmaz (Ankara-Çubuk doğumlu Atatürk Üniversitesi Fen Fakültesi öğrencisi) ve Şenay Öztürk (Sarıkamış-Ergazi doğumlu) ile birlikte tutuklandı. Sanıklar tutuklandıktan sonra herkes işlediği suçun cezasını mutlaka çeker sanıyorduk. Fakat yargılama süreci hiç bizim beklediğimiz gibi yürümüyordu. Bu süreç resmen bizim kabusumuz oldu. Öncelikle Erzurum'da bu davaya bakacak avukat bulamıyorduk. Avukatlar faşist şiddetten çok korkuyorlardı, ayrıca bizim avukatlara verecek fazla paramız da yoktu. Bir tek yürekli insan Av. Ruhiye Ruh Kırbaş hiçbir ücret talep etmeden davayı kabul etti. Avukat Ruhiye Ruh Kırbaş ablamıza saygı ve şükranlarımızı sunuyorum.

Ben Orhan Yavuz davasının sağlıklı yürütülebilmesi için bu ülkenin en iyi avukatlarının bizi savunması gerektiğini düşünüyordum. Bu düşünceyle önce Barolar Birliği Başkanı Faruk Erem hocama gittim. Faruk Bey dosyayı inceledikten sonra karar vereceğini söyledi; dosyayı inceledikten sonra da davayı alamayacağını bana bildirdi. Gerekçe olarak dosyada somut hiçbir delilin olmadığı, mevcut verilerle sanıkları mahkum ettirme şansının olmadığını gösterdi. Sayın Erem davayı kabul etmeyince ben çok üzülmüştüm.

Çünkü biz Faruk Erem'in bir avukatlar ordusuyla mahkemede savunma yapacağını bekliyorduk.

Faruk Erem'den umudum kalmayınca, Prof. Alacakaptan'ın kapısını çaldım. Sayın Uğur Alacakaptan CHP hukuk danışmanı olduğu için bu konuda karar hakkının partide olduğunu söyledi. Bunun üzerine Sayın Bülent Ecevit'le mecliste görüştüm. Bülent Bey'in olumlu yaklaşımı sonucu Uğur Alacakaptan'ı ilk duruşma için Erzurum'a götürebildim. Ancak Uğur Hocam da sonraki duruşmalara katılamayacağını söyleyince soruşturma daha sağlıklı yürütülsün diye davayı Ankara Ağır Ceza mahkemesi'ne aldırdık. Davanın Ankara'da görüldüğü dönemde, faşist katiller gemiyi iyice azıya almışlardı. Yalnız tanıkları ve bizleri değil, mahkeme başkanlarını bile tehdit eder duruma gelmişlerdi. Artık kimse onlara katil diyemiyordu. Onlar kolluk güçlerinin yardımcısı sayılıyorlardı.

Dava nasıl sonuçlandı?

Bu koşullarda dava olması gerektiği gibi sonuçlandı. Önce Cezayir Baysal delil yetersizliğinden beraat etti. Bizim itirazımız üzerine savcılık tekrar tutuklama çıkarttı ancak Cezayir Baysal, bugüne kadar bir türlü yakalanamadı. Asıl zanlı delil yetersizliğinden beraat edince ve bir daha yakalanmayınca onun yardımcıları Emin Yılmaz, Şenay Öztürk bu durumu örnek göstererek beraatlarını istediler. Mahkeme heyeti bu talebi yerinde buldu, katilleri beraat ettirdi. Bu katiller öğretmen oldular, okullarında çocuklarımıza nasıl hem katil olunur hem de öğretmenlik yapılır onu anlatıyorlar.

Sizce neden öldürüldü? Katil ya da katiller neden yakalanamadı?

Orhan Yavuz'dan söz ederken; çok sevilen saygın bir kişi olduğunu, aydınlık gelecek için mücadele eden, savunduğu ilkelerden ödün vermeyen bir bilim adamı olduğunu söylemiştim. Böyle bir bilim adamı şiddetle beslenen, karanlık özlemcisi gerici-faşist güçler için potansiyel düşmandır ve öldürülmesi gerekir.

Ağabeyim Doç. Orhan Yavuz, Atatürk Üniversitesi Fen Fakültesi'nin açtığı asistanlık sınavında, sınav komisyonu başkanıydı. Yapılan sınav sonunda doğal olarak en iyiler kazanmıştı. Bu doğru ve ilkeli sınav yöntemi faşist-gerici kişileri çok kızdırmıştı. Çünkü onlardan hiçbirisi sınavı kazanacak kadar başarılı değildi. Bence ağabeyimin ölüm listesine alınmasında bu sınavın büyük payı vardı.

Ülkemizde işlenen siyasi cinayetlerin failleri, faillerin işbirlikçileri, onları yönlendiren ve onlara emir verenlerin yakalanmamaları, yakalansalar da

Orhan Yavuz oğlu Okan ile.

mahkum edilememelerinin nedeni bu sistemin kendisinde aramak gerekir. Bu sistem böyle devam ettikçe, faşist-yobaz katil çetelerin bütünlüklü olarak açığa çıkarılmaları, adil bir şekilde yargılanmaları söz konusu bile olamaz.

Ağabeyimin katilleri çok geç de olsa yakalandılar. Ancak bu katilleri mahkum edecek irade olmadığı için delil yetersizliğinden serbest bırakıldılar. Tüm delillere karşın Doğan Öz'ün katilini mahkum edemeyen irade Orhan Yavuz'un katillerini de mahkum edememiştir.

Şimdi geriye baktığınızda olayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Aradan tam otuz yıl geçti. Geriye dönüp baktığımda, hukuk devleti olma noktasında olumlu hiçbir gelişmenin olmadığını üzülerek görüyorum. Ülkemizde hâlâ siyasi düşüncesinden veya dini inancından dolayı insanlar öldürülüyor, onları öldüren katil çeteleri bir türlü yok edilemiyor.

Türk-İslam sentezi savunucusu bu çeteler önceleri Türklük adına "komünist" diye aydınlarımızı, yurtseverlerimizi öldürüyorlardı. Şimdiler de İslam adına cinayet işliyorlar. Ölenler yine bizim insanlarımız, dostlarımız. Bu cinayet şebekeleri sürekli birileri tarafından korunup besleniyorlar. Bu beslemelerden biri Trabzon'dan kalkıp İstanbul'a geliyor, gazeteci Hrant

Dink'i kahpece öldürüyor. Kendinden son derece emin memleketine dönerken Samsun'da yakalanıyor. Sanıkların gözaltına alınma ve sorgulama süreçlerinde yine birçok karanlık nokta bulunmakta. Son olarak diyorum ki, insanı en büyük değer kabul eden insanların öldürülmesine her koşulda şiddetle karşı çıkan, yakınlarını kaybedenlerin acılarını paylaşmasını bilenler mutlaka ortak hareket edebilmenin koşullarını yaratmalıyız. Yitirildiğimiz canları unutmamalı, unutturmamalıyız.

Haziran 2007

Özledim

Havva Yavuz Bayrak*

Ben babamı görmedim; baba kimdir, baba nasıl olur bilmedim. Çünkü ben altı aylık bebekken babam vefat etmiş.

Çocukluğum ve gençliğimde hep ağabeyimin yanında kaldım, büyüdüm; yalnız ben değil diğer ağabeylerim ve annem. Bizi abim büyüttü, okuttu. O, hep hem babamızdı hem de ağabeyimiz.

Biz kardeşlerine yaptıklarını başka insanlardan esirgemedi. Hele bulunduğumuz şehre hasta olup gelenleri evde misafir ederek, onlarla yakından ilgilenip tedavileri için uğraşmak, onları mutlu gördüğünde de görevini yapmış bir insanın keyfini yaşadı.

O, hoşgörülüydü, mütevazıydı, herkesi olduğu gibi kabul eder sever ve saygı duyardı. Bunları bir hayat tarzı, yaşam tarzı edinmişti.

Görev yapma, hatta yaşama şartlarının olmadığı, zorlaştığı bir üniversitede işine giderken hunharca, alçakça, vahşice katledildi.

Ülkemizde her zaman onurlu ve yürekli insan olarak yaşamak çok kolay olmamıştır. Çünkü bunun bir bedeli ve herkes de bu bedeli ödemeyi göze alamaz ve herkesin mayasında da bu olmayabilir. Bu maya bazılarında o kadar az ki; gözleri önünde insanlar katlediliyor, buna kayıtsız kalınıyor, görmezden geliniyor. Sanıyorum ki bu gibileri şimdi geçmişlerinden ve insanlıklarından utanıp ve iğreniyorlardır.

Sessiz ve sakin bir ortamda aynanın karşısına geçerek, gözlerimizin içine bakarak ister inançlarınıza, ister düşüncelerinize göre söyleyin; size ve kimlere kötülüğünü duydunuz, gördünüz de kıydınız?

Karıncanın yaşam hakkına saygı gösterenin canına kıyanlara sesleniyorum. Ölümden kurtuluşun olmadığını biliyoruz; ama ölümün bir alçağın elinden olmasına dayanamıyor, kabul edemiyoruz.

---

* **Havva Yavuz Bayrak, Doç.Dr. Orhan Yavuz'un kız kardeşidir.**

Ne Diyeyim

İnsanlığın kaderine bir bakın
Bir yanda sevgi şefkat
Diğer yanda kin ve nefret
Yüreğin yeterse seyret

Biri insanlığın erdemi
Öteki utanç kaynağı
Biri bin oldu gönüllerde
Diğeri yok oldu dillerde

Vahşeti yapanlara
Görmezden gelenlere
Besleyip koruyanlara
Ben bir ad bulamadım
Bulduysanız siz söyleyin

Mehmet Bayrak

Doç. Orhan Yavuz'un Ardından

Prof. Rauf Nasuhoğlu

Orhan Yavuz, Kars'ın Sarıkamış ilçesinin Yeniköy'ünde doğdu ve çalıştığı Erzurum'da Atatürk'ün adını taşıyan üniversitenin alanı içinde 15 Haziran 1977 Çarşamba sabahı "okuluna" giderken iki saldırgan tarafından sekiz yerinden bıçaklanarak öldürüldü. Otuz altı yaşında karayağız bir gençti Orhan; ülkemizin öğretim üyesi yokluğunu çektiği bir bilim dalında, kimyada iki yıl önce doçent olmuştu.

Orhan Yavuz Anadolu'nun yoksul köylü çocuğunun yazgısını değiştirebilen seyrek örneklerden biri idi. Köyünün ilkokulundan sonra ancak öğretmen okuluna, sonra da ancak eğitim enstitüsüne gidebilecekti: Tek açık yol bu idi. Ama sınıf birincisi olduğu için o sırada Ankara'da açılan Yüksek Öğretmen Okulu'na seçilen grup içine girdi ve bu okulun öğrencisi olarak 1960'larda Ankara Fen Fakültesi Kimya Bölümü'nde parlak bir öğrenci oldu. Yetenekli ve çalışkan bir genç oluşu, onu akademik yola yöneltti ve tüm aşamaları başarı ile geçerek doçentliğe kadar ilerledi. Benim fakültede öğrenci olarak tanıdığım kadarı ile biraz çekingen, içtenlikli, ölçülü, alçakgönüllü, her haliyle güven veren bir gençti. Köyünü, insanını ve onlara karşı görevlerini unutmadı. İzmir'de asistan iken kendi isteğiyle Erzurum'a gitti. Arkadaşları, Y. Öğretmen Okulunda iken 25 liralık aylık harçlığının yarısını köyüne gönderdiğini söylerler. Son görüşümde üniversitesindeki olaylardan çok rahatsızdı. Hepimiz gibi! Birbirimizi güçlendirmeye çalışmıştık. Geçen temmuzda bizim kapıda bir bomba patlatıldığı zaman gönderdiği mektupta: "...Hocam, yurdumuz daha iyiye, aydınlık günlere çıkacaktır. Ne olur umutsuzluğa düşmeyin..." sözleri belleğimde yer etmiş.

Orhan'ı bıçaklayan katil ile bir sorunu olabileceğini gösteren hiçbir belirti yok. Bunun kaç yıldır olagelen siyasal cinayetler dizisinin planlı, hesaplı bir halkası olduğu anlaşılıyor. Bu gazetede fotokopisi çıkan bir mektubunda Orhan, "...Tam anlamıyla bir baskı rejiminin ve dağ yasalarının hüküm sürdüğü bir ortamda" ve "Her an öldürülme tehlikesiyle karşı karşıya" bulunduklarını tek başlarına dışarı çıkamadıklarını yazıyor. Devlet ve hükümet büyüklerine duyurmuşlar bunları; kulak veren olmamış, "sanki" diyor, "Erzurum bu yurdun bir parçası değil..." Ve sonunda olan oldu; biraz ötedeki yurtları dolduran öğrencilerin cümbüş çığlıkları içinde, doçent Orhan Yavuz sekiz yerinden bıçaklanarak öldürüldü. Bir öğretmen, bir doçent eğitmen, "en hakiki mürşit" olan "bilim"i topluma mal etmek için kendini adadığı öğrencilerine böylesine düşman görünmesi ancak ağır bir toplumsal

hastalığın, ruhsal bunalımın belirtisi olabilir. Bunu siyasal ya da toplumsal görüş farkları ölçüsüne indirgemek sorunu fazla basitleştirmektir.

Erzurum Üniversitesi'nde ilerici genç öğretim üyelerin saldırıların, yıldırma girişimlerinin epeydir sürüp gittiği, yurtlarda üslenen gerici saldırganların kendilerinden saymadıkları öğrencileri ve öğretim üyelerini, üniversiteden kaçırma çabası içinde oldukları biliniyordu: Bir öğretim üyesi (Doçent F.Ünlü) yaralanmış, komaya sokulmuş, birkaç asistan dövülmüş yaralanmıştı; tehdit mektuplarının arkası arası kesilmiyordu. Saldırganlardan şikayet etmek daha kötüsünü göze almaktı. Bunlar cephecilik içinde geliştirilen klasik eşkıyalık ile çağdaş gangsterlik birleştiriminin çekinmeden uygulaması idi. Eşkıyalıkta gangsterlikte bile silahsız insanları pusu kurarak öldürmek pek temiz bir "iş" sayılmaz.

Orhan Yavuz'un böyle bir cinayete kurban olarak seçilmesi için aşırı sayılan düşüncelere sahip olduğuna dair hiçbir kanıt yok ortada. Çok temkinli, ölçülü bir insan olan Erzurum Fen Fakültesi Dekanı Profesör Suavi Yalvaç cinayeti, "Utanç verici bir kara leke olarak" niteliyor, "Öldürülen arkadaşımız Atatürk ilkelerine bağlı, hiçbir aşırı yanı olmayan çok değerli, çalışkan bir bilim adamıydı" diyor. Vali Sadri Turan ise "Olay bir siyasal cinayettir; benim kanımca OrhanYavuz CHP'lidir, öldürülenlerin de karşıt görüşlü olduğu kesindir" diyor. Bu kanıyı Orhan'ın arkadaşları da paylaşıyorlar. Belki tek suçu bölümündeki genç arkadaşlarına kanat germesi, eğitim görevlerini eşkıyanın ayakları altına aldırmamak için yılgınlığa düşmeden dayanmasıdır. Çünkü öğrencilik yapacak nitelikte olmayanlar diploma da isterler. Daha önemli "iş"ler için diploma gerekir.

Görülüyor ki Doçent Orhan Yavuz, Türk aydınlarının büyük çoğunluğu gibi özgürlükçü demokrasi eğilimli bir insandı. Arkadaşlarına göre her türlü aşırılığa ters düşen bir yaratılışta olduğu için katilleri kışkırtacak bir davranışa girmesi söz konusu değildi, tam tersine barışçı, uzlaşmacı idi. Bütün bunlar cinayeti işleyenlerin arkasındaki kara güçlerin belli siyasal amaçları için neler planladıklarını, ülkemizi nasıl bir karanlığa sürüklemek istediklerini açıkça gösteriyor. Bu karanlık güçleri kendi siyasal amaçları doğrultusunda kullanmak isteyen çapsız politikacılar işledikleri hatayı gördükleri zaman umalım ki çok geç olmasın.

Doç. Orhan Yavuz'un Erzurum Üniversitesi alanı içinde büyük bir olasılıkla öğrenci kılığında katillerce sekiz yerinden bıçaklanarak öldürülmesi kamuoyunda çekingen bir tepki uyandırdı. Özellikle meslek çevremiz açık bir durum takınmaktan, dayanışma gösterilerinden kaçınır göründüler. Gerçi İstanbul'da Tüm Öğretim Üyeleri Derneği bir yürüyüş düzenledi, pek çok kuruluş, üniversiteler, fakülteler bildiriler yayınlayarak olayı kınadılar. Ama son yıllarda o kadar genç öldürüldü ve o kadar çok kınamalar çıkarıldı ki, bu

araç yıprandı kamuoyunu etkileme gücünü yitirdi. Orhan Yavuz'un kişiliği bile belirtilip, cinayetlerin bu en kötüsü yeterince lanetlenmedi; yüreklerde uyanan tiksinti yeterince dile getirilmedi. Üniversitelerden daha hızlı, daha güçlü bir tepki beklenirdi. Özellikle Orhan Yavuz'un toprağa verilişi tüm üniversitelerin, yöneticileri ile öğretim üyeleri ve öğrencileriyle temsil edildikleri büyük törenler yapılmalı ve bu cinayetlerin ne utanç verici olduğu rektörler, hocalar ağzından tüm halkımıza duyurulmalı idi. İnsan olarak, toplum olarak bizi kendimizden utandıran bu cinayetlerle neler yitirdiğimizi cephecilik politikasının bizi nereye getirdiğini yüksek sesle bağırmalı idi. En ilkelinden en gelişmişine kadar tüm toplumlarda, gençlerin kafasını geliştirmeyi, kişiliğini oluşturmayı iş edinen insanların bir saygınlık kazandığını, her derecede öğretmenin bir bakıma ana babalarla bir tutulduğunu tüm toplumlarda, tüm dinlerde ve tüm dillerde bunu belgeleyen özdeyişler bulunduğunu hatırlatmalı idik. Öğretmen kendisi gibi düşünmüyor diye onu düşman bilen ve sekiz yerinden bıçaklayarak öldüren gencin insanlıkla ilgisi bulunamayacağını duyurmalı idik. Demokrasi, özgür düşünce, insan hakları, hoşgörü, saygı, sevgi gibi kavramların seçim alanlarında alkış toplamak için söylenmiş boş sözler olmadığını, üniversitelerin nesnel gerçekleri arayan kurumlar olduğunu, buldukları gerçekleri olduğu gibi söylemek, topluma anlatmak görevinde olduklarını anlatmalı idik Orhan'ın tabutu başında.

Artık iyice belli, oyun oynayıp gidecek! Karanlık güçler gidebildiklerince gidecekler. Ezilmek, susturulmak istenen Türk aydınlarını neler beklediğini hâlâ görmek istemeyen, "Bana dokunmayan yılan..." ya da "Bunlar olmasa idi ötekiler..." gibi düşüncelerle kendilerini aldatmaya, avutmaya çalışanlar gözlerindeki çapağı silsinler artık. Bir yandan Atatürkçülük taslamak, öte yandan tüm kafa yapısı, tüm yaşamı ile alçakgönüllü bir Atatürkçü örneği veren Orhan Yavuz öldürüldüğü zaman dudaklarını sıkarak susmak en azından içtensizliktir, yüreksizliktir. Lütfen sesimizi yükseltelim. Yükseltelim ki Orhan Yavuz'un yalnız olmadığı bilinsin.

(Cumhuriyet, 6 Temmuz 1977)

Öğretmenim Orhan Yavuz

Prof. Dr. Veli Deniz

Doç. Dr. Orhan Yavuz ile yollarımız 1976 yılı sonbaharında kesişti.

Ben de O'nun gibi Anadolu'nun bir köyünde 5 sınıfın tek bir öğretmenle ders yaptığı bir köy ilkokulunu bitirip, kazamızdaki ortaokulda orta öğrenimimi tamamlamıştım. Yatılı öğretmen okulu sınavını kazanmam kurtuluşumuzun başlangıcı oldu. Zor geçen ortaokul yıllarından sonra kaloriferli yatakhaneler, 3 kap sıcak yemek, takım elbise, iç çamaşırı dahil giysilerimiz devlet tarafından sağlanıyordu. Daha ne isteyebilirdik ki. Bize düşen çalışmak, iyi bir yurttaş, iyi bir öğretmen olmak ve bu ülkeye olan borcumuzu ödemekti.

Öyle de yaptık. Ben de Orhan Yavuz gibi öğretmen okulunda dereceye girdiğim için Yüksek Öğretmen Okulu'na seçildim. Bizim için yüksek öğrenimin, üniversite eğitiminin yolu açılmıştı. Birçok Anadolu genci bir kısmı yatılı, ama zorlu geçen yılların sonunda 1976 yılında üniversiteyi kayıpsız ve başarıyla bitirdik. Yüksek mühendis olduk. Artık çalışma zamanıydı. İş aramaya başladık.

Bir gün; Orhan Yavuz'un Yüksek Öğretmen Okulu'ndan arkadaşı olan bir öğretmenimizden haber geldi. Bize "Atatürk Üniversitesi Kimya Bölümü'nde doçent olan bir arkadaşının kendisini aradığını, Anadolu'da çalışacak, çalışkan öğrencilerinden, Erzurum'a sınava göndermesini istediğini" söyledi. Sınıf arkadaşlarımızla biraraya geldik ve 4 arkadaş Erzurum'a gitmeye karar verdik. Atatürk Üniversitesi'nde açılan asistanlık sınavına başvurduk.

Orhan Yavuz ile ilk kez asistanlık sınavında tanıştık. Birçok aday başvurmuştu. Kimya bölümünde sınava giren adaylardan; bizim sınıftan yüksek öğretmenli 3 aday, bizim fakülteden bizden bir devre önce mezun olmuş bayan bir aday ve İstanbul Üniversitesi mezunu Erzurumlu şimdiki rektör Yaşar Sütbeyaz olmak üzere 5 kişi sınavı kazandı.

Bu sınav daha sonra anladık ki, Orhan Yavuz için çok önemliydi. Kimya bölümünü geleceğe taşıyacak, çekirdek kadroyu almak ve yetiştirmek istemekteydi. Ancak, gerici güçler için bu kabul edilemeyecek bir şeydi. Onun katledilmesine karar verenler için "Orhan Yavuz, solcuları, komünistleri aldı" diye bir gerekçe olarak gösterildi. Oysa, onun tek istediği şey; bu kenti benimseyip, Anadolu'dan gelen gençlere bilimi sevdirecek bir ekip kurmaktı. Bunun için de kendisi gibi öğretmen okulundan yetişmiş olan bizleri seçti.

Kimya bölümünde asistan olarak çalışmaya başladığımızda bazı endişelerimiz vardı. Doğrusu mezun olduğumuz okulda öğretim üyeleri ile asistanlar arasındaki hiyerarşik ilişki bizleri tedirgin ediyor ve acaba yapabilir miyiz, diye düşünüyorduk.

Ama Orhan Yavuz bizdeki bu endişeyi kısa sürede sildi. Bizim tüm sorunlarımızla ilgileniyor, odalarımıza sık sık geliyor, bizlerle sohbet ediyordu. Onun farklı kişiliğini, alçakgönüllülüğünü kısa sürede fark ettik. Artık abi-kardeş gibi olmuştuk. Üniversiteyi, akademik ortamı bize sevdirmişti. Demek ki insan ilişkileri böyle de olabiliyordu. Biz de ailesinin üyeleriydik.

Hep birlikte bölümde laboratuvarlarımızı kurmaya çalışıyorduk. Bizlerle birlikte malzeme taşıyor, deney düzeneği kuruyordu. Hatta o yıl kış aylarında, bölümün sınırlı bütçesi ile daha çok malzeme alabilmek için 2 asistanını da alarak; Ankara ve İstanbul'da yaklaşık bir hafta firmaları dolaşmıştı. Hem de tüm masrafları kendi cebinden ödeyerek. Bizim yolluk ve yevmiye talebimizi de geri çevirmişti.

Eğer katledilmeseydi ben doktora çalışmamı onun danışmanlığında yapacaktım. Beni kütüphaneye götürerek dergi ve kitapların yerlerini tek tek göstermişti. Sanıyorum bu ilk kütüphane ziyaretimizde yarım günü birlikte geçirmiştik. Orhan Yavuz ülke ve bölgenin sorunları ile de ilgilenmekteydi. Doktora çalışması olarak düşündüğümüz konulardan bir tanesi de "Oltu taşı" idi . "Oltu taşının jeokimyası üzerine hiç çalışma yapılmadı. Bu bölge için çok önemli. Üzerinde çalışılmalı" diyordu. Ancak düşündüğümüz çalışmayı sadece kendi olanaklarımızla yapamayacağımız için, Hacettepe Üniversitesi'nin olanaklarını da kullanabilmemiz için girişimlerde bulunuyordu. Acaba, daha sonra bu konu üzerine araştırma yapan oldu mu? Doğrusu merak ediyorum.

Orhan Yavuz çok iyi yabancı dil bilmesine karşın, Türkçe'ye çok önem veren ve derslerinde teknik terimlerin Türkçelerini kullanan bir öğretmendi. Öldürüldüğü sırada yazmakta olduğu ve ancak ölümünden sonra yayınlanabilen "Genel Kimya" kitabının özgün bir dili ve anlatımı vardır. Biz öğrencileri birçok kimyasal terimin Türkçe karşılıklarını ondan öğrendik.

O'nun bu aydınlanmacı ve devrimci niteliklerini iyi bilen karanlık güçler katledilmesine karar verdiler. O'nun seçilmesi rastlantı değildi. Üniversitede herkes tarafından sevilen birinin katledilmesi ile, hem ilerici güçler bir önderlerinden yoksun kalacaklar, hem de onlara gözdağı verilecekti.

Hedeflerine de bir ölçüde ulaştılar. Doğrusu O'nun ölümünden sonra ben dahil birçok kişi Erzurum'da kalamamıştık. Atatürk Üniversitesi'nin kuruluşun 50. yılında yayınlanan bir kitaba göre ayrılan akademik personelin dağılımı aşağıda görülmektedir:

	15/6/1977-15/6/1978 tarihleri arasında ayrılanlar (1 yıl içinde)	15/6/1978-15/6/1979 tarihleri arasında ayrılanlar (2. Yıl içinde)
Profesör	7	8
Doçent	12	7
Öğretim Görevlisi	3	7
Asistan	54	26
TOPLAM	**76**	**48**
2 yıl içinde ayrılanlar		**124**

O yıllardaki tüm üniversitelerdeki profesör ve doçent sayısı göz önüne alındığında bu kayıpların Atatürk Üniversitesi için ne anlam taşıdığı daha iyi anlaşılabilir. Herhalde O yaşasaydı, Atatürk Üniversitesi ve Erzurum bugünkünden çok farklı olurdu.

Aradan geçen 30 yılda Orhan Yavuz'ların üniversiteler ve Türkiye için önemi daha da iyi anlaşılmıştır ve anlaşılmaktadır. Yapılması gereken şey, yeni nesillerin Orhan Yavuz'ları tanımasını sağlamak, onların anılarını ve ideallerini yaşatmaya çalışmaktır.

Nefes alabildiğim sürede sevgili öğretmenimin anısını yaşatmaya çalışacağım.

Temmuz 2007/Değirmendere

Orhan Yavuzu Anarken

Yusuf Günerhan

Sevgili arkadaşlar, değerli dostlar,

Hepinizi saygı ile selamlıyor, gösterdiğiniz sabır için teşekkür ediyorum. Benden önceki konuşmacılar yaklaşık bir saat kadar konuştular. Dikkatle ve sabırla dinlediniz. Sayın hocamız Orhan Yavuz'un dostlarına da bu yakışırdı.

Ben konuşmamı kısa tutacağım. İzninizle hoca ile ilgili bir anımı anlatarak konuşmama başlamak istiyorum. Orhan Yavuz hocamız hastahaneye sık sık gelirdi. Biz de o yıllarda stajer doktorduk. Çoğunlukla yakınlarını ve hemşerilerini getirirdi. Bu kez eşini, Şaziye ablayı getirmişti. Mide yakınmaları vardı. Dahiliye uzmanı abimiz muayene etti, gastrit olduğunu söyledi. Hoca nedendir diye sorunca da muhtemelen stresten dedi. Orhan Hoca bir stresimiz yok, dedi, çıktık. Yolda yürürken koluma girdi, Şaziye abla duymadan kulağıma "evde her gün misafir var, stres olmaz mı" dedi.

Evet, Orhan Hoca gerçek bir "halkçı" idi. Çevresinden, hemşerilerinden, etrafındaki yoksullardan hiç kopmadı, onların dertleri Orhan Hocanın dertleri oldu.

Türkiye'de hem halkçı olmak hem ilerici olmak kolay bir şey mi? Çağdaş demokrat görüşleriniz nedeni ile yobazlar karşınızda, ezilenlerden yana olduğunuz için de egemen güçler karşınızda. Bunlarla Erzurum gibi bir yerde mücadele etmek kolay mı?. Orhan Hoca bunu başarmaya çalıştı. Ne yazık ki yaşamı ile ödedi.

Değerli arkadaşlar niye bizim halkımız tutucu, niye çağdaş düşüncelere kapalı, niye bağnaz, niye hoşgörüsüz. Elbette birçok nedeni var. Önemli bir nedeni eğitimsizlik ve eğitimde aldığımız yanlış değerler.

Türkiye'nin uluslararası üne sahip saygın cerrahlarından rahmetli Prof. Dr. Hüsnü Göksel'in bir konferansını izlemiştim. "Cerrahinin felsefesi" diye. Cerrahi felsefenin oluşumunu kısaca anlatan Sayın Göksel kendisini etkileyen felsefecileri sayarken, Platon, Hegel, Kant, Sartre ve özellikle de Karl Popper'dan bahsetti. Samimi olarak söyleyeyim, ben o güne kadar Karl Popper'ın adını duymamıştım. Kendimden utandım. Türkiye'de Popper ile ilgili kitapları araştırdım ve birkaçını aldım. Ne öğrendim, Karl Popper'dan? Bu gün doğru bildiğimiz birçok şeyin yanlış olabileceğini. Pozitif bilimde de sosyal olaylarda da bunun örneklerini. Sözgelimi insanlık dünyanın yuvarlak olduğuna binlerce yıl inanmadı. Fizikte Newton kanunlarına 200 yıl inandık. Bugün Einstein ile farklı düşünüyoruz. Tıpta midede asit nedeni ile

bakteri (mikroorganizma) olamayacağına son 30 yıla kadar inandık. Bu gün midede asitli ortamda bakteri bulunabileceğini ve ülserin de önemli bir nedenin bu bakteri olduğunu biliyoruz. Ekonomide sosyal konularda da bu böyledir, doğru bildiklerimizin yanlış olma olasılığı pozitif bilimlerden kat kat fazladır. Tartışmalarımızda ne bizim bildiklerimiz hep doğru, ne karşımızdakinin söylediği hep yanlış. Bizim de doğrumuz ve yanlışımız var, karşımızdakinin de doğrusu ve yanlışı var.

Türkiye de bize hep farklı öğretilir. Benim politik görüşüm %100 doğru, benim mezhebim, inancım doğru, benim futbol takımım doğru, karşıdaki hep yanlış. Batı çocuklarını böyle eğitmediği için Popper gibi doğru ve yanlışların birlikte bulunabileceğini öğrettiği için araştırıcı, sorgulayıcı olmalarını öğütlediği için hoşgörülü, bağnaz değil.

Batı'yı Batı yapan birçok gelişmeden, birçok olaydan biride Rönasans ve Reform dur. Rönesans'ın başlamasında tabii ki birçok olaydan bahsedilir. Kimi araştırıcılar özellikle neyin üzerinde duruyorlar, aklın? Evet Endülüslü İbn-ul Rüşt olayları akılla çözmemizi önermiş. Biliyorsunuz Gazali aklın yetersiz olacağını akla güvenmemek gerektiğini, ilhama, vahiye gerek olduğunu savunurken Rüşt aklı öne çıkarmıştır. Rüşt'ten etkilenen kimi Hıristiyan din adamları da aklı öne aldıkları için sorgulanmışlar, bunlardan ikisi diri diri yakılmış. Ama aklı öne alan, sorgulayan düşüncelerin gelişmesi durmamış ve Rönesans'ın doğmasında katkısı olmuş.

Değerli dostlar Orhan Hocanın öldürülüşünün 30. yılında kendisini saygı ile anarken onu en güzel anmanın aklı öne çıkarmak olduğunu, bilgi ile donanmış, araştırıcı, sorgulayıcı gençler yetiştirmek gerektiğini, hoşgörünün yerleşmesinin barış için, huzur için çok önemli olduğunu belirtmek istiyorum.

Dikkatinize teşekkür eder, hepinizi tekrar sevgi ve saygı ile kucaklarım.[3]

[3] **Orhan Yavuz'u Anma Toplantısı'nda yapılan konuşma. 16 Haziran 2007, Ankara.**

Orhan Yavuz

Metin Cengiz

Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde doçentlik yaparken eli bıçaklı faşistlerce katledilen Orhan Yavuz'u anlamak için o dönemde Atatürk Üniversitesinde olup bitenleri, Erzurum'da gerici ve faşist odaklarca amaçlananları iyi bilmek gerekli diye düşünüyorum.

Geleneklerine, yaratmış oldukları değerlerine bağlı Erzurum aslında güzel insanlar diyarıdır. Erzurum'un yerli halkı, mert, yurtsever, coşkulu, temiz yürekli, iyi huylu, komşusuna gönülden bağlı, ölçülü, yerinde eğlenmeyi de seven insanlardı. Ama ne acıdır ki, özellikle de, birçok şehrimizde olduğu gibi üniversitenin kurulmasından sonra, bu insanlar güdümlendi ve bizzat sahip oldukları bu özelliklerin propagandası olumsuz biçimde yapılarak gericileştirildi, yobazlaştırıldı, çağdaşlığa düşman hale getirildi. Özellikle de 1970'li yıllarda, hızlanan bir biçimde, ülkemizi çağdaş yarınlara taşıyacak gençliğe evrensel değerleri öğretmek, çağdaş bir bilim yuvası olmak, yörenin kalkınmasına, aydınlık bir geleceğe taşınmasına öncülük yapmak amacıyla kurulmuş Erzurum Atatürk Üniversitesi, dönemin siyasi birtakım odakları tarafından gericileştirilme, faşist kadrolara teslim edilme çabalarına direnemedi. Ve biçimlendiği doğrultuda Erzurum'u adım adım gerici ve faşist ideolojilerin egemenliğinde bir şehir haline getirdi. 1980'lere girildiğinde Erzurum, bir üniversitenin aslında yetiştirmek zorunda olduğu, solcu olarak bilinen yurtsever, ilerici, devrimci, çağdaş, aydınlık yürekli, evrensel değerlerle donanmış öğretim görevlilerinden ve de özellikle de öğrencilerden arındırılmış, tamamen faşistlerin egemenliğinde bir şehir haline getirilmişti. O yıllarda, Erzurum'un Erzincan yolu güzergahına düşen hemen girişinde, koskoca yerleşim yeriyle gerçekten adına layık olan Erzurum Atatürk Üniversitesi'nin cümle kapısına asılı büyük bir tabelaya iri harflerle yazılmış "Komünizmi gördüğünüz her yerde eziniz" sloganı karşılıyordu insanları. Slogan taa uzaktan görülüyordu. Altına da Mustafa Kemal Atatürk adı yazılmıştı. Böylece bu ülkenin büyük önderinin adından da meşruiyet kazanacak biçimde aydınlık yürekli, çağdaş değerlerden yana, ilerici ve devrimci herkes sindirilmek isteniyordu Ve her yer, her duvarın yüzü, her sokağın en görünür yeri bu baskının ürünü ve devamı olan "Komünistler Giremez", "Erzurum Komünistlere Mezar Olacak" ve benzeri sloganlarla donatılmıştı.

Yine o yıllarda öğrenci yurtları planlı ve sistemli bir baskıyla ilerici, yurtsever, çağdaş değerlere sahip öğrencilerden yani solculardan "temizleniyor", bu amaçla solcu tanınan öğrencilerin kaldığı odalar önce polis tarafından aranıyor, sonra faşistlerin bıçaklı, sopalı saldırılarına uğruyordu.

Artık anlaşılmıştı. Arama varsa hemen ardından saldırı da vardı. Aramalarda "s" harfiyle başlayan her kitaba el konuyor, öğrenciler yıldırılmak, gözleri korkutulmak amacıyla polise götürülüyor, fişleniyor, itiliyor, kakılıyordu. Solcu olarak tanınan öğrenciler yurtlardan temizlendikçe otel sahiplerine baskı yapılıyor, bu öğrencilere apartmanlarını, evlerini kiralayan iyi niyetli insanlara gözdağı veriliyor, yurtlarda oynanan polis-faşist oyunu bu mekanlarda da uygulanıyordu. Halkevleri ve EYÖD tarafından Dost Tiyatrosu oyuncularının oynadığı "404'cü Kilometre" adlı oyun getirildiğinde, faşistler ellerinde Kuran yaprakları, "Komünistler Kuran'ı yırttı", "Kadın oynatıyorlar" vb. diye halkı daha önce yurtları basmak için yaptıkları gibi kışkırtıyor, oyuna gelen öğrencilere saldırıyor, önlem almaya çalışan polise taş atıyor, dönemin valisi telefonlara çıkmıyor, en sonunda araya askerin girmesiyle olaylar ancak yatıştırılıyordu. Ama faşistler yine isteklerine ulaşıyor, oyunun oynanmasını engelliyorlardı.

CHP'nin de zaman zaman aymaz davrandığı, bu baskılara karşı çıkmak yerine solcu olarak bilinen öğrencilere karşı tavır aldığı görülüyordu. Nitekim bu aymazlığın sonucu olarak Erzurum'da sekiz milletvekilinin en az ikisini alan CHP bugün gösterecek aday bulamaz durumda bu üniversite kentinde. Ecevit'in meşhur "Doğu" mitinglerinde bu öğrencilerin CHP yöneticileri tarafından miting meydanında istenmemesinden cesaret bulan "ülkücü" saldırganlar, polislerin gözü önünde meydanda birikmiş otuz bin kişinin üstüne tabancalı bıçaklı yürüyor, hatta kürsüye kadar sokularak CHP heyetine saldırıyor, kürsüyü yakıyor, Sayın Ecevit ve heyeti bu saldırıdan zorla korunuyor, saldırıya uğrayan insanlar panikliyor, kafası gözü yarılanlar, yaralananlar oluyor ve saldırganların isteği yerine geliyor, miting dağılıyor. Sokaklar artık yurtsever, ilerici, devrimci, kısaca solcu öğrenciler için tekin değildi. Gün geçmiyordu ki bir öğrenci saldırıya uğramasın, eli bıçaklı, sopalı, hatta tabancalı faşistler tarafından yaralanmasın. O günlerde Erzurum'da, kısa adı EYÖD olan Erzurum Yüksek Öğrenci Derneği tarafından yayınlanan "bülten" polis arşivlerinden çıkarılsa bu anlattıklarımızın hafif kaldığı görülecektir.

İşte Erzurum'un yetiştirdiği ender aydın insanlardan biri olan Orhan Yavuz, Erzurum Atatürk Üniversitesi'nde, aydınlığa susamış, çağdaş değerlerle donanmak için çabalayan, halkından yana, ilerici ve devrimci kesime güven veren bir öğretim görevlisiydi. Yüzü her zaman gülen, saldırılardan, tehditlerden yılmayan, herkese cesaret veren biriydi. Kendisiyle tanıştığım zaman şaşırdığımı çok iyi anımsıyorum. Halen verdiği fotoğrafını saklarım. İri yarı, dalyan gibi biri sandığım, oysa ülkemin ölçülerine göre orta boylarda, hatta kara kuru dedikleri tipte biri olan Yavuz öğrencileriyle arkadaş gibi konuşan, hatta konuşmaktan çok dinleyen biriydi. Genellikle takıldığımız,

şehrin göbeğinde, kaldığımız Güney apartmanının tam karşısında yer alan bir birahanede biramızı yudumluyor, günün konularını yorumluyor, ne yapmak, nasıl davranmak gerektiğini konuşuyorduk. Biz saldırılara karşılık vermek taraftarı olanlara öğüt veriyordu. Yılmamak, oyuna gelmemek gerektiğinin altını çiziyor, savunmada kalmamızı, militan gibi değil, öğrenci gibi tutum almamızı ısrarla belirtiyordu. Yavuz'a göre bu saldırılar gün gelecek sona erecekti. Karanlık sürekli egemen olamazdı. Ne olursa olsun derdi. Ama biz de saldırıya geçersek, saldırganların gerici basın, faşist ve yobaz etkin odaklar tarafından yapılan, bizim komünist saldırganlar olduğumuz propagandasını haklı çıkaracaktık. Korkusuzdu, saldırıları abartmamamızı, toplu halde gezmemizi, böylece karşılık vererek saldırıları boşa çıkartmamızı söylüyordu. Kişiliğinin bilgisinden, bilime, çağdaş değerlere inancından kaynaklandığını ilk konuşmamızda anlamıştım.

Öldürüldüğünde, bir trafik kazası sonucu resmi olarak dağıtımını üstlendiğim DEV-GENÇ dergilerini dağıtmak suçundan (!) dolayı dört arkadaş Erzurum cezaevindeydik. Yanlış anımsamıyorsam, arka sayfasında idamı telin edilen Deniz Gezmiş, Yusuf Aslan ve Hüseyin İnan'ın fotoğrafları yer aldığı için yasaklanmıştı dergi ve bizim tutukluluğumuz olağanüstü haberlerle verilmişti gazetelere. Milliyet'te birinci sayfada koca puntolarla verilen habere göre güya biz tehlikeli teröristler idik ve THKP-C'nin Doğu bölgesi sorumlu militanları idik. İşkenceden, kaba muameleden, yıldırmaya dönük davranışlardan sonra çıkarıldığımız mahkemece tutuklanmış, 45 gün sonraya gün verilmişti. İşte o günlere rastlıyordu öldürülmesi olayı. 1977 yılının sonbaharıydı. Öğretim üyelerine yönelik saldırılar her yerde artıyordu. İçeriye olaydan dolayı tutukladıkları üç kişiyi getirmişlerdi. İçlerinde Erzurum Ziraat Fakültesinde okuyan, aslen Cebakcur'lu, "Yado" lakaplı bir Kürt'ün torunu olan Cezayir Baysal da vardı. Tanıkların ki aralarında Orhan Yavuz ile o gün okula giden bir öğretim görevlisi olan arkadaşı Halil Çivi de vardı, tehditlerle ifadelerini değiştirmesi üzerine cezaevinden tahliye olan Cezayir Baysal, basına yansıdığı kadarıyla uyuşturucu ve çete işleriyle de ilgilenmiş biri olup, verilen bilgilere göre halen Avusturya'da yaşamaktadır. İşte bu üç kişi geldiğinde cezaevinde tam bir infial yaşandı. Hiç beklemiyorduk. Mahkûmlar, muhbirlerinden aldıkları bilgiye dayanarak başlarına bir şey gelir korkusuyla idare tarafından tecride konulan bu üç kişinin cezalarını vermek amacıyla kendi kovuşlarına verilmesini istiyordu. Onlara imtiyazlı muamele edildiğini öne sürüyor, bu duruma karşı çıkıyorlardı. Sessiz bir isyan yaşanıyordu. İdare olağanüstü önlemler almış, havalandırma koşullara bağlanmış, kısıtlanmıştı. Gardiyanlar, jandarmalar teyakkuzdaydı. Orhan Yavuz'un bu kader mahkûmları tarafından bunca sevilmesi şaşırtıcıydı. Araştırınca çoğu Kürt asıllı olan bu mahkûmların Orhan Yavuz'un yardımseverliği hak-

kında bizden daha çok bilgiye sahip olduğunu öğrenmiştik. Gerçekten yüreği güneş dolu biri katledilmişti. Yazık olmuştu.

Geçmişe bakınca solu silindir gibi ezenlerin bugün laiklik elden gidiyor telaşına düşmeleri bana trajik geliyor (İnançlı biri olsaydım "İlahi adalet" derdim belki, ama...) Solu ezmek, yok etmek, halkın yükselen uyanışına son vermek isteyenler, şimdi ne yazık ki semirtip besledikleri, kendi hainee melleri doğrultusunda kullanmaya çalıştıkları, öz be öz kendi ürünleri olan imanlı, inançlı güçler iktidara gelip önemli üsleri ele geçirince güya imdat çığlığı atıyorlar. Timsah gözyaşı... Solu silmek için her şey yapan, durmadan komando kampları açan, "bana sağcılar suç işliyor dedirtemezsiniz", "iti ite kırdırırız", "sokaklar yürünmekle aşınmaz" diye fetva veren bu güçlere sormak gerekmez mi Orhan Yavuzların asıl katilleri kim diye. Orhan Yavuz'un katledilmesinde asıl cürüm işleyenler işte o dönemin ufku dar, bu siyasi aymazlarıdır. Geleceği görmekten aciz, ülkesinin çıkarlarından çok kendi menfaatlerini müstevlilerin emelleriyle birleştiren, "asmayıp da besleyelim mi" diyen zavallı siyaset memurları.

Eylül 2007

Erzurum Defteri

Demek ki eylül
gitsin leylekler

Ben bu sözleri kumlara yazmıştım
Karımla seyrine çıktığımız Bodrum'da
Rüzgârla karışıp devamını şöyle getirmiştim
Ben de gideyim
*Yalnızca yaşayanlardan değil ölülerden de acı çekmeye**

Erzurum sırtında her daim kar duası taşır
Palandöken ölüm gibi unuturken kendini
Yüzünü vermiş Kargapazar dağlarına
Hayatla tanışlığı ihtiyat üzredir zâhir
Ve de bahar ordan gülünce tehlikedir
Bu yüzden ne zaman ovaya uzansa
Doksan dokuzluk bir tespih çeker ürpertiyle
Çün Muhammet evladıdır hepsi
Çün bir kala saklar hepsi göğsünde
Bir kum saati gibi işleyen Türklükten

Erzurum'da sokaklar tekin değildir
Pusu öğlen güneşi gibi siner taşlara
Görünmez bir in cin savaşıdır sürer
Bir Adım İleri İki Adım Geri'yi okumak bu yüzden gerekli
Hayali bir *Türkiye'de İç Savaş*'ı yazmak da
Göç yollarını ezberlemek de geri çekilmek için
Oltutaşı ve bakır işi ve kervansaraylar
Ve dahi Küpeli Kümbet Karanlık Kümbet
Ölümle kazınmıştır hayata
Bu alemde insan beyninin ürünleri
*Bağımsız varlıklar gibi gözükür***
Cümlesi kül serper yüreğinize
Unutuş kurşun gibi derinize işler
Önündeyseniz Kamburağa Hanı'nın
Bir türkü tutturun karlı zamana karşı
"Kesme ümidini kadir mevladan"
Sonra hiç işlememiş gibi yapıp saatler

Dalgın duran Kongre caddesine sapın
Bir defter açın kendinize
*Bu öyküde senin sözün ediliyor**** gibi bir defter
Bütün Erzurum'u baştan başa beyaz atlarla dolaşın
Sökün yüreğinizin apoletlerini
Duyduğunuz sihirli flüt değil
Göğe bakın göğe bakın göğe bakın
Gökte istiklali silinmiş yoksulluğun sesi

***

Polis öğrencileri kovalıyor Cumhuriyet caddesinde
Üç beş güvercin var çatılarda onları kovalıyor
Bir şiir yazılmak üzeredir onu kovalıyor
Gök maviyle tanışıyor dağlarda onu
Bir çınar ağacı güneş diye inliyor onu kovalıyor
Sahi güvercinler yuva tutmaz Erzurum'u bu cümleyi kovalıyor
*Gerçeklik dışımızda neyse öyledir*****
Bu yüzden gümüş işlemek gibidir kar üzerine
Polis tutup karın yağışını kovalıyor
Bir kümbetler kalıyor bir Fatiha duası bir iki dudak mırıldanan
Bir de bir karaağaç taşların arasına sıkışmış
Dallarında uçuşuyor Hapishaneden Notlar
Polis o dalları copluyor
Copluyor kovalıyor polis

Üniversite komünistlere mezar olacak şiar bu
Devrim olacakmış bu kış, kış ölecek
Komünizmin hayaleti geziniyormuş şehrin üzerinde şehir ölecek
Mezarlar bile açılıp bakılacak emir bu
Göğün mavisine gizlenir bunlar
Bir öğrencinin gözleri oyulacak kantinde
Bir öğrenci kitaplarıyla kurşunlanacak
Sahi Çifteminareler'de hayat ağacı niye eksik
Bir kumru canıyla Mahmudu diye öterken
Göğüs cebinde öldüren kurşun kalacak
Kan akacak kan akacak dualar akacak
Kan akacak Divriği'den trenler geçerken
Kaleiçi Deliömer Dağ Mahallesi dahi Sütevler
Gölbaşı Mahallebaşı kan akacak

Erzurum bu kanda bulacak kendini

Rüzgârın yaladığı kumluğa bakıyorum
Dev bir ayna duruyor sanki önümde
Bilincin çiçeği toprağın çeşidi*****
Başımızda sihirli bir başlık
İnmiş kulaklarımıza değin
Bunu da devlerin kahkahalarından****** anlıyorum

Demek ki eylül
Gitsin leylekler

* Kapital
** Kapital
*** Kapital
**** Katkı'daki, "İnsanların varlığını belirleyen şey, bilinçleri değildir: tam tersine, onların bilincini belirleyen, toplumsal varlıklarıdır." biçimindeki cümleye atfen.
***** Grundrisse
****** Perseus devleri avlıyor
giyinmiş sihirli başlığını
görülmesin diye
(Kapital'den)

Metin Cengiz

Uğur Mumcu

YETER ARTIK...

- Artık ne polis, ne adliye, ne de hükümetten hiçbir şey beklemiyoruz. Her an öldürülme tehlikesiyle karşı karşıyayız...

Erzurum Atatürk Üniversitesi öğretim üyelerinden Doç. Dr. Orhan Yavuz bu satırları yazdıktan bir süre sonra alçakça, hunharca ve namussuzca kurulan bir pusuda bıçaklanarak öldürülmüştür.

Devlet utansın, devlet!..

Düşünün bir kez... Bir öğretim üyesi evinde bile rahatça oturamıyor. Her an öldürüleceğinden korkuyor, "tek başına dışarı çıkamıyoruz" diyor ve korktuğu da başına geliyor. Bıçaklanıyor ve öldürülüyor. Nasıl bir ülkede yaşıyoruz biz?..

Öğrenci kanı ile beslenen "siyasal vampirler" doymamışlar, şimdi öğretim üyelerinin kanlarını emecekler. Adım adım bu noktaya tırmandılar. Kaç yurttaşımız öldürüldü iki yıldır; yüz elli mi? İki yüz mü? İki yüz elli mi?.. Kaç kişi yaşamlarının en güzel yaşlarında cephe milliyetçiliğine adanan kurbanlar gibi birer birer öldürüldüler; işkenceyle öldürüldüler, kanlı planlarla öldürüldüler, arkalarından vurularak, sırtlarından hançerlenerek öldürüldüler.

Ve bunca tabut, kanlı kefenlerle cephe partilerinin sırtında bir utanç yükü gibi asılıp durmaktadır. Ama kim dinler, kim aldırır bunlara?..

- Eğer gelecek seçimde de bu hükümet gibi bir hükümet iktidara gelirse, burada bize yaşama hakkı yok...

Doç. Dr. Orhan Yavuz sanki öldürüleceğini anlamış, bıçaklanarak öldürüleceğini bilmiş gibi yazmış bu satırları. Bir öğretim üyesi üniversitesinde özgürce dolaşamıyorsa, neye yarar üniversiteler, amfiler, sınıflar, laboratuvarlar?.. Neye yarar diplomalar, doktoralar, cüppeler? Neye yarar rektörler, dekanlar, profesör kurulları? Ne içindir bütün bunlar?..

Devlet yoksa, devlet üç buçuk eşkıyaya teslim olmuşsa, ne yapsın rektörler, dekanlar, profesörler? Eşkıyanın kökü üniversitenin dışındadır. Bir çete, alçak, hunhar bir çete, ellerine verilen silahlarla bütün yurdu kana buluyor da, bunca etkili ve yetkili hep birlikte susuyor. Ne biçim ülke olduk? Hepimizin üzerine gencecik çocukların mezarlarından alınan bir avuç ölü toprağı mı serpildi yoksa?..

Savcılar, valiler, emniyet müdürleri, insanlık adına konuşun hiç olmazsa.

Bunca yıl, bin bir güçlükle oku, üniversiteyi bitir, en güzel çağında yurduna ve ulusuna en yararlı olacağın bir günde, eşkıya çetesinin kanlı bıçaklarına hedef ol, bir pusuda vurulup öldürül!..

Yok mu, yok mu bir hesap soran?..

Biliniz artık bıçak kemiğe dayanmıştır. Bu koşullar böyle sürüp giderse, herkes artık kendi başının çaresine bakacaktır.

Orhan Yavuz'un bedeninden akan kan, gencecik bilim adamının kanı, ülkemizi bu koşullara sürükleyenleri bir gün boğmayacak mıdır?..

(Cumhuriyet, 18 Haziran 1977)

BAHÇELİEVLER KATLİAMI

~

18 Aralık 1978

Bahçelievler Katliamı

9 Ekim 1978

10 Ekim 1978 günü, tüm gazeteler Türkiye'yi sarsan, insanlık dışı bir olayı manşetlerine taşıyorlardı:

Vahşet! 6 TİP'li hunharca öldürüldü.

9 Ekim gecesi saat 20.00 sularında, Ankara'da TİP'li 7 genç bulundukları Bahçelievler 15. Sokaktaki 56/2 nolu eve baskın yapan silahlı kişiler tarafından kurşuna dizilmişti.

Abdullah Çatlı'nın organize ettiği katliamda bulunanlar Haluk Kırcı, Ercüment Gedikli, Kürşat Poyraz, Mahmut Korkmaz, Bünyamin Adanalı ve Ünal Osmanağaoğlu'luydu. Duran Demirkan ve Ömer Özcan da gözcülük yapmıştı.

Televizyondaki Vakıf adlı diziyi seyretmekte olan öğrenciler elleri silahlı dört kişiyi karşılarında görünce şoke olmuşlardı. Saldırganlar evdekilerin ellerini arkadan bağlayıp yüzükoyun yere yatırdılar. Odaları dolaşıp arama yaptılar. Haluk Kırcı, "Böyle devrimcilik mi olur, evde bir silah bile yok" dedi. Saldırganlar evdekilerin sayısının fazla olması nedeniyle aralarında tartıştılar ve arabada bekleyen Çatlı'ya danışmaya karar verdiler. Kürşat Poyraz ve Ercüment Gedikli dışarı çıkıp durumu anlattılar. Kısa bir süre sonra Poyraz ve Gedikli ellerinde eter şişesi ile geri döndüler. Yerde yatan beş gencin yüzlerine sırayla etere batırılmış bir bezi bastırdılar. Tam o sırada kapı üç kez kısa aralıklarla vuruldu. Saldırganlar kapının çalınmasından tedirgin olmuştu. Kapıyı açtılar, gelenler Türkiye İşçi Partisi üyesi Faruk Ersan ve Salih Gevenci idi. Tekrar reisleri Çatlı'ya koştular, durumu haber verdiler. Çatlı sonradan gelen iki kişiyi alıp otomobile getirmelerini söyledi. Kürşat Poyraz ile Haluk Kırcı, Salih Gevenci ile Faruk Ersan'ı Çatlı'nın otomobiline getirdiler. Araba hızla Eskişehir yoluna yöneldi. Eskişehir Yolu 33. kilometrede bulunan Balkuyu Köyü yakınlarında durdular. İki genç, Kürşat Poyraz ve Haluk Kırcı tarafından yol kenarından tarlanın içine doğru 600 metre uzaklığa götürüldü. Yirmi dört yaşındaki Faruk Ersan'ın ve yirmi altı yaşındaki Salih Gevenci'nin kafasına üç kurşun sıktılar...

Haluk Kırcı: "Ben iple boğarım"

Otomobil aynı hızla yine Bahçelievler 15. Sokak'a geri döndü. Çatlı'nın yaptığı plana göre evdekiler ikişer ikişer otomobile bindirilip Eskişehir yoluna götürülecek ve orada öldürülecekti. Haluk Kırcı ve Kürşat Poyraz, o sırada yarı uyanık olan Serdar Alten'i arabaya götürdüler. Abdullah Çatlı,

Modern Eğitim Fen Dersanesi Yayınları
MODERN FİZİK 100 TL.
MODERN MATEMATİK 150 TL.
1981 GENEL YETENEK 150 TL.
Kitapçılardan isteyiniz
Bulunmazsa
Cağaloğlu ... Derneği
[illegible]

Cumhuriyet

55. Yıl: Sayı: 19179 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 300 Kuruş — 10 Ekim 1978 Salı

LİSE SON SINIF
ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMA
LİSE SON: 16 EKİM
Mezun: 20 EKİM
UĞUR DERSANESİ TEL: 22 66 41 AKSARAY

6 TİP'li hunharca öldürüldü

Ankara'da TİP'li 7 genç [illegible] ... Haberi 5. Sayfada

- ANKARA'DA BİR EVİ BASAN 3 KİŞİ TİP, GENÇ ÖNCÜ VE TÜM-DER ÜYESİ 7 GENÇTEN 3'ÜNÜ EVDE KURŞUNA DİZDİ 1'İNİ BOĞARAK OLDURDU.
- KATİLLERİN KAÇIRDIĞI 2 GENCİN CESEDİ DE ESKİŞEHİR YOLUNDA BAŞLARINA KURŞUN SIKILIP ÖLDÜRÜLMÜŞ OLARAK BULUNDU
- KATİLLER TARAFINDAN 5 YERİNDEN KURŞUNLANDIKTAN SONRA ÖLDÜ SANILARAK BIRAKILAN SERDAR ALTEN İLK İFADESİNDE ARKADAŞLARINI ÖLDÜRENLERİN «MHP YANLISI FAŞİST KİŞİLER» OLDUĞUNU SÖYLEDİ

Katillerin [illegible] öldürdükleri Faruk Ersan ile Salih Gevenci.

Ecevit: "İnsanlıktan kopmuş kişiler amaçları uğruna herşeyi göze alıyor,,

- TİP [illegible]
- [illegible]

Haberi 6. Sayfada

Katiller tarafından kurşunlanarak öldürülen TİP Bursa Merkez İlçe Yönetim Kurulu üyesi Ekrem Ergin (Solda) ve Başkanı ... Bursa Genç Öncü üyesi Osman Nuri Uruntay (Sağda)

Bir ülkücü, MHP ilçe başkanının oğlunu öldürdü

İstanbul [illegible] (Arkası Sa. 9, Sü. 1'de)

MHP Kocamustafapaşa İlçe [illegible] MHP Zeytinburnu İlçe Başkanının oğlu Mete Özder.

Komando [illegible] Hüseyin Kaser [illegible]

2 öğrenciyi kurşuna dizen ülkücünün adı saptandı

MHP'liler silah almak için baş vurmaya başladı

ANKARA (ANKA) — MHP [illegible] (Arkası Sa. 9, Sü. 2'de)

KIPRIYANU DENKTAŞ İLE MARAŞ KONUSUNDA GÖRÜŞMEYİ REDDETTİ

Haberi 6. Sayfada

Türkiye'ye dönen Ökçün: Toplumlararası Görüşmeler başlamazsa sorunun çözümü güçleşir

Haberi 4. Sayfada

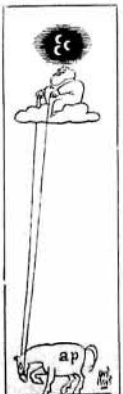

YAZISIZ

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

İnsanlık Görevi...

[illegible]

Bu amaç, her eylemde adım adım ve dolgu dolgu biçimde konuluyor.

Terörizme karşı alınacak bütün önlemleri, sadece hükümetten beklemeyelim. Bu konuda hepimize görevler düşüyor.

Alın TRT'yi...

TRT, terörizmle ilgili programlar düzenleyemez mi? Örneğin, Güney Amerika'da ... [illegible]

[illegible] (Arkası Sa. 9, Sü. 7'de)

- İTİ ÖĞRENCİSİ [illegible] KOMANDO CENGİZ AYHAN [illegible] ÖĞRENCİLERDEN BİR GENCİ ÖLDÜRDÜĞÜ GEREKÇE ... ARANAN BİR KOMANDO DA BİLAHİ ... [illegible]

Cumhuriyet Haber Merkezi — [illegible] (Arkası Sa. 9, Sü. 4'de)

DIŞİŞLERİ BAZI ABD USLERİNİN FAALİYETLERİNİ DURDURMAMIŞ OLDUĞUNU DOĞRULADI

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible] (Arkası Sa. 9, Sü. 1'de)

AP'de Liderlik Yarışı

MUSTAFA EKMEKÇİ'nin yazı dizisi

BUGÜN 7. SAYFAMIZDA

NEYİ BEKLİYORLAR

Orhan APAYDIN

[illegible]

"Hemen geri götürün, biraz önce buradan bir ekip arabası geçti. Belki Eskişehir yolunda cesetleri bulmuşlardır. İşi siz evde bitirin." emrini vermesi üzerine Serdar Alten'i eve geri götürdüler. Evde bulunan Ercüment Gedikli ve Mahmut Korkmaz, beş TİP'li genci eterle bayıltmıştı. Saldırganlar beş solcu genci nasıl yok edeceklerini tartıştılar. Haluk Kırcı, "Ben iple boğarım" dedi. Osman Nuri Uzunlar'ı sürükleyerek mutfağa götürdü. Telle boğazını sıktı. Ancak telle boğamayacağını anlayınca gidip banyodan bir havlu aldı. Osman Nuri Uzunlar havlunun altında can verirken, Haluk Kırcı arkadaşlarına dönüp, "Bu böyle olmayacak, siz evden çıkın, ben hepsinin kafasına kurşun sıkıp çıkarım" diyordu.

Orada bulunanlardan Ünal Osmanağaoğlu dışındakiler dışarı çıktılar. Haluk Kırcı otomobilin sesini duyar duymaz silahını, elleri arkadan bağlanmış yerde yatan dört gencin üzerine boşaltı. Haluk Kırcı ve Ünal Osmanağaoğlu olay yerinden hızla uzaklaştılar.

Görsem tanırım

Aralarında bir polisin de bulunduğu komşular silah seslerini duyarak geldikleri apartman dairesinde bir kan gölüyle karşılaştılar. Kurşunlarla delik deşik olduğu halde ölmeyen Serdar Alten'i bularak ağır yaralı halde hastaneye kaldırılmasını sağladılar.

Göğsünden ve karnından beş kurşun yarası alan Serdar Alten, bu insanlık dışı katliamın nasıl yapıldığını güçlükle anlatırken, katillerin eşkalleri hakkında polise bilgi veriyor ve şunları da ekliyordu: "Görsem tanırım. Dört saat süreyle göz göze bakıştık. Bunlar silahlı faşist örgütlerin üyeleridir." Serdar Alten o haliyle saldırganların dört kişi olduğunu söyleyebildi ve tarif etmeye başladı. "Kaçanlardan ikisi esmer, ikisi sarışındı. Bize silahla ateş eden ise kıvırcık saçlı, esmer bir çocuktu..."

Serdar Alten hastanede yaralı haliyle Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Mehmet Bağış ile Emniyet 2. Şube Müdürü Tahsin Gürdal'a verdiği ifade de çok önemli ipuçları da veriyordu:

> "Saate bakmadığım için zamanı tayin edemediğim ancak televizyonda o gece gösterilen Vakıf serisinin başladığı bir sırada televizyon seyrederken oturduğumuz odanın kapısı çalındı. İçimizden hangisinin kapıyı açtığını hatırlamıyorum, kapı açılır açılmaz içeriye ellerinde otomatik makineli uzun silah bulunan 4 kişi girdiler bu sırada biz orada Latif- Efraim- Hürcan- ismini bilmediğim Hacettepeli öğrenci ve ben olmak üzere 5 kişi idik. Bunlar bize kıpırdamayın ellerinizi yukarı kaldırın ve yere yatın dedikleri için odada yere yattık, içeri giren 4 kişiden birisinde uzun makineli, diğer üçünde markalarını bilmediğim

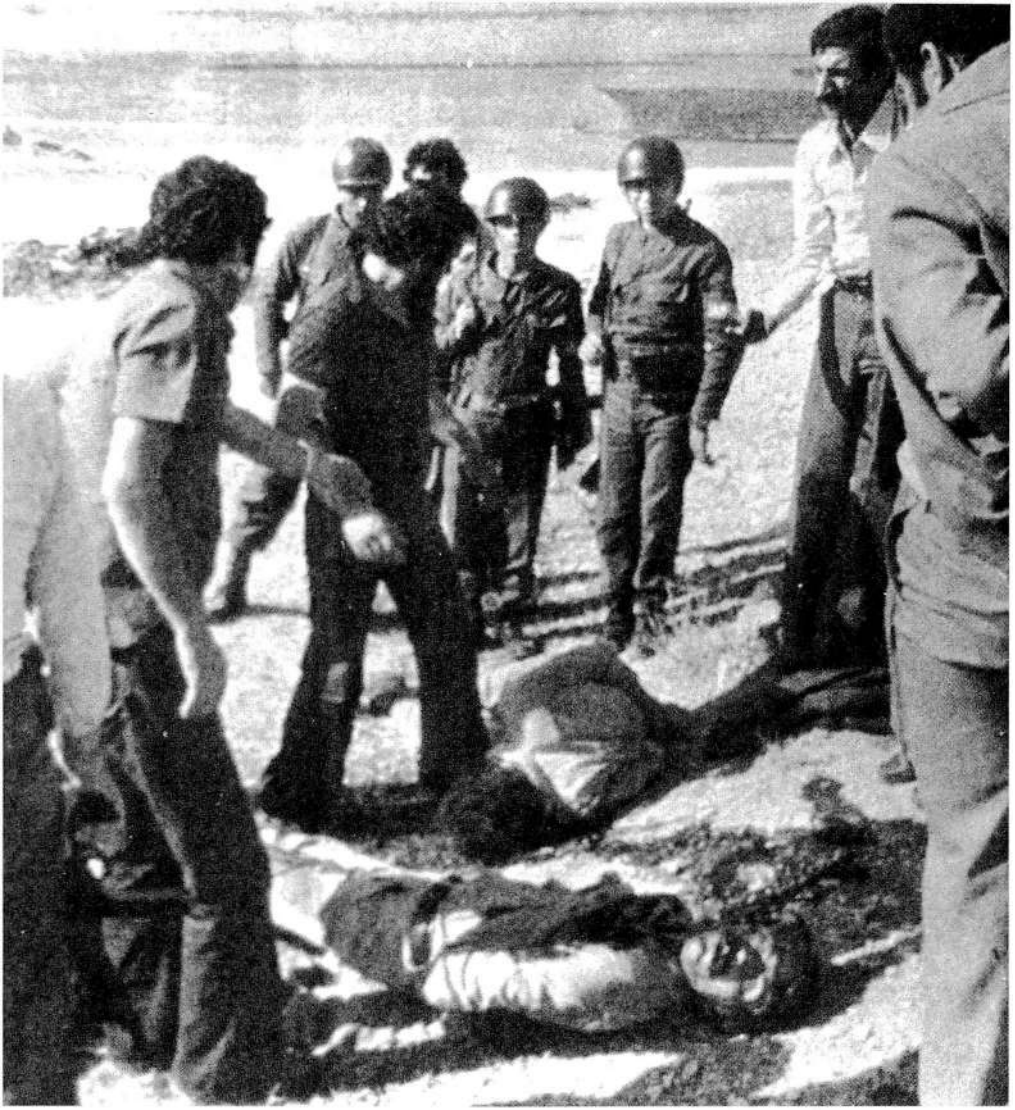

Yirmi dört yaşındaki Faruk Ersan'ın ve yirmi altı yaşındaki Salih Gevenci'nin cesetleri Eskişehir Yolu 33. kilometredeki Balkuyu Köyü yakınlarında bulundu.

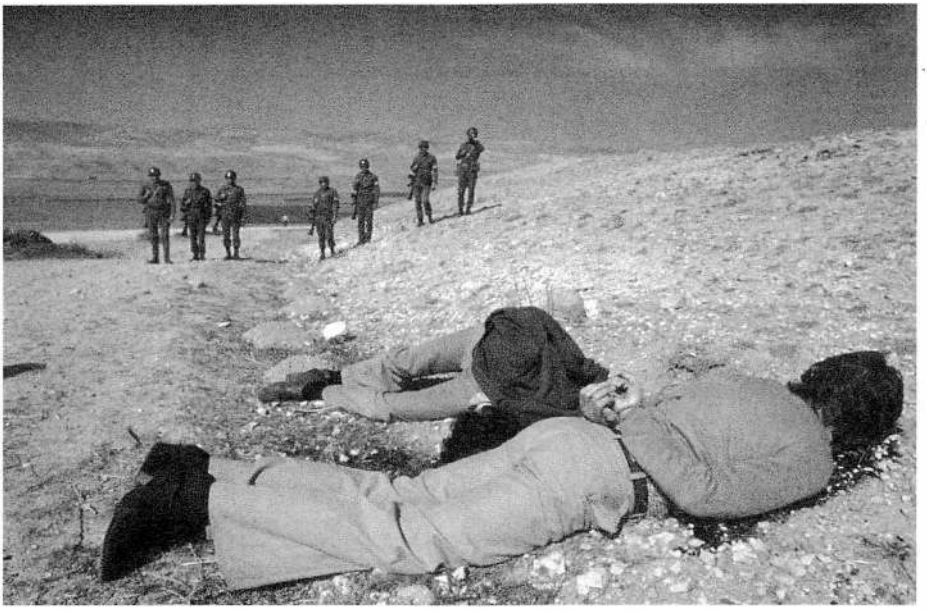

normal büyüklükte tabanca vardı. Bunu iyice hatırlıyorum, bundan sonra getirdikleri madde ile hepimizin kollarının arkadan bağladılar ve eter koklatarak bizi bayılttılar yalnız ben bayılmadım, buraya kadar olaylar birinci odada oldu.

Bizi sorguya çekenler bu odada arkadaşım Faruk'un odada bulunan ablasının birlikte fotoğrafını görünce bu arkadaşınızı da yani Faruk'u da yakaladık dediler, ancak Faruk yanımızda değildi. Bize sorgularında silahımızın olup olmadığını ve paramızın da olup olmadığını sordular. Silahımız yoktu olan bütün paramızı aldılar. Sorgudan sonra beni dışarı çıkardılar sokakta bekleyen 34 PD, numarasını bilmediğim ancak 34 PD harf ve rakamlarını katiyetle gördüğüm metalik mavi renkli NOVA markalı arabaya, bagajına bindirmek istediler ise de arabanın arkasında konuşmalarından kendisine Reis tabir edilen, oturan kişi sonradan işaretle geri götürmelerini, hatta kelimeleri de kullanarak geri götürülmemi isteyince beni tekrar eve getirdiler. Arabada Reis denen esmer orta boylu kıvırcık saçlı 23-24 yaşlarında bıyıksız atletik yapılı kişi ile yanında bir kişi daha vardı..."

Faruk Ersan ile Salih Gevenci uzun yıllardan beri cinayetin işlendiği bu evde oturuyorlardı. Serdar Alten ise aynı sokakta bulunan bir apartmanda kalıyordu. Evde konuk olarak bulunan Bursa Yenişehir TİP İlçe Başkanı Latif Can, Bursa Merkez TİP İlçe Yönetim Kurulu üyesi Efraim Ezgin ve

Kat kuponu biriktirirken Hürriyet Kartı sahibi de olabilirsiniz.
İsaretli yerlerden 30 adet basılık keserek gönderiniz.

10 Ekim 1978 Salı

Hürriyet

BÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNİN

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896-1951)

Hürriyet
2 lüks daire ve 5 mesken kredisi
KUPONU NO 20

VAHŞET!

Ankara'da 7 kişi birden kurşuna dizildi

KANLI ODA:

...dar Alten polise katillerin" Sağcı ıntıkam ...ahçelievler'deki bekar evinde kalan gençlerden ikisi eterle uyutulup kaçırıldı, daha sonra cesetleri Polatlı yolunda bulundu ● Saldırganlar kurşunla dimeyen bir genci tel askı ile boğdular. ● Öldürülenlerden 5'i öğrenci, biri memur. TİP üyesi 5 öğrenciden ikisi yönetici idi ● Başbakan TİP Genel Başkanı Behice Boran'ı kabul etti

Dışişleri ambargo sırasında üslerin çalıştığını doğruladı

Dört Amerikan üssü açıldı

● Kapalı kalan Sinop üssü bakımdan sonra açılacak

BİTSİN ARTIK:

Yeni Üniversite Yasası ile ilgili görüşlerini aldı

Başbakan rektörlerle toplantı yaptı

● Rektör üniversitelerde de tam gün uygulamasına geçilmeyeceğini kabul ettiler

Demirel halkı gördü; iştahı açıldı

İÇTE

İç çamaşırına DDT sürülen kız öldü

Altında iç yapmak yasak

DIŞTA

Dünyanın ilk sırk okulu

Ecevit: İnsanlıktan kopmuş kimseler karanlık amaçları için her şeyi göze alıyor

Maslak'taki otobüs katliamının sanığı Cengiz her yerde aranıyor

Bir MHP'li kaza ile arkadaşını vurdu

Ankara Milletvekili Fikri Pehlivanlı AP'den istifa etti

Alman polisi MİT'le ilişkiyi kesti

Vapurda "Halk Düğünü"

PASTA YERİNE LAHMACUN:

500'LÜKLER BU KEZ GELİNE TAKILDI

● Düzeltiler bir tağının düğümünde yardım kampanyası açıp damat ki geline matâmak dikeliler

TEŞEKKÜR EDİYORLAR:

Bursa Genç-Öncü ve İşçi Kültür Derneği üyesi Osman Nuri Uzunlar TİP'in cumartesi ve pazar günleri yapılan İl Temsilcileri toplantısına katılmak üzere Ankara'ya gelmişlerdi.

Büyük tepki

Katliam, tüm Türkiye'de büyük tepkilere neden oldu. Olay üzerine Başbakan Bülent Ecevit, "Ankara'da işlenen cinayetler, insanlıktan kopmuş kimselerin karanlık amaçları uğrunda her şeyi göze aldıklarını ve şiddet eylemlerine karışmayan çevreleri de kışkırtarak toplumda huzursuzluğu arttırmak isteğiyle en kanlı eylemlere başvurduklarını kanıtlıyor"dedi. TİP Genel Başkanı Behice Boran ise bir bildiri yayınladı:

> *"Devlet, hükümet güvenlik kuvvetleri nerede? Bu arkadaşlarımıza sıkılan kurşunların asıl hedefi Türkiye İşçi Partisi'dir. Onların şahsında partimize vurmak istediler. Bu, bireysel terör hareketi değildir. Planlı, örgütlü bir terörün uygulamasıdır. Partimize karşı bu planlı, örgütlü saldırılarla faşist terörizmin tırmandırılışı yeni bir düzeye ulaştırılmıştır. Amaç, parti hareketimizin engellenmesi, sindirilmesi, ellerinden gelince yok edilmesidir. Böylece işçi sınıfının ve emekçi kitlelerin kendi bağımsız partilerinden yoksun bırakılıp, yalnızca çeşitli burjuva partilerine yaşama izni verilerek (çok partili çoğulcu demokrasi) görünüm ve aldatmacası altında maskelenmiş bir faşist baskı rejiminin gerçekleştirilmesidir..."*

Behice Boran, Türkiye İşçi Partisi'nin, işçi sınıfının politik hareketinin temsilcisi ve öncüsü olduğunu, bütün sorumluluğun bilincinde bulunduğunu söylüyor, silahlı çıkış ve çatışmaların içşi sınıfının politik hareketine yararı olmadığı için mücadeleyi bu yöntemlerle yürütmeyi reddettiklerini belirtiyordu:

> *"Bizim faşistlere cevabımız işçi, emekçi kitleler içinde örgütlenmemizi genişletip derinleştirerek daha da kök salmamız olacaktır. Katliamın partimizin üye kazanma kampanyası açtığı gün yapılması rastlantı değildir. Burjuvazi ve emperyalizm işçi sınıfının politik hareketinin güçlenmesinden korkuyor. Burjuvazi ve kapitalizm partimizden korkuyor. Korku ecele çare değildir. Yerli kapitalizmin ve emperyalizmin er geç tarih sahnesinden silinmesine de çare olmayacaktır."*

11 Ekim günü yapılan cenaze törenine 40 bini aşkın kişi katıldı. Siyasi parti ve pek çok kuruluşun da katıldığı törende, "Faşizme karşı omuz omuza", "MHP, Ülkü Ocakları kapatılsın", "Faşizmi ezeceğiz" sloganları atıldı. Tandoğan meydanında gerçekleştirilen törende bir konuşma yapan Behice

Boran, tüm devrimci, yurtsever ve ilericileri birliğe çağırıyor ve şunları ekliyordu: "Kişiliklerine büyük saygı duyduğumuz, canımız gibi sevdiğimiz arkadaşlarımızı son yolculuklarında yüreğimiz yanarak uğurladık, uğurluyoruz. Gencecik arkadaşlarımızdı. Yaşamları çok kısa sürdü. Ama anlamlı bir yaşamdı bu. Yaşamlarının amacının ne olduğunu, ne için dövüştüklerini, bir gün öleceklerse eğer, ne için öleceklerini biliyorlardı."

"Ankara'nın 150 yerinde bomba patlatacağız"

Olayın tek görgü tanığı olan ÖDTÜ öğrencisi Serdar Alten, sekiz gün ölümle pençeleşti. 17 Ekim günü yaşama veda etti. Polisler, Serdar Alten'in ifadesinin izlerini sürmeye başladılar. Ancak otomobil bir türlü bulunamıyordu. Kısa bir süre sonra polise gelen bir ihbarla olay aydınlanmaya başlayacaktı. Telefonda adını vermeyen bir kadın, Nevşehir Avanos yolu üzerindeki Kozaklı benzin istasyonu önünde metalik renkli, Amerikan tipi büyük bir otomobilin plakasının şehirleri belirleyen numarasının önünden, kartona yazılmış 34 numarasının çıkarılırken gördüğünü, aracın 34 numaralı karton çıkarıldıktan sonra altından 06 PD 137 numaralı plakanın ortaya çıktığını belirtiliyordu. Polis bu kez 06 PD 137 numaralı plakayı araştırmaya başladı. Bahçelievler Katliamında kullanılan 06 PD 137 plaka numaralı Chevrolet marka araba, 1977 yılı seçimleri sırasında, ülkücü gençler tarafından Alparslan Türkeş'e hediye edilmişti. Daha sonra Türkeş, bu arabayı ülkücü gençliğin önemli isimlerinden Mustafa Mit'e vermişti.

Mustafa Mit gözaltına alındı. O tarihte Ülkü Ocakları başkan yardımcılarından olan Mustafa Mit, Ankara Emniyetinde 10.11.1978 tarihinde sorgulandığında, sözü edilen arabayı, Sivas olayları nedeniyle Sivas cezaevinde bulunan ÜGD Genel Başkanı Muhsin Yazıcıoğlu'nun 7.10.1978 tarihinde tahliye edileceği nedeniyle Abdullah Çatlı'nın kendisinden istediğini, ancak araba ile ne yaptıklarını bilmediğini söyledi. Sanık Abdullah Çatlı ise, Ankara Emniyetinde 8.11.1978 günü alınan ifadesinde, sözü edilen arabanın Mustafa Mit'ten alındığını, 7.10.1978 tarihinde Muhsin Yazıcıoğlu'nu almak üzere Sivas'a gittiğini, ancak 8 veya 9 Ekim tarihinde arabanın Ankara'ya geldiğini, kendisinin ise Sivas'a gitmeyip, Nevşehir'e gidip geldiğini, arabayı o tarihlerde, Maltepe'de Güney Park Gazinosu'nun yanında park edilmiş olarak gördüğünü söyledi. Olayların gelişen seyri içerisinde; Abdullah Çatlı, 1980 yılı yaz aylarında Ankara Emniyetince gözaltına alınmış, bunun üzerine Muhsin Yazıcıoğlu tarafından 1. Şubeye telefon edilerek, "Abdullah'ı bırakmazsanız Ankara'nın 150 yerinde bomba patlacağız" demiş, bundan bir süre sonra Çatlı serbest bırakılmıştı.[4]

[4] **Aydınlık, "Merkezdeki Adamın İtiraf'ı", 30 Temmuz 1980.**

KORKUNÇ İTİRAF:

Bahçelievler katliamının en önemli sanığı anlattı:

"Öldürdüğümüz 7 TİP'liden birini telle boğdum"

● Ankara Bahçelievler'de öldürülen 7 Türkiye İşçi Partisi üyesini katleden 8 sanık için idam isteniyor. Ülkücü 4 sanık daha aranıyor. (Yazısı 15. Sayfada)

(Hürriyet, 19 Kasım 1980)

"Tamam Reis, 5-6-2..."

Bahçelievler Katliamı'ndan iki ay sonra bir ahbap toplantısında, Semiha Üstündağ adlı bir hanım, katliamdan iki gün önce, Bahçelievler Pazarı'na giderken, 3. Cadde ile 16. Sokağın birleştiği yerde, biri orta boylu, kestane renkli aşağı sarkık bıyıklı, diğeri ise zayıf, sarışın, uzunca boylu iki kişinin konuşmasına tanık olduğunu söyler. Elinde zincir ve tespih bulunan bir kişinin, diğerine, "Tamam mı?" diye sorduğunu, diğerinin de "Tamam reis, 5-6-2" dediğini duyduğunu, Bahçelievler Katliamı'nın 56/2 numarada olduğunu gazeteden okuyunca, aklına bu ilginç olayın geldiğini söyler. İşte bu ahbap toplantısında bulunan polis memuru Recep Oktay, duyduklarını meslektaşı Selami Ünal'a, o da komiser Dürüst Oktay'a anlatır. Tanıma uyan kişinin Bahçelievler'in tanınmış ülkücülerinden Duran Demirkıran olduğu

ortaya çıkar. Demirkıran, 18 Aralık 1978 günü gözaltına alınır. Bir gün sonra da İbrahim Çiftçi yakalanır.

Olayın ilk yakalanan sanıkları Duran Demirkıran ve İbrahim Çiftçi ifadelerinde olayı ayrıntılı olarak anlattılar. Ancak, İbrahim Çiftçi hakkında beraat kararı verildi. Gerek sanık Duran Demirkıran'ın, gerekse sanık Haluk Kırcı'nın ifadelerinde Çiftçi'nin katliamı gerçekleştirenler arasında önemli bir rol aldığı belirtiliyordu. Ayrıca, İbrahim Çiftçi imzasını taşıyan 23.12.1978 tarihli yer gösterme tutanağı, evin içindeki eşyaların ayrıntılarına kadar, ifadesine ve Serdar Alten'in anlattıklarına uyuyordu. Sanık İbrahim Çiftçi, ifadesinde eve girdiklerinde televizyonda gösterilen filmi bile söylemişti. Sanığın bir baskı ve zor görmeksizin sorgulanmış olduğu, bilirkişilerin duruşma sırasında, hakim heyeti huzurundaki incelemesi ile kanıtlanmıştı.

Ülkücü çevrede "İdi Amin" ve "Esmeray" lakaplarıyla tanınan Haluk Kırcı, Bahçelievler katliamından iki yıl sonra yakalandı. 10 Kasım 1980 tarihli 14 sayfalık ifadesinde Abdullah Çatlı ile birlikte gerçekleştirdikleri katliamı en ince ayrıntılarına kadar anlattı.

Olayın ardından başlatılan soruşturmalar bir süre sonuç vermemiş, ancak tüm engellemelere, örtbas etme çabalarına ve saptırmalara karşın, kanıtlar teker teker ortaya çıkmıştı. Katliam, avukat **Erşen Sansal** ile avukat **Nezahat Gündoğmuş'**un çabalarıyla gün ışığına çıkarıldı. Katliamda kullanılan uyuşturucu ilaçlar, eterler, değişik çapta çeşit çeşit silahlar, arabalar, boğmada kullanılan teller ve tüm cinayet araç gereçleriyle açığa kavuştu. Olay tüm kanıtlarıyla aydınlandı. Bunlar, sanıkların itirafları ve tanıkların ifadeleri ile doğrulandı. Olayın faillerinin, daha katliamın işlenmesinden önce, maktulleri izleyerek, adreslerini nasıl tespit ettikleri, olayı nasıl planlayıp gerçekleştirdikleri, tüm kanıtlarıyla ortaya konuldu. ÜGD'nin ikinci başkanı Abdullah Çatlı'nın talimatı üzerine, Bahçelievler Katliamı, sanık Mahmut Korkmaz'ın evinde; Haluk Kırcı ve Ercüment Gedikli ile birlikte, sanıklar Abdullah Çatlı, Mahmut Korkmaz ve Kürşat Poyraz tarafından planlanmıştı. Olayın bu şekilde planlanıp gerçekleştirildiği, böylece sabit olduğu, Askeri Yargıtay'ın onama kararı ile de kesinlik kazandı.

1980 öncesi MHP'nin hukuk bürosu elemanlarından Ali Yurtaslan, cinayetin MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in, "Bahçelievler bizim için güvenli bir yer olmalıdır" talimatının ardından gerçekleştirildiğini öne sürdü:

> *"Türkeş'in 1978 ekiminde yapılan bir toplantıda 'Bahçelievler bizim için emniyetli bir hale getirilmelidir' demesinden kısa bir süre sonra Bahçelievler'de bu cinayet meydana geldi. 7 TİP'li öldürüldü. Türkeş'in konuşmasından sonra bizimkiler Bahçelievler'de bir araş-*

tırma yapmışlar ve TİP'lilerin kaldığı evi tespit etmişler. Burayı basmadan önce kim olduklarını öğrenmek için bir araştırma daha yapılmış. Bunların TİP yöneticisi olduklarını öğrenmişler. Bunun üzerine Abdullah Çatlı timin başına geçmiş. TİP'lileri öldürmeden önce bunların sorgulamasını Abdullah Çatlı yapmış."[5]

Dava sonunda Ömer Özcan ve Duran Demirkan 28'er yıl ağır hapis cezasına çarptırıldı ve 1991'deki genel afla cezaevinden çıktılar. Kırcı ve Gedikli ise yedişer kez idama mahkum edildi. Mahmut Korkmaz, Kürşat Poyraz, Bünyamin Adanalı, Abdullah Çatlı ve Ünal Osmanağaoğlu hakkında ise gıyabı tutuklama kararı verildi. Mahmut Korkmaz, 1987'de yakalandı.

Olayın üzerinden 18 yılı aşkın bir süre geçmiş, sanıklardan Ünal Osmanağaoğlu, Bünyamin Adanalı, Kürşat Poyraz ve katliamın planlayıcısı ve katliamın en başta gelen sorumlusu Abdullah Çatlı da bu süre içerisinde ele geçirilememişti.

Susurluk kazası

3 Kasım 1996 tarihinde Kuşadası'ndan yola çıkan ve Kemalettin Eröge Polis Okulu Müdürü Hüseyin Kocadağ'ın kullandığı 06 AC 600 plakalı 600 SEL Mercedes marka otomobil, Balıkesir'in Susurluk ilçesini geçtikten sonra, "NATO Yolu" ya da "Havaalanı" denilen mevkiye geldiğinde, yolun solundaki benzin istasyonundan çıkan Hasan Gökçe yönetimindeki 20 RC 721 plakalı kamyonla çarpıştı. Kazada Mercedes'te bulunan Hüseyin Kocadağ, üzerinde Mehmet Özbay sahte kimliği bulunan Abdullah Çatlı, Melahat Özbay sahte kimlikli manken Gonca Us ölürken, DYP Şanlıurfa Milletvekili Sedat Edip Bucak yaralı olarak kurtuldu. Abdullah Çatlı'nın üzerinden Mehmet Özbay adına, Emniyet Genel Müdürlüğü'nce düzenlenmiş Mehmet Ağar imzalı Emniyet Genel Müdürlüğü Uzmanı belgesi çıkmış, otomobilde çok sayıda susturucu ve silah bulunmuştu.

Bu kaza tüm Türkiye'yi ayağa kaldırdı. Birçok suçtan Türk polisince; uyuşturucu kaçakçısı ve katil zanlısı olarak da kırmızı bültenle Interpol'ce aranan Abdullah Çatlı'nın bir polis şefi ve bir milletvekiliyle birlikte oluşunun nedenleri araştırılmaya ve tartışılmaya başlandı. Susurluk kazasından 15 dakika sonra TV'lerin Mehmet Özbay kimliğiyle ölen şahsın Abdullah Çatlı olduğunu açıklaması, MİT'in verdiği bir haber olarak söylenmiş, yazılmış, kulaktan kulağa fısıldanmıştı. Daha sonraki gelişmelerde MİT'in Mehmet Özbay'ın gerçek hüviyetini çok uzun süreden beri bildiği kanıtlandı.

---

[5] **Aydınlık, "MHP Merkezindeki adam itiraf'a devam ediyor" 15 Ağustos 1980.**

Balıkesir'in Susurluk ilçesinde meydana gelen kaza, tüm Türkiye'yi ayağa kaldırdı.

Kazadan hemen sonra bir "çete"den söz edilmeye başlandı. Buna göre "devlet içinde çete oluşturulmuştu ve söz konusu kişiler bu çeteye mensup"tu. Konuya yargı, TBMM ve müfettişler el attı. Ancak "Susurluk çetesi" olarak tanımlanan oluşumun amacı ve boyutları hakkındaki tartışmalar bitmedi.

Susurluk Kazası'ndan sonra Bahçelievler Katliamı davası yeniden gündeme geldi. Müdahil vekillerinin Ankara 3. Ağır Ceza Mahkemesi'ne sunduğu 22.11.1996 tarihli dilekçede, Abdullah Çatlı'nın 18 yıldır arandığı bu davada neden bir türlü ele geçirilemediği soruluyor ve şunlar söyleniyordu.

> *"Çünkü, Devletin en yetkili ve en sorumluluk taşıyan kişileri ile birlikte idi. Sahibi olduğu kimliği, ehliyeti, pasaportu, silah ruhsatı ile; taşıdığı misyon ve işgal ettiği üst düzeydeki görevleri ile sağlam güvencelere bağlanmış bir koruma ağının içindeydi. Susurluk'taki trafik kazası ile birlikte ortaya çıkmıştır ki, ancak Devlet aygıtını oluşturan organizasyonun bağlantıları içinde bulunabilecek bir kimsenin aranması yolundaki çabalar, buralara kadar uzanmadı, uzanamadı."*

Dilekçede, sanıkların yargılanmasının çok güçlü bir odağın içinde korunan bir mekanizma ve bu mekanizmayı oluşturan kişilerce engellendiği, yargının işlemesinin önüne set çeken bu ellerin de devlet içinde, devlet

fonksyonlarının yürütülmesini, yani anayasal işlerliği engelledikleri vurgulanıyor ve "Olay, bir 'Devlet olayı' boyutlarında bir önem kazanmıştır. Bu denli önem kazanan olay, artık daha fazla karanlıkta kalmamalıdır. Bu toplumda yaşayan insanlar, bu kirliliğin içinde bırakılamaz" deniyor, dilekçe "İsteklerimiz" başlıklı bölümle son buluyordu:

"Halen Mahkemenizce aranmakta olan sanıklar Ünal Osmanağaoğlu ve Kürşat Poyraz'ın yakalanabilme olanaklarını karartan engellerin yıkılmasında şu hususları gerekli görmekteyiz:

- Abdullah Çatlı'ya ait olan silah ruhsatında, eski Emniyet Genel Müdürü, eski Adalet Bakanı ve eski İçişleri Mehmet Ağar'ın imzası bulunmaktadır. Son günlerde basında Mehmet Ağar'ın İzmir'de Abdullah Çatlı ile görüşmüş olduğuna ilişkin haberler yer almıştır. Mehmet Ağar, gene Bahçelievler Katliamı davasında ölüm cezasına mahkum edilen Haluk Kırcı'nın nikah şahitliğini yapmıştır. Şu halde, Mehmet Ağar'ın, Bahçelievler Katliamı davasının failleri ile ilişkileri olduğu anlaşılmaktadır. Bahçelievler Katliamı davasının sanıkları Abdullah Çatlı ve Haluk Kırcı ile olduğu kadar, bunun dışında davanın halen aranmakta olan sanıklarına ve bunların bulunabileceği yerlere ilişkin olarak Mahkemeye verebileceği bilgiler, sanıkların ele geçirilmelerine yol gösterebilir.

Öte taraftan, Abdullah Çatlı'ya verilen sahte belgeler gibi, aranan diğer sanıklar için düzenlenmiş belgelerin de olabileceği düşüncesi akla geldiğinden, bunun araştırılmasını temin için de Mehmet Ağar'ın tanık olarak çağrılıp dinlenmesinde yarar görmekteyiz.

- Susurluk'taki kazada, Abdullah Çatlı ile aynı arabaların içinde bulunan Sedat Bucak'ın; Abdullah Çatlı'nın bir katliamı birlikte gerçekleştirdiği kişilere ilişkin bir bilgisi varsa, bu da sanıkların yakalanmalarına yardımcı olacağından Sedat Bucak'ın da tanık olarak çağrılıp dinlenmesini istemekteyiz.

- Bir takım sahte belgeler düzenlenmesi ile ilgili Maliye Bakanlığı'nca bir araştırma yapıldığına dair gazete haberleri dikkate alınarak, aranan sanıklar Ünal Osmanağaoğlu ve Kürşat Poyraz hakkında Maliye Bakanlığı'nca yürütülen soruşturmada, bu şahıslara ilişkin herhangi bir belge veya bilginin bulunup bulunmadığının Maliye Bakanlığı'ndan sorulmasını, sanıkların bulunmasına yardımcı olacağı nedeniyle talep ediyoruz.

- Son zamanlarda basında ve diğer kitle iletişim araçlarında yer alan haberlerde, MİT Raporu diye nitelendirilen belgelerde, birçok davalar sebebiyle aranan şahıslara ait bilgiler yer aldığı için, Başbakan

LATİF CAN
(1958 -)

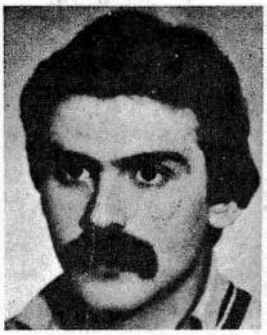

FARUK ERŞAN
(1954 -)

EFRAİM EZGİN
(1955 -)

SALİH GEVENCİ
(1952 -)

HÜRCAN GÜRSES
(1951 -)

O.NURİ UZUNER
(1957 -)

UNUTMAYACAĞIZ!
FAŞİZMİ EZECEĞİZ!

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

SERDAR ALTEN
(1956 –)

UNUTMAYACAĞIZ!
FAŞİZMİ EZECEĞİZ!

TÜRKİYE İŞÇİ PARTİSİ

lığa teskere yazılarak, bu tür belgelerde, aranan sanıklarla ilgili bilgiler bulunup bulunmadığının sorulmasını istiyoruz.

- 18 yıldan beri aranan sanıklar hakkında, Mahkemenizce yazılan müzekkerelere verilen yanıtlardan bir sonuç alınamazken, örneğin Abdullah Çatlı için olduğu gibi, bu sürede çeşitli vesilelerle yakalanmış veya bu makamlarla, bir ruhsat, bir pasaport vb. gibi belgeleri sahte isimlerle düzenlettirmiş olabilecekleri ihtimali dikkate alınarak, bu tür bir araştırmanın da yapılmasının müzekkerelere konmasını yararlı görmekteyiz.

Bütün bunlardan başka; Abdullah Çatlı olayında görülmüştür ki, Abdullah Çatlı'yı yargının bulmasını engelleyenler, yargı organını işlemez, yargı yetkisini kullanılamaz hale getirdiklerinden dolayı, Anayasayı ihlal suçunu işlemişlerdir. Yargı yetkisini kullanma hakkı, Mahkemenizin elinden kaçırılmıştır. Bu nedenle Mahkemeniz, yetkisini fiilen engelleyenlerden, bunun sorumluluğunu sormak durumundadır, buna hak kazanmıştır.

Davanın aranan sanıklarına sahte belgeler düzenlenmesine karışmış olan, buna yardımcı olan, bunu sağlayan kişiler, TCK'nun 235. ve

296., 339. ve devamındaki maddelerinde yazılı olan suçları işlemişlerdir.

Bu suçlara ilişkin gereğin yerine getirilmesi, ertelenemeyecek acil bir önem kazanmıştır. Çünkü, bugün bütün ülkeyi etkisine alan bir çürüme yaşanmaktadır. Devletin en yetkili ağızlarınca, Devletin çöktüğünün söylendiği bir ortamda, bu ülkede yaşayan tüm insanların bu çöküntünün enkazı altında bırakılmasına göz yumulamaz. Halen içinde bulunan bu kirliliği, bu kokuşmuşluğu daha fazla yaşamayı, bu ülkedeki insanlara hiç kimse reva göremez.

Sunulan nedenlerle, Anayasayı ihlal, görevi savsaklama ve kötüye kullanma, yataklık etme ve resmi evrakta sahtecilik suçlarından dolayı, bunların sorumluları hakkında gerekli soruşturma yapılmak üzere, ilgili Cumhuriyet Başsavcılıkları nezdinde suç duyurusunda bulunulmasını dilemekteyiz."

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Genel Başkanı Kemal Türkler'in katil sanığı olarak da aranan Ünal Osmanağaoğlu, 9 Nisan 1999 günü kardeşi Tamer Osmanağaoğlu'na ait sahte kimlikle Kuşadası'nda yakalandı.

12 Nisan 1988'de 7 kez idama mahkûm edilen Kırcı, 1991 yılında çıkarılan Terörle Mücadele Yasası'nın geçici maddeleri uyarınca her bir ölüm cezası 10 yıla çevrildi. Böylece, cezası 70 yıla indirilen Kırcı, yanlış hesaplama sonucunda 1992 yılında tahliye edildi. 1992'de evlenirken nikah şahidi dönemin Erzurum Valisi Mehmet Ağar'dı.

Dönemin SHP'li Adalet Bakanı Seyfi Oktay'ın itirazı ile Yargıtay şartla tahliye kararının usule aykırılığını belirleyince, Kırcı hakkında yeniden tutuklama kararı çıkarıldı. 25 Ocak 1996'da Küçükçekmece'de yakalandı, 1 Şubat'ta Küçükçekmece Cumhuriyet Başsavcılığı'na teslim edildi. Başsavcılığın, Ankara Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi'nin ilamı gelene kadar nezarette tutulmasını istediği Kırcı, aynı gün firar etti. Uzun süre ortadan kaybolan Kırcı, 10 Ocak 1999'da Pendik Kurtköy'de Bahçelievler Katliamı davası hükümlülerinden Bünyamin Adanalı ile birlikte yakalandı.

Kırcı bu defa, Yargıtay'ın hatalı infaz hesabı nedeniyle 18 Mart 2004 tarihinde Ödemiş Cezaevi'nden salıverildi. Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun, Kırcı'nın tahliyesine neden olan 1. Ceza Dairesi'nin yanlış hesabını iptal etmesinin ardından yeniden cezaevine girmesi gereken ülkücü katliam hükümlüsünün yurtdışına kaçtığı anlaşıldı. Yapılan aramalar sonucunda Haluk Kırcı, Ukrayna'da yakalandı. Haluk Kırcı'nın Susurluk'taki kaza sırasında arkadaki koruma aracında olduğu ve olay yerinden telefon ettiği ülkücü kesimin önde gelenlerine, Çatlı'yı kastederek, "Reis ağır yaralı, ölüyor" dediği öne sürüldü.

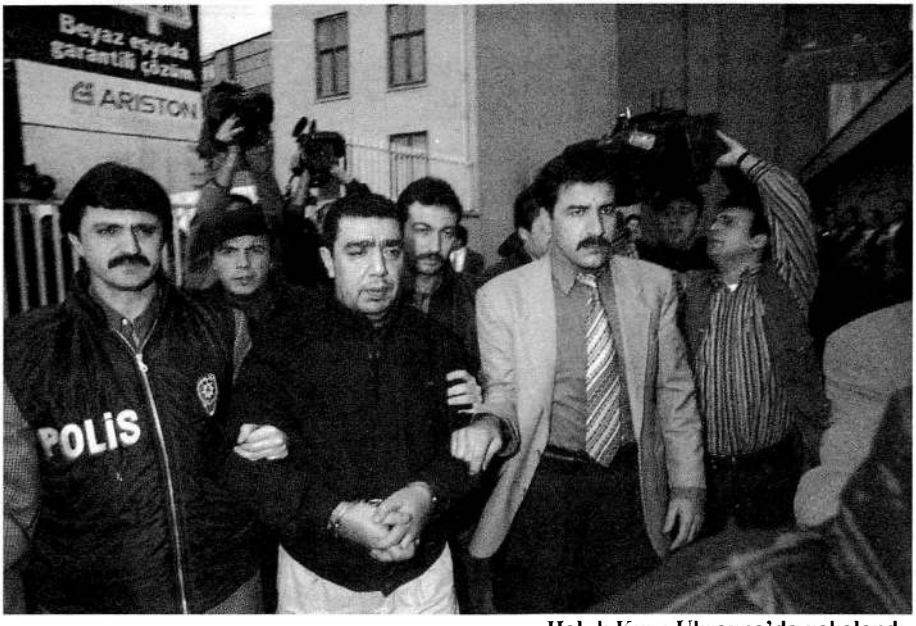

Haluk Kırcı Ukrayna'da yakalandı.

Haluk Kırcı, Ödemiş Cezaevi'nde yatıyor. Cezası 18 Ağustos 2024 tarihinde tamamlanacak. Bünyamin Adanalı, halen Çanakkale Cezaevi'nde yatıyor. Cezası 18 Ağustos 2028'de dolacak.

22 Temmuz 1980'de DİSK genel başkanlarından Kemal Türkler'i öldürenlerden biri olduğu ileri sürülen Ünal Osmanağaoğlu ise bu davadan beraat etti. Ünal Osmanağaoğlu, Bandırma Özel Tip Cezaevi'nde yatıyor. Cezası 11 Nisan 2035'te dolacak. Mahmut Korkmaz, aflardan yararlandı. Sekiz yıl cezaevinde yattı. 25 Temmuz 2003'te Eskişehir Cezaevi'nden tahliye oldu. Kürşat Poyraz, Bahçelievler Katliamı'nın sanığı olarak 1978'den beri İnterpol tarafından aranıyor.

Bahçelievler Katliamını gerçekleştirenlerden Ercümen Gedikli, 29 yıl aradan sonra Yeni Aktüel dergisinde kendisiyle yapılan röportajda olayda yer alan bir kişinin daha olduğunu söyledi. İsim vermeyen Gedikli, "Neden bugüne kadar açıklamadınız?" sorusu üzerine şu karşılığı verdi: "Bu eylemi birlikte gerçekleştiren insanlar illa ki bir inancın insanlarıydı. Mecbur kalmadıkça birbirlerine zarar vermezler. Bence ilk alınan ifadelerde Demirkan ve Çiftçi yanlış yönlendirdi. Bu arada bir kişi eksik kaldı. Bu eksikliği de sonradan ele geçen bu kişinin arkadaşları tamamlamak istememişlerdir."[6]

[6] **Ecevit Kılıç, Yeni Aktüel, Sayı: 99, 2007.**

KEOKSL ORTA ve LİSE ...
[illegible]

LİSE SON SINIFLAR İÇİN
● EDEBİYAT
● BİYOLOJİ
BUGÜN 4. SAYFADA

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No. 65 İSTANBUL
TELGRAF MİLLİYET İstanbul
POSTA KUTUSU 492 İstanbul
TELEFON 22 44 10 (Santral)
YIL: 29, SAYI: 11114
BUGÜN 14 SAYFA 300 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

SALI 10 EKİM 1978

yıldız dersanesi
Tünel Beşiktaş 613292-602530
LİSE SON SINIFLAR 14 EKİM
MODERN FEN ÖĞRETİMİYLE ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMA
BİTİRENLER 16 EKİM

TEPKİLER

ECEVİT: "Rejimi yıkmak isteyenlerin cinayetleri, halkımıza bu demokrasi düşmanlarının iç yüzünü ve amaçlarını bütün çirkinliğiyle göstermektedir"

DEMİREL: "Bu hunharlıktır, ayıptır, günahtır. Dökülen kanların vebali bugünkü hükümetin omuzundadır"

BORAN: "İki hafta önce Genel Sekreterimize yapılan saldırıyla bu katliam bağlantılıdır. Planlı, bilinçli terör uygulanıyor"

ÜNAL (MHP): "İnsanları taşıdığı fikir için öldürmek iğrenç ve utanç verici bir olaydır"

Haberleri 8. Sayfada

Anarşik olaylar sonucu dün 9 kişi öldü, 2 kişi ağır yaralandı

ANKARA'DA HUNHARCA CİNAYET

TİP'Li 6 GENÇ ÖLDÜRÜLDÜ

İki ceset Ankara - Eskişehir karayolunda, [illegible]

● Baskın yapan katiller, üçünü ellerini arkadan bağlayıp ağızlarına kurşun sıkarak, birini aynı yerde eterle bayıltıp telle boğarak, ikisini de evden kaçırdıktan sonra kurşunlayarak öldürdüler

● Katliamdan ağır yaralı kurtulan yedinci TİP'li Serdar Alper, 3 katilin Ülkücü komandolar olduğunu söyledi. Emniyet Müdürü de saldırganların 3 kişi olduğunu bildirdi.

● Bahçelievler'de işlenen cinayetten kurtulan tek görgü tanığı Alper'in de durumu ağır.

● Katiller evden kaçırdıkları 2 kişiyi öldürdükten sonra Eskişehir yoluna attılar.

● Katliam sanıklarından biri yakalandı, 2'sinin kimlikleri saptandı.

Haberleri 8. sayfada

ÖLDÜRÜLEN GENÇLER

LATİF CAN
Ağzına kurşun sıkıldı...

HÜRCAN GÜRSES
Ağzına kurşun sıkıldı...

EFRAHİM ERSİN
Ağzına kurşun sıkıldı...

OSMAN NURİ UZUNLAR
boğularak öldürüldü...

FARUK ERSAN
Eskişehir yoluna atıldı...

Taksim - Sarıyer seferleri yapan İETT otobüsünden 3 öğrenciyi kaçırarak kurşuna dizdikleri ileri sürülenlerden Cengiz Ayhan, (okla işaretli), daha önce silah taşımak suçundan girdiği Ankara Cezaevi'nde...

3 genci otobüsten indirip kurşuna dizenlerin kimlikleri belirlendi

● Bir süre önce Ümraniye'de bir öğretmeni öldüren sağ görüşlü 3 kişiden biri yakalandı

● Gültepe'de bir süre önce bir kişiyi öldürüp, iki kişiyi yaralayan sol görüşlü bir kişi de ele geçirildi

Haberleri 9. Sayfada

DİĞER İLLERDE

● Yurtsever Devrimci Gençlik üyesi bir öğrenci Pamukkale mototreninde öldürüldü ve cesedi atıldı.

● Cumartesi günü ağır yaralanan Kurtalan Halk Kültür Derneği Başkanı da dün öldü.

● Ankara Üniversitesi'nde bir Dekan ile Profesörün odasına bomba kondu

● Ayvalık CHP sekreteri, Ülkücü Gençlik Derneği'nden açılan ateşle yaralandı

● Niğde Aksaray'ında gözaltına alınan 80 kişiden 32'si tutuklandı. İlçe'de okullar açıldı

Haberleri 9. Sayfada

İSTANBUL'DA
Zeytinburnu MHP Başkanı'nın oğlunu, MHP'li bir şoför öldürdü ve yakalandı

Katil Hüseyin Keser...

● MHP Kocamustafapaşa lokalinde işlenen cinayet için katil arkadaşını yanlışlıkla öldürdüğünü söyledi

● İstanbul Milli Eğitim Müdürü, bazı orta dereceli okullarda öğrencilerin boykota gittiği, bazılarında forumlar düzenlendiği yolundaki haberleri yalanladı

Haberleri 9. sayfada

Ecevit, muhalefetle sadece meclisler den geçirilecek yasalarla ilgili görüşme yapacak

● Başbakan'ın kuracağı diyalogun AP Kongresi'nden sonraya bırakıldığı bildiriliyor

ANKARA, ÖZEL

Başbakan Bülent Ecevit'in muhalefet partileriyle meclisler açılmadan kuracağı diyaloğun sadece yasalarla sınırlı olacağı öğrenilmiştir.

Başbakanlık çevrelerinden öğrenildiğine göre, Ecevit, AP'nin kongre etmeline girdiği bir dönemde diyalog kurmak girişiminde bulunmayı sakıncalı gö-

Devamı S. 12, S. 1'de

İnan: «Genel Merkez adayları hemen hemen bütün illerde kaybediyor»

KONYA, THA

Adalet Partisi Genel Başkan adaylarından Bilis Senatörü Kâmran İnan Adalet Partisi'nin Genel Başkanına kapalı bir kelikte, bir evi haline geldiğini öne sürerek, "Gezdiğim her

Devamı S. 12, S. 2'de

Karaköy vapur iskelesinde kimlikleri belirlenemeyen kişilerce silah zoruyla kaçırılmak istenen Serap Memuret Karakol'da ifade verirken...

Karaköy iskelesinde bir kız kaçırılmak istendi

● Saldırganların elinden kurtulan kız polise sığındı

Haberi 9. sayfada

Türkiye-AET görüşmeleri dün Brüksel'de başladı

● İsteklerimizin başında, Katma Protokolün getirdiği yükümlülüklerin 5 yıl süreyle dondurulması var. İthalâtta kullanılmak üzere «olağanüstü kredi» açılmasını da istiyoruz

M. ALİ BİRAND
BRÜKSEL'den bildiriyor

TÜRKİYE ile Ortak Pazar arasında 1978'den bu yana [illegible] Türk heyeti, Katma Protokolün getirdiği yükümlülüklerin 5 yıl süreyle dondurulmasını, AET'nin olağanüstü durumlarda [illegible] yeni adımlar istemiştir.

Devamı S. 12, S. 7'de

REKTÖRLERLE GÖRÜŞEN ECEVİT: «AÇIK ÜNİVERSİTE KURULACAK»

AP Milletvekili Fikri Pehlivanlı partiden istifa etti

ANKARA, AA

AP Milletvekili Fikri Pehlivanlı, partisinden istifa etmiştir. Pehlivanlı dün AP'den istifa ettiğine ilişkin yazıyı Millet Meclisi Başkanlığına sunmuştur.

Pehlivanlı, istifa yazısını ayrıca AP Millet Meclisi Grup Başkanlığı ile Genel Merkez'e göndermiştir. Böylece AP'nin Millet Meclisi'ndeki sandalye sayısı 174'e düşmüştür.

Fikri Pehlivanlı, istifa hakkında Anadolu Ajansı muhabirine, "[illegible]

Devamı S. 12, S. 3'de

● Başbakan, hazırlanmakta olan yüksek öğrenim yasası ile öğrenci ve asistanlara tüm kurullarda temsil hakkı verileceğini, kürsü sisteminin kaldırılacağını söyledi

● Rektörler, özellikle üniversitelerde can güvenliği üzerinde durdu, daha etkin önlemler istedi

ANKARA, THA

BAŞBAKAN Ecevit, hazırlanmakta olan "Yüksek Öğrenim Yasası" ile "açık üniversite" kurulacağını, öğrenci ve asistanlara tüm kurullarda temsil hakkı verileceğini, bugün yüksek öğrenim kurumlarında görev yapan öğretim üyelerinin tam süre çalışmalarının sağlanacağını, öğretim üyelerinin unvanlarının yeniden düzenleneceğini ve kürsü sisteminin kaldırılacağını söylemiştir.

Devamı S. 12, S. 3'de

Tan: «Tüm halkımıza tek tip sağlık hizmeti sunacağız»

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Mete Tan, "Sağlık hizmetlerinin parasal dayanağını sağlamak ve tüm vatandaşlarımıza tek tip sağlık hizmeti sunma formüllerini içeren yasa tasarılarımızı parlamentoya

Devamı S. 12, S. 3'de

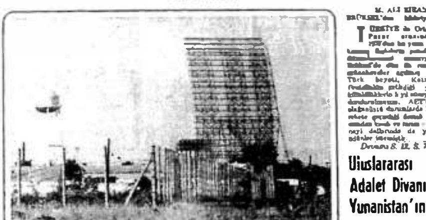

Yeniden açılan Diyarbakır üssü...

Türk-ABD ortak savunma tesisleri çalışmaya başladı

● Karamürsel tesisi kapatılacak, değerlendirme işlemi ABD'de yapılacak

● Belbaşı sismik tesisinin ve Kargaburun Deniz Trafik Merkezi'nin ilerde tamamen Türkiye'ye devri için girişimlerde bulunacaktır

● ABD ile savunma işbirliği Anlaşması bu yıl içinde yeniden düzenlenecek

● ABD üslerinin yeniden açılması konusunda Sovyetler'den bir tepki gelmedi

Haberi 6. sayfada

Uluslararası Adalet Divanı, Yunanistan'ın istemini incelemeye başladı

● İlk gün çalışmalarında konuşan Yunan Büyükelçisi, Divan'ın Ege sorununu bakmaya yetkili olduğunu savundu

● Lahey'de alınacak kararların Türk-Yunan ilişkilerini etkileyeceği öne sürülüyor

Haberi 6. sayfada

DURUM
Hak Ettiğimizi Buluruz

ECEVİT her şeye karşın iyimser gözükebiliyor. Anarşiye karşı alınmış olumlu sonuçlar bulunduğunu, çemberin daraldığını, son olayların son çırpınışlar olduğunu tekrarlayabiliyor.

Evet, paniğe kapılmamak, serinkanlılığını yitirmemek gerekir. Bunun için kendisinin ve yönetiminin moralini bozmaması zorunludur. [illegible]

Ancak o sözlerin, kamuoyunda beklenen etkiyi yarattığı çok şüphelidir.

Genel yerlere hedef gözetmeksizin konan bombalar, otobüslerden indirilip kurşuna dizilenler, evlere baskın yaparak öldürülenler her gün bir yeni dram, sansasyonel biçimde oluşturmakta ve toplumu sarsmaktadır. Bu dramatik olayların etkisi altında[illegible], üniversiteler içinde [illegible], giriş sınavlarının olaysız geçtiğini, [illegible] temizlenmeğini, arada sırada bazı sanıkların yakalanmaya başladıklarını hatırlayıp iyimserlik duymaları mümkün müdür?

Evet, teröristlerin istediği de budur: Toplumda panik ve umutsuzluk yaratmak... Dolayısıyla onların oyununa gelmemek için paniğe kapılmamak, umutsuzlukları, karamsarlıkları körüklememek gerekir. Ama bu amaç, gerçek dışı bir iyimserlikle olunamaz, sözle sağlanamaz. Ecevit, karamsarlığı gidermek, paniği önlemek için toplumu, en az bugünkü dramatik olaylar kadar etkileyici başarılar kazanmak zorundadır.

Ama kim istiyor onun böyle bir başarı kazanmasını?

Karamsarlığı, umutsuzluğu kışkırtıp paniği oluşturmak konusunda herkes birbiriyle yarış etmiyor mu? Herkes, bilinçli ya da bilinçsiz teröristlerin oyununu oynamıyor mu?

Basları, teröristlerden çok bu hükümetin başarılı olmasından korkmuyor mu? Her gün çıkan yeni bir kanlı olayı âdeta sevinerek bu hükümeti yıpratmak için kullanmaya kalkışmıyor mu? O olayların durmasından çok sürmesini, büyümesini istemiyor mu?

Hak ettiğimizi bulacağız. Meğer ki, ulusumuzun tarihinde çok kez görüldüğü gibi umutların kesildiği an olağan bir mucize yine gerçekleşsin...

ABDİ İPEKÇİ

Kipriyanu, Maraş için Denktaş ile görüşmeyi reddetti

DIŞ HABERLER SERVİSİ

Lefkoşa'daki Rum kesimi [illegible] Rum yönetimi Başkanı Spiros Kipriyanu'-

Devamı S. 12 S. 7'de

Haluk Kırcı'nın
10 Kasım 1980 tarihli ifadesi

Ben haluk kırcı erzurum doğumlu ve Nevşehir iline kayıtlıyım. 1976-1977 yıllarında erzurum yapı meslek lisesini bitirdim. 77 yılının son baharında Ankaraya Erkek teknik yüksek öğretmen okuluna girmek için geldim. Erzurumdan tanıdığım mahmut korkmaz ismindeki arkadaşım bahçeli evlerde Tokat yurdunda kalıyordu. Onun yanına giderek bana yer temin etmesini söyledim. O da istersem tokat yurdunda kalabileceğimi söyledi bunun üzerine yurtta kalmaya başladım. Teknik öğretmene girmek için puanım tutmadı. Bunun üzerine eyitim enstitüsüne müracaat ettim. İmtihanlara girerek kazandım. Bu arada Tokat yurdundan ayrılarak Emekte açılan nenehatun yurduna yerleştim. Burada kalıyor ve okula devam ediyordum. Bu arada 78 ocak ayında okulumuz CHP iktidarı tarafından süresiz tatil edildi ve böylelikle binlerce genç çaresiz ve gayesiz sokağa atılmış oldu. Ben bu arada yine yurtta kalıyor okulun açılmasını bekliyordum. O arada Nisan ayında babamın vefat haberi geldi erzuruma gittim. Annem 1971 yılında vefat etmişti bu zamandan 78'e kadar rahmetli babam hem analık hem babalık yaptı.

Biz 7 kardeştik ben tam ortancaydım. Babamın vefatından sonra Erzuruma gelerek erzurumda kalmaya başladım. Aradan epey zaman geçtikten sonra ramazan bayramına yani 78 yılının ramazan bayramında Ankara Bankacılık yüksek okulunda okuyan mahmut korkmaz erzuruma geldi. Beraber bayramı geçirdik bayramdan sonra Ankaraya beraber döndük ben Ankaraya o tarihte yalnız gezmek amacıyla gittim. Okulum kapalıydı günlerimi gezmekle geçiriyor aynı zamanda Tokat yurdunda kalıyordum. Bu sıralarda galiba ekim ayının başındaydı İstanbul'da MHP İl başkanı recep haşatlı ve oğlu komünistler tarafından vurularak şehit edilmişti bizde arkadaşlarla gurup halinde bu cenazeye katıldık. Cenazeden döndükten sonra bu hadise cereyan etti. Bu arada tokat yurdu kapatılmıştı biz de Mahmut ve bazı arkadaşları tarafından tutulan sokağını hatırlamıyorum ancak evren isminde olan Apartmanın bodrum katında kalıyorduk. İşsizdim memlekete dönmek veya Ankarada kalıp çalışmak istiyordum. Türkiyede gençler kamplara bölünmüş silahlanmış ve insanlar birbirlerini acımadan öldürüyorlardı. Bunu ben hayatım boyunca sosyal, ekonomik ve bütün memleketi saran adaletsizlikle orantılı buluyorum bir tarafta vatana ihanet eden gruplar vardı fikirlerinin temelinde T.C Devletine suikast yatıyordu. Diyer tarafta

bizler yani Türk milliyetçileri vardı. Ne olursa olsun T.C. Devletin ilelebet yaşatma gayreti içerisinde olan bizler vardık Vatanımızda çok eskilere dayanan bir kışkırtma hareketi vardı. İnsanları Devlete karşı ayaklandırmak ve Türk insanının bünyesine uymayacak olan bir sistem getirilme gayreti sarf ediliyordu. Bu zaman içerisinde devlet hükümetler tarafında aciz duruma getirilmiş insanların kendi devletine olan inancı yitirilmişti. Bizim ortaya çıkma amaçlarımızdan biride devleti güçlü kılma fikriydi bunun için "milli devlet güçlü iktidar" diyorduk. Ben bunları yazarken kendimi yaptıklarımdan ötürü suçsuz göstermeye kalkmıyorum vatanımız ve devletimiz güçlü olsun ben kendimi fedaya hazırım.

Bunu söylerken riyaya kaçmadan içtenlikle söylü-yorum. Allah'a and olsun hiç yalan söylemeyecem. Şu anda devletin güçlü oluşu bu kötü gidişi durduruşu inanın sizin kadar beni sevindiriyor. Ben kendimi gönüllü vatan fedayisi olarak görüyorum. Çünki Tarihi misyonumu belkide tamamaladım. Bunu kestiremiyorum. Allah bilir. Her neyse samimi olarak hadiseyi anlatmaya geçiyorum.

İstanbul'dan döndükten sonra kendi kendime bir şeyler yapma isteği duydum her gün daha tehlikeli hale gelen komünistler cezasız kalmamalı idi gerçi gerçeği söylemek gerekirse bu görev bizim olamazdı bu görev bu vatana kastedenleri Devlet cezalandırmalıydı ama ortada o günlerde sizinde bildiğiniz gibi zayıf ve iktidarların oyuncağı hatta taraflı bir devlet var idi.

Bunun üzerine harekete geçtim bölgemiz de çok iyi tanıdığımız komünistler vardı birkaçının adresini biliyorduk. Bu fikrimi Mahmut Korkmaza açtım, böyle bir şeyler yapalım mı dedim. Şimdi dursun gerekirse yaparız dedi. Kendisi Ülkü ocaklarında yönetim kurulunda çalışmış iyi bir vatanseverdi. Bunun üzerine aradan bir gün geçti ben mahmut korkmaz'ı sıkıştırmaya başladım. Nasıl bir şey yapabiliriz dedi ben de bir adres tespit edip komünistleri cezalandırabiliriz dedim. O da bunun üze rine öyleyse sen yap dedi bende ona sen silah temin et ben yaparım dedim. O da kabul etti bunun üzerine araştırmaya başladım semtin çocuklarından nerde iyi komünist evi var dedim aldığım cevap olumsuzdu. Bundan sonra eskiden bölgede görev yapmış olan ercüment gedikli bana ben biliyorum yalnız karışmam dedi kendisi de tesadüfen öğrenmiş bana adresi verdi ben adreste olan eve hadiseden bir gün evvel eve gidip baktım daha sonra mahmut korkmazı bularak silahları akşam eve getirmesini söyledim o da silahları getireceğini söyledi. O gün akşam saat 6.30 sıralarında ben evdeyken mahmut iki tane 14 lük tabancayla birlikte eve geldi ben silahlara baktım ve doldurdum olayı nasıl yaparız dedi ben de bir kişiyle olmaz iki üç kişi lazım dedim mahmut ben de

gelirim dedi bunu böyle olmayacağını kendinin de bildiğini benim fikrimi o tarihte Ü.G.D Genel başkan yardımcısı Abdullah Çatlıya çıtladığını onun bunu kabul ettiğini ve akşama eve geleceğini gelirken yardımcı olacak arkadaşlar getireceğini söyledi. Biz beklemeye başladık saat 2.30 da falan eve misafir olarak ercüment gedikli geldi. Onun böyle bir hadiseden haberi yoktu yalnız adresi ben ondan almıştım ben adresi bildiği ve eyer hadiseyi gerçekleştirirsek ercümentin mutlaka hadiseyi bizim yaptığımızı anlardı bunu üzerine mahmuta dedim ki ercümente bizimle gelsin. ercümenti içeri odaya sesleyerek durumu kendisine anlattım başta tereddüt ettiysede sonunda bizimle gelmeyi kabul etti. Böylece sayımız üçe yükseldi beklemeye başladık. Saat 8'de olacak galiba Abdullah Çatlı ve yanında eskiden yurttan tanıdığım Kürşat Poyraz isimli arkadaşlar geldiler Kürşat o tarihte bir olaydan aranıyordu. içeri odaya giderek ne yapacağımızı konuştuk ben dedim ki eve gidip bakiyim eyer evdelerse gelirim gideriz böylece evden çıktım ve oraya gittim kapının altında bir delik vardı delikten içeri baktığımda oda tam görünmüyordu fakat iki kişinin masa başında oturduklarını gördüm. Bunun üzerine geri gelerek iki kişi olduklarını ve kapıyı çalarsak girebileceğimizi söyledim. Bunu üzerine Abdullah Çatlı ben gidi yorum eyer aksi bir şey olursa beni evden arayın dedi ve gitti bizde kalkarak yayan eve gittik saat galiba 10 civarındaydı kapıyı çaldık yalnız Turanın dediği gibi veya iddia edildiği gibi polis aç kapıyı falan demedik normal kapıyı çaldık açıldı silahlar bende ve mahmuttaydı ercüment ve Kürşatta silah yoktu hızla içeriye girdik iki oda vardı evdeki pazar çarşıya uymamıştı benim gördüğüm oda deyil mutfaktı ve dört kişi burada oturmuş kağıt oynuyorlardı. diğer taraftaki odada üç kişi vardı. Ben mutfağa girdim bu dört kişiye yere yatmalarını ve kimliklerini çıkarmalarını söyledim dediklerimi aynen yaptılar bu arada diger Oda'da bulunan üç kişiyi de buraya getirmiştik.

Hepsini yere yatırmıştık biz iki kişi beklerken adam sayısı 7'ye çıkmıştı çocuklarda ne yapacaz şimdi diye soruyorlardı doğrusu bende şaşırmıştım iki silah vardı 4 kişi biz eve girmiştik silah kullanırsak hepsini öldüremezdik ne yapmamız gerektiğini 10-15 dakka düşündük artık ok yaydan çıkmıştı geri dönemezdik bunun üzerine mahmut ve kürşata abdullah çatlıya ne yapmamız gerektiğini gidin sorun bu olay böyle olmaz dedim. Onlarda kabul ettiler ve ercümentle ben evdeyken onlar gittiler aradan Bir saate yakın bir zaman geçti kapıda bir araba sesi duyuldu ve mahmut elinde bir şişe ve pamuk olmak üzere kürşatla eve döndüler. Ne olduğunu sordum bunları bayıltalım eter varmış abdullahta onu getirdim dedi daha sonra tek tek öldürürüz dedi bende kabul ettim yalnız arabayla geldiklerini arabada

Abdullahın bulunduğunu söyleyince ben de o zaman Çatlıyla konuşuyum dedim.

Dışarı çıkarak Abdullahın yanına geldim. Arabada oturuyordu dedimki hepsini böyle bayıltıp öldürmek zor olur bunu için birer ikişer evden alarak götürelim dışarıda deyişik yerlerde öldürelim O da fikrime katıldı ancak riskli iş olur dedi ben zaten risk'e katlandığımızı söyledim bunu üzerine kabul etti ve eve gelerek mahmuta iki kişiyi arabaya götürelim dedim ve birer birer mahmut ve ben arabaya götürüp bindirdik silahın birini kürşata verip biz çatlının kullandığı kimin üzerine kayıtlı olduğunu bilmediğim mavi renkli "cevrolet" marka arabayla yola çıktık. Çatlı ana yollardan arabayı eskişehir yoluna sürdü gece karanlıktı nerde durduğumuzu bilmiyorum buranın iyi olduğunu söyledi zaten silah bendeydi arabadan ikisini aldım ve yolun kenarına toprak yamaca yatırdım elleri arkadan bağlıydı kafalarına gelecek şekilde silahı tutarak ateşledim. İyice hatırlamıyorum galiba üçer kurşun sıktım daha sonra ölüp ölmediklerine bakmadan hızla gelerek arabaya bindim tamam dedim hızla eve geldik iki kişi daha alacaktık eve geldiğimizde eterle Kürşatın hepsini bayılttığını gördüm. bunun üzerine ayıltıp götürmek gerektiğini söyledim mahmut dışarı çıkarak Çatlıyla konuştu Çatlıda ayıltalım demiş geldi söyledi ben de öyleyse ayıltalım dedim. Sonunda Serdar diye ismini öğrendiğim çocuğu kaldırdık Kürşatla, mahmut yarı baygın olan Serdarı yanlarına alarak arabaya götürdüler biraz sonra yanlarında geri getirdiler ne olduğunu sordum biraz evvel ekip otosu buradan geçmiş belki diğer cesetleri bulmuşlardır diye çatlı geri götürmelerini söylemiş onlarda geri getirmişler. Bunun üzerine Çatlı dışarıda bekliyormuş bende o zaman aklıma gelen fikri kendilerine söyledim dedim ki bunları tek tek baygınken boğalım çocuklar karşı çıktılar bu arada uyanmış olan serdar yandaki odadaydı ben denemeye değer dedim ve yerde yatan birine orda duran askıyla boğmaya kalktım çok zor oluyordu beceremedim. Çocuğun boğazından hırıltı geliyordu.

Baktım olacak gibi değil yerde bulunan havluyu alarak ağzına ve burnuna sıkıca bastırdım böylece bir iki dakka geçti çocuk ölmüştü. Bu arada çocuklar yandaki odada Serdarla konuşuyorlardı benim bulunduğum odada ise biri ölmüş diyerleri ise baygın yatıyordu hiç cinayet işlememiş ben üç cinayet birden bir gecede işlemiştim. Ve sinirlerim çok korkunç derecede gerilmişti bu sırada yandaki odaya geçerek boğmak çok zor silah kullanmak mecburiyetindeyiz dedim. Çocuklar bu çok zor olur böyle bir şeye kalkışamayız bütün apartman ayağa kalkar dediler bunun üzerine ben eyer sizi buraya getirdiysem ben yaparım dedim ve boşalmış silahı kürşata vererek gitmelerini söyledim. İlk başta kabul etmediler ama onları ikna ettim ve

gitmelerini söyledim Onlarda bari hepsini bir araya toplayalım öyle gidelim dediler ben de kabul ettim ve yan odaya geçerek yarı baygın olan diğer üç kişiyi alarak yan odaya getirdik ve sedire oturtduk.

Biraz bu halde kaldıktan sonra kendilerine gitmelerini ve uzaklaşmalarını söyledim. Bunun üzerine tek tek evden çıkarak gittiler bende epey ilerlemiş vakte nazaran bir müddet bekledikten sonra sedirin üzerinde oturan dört kişiye sırayla ateş etmeye başladım yakın mesafeden kafalarını hedef alıyordum. Silahımda mermi bitince hızla evi terk ederek sokağa çıktım ve koşarak kaldığımız eve geldim evin zilini çalarak içeri girdim silahı sandalyenin altına koyarak yattım olayın etkisi bende şok yapmıştı beni bu kadar etkileyeceğini sanmıyordum. O gece uyuyamadım sabahleyin saat 8 sularında yanımada silahı almak suretiyle evden ayrıldım ve dört yolda bulunan daha evvel bildiğim ve Çatlının kaldığı eve gittim Çatlı evdeydi Silahı kendisine verdim ne olduğunu sordum tamam dedim bir müddet orda kaldık öylen bir haberlerinde bir kişinin ölmediğini duyduk bunun üzerine ben hemen Ankarayı terk etmek üzere garajlara giderek erzurum'a gittim.

Öbür çocuklardan haberim yoktu ben erzurumda ağabeyime iş bulamadım burada iş arayacam onun için geldim zaten Ankara'da olmama karşıydı ve böylece erzurumda kalmaya başladım. Aradan epey zaman geçmişti bir gün kahvede otururken birden Mahmut Korkmaz çıkageldi. Turan Demirkıranın şubeye alınıp bizim ismimizin de bulunduğu bir ifade verdiğini söyledi bunun üzerine kaçaklık başlamıştı ilk zamanlar eve bir küçük hadiseden arandığımı bir müddet eve gelmeyeceğimi söyledim ve orada yani erzurumda benimle aynı görüşte olan arkadaşların evinde kaldım onlara da evle kavgalı olduğumu ve eve gitmediğimi söylüyordum. Daha sonra İstanbula gittim benim bir yaşlı Anneannem var bu sene vefat etti Şubat ayında olacak galiba istanbula onun yanına gittim ve okuldan ayrıldığımı burada üniversite hazırlık kurslarına gideceğimi söyledim ve hazirana kadar onların yanında kaldım. Sabah evden çıkıyor akşam geliyordum. Kurstan gelir gibi haziranda erzuruma gittim ve orada kalmaya başladım aradan bir müddet geçti bu arada ercüment teslim olmuş bir iki çocuk yakalanmış mahkeme başlamıştı ve artık mahkemenin sonucunu beklemeye başladım. Zamanımı erzurumda gerek kahvede gerek evde geçiriyordum Türkiyenin şartları gün geçtikçe ağırlaşıyor vatana ihanet gün geçtikçe artıyordu ve ben bir bekleyiş içerisindeydim. Zaman 12 eylülü gösterince Şerefli Türk Ordusu yönetime el koyuyordu ve vatan kurtarılıyordu bendede her Türk gibi bir rahatlama oldu ve gerçekler su yüzüne çıkınca yukarda da bahsettiğim gibi artık belkide Türk milliyetçileri olarak Tarihi misyonumuzu tamamlamıştık. Ya devlet başa ya kuzgun leşe diye bağıran bizler devleti

başta görünce devlete olan görevimi yerine getirmek için bu samimi itirafımı kaleme alıyorum ve hiçbir baskı altında kalmadan inandığım bir uğurda mücadele ettim ve bundan gurur duyuyorum. Son söz olarak şeriyatin kestiği parmak acımaz diyorum

ALLAH Türk milletini korusun

Haluk KIRCI

Not: Haluk Kırcı'nın bu ifadesi; imla hataları, noktalama işaretleri düzeltilmeden, orijinalinde yazıldığı gibi aktarılmıştır.

Av. Erşen Sansal:

"Hazırlanan raporlar mahkemeden kaçırıldı"

Bahçelievler Katliamı, avukat Nezahat Gündoğmuş ve sizin çabalarınızla gün ışığına çıkarıldı. Sizce neden öldürüldüler? Bugünden düne baktığınızda olayı nasıl değerlendiriyorsunuz?

Önemli olan bir şey var: Bir terör olayı ne denli büyük boyutlara ulaşırsa yankısı o kadar büyük olur; ürkütücülüğü ve yıldırıcılığı büyük olur. Dehşet vericiliği arttıracak bir boyut da, masum hedeflerin seçilmesidir. Bu tür olaylar tepki çekicilikleri ile kendi reklamlarını yaparlar. Kitleler kendilerini terörün hedefindeki masum insanlarla bütünleştirerek/özdeşleştirerek korkuya düşerler.

Terör olayında önemli bir boyut, onun yaygınlığa ulaşmasıdır, yani hem terörü oluşturan somut olayın konuşulmasının, anlatılmasının, yazılıp çizilmesinin, tanıtılmasının yaygınlık boyutunun yükselmesi; hem de daha sonradan gelecek veya gelebilecek diğer terör olayları için bir değerlendirme ölçütü oluşturmasıdır. Bu, terörün kendisinin reklamıdır. (Örn. 11 Eylül olayı)

Bahçelievler Katliamı, plânlanması (Mahmut Korkmaz'ın evinde toplantı), katliam hazırlıklarının yapılması (Ercüment Gedikli, Ömer Özcan ve Duran Demirkıran tarafından yapılan keşif), kullanılacak malzemelerin temini (katliamda kullanılan araçların, silâhların sağlanması, Numune Hastanesi'nde eterin çalınması) dikkatle değerlendirilecek hususlardır. Ayrıca, katliamı gerçekleştiren kadro, ülkücü kanattaki en vurucu, en uzman kadrodur.

Olayın başlarında yapılmış olan bu değerlendirme, bugün için de geçerlidir.

Dava sürecini ve sonraki gelişmeleri nasıl değerlendiriyorsunuz?

Davada, soruşturmanın uzun süre sonuçsuz kaldığı yolunda bir kanı pek isabetli değildir. Davanın soruşturma aşaması, bu boyuttaki bir olay için uzun bir zaman sayılamaz. Üstelik o dönem, yıldırıcı faşist terörün boyutlarını yükselttiği bir dönemdir. O dönemin bir çok cinayet olayı, daha sonra "faili meçhul"ler yığını içinde yer almıştır. Bahçelievler Katliamı'nın önemli bir özelliği, işte bu kategorinin dışında kalan tek tük olaylardan biri olmasıdır. Basında ve köşe yazılarında yansıtılan genel eğilim de bu yöndedir.

"Olay yerinde parmak izi bile alınmadığı" yolunda, Ercüment Gedikli'nin sözleri oldu.[7] Ancak Gedikli, şimdi aradan 29 yıl geçtikten sonra bunu söylüyor. Dava devam ederken, ne Gedikli, ne de onlardan başka bir kimse böyle bir talepte bulunmadı. 29 yıl çok şeylerin izini silmiş olduğu kadar, artık ortada bir de kesinleşmiş kararlar var. Bu aşamada, sanki ilginç bir iddia ileri sürülüyormuş gibi, kafalarda karışıklık yaratma amacıyla söylenen sözler, mızrağı çuvalda saklamaya elvermez. Kaldı ki, parmak izi incelemesi yapmayı, polisiye olaylarda soruşturmanın yürütülmesini belirleyen kurallar çerçevesinde imiş gibi sunma da keza yersizdir.

Bahçelievler olayının ortaya çıkarılması, tesadüflerin eseri değildir.

Semiha Üstündağ, "Tamam reis, 5, 6, 2" sözlerine tanık olduktan sonra; olayı stajyer komiser olan oğluna anlatmıştır. Üstündağ, bu olayı, bir kadınlar toplantısında anlatmış, o mahallede oturan kadınların olaya ilgi göstermeleri ve son günlerde artış gösteren eylemli olaylar, Üstündağ'ın kafasında, olayın öneminin daha iyi idrak edilmesine neden olmuştur.

Bir benzin istasyonunda bir arabanın plakasının değiştirilmesi bir izin sürülmesine neden olmuş olabilir. Ancak bu arabanın Alparslan Türkeş adına kayıtlı olması, olayın ülkücü kesimin bir eylemi olmuş olması nedeniyle, Türkeş ile ilgili kanıtların, özellikle de Türkeş'in ülkücülere tahsis ettiği bir arabanın soruşturulacağı da hesap edilebilecek bir olgudur.

Tesadüf gibi görünen bir başka husus: Gözaltında, İbrahim Çiftçi ile Duran Demirkıran'ın birbirleriyle konuşmalarıdır. Ancak bu da soruşturmayı yürüten emniyet ekibinin bilerek yaptığı bir izlemedir.

Ülkede, son yıllardaki cinayetlerin ve katliamların çoğu, faili belirsiz kaldı. Siyasilerin dilinde, "tosuncukların devlete sahip çıktıkları ve korudukları" biçiminde ifade edilen bu olgu, olayları örtbas etme ve katilleri koruma amaçlarından kaynaklanmaktadır. Bahçelievler Katliamı ve Doğan Öz cinayetinin başlıca sorumlusu İbrahim Çiftçi, kendisini, iktidara ortak olabilmiş bir partinin başkanlığına layık görmektedir. Ancak, bu davaların ve cinayetlerin tasnifinde, faili meçhul kalmış olmak, bir özellik oluşturmaz.

Abdullah Çatlı da iki defa yakalanmasına rağmen serbest bırakılmıştı? Bu konuda neler söylemek istersiniz?

Abdullah Çatlı iki defa yakalanıp bırakıldı, doğrudur. Haluk Kırcı, hükümlü olarak kaldığı cezaevinden iki kez -nedense- yanlışlıkla tahliye edildi.. Başbakanlık Teftiş Kurulu Başkanı Kutlu Savaş'ın başkanlığında hazır-

[7] **Bkz. Ecevit Kılıç, Yeni Aktüel, Sayı: 99, 2007.**

lanan raporda; Devlet Başkanı Kenan Evren'in, Abdullah Çatlı için, kısa bir süre hapis yatırtarak legale çıkarılmasını önerdiği bir yerde, başka ne beklenebilir?

Daha sonra ne oldu? Aynı şey, başka kişilerle uzantı verdi. Tansu Çiller, Başbakan yardımcısı sıfatını taşıdığı bir sırada, Abdullah Çatlı'yı kastederek, "Devlet için kurşunu yiyen kadar kurşunu sıkan eller de şereflidir" dedi; mesele bütün açıklığı ile görülmüyor mu?

Bunların hepsi bir yana, Abdullah Çatlı'nın üst düzeyde bir emniyet görevlisi ve o zamanın iktidar partisine mensup bir milletvekili ile aynı arabada bulunması; aynı amaçla, aynı vasıtalarla, aynı yolda yürüme birlikteliğini en güzel şekilde örneklemekte değil midir?

Susurluk kazasından sonra Bahçelievler Katliamı davası yeniden gündeme geldi ve yeni bir boyut kazandı. Bundan sonra davanın seyri nasıl gelişti?

Susurluk kazasından sonra Bahçelievler Katliamı, faşizmin sürüp gitmekte olan boyutunun perspektifini göstermiştir. Yukarıda sözünü ettiğimiz, Tansu Çiller, Mehmet Ağar ve başkaları, Susurlukçu kesimin yanında yer aldılar. Susurluk Katliamı, gerek TBMM'de, gerekse Başbakanlıkta yapılan soruşturmalar ile araştırıldı. Ancak soruşturmalar sonrasında hazırlanan raporlar, olayda hiçbir gerçeğin kendisinden kaçırılamayacağı, gerçeği araştırma makamından (Mahkemeden) kaçırıldı. Bu soruşturmalar sonrasında iki bakan (Meral Akşener, Mehmet Ağar) istifa etmek zorunda kaldılar. Susurluk olayının, Bahçelievler Katliamı'nın katilleri ile bütünleşen önemli isimleri, bugün de itibar mevkiindedirler.

Dava sürecinde dikkatinizi çeken, unutamadığınız olay ve olaylar var mı?

Dava sırasında yaşadığım bir olayı anlatmak isitiyorum:

Sıkıyönetimin kaldırılması ile Sıkıyönetim Mahkemelerinin görevinin sona ermesinden sonra davaya 3. Ağır Ceza Mahkemesinde devam edildi. O aşamada, davanın firarî sanıkları teker teker yakalandılar (Bünyamin Adanalı, Ünal Osmanağaoğlu, Mahmut Korkmaz, Haluk Kırcı). Haluk Kırcı hakkındaki mahkûmiyet kararı, daha önceden kesinleşmişti; o nedenle yakalanınca cezaevine konuldu. Gene bu aşamada, Susurluk olayında Abdullah Çatlı da ölü olarak ele geçirildi. Yakalanan sanıklar yargılandılar ve mahkûm edildiler. Sanıkların mahkûmiyetlerine karar verildiği akşam, telefonum gece yarısına kadar hep çaldı. Pek çok kişi telefonla arayarak, verilen kararı memnuniyetle karşıladıklarını söylüyorlardı. Bir tanesini hiç unutmu-

yorum; hüzünlü bir annenin sesi idi. "Benim oğlumu da öldürdüler" diyordu. Çok uğraştıklarını, fakat sonuç alamadıklarını, olayın "faili meçhul" kaldığını söyledi. "Ama bu akşam TV'den, Bahçelievler Katliamının katillerinin ölüm cezasına çarptırıldıklarını öğrenince, sanki kendi oğlumun katilleri yakalanmış ve mahkûm edilmiş gibi sevindim " dedi.

Sizce adalet yerini buldu mu?

Bahçelievler Katliamı davasında ulaşılan sonuç; yığınla faili bilinmeyen, daha doğrusu "bulunmayan" olayların yaşandığı bir dönemde, halkta, kamuda yoğunlaşmış olan bir tepkiye bir cevap oluşturmuştur. Bu kamuoyundaki tatmin duygusu açısından değerlendirilmelidir. Birçok davada hükmün "Türk milleti adına" verildiğini görürüz; ama, kamunun duygularına tercüman olabilen kararlar pek azdır.

Kamuoyunu yansıtan araçlardan bir tanesi basındır. Bahçelievler Katliamı hakkında basında çıkan çok sayıdaki değerlendirme yazıları bir araya getirilse, kamunun, "bir dönemin adaleti"nden beklentileri konusunda ilginç bir derleme olurdu. Buna şunu da eklemek isterim: Bahçelievler Katliamı, Ağır Ceza Mahkemesinde devam ederken, özellikle, Susurluk olayından sonraki aşamada, salondaki dinleyici sıraları hep dolu olmuştur. Bu da, olayın üzerinden yirmiden fazla yıllık bir zamanın geçmiş olduğu bir aşamada dikkate değer bir olgudur.

Bahçelievler Katliamı davası bugün hangi aşamada?

Bahçelievler Katliamı Davasında yakalanamayan tek sanık, Kürşat Poyraz'dır. Diğer sanıkların hepsi de Mahkeme önüne çıkarıldı. Yargılama sırasında Poyraz'ın Fransa'da olduğu nedeniyle, iadesinin istenmesi için Adalet Bakanlığı'na yazı gönderildi, fakat sonuç alınamadı. Öte taraftan bu sanık hakkında zamanaşımının dolduğuna dair karar verildi, fakat bu karar da temyiz edildiği için kesinleşmedi.

Eylül 2007

Bir yıl önce, Ankara'da, Bahçelievler'de...[8]

Behice Boran

FARUK ERSAN, SERDAR ALTEN, LATİF CAN, EFRAİM EZGİN, SALİH GEVENCİ, OSMAN NURİ UZUNLAR, HÜRCAN GÜRSES...

Faşizmin kahrolası ölüm tırpanı onları körpe fidanlar gibi biçti bir sonbahar gecesi. 1 yıl önce, Ankara'da, Bahçelievler'de...

İşçi, köylü, emekçi kardeşlerim!

8 Ekim bizim partimizin onur günüdür. Bağımsızlık, demokrasi, sosyalizm mücadelesinde bedenen yitirdiğimiz, ama mücadelemizin daha derinden kavranarak, daha büyük kararlılıkla yürütülmesinde sonsuza dek yaşatacağımız yiğit şehitlerimizi onurla anma günüdür.

Ama sadece anmak değil! Ortak davamıza bağlılığımızı, mücadele azmimizi, zafere kesin inancımızı tazelediğimiz, doğruladığımız, daha da güçlendirdiğimiz gündür. Biliyoruz ki, onlar da kendilerinin, bir matem havası içinde gözyaşlarıyla değil, inanç, umut ve zafer türküleriyle anılmalarını isterlerdi.

Kardeşlerim!

Bu yedi yoldaşımız ne ilk, ne de son kayıplarımızdı. Onlardan sonra yedi yoldaşımız daha yaşamını yitirdi son bir yıl içinde. Yitirdiğimiz ilk yiğidimiz, 1968'de Amerikan Altıncı Filosuna karşı direnen Vedat Demircioğlu'ydu. Emperyalizmin yerli uşakları faşistler, daha sonra Ankara'da, Amasya'da, Sivas'ta, Hatay'da Türkiye İşçi Partililerinin canlarına kıydılar.

Ama bu kadar da değil! Daha gerilere gittiğimizde, Türkiye işçi sınıfının 1920'lerden politik örgütlenmeye ilk adımını attığında, on beş kurban verdiği görülür; Mustafa Suphi ve yoldaşlarının Karadeniz'de boğdurulmasıyla... Bugün Mustafa Suphilerin örgütlü mücadele geleneği, mücadelemizin bayraklaşan isimlerinin tümü, Türkiye İşçi Parti'sinin şanlı mücadelesinde yaşıyorlar ve yaşayacaklar!

Kardeşlerim!

İşçi sınıfı ve emekçi kitleler ne elde etmişlerse haktan, özgürlükten yana, sınıf çıkarlarından yana hep mücadele ve çetin uğraşlarla elde etmişlerdir; dünyada da bizde de.

---

[8] **Behice Boran, Sınıfımızın Onuruyla, 14 Ekim 1979 Seçimleri Radyo -Televizyon Konuşmaları, Türkiye İşçi Partisi Yayınları, İstanbul, 1979.**

11 Ekim günü yapılan cenaze törenine 40 bini aşkın kişi katıldı.

İngiltere'de işçi sınıfı seçimlerde oy hakkı için 30 yıl mücadele etmiştir. Fransız işçi sınıfı grev hakkını kabul ettirebilmek için yüz yıla yakın uğraşmıştır. Şimdi, işçi bayramı olarak; birlik, mücadele, dayanışma günü olarak kutladığımız 1 Mayıs, 1886'da Amerika Birleşik Devletleri'nde sekiz saatlik işgünü için yapılan mücadelede işçilerin öldürüldüğü gündür. Sosyalizmin uygulamada ilk gerçekleştirilişi de 1917 Büyük Ekim Sosyalist Devrimi ile olmuştur. Tarih göstermiştir ki, sonuç emeğin, kitlelerin zaferi oluyor her zaman.

Bugün dünya nüfusunun beşte ikisi sermayenin boyunduruğundan kurtulmuş olarak yaşıyor. İşsizlik, yoksulluk, okulsuzluk, hastanesizlik ve benzerleri ne nedir bilmeden; emeğine, yaptığı işe göre gelir alarak, maddeten ve manen insanca yaşıyor.

Dünyanın birçok ülkesinde halk kitleleri hem kendilerini boyunduruk altına almış emperyalizme, hem de kendi sömürücü sınıflarına karşı mücadele vererek ulusal ve toplumsal kurtuluşa yöneliyorlar.

Bizde de işçi sınıfımızın yüz yılı aşkın bir mücadele tarihi var. İşçi sınıfımızın ve emekçi kitlelerin bugün sahip oldukları ekonomik, demokratik hak ve özgürlükler yüz yılı aşkın mücadelenin birikimiyle kazanılmıştır. Bu hak ve özgürlükler bir lütuf olarak verilmemiştir; söke söke alınmıştır.

Kardeşlerim!

Parti saflarından verilen kurbanlar yanı sıra, Türkiye İşçi Partisi'nin örgüt merkezlerine, toplantılarına yapılan saldırıların sayısı bir bir hatırda tutulamayacak kadar çoktur. İlk saldırı, 1962'de 141-142'nci maddelerin

Behice Boran öldürülen 7 TİP'linin cenaze töreninde.

kaldırılması kampanyasında, tüm ilericileri bir araya getiren, hınca hınç dolu Beyaz Saray toplantısına yapılan saldırıydı. Bunu Gültepe, Akhisar, Gaziantep, İstanbul, Ödemiş, Fatsa olayları ve kırkı aşkın daha başka saldırılar izledi. Parlamentoya girdikten sonra Türkiye İşçi Partililer Millet Meclisi'nde dahi kanlı saldırıya uğradılar. Ama kardeşlerim, hiç mi hiç yılmadılar!

Şimdi faşist cinayet şebekelerini tam yol piyasaya sürerek halkı; ilerici, demokratik, sol güçleri yıldırmak, sindirmek istiyorlar. Ama nafile! Bu amaçları gerçekleşmeyecek, demokratik güçlerin emperyalizme ve faşizme karşı mücadelesi devam edecektir.

Kardeşlerim!

12 Mart döneminin, büyük sermaye sınıfına yani burjuvaziye en büyük armağanı, Türkiye İşçi Partisi'ni kapatması ve yöneticilerini meşru "141'nci maddeden mümkün olan en ağır hapis cezasına çarptırması oldu. Ama Türkiye İşçi Partililer bundan da yılmadılar. Mahkeme salonunu bir foruma, sanık sandalyesini bir kürsüye çevirmesini bildiler. Sıkıyönetim Mahkemesi önünde de demokratik hak ve özgürlükleri ve bilimsel sosyalizmi cesaretle savundular. Bir adım gerilemediler.

Üç yıla yakın hapis yattıktan sonra tahliye olunca, işçi sınıfının bilimsel sosyalist partisini oluşturma çalışmalarına giriştiler. Ve birinci Milliyetçi Cephe hükümetinin kuruluşundan bir ay sonra, 1 Mayıs 1975'te Türkiye İşçi

Partisi'ni tekrar kurdular. Türkiye İşçi Partisi'nin bu kuruluşu, gerici güçlerin toparlanıp, MHP'yi de içine alan sağcı bir iktidar oluşturmasına karşı, MC'ye karşı, işçi sınıfımızın verdiği cevaptı.

Şimdi Türkiye İşçi Partisi daha güvenli, daha sağlam adımlarla ilerliyor. İşçi sınıfının politik hareketi gelişiyor, güçleniyor. Eskisinden daha dinamik, daha bilinçli, daha disiplinli! İşçi sınıfının bilimsel sosyalist partisi olmanın tüm sorumluluğuna sahip ve dövüşken! İşçi ve emekçi kitlelerin demokratik hak ve özgürlüklerinden en küçük bir ödün verilmesine razı değil. 1 Mayıs 1979'da kanıtladığı gibi!

Türkiye İşçi Partisi, işçi, köylü ve emekçileri, ilerici, demokratik güçleri yarı yolda bırakmaz! O'na güvenebilirsiniz! Türkiye İşçi Partisi'nin mücadele tarihi, bunun açık kanıtıdır.

Dün ve bugün, Türkiye'nin dört bir yanında Parti örgütlerimiz Onur Günü toplantılarını yapıyorlar. Mücadelemizin bayraklaşan tüm isimlerini saygıyla, sevgiyle, onurla anıyoruz.

Ama biz, ölenleri geçmişe, mücadele bayrağını uzlaşma hesaplarına teslim edenlerden değiliz! Ölülerimizin hesabını soracağız! Bizim sorduğumuz hesap, bütün işçilere, bütün köylülere, bütün emekçilere çektirilenlerin hesabı olacaktır! Şehitlerimizin bıraktığı yerden, öfkemiz bilenerek, kinimiz kabararak, saflarımız çelikleşerek, sınıf mücadelemizi daha büyük bir çaba ile, daha büyük özverilerle, daha derin bir bilinçle yürütüyoruz!

İşçi, yoksul köylü, emekçi kitlelerin ve ilerici, demokrat, yurtsever güçlerin iş ve güç birliğiyle faşizmi mutlaka yenecek, sömürü ve zulmü yok edeceğiz!

Yaşasın işçi sınıfımızın, yoksul köylüler ve ilerici, demokrat güçlerin örgütlü birleşik gücü!

Selam mücadelemizde yitirdiğimiz tüm yoldaşlara!

Selam Dünyanın ve Türkiye'nin aydınlık geleceğine!

Uğur Mumcu

TERÖR VE DEVLET

Türkiye İşçi Partisi'nin altı genç üyesi, evlerine yapılan silahlı bir saldırı sonunda hunharca öldürüldüler. Bir genç de ağır yaralı, hastanede can çekişiyor...

Böyle olaylar olunca, söylenecek söz tükeniyor. Terörizm mi dersiniz? Bireysel terör mü? Canavarlık mı? Olayı tanımlamak için sözcük bulmak bile güç!..

TİP, kurulduğu günden bu yana, şiddet olaylarına karşı en bilinçli ve kararlı tutumu takınan örgütlerin başında yer alır. Sağdaki kanlı teröre karşı duran TİP, 12 Mart öncesi ve sonrasında, sol adına girişilen silahlı eylemleri de elinden geldiği kadar eleştirmiş ve bu eylemleri, partinin temel düşüncesini oluşturan Marksist ideoloji adına mahkûm etmiştir.

Bu alçakça ve namussuzca saldırının TİP'e yönelmesi, terörist eylemlerde yeni bir aşamadır. Şimdiye kadar sokak çatışmalarından uzak durmuş, bu çatışmaları alabildiğine eleştirmiş bir partinin genç üyeleri, önceden tasarlanmış bir baskınla, elleri bağlanarak, ağızlarına kurşun sıkılarak, havluyla boğularak ve kurşuna dizilerek öldürülüyor.

Daha önce TİP Genel Sekreteri Nihat Sargın'a yönelen bir suikast girişimi, bir rastlantı sonucu başarıya ulaşamamış; teröristler sağa sola ateş yağdırarak kaçmışlardı.

Cumartesi günü Ankara'da TİP'in il temsilcileri toplantısı vardı. Bütün il temsilcilerinin bu toplantı için Ankara'ya geldikleri biliniyordu. Kanlı cinayet çetesi, büyük bir olasılıkla bu toplantıya gelenleri izlemiş ve partinin genç üyelerinin kaldıkları eve baskın düzenlenmiştir. Aynı gün ve aynı saatlerde, Ankara'nın çeşitli yerlerinde bombaların patlatılması, cinayet planının geniş bir örgüt tarafından yapıldığını göstermektedir.

Olayın duyulması üzerine bütün gazeteciler, cinayet haberini olanca ivedilikle gazetelerine bildirdiler. Cinayet sabaha karşı işlenmişti. Öldürülenlerin ve kaçırılanların adları hemen belli olmuştu. Buna karşın TRT, bu korkunç olayı duyurabilmek için 18.30 televizyon haberlerine kadar beklemiştir. Hem de nasıl bekleme... Sabah haberlerinde vermeyerek, öğle haberlerinde hiç söz etmeyerek, akşama kadar beklemiştir.

Niçin? Anlaşılan TRT haberlerini yöneten arkadaşlarım, bu tür cinayet haberlerini pul biriktirir gibi biriktirip, "hava raporu" verircesine sunmayı uygun görüyorlar.

Aynı gün, Yurtsever Devrimci Örgütü üyesi Ahmet Öztürk, Pamukkale mototreninde tabanca kurşunuyla vurularak öldürülmüştür. TRT bu konuda

da yaya kalmış, bu korkunç cinayete de haber bültenlerinde yer vermemiştir. Yine aynı gün, TRT, MHP Zeytinburnu İlçe Başkanının oğlunun bir "ülkücü" tarafından öldürüldüğünü, 20.30 haberlerinde verememiştir.

Bunlar art arda gelirse, niçinler çoğalır ve bu niçinlere kolay kolay da yanıt bulunamaz...

TRT, en kısa sürede haber alıp bunu halka duyuracak. Görevi, işlevi bu... Görün halini; görevi böyle yapıyor işte...

MİT derseniz, bu kuruluşumuz da, Türkiye'deki silah alışverişinin nerelerden kaynaklandığını bir türlü bulup çıkaramaz. Silah kaçakçılığını MİT bilmeyecek de, Diyanet İşleri Başkanlığı ya da Tapu-Kadastro Genel Müdürlüğü mü bilecek?

TİP'e yönelen saldırı, devlet kurumlarının, terörizme karşı yeni baştan örgütlenmesi zorunluluğunu, en acı biçimde de olsa, ortaya koymuştur.

Umarız ki, alçakça öldürülen bu yurtsever, sosyalist arkadaşlarımızın gencecik bedenlerinden akan kanlar, bu gereği sorumlulara hatırlatır...

(Cumhuriyet, 11 Ekim 1978)

BEDRİ KARAFAKIOĞLU

~

20 Ekim 1978

Bedri Karafakıoğlu

1915 – 20 Ekim 1978

Ord. Prof. **Bedri Karafakıoğlu**, 1915 yılında Çorum'da doğdu. 1932'de Adana Lisesi'nden mezun olduktan sonra İstanbul Mühendis Mektebi'ne (İstanbul Teknik Üniversitesi) girdi. 1937 yılına kadar öğrenimine burada devam ettikten sonra Paris'te Ecole Nationale Supérieure des Télécommunications'da yüksek öğrenimini tamamladı. Yurda döndükten sonra yeniden Yüksek Mühendis Mektebi'ne girdi, 1939 da Doçent ve 1948 de Profesör oldu.

Karafakıoğlu, 1948-1954 yıllarında Telegraf-Telefon Tekniği Kürsüsü Profesörü olarak ve 1954-1960 yıllarında Telekomünikasyon Tekniği Kürsüsü Profesörü olarak görev yaptı. İstanbul Teknik Üniversitesi Elektrik Fakültesi'ndeki görevlerine ek olarak, 1954 de kuruluşundan itibaren 1957 yılına kadar İTÜ Teknik Okulu Müdürlüğünü üstlendiği gibi aynı okulda öğretim görevi de yapmış ve sonra Mühendislik-Mimarlık Fakültesi haline gelen bu kuruluşta öğretim görevine öldürülünceye kadar devam etmişti.

Kürsüsündeki ve fakültesindeki başarılı çalışmalarını göz önünde bulunduran Elektrik Fakültesi Profesörler Kurulu, 1960 yılında Karafakıoğlu'nu ilgili kanun ve tüzüklere uygun olarak Telekomünikasyon Tekniği Kürsüsü Ordinaryüslüğüne, oybirliği ile seçtiler.

1964-1965 yıllarında İTÜ Elektrik Fakültesi Dekanlığı ve 1965-1969 yıllarında İstanbul Teknik Üniversitesi Rektörlüğü görevini yaptı. Rektörlüğü sırasında, öğretim ve araştırmayı geliştirme bakımından önemli adımların atılmasına önayak oldu. Bu arada 1963 yılında TRT Yönetim Kurulu üyeliği görevini de üstlenmişti. Bu görevi 1968 yılına kadar sürdüren Karafakıoğlu, 1977 yılında yeniden Elektrik Fakültesi Dekanlığına seçildi. Yönetiminde bulunan Telekomünikasyon Kürsüsü'nde önemli sayıda bilim adamı yetiştirdi. Elektrik Fakültesi Dekanlığı görevi yaparken, en verimli çağında pusu kurularak alçakça öldürülmesi, ülkemiz için de büyük bir kayıptı.

3 FORD İÇİN
4 KUPON BİRARADA

Hürriyet
Üç FORD 1.6
KUPONU NO: 1

Hürriyet
Üç FORD 1.6
KUPONU NO: 1

Hürriyet
Üç FORD 1.6
KUPONU NO: 1

21 Ekim 1978 Cumartesi
Hürriyet
TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1956 - 1958)

2 lüks daire ve
5 mesken kredisi
için kuponlarınızı
gönderin
(Örnek bilgi aşağıdadır)

Hürriyet
Üç FORD 1.6
KUPONU NO: 1

Dekan Karafakioğlu'nu da öldürdüler

Yaşamak istiyoruz

Bakırköy'de sabah 10'da Anadol arabadan inen üç anarşist sokakta yürüyen bilim adamını dört kurşunla vurdu

- *Polis olaydan hemen sonra Ataköy'de önüne düşen anarşistleri yakalamak başarısını gösteremedi*
- *Ecevit, köşeye sıkıştıklarını anlayan eylemcilerin umutsuzluk içinde herşeyi göze aldıklarını, söyledi*

Ortaya Antiterör Birliği diye bir kuruluş çıktı ve cinayeti üstlendi

Bu yoklukta 150 milyon liralık petrol yanıp gitti

AP KONGRESİ BUGÜN

- CHP'ye MHP yöneticileri ana muhalefet partisi kongresiyle yakından ilgili
- Kongre sonrası AP'de herşeyin şimdikinden farklı olacağı inancı yaygın
- Ecevit: "Kongreden sonra ara muhalefet partisi liderle konuşacağım"

KUMAR

Faruk GEÇ' in yarın resimlediği bu eser

Yarın başlıyoruz

Olay sabahı Bedri Karafakıoğlu, her zamanki gibi işine gitmek üzere Ataköy'deki evinden çıktı. Hemen her gün aynı yolu izleyerek görevine giden Karafakıoğlu, saat 09.30 dolaylarında, Bakırköy Gençler Caddesinde, Sular İdaresi önünde, 34 YY 091 plakalı çalıntı bir Anadol'dan silahlı üç kişinin açtığı yaylım ateşiyle yere yığıldı. Karafakıoğlu, SSK Yenimahelle Dispanseri'ne götürülürken yolda hayatını kaybetti.

Olay yerine gelen polis ilk anda Karafakıoğlu'nun kimliğini saptayamamış ve 9 mm çapında dört boş kovan bulmuştu. Polis, bulunan kovanların, uzun menzilli bir silahtan ya da otomatik bir tabancadan çıktığını belirlemişti. Görgü tanıkları saldırganların 20 -25 yaşlarında olduklarını ve cam kenarında oturanlardan birinin sakallı olduğunu söylediler.

Yapılan otopside, Bedri Karafakıoğlu'nun karnının sol tarafından ve boynunun solundan aldığı kurşunlarla öldüğü, üçüncü bir kurşunun ise başını sıyırdığı saptandı. Polis, çok yönlü bir soruşturma başlattıklarını açıklıyordu.

Karafakıoğlu'nun öldürülmesi başta İTÜ olmak üzere İstanbul'daki tüm öğretim kuruluşlarında şok ve panik etkisi yaratırken, birçok demokratik kuruluş tarafından tepkiyle karşılandı. İTÜ ve İstanbul Üniversitesi'nde öğretime süresiz ara verildi. Bu arada olayla ilgili olarak Başbakan Bülent

ÖZEL, ORTA ve LİSE ÖĞRENCİLERİNE
GİRİŞ SINAVLARI İÇİN UYGULAMALI TESTLER EĞİTİM SAYFASINDA
İLKOKUL
● MATEMATİK
● FEN VE TABİAT
EĞİTİM
BUGÜN 4. SAYFADA

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No. 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET İstanbul
POSTA KUTUSU 492 İstanbul
TELEFON 22 44 10 (Santral)
YIL: 29, SAYI: 11125
BUGÜN 14 SAYFA 300 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN
CUMARTESİ 21 EKİM 1978

yıldız dershanesi
Beşiktaş 613292-602530
DAR GELİRLİLERE özel indirim
ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMA
LİSE SON SINIFLAR 28 EKİM
BİTİRENLER 30 EKİM

Teknik Üniversite'nin eski rektörü, evinden çıkıp dolmuşa giderken Bakırköy'de tabancayla tarandı

Prof. Karafakıoğlu sokakta öldürüldü

● Elektrik Fakültesi Dekanı, Ataköy'deki evinden çıkıp Bakırköy'deki Taksim dolmuş durağına yaya giderken otomobilden inen 3 kişi tarafından vuruldu

● Yetkililer tarafından doğrulanmayan bir habere göre katiller, Ataköy'de ... polis ekibine de ateş ederek kaçtılar

● Katiller, çaldıkları otomobili Bahçelievler'de bırakıp ortadan kayboldular

● Üç kurşunla vurulan Karafakıoğlu hastaneye kaldırılırken yolda öldü

● Karafakıoğlu'nun 34 yıllık eşi cinayeti öğrenince, "Beyefendinin ölümüne ağlayamıyorum bile... Ama önümde ağlayacak çok vakit var" dedi

● Karafakıoğlu'nun İşletme Fakültesi öğretim üyesi olan oğlu da babasının ölümünü radyodan öğrendi

Korutürk'le görüşen Ecevit, güncel konularda açıklamalar yaptı

● Başbakan: "Ege sorunu çözümlenmeden Yunanistan askeri kanada dönemez"

Haberi 6. sayfada

● Başbakan ... yapılması için ... 1 ... geçerli olacağını söyledi

Haberi 12. Sayfada

● Ecevit, "partilerarası diyalogun en verimli biçimde nasıl yürütüleceğine ilişkin uzun süreli yöntemi Demirel'le konuştuktan sonra belirlemek" dedi

● "Türk-İş ve DİSK arasındaki demokrasinin korunması için verilen ... açısından sevindiricidir. ... birbiri arkasına ... yakalanmaya başlandı ve ... hızla bir süreç girdi"

● "İnönü'nün kabrinin bulunduğu yerdeki ... birliği bölüğü başka bir yere taşınacak, yoksa kabrin başka bir yere taşınması söz konusu olamaz"

Haberi 6. sayfada

AP BÜYÜK KONGRESİ

AP Büyük Kongresi bugün toplanıyor

● AP Genel İdare Kurulu, dünkü toplantısında, Antalya'da bir süre önce yapılan her iki il kongresinin de iptaline karar verdi.

● İl Başkanları özel bir toplantı yaptı. Genel İdare Kurulu için il başkanlarının bir liste çıkaracağı bildiriliyor.

● AP Genel Merkezi'nde bazı delege listelerinin değiştirildiği öne sürüldü.

İnan: «Dürüst bir kongre bu işi sökecektir»

● AP genel başkan adayı bir soru üzerine, "Bin görevli kadı çıkarttılar, ... MHP'ye başvurmuşlar ama, ben bu konuda yorum yapmak istemiyorum" dedi

● İnan: "AP'nin gövdesi aslında dinamik, bir de şapkasını değiştirse... Ama orada galiba Zati Sungur işin içine giriyor."

Haberleri 9. Sayfada

TÜRK-İŞ, DİSK'LE İŞBİRLİĞİNİ GELECEK HAFTA GÖRÜŞMEYE DEVAM EDECEK

● Yönetim Kurulu, çeşitli konularda ayrıntılı rapor hazırlamak için, 10 kişilik bir komisyon kurdu

ANKARA, ÖZEL
...
Dünkü toplantıdan sonra basına bir açıklama yapan Türk-İş Genel Başkanı Halil Tunç, ... komisyon raporunu 26 ekim 1978 perşembe günü toplan...

Devamı S. 12, S. 7'de

Ülkü Ocaklı Ali Oğuzhan Cengiz tarafından İstanbul'da birçok bombalama olayını düzenlediği iddia edilen İbrahim Yalçıner.

Çeşitli yerlere bomba attığı ileri sürülen bir ülkücü aranıyor

Polisin verdiği bilgiye göre, yakalanan Cengiz, «Yalçıner, Sirkeci Garı, Vefa Lisesi, Sultanahmet, Havaalanı ve Eminönü Araba Vapuru İskelesi'ndeki patlamaları planladı» demiş...

TOPKAPI'da ... ülkücü Ali Oğuzhan Cengiz, İstanbul'da bugüne kadar meydana gelen büyük bombalama olayla...

Devamı S. 12, S. 7'de

İstanbul'da birçok patlayıcı madde atma ve yaralama olayına karıştığı iddia edilen Ali Oğuzhan Cengiz...

AP Senato Grubu, Yetki Yasası'nın iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvuracak

ANKARA, AA
Cumhuriyet Senatosu AP Grubu'nun dünkü olağanüstü toplantısında, Yetki Yasası'nın esas ve şekil yönünden iptali için Anayasa Mahkemesi'ne başvurulması kararlaştırıldı.
Toplantıdan sonra açıklamada bulunan Cumhuriyet Senatosu AP Grubu Başkanı Ömer Ucuzal, ...

Devamı S. 12, S. 3'de

Türk-Sovyet ekonomik işbirliği protokolu imzalandı

● Anlaşma, çeşitli projelerin birlikte gerçekleştirilmesini öngörüyor

BAŞBAKAN Yardımcısı ve Devlet Bakanı Hikmet Çetin ... Protokol Sovyetlerle ...

DURUM

AP KONGRESİ

SON genel seçimler arasında "Demirel'in gitmesi ... gelmez" demiştik. ...

Devamı S. 12, S. 1'de

NATO'da özel bir komite Türkiye'nin itirazını inceliyor

● ABD, Yunanistan'ın NATO'ya dönüşünün "engellerle karşılaşmamasını" istiyor

● Diğer müttefiklerde, önce Atina'ya dönüş olanağının sağlanması, sonra Ege anlaşmazlığının çözüm ... yana

● Yunan basınına göre NATO, Ankara üzerinde ağır baskı yapıyor

Türkeş: Anarşiye karşı partilerin yapacağı her çağrıya hazırız

ANKARA, THA
MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş, "Anarşiye karşı partilerimizin yapacağı işbirliğinin demokratik kurallar içinde, ciddi ve samimi olması ...

Devamı S. 12, S. 7'de

Mal mukabili ithalâtta kur farkları bir süre alınmayacak

● Mal mukabili ithalât yapanların uğradığı zararı önlemek için Maliye Bakanlığı çalışmalar yapıyor

Haberi EKONOMİ'DE

ALMANYA İLE 25 MİLYON MARKLIK KREDİ ANLAŞMASI İMZALANDI

ANKARA, ÖZEL
Maliye Bakanı ... Federal Almanya'dan ...

Devamı S. 12, S. 2'de

BEDRİ BAŞKENTTE

Ecevit de bir açıklama yapıyordu. Başbakan açıklamasında, *"Bilindiği gibi özellikle son haftalarda şiddet eylemcileri birbiri arkasından saptanmaya ve yakalanmaya başlanmıştır ve adaletin de işleyişi hızlı bir sürece girmiş bulunmaktadır. Bu durumda gitgide köşeye sıkıştıklarını ve kaynaklarına inildiğini anlayan eylemci çevrelerden bazıları, artık geri dönüş noktasını aşmış insanların hırçınlığı ile maalesef her şeyi göze almış görünmektedirler. Fakat devletin, devlet gücünün ortak etkinliği, inanıyorum ki, bunların hepsinin kısa süre içinde yakalanmasını ve bağımsız adaletimizden hak ettikleri cezaları görmelerini sağlayacaktır"* diyordu.

Bedri Karafakıoğlu'nun eşi Nalan Karafakıoğlu ise şunları söyleyecekti: *"Eşim saat 09.20 sıralarında evden çıktı. Dolmuş durağına gidecekti. Bundan 10 gün kadar önce kocamın, ülkücü olduklarını söylediği üç kişi, eve gelerek, sınavlarda can güvenliklerinin olmadığını bildirdiler ve sınavların ertelenmesini istediler. Eşim birkaç gece önce sınavların normal geçtiğini, hiçbir sorun olmadığını, mavi bereliler geldikten sonra üniversitede çok rahat ettiklerini söylemişti. Bizim özel arabamız yok. Bu yüzden beyefendi her sabah 9.30-10.00 sıralarında evden çıkar ve yürür. Gençler caddesine iner ve oradan Taksim dolmuşuna binerek görevine giderdi. Bu sabah da öyle yapmıştı. Fakat öldürdüler. Keşke öldürmeselerdi de yaralasalardı biz iyileştirseydik. Kurşunlardan biri kalbine saplanmış. Buna nasıl dayandı acaba... Önümüzdeki pazartesi günü 65 yaşına basacaktı. Allahım bu nasıl kötü bir gün! Ağlayamıyorum bile. Ama önümde ağlayacak çok vakit var..."*

İTÜ Rektör Vekili Prof. Yaşar Alkan ve İTÜ Elektrik Fakültesi Vekili Prof. Ziya Süder, Yenimahalle Dispanseri'nde gözyaşlarını tutamazken, İTÜ'deki birçok öğretim üyesi ve personel baygınlık geçirmişti. Karafakıoğlu'nun insancı kişiliği ve herkesçe çok sevilen bir öğretim üyesi olması nedeniyle, ölüm haberinin duyulması İTÜ'de şok etkisi yaratmıştı. Öğrenciler şaşkın bir durumda, İTÜ önünde toplanmış, daha sonra İTÜ'nün bütün bölümlerinde öğrenciler bir günlük boykot kararı almış, olayı protesto amacıyla Taksim'e dek bir yürüyüş yapmışlardı. Sabah başlayan sınavlar ise yarıda kesilmişti.

İTÜ Yönetim Kurulu tarafından yapılan açıklamada şöyle deniliyordu:

"Üniversitemizin Elektrik Fakültesi Dekanı eski Rektörlerimizden büyük insan, değerli hocamız Ordinaryüs Profesör Bedri Karafakıoğlu ülkenin varlığına yönelik tertipler içinde Teknik Üniversiteyi hedef alan menfur bir cinayete kurban gitmiştir. Bu nedenle üniversitemizde her türlü öğretim faaliyeti süresiz olarak tatil edilmiştir. Yetkili kurullarımız sürekli toplanarak konuyu müzakere edecek ve alınacak kararlar kamuoyuna duyurulacaktır."

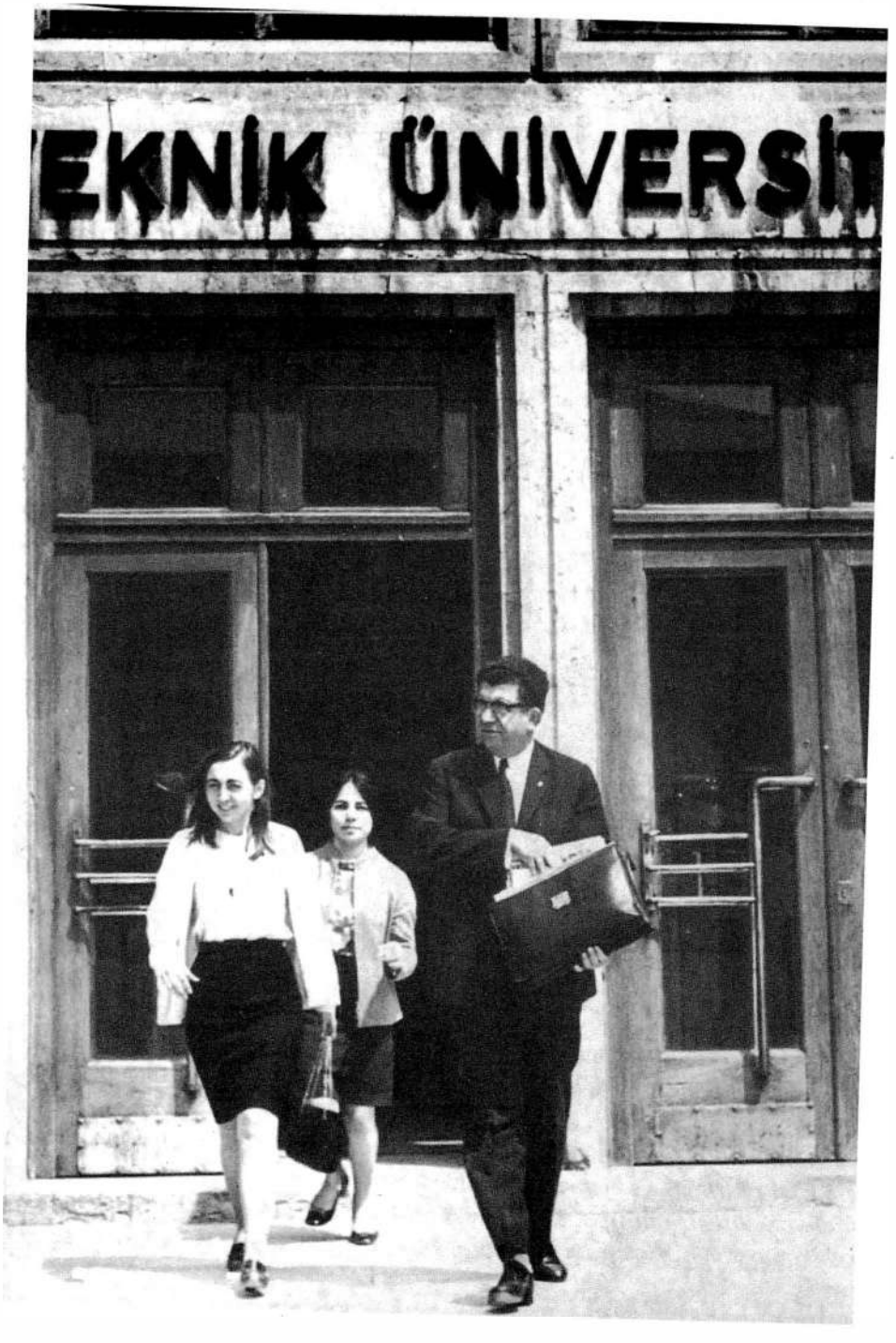
EKNİK ÜNİVERSİ

İlk kez bir Ordinaryüs Profesörün siyasi cinayete kurban gitmesi, üniversite dışındaki çevrelerde de tepki ile karşılanmıştı. Yayımlanan bildirilerde, olay lanetle kınanıyor ve özellikle bu insanlık dışı olayların amacının ülkenin geleceğini giderek karartmaya yönelik olduğu vurgulanıyordu.

Devrimci ve insancı kişiliği ile tanınan Karafakıoğlu öğrencilerin de büyük sevgisini kazanmıştı. Bir öğretim üyesi, gazetecilerin sorusu üzerine, *"Sayın Karafakıoğlu, üniversitede hiçbir yan tutmadan görev yapıyordu. Taraf tutan öğrencileri birleştirici birçok adımlar attı. Değil onlarla bir tartışmaya girmek, bizlerle dahi hiçbir siyasal tartışmaya girmezdi. Zaten siyasal bir yönü de yoktu. Onu öldürenler de bunu pek iyi bilmektedirler. Bizim kanımız, onu büyük bir yankı yaratmak amacıyla öldürmüş olmalarıdır"* diyordu.

Soruşturma sırasında, katillerin olaydan bir gün önce de Karafakıoğlu'nun evinin önünde dolaştıkları ortaya çıkıyordu. Ankara Cumhuriyet Savcı Yardımcısı Doğan Öz ile Karafakıoğlu'nun öldürülmesi arasında çok büyük benzerlik bulunduğunun saptandığını açıklayan yetkililer, şüphenin komandoların üzerinde yoğunlaştığını söylüyorlardı.

Görgü tanıklarının ifadelerine göre sanıkların temsili resimleri çizildi ve her tarafa dağıtıldı. Soruşturmanın ilk gününden itibaren çok sayıda insan gözaltına alınmış, bu arada pek çok kişi de katil olabileceği şüphesiyle aranmaya başlanmıştı. Ama ne var ki, ne soruşturmayı yürüten Bakırköy Cumhuriyet Savcıları ne de İstanbul Emniyet Müdürlüğü Siyasi Şube yetkilileri, hiçbir zanlının gerçek sanık olduğunu kanıtlamayı başaramıyordu.

Soruşturma dosyası, 12 Eylül 198● sonrası İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'na devredildiğinde, ortada ne açılmış bir dava bulunuyordu, ne de itham edilebilecek bir sanık. Aradan geçen iki yıl boyunca soruşturmadan umutlar yavaş yavaş tükenmeye başlamıştı.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca yapılan çalışmalar da başarı kazanamıyordu. Sıkıyönetim İstanbul'dan kaldırılınca, soruşturma dosyaları Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı'na devredildi. Diyarbakır Cumhuriyet Savcılığı'ndaki bekleme döneminden sonra, dosya 1986 yılı başlarında yeniden Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'na döndü. Karafakıoğlu'nun öldürülmesi ile ilgili soruşturma dosyasına Bakırköy Cumhuriyet Savcılığı'nca 986/1●344 hazırlık numarası verildi.

Ancak hiçbir gelişme olmayacak, Karafakıoğlu cinayeti dosyası yıllarca faili meçhuller arasında bekletilecek ve sonunda zamanaşımına uğrayacaktı.

mef
Modern Eğitim Fen Dersanesi
ÖSS'den bekleneler 1 Kasım'da
lise sonlar 4 Kasım'da

Cumhuriyet

55. Yıl, Sayı 19181 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 300 Kuruş — 21 Ekim 1978 Cumartesi

Yıldız dersanesi
LİSE 1-2-3 SINIFLAR
ÜNİVERSİTEYE
BİTİRENLER

Lise önünde öğrencilere yaylım ateşi açıldı, 2 ağır yaralı var

İstanbul'daki büyük sabotaj olaylarının sanığı olarak ÜGD eski 2. Başkanı Yalçıner aranıyor

ÜLKÜCÜ ALİ OĞUZHAN CENGİZ

Haberi 5. sayfada

■ Kayseri'de kale burçlarına kazıl bayrak asmak isteyen bir kişi bu bayrağı Büyük Ülkü Derneği'nden aldığını itiraf etti. İskenderun'da Çelik İş üyesi iki işçinin üzerinde dinamit lokumu bulundu.

■ Bakırköy'de yaylım ateşi ne tutulan Karafakioğlu'nun eşi, 10 gün önce evlerine gelip ülkücü olduklarını söyleyen öğrencilerin, sınavların ertelenmesini istediklerini anlattı.

ÖĞR. PROF. KARAFAKIOĞLU, ÖLÜMÜNDEN HEMEN SONRA.

İTÜ Elektrik Dekanı Prof Karafakioğlu öldürüldü

İstanbul Haber Servisi — ...

(Arkası Sa. 5, Sü. 1 de)

Kıbrıs Türk Federe Meclisi kontr-gerilla konusunda genel görüşme kararı aldı

(Arkası Sa. 5, Sü. 6 da)

AP kongresi bugün açılıyor

■ KONGREYE 1579 DELEGE KATILIYOR. KONGRESİ İPTAL EDİLEN ERZURUM İLE KONGRE YAPMAYAN UŞAK İLLERİ VE GENÇLİK KOLLARI TEMSİL EDİLMİYOR

■ KAMRAN İNAN «PARTİYİ İKTİDARDA TUTAMAYAN BİR YÖNETİM BU KONGRE İLE GERİDE KALMIŞ OLACAKTIR» DEDİ. ESKİ DP VE AP MİLLETVEKİLİ KADRİ ERUĞAN DEMİREL'E BİR AÇIK MEKTUP YAYINLAYARAK GENEL BAŞKANLIĞI BIRAKMASINI İSTEDİ

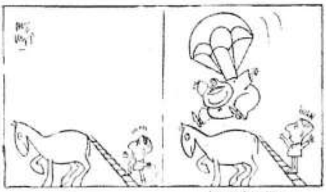

İSTER İNAN — İSTER İNANMA!

Haberler 5. sayfada

EMEKLİ AYLIKLARINA 800-990 LİRA ZAM YAPILDI

Haberler 4. sayfada

İPRAŞ'ta grev oylaması iptal edildi; ATAŞ'ta grev 2 ay daha ertelendi

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 7 de)

Kayseri Valisi merkeze alındı, yerine Urfa Valisi Musa Eran getirildi

KAYSERİ (Cumhuriyet) — ...

İşçi Sağlığı Kongresinde "Meslek hastalıkları,, ele alındı

■ Kongrede Hastaneye başvuran kan kanserine yakalanmış 40 hastadan 34'ünün ayakkabı işçisi olduğu belirtilerek «Benzen» kullanılmasının yasaklanması istendi.

(Arkası Sa. 9, Sü. 6 da)

GÖZLEM — UĞUR MUMCU
"Doğuş Locası,,

...

(Arkası Sa. 9, Sü. 7 de)

TOB-DER ŞUBE BAŞKANLARI BUGÜN TOPLANIYOR

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — TÖB-DER ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 4 de)

AP Kongresinin Anlamı

...

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

(Arkası Sa. 9, Sü. 6 da)

Hikmet Çetin Sovyetler Birliği'ndeki temaslarının olumlu geçtiğini söyledi

ANKARA — ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 7 de)

Tan, üç büyük kentin sosyalizasyon kapsamına alınmasına ilişkin açıklamayı «Erken» olarak niteledi

Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanı Dr. Mete Tan ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 6 da)

Mehmet Karafakıoğlu:

"Değişen bir şey yok!"

Sorularınıza, öncelikle, Prof. Dr. Günsel Durusoy'un babamın ölümünden sonra, öğrencilere hitaben kaleme aldığı bir yazı ile cevap vermek istiyorum. Orada Ord. Prof. Bedri Karafakıoğlu'nun kişiliği hakkında tüm sorularınıza cevap bulabilirsiniz:

Bedri Bey'i tanır mıydınız?

Ne yazık ki tanıyamadınız sevgili genç arkadaşlarım.

Hangi yönü daha ağır basıyordu? Karıştırıyorum şu anda.

Hoşgörü ve anlayışı mı?

Derin insan sevgisi mi?

Yardımseverliği ve böbürlenmekten uzak özverisi mi?

Kıvrak zekası, yerinde ve çabuk karar alma, olayların özünü yakalama yeteneği mi?

Severek yaptığı ve gerçekten sayıldığı idarecilik yönü mü?

İnce nükteleri, sımsıcak sohbetleri mi?

Umursamaz gibi görünen davranışları altında yatan kararlı ve ne istediğini bilen kişiliği mi?

Yeniliklere açıklığı, her yaştan kişi ile anlaşabilme özelliği mi?

Üstüne düşeni, hatta daha fazlasını yapma, sorumluluklarından kaçmama cesareti mi?

Kendisine ve insanlara güven ve saygısı mı?

Her olaya akılcı ve olumlu yaklaşımı mı?

Peşin hüküm vermeme alışkanlığı mı?

Sanırım bunların tümüydü Bedri Bey'i, Bedri Hoca'yı, Bedri Baba'yı oluşturan özellikler...

Üniversitemize, Fakültemize çok emeği geçti Bedri Bey'in. Genç kadronun daha iyi şartlara kavuşturmasının üniversiteler için önemini yılmadan savundu. Üniversitesi, fakültesi ve ülkesi adına önemli görevler aldı sık sık. Kuvvetli kalemi ile çok karmaşık konuları en iyi ve en açık şekilde ortaya koymayı başarıyordu. Zor, çetrefil işlerin adamıydı Bedri Bey. Bu ölçüde çok görev yüklenmesini doğal bir olay olarak karşılıyor, yüksünmüyor, uğraşmaktan çekinmiyordu.

Nasıl beceriyorsa beceriyor sanki hiç derdi yokmuş gibi görünüyordu. Bir yandan sizin derdinize çare ararken, bir yandan tatlı bir espri ile havayı yumuşatıveriyor, olayın gerginliğini azaltıyordu.

Çalışıyordu, çalıştığı belli olmadan. Bir yemek sırasında tartışıyorduk yeni terimleri. Bir çok sözcük böylece üretiliveriyordu. Sohbetleri dolu doluydu. Eski hocalarımızı tanıyıp seviyorduk onun ağzından. Farkına varmadan Teknik Üniversite tarihini yaşıyor, dersler çıkarıyorduk.

Onun için insanlar vardı. Kusurları, yetenekleri, dertleri ve sevinçleri ile birlikte sevip benimsediği...

Onun için öğrencileri vardı. Çok sevdiği, yaramazlıklarını görmezlikten geldiği, her birine kendince isim bulduğu...

Onun için Yurdu, Üniversitesi, Fakültesi, Kürsüsü vardı, birçok şey verilecek, geliştirilecek, yüceltilecek...

Veriyordu, verebiliyordu da...

Taa ki 1978'in 20 Ekim'ine kadar...

Kıyılmayacak biriydi BEDRİ BEY.

Mutlu bir çocukluk...

Dedem Suheyp Rumi Karafakıoğlu Çorum'da Belediye Reisliği, Aydın, Van ve Edirne valiliği gibi çeşitli görevlerde bulunmuştu. Dedemin görev yeri değişiklikleri nedeni ile babam ve kardeşleri çok değişik il ve okullarda eğitimlerini tamamlamak zorunda kalmışlardı. Babam Mühendis Mektebine (şimdiki İstanbul Teknik Üniversitesi) devam ettiği yıllardan söz ederken bazen evden para gelmediğinde karnını simit veya biraz kestane yiyerek doyurduğundan söz ederdi. Ancak bütün bu zorluklara rağmen mutsuz değil, tersine mutlu bir çocukluk ve gençlik yaşamış olduğu söylenebilir. Babasına ve kardeşlerine çok düşkündü, yaşadıkları yoklukları bir şikayet olarak değil, geçmiş yılların zorluklarına örnek olarak dile getirirdi. İyimser kişiliği tüm yaşamı boyunca devam etmiştir. Genelde sıkıntılarını içine atar, çok bunaldığında parmaklarını yemeye başlar ama bunları etrafına yansıtmamaya çalışırdı. Seyahat etmeyi sever, bunun için daima fırsatlar yaratır, dostları ve komşuları ile bir araya gelmekten hoşlanırdı.

Sade bir yaşam

Üç kişiden oluşan mutlu bir aileydik. Babam her gün aksatmadan üniversiteye gider, annem evle meşgul olur, ben de okula giderdim. Liseyi ve üniversiteyi başarılı bir öğrenci olarak tamamladım. 1975 yılı sonunda İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi'ne asistan oldum. Böylece evde biri kıdemli diğeri daha meslek hayatının başında iki akademisyen oldu. Lise yıllarından itibaren evden birlikte çıkar okul ve iş yerlerimize gider, yolda güncel konu-

lar üzerinde konuşur tartışırdık. Babam, babasına çok saygı ve sevgi duyar, çoğu zaman eve gelmeden ona uğrardı. 1975 yılında Olcay Karafakıoğlu ile evlendim. Ne yazık ki eşim ve babam sadece 3 yıl bir arada olabildiler, ancak bu süre içinde birbirlerini çok sevdiler. Sade bir aile yaşamımız olmuştur. Babam üniversite dışında iş yapmak istememiş, dışarıda ek görevler bulan ve yapanları üniversiteye ikinci iş gibi bakıyorlar diye eleştirmiş, bu nedenle de aile sadece profesör maaşı ile geçinmek, harcamalarını dikkatli, israfa kaçmadan yapmak zorunda kalmıştır.

Hatırladığım kadarı ile bazı tehditler söz konusu olmuş, ancak çok yakın ve ciddiye alınan bir tehdit söz konusu olmamıştır.

Çok sayıda tanık vardı

Babam, 20 Ekim 1978 tarihinde, sabah saat 9.30-10.00 arasında evinden çıkıp Bakırköy Meydanı'nından kalkan Bakırköy-Taksim dolmuşlarına giderken, Gençler caddesi üzerinde, olay sonrası gazetelerde yer alan bilgilere göre Anadol marka bir otomobilden inen bir şahıs ve şahıslar tarafından vurulmuş, olayın faili kaçtıktan sonra, sokakta bulunan bazı vatandaşlar tarafından Yenimahalle'deki hastaneye kaldırılmış, muhtemelen yolda hayatını kaybetmiştir.

Olay sonrasında çok sayıda tanık olduğu ifade edilmişti. Ancak bunların ifadeleri olayın çözümüne, sanık ve sanıkların yakalanmasına katkıda bulunmamıştır.

Babamın vurulduğunu ve vefat ettiğini eşimin teyzesi Sıdıka Okan'dan öğrendim. öğlen haberlerinde duymuş. Eşim ve beni telefonla aradı, yolda olduğumuz için duymamıştık, bu şekilde öğrendik.

Öldüğü gün Ataköy'deki evine geldiğimizde evin kapısı açıktı; giren çıkan belli değildi. Polisler, gazeteciler, komşular... Önce şok geçiren annemi teskin etmeye çalıştık. Annemin normale dönebilmesi için uzunca bir süre gerekti. Ne hissettiğimizi, bu olayın yaşamımızı nasıl etkilediğini anlatmak çok zor. İnsan yaşama devam ediyor. Ama benzer olaylarda aradan bunca yıl geçmesine rağmen biz diğer insanlardan çok daha fazla etkileniyoruz diye düşünüyorum. Abdi İpekçi, Cavit Orhan Tütengil, Uğur Mumcu, Çetin Emeç, Hrant Dink gibi birçok masum insan ve değerli insanın ölümünü kabullenemiyor, Ekim 1978'e geri dönüyoruz. "Bedri Karafakıoğlu'nun nesi olursunuz?" diye sorulduğunda hem memnun oluyor, hem de keşke bu soruyu bana sormamış olsalardı diye düşünüyorum. Çünkü zorlanıyorum. Belki kendimi tutamam ağlarım diye korkuyorum.

Dava Açılmadı

Öldüğü gün eve gelen 2-3 polis sıradan sorular yönelttiler, "Hasmı var mıydı?" gibi. Daha sonra bir kez emniyet müdürlüğünde ifademize başvuruldu. Orada ne sorulduğunu tam olarak hatırlamıyorum ama evde ve emniyet müdürlüğünde sorulan sorulardan polisin olayın özelliğini kavramaktan hayli uzak olduğu ve bu suikastı sıradan bir cinayet olarak algıladığı gayet açıktı. Daha sonra bizi hiç çağırmadılar, soruşturmanın ne durumda olduğu hakkında da bir bilgi verilmedi. Yakalanan kimse olmadığı için açılan ve sonuçlanan bir dava söz konusu olmadı, olay faili meçhul bir cinayet olarak kaldı.

Neden öldürüldüğünü merak ediyoruz

O dönemde ve daha sonraki yıllarda katledilen aydınların öldürülme nedeni toplumda korku, yılgınlık yaratmak, gözdağı vermek, demokratik düzene olan güveni sarsmak olmuştur. Gerçekleştirilen cinayetlerin hiç birinin arkasında kişisel bir neden yoktur. Öğrencileri onu çok sever, sağcı veya solcu tümü ile görüşürdü. Üniversite işgallerinden birinde işgal komitesi üyelerinden bazıları evimize gelmiş ve rektörleri ile görüşmüşlerdi. Dolayısıyla öğrencileri olamaz diye düşünüyorum. Olay aydınlatılmamış olduğu

için katil veya katillerinin kim olduğu, neden öldürüldükleri konusunda sonraki yıllarda birçok görüşler öne sürülmüştür.

Kimine göre katiller, polisin yetersizliği, kimine göre de yakalanmaları arzu edilmediği için ele geçmemişlerdi. Biz ailesi olarak kimseyi elimizde somut kanıtlar olmadıkça suçlamak, şüphe altında bırakmak veya karalamak istemeyiz. Sorunun doğru cevabını biz merak ediyoruz, tıpkı benzer cinayetlerde yakınlarını kaybedenler gibi.

Babam altmış üç yaşında hayatını kaybetti, daha uzun yıllar yaşayabilirdi. Ona bu fırsatı neden vermediler? Katil veya katilleri hiç vicdan azabı çekmediler mi? Böyle kötü bir piyango neden ona çarptı? Onun için üzülüyorum. Bizler oğlu, eşi, gelini, meslektaşlarından bugün hayatta olanlar, öğrencileri üzülsek de, zaman zaman isyan da etsek yaşamaya devam ediyoruz.

Aradan bunca yıl geçmesine rağmen değişen bir şey olmadı. 1970'li yıllardan itibaren başlayan ve 2007 yılında hâlâ bu tür cinayetlerin sonu gelmiyor. Görkemli törenler, binlerin katıldığı cenaze törenleri ama sonuç yok! Son dönemlerde suçluların bulunması ve cezalandırılması da önemli olmakla birlikte, bir şeyi değiştirmiyor. Önemli olan bu olayların sona ermesidir.

Haziran 2007

Bir Büyük Tolerans Ustası[9]

Prof. Dr. Hikmet Binark

Prof. Bedri Karafakıoğlu ile uzun yıllar birlikte çalıştık. Bu birlikte çalışmamız kısa sürede dostluğa dönüştü ve acı sona kadar sürdü. 1953 yılından beri bir çok kere Üniversite Senatosunda ve Yönetim Kurullarında beraber olduk.

Şimdi bir sessizlik içinde bu uzun yılları gözümün önünden bir film gibi geçirdiğimde bu büyük arkadaşın gerçekte bana çok şeyler öğretmiş olduğunu anlıyorum. Hepimizin hayatında sinirlendiğimiz, kızdığımız zamanlar oluyor. Bedri Karafakıoğlu'nun sinirlendiğini, gerçek bir şekilde kızdığını hemen hiç hatırlamıyorum. Onun problemlere bakış açısında daima büyük bir tolerans, daima büyük bir dost görüşü vardı. En sıkıntılı zamanlarda, ufak şakalarla, ince esprilerle, zor durumları atlatmasını bilir, mümkün olabilecek gergin havaları tam bir ustalıkla yumuşatırdı. Üniversitemize yaptığı hizmetleri şimdi saymaya gerek yok. Üniversitemizin gelişmesinde büyük katkısı olduğunu hepimiz biliyoruz. Bütün bunların üstünde onun asıl hizmeti toleransı ve insancıl anlayışı çevresine aşılamış olmasıdır. Kabul etmek gerekir ki hoşgörünün başladığı yer birey'e olan saygıdır. Çalışma hayatımızda hepimizin hırçın anları olabilir. Yıllar geçince bu hırçınlıkların ne kadar anlamsız olduklarını anlıyoruz. Geçmişe bakıp problemlerin ne kadar daha yumuşak bir şekilde çözümlenebileceğini görüyoruz.

Bedri Karafakıoğlu, çoğumuzu, bu gereksiz ve çoğu zaman kırıcı deneyden korumuş daha başlangıçta anlayış ve dostluk havasını getirmesini bilmiş, büyük bir hoşgörü sahibi nadir ustalardan biriydi. İşte onun bizlere kendi kişiliğinde verdiği en büyük ders budur. O her insanı sever, ruhunun derinliklerinde her insana bir sevgi demeti bulabilirdi. Gerçekte ölçü her şeyin değerlendirilmesinde büyük bir önem taşır. Onun hoşgörüsü de belli ölçüler içindeydi, ilgisizlik ve başıbozukluk sınırlarından uzaktı. O daima Üniversite meseleleri ile ilgilenmiş, işlerimizin daha iyiye gitmesine, Üniversitemizin gelişmesine daima büyük çaba harcamıştır. Onun Üniversitemiz için hiçbir işten kaçınmadığını, sürekli olarak seve seve görev aldığını, konuların derinliğine inmekten çekinmediğini ve Üniversite işlerine zamanının tümünü ayırdığını hepimiz biliyoruz. Bedri Karafakıoğlu'nun kişiliğinin en seçkin yönlerinden biri hiçbir zaman kendini ve kendi menfaatini düşünmemiş olmasıdır.

[9] **Haberler, İstanbul Teknik Üniversitesi yayını, Sayı:4, İstanbul, 1978.**

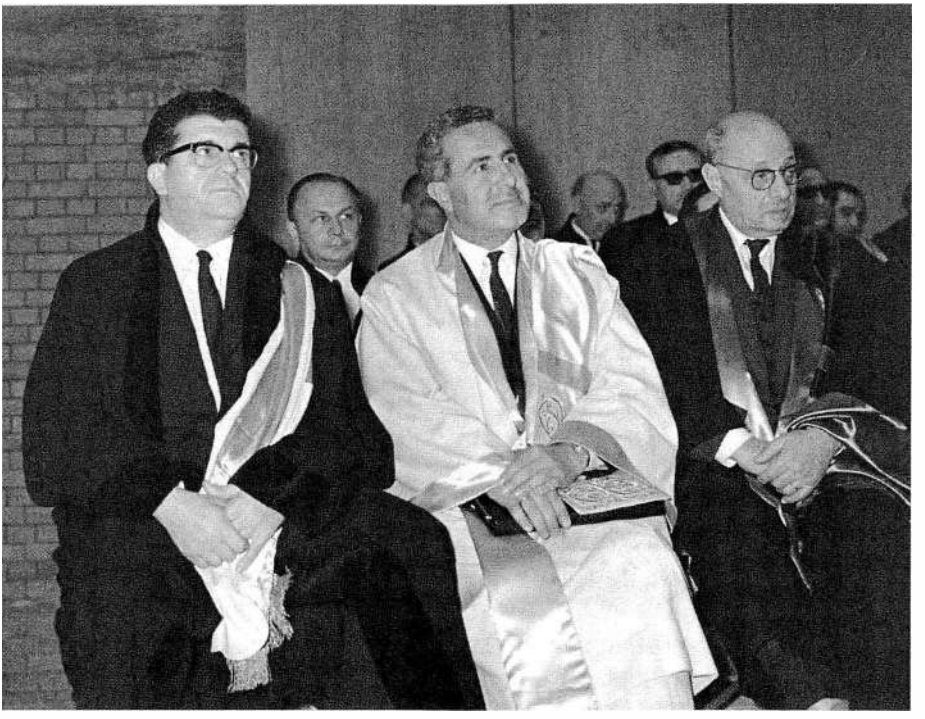

Onunla birlikte Kurucu Meclis'te görev aldığımız süre belki de en renkli günleri içermiş bulunuyordu. Onunla özellikle bu süre içinde çok daha yakın iki arkadaş olmuştuk. O Kurucu Meclis'in hemen bütün üyelerinin de sevgisini kazanmıştı. Onun ince esprileri dillerde dolaşır olmuştu. Bugün bile Kurucu Meclis üyeleri birbirlerine rastladıklarında onun esprilerini anımsayıp geçmiş günleri konuşurlar.

Bu büyük dostun Kurucu Meclis'teki görevinin bitmesinden sonra zevkle üniversitedeki işlerine sarıldığını görüyoruz. Onun için politika artık tamamen kapanmıştır. Büyük bir hoşgörü sahibi olması gerçekte onun politik düşüncelerden uzak kalmasını sağlamıştı. O hiçbir zaman bir saplantı adamı olmadı. Öğrencilerine karşı daima bir baba sevgisi gösterir, onlarla yarı şaka, yarı nasihat ve hep arkadaşlık havası içinde konuşurdu.

Bedri Karafakıoğlu sohbeti severdi. Ondaki bu sohbet sevgisi insan sevgisinin bir sonucuydu. Bir espri yaptığı zaman gözlerinin içi güler, anlattığı şeyleri adeta yaşardı. O sadece duyduğu esprileri anlatmakta yetinmez, kendisi espri yaratırdı.

Kişiliğini belirtmeye çalıştığım bu büyük dost, büyük arkadaş ve bu büyük tolerans ustasının acı sonu insanlık için ve yurdumuz için ancak utanılacak bir olaydır. İdealizmin ve politik kavgaların hiçbir şekli, hiçbir düşün-

ce bu olayı mazur gösteremez. Bu kadar hoşgörü sahibi, bu kadar olgun bir insana, görevine bu kadar bağlı, öğrencilerine bu kadar şefkat dolu bir hocaya yapılan bu hareket içimizde sonsuz bir nefret ve keder uyandırmaktadır. Ne yazık ki, biz hepimiz Romalılar devrinde içimizden birinin öldürmesini seyir eden ve hiç bir şey yapamayan esirler gibiyiz. Acının büyüklüğünden ve yine de yaşamak gereği karşısında duygularımızı adeta kalın örtülerle örtmüş gibiyiz.

Kötü bir toplumsal eğitim bu acı sonu hazırlamıştır. Bilim adamına düşmanca saldıranlar bilime de düşmandırlar. Bu büyük felakette Bedri Karafakıoğlu'nun bir rehineden farklı olmadığını, onun hiçbir saplantı ve tarafın adamı olmadığını hepimiz biliyoruz.

Bir gün gelecek, aradan yıllar geçmiş olacak ve arkaya bakıldığında bu büyük hoşgörü ustasının hayatına kastetmenin onu yapanlarca da ne kadar yanlış olduğu herhalde anlaşılacaktır. Eğer bunu yapanlar insansalar.

Ord. Prof. Bedri Karafakıoğlu'nun ardından[10]

Ord. Prof. Dr. Hamdi Peynircioğlu

Bedri'yi en son 11 Ekim 1978 Çarşamba günü öğleden evvel, Zemin Mekaniği ve Temel Mühendisliği Türk Milli Komitesi'nin tertip ettiği "Uygulamada Zemin Mekaniği" adlı ulusal sempozyumda gördüm.

20 Ekim 1978 Cuma günü öğleden sonra Bedri'nin şahadeti ile sonuçlanan akıl almaz saldırıyı eşimle beraber Ankara'da haber aldık. Nedenine bugün bile bir mana veremediğim bu acımasız ve uygarlık dışı davranışın üzerimde ilk anda yaptığı şokun etkisi o mertebe bir hayret uyandırdı ki uzunca bir müddet olayın korkunçluğu ve büyüklüğünü idrak edemedim. Bu anma yazısı vesilesi ile kederli ailesinin, dostlarının ve İTÜ'nün acılarını paylaştığımı burada tekrarlarım.

Bedri'nin talebeliğini, Yüksek Mühendis Mektebinin Elektrik Şubesinde okuduğu için gözümün önüne getiremiyorum. Fakat, mezuniyetinden sonra Okul tarafından, sınıf arkadaşları merhum Ahmet Özel ile birlikte Paris'e gönderildiği günlerden beri kendisini hatırlıyorum. Bilhassa Paris'ten döndükten ve mezun olduğu okuluna intisap ettikten sonraki günleri gayet iyi hatırlıyorum.

Genç, zeki ve espri dolu neşeli kişiliği, kendine has kıvırcık saçları, çalışma ve faydalı olma arzusu ile dolu olan Bedri, enerjisinden son gününe kadar hiçbir şey yitirmemiştir. Daima ilerlemiş, bilgisini daima günün seviyesinde tutmasını bilmiş, çalışkanlık ve vazifeşinaslığı, işine ve etrafına olan sevgisi, meslektaşlarının ve talebelerinin sevgileri ile mukabele görmüştür.

Kendisinin bu hasletleri ve idari işlere de olan yatkınlığı dolayısıyla hocalığının yanı sıra fakültesinde, üniversite idaresinde rektör, dekan ve fakülte temsilcisi olarak kendisine verilen görevlerde de saygınlık ve başarı kazanmıştır.

Ben Bedri ile Üniversite kurullarında ve üniversitelerarası kurullarda ve en son Üniversiteler Denetim Kurulu'nda beraber bulundum. Benim görüşüme göre meziyetlerinin en önemlisi önce dikkatle ve sabırla dinlemesini ve sonra cevap vermesini bilmesidir. Fikirlerini düşünerek söyler ve açık bir şekilde yazardı. Problemlerin çözümlerinde daima olumlu fakat gerçekçi bir varsayımı amaçlar, katı ve ön yargılı davranışlardan kaçardı.

Bu meziyetleri ve özel münasebetlerindeki neşeli, canlı ve nükteli sohbe-

[10] **Haberler, İstanbul Teknik Üniversitesi yayını, Sayı:4, İstanbul, 1978.**

ti ve şakaları kendisini aranan ve sevilen bir kişi haline getirmişti.

Şimdi hayalimde Bedri'nin beşuş ve şakacı çehresi yaşamakta, kulaklarımda nükteler ve şakalar karışmış sözleri devam etmektedir.

İTÜ bugüne kadar birçok değerli mensuplarını hastalık, kaza ve hatta cinayet gibi sebepler ile kaybetmenin acısını duymuş ve üzüntülerini çekmiştir. Fakat bu son kaybın üzüntülerine ilaveten kayba sebep olan saldırının uyandırdığı tepkinin ağırlığı bir başka oldu. Hatıra yazısı olarak daha canlı ve ferah bir yazı yazmak isterdim. Olamıyor. Allah kendi ailesine ve İTÜ mensuplarına sabırlar versin ve bu acı son olsun.

Bugün için bulabildiğim tek teselli İTÜ de olsun, diğer üniversitelerde olsun pek çok kıymetli öğretim üye ve yardımcılarının çalışmakta olduğu ve bunda Bedri'nin de payı bulunduğu ve aklı-selim'in büsbütün ortadan kalkmadığı ümididir.

Uğur Mumcu

ÖNLEM ALMAK...

Yöntemleri hep aynı. Terörist çete, önce öldürülecek olan kimsenin evini, adresini ve işyerini saptıyor. Birkaç gün izliyorlar. Sonra, çalıntı bir arabayla yaklaşıp, ateş ederek kaçıyorlar.

CIA görevlisi David Galula, "Ayaklanmaları Bastırma Hareketleri, Teori ve Tatbikatı" adlı yapıtında şöyle yazmış:

- Önce "şuursuz terörizm", yani, gelişigüzel terör hareketleri, sağa sola bomba atmak, yangın çıkartmak; sonra, "seçilmiş terörizm"; polis, postacı, belediye başkanı, belediye meclisi üyesi ve öğretmen gibi insanları öldürmek...

Üzerinde, tabanca, bomba ve öldürülecek kişilerin ad ve adresleriyle yakalanan sağcı teröristin güvenlik görevlilerine yaptığı açıklamalarla, Ord. Prof. Dr. Bedri Karafakıoğlu olayını karşılaştırırsanız, terörist yöntemler konusunda az çok bilgi sahibi olabilirsiniz.

Prof. Karafakıoğlu, herhangi bir siyasal düşüncenin savunucularından değil. Ilımlı, sevecen, liberal bir bilim adamı. Bu niteliği ile hemen hemen herkesin sevip saydığı bir öğretim üyesi. Gidip böyle bir insanı vuruyorlar...

Kitap açıkça yazmış:

- Teröristler, halkla yakın ilişkisi olan öğretmenleri öldürürler.

Terörizmin belli başlı yöntemlerinden biri bu. Açık seçik belli; uygulanan yöntem, işte bu yöntemdir!

Saldırıya uğrayan bu kaçıncı öğretim üyesidir? Doç. Orhan Yavuz, Doç. Server Tanilli, Prof. Burhan Cahit Ünal, Doç. Yalçın Sanalan, Doç. Bedrettin Cömert. Bu da sonuncusu: Prof. Karafakıoğlu...

"Köşeye sıkıştılar, onun için suç işliyorlar" yollu demeçler, görüyorsunuz derde çare olmuyor. Olayları bir başka boyutta görmek gerekiyor. Başka boyutta görmek ve karşı önlemleri, bu boyutun merceğinde irdeleyip saptamak gerekiyor.

Gencecik öğrenciler, cumhuriyet savcıları, bilim adamları, daha ne kadar faşist çetelerin infaz mangaları önünde kurşuna dizilecekler?

Bu olayların üzerine nasıl gidiliyor? Daha da önemlisi, kiminle gidiliyor? MİT ne yapıyor? Terörist çeteleri kimlerle izliyoruz? Yoksa 12 Mart ve MC kalıntısı istihbaratçılardan raporlar alıp önlemlerimizi bunlara göre mi saptıyoruz? Öyleyse, "vay" halimize!...

Yurdun çeşitli il ve ilçelerinde oluşan terörist eylemlerin toplu bir değerlendirilmesi yapılmış ve olayların dökümü, eylemlerle, örgütler arasında

ilişkiler saptanmış ve ülke çapındaki eylemlerin odak noktaları belirlenmiş mi?

Bir zamanlar, yazarların, ilerici aydınların evlerindeki özel konuşmalara kulağını uzatıp bu işlerde en gelişmiş teknik dinleme aygıtlarını kullanmış olan MİT, terörist eylemler hakkında en küçük bilgi sahibi de mi değildir, çok merak ediyorum doğrusu.

Kendisini tanısam, yerini yurdunu bilsem, bu soruları öncelikle İstanbul MİT Bölge Başkanına sormak isterdim...

(Cumhuriyet, 22 Ekim 1978)

AKIN ÖZDEMİR

~

18 Aralık 1978

Akın Özdemir

1945 - 18 Aralık 1978

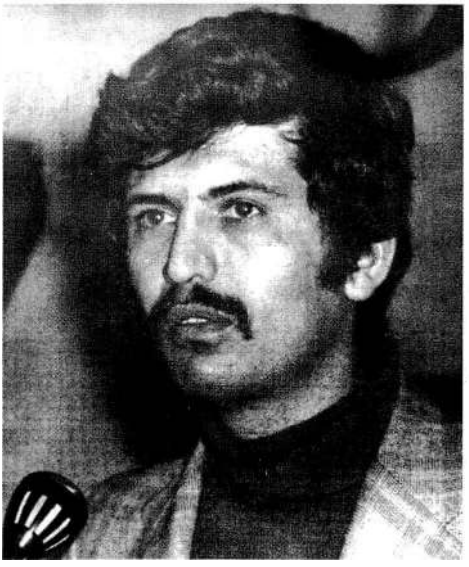

İ. Akın Özdemir, 1945 yılında Kütahya'nın Emet ilçesinde doğdu. İlk ve orta öğrenimini Kütahya'da tamamladı. Lise yıllarında tiyatro, şiir ve sporla uğraştı. Yaz tatillerinde Kütahya Şeker Fabrikası'nda geçici işçi olarak çalıştı. 1965 yılında Ankara Üniversitesi Ziraat Fakültesi'ne giren Özdemir, 1967 yılında oluşturduğu "Anadolu Grubu" ile öğrenci seçimlerine katıldı ve Talebe Cemiyeti Başkanı seçildi. Akın Özdemir, o yıllarda şunları söylüyordu:

"Geri kalmışız, hem de çok geri. Kendi kendimize olan güvenimizi yitirmişiz. Sanki Kurtuluş Savaşı'nda yoktan var yaratan, emperyalistlere ilk bağımsızlık savaşını veren biz değiliz. Toplumun çıkarlarından çok kendi çıkarımızı düşünüyor küçük hesaplar peşinde koşarak büyük oyunlara alet oluyoruz.

...Uyanmalıyız. Gençlik olarak, aydın olarak bize çok büyük sorumluluklar düşmekte, % 60'ı okuma yazma bilmeyen, kalkınmasını tamamlayamamış bir ülkenin çocukları olarak, kafamızı kitap sayfalarından biraz olsun kaldırmak, yurt gerçeklerine bakmak zorundayız. Sorunların çözüm yollarını temelde aramalıyız. Türkiye'yi sevmek, Türkiye'yi kalkındırmak için yeterli değildir. Her bakımdan yetişmiş bilge olmalıyız. Sorumluluğumuzu kavradığımız, yurt sorunlarına bilimsel ve gerçekçi açıdan eğildiğimiz zaman, mutlu ve özgür Türkiye'nin yaratılmasında görevini yapmış kişiler olarak rahatlık duyarız."

Akın Özdemir sorumluluğunun bilincini hiç yitirmedi. Bu nedenle de egemen güçlerle hep ters düştü. Karakol, mahkeme, cezaevi ile o yıllarda tanıştı. Tarımsal öğretimin kutlamalarında, Talebe Cemiyeti Başkanı'na söz vermek de kutlamaların bir geleneğiydi. Ama 10 Ocak 1968 yılında Ziraat Fakültesi'nde yapılan törende Akın Özdemir'e söz verilmedi. Akın Özdemir direndi, sadece bir cümle söyleyeceğini belirterek kürsüye çıktı ve *"İnsanı aç, toprağı aç, hayvanı aç olan bir ülkede kutlama yapılmaz, olsa olsa*

ÇAĞDAŞ YAYINLARI
YUNUS NADİ
Kurtuluş Savaşı Anıları

Cumhuriyet

merkez dersanesi

55. Yıl; Sayı: 19537 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 300 Kuruş — 19 Aralık 1978 Salı

Bozbeyli DP Başkanlığından istifa etti

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Demokratik Parti Genel Başkanı Ferruh Bozbeyli dün ...

(Devamı Sa. 9, Sü. 2 de)

Sanayicilerin demir çelik dışalımını kolaylaştırmak amacıyla bir kararname hazırlandığı bildirildi

Nuri ÖZDENİZ

(Arkası Sa. 8, Sü. 7 de)

ABD ve Çin diplomatik ilişki kurduktan sonra uzun vadeli bir ticaret anlaşması da imzalayacak

(Arkası Sa. 9, Sü. 4'te)

TMMOB Adana Bölge Başkanı Akın Özdemir öldürüldü

- AYNI ZAMANDA ADAKO BİRLİK GENEL MÜDÜRÜ OLAN ÖZDEMİR'İN CENAZE TÖRENİNE VALİLİKÇE İZİN VERİLECEĞİ BİLDİRİLDİ
- KARABÜK'TE BDL GÖRÜŞÜ OLDUĞU BELİRTİLEN BİR KİŞİ ÖLDÜRÜLDÜ
- ANKARA GAZİ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ'NDEKİ OLAYLARDA BİRİ AĞIR 4 ÖĞRENCİ YARALANDI
- MECİDİYEKÖY ÜLKÜCÜ GENÇLİK DERNEĞİ'NDE YAPILAN ARAMADA TAHRİP GÜCÜ YÜKSEK BİR PATLAYICI MADDE İLE BİR DİNAMİT LOKUMU BULUNDU. İKİ ÜGD ÜYESİ TUTUKLANDI. DERNEK BAŞKANI İLE ÜÇ YÖNETİM KURULU ÜYESİ ARANIYOR

Haberi 4. sayfada

OPEC'in petrole yaptığı zam Batıda büyük tepkiye yolaçtı

- ABD Başkanı Jimmy Carter, «OPEC'in kararını üzüntü ile karşıladık» dedi.
- Tokyo'ya göre zam, dünyada ekonomik bunalımı körükleyecek.
- OPEC «Doların değer yitirmesi, zam kararına neden oldu»

Dış Haberler Servisi — ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

Ülkücü Kasımlar'ın cezaevinden kaçtıktan sonra bir kişinin öldürülmesi olayına karıştığı bildirildi

(Arkası Sa. 9, Sü. 3'te)

En küçük yılbaşı çamı 500 liraya satılıyor

BALGAT KATLİAMI SANIKLARI DÜNKÜ DURUŞMADA SUÇLAMALARI REDDETTİLER

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 4'te)

MAHKEME, TÖB-DER'DEKİ ÖZTÜRK YÖNETİMİNİN YASAL OLMADIĞINA KARAR VERDİ

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 8 de)

BİR UZMANA GÖRE:

Petrol ihraç eden ülkelerin yaptığı zam, gelişmişler ve biz

Aslan Başer KAFAOĞLU

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

ECEVİT OSLO'DA İSVEÇ BAŞBAKANI İLE GÖRÜŞTÜ

- Ecevit - Ullsten görüşmesinde İsveç Hükümetinin Türkiye'de kurulacak nükleer santrale ilişkin önerisi de değerlendirildi

STOCKHOLM — ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 1 de)

KIBRIS'TA 1 MİLLETVEKİLİ DAHA İSTİFA EDİNCE UBP ÇOĞUNLUĞU YİTİRDİ

LEFKOŞE, ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 4'te)

Bütçe görüşmelerine Komisyon'da bugün başlanıyor

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) ...

(Arkası Sa. 9, Sü. 7 de)

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Bekleyiş'ten Sıyrılmak...

E...

(Arkası Sa. 9, Sü. 6 da)

KİT Komisyonu'nda THY'da yolsuzluk yapanların görevde oldukları öne sürüldü

Haberi 5. Sayfada

Bolu'da yolcu otobüsü ile tanker çarpıştı, 12 kişi öldü

BOLU (Özden ÖNER bildiriyor) — ...

(Arkası Sa. 8, Sü. 8 de)

Kadınlarımız

Işıl ÖZGENTÜRK'ün yazı dizisi

Ara GÜLER'in fotoğraflarıyla..

7. sayfada

GÖZLEM

UĞUR MUMCU

Kuşkular...

...

(Arkası Sa. 9, Sü. 7 de)

hesaplaşılır" diyerek kürsüden indi. O dönemin Tarım Bakanı dahil, tüm tarımdan sorumluları bu cümle üzerinde uzun süre tartıştı.

Yine Akın öğrenciliğinde; *"Bizleri halkımız yararına giriştiğimiz olumlu ve kutsal mücadeleden döndürmeye kimsenin gücü yetmeyecektir"* diyor ve 1967 yılı mezunlarına şöyle veda ediyordu:

> *"...Bağrında çeşitli uygarlıklara yer vermiş kutsal Anadolu topraklarına teknik, insanlarına insanca yaşama koşulları hazırlama kavgasında en önemli görevi yapacaksınız. Sizler kalkınma savaşımızın isimsiz mücahitleri olarak Mutlu Türkiye'yi yaratmaya gidiyorsunuz. Güle güle gidin ağabeylerim güle güle. Yolunuz açık, kavganız hayırlı olsun."*

Ziraat Fakültesi'ni bitirdi. Ankara'da göreve başladı. Memuriyetinin ilk aylarında, 1970 yılında, Ziraat Yüksek Mühendisi olarak katıldığı ilk Ziraat Mühendisleri Odası Genel Kurulunda; "Tarımdaki sömürüden, emekten, kır yoksulundan, emperyalizmden, faşizmden" bahsettiği için hemen ertesi günü Gümüşhane'ye tayin edildi. 12 Mart döneminde askerden döndüğünde Mamak Dev - Genç davasında yargılandı. 1971'de cezaevine girdi. 1972'de tahliye oldu. 1974 aralık ayında sonuçlanan davada ceza alınca, 1 yıla yakın kaçak yaşadı. 1974 affından yararlanarak, 1975 yılında Adana'da Kooperatifler Bölge Müdürlüğü'nde göreve başladı. 1976 yılında Ziraat Mühendisleri Odası Adana Bölge Şubesi'nin oluşumuna büyük katkı sağladı ve ilk genel kurulunda Oda Şube Başkanı seçildi. Ölümüne kadar da bu görevi sürdürdü. Kırsal alanda, kooperatiflerde örgütlenme çalışmalarına, ZMO'daki örgütlenme çalışmalarının eklenmesi ile birlikte bu kez, Artvin'e tayin edildi. Ancak Köy-Kop Adana Birliği onu bırakmadı ve Köy-Kop Adana Birliğine Genel Müdür oldu.

Temmuz 1978'lerde bu kez çeltik ağalarının boy hedefi haline geliyordu. Çünkü Akın Özdemir Kadirli ilçesinde; çeltik üretimi yüzünden küçük üreticilerin zarara uğradığını, sıtmanın yanı sıra bağırsak enfeksiyonlarının da salgın haline dönüştüğünü açıklıyordu. Bölgedeki 17 su kuyusunun 16'sına içilemez raporu verilmişti. *"Bir avuç çeltik ağasının çıkarı uğruna halk sağlığı tehdit edilemez ve küçük üreticiler köylerini, tarlalarını, terk etmek zorunda bırakılamaz"* diyordu.

Ülkede faşist cinayetler giderek artıyordu. Her gün bir ilerici, yurtsever, devrimci aydını, öğretmeni, öğrenciyi, mühendisi, bilim adamını hedef alıyorlardı. Akın da dostları tarafından bu cinayetlere karşı uyarılıyordu. 1978 yaz aylarında, bir arkadaşı ile yaptığı sohbette ise Akın Özdemir şunları söylüyordu:

Adana Ziraat Mühendisleri Odası Başkanı kurşuna dizildi

Mühendis katliamı devam ediyor

İstanbul da asılı bulunan gencin kimliği belli olmadı

Polis firari Vedat Kaşımlar ın kaçtıktan sonra bir kişiyi öldürdüğünü itiraf ettiği söyledi

Yüksek Mühendis Akın Özdemir, Adana Bölge Genel Müdürü idi.

Baharbe'deki DEV-İŞ Derneği binası önünde asılı bulunan gencin kimliği belirlenemedi. Olayla ilgili esrar da henüz çözülemedi. (Foto: Halük ÖZÖZLÜ)

"Faşizm kabadayılık olsun diye can almıyor. Sermayenin iktidarı bir günde kurulmadı ülkede. Ama sermaye iktidarına karşı yıllarca kimse ağzını açıp pek bir şey de söylemiyordu. Ama yaşadığımız son 8-10 yıl içerisinde ezilenler, sömürülenler bir şeylerin farkına varmaya başladı. Onun için de, sermaye, komandolarını sokağa saldı. Emekten yana sendikacı mısın öleceksin, bir demokratik kitle örgütünün lideri misin öleceksin, köylüleri örgütlüyor musun öleceksin. Eh bizim de kendimize göre bir yerimiz var bu kavganın içinde. Ölüm bu yüzden gelecekse, hoş geldi sefa geldi."

Ve 18 Aralık 1978 günü ölüm geldi. Akın Özdemir ve eşi saat 18.00 - 19.00 sıralarında, arabalarına binmek üzereyken, silahlı saldırıya uğradılar. Akın Özdemir, üç ayrı silahtan çıkan kurşunlarla öldürüldü.

Akın Özdemir'in öldürülmesi tüm ülkede ve özellikle Adana'da büyük tepkiyle karşılandı. Ölümünün hemen ardından Ziraat Mühendisleri Odası Adana Bölge Şubesi şu açıklamayı yapıyordu:

"...O Akın ki; ziraat mühendislerinin onur kaynağı idi. Bilinçli bir işçi sınıfı savaşçısıydı. Faşizme, emperyalizme, sömürüye karşı yıllardır kararlı bir mücadele içerisindeydi. O fedakâr bir emekçi, köylü önderiydi. Kır yoksulunun savunucusuydu. Aklını, gücünü emekçi halkının kurtuluşuna adamış bir bilim adamıydı. Ziraat mühendislerinin, tarımsal üretim içerisindeki, emekçi halktan yana saygın yerini almasının savaşımını veriyordu. O, sömürüsüz, sınıfsız bir toplum için, faşizme, emperyalizme karşı mücadelenin Adana'daki öncü neferiydi. O, faşizme karşı omuz omuza sloganının eylem birliğine dönüşmesini Adana ilinde sağlayan bir önderdi."

Akın Özdemir son yolculuğuna büyük bir kalabalıkla uğurlandı.

Olay yerinden hızla uzaklaşan saldırganlar ile ilgili bir ipucu bulunamıyor, soruşturmada hiçbir gelişme kaydedilemiyordu.

1979 yılının Mart ayında Adana Emniyet Müdürlüğüne Cevat Yurdakul atanınca şehirdeki güvenlik güçlerinin etkisi artmıştı. Nisan ayında şüphe üzerine yakalanan Osman Şirin'in yedi cinayetin faili olarak aranan sağ eylemci Yunus Uzun olduğu anlaşıldı.

Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul, Yunus Uzun'un çeşitli kişilerle işbirliği yaparak, aralarında Akın Özdemir'in de bulunduğu beş kişiyi öldürüp, yedi kişiyi de yaraladığını belirlemişti. Ayrıca Yurdakul, Yunus Uzun'un üzerinden çıkan silahında, balistik inceleme sonucu on bir kişinin öldürülmesi ve on beş kişinin de yaralanmasında kullanıldığının tespit edildiğini söylüyordu. Yunus Uzun verdiği ifadelerde Akın Özdemir'in öldürülmesi emrini MHP Adana Merkez İlçe Başkanı Adem Eroğlu'ndan aldığını ve cinayeti Mehmet Ateş ile birlikte işlediğini söyledi. Bunun üzerine Adem Eroğlu ve Mehmet Ateş kısa sürede yakalandı.

Yunus Uzun emniyetteki bu anlatımlarını savcılık ve mahkeme önünde reddediyor, olay tarihinde Adana Cezaevi'nde tutuklu bulunduğunu belirtiyordu. Adana Cezaevi kayıtları incelendiğinde gerçekten de Yunus Uzun'un 28 Kasım 1978'de cezaevine girdiği ve 16 Ocak 1979 yılında tahliye edildiği anlaşıldı. Ancak Mine Özdemir ısrarla kocasını vuranlardan birinin Yunus Uzun olduğunu ileri sürüyordu.

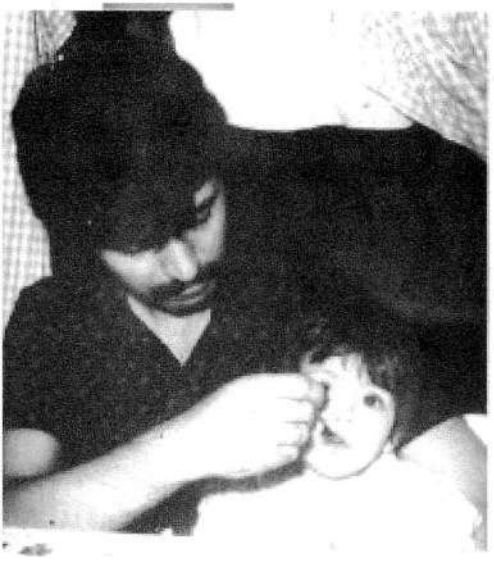

Mine Özdemir bu iddiasından vazgeçmeyerek, mahkeme aşamasında da dile getiriyor, Yunus Uzun bu teşhise itiraz ediyor, cezaevinde olduğuna ısrar ediyordu.

Yunus Uzun emniyetteki ifadesinde, cezaevinden bir gardiyanın yardımı ile çıktığını Akın Özdemir'i vurduktan sonra da tekrar cezaevine girdiğini anlatmıştı. Ancak, Uzun bu ifadesini baskı altında alındığı gerekçesiyle reddediyordu. Mehmet Ateş ise verdiği ifadede Özdemir'i öldürme emrini Adem Eroğlu'ndan aldığını, Uzun'un da gardiyan Mehmet Vural'ın yardımı ile cezaevinden kaçtığını ve cinayeti birlikte işlediklerini doğruluyordu.

Yunus Uzun, Adem Eroğlu ve Mehmet Ateş'in yargılanmasında hiçbir sonuç alınamadı. 1987 yılında, Adana Sıkıyönetim Askeri Mahkemesi sanıkları Akın Özdemir'i öldürmekten suçsuz buldu, ancak başka cinayetler nedeniyle Yunus Uzun ve Muhsin Kahya'yı idam cezalarına çarptırdı. Adem Eroğlu ise tüm suçlardan beraat etti.

Mine Özdemir:

"Akın, örnek bir insandı"

Akın, 18 Aralık 1978 günü iş yerinin önünde, tekelci sermayenin uşağı faşist çetelerce, kahpece öldürüldü. Akşam 18.00 sularıydı. Adako-Birlikte çalışıyordu, her zamanki gibi çok yoğundu. Ben de iş çıkışımda yanına uğramıştım. Çocukları yuvadan alıp eve gidecektik. Araba iş yerinin önünde, Adana'nın en işlek caddelerinden birinde park edilmişti. Arabaya binmeye hazırlanır iken, refüjde birisinin beklediğini gördüm. Tedirgin oldum. Aynı hizada kaldırımda da iki kişi vardı ve başımı tekrar refüje çevirdiğimde silahını çıkarmış ateş etmeye başlamıştı. O an Akın arabaya binmiş ve ön kapıyı açmak için uzanmıştı. Yani en hareketsiz ve korunmasız bir konumdaydı. Çapraz ateş açılmıştı. Kaçışlarını görmedim, Akın bana 'Yere yat' diye bağırınca, arabanın yanına çömelmiştim.

Akın, ön sağ koltuğa doğru yığılmıştı. Çıkarmaya çalıştım. Yardım istedim, sanki çok uzun zaman geçmiş ve kimse yaklaşmıyordu. Tuhaftı. İlk anda 6-7 yaşlarında bir çocuk ile oldukça yaşlı bir amca geldi yardıma. Derken "insanlık öldü mü" diyen 2 genç geldi yanıma. Bir araç durdurup Akın'ı o arabaya almaya çalışırken, silah seslerini duyan iş yerindeki arkadaşlarımız da inmişti. O iki yürekli genç kimdi, isimlerini bile bilmiyorum. Ama hastane sürecinde de yanımdaydılar. İnsanların ürkütüldüğü, korkutulduğu o günlerde cesaretle yardıma gelmişlerdi. O zaman edemediğim teşekkürü şimdi etmek istiyorum.

Hastaneye götürdüğümüzde, yolda ölmüş olduğunu söylediler. O gece sabaha kadar Emniyet Müdürlüğü'nden getirilen fotoğraflara baktım. Her hangi bir sakinleştirici içmedim. Gördüğüm o yüzleri unuturum korkusuyla.

O gece sanki Adana, Mersin, Çukurova, tüm Türkiye ayağa kalkmıştı. Sabah tüm dostlarımız Adana'daydı.

Cenazesi isteğim doğrultu-sunda Mersin'e getirildi. Çünkü ölümünden bir gün önce aile ziyareti amacıyla Mersin'deydik ve Akın Mersin'-de hep huzur bulduğunu söylemişti. Cenazeye on binler katıldı. Adana ve ilçeleri, Hatay ve ilçeleri, Mersin ve ilçeleri ile Çukurova dışından gelenlerle coşkulu ve tepkili bir kalabalıkla uğurlandı son yolculuğuna.

Köy-Koop 15 gün iş bıraktı. TMMOB tüm Mimar ve Mühendisleri 1 günlük iş bırakma eylemine çağırdı.

Yunus Uzun'u teşhis ettim

Bu arada ben devamlı Emniyet Müdürlüğüyle görüşüyor, tekrar tekrar fotoğraflara bakıyordum. Ama hiç bir gelişme olmadı. O günlerin Adana Emniyet Müdürü olan kişi, Adana CHP milletvekillerinin, özellikle Köy-Koop Genel ve Adana Birlik Başkanı da olan, rahmetle, sevgiyle andığım Nedim Tarhan'ın baskısıyla görevden alındı. Yerine Cevat Yurdakul atanmıştı. Cevat Yurdakul'un göreve başlamasıyla bir şeyler değişti. Eli kanlı tetikçiler yakalanmaya başladı. Beni bir gün yine teşhise Emniyet Müdürlüğüne çağırdılar. Ben Yunus Uzun'u teşhis ettim. Ancak bir süre sonra, Akın'ın öldürüldüğü tarihlerde Yunus Uzun'un cezaevinde olduğu resmi belgelerle ortaya çıkmıştı. Cevat Yurdakul ile ölümünden yaklaşık 3 - 4 gün önce yaptığımız görüşmede; "Bana bir hafta daha izin verin, tüm delilleri topladım, bağlantıları buldum" demişti. Yunus Uzun'un cezaevinde iken gardiyan elbisesi giyip akşamları dışarı çıktığını, işini bitirdikten sonra geri döndüğünü, silahı MHP İlçe Başkanı'ndan aldığını ve olaydan sonra Adako Birlik binasının 50 metre ötesindeki MHP İl Merkezi binasına kaçtığını, Yunus Uzun'un cezaevi müdürünün odasındaki telefondan kendisini de arayıp tehdit ettiğini anlatmıştı.

Yurdakul'un öldürülmesinden sonra, Adana Emniyet Müdürlüğü'ndeki soruşturmayı yürüten komiserler il dışına gönderildi. Diğer 2 katil dosyaya hiç eklenmedi. Bu arada askeri savcı ile yaptığım görüşmede savcı bana cezaevi krokisini göstererek; kaç kapısı, kaç görevlisi olduğunu, bir gardi-

yan ile anlaşan kişinin dışarıya çıkamayacağını, bu nedenlerle Yunus Uzun'un bizim davadan delil yetersizliği nedeniyle beraat edeceğini, ancak beni rahatlatacaksa 2 olayının çok kesin kanıtları olduğunu, 2 kez idam cezası alacağını anlatmıştı. Oysa o günlerde Abdi İpekçi'yi vuran M. Ali Ağca'da cezaevinden elini kolunu sallayarak kaçmıştı. Dava dosyası görevli mahkemenin belirlenmesi için; sivil mahkeme / askeri mahkeme / uyuşmazlık mahkemesi derken Ankara'daki MHP davası ile birleştirildi. Daha sonra tekrar Adana'daki MHP ve Ülkücü Kuruluşlar davası olarak ayrıldı. Sanıyorum 5 yıl aradan sonra duruşmalar başlamıştı. Ben mahkemede de Yunus Uzun'u teşhis ettim. Yunus Uzun mahkemede 'İfadem işkence altında alındı' dedi. Duruşma sırasında bana göre davayı saptırmak amaçlı, planlı ve örgütlü bir şekilde pişmanlık yasasından faydalanmak isteyen itirafçılar ortaya çıktı. Öyle ki birbirlerine en ağır suçlamalarda bulunan sanıklar mahkeme giriş çıkışında, duruşmalarda birbirlerine el kol şakaları yapıyorlardı. Askeri savcının dediği gibi Yunus Uzun, Akın'ın davasından ceza almadı. Ancak 2 kez idam cezasına çarptırıldı. Dava Yargıtay aşamasındayken, Yunus Uzun'un gönderildiği bir cezaevinde su ısıtırken elektrik çarpmasından öldüğünü gazete haberi olarak okudum.

Bu cinayetler çözülmeli

2006 yılının sonlarında, avukatıma Ankara 5. Ağır Ceza Mahkemesinden duruşma çağrısı geldi. Dosyanın usul yönüyle hâlâ devam ettiğini de böylece anladık. Şu an hangi aşamada olduğunu bilmiyorum, çok da merak etmiyorum. Çünkü Akın'ı öldürenler aslında bence Yunus Uzunlar değil, ona bu görevi verip ortaya çıkmayanlardır. Emri birileri alıp tetiği çekecekti, bu kişinin Yunus veya Ahmet, Mehmet olması pek de önemli değildi. Mahkemeye katıldığım günlerde her biri pek çok cinayet işlemiş, bir çok güzel insana kıymış yığını tek tek incelerdim. İnsan diyemediğim için yığın diyorum. Bunlar nasıl birer cani haline geldi, getirildiler diye. Hiç birinin yüzünde en ufak bir utanma veya pişmanlık da göremedim. Bizim sıkıntımız emir verenlerin deşifre edilmemesi. Tetikçilerin cezalandırılması kimin içini

rahatlatacak, adalet yerini buldu dedirtecek ki. Biz yıllarca 'Bu devletin içinde ayrı devlet var, olaylar buradan yönetiliyor' dedik. Ciddiye alınmadık. Şimdi 'Derin devlet, devlet içinde devlet' diyorlar. Susurluk bende umut yaratmıştı, ama soruşturmaların savsaklanması bu umudu bitirdi. Demokrasinin oturması için bu cinayetler çözülmeli. Öğrenciyken 'güzel günleri çocuklarımız görecek' umudunu taşırdık, şimdi torunlarımın görüp görmeyeceğinden emin değilim...

Akın'ı kaybedeli nerdeyse 29 yıl oldu. 29 yıldır her 18 Aralıkta, Ziraat Mühendisleri Odası Adana Şubesinin öncülüğünde, Genel Merkezin büyük katkılarıyla ve bölgedeki hemen tüm sivil toplum örgütlerinin, arkadaşlarımızın, dostlarımızın, ailemizin katılımıyla anma toplantıları yapılıyor. Bazı yıl 1 gün, bazı yıllar 2-3 gün süren anma etkinliklerinde Akın'ın çalışmalarının bir yönü ele alınıyor. Tabii beni bu toplantılarda en mutlu eden şey, kır yoksullarının da toplantılara katılması ve Akın'ı fiziksel olarak hiç tanımayan genç bir neslin görev alması ve uzun uzun Akın'ı anlatabilmeleri. O zaman işte boşa ölmedi, bir Akın'ı öldürdüler ama arkadan yüzlerce Akınlar yetişti diyebiliyorum. Akın'ı kimler niçin, niye öldürdü, gibi soruların cevabı Akın'ın yaşamının son 10-11 yılında, yazdıklarında, eylemlerinde. Akın'ın en az 25-30 yıl önce yazdıkları, gözlemleri, doğruları ve işte günümüz Türkiye'si...

Yaşam devam ediyor

Ben Akın'la 1966 yılında tanıştım. Öğrenciliğimiz beraber geçti. Daha sonraki yıllarda hep ayrılığı yaşadık, şartlar gereği. Önceleri ikimizde devlet memuruyduk ama bir türlü aynı ilde görev vermediler bize. Ölümünden 5 ay önce nihayet ben de Adana'ya tayin olmuş, evi ve çocuklarımızı bir araya getirebilmiştik. Akın'sız geçen yıllarda tabii ki sıkıntılarımız oldu. Çocuklarım babasız büyüdü. Bu örnek insan, bu önder insan, bu güzel, yürekli, toplumcu insan babalarıydı ve onlar babalarının yüzünü bile hatırlayamıyordu. Babalarının dileği olan "işçi sınıfı önderi" olamasalar da, işçi sınıfına da ihanet etmediler. Deniz Endüstri Mühendisi oldu. Lisans ve Yüksek Lisansını Bilkent Üniversitesinde, işletme doktorasını Fransa'da İnsead'da yaptı. Şu an Meksika'da bir üniversitede öğretim üyesi. Ulaş, Hacettepe Üniversitesi'nde psikoloji okudu. Endüstri psikolojisi konusunda mastır yaptı. Şu an İstanbul'da özel bir kuruluşta insan kaynaklarında çalışıyor.

Yani yaşam devam ediyor... çocuklarımız büyüyor, Akınlar büyüyor... Ve biz Akın Özdemir'i özlemle, sevgiyle anıyor, anısı ve onurlu yaşamı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Ağustos 2007

Akın Özdemir

Kapitalist Gelişme ve Kooperatifçilik

Kooperatifçilik; daha adil ve barışçı bir toplum düzeni kurmak için girişilmiş iyi niyetli bir harekettir. İlk kooperatifçilik hareketinin 1844 yılında İngiltere'nin tekstil endüstrisinin yoğun olduğu Manchester bölgesinde başlaması bir tesadüf değildir. 18. yüzyıl Batı Avrupa'da burjuva demokratik devrimlerinin ard arda patlak verdiği, Feodal Toplumun bağlarında doğup gelişen burjuvazinin eşitlik, kardeşlik ve özgürlük bayrağını dalgalandırarak köylülüğün desteği ile feodaliteyi tasfiye edip kendi iktidarını kurduğu çağıdır.

18. yüzyıl burjuvazi üretim güçlerini geliştiren ilerici bir nitelikte idi. Büyük topraklı feodalleri mülksüzleştirerek toprağa bağlı köylüleri özgür çiftçi durumuna getirmiştir. Krallık ve derebeylikler yerine özgür cumhuriyet kurulmuş, geniş köylü yığınları oy kullanma hakkına sahip olmuşlardır.

Kâr için genişletilmiş yeniden üretim esasına dayanan kapitalizmde, bağrında kendi çelişkisini taşımaktadır. Gelişen kapitalizmle birlikte emekçi katmanlar da gelişmektedir. Kapitalist sömürünün kaynağı emeğin yarattığı artı değerdir. Artı değer, iş gücüne ödenen ücretle emeğin yaratığı değer arasındaki farktır. Kapitalist, üretim araçlarının mülkiyetine sahip olduğu için bu artı değere el koymaktadır. Ayrıca kapitalist tabakalar ekonomiye egemen olduğu için fiyat mekanizması ile işçilere ödediği ücretin bir kısmını da yeniden ele geçirmektedir.

Toplumsal gelişme yasalarının bilimsel olarak açıklanamadığı dönemlerde düşünürler, artı değerden daha fazla pay almak ve sömürüyü azaltmak için SENDİKALAŞMAYI önerirken, elde edilen ücreti de en ekonomik şekilde kullanmak ve tüketim maddelerini ucuza sağlamak amacıyla KOO-

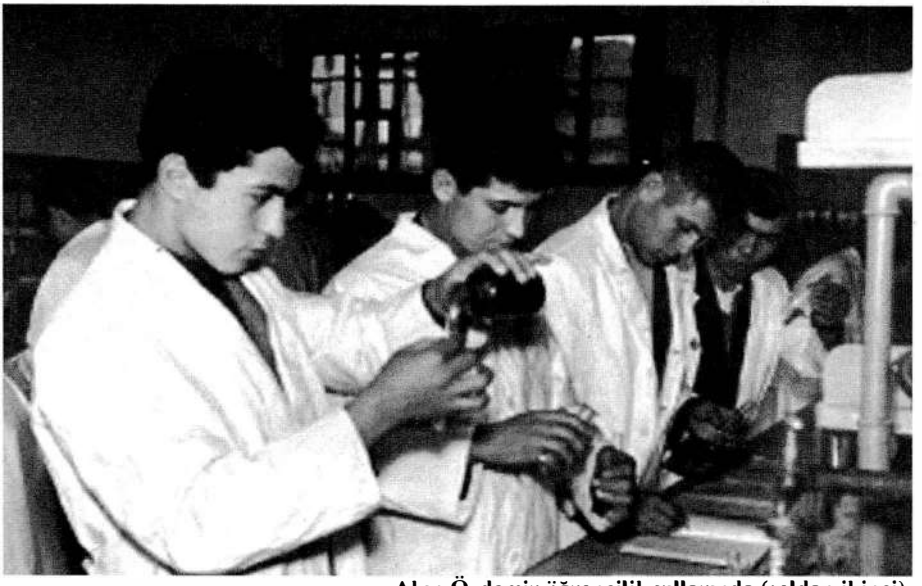

Akın Özdemir öğrencilik yıllarında (soldan ikinci).

PERATİFÇİLİĞE yönelmiştir. İngiltere'de ilk kooperatifçilik hareketi bu şekilde başlamıştır.

Kapitalizmin zorunlu gelişme sürecinde bütün sertlik kalıntıları bütün sosyal ve siyasal kurumlarıyla birlikte tasfiye olmuştur. Ancak tarım alanında burjuva demokratik devrimi iki farklı yoldan gerçekleşmiştir. Birincisi; burjuvazinin büyük toprak beyliği ekonomisinin tasfiye ettiği ilerici yoldur. Tarımda bu şekilde kapitalist gelişme Amerika, İngiltere ve Fransa'da görülmüştür. Artık bu durumda toprak beyliği ekonomisi yoktur. Köylü tek unsurdur. Kapitalist çiftçi durumuna geçmiştir. İkinci yolda da, toprak beyleri yoluyla kapitalist çiftçi haline dönüştürülmüştür. Almanya, Japonya ve Rusya'da tarımda kapitalist gelişmenin bu yolu görülmüştür. Bu tip kapitalist gelişmeye junkers tipi de denilmektedir. Bu yoldan köylünün bağımlılığı kulluğa, toprak ağalarının sömürüsü de kapitalist sömürüye dönüşmüştür.

Tarımsal kapitalist gelişme hangi yolu izlerse izlesin sonuçta toprak mülkiyeti burjuvazinin elinde toplanmıştır. Çünkü tarımda kapitalizmin gelişmesi üretimin merkezleşmesiyle yan yana gider. Bu merkezleşme küçük köylü işletmelerinin büyük kapitalist işletmeler tarafından yutulmasıyla gerçekleşir. Büyük işletmeler tarımsal mekanizasyona uygundur. Ve bu işletmelerde verimlilik daha üstün düzeydedir. Büyük işletmelerin avantajlarıyla rekabet edemeyen küçük üretim çöküntüye uğrar.

Gelişen ve küçük ekonomileri yutan kapitalizm karşısında küçük üretim-

de ısrar etmek nehri tersine döndürmekle eş değerlidir. Toplumsal gelişmenin önünde engel tanımaz yasalar fonksyonları yerine getirecektir. Kapitalizmin devrimci niteliğini kaybettiği emperyalizme dönüştüğü çağımızda kooperatifçilik hareketini iyi belirlemek onu kendi sınırları içerisinde değerlendirmek gerekmektedir. Kooperatifçilik kapitalist düzenin burjuva yapısı değişmeden kır ve kent emekçilerinin durumlarını düzenlemeye yarayan ekonomik örgütlerdir. Kooperatifler vasıtasıyla toplumsal yapının kökünden değiştirilebileceğini ve kooperatifçiliğe dayalı dengeli ve adaletli bir toplum düzeninin kurulabileceğini savunmak gerçekçi bir düşünce değildir.

- Tarım arazisinin dağıtımında adaletsizlik vardır.
- Arazi gittikçe parçalanmakta ve işletme genişlikleri küçülmektedir.
- Büyük topraklıların elindeki toprak miktarı artarken küçük çiftçilerin topraksızlaşma süreci hızlanmaktadır.

Böyle çarpık bir yapı içerisinde yaşayan kırsal kesimde kapitalizmin eşit olmayan gelişme yasasına uygun olarak küçük işletmeler erozyona uğramıştır. 1952 yılında % 8 olan topraksız aile sayısı 1963'de %18'e çıkmıştır. Vergiler, kötü mahsul, miras yoluyla toprak bölünmesi köylülerimizi tefecinin kollarına sürüklemekte, gittikçe borçlanan köylüler umutsuz bir şekilde iflasa gitmektedir.

Böyle bir durumda tehlikeye girmiş küçük toprak parçasına umutsuzca sarılan köylümüzün küçük mülkiyetini koruyamayacağı bir gerçektir. Tarımsal kooperatifçiliğin önemi burada ortay çıkmaktadır. Eğer küçük köylü işletmeleri arazilerini ÜRETİM KOOPERATİFLERİNDE birleştirerek kendi hesaplarına büyük üretime geçmezlerse kapitalist üretim küçük üretimi bir tank gibi ezerek kapitalistler hesabına onları mülksüzleştirecektir. Memleketimiz bu olguyu yaşamaktadır.

Anayasanın 51. maddesi devlete kooperatifçiliği geliştirme görevini vermiştir. Bugüne kadar ülkemizde ÜRETİM KOOPERATİFLERİNİN kurulmamış olması ve kurulması için köylülerden gelen girişimlerde de devletçe hiçbir yardım görmemesi gerçeği bizi düşündürmelidir.

Haziran 1977

Gülüşleri Gülüşlerimiz[11]

Muzaffer İlhan Erdost

Acıyla yorgun gibisin şimdi.

Yurdum, düşürülmüş oğullarınla, kızlarınla kederli gibisin şimdi.

Yurdum, kan akarken vurulu şahdamarından, kanın göverttiği umutsun şimdi.

Yurdum, gövdeleriyle özgürlüğümüzü koruyan duvar, bilinçleriyle karanlığı kuşatan ışıktı onlar; onlarla özgürleşiyorsun şimdi, ışıklanıyorsun.

Yurdum, onlar senin bağrından doğdular, bağrına düştüler, bir gün alacasında sendikadan çıkarken, bir sabah derse girerken ya da gazeteye giderken bir akşam, bir gece düşünü görürken özgürlüğün.

Yurdum, toprak olmadı onlar, çünkü sen toprak değilsin; sen dağ, bayır, ırmak, deniz de değilsin. Sen halksın. Sen kimi zaman engin, kimi zaman kabaran, kimi zaman durgun, kimi zaman bulanık, ama her zaman coşkuyla geleceğe akan derin bir tarihsin.

Yurdum, senin umudun, senin direncin, onların söndürülememiş bilincidir. Sen onlarla dirençsin, sen onlarla umutsun, sen onlarla geleceksin ve aydınlıksın. Sen bizim gururumuz, övüncümüzsün onlarla.

Ve görüyorsun işte; oğullarının, kızlarının gözleriyle şimdi burada gören sensin. Ve söylüyorsun işte; kızlarının, oğullarının ağızlarıyla söylenen sensin yurdum. Sen bizsin çünkü.

Yurdum, şimdi, bugün, bu anda, buradasın, bu kümelenmiş küçücük toprağın çevresinde. Özgürlük ateşinin, o ilkel çobanın yaktığı ateşin, bedenden bedene, bilinçten bilince, gelişen, büyüyen ateşidir şimdi burada ışıyan.

Onlar, karanlığın kör kuyusundan geldiler. Zora ve zorbalığa bürünüp geldiler. Emeğimizi pusuya düşürmeye, yani özgürlüğümüzü, yani gül kızılı sevdanı.

Sen o sevdasın işte.

Sen o sevdayı koşturuyordun. Toprağı karan ellerden, pamuk toplayan ellere, vitesi çeviren, makineleri koşturan ellere, haberleri dizen ellere.

Tohumun filizlenen yeşili, başaklanan sarısı, kınalı buğdayı. Kızlarımız kadar ince, gelinlerimiz kadar heyecanlı, delikanlılarımız kadar coşkuyla koşuyordun kentten kıra ve kırdan kente. Halkının solgun bedeniyle bedenleşip, bütünleşip güçlenmeye.

[11] **Muzaffer İlhan Erdost, Onu Anlat İşte, Onur Yayınları, 1989 Ankara, s. 26-28.**

Emeği ve özgürlüğü kuşanıp, emeği ve özgürlüğü donatmaya coşkuyla koştuğun yere geldiler onlar. Karanlığın küf kokan diplerinden geldiler. Karanlıkta durdular. Karanlıktaydı yüzleri.

Vuruldun.

Soluksuz kaldın ama, öyle canlısın ki, yüz binlerin soluğusun.

Düştü kolların ama, öyle güçlüsün ki, milyonların kolusun şimdi.

Nasıl vurursa acı soğuk çiçeğe durmuş zerdaliyi, öyle vurdularsa seni, kaygılanma! Vurulan çiçeklerimizdir. Ama biz kocaman, yurdumuz kadar kocaman, insanlığımız kadar yüce bir ağacız şimdi. Yeniden sürüyor dallarımız o öldürülemeyen gövdelerden.

Bizim ölümsüz ölülerimiz bir "gülüş"tür. İpte bir "gülüş"tür bizim öldürülemez ölülerimiz. Vuruldukları zaman, kalbinin üstünde o kırmızı kan gülü açarken, bir gülüştür onlar.

Bir gülüştür AKIN da . Mamak Cezaevinin koğuşlarında, mahkeme salonlarında selam olan gülüşlerimizle. Kızılay'da bir yaz güneşinin ışıltığı pırıl pırıl bir gülüştür o. Halkının gülüşüyle gülüşene değin hep o gülüş olarak kalacak olan bir gülüştür.

Dostum, arkadaşım, kardeşim.

Yaran nerde diye sormuyorum, acın nerde diye sormuyorum.

Yaranı inancımız olarak, acını direncimiz olarak, soluksuz kalan gövdeni umudumuz olarak yurdun dört yanından getirdik buraya, bu sessiz yattığın yere. Götüreceğiz ve götürüyoruz özgürlüğün okyanusuna.

Gülüşün gülüşümüz olsun.

Gülüşleri gülüşlerimiz olsun.

Köy-Koop Adana Temsilcisi Akın Özdemir'in öldürülüşünün 10. yılında, Mersin'de mezarı başında yapılan yazılı konuşma. 19 Aralık 1988. Tarım ve Mühendislik, sayı:31, 1989.

1974'deki Akın Özdemir Fırtınası

Güven Burma

Eğer, ölen kişi sıradan biri ise, hakkında konuşmak veya yazmak çok zordur. Çünkü onu yüceltmeniz gerekir, riyakarlık yapmanız gerekir. Ama ölen kişi nitelikli, yiğit, yüce bir kişi ise, anılarla dolu yüreğinizi dökün yeter.

Yıl 1974. Ziraat Mühendisleri Odası Şube Kongresi yapılacak. Başta ben olmak üzere seçilecek kişiler önceden belli. konuşacak kişiler hazır. Konuşulacak şeyler saptanmış.

Arkadaşlıktan bahsedeceğiz. Mesleki dayanışmadan söz edeceğiz. Maaşların yetersizliğinden yakınacağız. Lokaldeki çay fiyatlarının yüksekliği belki de en çok konuşulacak konu olacak. Ancak asıl gürültünün bir önceki yıl baloda arka masalarda oturanlarca koparılacağını da biliyoruz. Bu konuyu da ustaca bir şekilde geçiştirdikten sonra seçimlere geçip gül gibi bir kongre yapmış olacağız. Ama o da ne? Kongreye 3 gün kala bir haber. Kimsenin tanımadığı – kimse derken bizi kastediyorum, biz tanımıyorsak kimse tanımıyor demektir – 3-5 genç ziraat mühendisi kongreyi basıp ayrı bir liste ile seçimleri alıp götüreceklermiş.

Olacak şey mi? Biz Adana'nın ağır toplarıyız, müdürleri, bölge müdürleriyiz. Bizim karşımıza çıkmak olacak şey mi?

Korkumuz yok, ama sanki biraz tedirgin gibiyiz.

Ve kongre günü:

Biz 3-5 kişi beklerken bu gençler 70-80 kişiyle geldiler. İçlerinde tanıdığımız var, tanımadığımız var. İsimlerini duyduğumuz var, duymadığımız var. Biraz kavga gürültüden sonra lütfen bu gençlere de söz hakkı verelim diyoruz.

İşte ne olduysa ondan sonra oldu. Çakır gözlü yağız bir delikanlı kalktı ve konuştu. Allah Allah bu ne biçim konuşma böyle. Demokrasiden bahsediyor, kırsal kesim diyor, emekçilerin ezilmişliğinden, insanın insanı sömürdüğünden dem vuruyor.

Bir anda şaşırdık. Nerden çıktı bütün bunlar. Konuştuklarına alışkın değiliz ki. Oysa lokal var, balo var, maaşlarımız var konuşulacak. Biz bunlara alışmışız. Ama çakır gözlü yağız delikanlının hiç oralı olduğu yok. O bildiğini okuyor, biz çaresiz dinliyoruz. Alışkanlıklarımızı yıktığı için kızıyoruz ama bayağı etkilenmişiz. Çaresiz seçimleri yapıyoruz.

Sonuç: Bizim için tam bir hezimet. Yönetim Kurulu'na bizim listeden sadece ben girebilmişim.

İlk yönetim kurulu toplantısı. Herkes şaşkın ve tedirgin. Hepimiz şaşkınız. Ne onlar benim listelerini delmemi anlayabiliyorlar, ne ben onların seçimleri kazanmalarını anlayabiliyorum.

Hepimiz tedirginiz. Ne onlar beni yeteri kadar tanıyabiliyor ne de ben onları.

Ve sonra Akın Özedemir'in ölümüne süren birliktelik.

Ama sakın yanlış anlaşılmasın, O'nun kavgalarının hepsinde bulunacak kadar yürekli değildim. Onun ideallerinin bayraktarlığını yapacak kadar idealist değildim. Onunla ölüme gidecek kadar inançlı değildim.

Ama tanıdığım günden beri karşısında değil yanındaydım.

O ölünceye kadar ve öldükten sonra.

(Tarım ve Mühendislik, TMMOB
Ziraat Mühendisleri Odası
Yayın Organı, Sayı.28, 1988)

Akın Özdemir ve Günümüz

Atillâ Sarp

18 Aralık 1988 Akın Özdemir'in onuncu ölüm yıldönümü. Öldürülüşünden bu yana geçen on yıl insan yaşantısında önemli bir süreç, sürekli değişim yaşayan bir toplumda azımsanmayacak bir kesit. Yeni bir toplumsal düzen için uğraş veren tarımcılarda bu öldürülüş derin bir acı ve üzüntü doğurmuş, öldüren ve ölümüne neden olanlara karşı yaygın bir tiksinti ve kızgınlık duymuştu.

Akın Özdemir ile öğrencilik yıllarında eylem arkadaşı idim. Gerici saldırılara birlikte karşı koymuş, devrimci ve tarımsal amaçlı eylemlerde birlikte olmuştum. Öldürüldüğünü duyduğum an donuklaşmıştım. Birden gözlerimin önünde zor anlarda, en coşkulu ortamlarda bile değişmeyen temiz, aydınlık, güleç yüzlü, geleceğe, uzaklara ışıl ışıl bakan gözleri, çağını sorgulayan dimdik duruşu canlanmıştı. Toprağa verdiğimiz günün ertesinde Akın'ın anısına bir şeyler yazmıştım. Kafamda Akın deyince biçimlenen, kağıda dökülen dizelerdi bunlar. On yıl sonra bir kez daha okudum. Önemli bir süre kesiti geçtiği halde Akın'la ilgili yazdıklarım canlılığını ve güncelliğini koruyordu.

Akın Özdemir büyük yankılara yol açan "Toprağı aç, insanı aç, hayvanı aç Türkiye'mizde.." sözlerini ise yirmi yıl önce söylemişti. Bu sözlerinde güncelliğini yitirmesi, toprağın açlığının, insanın yoksulluğunun, hayvansal kaynakların sığlaşmasının sorun olmaktan bugün çıkması gerekirdi. 1988'lerde Türk insanı daha çağdaş sorunları tartışıyor olmalıydı. Halk kitlelerinin yıldırdığı, düzenin gittikçe gericileştiği bağımlı yoksul bir ülkenin gündeminde çağdaş sorun ve konular olamazdı. Aydınlığa ve ileriyi özleyen kuşakların beklentisi 1920'lerdeki genç, devrimci, atılımcı Cumhuriyet çağdaş yansıması bir ortamdı.. Mustafa Kemal'in güvendiği Cumhuriyet korumacılarının 60 yıl sonra ülkeyi ve düzeni getirdikleri düzeyse bu değildi. Özellikle son yirmi yıl tam tersi bir gelişme gösterdi. Her yeni iktidar, bir öncekini aratacak ölçüde gericileşti. Türk insanı kararlı ve düzenli adımlarla çağdaş dünyadan uzaklaştırıldı. Uzay çağının ürün ve yöntemleri sömürgeciler eliyle geleceğimiz borç altına sokularak yurda sokuldu. Düşünce ve el emeğinin ülke içindeki değeri Ortaçağ düzeyine düşürüldü. Milyonlarca insanımız gelenek ve göreneklerinden koparılarak geri, ilkel, kaba bir yaşam biçimine sokuldu, törel değerleri yerle bir edildi. Büyük çoğunluğu genç kuşaklardan oluşan toplumsal yapının, yığınsal gücün üzerine ölü toprağı serildi. Çoğulcu, katılımcı, özgürlükçü yığın atılımları önüne bas-

kıcı, öldürücü, kıyımcı engeller, önlemler konuldu. Ülkenin ve bu ülke üzerinde dün olduğu gibi yarın da yaşamayı yeğleyen insanlarımızın geleceği toplumsal gelişmenin yasalarını bilmeyen ve toplumsal yaşam biçimini anlamayan, insanı bitki ve hayvan düzeyine indirgeyen bireysel çıkar ve güdüden başka bir yasa, güç tanımayanların eline geçti. Dünya gençliğinin özverilice ayaklandığı gençlik yıllarını yalnızca bireysel çıkarı için dopdolu geçiren dönme, devşirme ve iki vatanlıların eline sömürgecilerin boynumuza taktığı altın zincirler verildi. Aydın susturuldu, halk yoksullaştırıldı, öncüler edilginleştirildi.

Çağdaş gericiler iktidar koltuklarından ayrılır ayrılmaz unutulurken Akın Özdemir adı her geçen on yılda güçlü bir çağrı haline bu nedenle gelmektedir.

(Tarım ve Mühendislik, TMMOB
Ziraat Mühendisleri Odası
Yayın Organı, Sayı.28, 1988)

Kooperatifçilerin Kemikleri Sızlıyor...

Sadullah Usumi

Ziraat Mühendisleri Odası, Çukurova bölgesinde iki önemli eylem yaptı. İkisi de çok anlamlıydı. 20 yıl önce şehit edilen Köy-Koop'un Adana Bölge Müdürü Akın Özdemir için önce Mersin'de, sonra da Adana'da anma törenleri düzenlendi. Seyhan'da Akın Özdemir adını asırlarca yaşatacak bir park açıldı...

Peki... Genç bir ziraat mühendisi olan Akın Özdemir neden öldürüldü? Kişiliği, hizmetleri, amaçları bugüne kadar kamuoyundan neden saklanmak istendi?

Akın Özdemir bir öncüydü, gerçek bir devrimciydi... 1967 yılında daha talebe cemiyeti başkanı iken "Emek en yüce değerdir... Toprağı aç, insanı aç, hayvanı aç olan bir ülkede tarımsal öğrenimin kutlanması yapılamaz... Sorumlulardan hesap sorulur..." dedi...

Onu kimse susturamadı. Devam etti. "Demokratik Üniversite... Milli Petrol... NATO'ya hayır... Bağımsız Türkiye..." dedi.

Atalarımız "Su uyur, düşman uyumaz" demişler. Nitekim, soygun düzeninden yana olanlar uyumadılar. Genç mühendisi izlemeye aldılar. Devrimci sözlerinin bedelini ağır ödettiler. Saldırılara uğradı, tutuklandı. Cezaevlerinde çile çekti.

Ama, içi insan sevgisiyle dolu olan Akın Özdemir yılmadı. Soyulan ve sömürülen çiftçileri ve emekçileri savunmaya devam etti.

Cezaevinden çıktıktan sonra kimse ona iş vermek istemedi. Bu arada, Köy İşleri ve Kooperatifler Bakanlığı'nın açtığı sınavlara girdi, kazandı. Adana Kooperatifler Bölge Müdürlüğü'ne atandı.

Yeni işine başladıktan kısa bir süre sonra, Ziraat Mühendisleri Adana Şube Başkanlığı'na seçildi. Gene, çiftçilerin, işçilerin haklarını koruyabilmek için eylemlerine devam etti.

Başkan olarak çiftçilerin sömürülmesine şiddetle karşı çıktı. Her türlü sömürüye hayır dedi. Tarımdaki üretim ilişkilerini, gübre politikalarını eleştirdi. Yanlış destekleme politikalarının zengini daha zengin ettiğini kabul ettirdi.

Ceyhan'da yapılan "Üretici mitingi" ile diğer eylemleri çıkar çevrelerinin gözünü korkuttu. Zira, çiftçiler de örgütlenmenin gereğini ve önemini anlıyor, Akın Özdemir'in çevresinde toplanıyordu.

Akın Özdemir'i bir de eşi Mine Özdemir' in kaleminden tanımakta yarar var:

"Yoksul köylünün ve küçük üreticinin yanında yerini almıştı. Yoksul

köylünün örgütlenmesi gereğine inanıyordu. Baskıya, sömürüye, işsizliğe ve pahalılığa karşı düzenlenen 'Ceyhan üretici mitingi' onun başarısıydı, onun eseriydi. Yoksul köylüler örgütlenmeyi öğreniyorlardı. Hem de emeğin sermayeye karşı verdiği savaşta işçi sınıfının yanında yerini alarak...

Ama, halktan yana, emekten ve demokrasiden yana mücadele verenlerden korkan tekelci sermaye ondan da korktu. Eli kanlı faşist çetelerine emir verdi. Bir akşam iş yerinden çıkarken gözlerimin önünde kahpece katledildi..."

***

Gelişmekte olan veya gelişmemiş ülkelerde haksızlıklara karşı koyan devrimci, ilerici insanların kaderi buydu. Türkiye'de bu uğurda daha ne kanlar döküldü.

Akın Özdemir önce Çukurova'da başlattığı savaşını Türkiye'ye yayıyordu. Güneyde, kuzeyde, batıda, doğuda adını duymayan kalmamıştı. Sömürüye karşı olan yurtseverler her toplantılarına onu çağırıyorlardı. Onun düzenlediği her eyleme koşa, koşa gidiyorlardı. Böylece kooperatifçilik güç kazanıyor, güçsüz insanlar da örgütleniyordu.

Akın Özdemir bir simgeydi. Öldürüldü. Daha başkaları da çeşitli nedenlerle yok edildi. KÖY-KOOP'çular yıllarca cezaevlerinde süründürüldü.

Bu insanların amacı, sömürülen çiftçi ve işçileri örgütlemek ve soyulmalarına engel olmaktı. Bu nedenle öldürüldüler, sakat kaldılar, cezaevlerinde yattılar.

***

Sonuçta, bu kadar insanın canının yanmasına rağmen yönetimlerin anlayışında en küçük bir değişiklik olmamıştır. Çiftçinin örgütlenmesine karşı olan güçler ne yazık ki, hâlâ iş başındadır.

Son örnek, Yalım Erez'in başbakanlığa atanmasıdır. Bağımsız milletvekili olarak senelerce sanayi bakanlığında kalabilen Erez, çiftçinin tek umudu olan tarım satış kooperatiflerinin yıkılması için elinden geleni yapmıştır.

Pamukta, zeytinyağında, ayçiçeğinde, fındıkta, pancarda, yaşanan facialarının tek sorumlusu Yalım Erez'dir. Uyguladığı politikalarla çiftçinin ekonomik bunalıma sürüklenmesine neden olan gene Yalım Erez'dir...

Yalım Erez'in nasıl bir politika izleyeceğini anlamak için, bugüne kadar yaptıklarına bakmak yeterlidir.

(Cumhuriyet, 25 Aralık 1998)

Akın Özdemir düşünceleriyle yaşıyor

Gökhan Günaydın

Yalnızca Ziraat Mühendisleri Odası ya da dostlarının vefa duygusundan değildi, Akın Özdemir'in unutulmaması. Akın Özdemir'in hâlâ düşünceleriyle aramızda yaşıyor olması, aslında 1960'lar 70'ler boyunca ortaya konulan yaklaşımın; yaşamı ve düzeni değiştirmeye, daha insanca, daha adil, daha hakça bir düzen yaratmaya yönelik düşüncenin yaşadığını ve hâlâ yakıcı gerçekliğini koruduğunu gösteriyor.

Hepimiz şunu biliyoruz, aslında ekonomidir alt yapıda olan. Yaşamı belirleyen ekonomidir. Bununla birlikte, ekonomizmin bazen bize kurduğu tuzağa düşmemek için üst yapı ilişkilerine de dikkat etmemiz gerekir. Evet, bir nehir vardır ve o nehir hep akar. Ama bazen öyle insanlar çıkar ki, o nehrin akışını hızlandırır, yavaşlatır ya da yönünü değiştirir. İşte, Akın Özdemir öyle bir insandı. Ve gerçekten o tarihlerde tüm ziraat mühendisliği camiasının, ziraat mühendislerinin köylüyle kuracağı bağın ve tarımın yalnızca teknik bir iş olmadığını, yaşamın kendisiyle doğrudan bağlantılı bir iş olduğunu ve teknokrat olarak doğru yerde durmanız gerekiyor ise, böyle bir yaklaşım sergilemek istiyorsanız o zaman sınıf analizi üzerinden hayata bakmanız gerektiğini insanlara açıkça, dostça, mertçe söyledi. Korkmadan ve çekinmeden söyledi.

Bu düşüncenin bugün bize olan etkisi nedir? Acaba biz bugün o düşünceyi nasıl yaşamda kullanabiliriz diye bakmak gerekiyor. 1960'larda 70'lerde değiştirilmeye çalışılan şey, acaba bugün hâlâ önümüzde önemli bir engel olarak durmakta mıdır? Bu soruya hep beraber bir yanıt vermemiz gerekiyor. Hemen şunları söyleyebiliriz. Sadece son 5-6 aylık gelişmeleri değerlendirerek şunu söyleyebiliriz.

Bugün Türkiye Büyük Millet Meclisi, bir Amerikan firmasının hukuku iğdiş ederek tarım toprağı üzerinde kurduğu yasadışı fabrikasını yasal kılıfa sokmaya çalışıyor. TBMM çatısı altında milletvekilleri bunun için çaba gösteriyorlar. Türkiye'nin bütün tohumculuk sektörünü, yani yaşam paketini çokuluslu şirketlerin egemenliği alanına terk etmek için bir yasal düzenleme yapmaya çalışıyorlar. Ve adeta Türkiye'nin tarımını, toprağını, köylüsünü esir alarak, herkesi maraba düzeyine indirgemeye çalışarak faaliyet gösteriyorlar.

Bizim burada duruşumuz işte, eğer Akın Özdemir'i gerçekten samimi olarak anıyor isek, bizim buradaki duruşumuz o düşüncelere göre şekillen-

mek zorundadır. Ve biz o zaman şunları söylemek zorundayız: Türkiye kendi biyoçeşitliliğini korumak zorundadır.

Türkiye, yaşamını – tohumunu – toprağını patentlettiremez. Türkiye'de kendi üreticisiyle kendi mühendisiyle bağımsız dönüştürücü bir tarım politikası uygulamasının zamanı gelmiştir. Bunun için çokuluslu şirketlerin egemenliği değil tam tersine onların egemenlik yapılarını kıran doğayla dost, üretici ve tüketiciyle dost, yeni bir tarım modelini bu ülkenin önüne koymalıyız. Eğer böyle bir tarım modeli ortaya koyacaksak herhalde önce mavi yakalı ve beyaz yakalı olma düşüncesinden vazgeçmeli ve yaka sınırlarının bizlere koyduğu o sınırların gönüllü tutsağı olmaktan vazgeçmeliyiz.

Bütün bunları Ziraat Mühendisleri Odası eğer bugün söyleyebiliyor ise, Akın Özdemir'i gerçekten samimiyetle anabiliyoruz demektir. Ve hepimizin de galiba gerek odamız üzerinden gerek ortak yürütmeye çalıştığımız mücadele açısından kendimizi doğrulama çabası bu düşünce içerisinde olmalıdır. Eğer biz yaşamın akışını, ulusun emeğin aleyhine sürmekte olan yaşamın akışını doğru bir şekilde tanımlayıp deşifre edip onun karşısında sağlıklı bir tutum alabiliyor isek bugün buralarda samimiyetle bulunuyoruz. Ben hepimizin bu düşünceyi bir kez daha yüreğimizde ve beynimizde sorgulaması ve kendi özeleştirisini yapması gerektiğini düşünüyorum.

Akın Özdemir'i huzurlarınızda saygıyla anıyorum. 30 yıldır yaşayan düşünceleriyle ve dostlarıyla beraber olmaktan onur duyduğumu ifade etmek istiyorum.

Saygıyla, dostlukla, içten selamlarımla.[12]

[12] **Akın Özdemir'i Anma Toplantısı'nda yapılan konuşma, 18 Aralık 2006.**

Uğur Mumcu

AKIN ÖZDEMİR

Yük. Ziraat Mühendisi Akın Özdemir de faşist kurşunlar altında can verdi. Akın Özdemir'i öğrencilik yıllarından tanırım. Bütün yaşamını emekçi sınıfların kavgasına vermiş yiğit bir arkadaşımızdı. Anısı hepimize örnek olsun.

Sanırım 1968 yılıydı. Akın Özdemir, Ankara Ziraat Fakültesi Öğrenci Derneği Başkanıydı. Yayımladığı bir bildiri nedeniyle tutuklanmıştı. Arkadaşları geldiler, olayı anlattılar. Ve benden, Akın Özdemir için bir dilekçe yazmamı istediler.

Dilekçeyi hazırlayıp mahkemeye vermiştim. Bir süre sonra da Akın Özdemir tahliye olmuştu. Ölüm haberini alınca bu olayı anımsadım. Fakültedeki odama gelip "Ben Akın Özdemir, teşekkür etmeye geldim" demişti. Güleç yüzlü, gencecik bir çocuktu. Yanında nişanlısı vardı. Böyle tanışmıştık, kendisiyle.

Sonra, 12 Mart döneminde Mamak Tutukevinde karşılaştık. Ziraat Fakültesinde ne kadar devrimci öğrenci varsa, hemen hemen hepsi tutuklanmıştı. Akın Özdemir de aralarındaydı. Tutuklandığımda, hepsi cezaevindeydiler. Koğuşa girer girmez sarılıp öpüşmüştük.

İnsan, böylesine tanıdıklarının ölüm haberini alınca başka türlü etkileniyor. Savcı Doğan Öz, arkadaşımızdı, yakın dostumuzdu. Doç. Bedrettin Cömert öyle. Her ikisi de öldürülmelerinden birkaç gün önce gazeteye gelmişlerdi, konuşmuştuk.

Server Tanilli, Necdet Bulut, Yalçın Sanalan... Hepsiyle dostluğumuz, arkadaşlığımız, hiç olmazsa bir merhabamız vardı.

Hep böylelerini seçiyorlar, görüyorsunuz. Nerede yiğit, namuslu erdemli insanlar varsa, onları vuruyorlar bir bir.

Doğan Öz'ün ölüm haberini alınca, hemen evine koşmuştum. Yerde kar üzerinde kan lekeleri vardı. Doğan Öz'ün kanı, kaldırımdaki karların üzerine serpilmiş, gittiğimde öyle duruyordu.

Yöntemleri hep aynı. Bir örgüt, bir kanlı çete, her yerde cinayet işliyor. Doçent Orhan Yavuz'u Erzurum'da, Doç. Yalçın Sanalan'ı, Bedrettin Cömert'i, Doğan Öz'ü Ankara'da, Doç. Server Tanilli'yi, Prof. Bedri Karafakıoğlu'nu İstanbul'da, Necdet Bulut'u Trabzon'da vurup vurup kaçıyorlar.

Buna karşılık, il emniyet örgütleri kendi il sınırlarındaki olaylara yoğunlaşıp terörün ülke çapındaki boyutlarını ikinci plana itiyor. Oysa terörün kaynağı, ikinci plana itilen bu oluşumlardadır.

Bu örgütleri ülke çapında izleyip İçişleri Bakanlığına bildirecek sorumlu örgüt MİT'tir. Bu cinayet örgütlerini kimler yönetiyor? Bu silahlar, bu paralar, nerelerden, kimlerden geliyor? Kim veriyor bu emirleri?

Akın Özdemir sağ olsaydı, hiç şüphesiz "Vaktimiz yok, onların matemini tutmaya" der ve bu gibi soruların sorulmasını, biran önce ve hiç zaman yitirmeden faşist odakların üstüne gidilmesini isterdi.

Onların kanlı tabutları ve suskun mezar taşları adına hükümete sesleniyorum:

Devlet gücü sizin ellerinizdedir. Bu cinayet şebekelerinin bu faşist odakların üzerine gidin! Bırakın Dernekler Yasasını, bırakın Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Yasasını, bütün gücünüzle cinayet merkezlerinin üzerine yürüyün.

Yoksa, bu kan gölünde, önce bu yiğit insanlar, sonra da, evet, sonra da sizler boğulacaksınız.

Uyanın, uyanın, uyanın artık!

(Cumhuriyet, 20 Aralık 1978)

ABDİ İPEKÇİ

~

1 Şubat 1979

Abdi İpekçi

1929 - 1 Şubat 1979

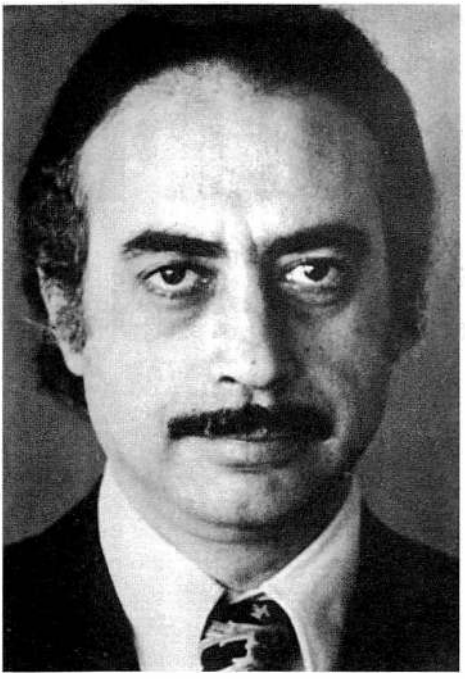

"Sibel İpekçi son yıllarda kocasının eve geleceği saatlerde hemen her gün cehennem hayatı yaşardı. Abdi İpekçi'nin arabası görünene kadar pencerenin başından ayrılmazdı. Çocukları da yurt dışında olduğu için evde tek başınaydı ve saatler geçmek bilmiyordu.

Saat 19.35 sıralarında gazetenin santralı aradı ve kocasının bir iki dakika önce çıktığını bildirdi. Genellikle Abdi İpekçi gazeteden ayrılır ayrılmaz eve bildirilmesini isterdi. Sibel İpekçi tam o sırada akşam çayına gelen arkadaşı Leyla Umar'a döndü.

- Abdi şimdi çıkmış.. Ben de hazırlanmaya başlayayım. Ancak yetişebilirim. Hemen çıkmamız lazım, çünkü Ercüment Beyler bekliyor. Sen kusura bakmazsın değil mi?

- A, tabii Sibel'cim, sen işine bak. Ben zaten birkaç yere telefon edeceğim. Sen hazırlanırken ben de o işleri hallederim.

Sibel İpekçi odasına geçti ve hazırlanmaya başladı. Yine içi sıkılıyordu bugün. Abdi'nin bir an önce gelmesi için dua ediyordu. Bu saatleri sevmiyordu. Duramadı, ön tarafa geldi, pencereden dışarı baktı. Sokak zifiri karanlıktı.İçi daha da daraldı.

"Hay Allah... her taraf simsiyah. Bir uğursuzluk var..."

Leyla Umar telefonu bıraktı.

- Sen delisin... Yine deliliğin tuttu. Bugün niye uğursuz olsun. Hadi, hadi hazırlanmaya bak. Yine kurup durma..

- Bilmiyorum Leyla, sıkılıyorum. Bir uğursuzluk olacak diye ödüm kopuyor. Abdi bir an önce gelse.

- Canım, şimdi neredeyse gelir. Hazır olmadığını görünce kızar. Sen bırak bu saçmalıkları da hemen giyin."

Tekrar arka odaya geçti.. Elbisesini giydi, saçlarını alelacele taradı, yarım yamalak bir makyaj yaptı. Yüreği patlayacakmış gibi sıkılıyordu.

O anda üç patlama sesi duyuldu. Deli gibi geldi salona... Pencereye atladı, kolu koparcasına çevirdi ve yarı beline kadar dışarı sarktı. Ortalık kapkaranlıktı. Bir şey göremedi, pencereyi kapattı.

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No: 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET İstanbul
POSTA KUTUSU 492 İstanbul
TELEFON: 22 44 10 (Santral)
YIL: 29, SAYI: 11226

BUGÜN 16 SAYFA 350 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi
KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

CUMA 2 ŞUBAT 1979

Alitalia
Hergün: 16.25 - Roma
(Salı hariç)
Acentanıza veya bize müracaat
İst.: 46 05 27 - Ank.: 17 30 22
İzmir: 13 77 71

Evine giderken silahlı saldırıya uğrayan

ABDİ İPEKÇİ ÖLDÜRÜLDÜ

Abdi İpekçi, 1929 da İstanbul'da doğdu. Galatasaray Lisesi'ni bitirdi. İstanbul Üniversitesi'nde Hukuk Fakültesi'nde okudu. Bu arada "Kırmızı-Beyaz" spor gazetesinde ilk harikalarını yayımlandı. Daha sonra Yeni İstanbul ve Yeni Sabah gazetelerinde Beyoğlu muhabirliği yaptı. Bir süre sonra İstanbul Ekspres gazetesinde Yazı İşleri Müdürü olarak çalışan Abdi İpekçi askerliğini Kore'de yaptı. Askerden döndükten sonra Milliyet gazetesinde Genel Yönetmen olarak görev aldı. "Durum" başlığı altında gazetenin başmakalelerini yazdı. Abdi İpekçi, Gazeteciler Sendikası Başkanlığı, Basın Şeref Divanı'nda sekreterlik, Milletlerarası Basın Enstitüsü Yönetim Kurulu üyeliğinde bulundu ve İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Gazetecilik Enstitüsü'nde uzun yıllar öğretim üyeliği yaptı. Gazetecilik alanında çeşitli başarı ödülleri de kazanan Abdi İpekçi evli, biri kız biri erkek iki çocuk babası idi. ESERLERİ: Afrika, İhtilalin İçyüzü, İsmail Atatürk'ü Anlatıyor, Liderler Diyor ki, Dünyanın Dört Bucağından.

Genel Yayın Yönetmenimiz saat 20'de otomobiliyle giderken evine 100 metre kala pusu kuran katili, otomobiline yanaşıp ve 5 el ateş etti. Kafasından 2, boynundan 1 ve kalbinden 2 yara alan İpekçi hastaneye kaldırılırken yolda öldü.

1.73 boyunda ve açık renk elbiseli katil kaçarak kaçtı. Abdi İpekçi, saldırıya uğradığını anlayınca hareket etti ama, direksiyona hakim olamayarak direğe çarptı.

Sağ: "Cinayet planlı işlenmiştir" dedi

Ecevit: "Bu cinayet demokrasi ve Türkiye'nin taşıdığı inançlara karşıdır"

Demirel: "Menfur cinayetten büyük üzüntü duydum"

Türkeş: "Bu kanlı olay Türk demokrasisine yöneltilmiştir"

Yerli yabancı basın kuruluşları cinayet karşısında büyük tepki gösterdi.

[illegible]

Devamı S. 12 S. 1'de

ABDİ İPEKÇİ'nin SON DURUM YAZISI

İRAN'DA BEKLENENLER

HUMEYNİ adına boyrak yapanlara açtıkları savaş ilk sonucunu vermiş görünüyor. Şah, tahtından indirilip ülkeden uzaklaştırılmış. Şii lider, sürgün yaşantısına son vererek, kendisini destekleyen milyonların başına geçmek üzere İran'a dönmüştür.

Ama Humeyni, ülkenin yönetimini de eline geçirebilecek midir? Bunu nasıl başaracaktır? Zorla mı, yasal yoldan mı? Kendisine karşı güçler ne yapacaktır? Özellikle silahlı kuvvetlerin tutumu ne olacaktır?

Bunlar bir yana, Humeyni iktidara gelebilse de şimdi kendisine bir kurtarıcı olarak bağlananların, ona sık umut bağlayanların ve ondan mucizeler bekleyenlerin hayallerini gerçekleştirebilecek midir?

Kimsenin kesinlikle yanıtlayamayacağı bu sorular, haklı ve ciddi kuşkular yaratmaktadır ve Humeyni'nin dönmesi ile İran'da başlayan karışıklıkların sona ermeyeceğini, aksine yeni karışıklıkların başlayabileceğini düşündürmektedir.

Kısacası, kumpanasının önünde, uzun süreceği belli olan ve nasıl sonuçlanacağı bilinmeyen bir istikrarsızlık dönemi belirmektedir.

* * *

Humeyni'nin milyonlarca İranlının desteğini sağlayıp ilk başarısını kazanması din etkenine bağlanabilir. İran'da din adamları ordudan sonra en iyi örgütlenmiş bir kurumun temsilcisi durumundadırlar. Şah rejimine karşı sesini etkili bir biçimde ancak mollalar yükseltebilmişti. Ve Şah, öteki muhalifleri susturabilirken, din adamlarını susturmakta güçlük çekmişti. Örgütlenmiş din adamları, Şah'ın sevdiği halkın benimsemediği batılılaşma reformlarını, yığınları harekete getirebilmek için kullanabilmişlerdir. Rejime muhalefeti siyasal ve ideolojik açıdan sürdürenler ise, bu potansiyelden yararlanmak için din adamları ile ittifaka yönelmişlerdir. Ve bu şekilde oluşan güç, Şah'ın pek güvendiği ordusunu karşın ilk kederine vermiştir.

Bu tahlilde gerçek payı büyüktür. Ama inancımıza göre temel etken sadece din değildir. İşin temelinde sosyo ekonomik nedenler vardır. İranlı yığınları galeyana yönelten gerçek etkenlerdir. Batılılaşmaya duyulan tepkiler, temelde sosyo ekonomik bozukluklarını ve adaletsizliklerin yarattığı bilinçaltı kızgınlıkların patlamasıdır. O bozukluklar ve adaletsizlikler düzeltilmedikçe, batılılaşma eylemi durdurulsa da öfkeler giderilemeyecek, sorun çözümlenemeyecektir. Kızgınlıklar bir başka biçimde, bir başka nedenle patlamaya devam edecektir.

Humeyni'nin o sorunları kısa sürede çözebilecek mucizeleri yaratabileceği pek şüphelidir.

* * *

Şimdi İran'da iktidarı ele geçirmek için iç ve dış güçlerin oyun içinde oyun oynamaları olasıdır. Türkiye elbette komşusundaki gelişmeleri dikkatle izlemek durumundadır. Bunu, son derece ihtiyatlı bir biçimde yapmalıdır. Herhalde, İran'ın iç işlerine karışma biçimini alacak bir politika düşünülemez. Bunun gibi Türkiye'nin şu ya da bu yönde herhangi bir desteği, hatta sempatisi dahi söz konusu edilmemelidir. Çünkü, en iyi niyetli yapılacak bir girişim bile Türkiye'yi, iç ve dış güçlerin oynayacakları oyunların parçası haline getirebilir, o oyunların içine sürükleyebilir.

ABDİ İPEKÇİ

İvedi yardım için Lennep, Ankara'nın onayını bekliyor

● Almanya'nın yaklaşık tümünü sağlayacağı devletten devlete yardıma Fransa simgesel katkıda bulunacak, ABD ile İngiltere ise bu yıl katılamayacak

● "İvedi yardım Portekiz'den önce Türkiye'ye verilmelidir" diyen NATO Genel Sekreteri Luns, NATO Konseyi'nde Türkiye'nin ekonomik gücünün giderek zayıflamasının bölgedeki ittifakı ters yönde etkilediğini söyledi.

Haberleri 8. Sayfada

İRAN'DA OLAYLAR YENİ AŞAMADA

14 yıllık sürgünden dönen dinî lideri 2 milyon insan karşıladı

HUMEYNİ İRAN'DA

● Dinî lider ilk demecinde, «Dönüşüm ilk aşamadır. Mücadelemiz devam edecektir» dedi ve Bahtiyar'ın derhal çekilmesini istedi

Tahran caddelerinde «İslâm Polisi» adı altındaki Ayetullah taraftarları güvenliği sağladılar

Humeyni, Paris'ten Tahran'a gelirken uçakta duasını yapıp yattı

Haberi 8. sayfada

Ayetullah Humeyni, 14 yıllık sürgünden sonra döndüğü Tahran'a götüren uçakta... (Telefoto: AA)

DEMİREL: «ÜLKE BU ZAVALLILARDAN KURTULMADIKÇA KİMSEYE RAHAT YÜZÜ YOKTUR»

● AP Genel Başkanı, Senato grubundaki konuşmasında sıkıyönetim mahkemelerinin bazı kararlarını da eleştirdi

ANKARA, ÖZEL

AP Senato Grubu'nda dün bir konuşma yapan Genel Başkan Demirel, hükümetin birkimi hayat yorumdan [illegible] Devamı S. 12 S. 5'de

ULAŞTIRMA BAKANLIĞI İÇ UÇAK SEFERLERİ İÇİN YENİ ŞİRKET KURUYOR

● "Devlet Hava Yolları" adını alacak şirket, bakanlığa bağlı olacak. THY ise Türkiye'nin dış bağlantısını sağlamayı sürdürecek

ANKARA, ÖZEL

ULAŞTIRMA Bakanlığı, Türk Hava Yolları'ndan ayrı olarak, özellikle iç hatlarda çalışmak üzere yeni bir havayolları kurulması için hazırlıklarını tamamlamış, bu konuda düzenlenen yasa tasarısı [illegible]

Devamı S. 12 S. 10'da

3 ilde öğretmenlerin 1 milyon lirayı aşan maaşlarını taşıyan mutemetler soyuldu

Haberi 2. sayfada

ALİ BAŞAREL'İ KAYBETTİK

● 39 yıllık gazeteci, Milliyet'in Dış Haberler Servisi mensubu Başarel, bugün Şişli Camii'nde kılınacak öğle namazından sonra toprağa verilecek

GAZETEMİZİN Dış Haberler Servisi mensuplarından Ali Başarel, [illegible] Cenazesi bugün öğle namazından sonra Şişli Camii'nden kalkarak Zincirlikuyu'da toprağa verilecektir.

KİMLİĞİ

1919 yılında İstanbul'da doğmuş olan Başarel İktisat Fakültesi'ni bitirmiş ve [illegible]

Ali Başarel

1940 yılında gazeteciliğe başlamıştır. Evli ve bir kız çocuk babası idi. Başarel, 40 yılı aşkın bir süre çeşitli gazetelerde [illegible]

Devamı S. 12 S. 10'da

Konut, Arsa ve kira sorunlarına kesin çözüm yolu haftaya belli olacak

● Ecevit, Bakanlar Kurulu toplantısında Libya gezisi ve bölgedeki gelişmeler konusunda bilgi verdi

● İşgüzar: "İşçi emeklilerine kısa sürede maaş bağlanacak"

Haberleri 12. Sayfada

ÜSTÜNDAĞ'IN BAĞIMSIZ BAKANLARA YEMEĞİ

BAĞIMSIZLAR VE CHP'LİLER, «HÜKÜMETİN DEVAMINA» KADEH KALDIRDI

MUSTAFA İSTEMİ

CHP Genel Sekreteri Mustafa Üstündağ'ın bağımsız bakanlar ve CHP Genel Yönetim Kurulu üyelerine verdiği akşam yemeğinde kadehler, "hükümetin devamı" için kalktı. CHP Genel Sekreteri Üstündağ'ın, yemeğe katılan bakanlara, "Hükümetin devamına ve Türkiye'nin içinde bulunduğu sıkıntıdan yenmesine kadehimi kaldırıyorum ve diliyorum. CHP, yöneticisi ile grubu ile yanınızdadır" sözleri bağımsız 11 bakanın ve davetlilerin alkışları ile karşılan[illegible]

Devamı S. 12 S. 6'da

30 gensoru önergesi hazırlayan AP başlardan 4'ünü dün verdi

Muhalefet, vergi yasası teklifini engellemeye başladı

● AP'nin 4, MHP'nin bir gensoru önergesi, Meclis'te okundu. MSP de gensoru önergesi verdi

ANKARA, ÖZEL

CHP Grup Başkanvekili Hayrettin Uysal ve arkadaşları tarafından [illegible] bazı vergi kanunlarında değişiklik yapan kanun teklifiyle belediye gelirleri kanun teklifi, muhalefet partileri ta[illegible]

Devamı S. 12 S. 4'de

- Bir şey oldu Leyla, birini vurdular..

- Aman Sibel, yine evhamlanıyorsun. Lastik patlamıştır.

- Yok yok, kötü bir şey oldu.. Yine birinin canına kıydılar.

Pencereyi açtı. Bir şeyler görebilirim diye karanlığa uzattı başını. Karakol Sokağın bütün lambaları sönmüştü. İn cin top oynuyordu. Hiç bu kadar boş görmemişti sokağı. Başını iyice uzatıp, köşeyi görmeye çalıştı.Işıklar yanıp sönüyordu. Trafik durmuştu. İnsanlar bir otomobilin etrafına birikmişlerdi. Kafasında birden korkunç bir olasılık belirdi. Deli gibi kapıya yöneldi. Kendisine engel olmaya çalışan Leyla Umar'ı itti... Merdivenleri koşarak indi ve kendini sokağa attı. Köşeye yaklaşınca korkunç gerçeği anladı. Kocasının otomobili direğe dayanmış duruyordu. Sinyal ışıkları yanıp sönüyordu. Çılgına döndü.

Ve ardından bütün ciğerlerini boşaltan feryadı Karakol Sokak'ta yankılandı... "Tanrım, Abdi'yi vurdularrrrrrrrrrrr..."[13]

*

1929 yılında İstanbul'da doğan Abdi İpekçi, 1948'de Galatasaray Lisesi'ni bitirerek bir süre İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi'nde okuduktan sonra gazetecilik yaşamına atıldı. Yeni Sabah, Yeni İstanbul, İstanbul Ekspres gazetelerinde spor muhabiri, sayfa sekreteri ve yazı işleri müdürü olarak çalıştı. 1954'te girdiği Milliyet gazetesinde yazı işleri müdürü, bir süre sonra da genel yayın müdürü oldu. 1961'den başlayarak aynı gazeteye yaz-

[13] **Bkz: Tufan Türenç-Erhan Akyıldız, Gazeteci, Milliyet Yayınları, 1. Baskı, İstanbul, Ocak 1986.**

7 Şubat 1979 Çarşı

Hürriyet

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

Siyah başlık çünkü...

SİYAH başlık çıkıyor. Bu, yurt ekranlarından değil, sanırım tarihe nedeni var.

Aydınlanmanın tanrı durmak bilmeksizin konuşuyor. Öğretmenler, öğrenciler, işçiler, sevdalar, polisler ve ihtilal bekler.

Hadsiz bahçeli, manasız bahçesinde, ilkbaharı bekler herbaharı hasatı görürler. Nitekim bir çiçeği devrim sarıp geliyor. Dört siteli Doğan Öz, daha sonra öğretmen evleri kadın kooperatifi. Kimi miliyetçi gazeteci Abdi İpekçi...

Yanlış biri... Hayalimiz hepimizi...

Abdi'yi katı düşünceye bağlayıp onun bir anlamını yapacak değiliz. Belki bir değil, belki bir sonuç, belki bir emperyalist, belki bir milliyetçi, belki bir vatandaş, bir halk, belki de mücadeleyi yönetmeyi bir kadın... Değişen bir şey var mı?

Kafa, kapkara bir dalga çemberiyle boğuşacak, meçhul bir kişiliğin belirsizliğinde gömülü zannediyor. Oysa sadece beyaza ulaşmak için gitti.

Bundan sonra ne olacak. Dünkü mesajları, telefon konuşmaları, yakınma ve pişkınlıkları. Bunlar yalnızca ses, bir nefes çekiş ve sonuçsuz kişilerin sözcükleri olacaklar.

Bir bu kaldı?..

Siyah bir bayrak yaşamlarımızda ne kadar onu bağlıyor?

O halde yanılıyorum hepimizin zannına çekilecek bir siyah görünüş. Siyah bir başlık ve sonra eren bir sessizlik...

Onun için siyah başlıkla çıkıyoruz. Onlar arasında artık hepimiz varız. Türkiye'de yaşayan tüm insanlar...

Hürriyet

Sıra Türk Basınına geldi

Abdi İpekçi'yi öldürdüler

30 YILLIK GAZETECİYDİ

- *Otomobiliyle evine giden Gazeteci Abdi İpekçi trafik sıkışıklığında durunca katil 5 kurşun birden sıktı*
- *Süret pardesülü katil olaydan sonra hızla koştu ve bir Anadol arabaya binerek kaçtı*

YAŞAMA YÜZÜ: Tahran gazetesini Abdi İpekçi, ince sezgisinde gibi yönetir, sabit düşüncede durmaz. Diyor ki: "Gazeteci olmasa, gözün ve gönlünün tarafsız, sınırsız bir gözlemci olmasa, gözün ve gönlünün tarafsız olmasa, bir iyi gazeteci olamaz. Gazeteci mesleğinde aktüel bir konuda fikrini bir kez savunduktan sonra bir daha onu terk etmemelidir. Aksi takdirde kendisini 'şaşkın' ve 'kararsız' olarak gösterir." (Yazı: Gündüz)

Büyük üzüntü

- **Ecevit: Türk Demokrasisine karşı suikast düzenlendi**
- **Demirel: İçten, büyük ölçüde nefret uyandıran bir olay**

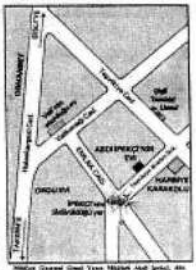

Üç bilinmiyenli denklem

Bütün basın kuruluşları olayı tel'in ettiler

Gazeteci İpekçi'nin öldürüldüğü gün bir banka, beş mevduat soyuldu

Katiller!.. Sıra şimdi kimde?

Abdi İpekçi Bülent Ecevit ile

dığı başyazılarda laikliği, düşünce özgürlüğünü, çoğulcu ve eşitlikçi bir demokratik düzeni savundu; anarşi ve terörün önlenebilmesi için iktidarla muhalefetin el ele vermesi gerektiği görüşü üzerinde durdu. Gazetecilerin örgütlenme çalışmalarıyla yakından ilgilenen İpekçi, Milliyet gazetesindeki görevinin yanı sıra, Türkiye Gazeteciler Sendikası başkanlığı, Barış Şeref Divanı genel sekreterliği, Türkiye Basın Enstitüsü başkanlığı, Uluslararası Basın Enstitüsü ikinci başkanlığı gibi görevlerde de bulundu.

Milliyet gazetesi genel yayın müdürü Abdi İpekçi 1 Şubat akşamı otomobiliyle evine giderken uğradığı silahlı saldırı sonucu yaşamını yitirdi.

Abdi İpekçi'nin katil zanlısı Mehmet Ali Ağca, 25 Haziran 1979 günü, İstanbul'da, bir ihbar üzerine yakalandı. Ağca, getirildiği emniyet müdürlüğünde Türk kamuoyunu aylardır işgal eden bir soruyu yanıtlıyordu:

"Abdi İpekçi'yi ben öldürdüm."

Basın kuruluşları, katili bildirenlere altı milyon Türk lirası ödül vereceklerini açıklamışlardı. Ağca, sağcı öğrencilerin gittikleri bir kahvede yakalanmasından sonra hiç kimse bu ödülü almak için başvurmamıştı. Kimliği bilinmeyen bu ihbarcının sonradan öldürülen Ramazan Gündüz adlı bir ülkücü genç olduğu anlaşılacaktı.

İpekçi'nin vücuduna tam dokuz kurşun isabet etmişti. Görgü tanıkları da olay yerinden "biri uzun, biri kısa iki kişinin koşarak kaçtığını" söylediler. İpekçi'ye ateş edenlerin "iki kişi" olduğunu söyleyen tanıklardan biri, olay

yerinde "Wolkswagen" marka bir araba gördüğünü söyledi. Öteki tanıklar, "Anadol" marka bir arabadan söz ediyorlardı. Bu kuşkulu noktalardan çıkan sonuç, olay yerinde, Ağca'nın dışında başka kişi ve kişilerin bulunduğuydu.

Olay yerinde ikisi arabanın içinde, dokuzu arabanın dışında olmak üzere on bir mermi kovanı ile bir mermi ve bir mermi çekirdeği ele geçmişti. Bu bulgu, İpekçi'ye, Ağca'nın söylediklerinin tersine iki kişinin ateş ettiğini gösteriyordu. Ancak, bu konu bir araştırma yapılmamıştı. Ağca "ben öldürdüm" deyince, bu araştırmalar başladığı yerde durmuştu.

Ağca, cinayet anını bilerek yanlış anlattığı gibi, suç ortakları hakkında da bilerek yanlış ve şaşırtıcı ifadeler veriyordu. Ağca'nın ilk ifadelerine göre İpekçi, cinayetten bir hafta önce yakın takibe alınmıştı. Evi, gazetesi, gelip gittiği yollar, inceden inceye incelenmişti, arabasının fotoğrafı çekilmişti. İpekçi'nin öldürülmesi için 31 Ocak günü seçilmiş, ancak, o gün, İpekçi, Ankara'da olduğundan cinayet, bir gün ertelenmişti.

Yakalandığı zaman üstünde başkası adına düzenlenmiş bir kimlik bulunan Ağca, kaldığı yerin adresini vermiyor, suç ortaklarının adlarını da açıklamıyordu. Bu yolla örgütüne ve suç ortaklarına zaman kazandıran Ağca, bir hafta sonra suç ortaklarının adlarını açıkladı: Mehmet Şener ve Yavuz Çaylan.

Ağca, Mehmet Şener'in adını açıkladığı tarihte, Şener, çoktan yolunu bulup, yurt dışına kaçmayı başarmıştı. Ağca ilk ifadesinde kullandığı silahı denize attığını söylüyor, 6 Temmuz'daki ifadesinde ise silahı, MHP binasında, Şener'e verdiğini söylüyordu. 8 Temmuz günü ifadesini yeniden değiştiriyordu: "Silahı da olaya katkıları bulunan kişiler de emniyetten ayrıldıktan sonra açıklayacağım." Ağca, 24 Ekim 1979 günlü duruşmada ise, "İpekçi'yi öldürmediğini, ancak öldüreni bildiğini, bunu da duruşma sonunda açıklayacağını" söyledi. Uğur Mumcu'ya göre bu, örgütü için bir uyarıydı:

> *"Ağca'nın, İpekçi soruşturmasında sakladığı en önemli isim Oral Çelik'tir. Çelik, İpekçi cinayetinin gerçek katilidir. Ağca, olay yerinde, Çelik ile beraberdir. Cinayet, Oral Çelik-Mehmet Şener ikilisi tarafından planlanmıştır. Ağca, bu ikilinin emrinde görev yapan bir militandır.*
>
> *İpekçi soruşturmasında, Ağca, baştan sona kadar, Oral Çelik adını gizlemesini bilmiştir. Önce cinayeti, tek başına işlediğini söyleyen Ağca, duruşmalar sırasında bir gün, hiç beklenmedik bir anda olay yerinde bulunduğu, ancak İpekçi'yi öldürmediğini, "gerçek katilleri*

yakında açıklayacağını" söyleyince, işler birden bire değişmişti. Bu açıklama, Oral Çelik için bir sinyaldi."[14]

Ağca'nın sorgu sırasında saklamaya çalıştığı ilişkiler, Oral Çelik ve Şener'in MHP ve yan kuruluşları ile olan yakınlıklarıydı. Ağca, soruşturmanın başında Oral Çelik adını vermiş olsa, cinayetin nedeni de, işleniş biçimi de kolaylıkla ortaya çıkarılacaktı. Ağca bunu bildiği için önce cinayeti tek başına işlediğini ileri sürmüş, olayda, Şener'in rolünü gizlemeye çalışmıştı. Böylece, İpekçi cinayetinin ardındaki örgütler, ustaca göz ardı edilmiş, cinayet bireysel boyutta bir olay gibi görünmüştü.

Yapılan araştırmalar sonucunda Ağca'nın banka hesapları da bir bir ortaya çıkıyordu. Yapı Kredi Bankası'nın Gebze Şubesine 29 Aralık 1978 günü, Ağca adına, kimliği saptanamayan kişilerce 200 bin lira yatırılmıştı. Bu para, Ağca tarafından 4 Ocak 1979 günü, Malatya'da çekilmişti. Ağca, aynı günlerde, Malatya Emniyet Müdürlüğünden kendi adına pasaport almıştı. Ağca, 10 Temmuz günlü sorgusunda, herhangi bir bankada hesabı olup, olmadığı yolundaki bir soruyu şöyle yanıtlıyordu: "Kendi hesabıma bankalarda hesabım olup olmadığını bilmiyorum."

13 Temmuz günü, Yapı-Kredi Bankası Gebze Şubesindeki 9328 sayılı hesaptaki 200 bin liralık para ortaya çıkarılınca, Ağca, şu ifadeyi veriyordu:

"Bende mevcut paraların kaynağını şimdi söylemeyeceğim."

Ağca'nın kaynağını sakladığı para kaynaklarından biri de Malatya Ziraat Bankası'ndaki 22533 nolu hesaba para yatıran kişilerdi. 15 Ocak 1979 günü, yani cinayetten on beş gün önce, Malatya Ziraat Bankası'ndaki hesaba, 100 bin lira para yatırılmış, bu paranın 50 bin lirası, cinayetten 4 gün sonra, 5 Şubat günü, Ağca tarafından çekilmişti. Bu paraları, kimlerin yatırdığı, bir türlü ortaya çıkarılamıyordu.

Ağca, yakalanıp, tutuklandıktan sonra Selimiye Cezaevi'ne götürüldü. Bir süre Selimiye Cezaevi'nde kalan Ağca, bir dilekçe vererek, sağcı eylemcilerin tutuklu bulunduğu Kartal Maltepe Askeri Cezaevi'ne naklini istedi. Bu istek yerine getirildi, Ağca sağcı militanlarla aynı cezaevine kapatıldı. Kartal-Maltepe Askeri Cezaevi, bir askeri birliğin içindeydi. Cezaevi yönetiminden yardım görmedikçe bu cezaevinden kaçmak mümkün değildi. Ancak, Ağca 23 Kasım günü er elbisesiyle cezaevinden kaçtı. Ağca cezaevinden çıkıp, dış kapıya ulaşıncaya kadar birçok kilitli kapıdan geçmiş; her biri nöbetçi er ve subaylarla korunan kapılardan geçirilirken en küçük bir engel ile karşılaşmamıştı. Cezaevinden kaçış planı cezaevi dışından planlandığı daha sonra ortaya çıktı. Plan, Oral Çelik ve Abdullah Çatlı tarafından yapılmıştı.

---

[14] **Uğur Mumcu, Papa, Mafya, Ağca, um:ag Yayınları, 24. Baskı, Ankara, 2000.**

Abdi İpekçi kaçakçılık konularına eğiliyor

1978 yılının sonbaharında Ecevit Hükümeti bir yandan terör, öte yandan ekonomik koşulların zorlaması ile güç günler yaşamaktaydı. Terör, ülkede her gün birkaç can alıyordu. Aynı günlerde, yıllardır var olan kaçakçılık trafiğinin daha da yoğunlaştığı gözlenmekteydi. Yayılan söylentiler, 11 milletvekili ile AP'den istifa ederek CHP Genel Başkanı Ecevit'in hükümet kurmasına destek olan Gümrük ve Tekel Bakanı Tuncay Mataracı üzerinde toplanmaktaydı. Mataracı, kaçakçılarla işbirliği mi yapıyordu?

Parlamento ve hükümet içinde bu konu sık sık konuşulmaya başlanmıştı. İşte o günlerde, Demirel hükümetinde Gümrük ve Tekel Bakanlığı yapan Gün Sazak, Bakan Mataracı'yı suçlayan bir demeç veriyordu.

> *"..TIR başına, bizim duyduğumuz kadarı ile 600.000 lira ödeyen herkes istediği gümrük kapılarından içeri sokulmaktadır. Şu 600 bin lira muhtelif kademelerde bölüşülmektedir. Ucu kime dayanır, onu Allah bilir."*

Gün Sazak'ın bu açıklaması çok açık ve netti. Sazak, Açıkça bu rüşvet örgütünün ucunun Mataracı'ya dayandığını söylemek istemişti. Milliyet gazetesi genel yayın müdürü ve başyazarı Abdi İpekçi, bunun ucunun nereye dayandığını saptamıştı. İpekçi'nin kaçakçılık konusuna ağırlık vermesi 12 Ekim günlü yazısı ile başladı. "Kaçakçılık" başlıklı yazısında bu kuşkusunu açıkça dile getiriyordu:

> *"...Kanıt göstermeden sırf söylentilere ve belirtilere dayanarak böylesine suçlamalarda bulunmak eski bir bakanın taşıması gereken ciddiyet ve sorumlulukta bağdaşmayabilir. Ama kaçakçılık olayı, sadece söylentiler ve belirtileri değil, karineleri ile apaçık ortadadır... Bu karinelerden en belirgin Amerikan sigara bolluğudur. Sazak'ın bakanlığı döneminde ortadan kalkmasa da gerçekten azaldığı görülen kaçak sigaralar, şimdi yine her tarafta serbestçe satılabilmektedir. Ve sigara tek karine değildir. Yeni hükümet kurulduğunda kaçakçılık operasyonları üzerinde yaratılan korku dağılmıştır. Kapatılan "Amerikan pazarları"nın yerine yeni yöntemler türediği belli olmaktadır. Bu rahatlık içinde her türlü kaçak malların yurda sokulabildiği görülebilmektedir.*
>
> *Bunları görenler Sazak'ın suçlamalarını – kanıt gösterilmese de – kabul edeceklerdir."*

İpekçi, Mataracı'nın kaçakçılık konusundaki tutumunu saptamış ve bu yüzden siyasal görüşlerine katılmadığı Sazak'ı desteklemeyi uygun görmüştü... İpekçi, bu saptamaları yaptıktan sonra sözü Mataracı'ya getiriyordu:

> *"Gümrük ve Tekel Bakanı Mataracı, başta bizzat kendisi olmak üzere gümrüğün her kademesindeki görevlileri töhmet altında bırakacak, bu durumu değiştirecek kesin önlemlere başvurmak ve bunun sonucunu kısa sürede alabilmek zorundadır..."*

12 Ekim tarihinden sonra Milliyet'in birinci sayfasında kaçakçılık olaylarına, eskisine oranla daha çok yer ayrılır oldu. Sigara, eroin ve altın kaçakçılığıyla ilgili haberler art arda yer almaya başladı. Gümrük ve Tekel Bakanı Mataracı iyice köşeye sıkışmıştı. Daha sonra, Mataracı'nın, Harun Gürel adlı bir emekli astsubayın İpsala Gümrük Müdürlüğü'ne getirilmesi karşılığında Abuzer Uğurlu'dan 10 milyon 875 bin TL rüşvet aldığı ortaya çıkacaktı.

27 Ocak günü şimdiki adı "The Marmara" olan otelde İpekçi, Nazlı Ilıcak ve Uğur Mumcu bir açık oturuma katıldılar. Türk Sanayici ve İşadamları Derneği'nin düzenlediği açıkoturumda, Uğur Mumcu, demokrasinin çok boyutlu bir kavram olduğunu, temel hak ve özgürlüklerin işveren çevrelerine olduğu kadar, emekçi sınıf ve tabakalara da tanınması gerektiğini anlatmaya çalışıyordu. Salonda bazı işadamları ve sağcı parlamenterler, Mumcu'nun konuşmasına tepkiler gösteriyor, ayağa kalkıp sesli protestolarda bulunuyorlardı. Bir ara tartışma iyice kızışmıştı. Mumcu, ayağa kalkıp protestolarda bulunanlara sert karşılıklar veriyordu. Ancak onlar saldırılarını yine sürdürüyorlardı. Bazı işadamları ve politikacılar, açık oturuma çağrılan solcu bir yazarın görüşlerini açıklamasından hiç hoşlanmamıştı. Tartışmanın en duyarlı noktasında, İpekçi söz istedi ve kısaca "Mumcu'nun bu salonda söylediklerini aynen katılıyorum ve bu düşüncelerin altına imzamı atıyorum" dedi. Salonda önce bir sessizlik, sonra bir uğultu baş gösterdi. Biraz önce Uğur Mumcu'ya tepki gösteren bir kısım işadamı ve politikacı, bu kez İpekçi'ye doğru yürüdüler. İpekçi, sahneye kadar tırmanan bazı işadamlarına görüşlerini anlatmaya devam etti.

Konuşmalar teybe alınmıştı. İpekçi 1 Şubat günü öldürüldü. Toplantıyı düzenleyen TÜSİAD yetkilileri, bantların çalındığını söylediler. Çalınan yalnızca bu değildi; İpekçi'nin adres ve telefon numaralarını taşıyan defteri de ölümünden birkaç gün önce çalınmıştı.

MHP'li eski Gümrük ve Tekel Bakanı Gün Sazak 27 Mayıs 1980 günü eşi ile gittiği bir ziyaretten dönüp arabadan eşyalarını indirirken çapraz ateşe alınarak öldürüldü. Abdi İpekçi cinayeti ile Gün Sazak'ın öldürülmesi, bir

zincirin birbirine girmiş iki halkası mıydı? Her iki cinayet de uyuşturucu ve silah kaçakçılığıyla mı bağlantılıydı?.

Ağca, Roma'da İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı yetkililerine verdiği ifadede, İpekçi'nin öldürülme kararının "1978 yılı Kasım ayı ile Aralık ayının başında kendilerine iletildiğini" ileri sürdü. İpekçi'nin kaçakçılık konusunu ortaya atması ve Gün Sazak'ın demecine dayanarak Mataracı'yı suçlaması 12 Ekim 1978 günüydü. İpekçi, 23 Ekim günü yayınlanan haftalık sohbetinde Mataracı ile kaçakçılık konusunu görüştü ve gümrük kapılarına yapılan atamalara dikkat çekti. Ağca, İpekçi için "çünkü Uğurlu ailesi ve genel olarak Türk mafyası aleyhine bir kampanya başlatmıştır" dedi. Ağca'ya göre cinayetin iki nedeni vardır. Birinci neden, gazetenin Kemal Derinkök adındaki Malatyalı bir işadamınca satın alınmasına karşı koyması, ikincisi de kaçakçılık konusundaki yayınlarıydı.

Yargılanması askeri mahkemede gıyabında sürdürülen Ağca, 28 Nisan 1980'de ölüm cezasına çarptırdı. Ağca'nın kaçakçılarla olan ilişkisi, banka hesaplarındaki yüklü paralar ve özellikle yurt dışında yaşadığı sürece harcadığı paralar ve verdiği ifadeler, olaydaki kaçakçılık payının araştırılması gereğini ortaya koyuyordu. Uğur Mumcu, Türkiye'de Abdi İpekçi davasının yeniden ele alınması için dava dosyaları üzerinde yoğun çalışmalar yapmış, Cumhuriyet gazetesinde yayımlamıştı. Bu yayınlar, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Savcılığı'nca ihbar sayılarak İpekçi dosyası üzerinde yeni bir soruşturma açıldı.

1979 yılı Kasım ayının son günlerinde Türk Hükümeti Papa II. John Paul'ü karşılamaya hazırlanıyordu. 26 Kasım 1979 günü, Milliyet gazetesine telefon eden bir kişi, gazetenin hemen yakınında bir eczanenin önündeki çöp kutusuna Ağca tarafından yazılmış bir zarf bırakıldığını bildiriyordu. Tanımlanan yerde gerçekten de bir zarf vardı.

Ağca tarafından Milliyet gazetesine gönderilen mektup aynen şöyleydi:

"Türkiye'nin kardeş İslam ülkeleri ile Ortadoğu'da yeni bir siyasi, askeri ve ekonomik güç alıştırmasından korkan Batılı emperyalistler, hassas bir dönemde, dini lider maskeli haçlı kumandanı olan Jean Paul'ü acele Türkiye'ye gönderiyorlar. Bu zamansız ve anlamsız ziyaret iptal edilmezse Papa'yı kesinlikle vuracağım. Cezaevinden kaçmamın tek sebebi budur. Ayrıca ABD ve İsrail kaynaklı Mekke baskınının hesabı sorulacaktır.

Ayrıca, kansız, sessiz ve basit bir kaçış olayını rica ederim, büyütmeyin, saygılarımla,

M. Ali Ağca"

Papa'nın ziyareti nedeniyle olağanüstü önlem alınmıştı. Polis mektubun, Ağca'nın polise iz şaşırtmak için gönderildiği kanısındaydı.

Papa'ya suikast girişimi

Ağca, cezaevinden kaçtıktan sonra İstanbul'da, Oral Çelik ile beraber, Ramazan ve Rasim Gürbüz adlı kardeşlerin evinde kalır, daha sonra, Abdullah Çatlı tarafından saklanır. 1980 yılı Şubat ayının ilk günlerinde de İstanbul'dan Ankara'ya hareket edilir. Ağca ve arkadaşlarını Ankara'ya götüren araba, Ağca'ya, İpekçi cinayeti için silah sağlayan Mehmet Şener'in kardeşidir.

Böylece, Ağca'nın Papa Suikastı'yla noktalanacak uzun yolculuğu başlar. Ankara - Nevşehir - Ağrı - İran - Erzurum - İstanbul - Bulgaristan - İsviçre güzergahını izleyen Ağca, yurt dışında hem ülkücüler, hem de kaçakçılarla beraberdir.

Ağca'nın kaçakçılarla ilişkisini sağlayan kişi, Abdullah Çatlı, çeşitli cinayet suçlarından aranıyordu. Çatlı, 22 Şubat 1982 günü İsviçre'nin Zürih kentinde polis tarafından üzerinde Mehmet Tarel adına düzenlenen sahte pasaport ile yakalandıktan sonra serbest bırakılmıştı. Çatlı ile beraber yakalanan Mehmet Şener ise İpekçi cinayetinin planlayıcılarından biriydi. Şener, Durmuş Unutmaz adına Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nce düzenlenmiş sahte bir pasaport ile yakalandıktan sonra tutuklandı. Ancak, 25 Mart 1983 günü, İsviçre Federal Mahkemesi'nin akıl almaz kararı ile Şener'in Türkiye'ye geri verilmesi reddedildi. Şener'in Türkiye'deki gıyabı tutukluluğu zamanaşımı gerekçesiyle 1999 yılında kaldırıldı.

O dönemde, "Şener iade edilirse İpekçi cinayeti aydınlanır" diyen Uğur Mumcu, bulgularını ortaya koyuyordu:

> *"Ağca'ya Faruk Özgün adlı sahte pasaportu veren yer de aynı: Nevşehir Valiliği. Ya Ağca'nın arkadaşı Ömer Bağcı'ya pasaport sağlayan yer: Orası da Nevşehir Valiliği. Ya Abdullah Çatlı'nın sahte pasaportu, o da sahte, o da Nevşehir Valiliği'nden verilmiş. Ağca'nın pasaportu 136635, Ömer Ay'ınki 136636, Mehmet Şener'inki 131065 numaralı, hemen hemen aynı günlerde. Peki kim bunların Nevşehir Emniyeti'ndeki bağlantıları? Kim? Kim? Kim?.."*[15]

Bu sorunun yanıtı ancak yıllar sonra, 1996 yılında, Susurluk skandalı patladığında ilginç bir ayrıntıyla ortaya çıkacaktı.

---

[15] **Uğur Mumcu, Ağca Dosyası, um:ag yayınları, 9. Baskı, 2003 Ankara.**

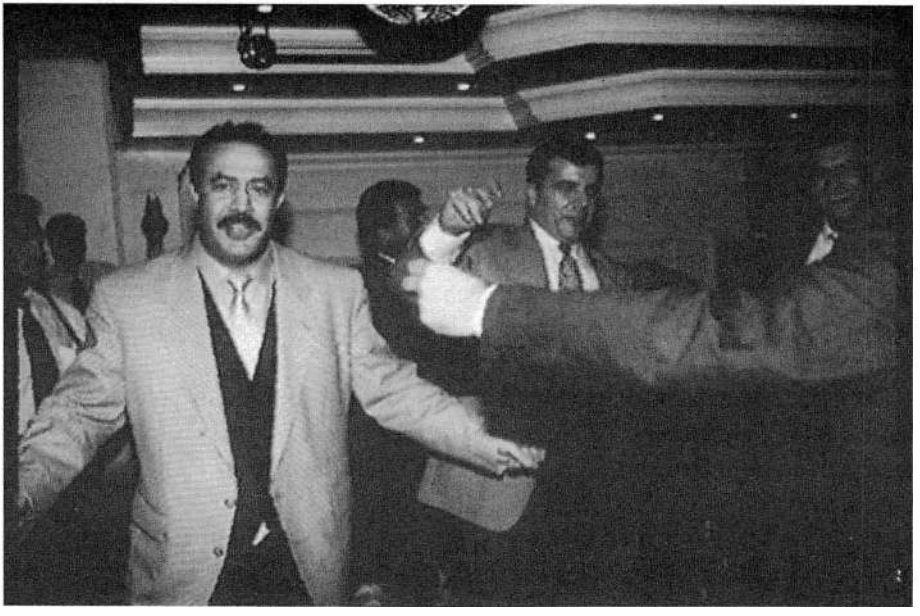

İbrahim Şahin ve Abdullah Çatlı bir sünnet düğününde.

Bir sünnet düğününde çekilen fotoğrafta, o dönem Kırmızı Bülten'le aranmakta olan Abdullah Çatlı, Özel Harekat Dairesi Başkan Vekili İbrahim Şahin'le karşılıklı göbek atıyordu. Sonradan Susurluk Davası'nda "çete oluşturmak"tan yargılanan Şahin, Susurluk Komisyonu'na verdiği ifadede "12 Eylül'den önce, 1982'ye kadar Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'nde çalıştım" diyecekti.

Şahin o dönem 20'li yaşlarında bir komiserdi. Mehmet Ali Ağca ile Abdullah Çatlı'nın birbirine çok yakın tarihlerde sahte pasaport aldıkları Nevşehir Emniyet Müdürlüğü'ndeki görevinden 15 yıl sonra aynı Çatlı'yla göbek atarken belgelenecek ve yine Çatlı'nın adının karıştığı çete davasında 1 numaralı sanık olacaktı.

Ağca'nın pasaportunun Nevşehir Emniyeti'nden alındığı anlaşılınca, Nevşehir Emniyeti pasaport bölümünde bir yangın çıkmış ve bütün kayıtlar o yangında kül olup gitmişti.

Ağca'nın Papa'ya suikast girişiminden önce gezip dolaştığı yerler, uyuşturucu madde ve silah kaçakçılarının belli başlı buluşma yerleriydi. Ağca'nın, Tunus, Palermo ve Milano'da dolaştığı günlerde, Trento'daki davada adı geçen Türk kaçakçıları da aynı yerlerde uyuşturucu madde trafiğini yönetmekteydiler.

Papa'ya suikast girişimi 13 Mayıs günü gerçekleşir. Ağca, 9 Mayıs günü, Mallorka'dan dönmüş, o gün, eski Nazi Grillmayer'den sağlanan Browling marka silahı, Ömer Bağcı'dan teslim almış ve tren ile Roma'ya gelmişti.

Olay, St. Peter's meydanında, Papa II. John Paul'ün, Vatikan önündeki, araçlar için yapılmış bölüme üstü açık araba ile girerken meydana gelir. Ağca, meydanın sağındaki sütunların hizasında, kalabalığın içindedir. Papa'nın çevresini saran halk birdenbire paniğe uğrar. Silah seslerinden hemen sonra Papa, acıyla kıvranarak, muhafızlarının kolları arasında yığılır. Papa, karnından, sağ kolundan ve sol işaret parmağından yara alır. Ağca, bu şaşkınlıktan yararlanıp kaçmak ister. İlk işi elindeki silahı atmak olur. Ancak çevredeki güvenlik güçlerince yakalanır.

Ağca'nın Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişiminde hemen sonra İtalyan polisine verdiği ifadeler, şaşırtma taktiği ile yanlış hedefler gösterme

çabasını taşıyordu.

Ağca'nın, Papa olayından sonra verdiği ifadelerde, savcı Martella'ya verdiği adların hiçbiri yoktu. Tersine, Ağca ilk ifadelerinde suikast olayında kullandığı Browning marka tabancayı, Bulgaristan'da, Sofya Üniversitesi'nde okuyan Ahmet adındaki bir Suriyeliden aldığını söyleyerek, gerek silahın satıcısı, eski Nazi Grillmayer'i, silahı kendisine Milano tren istasyonunda teslim eden sağcı militan Ömer Bağcı'yı ve büyük bir olasılıkla olay sırasında St. Peter's meydanında bulunan Oral Çelik'i gizlemiş oluyordu.

Papa olayından hemen sonra ortalığı toz ve dumana bulayan bir çok haber ve yorum fırtınası arasında, bir NATO ülkesinde üretilen silah, "Nazi" olduğu bilinen bir "silah kaçakçısı" eliyle, Türk teröristlerine nasıl ulaştığı sorusu uçup gitmişti.

NATO ülkesi Belçika'da yapılan ve pazarlanan Browning marka tabancanın, Avusturyalı silah kaçakçısı bir Nazi tarafından ülkücülerin ellerine ulaştırılması başlı başına önemli bir olaydı, ancak nedense, Batılı gazeteciler, bu konu üzerinde pek fazla durmayı uygun görmüyorlardı.

Bulgar bağlantası...

İlk ifadelerinde, Papa'ya karşı düzenlenen suikast girişiminde "tek başına" olduğunu ileri süren Ağca, 1981 Aralık ayında iki İtalyan gizli güvenlik görevlisi ile görüştükten sonra, Roma'da görevli üç Bulgarın adını ortaya atacaktı. Ağca, bu Bulgarlardan önce, iki Türk kaçakçısından söz etmişti. Bunlardan biri Bekir Çelenk, diğeri de Abuzer Uğurlu'ydu. Bulgaristan üzerinden kaçak mal getiren, dolayısıyla Bulgar şirketleri ile içli dışlı olan bu iki kaçakçının adları, Ağca tarafından ifade edilince işin varacağı nokta da belli olmuştu.

Bulgar bağlantısı tezi ortaya atılıyor, olay doğrudan doğruya KGB'ye bağlanıyordu. ABD eski devlet başkanlarından Carter'in güvenlik danışmanlarından Paul Henze de aynı görüşleri savunmaktaydı. CIA'da görev yapmış Amerikan yazarlarının işlediği "Bulgar bağlantısı ve KGB" teorisi, Sovyet resmi yayın organı Pravda tarafından da sert biçimde yanıtlanmaktaydı. Sovyetler Birliği ile Birleşik Amerika arasında siyasal ve ideolojik çekişme, Ağca olayına kadar yansımıştı.

İki Türk kaçakçısının özellikle Bulgar Kintex şirketi ile yakın ilişkileri bulunmaktaydı. Ağca'nın, Sofya'da kendisine sahte pasaport sağladığını söylediği Ömer Mersan'ın, Münih'te bulunan Vardar export-import şirketinde çalışması ve bu şirketlerin, Abuzer Uğurlu ile ortak olarak kaçakçılık yapmaları, Ağca'nın itiraflarını doğrulayıcı bilgiler olarak kabul edilmekteydi.

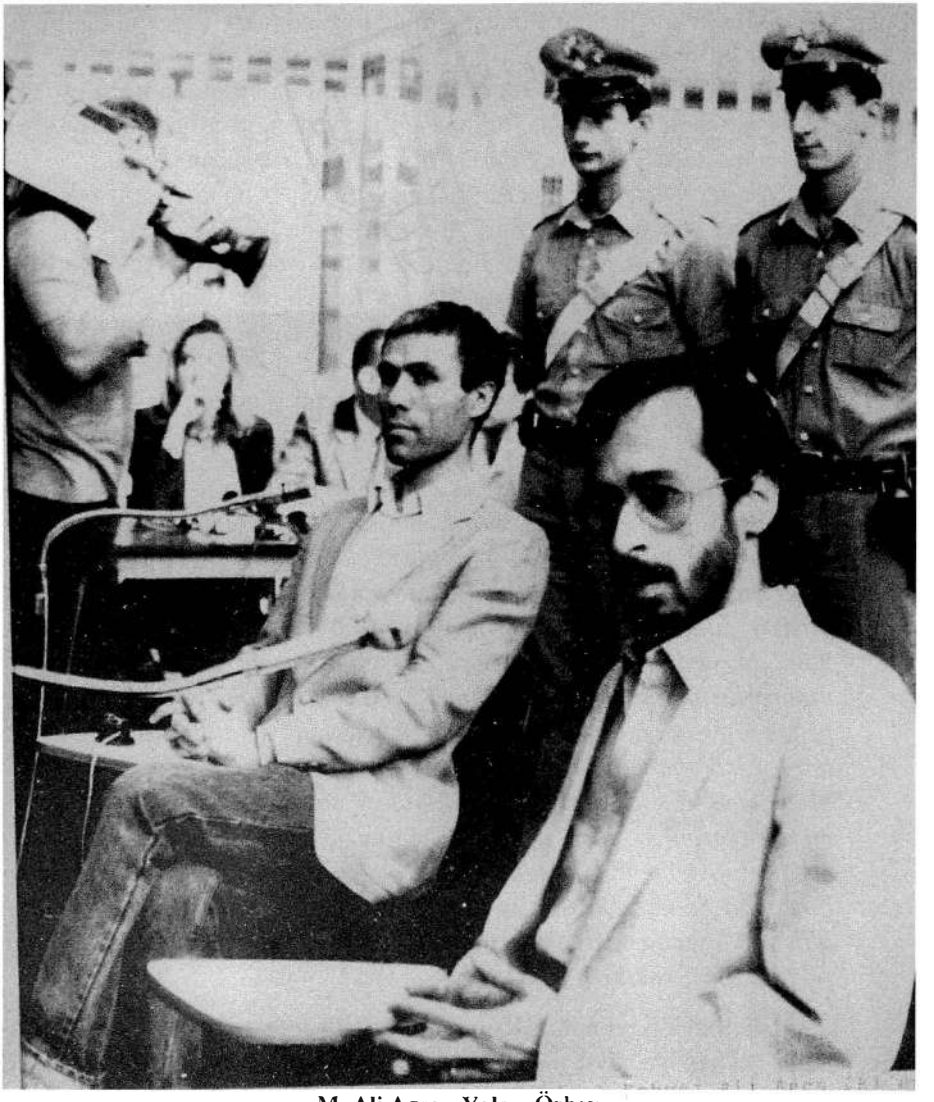

M. Ali Agca - Yalçın Özbey

Bulgaristan'ın her türlü kaçakçılık olayına bulaşması, Amerikan görüşlerinin yaygınlık kazanmasına yol açmaktaydı. Bulgaristan, devlet olarak, resmi şirketleri aracılığı ile başta silah kaçakçılığı olmak üzere her türlü kaçakçılığın içindeydi. Bu yüzden, kaçakçılarla, Bulgar yetkililerinin tanışmaları çok doğaldı.

Ağca'nın basına sızan ifadeleri, bu çerçeve içinde bir anlam kazanmaktaydı. Ağca, Papa suikastı için Sofya'dayken seçildiğini, Türk kaçakçısı

Bekir Çelenk'in kendisine, bu suikast için üç milyon mark vermeyi önerdiği, kendisinin de bu öneriyi kabul ettiğini söylemekteydi. Ağca, Sofya'da kaldığı günlerde, bazı Bulgar yetkilileri ile tanıştığını da bu arada itiraf etmekteydi. Ağca'nın bütün dünyada bomba etkisi yapan itirafları, daha sonra Roma'daki temaslar ve suikast günü ile ilgi ayrıntılarla sürmekteydi.

Ağca, yargıç Martella'ya verdiği ikinci ifadede "bana yadım edenler, Bekir Çelenk ve Abuzer Uğurlu'dur" diyordu.

Bu çokuluslu kaçakçılığın bir ilginç gelişmesi de M.Ali Ağca'ya Sofya'da sahte pasaport sağlayan Ömer Mersan'ın, Abuzer Uğurlu'nun kaçakçılık ortağı Bekir ve Selami Gültaş'ların Münih'teki "Vardar" adlı şirketinde çalışmasıydı.

Kendisini, ısrarla "uluslararası terörist" olarak tanıtan ve böylece tanınmak isteyen Ağca 17 Haziran 1983 günü, Roma'da şunları söyleyecekti:

> *"İpekçi'nin öldürüldüğü gün oraya gitmediğimi yeniden belirtiyorum. İstanbul'daki makamlara bunun aksini söylemiş olmam doğrudur. Fakat ben yakalanmış olduğum için bütün sorumluluğu üstlenmek için yaptım. İstanbul polisine suikast yerine Yavuz Çaylan ile birlikte gittiğimi ve onunla, onun kullandığı otomobile binerek kaçtığımı da söylemiştim. Diğerlerinin isimlerini vermek ve dolayısıyla onlara hıyanet etmek istemedim. Çünkü onlar daha sonra benim hapisten kaçmam için çalışacaklardı. Nitekim böyle oldu. Polise Çaylan adını verdiğim sırada İpekçi'yi vurmak için kullandığım silahın bana Mehmet Şener tarafından verildiğini de söylemiştim. Şurasını belirtmek istiyorum ki, İpekçi suikastı benimle birlikte kendilerinin de icra ettiğini söylemeye başladılar. Ben bu yüzden tutuklandım. Böyle olunca da Şener'e kızdım ve doğru olmadığı halde silahı Şener'den almış olduğumu söyledim. Halbuki Şener'in İpekçi cinayeti ile hiçbir şekilde ilgisi yoktur"*

Ağca, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı adli müşaviri hava yargıç binbaşı Önder Ayhan ve sivil savcı Tunç Onat'a Roma'da yeni bir senaryo yazıyordu:

> *"Kemal Derinkök'ün Milliyet Gazetesi'ni satın almak niyetinde olduğunu biliyordum. Bir başka şahıs daha, yani gazetenin şimdiki sahibi Aydın Doğan da o zamanlar gazeteyi satın almak istiyordu. İpekçi, gazetenin her ikisine de satılmasına şiddetle karşıydı. Şurasını belirtmem gerekir ki, Derinkök ile Abuzer Uğurlu arasında iş ilişkileri vardı ve bunlardan birincisi, diğerine İpekçi'nin , gazetenin satışına karşı çıktığını haber veriyordu. Belirtmek isterim ki, Uğurlu'nun kendisi de bu satış ile özel olarak ilgiliydi. Çünkü İpekçi, Uğurlu aile-*

si ve genel olarak Türk mafyası aleyhine bir basın kampanyası başlatmıştı. Uğurlu'nun kendisi bunu bana Kadıköy Efes'teki bürosunda adı Fikri olan ve yanında çalışan birinin yanında itiraf etmişti. Fikri, 40 yaşlarında, orta boylu, oldukça zayıf vücutlu ve ak saçlı biriydi. Uğurlu'nun ifadesine göre Derinkök onu, (bu işi temize havale etmekle) yani gazeteci İpekçi'yi öldürmekle görevlendirilmişti. Eğer yanlış hatırlamıyorsam, Uğurlu bana bunları 1978 yılının Kasım ayının sonu ile Aralık ayının başında bir tarihte söylemişti..."

...

"1979'un Ocak ayında, ben, Abuzer Uğurlu ile görüştükten sonra Oral çelik ve Yalçın Özbay ile buluştum. Ben İpekçi hakkında bazı bilgiler toplamış olduğumdan aramızda bu konuyu tartıştık. Aynı yılın Ocak ayının ortalarına doğru dördümüz Efes'teki Abuzer Uğurlu'nun bürosunda buluşarak birlikte İpekçi'nin ortadan kaldırılmasını kararlaştırdık. Ve kendisinin öldürüleceği yeri tesbit ve infazın diğer noktalarını planladık.

...

"Derinkök'ün 1978 Eylül'ünde İpekçi'nin ortadan kaldırılmasını istemesi ve bunun için de Uğurlu'ya başvurmasından sonra Uğurlu ile on beş gün kadar devamlı ilişkide oldum. Bu zaman içinde Derinkök ile benim bir temasım olmadı. O günden sonra İpekçi ile ilgili bilgiler toplamaya başladım. Cinayette, Oral Çelik ve Yalçın Özbey de yer alacaklarından, beraberce olayda kullanılmak üzere Renault marka beyaz bir araba kullanılmasını kararlaştırdık. Bu araba, daha önce Yalçın adına Adana'dan satın alınmıştı. Ayrıca, bu olay için bir de şoför bulma gereğini düşündük. Bulduğumuz şoför Yavuz Çaylan'dı. 1979 Ocak ayının ortalarında Abuzer'in bürosunda yapılan toplantıda aramızda iş bölümü yapıldı. Çaylan, şoförlük yapacaktı. İpekçi'ye ateş edecek olanlar Oral Çelik ve Yalçın Özbey'dir. Ben bilgi toplamaya devam edecektim. Abuzer ise bizi koruma görevini üstlenmişti."

Ağca, Türkiye'deki ifadelerinde Oral Çelik'ten, Yalçın Özbey'den bu biçimde söz etmiş değildi. Bu ifadeyi verdiği zaman Mehmet Şener güç durumdaydı; İsviçre'de tutuklanmış, Türkiye'ye geri verilmesi isteği reddedilmişti. Oral Çelik ise İngiltere'de izini kaybetmeyi başarmıştı. Yalçın Özbey için tehlike yoktu. Bu nedenle ifadelerinde Mehmet Şener ve kendisini aklayıp, Oral Çelik ve Yalçın Özbey'i suçlamayı uygun görmüştü. Özbey adı ilk olarak 13 Temmuz 1979 günü ortaya atılmıştı; Ağca adına bankaya para yatıran Özbey ile ilgili hiç kimse araştırma yapmamıştı.

Ağca, 9 Şubat 1983 günü, Uğur Mumcu'ya, Rebibbia Cezaevi'nin sorgu

odasında da bir aktör ustalığı ile "İpekçi'yi Oral Çelik öldürdü" demişti.

Şimdi bir başka açıklama yapıyordu:

"İpekçi'ye fiilen ateş eden Özbey'dir..."

Ağca'nın "İpekçi'yi öldüren isim" diye tanıttığı Özbey, Almanya'ya kaçtı. 1993'te uyuşturucudan yakalandı, tutuklu iken kendisine koruma ve yeni kimlik verilirse önemli bilgiler açıklayacağını söyledi. Bunun üzerine bir İçişleri Bakanlığı görevlisi 1995'te kendisiyle hapiste görüştü. Bu görüşmeye ait teyp bantları daha sonra Oral Çelik'in yargılandığı İpekçi davasında mahkemece istendi; bantların imha edildiği söylendi. Özbey, bir süre sonra Brüksel'de bir tren istasyonunda yeniden yakalandı. Ama Türkiye'nin iade talebi gecikince Belçika, İnterpol'ün aradığı Özbey'i 24 saat içinde serbest bıraktı. Özbey'in halen Brüksel'de ticaretle uğraştığı sanılıyor.

Ağca konusunda kimi varsayıma, kimi gerçeklerin saptırılmasına dayanan birçok yorum türetiliyordu. Örneğin İtalya'nın mafyaya benzer örgütlerinden biri olan "Camorra"nın liderlerinden Raffaelo Cutolo'nun cezaevinde Ağca ile beraber kaldıkları, Hıristiyan Demokrat Parti ileri gelenleri ile yakınlığı bulunan Cutolo'nun Ağca'ya Bulgar bağlantısı konusunda itiraflar yapmayı salık verdiği de ileri sürülmekteydi. İtalyan gizli istihbarat örgütünün P-2 Locası ile olan yakın ilişkisi ve İtalya'da patlak veren uyuşturucu madde ve silah kaçakçılığı olayları konuya daha başka yorumlar da ekliyordu.

Carter'ın güvenlik danışmanı ve Ankara'daki eski "CIA istasyon şefi" Paul Henze, olayın baştan sona KGB tarafından düzenlendiği kanısındaydı; Sovyet yazarı Andronov ise bütün olup bitenlerin CIA tarafından düzenlendiği kanısındaydı. Hangisi doğruydu?

Uğur Mumcu bu tartışmalara, CIA'nın da, KGB'nin de iddialarının varsayımlara dayandığı, gerçeklerin belgeyle kanıtlanması gerektiği yanıtıyla son noktayı koyuyordu:

> *"Gerçekleri bilinçli bir çaba ile saptırmaya çalışan Henze, Sovyet meslektaşı Andronov gibi, bir yandan olayları kendi amacına göre yorumlarken, öte yandan da nesnel gerçekleri sergilemeye çalışanları suçlamaktadır. Sovyet yazarı Andronov'un Henze gibi, gazeteciliği dışında ayrıca istihbaratçılığı var mıdır, bilemiyorum. Ancak, her ikisinin de iyi araştırmacı olmadıkları gibi kötü birer istihbaratçı oldukları, yazdıkları yazılardan bellidir.*
>
> *Papa suikastını araştırırken, varsayımları ve ideolojileri bir yana bırakmak gerekir. Çünkü, olay, öncelikle somut kanıtlarla açıklanabilecek ve yorumlanabilecektir. Bu yüzden, gerek İpekçi cinayetinde, gerekse Papa suikastında ayrıntılara inip, suç örgütünü ve bu suç örgütünün eylemlere giriştiği ülke ve ortamdaki olaylara göz atmak ge-*

rekir. Bunu yapmazsak, genel kuramlar ve kuşkulu varsayımlarla zaman yitiririz.

Papa suikastından önce ve sonra İtalya hangi olayları yaşıyordu? Papa'lık o günlerde hangi sorunlarla karşı karşıyaydı? Ağca'nın ilişkili bulunduğu kaçakçılık örgütleri hangi örgütlerde etkindi? Türk mafyası ile İtalyan ve Fransız mafyaları arasında ne gibi ilişkiler bulunmaktaydı? Banker Calvi kimdi? Vatikan ile Calvi'nin ne gibi bir ilişkisi vardı? Calvi'nin İtalya'daki sağ örgütlerle bir ilgisi olabilir miydi? Gaziantep'ten Sicilya'ya uzanan kaçakçılık ağında kimlerin adları geçmekteydi? P-2 Locası skandalı neydi? Kimlerdi bu skandala karışanlar?

Teori üretmek yerine olayların bu yönlerini araştırmak gerekmiyor muydu?"[16]

Oral Çelik iade ediliyor...

İpekçi cinayeti ve Papa suikastının kilit ismi olarak bilinen ülkücü Oral Çelik, 1985'te İsviçre'de Çatlı ve Şener'le birlikte yakalandı. 10 gün sonra serbest bırakıldı. 1986'da bu kez Fransa'da uyuşturucudan yakalandı. Uyuşturucu ticaretinden bir süre Fransa'da sonra İtalya'da hapis yattı. En son İsviçre'de yargılandı. 1996 yılında kendi isteğiyle İsviçre'den Türkiye'ye iade edildi.

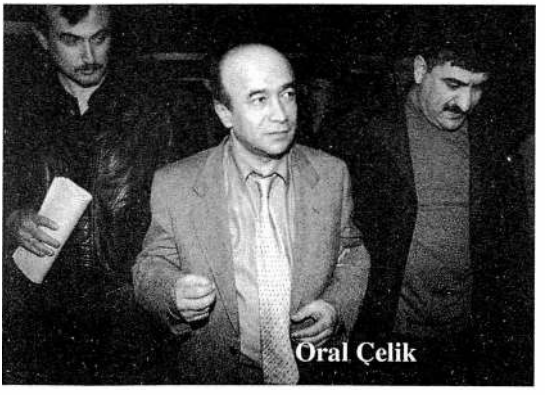
Oral Çelik

Oral Çelik, İpekçi cinayetine iştirak etmek ve 7 Haziran 1979 tarihinde Malatya'da Turan Emeksiz Lisesi öğretmeni Nevzat Yıldırım'ı öldürmek suçlarından iki ayrı davadan yargılanacaktı.

Ortaya çıkan bir tanık İpekçi'ye Çelik'in ateş ettiğini gördüğünü açıklamıştı. Abdullah Yavuz adlı tanık, "Güvenliğimi sağlarsanız mahkemede tanıklık yaparım" demiş, ancak can güvenliği sağlanamadığı için tanıklıktan vazgeçmişti. Abdi İpekçi cinayetine yardımcı olduğu iddiasıyla 20 yıldan az olmamak üzere ağır hapis cezası istemiyle yargılanan ülkücü Oral Çelik kanıt yetersizliğinden 28 Mayıs 1999 tarihinde beraat etti.

---

[16] **Uğur Mumcu, Papa-Mafya-Ağca, um:ag yayınları, 24. Baskı, Ankara, 2000.**

İstanbul 4. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşmaya sanık Oral Çelik asker olduğu için katılmazken, İpekçi'nin kızı Nükhet İpekçi İzet ile müdahil ve sanık avukatları duruşmada hazır bulundu.

Duruşmanın başında esasa ilişkin söz alan İpekçi ailesinin avukatı Turgut Kazan, çete ilişkilerine dayanan cinayetlerde soruşturmayı kilitleyen odaklarla baş edilemediğini ifade etti. Cinayetin çözülebilmesi için siyasal kararlılık gerektiğini vurgulayan Kazan, "Oysa tersi yapıldı. Önce ortaya çıkan bir tanıkla oynandı. Sonra bir ifadenin imha edildiği açıklandı. Garip tir, çok önemli bir cinayetin failini sorgulamaya giden iki MİT görevlisi onun ne söylediğini hatırlayamıyordu" dedi. Kazan, İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın İtalyan savcı Martella ile Versailles Mahkemesi'ne verdiği ifadelerde, İpekçi suikastında Çelik ile beraber olduğunu söylediğini de anımsattı. Çelik'in Ağca'yı cezaevinden kaçırmasının, cinayetteki rolünün ayrı bir kanıtı olduğunu ifade eden Kazan, bu ilişkinin "örgütsel" yönünü de vurguladı. Tanık Abdullah Yavuz'un, aldığı tehditler nedeniyle korktuğunu ve Çelik'i teşhis edemediğini söyleyen Kazan, korkuya dayalı bir tanık ifadesinin Çelik'i aklamaya yetmeyeceğini de sözlerine ekledi.

Daha sonra söz alan Nükhet İpekçi İzet, babasının Türk bayrağına sarılı bir tabut ile toprağa verildiğini, arkasından "basın şehidi", "demokrasi şehidi" dendiğini anımsatarak, "Ben öç alma duygusuyla hareket etmiyorum. Ben bir sınıflama görmekteyim. Bugün de pek çok şehit var. Fakat ben olanlara bakıyorum da benim babam ve onun gibiler 2. sınıf şehitler miydi?" dedi. İzet, karar verilirken toplum vicdanının dikkate alınmasını istedi.

Esas hakkındaki görüşünü açıklayan Cumhuriyet Savcısı ise Çelik'in beraatı isteminde bulundu. Çelik'in avukatı İlhami Yelekçi, esas hakkındaki savunmasında, Çelik'in olaya karıştığına dair yeterli kanıt bulunmadığını savunarak beraatını istedi. Daha sonra kararını açıklayan mahkeme heyeti, Oral Çelik'in, cinayette kullanılan tabancayı sağladığı, olayı planladığı ve olay sırasında Ağca'ya eşlik ettiği yönünde "kesin ve inandırıcı" kanıtlar bulunmadığı gerekçesiyle beraatına karar verdi.

Karara üzüldüğü görülen Nükhet İpekçi İzet, adliye çıkışında gazetecilerin kararla ilgili sorularını, "20 yıllık hukuksuzluğu 2 dakikada açıklamak çok güç" diye yanıtladı.

18 Kasım 1999 tarihinde Yargıtay 1. Ceza Dairesi, İpekçi ailesinin avukatı Turgut Kazan'ın, "delil yetersizliğinden" verilen beraat kararına itirazını görüşerek sonuçlandırdı. İstanbul 4. Ceza Mahkemesi'nce verilen kararı onayan yüksek mahkemenin gerekçesinde, sanık Çelik'in bütün aşamalarda inkâra yönelik savunma yaptığı anımsatıldı.

Cinayet tanıkları Selim İleri ve Sadık Aktar'ın İpekçi'ye ateş edenin Mehmet Ali Ağca olduğu şeklinde değişmeyen kararlı anlatımı bulunduğu-

nun kaydedildiği gerekçede, Ağca'nın da ifadelerinde Çelik'ten söz etmediğine işaret edildi.

Olaydan 17 yıl sonra "olay yerinde silahla bekleyen üçüncü bir kişinin var olduğu" yolunda anlatımı saptanan tanığın, duruşmada Çelik'i teşhis edemediği kaydedildi.

Kararda, bombalı saldırı sonucu yaşamını yitiren Uğur Mumcu'nun Ağca ile 1983 yılında İtalya'daki görüşmesine de yer verildi. Mumcu'nun "İpekçi'yi sen mi öldürdün" sorusuna Ağca'nın, "Hayır" yanıtını verdiği anımsatılan kararda, Mumcu'nun, "Peki kim öldürdü" sorusuna ise Ağca'nın "Elbette Oral Çelik" yanıtını verdiğine dikkat çekildi. Kararda şöyle denildi:

> *"Ağca'nın 16 Haziran 1983'te Roma'da sorgu yargıcına verdiği ifadede, kendisinin Oral Çelik ile birlikte İpekçi'nin öldürülmesi eyleminin planlayıcısı arasında olduğu, ancak kendisinin olay yerinde bulunmayıp, eyleme fiilen iştirak etmediği, Çelik'in eylemde silahla gözcülük yaptığı yolundaki anlatımları, diğer anlatımları ile çelişkilidir."*

Kararda, elde edilen kanıtların mahkûmiyete yeter nitelikte ve derecede bulunmadığının isabetli olarak değerlendirildiği, yerel mahkemenin gerekçede gösterdiği kabul ve takdirin doğru olduğu belirtildi. Dairenin bu kararıyla Çelik'in beraat kararı kesinleşti.

Malatya 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nde ise daha ilginç bir durum ortaya çıktı. Oral Çelik Türkiye'ye gelmeden önce öğretmen Nevzat Yıldırım davasıyla ilgili tüm delilleri, sanık ve tanık ifadelerini kapsayan ana dosya kaybolmuştu.

Sonuçta, Avrupa cezaevlerinde toplam on yıl hapis yatan Oral Çelik, Türkiye'de 129 gün içinde özgürlüğüne kavuştu!

Oral Çelik, 2002 yılında, Papa II. Jean Paul'ü vurması için emri Kardinal Pecci'nin verdiğini ve suikastı İtalyan istihbaratından Brocconetti'nin organize ettiğini öne sürdü. Çelik, Mehmet Ali Ağca'nın Papa suikastında sadece bir piyon olduğunu savunurken kendisinin de "kurban" olduğunu iddia etti.

Çelik, Globalajans tarafından basılan ve Papa suikastını anlattığı **"Sır'rın Sırrı"** isimli kitabı için Ritz Carlton Otel'de bir basın toplantısı düzenledi. Toplantı için basına çağrı kitabın tanıtım kokteyli olarak yapılırken toplantıda kitap yerine basın mensuplarına sadece birer broşür dağıtıldı.

Konuşmasına, "Papa suikastından yargılandım, bunun için Fransızlar, İsviçreliler ve İtalyanlar tarafından rehin alındım. Buna bir de Türkler eklendi" diyerek başlayan Çelik, bütün bunların suikastın ardındaki gerçeklerin açığa çıkarılmaması için başına geldiğini savundu. Çelik, hatta toplantı

için otele gelirken polis tarafından engellendiğini de söyledi. Suikastla ilgili bugüne kadar yazılan bütün senaryoların yalan olduğunu ileri süren Çelik, bu konuda basının da yanıltıldığını söyledi. Çelik, suikastla ilgili kitabında yazdıklarını şöyle anlattı:

> *"Bir tarafta Bulgarlar, bir tarafta ülkücüler dediler. Bulgarlar ve ülkücüler asla bir araya gelmezdi. Buna bir de mafya eklediler. Öyle bir senaryonun tutarlılığı yoktu. Mahkeme de bunu kanıtladı zaten. Emri veren, Papa'yı vurdurtmak isteyen bir kardinal. Sinyör Pecci ve suç ortağı başka kardinaller var. Papa'yı bir kardinal vurduruyor, çünkü Papa Polonyalı. Bu kardinal de Polonyalı Papa ile düşman. Kendisi onun yerine geçmek için, Pecci denilen bu kardinal aynı zamanda daha önceki 45 günlük kardinali de vurdurtmuştu, zehirlemişti. Polis istihbaratı izini sürdü ama dokunulmazlığı olduğu için kimse bunu ne basına yansıttı ne de artı bir soruşturma yapıldı. Suikastta ikinci bir adam, İtalyan istihbaratının sonradan başına gelen Brocconetti diye bir adam. Pecci'nin emrini yerine getirdi. Suikastta İtalyan istihbaratından başka epeyce istihbarat örgütü var. Fransız istihbarat örgütü var, yalnız İtalyan istihbarat örgütü değil."*

Bir basın mensubunun "Papa'ya bir mesajınız var mı" sorusu üzerine, "Papa da gerçeği öğrensin. Zaten biliyordu. Vatikan, dünya kamuoyunun bunu bilmesini istemiyordu" yanıtını verdi.

Ağca İtalya'da affediliyor

İtalyan Cumhurbaşkanı Carlo Azeglio Ciampi tarafından sürpriz bir biçimde affedilen Mehmet Ali Ağca, 13 Haziran 2000 tarihinde Türkiye'ye getirildi. 1981'de Papa'ya suikast girişimi dolayısıyla ömür boyu hapis cezasına çarptırılan ve 19 yıldır Roma yakınındaki Ancona Cezaevi'nde yatmakta olan Ağca, bu tarihten 4 yıl önce İtalyan makamları nezdinde af isteğinde bulunmuştu.

Ağca'nın Türkiye'ye getirilişi dolayısıyla bir basın toplantısı düzenleyen Adalet Bakanı Hikmet Sami Türk, Türkiye'ye şartlı iade edilen Ağca'nın Abdi İpekçi cinayeti davasından aldığı idam cezası dolayısıyla 10 yıl hapis yatacağını söyledi. Türk ayrıca Ağca hakkında bir gasp suçundan dolayı tutuklama kararı bulunduğu ve bu davanın zaman aşımına uğramadığını bildirdi. Bakan, Ağca'nın sorgulanamayacağını ancak bazı olayların aydınlatılması için tanık olarak dinlenebileceğini belirtiyordu.

Kartal Özel Tip Cezaevi'nde özel bir odaya konulan Ağca, 16 Haziran'da 23 yıl aradan sonra yeniden Türk adaletinin karşısına çıktı. Kadıköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde gasp suçundan ifade veren Ağca, kameraları

ve foto muhabirlerini görünce yerinden kalkarak İpekçi cinayetiyle ilgili açıklama yapmak istediğini söyledi. Ağca, "Ben İpekçi'nin katili değilim. Ben sadece aktördüm. O senaryoda katil rolünü oynayan bir aktördüm. Bunların hepsi masaldır. İpekçi'nin sırları Bekir Çelenk'in ölümüyle kayboldu gitti. Gasp hikâyeleri, soygun hikâyeleri hepsi masal. Ben masumum efendim, kesinlikle masumum" dedi. Bu sırada mahkeme başkanı Nusret İnce, "İfadeni mahkemeye vereceksin, basına değil" diyerek Ağca'yı uyardı.

Yerli ve yabancı çok sayıda gazeteci ise bir önceki günden ve sabahın erken saatlerinden itibaren Kadıköy Adliyesi'ni adeta abluka altına almıştı. Tutulduğu Kartal Özel Tip Cezaevi'nden saat 12.35 sıralarında çıkarılan Mehmet Ali Ağca, yoğun güvenlik önlemleri altında zırhlı bir araç içerisinde Kadıköy Adliyesi'ne getirildi. Polis Kadıköy Adliyesi çevresinde de olağanüstü yoğun önlemler alırken mahkemeye elleri arkasından kelepçeli olarak getirilen Ağca'nın üzerine açık mavi bir gömlek giydiği ve çok sakin olduğu gözlendi.

1. Ordu Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nde uzun süre görev yapan Nusret İnce'nin başkanlığını yaptığı Kadıköy 2. Ağır Ceza Mahkemesi'ndeki duruşma yaklaşık 35 dakika sürdü.

Ağca'nın, 1979 yılında Koşuyolu'ndaki Fruko Gazoz Fabrikası'nın deposundan 120 bin lira para çalınması ve bu olayda kullandıkları otomobili gasp ettiği iddia edilen davada gıyabi tutukluluğu vicahiye çevrildi.

Daha sonra yapılan hesaplamalar sonucunda ise Ağca'nın toplam yatması gereken süre 14 yıl olarak belirlendi.

Mehmet Ali Ağca'nın "İpekçi suikastının sırlarını bilen kilit isim" olarak söz ettiği Bekir Çelenk, ülkücü kesimin gizli servisler gözetiminde uyuşturucu ve silah kaçakçılığı yapan en önemli isimleri arasında yer alıyordu. 1985 yılında cezaevinde bulunurken "kalp krizi" sonucu ölen Bekir Çelenk'in adını yeniden gündeme getiren Mehmet Ali Ağca'nın gizemli açıklamaları "yine birilerine mesaj veriyor" yorumlarına neden oldu.

"Ağca bizim milli katilimiz..."

Şartlı Salıverme Yasası'ndan yararlandırılan, Milliyet Gazetesi Başyazarı İpekçi'nin katili ve Papa suikastının tetikçisi Ağca 12 Ocak 2006 günü serbest bırakıldı. Birçok suçu birlikte işlediği Oral Çelik'in adamları ve bir grup ülkücü tarafından "kahraman" gibi karşılanan Ağca, "ruhsal sorunları" nedeniyle askerlik yapmamak için başvuruda bulundu. Kardeşi Adnan Ağca, devlete teşekkür etti. Oral Çelik'in adamları cezaevi önünde kurban kesti.

Ağca'nın bir kez daha aftan yararlandırılmasına tepki gösteren İpekçi'nin kızı **Nükhet İpekçi İzet, "Ağca bizim milli katilimiz"** dedi. Ağca'nın ser-

Çocuklar!
Macera başlıyor
Tatilde Lola, Mola ve Havla'yla nefes kesen maceraya hazır mısın?
4 kitaplık bir set
HER KİTAPLA BİR SÜRPRİZ HEDİYE
Bugün kitapların her biri Milliyet'le sadece 1.75 YTL

Taktik İDDAA kazandırıyor
Rıdvan Dilmen, Bilal Meşe ve Halil Özer'in süper tahminleri, iddaa programındaki maçların detaylı analizi
Bugün Süper Taktik'te
taktik iddaa

30 GÜNDE ÇÖZÜM
İLİŞKİLER
Aşkınızı her zaman canlı tutmanın sihirli formülünü açıklayan muhteşem bir rehber
2. kupondan itibaren katılabilirsiniz

Milliyet
BASINDA GÜVEN
www.milliyet.com.tr
13 Ocak 2006 Cuma 25 YKr

İzdihamda beşi Türk, 367 hacı öldü

Hacda facia

MİNA'DA şeytan taşlamak için bir köprüden geçmeye çalışan çok sayıda hacı, bir otobüsten düşen bavullara takılınca büyük izdiham yaşandı. Aralarında 5 Türk hacının da bulunduğu 367 kişi öldü. Ölen Türklerin 4'ü kadın. 32 Türk yaralandı, 4 Türk kayıp. Olay yerine gelen askerler, cesetleri TIR'larla götürdüler. >> 12'de

Kuş gribinde son gelişmeler

Virüsün yaygın olduğu Van'da itlaflar sürüyor.

Virüs değişime uğramadı

DÜNYA Sağlık Örgütü WHO, Türkiye'den alınan örneklerin analizine göre kuş gribinin genetik yapısında önemli bir değişim gözlenmediğini açıkladı. ABD medyasına göre ise virüs, insanlara daha zararlı olacak şekilde değişime uğradı. >> 17'de

A'dan Z'ye Kuş Gribi

Kuş tüyü yastık tehlikeli değil

>> Yan dizisi 17'de

Bu ayıp Türkiye'ye yeter

KATİL ARAMIZDA

Fotoğraf: HÜSEYİN ÖZDEMİR

Abdi İpekçi'yi öldürmekten sadece 6 yıl yatan Ağca dün cezaevinden çıktı ve siyah bir Mercedes'e binip kayboldu

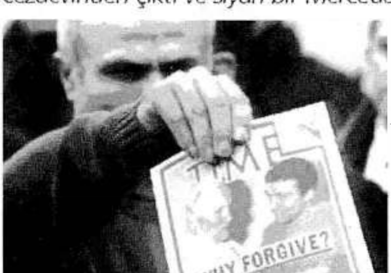

Ağca bir ara gazetecilere doğru döndü, elindeki TIME dergisinin eski sayısını gazetecilere gösterdi.

Çok sıkı koruma vardı

SABAH 09.30 sularında açılan Kartal Cezaevi'nin kapısının karşısında çok sayıda yerli, yabancı gazetecinin yanı sıra, ellerinde karanfillerle bekleyen ve lâirban kesen az sayıda Ağca destekçisi vardı. Büyük bir güvenlik çemberi içinde dışarı çıkan Mehmet Ali Ağca önce Pendik Devlet Hastanesi'ne, ardından da Pendik Askerlik Şubesi'ne götürüldü.

GATA'dan gizlice çıktı

ŞUBEDE adres bildiriminde bulunan Ağca, bir arkadaşına ait siyah Mercedes'e binerken, Papa ile fotoğrafının yer aldığı TIME dergisi kapağını gazetecilere gösterdi. Ağca buradan Tuzla Piyade Okulu'na gitti. Son durağı GATA'ydı. Hastane çıkışı medyayı atlatarak kaybolan Ağca'nın askerliğe elverişli olup olmadığı incelenecek. >> LÜBE AYAR'ın haberi 14'te

Kuş gribi ve Ağca

Kendi canına aldırmayan insanlar, 27 yıl önce katledilen İpekçi'nin canının hesabını mı soracaklar?

Hasan Pulur >> 3'te

En kritik konu

Bakan Çiçek "Kritik nokta Ağca'nın İtalya'da ne kadar yattığı. 20 değil de 19 yılla cezaevine döner" diyor.

Taha Akyol >> 15'te

Katillerin zaferi

Ve Ağca serbest! İpekçi cinayetinden çeyrek yüzyıl sonra Türkiye yine karanlıklar içinde yürüyor.

Melih Aşık >> 13'te

'Gladio' yaşıyor

'Türk Gladio'su hâlâ varlığını sürdürüyor olmalı ki, Adalet Bakanı bile Ağca çıktıktan sonra konuşabiliyor!

Derya Sazak >> 19'da

12 Ocak utancı

Mehmet Ali Ağca'nın serbest bırakıldığı bu tarih ülkemiz için "Utanç Günü" ilan edilmelidir.

Abbas Güçlü >> 19'da

Kurtlar serbest!

Memleketi, bizim hiç bilemeyeceğimiz gizli inlerde idare eden "kurtlar" şimdi zafer çığlıkları atıyorlardır.

Ece Temelkuran >> 13'te

Japon Başbakanı, Ali Özdemir'e plaket verdi.

'Japonya hâlâ sizi konuşuyor'

JAPONYA Başbakanı Koizumi, İran - Irak savaşında Tahran'da mahsur kalan 215 Japon vatandaşını kurtaran emekli pilot Ali Özdemir ile görüşerek teşekkür etti. Koizumi, ülkesinde hâlâ Özdemir'in yaptığı kahramanlığın konuşulduğunu belirtti. >> 4'te

Süpermen olmadı Süpermen doğdu!

ADI Tolga, soyadı Çevik. Onunki bir inat öyküsü. Konservatuvarı kazanamadı ama yılmadı. ABD'de oyunculuk eğitimi aldı ve hazırlanmışa 'Organize İşler'in Süpermen'i Samet olarak çıktı. >> ASU MARO yazdı 2'de

Tolga Çevik

Sigara yasağında 'sınır' değişiyor >> 3'te

Bakan'dan geciken inceleme

'En kötü şöhretli Türk serbest'

AP, Reuters, AFP gibi ajanslar Mehmet Ali Ağca'nın tahliyesini dünyaya duyururken, "En kötü şöhretli Türk özgür kaldı" yorumunu yapaldı. >> 14'te

Rahşan Ecevit: Hata veya kasıt

RAHŞAN Ecevit "Biz yasayı çıkartırken Ağca'nın durumunu özellikle incelettik. Af'tan yararlanamaz" diyor. >> FİKRET BİLA 14'te

'Hukukta hata olabilir'

ADALET Bakanı Cemil Çiçek, Ağca'nın tahliyesi için "Hukukta hata olabilir. Tahliye edilmiş olması, o kişi açısından kazanılmış hak teşkil etmez" dedi. Çiçek, yazılı emir çıkartacağını ve Ağca dosyasının Yargıtay'da baştan sona yeniden inceleneceğini söyledi. >> 15'te

best kalacak olmasıyla ilgili olarak kamuoyuna mektupla seslenen İzet, İpekçi'nin öldürülmesinin ve Ağca'nın tahliye edilmesinin tüm Türkiye'nin sorunu olduğunu belirtti. Tüm toplumun Ağca'nın katilliğinden ve katletme girişiminden şikâyetçi olması gerektiğini ifade eden İzet şöyle devam etti:

> *"Ağca, bence sadece babam Abdi İpekçi'nin katili değil. Ben onu bizim milli katilimiz olarak görüyorum. O Vatikan'da Papa suikastı girişimiyle adını 'Türk katil' olarak duyurmuş biri. 'Katil' ile 'Türk' sözünün yan yana gelmesine sebep olan bir kişi. Onun katilliği hepimizi ilgilendirmeliydi. 'Türkler hem çok hem de kolay öldürür' görüntüsünden 'Türkler yaşama hakkına, insan hakkına saygılıdır' aşamasına geçebilmek için yapabilmeliydik. Bu aşamaya şu veya bu topluluğun içinde bulunmak için değil, kendi vicdanımız, insanlık onurumuz için gelebilmeliydik. Demek ki henüz o aşamaya gelmemişiz. Babam da Papa gibi sağ kalabilseydi, o da rahatlıkla kendi suikast girişimcisini affedebilirdi. İdam cezasına asla gönlü razı olmazdı. Bu, benim konum olmasın, benim fotoğrafım, iki ailenin karşılaşmasının fotoğrafı olmasın. Bugün gelinen aşama, bizim, hepimizin fotoğrafıdır."*

Adalet Bakanı Çiçek, tahliyenin kazanılmış bir hak olmadığını söylüyordu. Çiçek, "Savcılar dosyayı bir kez daha inceleyip bana gönderecekler. Ben de en kısa sürede yazılı emir yoluyla Yargıtay'a göndereceğim. Artık aflara bir nokta koymalıyız" diyordu

Mehmet Ali Ağca, gasp suçundan 5.5 yıldır tutuklu bulunduğu Kartal Cezaevi'nden tahliyesi sırasında polisin yoğun güvenlik önlemleri aldığı, çevredeki evlerin balkonlarına ve çatılarına keskin nişancıların yerleştirildiği görüldü. Cezaevinden sivil plakalı bir otomobille polisler eşliğinde çıkan Ağca, sağlık kontrolü için önce Pendik Devlet Hastanesi'ne götürüldü. Buradaki kısa muayenenin ardından Pendik Askerlik Şubesi'ne götürüldü. Şubede adres bildiriminde bulunan Ağca, askerlik yapıp yapmayacağının belirlenmesi amacıyla Tuzla Piyade Okulu'na sevk edildi. Askerlik şubesine elleri kelepçeli gelen Ağca, geniş güvenlik kontrolü altında siyah Mercedes'e binerek ayrıldı.

Ağca'nın arabasının önü burada kendisini desteklemeye gelen bir grup ülkücü tarafından kesildi. Büyük bir Türk bayrağı açan grup, "**Kahrolsun PKK, Kahrolsun Apo"** sloganı attı. Ağca'nın bindiği Mercedes yaklaşık 100 araçlık basın konvoyuyla birlikte Tuzla Piyade Okulu'na gitti.

Burada ruhsal durumunun bozuk olduğunu ve bu nedenle askerlik yapmaya uygun olmadığını savunan Ağca, bu kez de GATA Haydarpaşa Hastanesi'ne sevk edildi. Buradan ayrılırken Ağca'nın bindiği arabaya, içinde

siyah takım elbiseli adamların bulunduğu 3 araba korumalık yaptı. E-5 karayolunda Ağca'nın hemen arkasında yan yana hareket eden bu arabalar, gazetecilerin Ağca'ya yaklaşmaması için yavaş hareket ederken yolun trafiğe kapanmasına neden oldu.

Sözün bittiği yer

Papa'ya suikast düzenleyen, Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın tahliye edilmesi sert tepkilere neden oldu.

'Ağca'ya bir de ödül versinler'

Avukat Turgut Kazan, Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın tahliye edilecek olmasına böyle isyan etti

Bir suça iki kez af olmaz

İtalya-Türkiye farkı

ÖZEL HABER

İnanılmaz!

İtalyan ailede Ağca umudu

Ağca'nın tahliye edilmemesi için yaptığı itirazlar Kartal Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından reddedilen İpekçi ailesinin avukatı Turgut Kazan Ağca'nın serbest bırakılmasını "Sözün bittiği yer" olarak nitelendirdi. Hukukun ayaklar altına alındığını vurgulayan Kazan, "Söylenecek bir şey yok. Milli katilimiz herkese hayırlı olsun. İpekçi'yi öldüren kanlı katil bu kadar korunuyor ve güllerle karşılanıyorsa çocuklarımıza 'Cinayet işlemeyin' diyemeyiz" diye konuştu. Ağca'nın 2 kez aynı suçtan af kapsamına alındığını belirten Kazan, AİHM'ye gideceklerini söyledi.

Ağca'nın tahliye edilmesini değerlendiren Türkiye Barolar Birliği Başkanı Özdemir Özok, afların Türkiye'deki hukuk sisteminin balansını bozduğunu söyledi. Özok şunları kaydetti: "Anayasada evrensel hukuk kuralların-da herkes yasa karşısında eşit. Burada kişiye özgü bir yorum ve değerlendirme yapılamaz. O nedenle bugünkü geçerli hukuk kuralları bunu gerektiriyorsa bundan herkes yararlanacak. Kamu vicdanını rencide eden af konusunda çok duyarlı olmak lazım. Bu da bir ders oldu diye düşünüyorum. Bu konuda toplumsal vicdanın duyarlılığı önemli. Bu hakikaten popülist politikalarla, maalesef bugün de var halen, halk dalkavukluğu yapan politikacılar yüzünden hukuk sistemi gücünü kaybediyor."

SP Genel Başkanvekili Recai Kutan da Ankara'da partililerle bayramlaşırken gazetecilerin soruları üzerine "Sayın Adalet Bakanı bile 'ben meselenin hukuki boyutunu yeterince incelemedim' diyor. Bir Adalet Bakanı'nın,

dünya çapındaki bu olayı en azından kurmayları vasıtasıyla incelemesi gerekiyordu. Temenni ediyorum ki, bu Adalet Bakanı'nın ağzından çıkmamıştır. Saadet Partisi olarak böyle bir tahliyeyi hakikaten büyük bir hayretle karşıladığımızı ve yadırgadığımızı ifade etmek istiyorum" dedi.

Çağdaş Gazeteciler Derneği Başkanı Ahmet Abakay, "Ağca'nın serbest bırakılması, suçlunun ödüllendirilmesi, mağdurların cezalandırılmasıdır" dedi. Abakay, açıklamasında şu görüşlere yer verdi: "Adalet Bakanımız bu olaya el koyarak demokrasiyi ve hukukun üstünlüğü ilkesini yok eden masabaşı oyunlarını bozmalıdır. Eski bakan Hikmet Sami Türk, Ağca'nın cezasını bakan olduğu sırada hesapladıklarını, cezasının 2012'de dolacağını söylemektedir. Bu adalete olan güveni sıfıra indirir, suçluların hukuka egemen kurumlarca nasıl korunduğunu ortaya koyar. Adaletin, kişilere ve iktidara göre nasıl değiştirilebileceğini gösterir."

İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. F. Sokullu Akıncı, rejim değişikliği, darbe gibi önemli siyasal çalkantılardan sonra **'af'** ilan edildiğini anımsatarak "Aflar aslında hukuki muamelelerdir. Bizde ise cezaevleri kalabalık olduğu için af ilan edildi. Son afta halkta da bir isyan oldu. Yapılan af ile ne yazık ki suç mağdurları yine mağduriyet yaşıyor" dedi.

Toplumsal Etik Derneği Genel Başkanı Ahmet Akgün yaptığı açıklamada, "Mehmet Ali Ağca'nın Kartal Cezaevi'nden çıkışında arabasının üzerine çiçek atılmasını, Pendik Askerlik Şubesi önünde Türk bayrakları ile karşılanışını Türk toplumu adına kınıyoruz" dedi. Akgün, toplumun artık nerede, ne zaman ne yapacağını bilmesi gerektiğini de vurgulayarak şu açıklamayı yaptı:

"Türk bayrağını açmış kişilere 'Siz burada bunu neden yapıyorsunuz' diyen kişilerin bulunmayışı da bizi çok etkileyen, şok niteliğinde davranışlardır. Dernek olarak, toplumumuzu duyarlılığa davet ediyoruz. Neyi alkışlıyoruz? Bir süre sonra serbest kalma olasılığı olan Abdullah Öcalan için de aynı şeyler mi yapılacak? Üzüntümüzü kamuoyuna saygı ile duyuruz."

Kral çıplak...

Uğur Mumcu Araştırmacı Gazetecilik (**um:ag**) Vakfı Başkanı Güldal Mumcu, Milliyet Gazetesi Genel Yayın Müdürü Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca'nın tahliye edilmesini, "Cinayet işleyenlerin bu şekilde dışarı çıkarılması, en çok, toplum üstünde yılgınlık yaratmaya yarayacaktır. Topluma, sormayın, soruşturmayın, hakkınızı aramayın, nasılsa bir sonuç çıkmayacak demeye getiriyorlar" sözleriyle değerlendirdi. Ağca'yı geçmişte

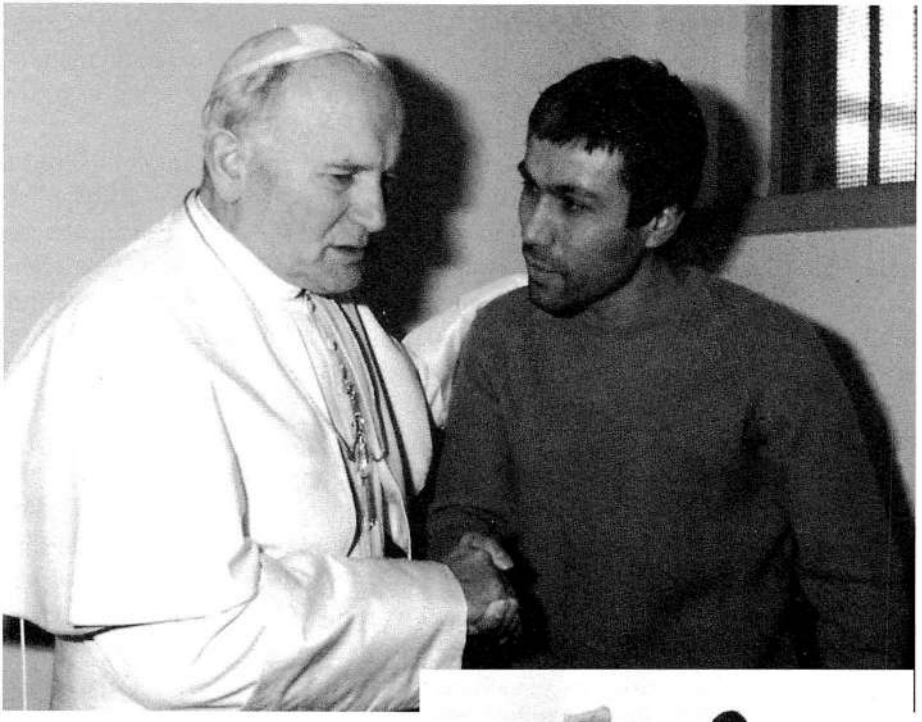

tutuklu bulunduğu cezaevinden çıkaran güçler ile bugün serbest bırakılmasına göz yuman güçlerin aynılığına inandığını kaydeden Güldal Mumcu, "Faili belli olanı bu kadar koruyup kollayan bir yapı, faili belli olamayanı arar mı hiç? Aramaz. Onu kolluyor çünkü" dedi.

Mumcu, Ağca'nın serbest bırakılmasıyla ilgili görüşlerini açıklarken "Ortada bir cinayet var. Bu cinayetin yaptırımı meydanda. Bunun karşılığında cinayeti işleyen kişi cezanın gerektirdiği süreyi hapishanede geçirmezse kamu vicdanında adalete olan güven sarsılır. İpekçi'yi öldürmüş, cinayet işlemiş bir caninin yasa hükümleri hiçe sayılıp gereken cezayı yeterince çekmeden salıverilmiş olması, herkesin vicdanını rahatsız eder" diye konuştu.

Güldal Mumcu, İpekçi'nin öldürülmesiyle ilgili ikinci davanın Uğur Mumcu'nun o dönemde olayı ve dava dosyasını inceleyerek yaptığı yayınlar üzerine açıldığını anımsatarak sözlerini şöyle sürdürdü:

"Uğur Mumcu, İpekçi cinayetini irdeledi ve ikinci davanın açılmasını sağladı. O dönemde İpekçi cinayeti ve Papa suikastı konusunda, bu olayları araştıran ve irdeleyen Ağca Dosyası ve Papa-Mafya-Ağca adlı iki kitap yazdı. Bu suikastlarla ilgili, köşesinde o kadar çok yazı yazdı ki, bazı kişiler ve hatta meslektaşları, bu konular hakkında o kadar çok yazı yazmasını kınadılar. Gerçekte ise o, fikri takip diye adlandırdığı, bir olayı sonuna kadar takip etme alışkanlığını gazeteciliğe getirmek istiyordu. Bunu birçok yazısında altını çizerek belirtmiştir. Toplumda sorgulama geleneği gelişmezse olayların aydınlatılması, bağlantıların ortaya çıkması zorlaşır. Ülkemizde artık her bir bireyin bu konuları sormasının zamanı gelmiştir. Ağca, Papa suikastı öncesi hapishaneden kaçırılmıştı. Hapishaneden bir mahkûmun kaçırılması belli bağlantıları olduğunu gösterir. Gerçekler bütün çıplaklığıyla ortada ama yetkililer bunu itiraf edemiyorlar. Aslında kral çıplak."

Son günlerde yaşanan tablonun Ağca'yı hapishaneden kaçıran güçler ile serbest bırakan güçlerin aynılığına işaret ettiğini belirten Güldal Mumcu, "Zaten Ağca tutuklandığı ilk günden itibaren fütursuzca ve rahatlıkla 'Ben çıkacağım' sözünü söylemişti. Ağca, Papa'nın canına kastetmek suçunun cezasını çekti yaklaşık 20 yıl boyunca İtalya'da. Ancak Türkiye'de işlediği cinayetten yatmadı" diye konuştu. Ağca'nın tahliyesinden sonra gelişen olaylara da değinen Mumcu, şu görüşlere yer verdi:

"İpekçi ailesinin gösterdiği tepki son derece haklı. Cezaevinden çıkan Ağca'nın yakınları gayet rahat bir biçimde 'Bir de Abdi İpekçi'nin kimliğine bakmak lazım' diyorlar. Yani bir kişinin kimliği bir cinayeti haklı çıkarırmış gibi, faşizan bir duyguyla insanların üstüne geliyorlar. Katledilen kişinin yakınlarını sindirmeye çalışıyorlar, neredeyse suçlu konumuna düşürüyorlar. Cinayet işleyenden utanma beklenmez ama, biraz geriye çekilmek ne kelime, bir de çok haklılarmış gibi bir tavır sergiliyorlar. Oysa haklı olan biziz. Davayı sonuna kadar götürmek zorunda bırakılan biziz. Arkamızı dayayacak adalet bulmakta zorlanıyoruz. Öyle bir ülke haline geldik ki, bu ülkede cinayet işleyenler kahraman haline geldiler. Katiller, bayraklarla karşılanıyorlar, kahraman muamelesi görüyorlar."

"Papa benim saçlarımı okşamadı"

Mehmet Ali Ağca'nın serbest bırakılmasının yankıları sürerken, İpekçi'nin kızı Nükhet İpekçi, The Sunday Times gazetesi ile yaptığı söyleşide Papa'nın Ağca'yı okşamasının yanlış olduğunu belirtti. Nükhet İpekçi, Papa'yı kastederek "Hiç bir zaman babamı kaybettiğim için başımı okşayıp beni teselli eden biri olmadı" diye konuştu. Nükhet İpekçi, İngiltere'de pazar günlerinde yayımlanan The Sunday Times gazetesi ile yaptığı söyleşide

Papa II. John Paul'un Ağca'ya yönelik tavrını eleştirdi. "Çok zor oldu. Dava yeniden açılmalı. Adalet yerini bulsun" diyen İpekçi, Papa'nın suikast girişiminin ardından televizyonda Ağca'nın fotoğrafını gördüğü zaman ne hissettiğini anlatırken de "Saldırganın fotoğrafını gösterdiklerinde, 'Hayret, bu günlerde tüm katiller birbirine benziyor' diye düşündüm ancak ismi söylendiğinde kanım dondu. Babamı öldüren adamdı. İnanamadım" diye konuştu.

İpekçi, Papa'nın cezaevinde ziyaret ettiğinde Ağca'nın başını okşarken çekilen görüntüler karşısında neler hissettiğini de anlatan İpekçi, şunları söyledi: "Yanlış idi. Bir yandan, bunun ruhaniliğini hissettim ancak daha sonra şöyle düşündüm: Hiçbir zaman Papa gibi biri babamı kaybettiğim için yanıma gelip başımı okşamadı ve beni teselli etmedi. Papa'nın daha iyi bilgilenmiş olmasını isterdim."

Nükhet İpekçi, Mehmet Ali Ağca'nın cezaevinden kaçmasına yardım eden güçlerin hâlâ aktif olduğu inancını da dile getirdi.

Tarihi hatadan dönüldü

Hesap hatasına resmi itiraf

Milliyet GÜNÜN HABERİ

Ağca'nın tahliye hesabını yapan savcılık, İtalya'da 20 yıl değil 19 yıl 1 ay yattığını doğruladı. Bakan Çiçek ise, "İtalya'daki ceza, Türkiye'dekinden düşülemez" dedi

Komisyon inceledi

MEHMET Ali Ağca'nın tahliyesini sağlayan Kartal Cumhuriyet Başsavcılığı, hesaptaki hatayı fark etti. Başsavcılık, savcılardan oluşan bir komisyonla yaptığı yeniden inceleme sonucunda, Ağca'nın İtalya'da yattığı 19 yıl 1 ayın, müddetnamede 20 yıl olarak hesaplandığını belirledi. Bakanlığa gönderilen yazıda, "yorum yanlışlığından hata yapılmış olabileceği" ifade edildi.

Yazılı emirle itiraz

ADALET Bakanı Cemil Çiçek ise Ağca'nın tahliyesini sağlayan hesaba yazılı emirle itiraz etti. Çiçek başvurusunda, Ağca'nın İtalya'da "Papa'ya suikast girişimi"nden yattığını hatırlattı. Bu ülkedeki cezaların birlikte infazına ve mahsubuna imkân olmadığını kaydeden Çiçek, İtalya'da 19 yıl 1 ay yatan Ağca için 20 yıllık ordinerin de hatalı olduğunu vurguladı. >> sayfa 19'da

Mehmet Ali Ağca, tahliyesinin ardından her gün iki kez giderek imza atması gereken karakola gitmedi. İzini kaybettiren Ağca'nın, karakolu telefonla arayarak 'gelemeyeceğini' söylediği öğrenildi. İstanbul Valisi Muammer Güler de Ağca'nın kentteki hiçbir karakola gitmediğini açıkladı.

Ağca'yı cezaevinden alan araç Pendik'te bulundu. Aracın sahibi olan işadamı Fetih Bayram Kıral, aracın Turan Sümer adlı kişiye satıldığını ancak devir işlemlerinin tamamlanmadığını belirtti.

Ülkücü katil Ağca'nın serbest bırakılmasını, "geçmişte verilen sözlerin tutulması" olarak değerlendiren hukukçular, sistemi yaratanların sorgulanmasını istedi. Avukat Rasim Öz, "Tahliye kararıyla başkaları özendirilmek isteniyor" görüşünü dile getirirken eski İstanbul Barosu Başkanı Yücel Sayman, "Ağca'yı sistem koruyor. Katiller aramızda" dedi. Susurluk Komisyonu üyesi Fikri Sağlar tahliyenin "modern kaçırma" olduğunu vurguladı.

Abdi İpekçi'nin katili Mehmet Ali Ağca Gülhane Askeri Tıp Akademisi'nden askerlik yapamayacağına dair "çürük" raporu aldı. Yüzünü gizle-

AİT OLDUĞU YERDE

UYARMIŞTIK

Yargıtay, Adalet Bakanı Çiçek'in başvurusu üzerine ülkücü katil Ağca'nın tahliye kararını bozdu. Kartal'da bir evde yakalanan Ağca, yeniden cezaevine konuldu

'İtalya'daki süre indirilemez'

En az 8 yıl daha yatacak

www.milliyet.com.tr

Milliyet

BASINDA GÜVEN

21 Ocak 2006 Cumartesi 30 YKr

yerek hastaneye giden Ağca'ya verilen raporun fiziksel mi, psikolojik nedenlerle mi verildiği ise netlik kazanmadı. Bu arada Ağca'nın cezaevinden çıktığı günün akşamında Abdullah Çatlı'nın eşi Meral Çatlı'yı Florya'daki evinde ziyaret ettiği ortaya çıktı.

Polis, tahliye edildiği 12 Ocak günü Ağca'yı "**serbest bırakılması**" nedeniyle izlemeye almamıştı. Ancak bir gün sonra bütün gazetelerde tahliyenin yanlış olduğu ve Ağca'nın bu süre içinde kaçacağı bilgileri yer aldı. Bunun üzerine polis, Ağca hakkında istihbarat çalışmasına başladı. Ağca'nın nerede olduğuyla ilgili polisin aldığı ilk istihbarat, Ağca'nın "**reisi**" Abdullah Çatlı'nın eşi Meral Çatlı'nın evi oldu. Bu istihbaratı değerlendiren polis, Meral Çatlı'nın, eşi tarafından 1990'lı yıllarda alınan Florya'daki evi yaklaşık 1 ay önce boşalttığını tespit etti. Polis, Ağca'nın Meral Çatlı'yı yine Florya'daki kızının evinde ziyaret ettiğini belirledi. Ağca, bu ziyareti, cezaevinden çıkarken bindiği Mercedes marka araç yerine eski model Opel bir arabayla gerçekleştirdi.

Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Mehmet Ali Ağca'nın tartışmalı tahliye kararının yazılı emir yoluyla bozulması istemini 17 Ocak günü Yargıtay'a gönderdi. Adalet Bakanlığı'nın yazısında, Ağca'nın İtalya'da yattığı hapis cezasının Türkiye'deki cezasından düşülmesinin olanaksız olduğu vurgulandı. Adalet Bakanı Cemil Çiçek, Ağca'nın tahliye kararının yazılı emir yoluyla bozulması istemini Yargıtay'a gönderdi. Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısı Nuri Ok, kendisine iletilen dosyayı hemen işleme koyarak üst yazıyla Yargıtay 1. Ceza Dairesi'ne gönderdi. Bu arada, Abdi İpekçi'nin eşi Sibel İpekçi, Ağca'nın yakalanması istemiyle mahkemeye başvurmuştu.

20 Ocak günü, yanlış, Yargıtay'dan döndü. Tahliye kararı oybirliğiyle

bozulan ülkücü katil Ağca, Kartal'da gözaltına alındı. 1. Ceza Dairesi'nin kararında, Ağca'nın Abdi İpekçi'yi öldürmesi, yargılanıp hüküm giymesi ve yurtdışına kaçışı ile Papa II. Jean Paul'e yönelik suikast girişiminin yargısal süreci anlatıldı. Kartal 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin Ağca'yı tahliye kararı verdiği ve bu karara karşı yapılan itirazın da 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nce reddedildiği anımsatıldı. Kararda, Yargıtay Ceza Genel Kurulu'nun kamuoyunda "Özal affı" ile "Rahşan affı" olarak bilinen af yasaları karşılaştırıldığında, Abdi İpekçi cinayeti nedeniyle Ağca'nın en lehine olan yasanın "Özal affı" olduğu tespitine yer verildi. Özal affının uygulanması nedeniyle Ağca'nın "Rahşan affından" da ayrıca yararlanamayacağına işaret edildi. Ağca'nın tahliyesi için hazırlanan müddetnamede, "Rahşan affı" nedeniyle de 10 yıllık indirim yapılmıştı.

Papa'ya yönelik suikast girişimi nedeniyle İtalya'da gözaltında, tutuklulukta ve hükümlülükte geçen sürenin, Türkiye'de işlediği suçlarından dolayı verilen cezalardan indirilmesinin yasal dayanağının bulunmadığına işaret edilen kararda, şöyle denildi:

> *"Bu nedenlerle, hükümlünün cezalarından, öldürme suçundan gözetim ve tutuklulukta geçen 153 gün ile iade sırasında yolda geçirdiği bir günlük sürenin indirilmesi gerekirken, İtalya'da geçirilen ve yanlış hesaplanan 20 yıl ile 4616 Sayılı Yasa (Rahşan affı) uyarınca 10 yıllık sürelerin mahsubu sonucu erken koşullu salıverilmeye ilişkin Kartal 1. Ağır Ceza Mahkemesi'nin kararına karşı yapılan itirazı reddeden, Kartal 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nin hükmü yerinde görülmediğinden bozulmasına karar verilmesi gerekmiştir."*

Dairenin kararı uyarınca, Ağca'nın yalnızca İpekçi cinayeti nedeniyle 2010'a kadar cezaevinde kalması gerekiyor. Kararda Ağca'nın 2 gasp suçuna ilişkin açıkça bir hüküm yer almadı. Ancak, karar uyarınca tahliyeye karar veren adli makamlarca, gasp suçlarının da Ağca'nın tahliye tarihi hesaplanırken dikkate alınması gerekiyor. Ağca, gasp suçlarından toplam 36 yıl ceza almıştı. Ancak, TCY'de gasp suçunun üst sınırı 10 yıl olarak öngörüldü. Buna göre Ağca'nın iki gasptan toplam 20 yıl hapis cezası oluyor. Bu cezanın beşte birini çekmesi gerektiğinden Ağca'nın gasp nedeniyle de cezaevinde 4 yıl yatması gerekiyor. Dolayısıyla Ağca, Abdi İpekçi ve gasp suçlarından toplam 14 yıl hapis yatacak. Ağca, firarı öncesinde cezaevinde geçirdiği 153 gün ile İtalya'dan Türkiye'ye iadesi sırasında yolda geçen 1 günü de cezasından düşüleceğinden ancak Ocak 2014 tarihinde tahliye olabilecek.

Nükhet İpekçi İzet:

"Kendimizi kandırmayalım"

Aslında benim anılarım yok.

Olanları geçmişte bırakmadım, o anları hep içimde taşıyorum.

İlk günlerden itibaren babamla olan anılarımı okurlara, seyircilere anlatmam sık sık istenirdi. Bir kaza, bir hastalık olsa başka olurdu. Ben babamı, onunla olan çok güzel anılarımı anlatabilirdim. Ama kanlı bir oyunun içindeki binlerce ölünün, binlerce yakınından biri olarak, anılarımın tek kişilik olamayacağını dile getirmek istedim hep. Konuşulması gereken öncelikli konunun, cinayet olduğunu vurgulamak istedim. Bunun nasıl söyleneceğini öğrenmem zaman aldı. Başımıza gelenleri, başımızdan aşağı geçirilen çuvalları, gazete yazılarından okuyarak öğrendim. Hissedip sezip de dile getiremediklerimin kelimelerini, gazetecilerden ödünç aldım, içselleştirdim.

Geçen hafta, yirmi beş yıl önceye dayanan bir an, "beni anlat beni anlat" diye içimden taşıp durdu.

Yeni evliydik, babamı hiç tanımamış olan eşim, gençlik berberine gitmeyi sürdürüyordu. Berberi o hafta, bir müşterisine karşı, babamı nasıl savunduğunu anlatmış: Dükkanda "Abdi İpekçi aslen Ermeniydi" diye bir tartışma konusu açılmış, berber Samim Bey, büyük bir güvenle, "Yok öyle bir şey, olsaydı bilirdim, benden iyi kimse bilemez, çünkü damadını ben tıraş ediyorum" diye meseleye büyük bir kesinlikle son noktayı koymuş.

Neden Ermeni olunmamalı? Üçüncü bir şahıs, neden Ermeni olmayanı aklamak için uğraşmalı? Öldürttürülmüş birinin arkasından o Ermeniydi yani belki de bir anlamda katli vacipti gibi bir eda, neden takınılmalı? Bu gibi soruları hep içimde taşıyordum.

Sihirli kelimeler

Ölülerimiz hepimizin ölüleri çoğalıyor. Anma günlerinde biz birbirimizi bilen kişiler, yıllar geçtikçe azalan kalabalıklar, küçük kümeler halinde bir meydana, bir salona, bir mezar başına toplanıyoruz. Çiçekler, güvercinler, mumlar eşliğinde karanlığa karşı ıslık çalarcasına umuttan söz ediyoruz. Kendi taleplerimizi kendi kendimize tekrar ediyoruz. Bu anları yaşadıkça, ne kadar az olduğumuzu ve bunun iyi niyetli ama nafile bir çabadan öteye gitmediğini fark ediyorum. Her seferinde hukuk arayışının, adalet duygusunun, güvenliğin, toplumsal bütünlüğün bu şekilde oluşturulamadığı aklıma

geliyor. Belki de böylece bir avunmaya, oyalanmaya sürüklendiğimizin çelişkisi aklıma takılıyor.

Duruşma salonlarının karanfil kokmadığını, oralarda güvercin uçurtulmadığını çok iyi biliyorum. Ama tanıdığım bir katilin, kuş uçmaz askeri hapisten nasıl da kaçırtılabildiğini ve kaçırılmasının hâlâ adalet ve hukuk çerçevesinde incelenip bir sonuca ulaşılmadığını, bütün ilişkileri içinde kamuoyuna açıklanmadığını, birçok tanıklığın, dosyanın takip edilmediğini aklım almadığında, oralarda "zaman aşımı", "kayıp dosya", "yetersiz kanıt", "ağız değiştiren tanık" gibi sihirli kelimelerin olduğunu hatırlıyorum.

Katille karşılaşma

Altı yıl önce bir uçak yolculuğu sırasında bir katil ile karşılaşıp konuştuğumda bu nafile çabanın saflığı açıkça ortaya çıkmıştı.

Paris'ten İstanbul'a dönüyordum. Havaalanındaki bekleme salonunda yüksek sesle, üstten tavırlarla konuşan coşkulu biri-, dikkatimi çekmişti. Telefonla, İstanbul'daki yakınlarıyla konuşuyordu, sevdiği yemekleri sıralıyordu, onları yapın diyordu, uzun zamandır gurbette olduğu belliydi. Sonra tesadüf, uçakta, koridorun karşı tarafında bizimle aynı sırada olan, yaşlı beyin önündeki koltuğa oturdu. Onunla ahbaplık ediyordu, sesini duyuyordum, sabırsızlığını, bir an önce inme isteğini görüyordum. "On dört yıl," diyordu...Yurtdışındaki kaçak yaşantısından sonra İstanbul'a ilk gidişi olacaktı. Özlem doluydu, artık söylediklerine iyice kulak kabartmaya başlamıştım.

Sonra eve gelir gelmez not aldığım bazı cümleleri hiç unutmayacağım, her an aklımda taşıyacağım sözler oldu: "Etek dolusu para döktük affı çıkardık" "Maç için arabayla İspanyaya gittik adamların alayı çingene," "Annesi, kızın yaramazlık edince onu kuleden aşağı atıvereydin keşke," "Hey gidi hey! Ben ne reislerle aynı masada yemek yemiş adamım," İşte böyle bölük pörçük cümle parçacıkları... Bir ara bana saati sordu artık az kalmıştı, konuşmaya başladık, siyasi suçlu olduğunu anlamıştım, "Cinayet var mı?" diye açıkça sordum. Bir an durdu "Ama yakınlarına çok yardım ettim, sonradan," diye cevap verdi. "Ya onun yarım kalan hayatı?" dedim. "Siyasiydi ama," dedi. Ben, "Biliyorum, kendisine milliyetçi süsü veren birçok kişi, uzun süre yurt dışındaydı. Biz de mezar başlarındaydık," dedim. Vatan dışında, sözde vatanseverlik yapanları düşündüm. Bulunduğu yerde, vatandaşlık hakkı elde etmek için, kendinin değil de öldürülenlerin canından üstün tuttuğu vatanında, zulüm gördüğünü söyleyen birçok kişiyi aklımdan geçirdim. "Ama o hiçbir sevdiğine kavuşamayacak," diyerek kendi küçük aklımca onun vicdanınla doğrudan bir bağlantı kurmak istedim. O dar koridordan

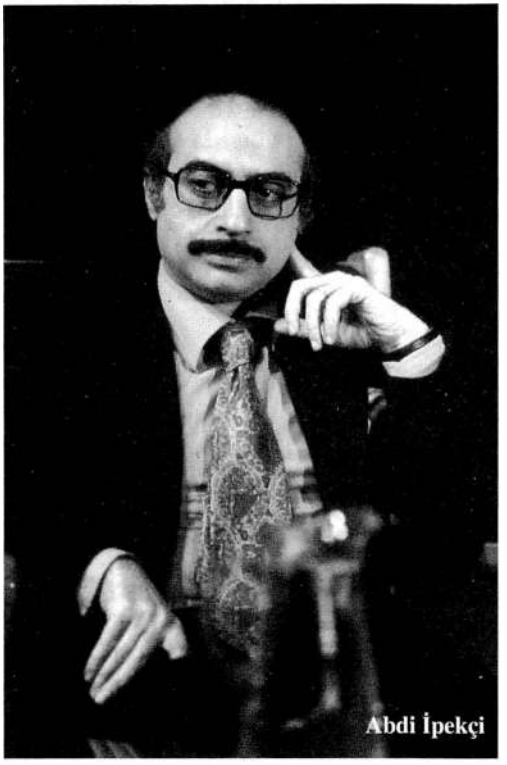
Abdi İpekçi

başka aramızda hiçbir engel yoktu. Benim kim olduğumu bilmiyordu ama canı yanmış biri olduğumu anlamıştı. Yanına valiz almadığını söylüyordu deneyecekti, pasaport kontrolünden geçip geçemeyeceğini bilmiyordu, emin değildi, heyecanlıydı. Sanki o heyecan tuhaf bir biçimde bana da sirayet etmişti. Sonra, yere indiğimizde uçakta tek sıra halinde çıkışa doğru ilerlerken, onda kendimden bir anı bırakmak istedim: "Şimdi sevdiklerinizle kucaklaşınca onun artık hiç kucaklaşamayacağını aklınıza getirin, beni hatırlayın," dedim. Sonra yolcular dağıldı, herkes pasaport kuyruğuna girdi, herhalde o Avrupa vatandaşıydı, bizim sıra daha ağır ilerledi. Valizimi beklerken, birden epeyce uzaktan, onun bana doğru geldiğini gördüm. Mutluydu, kontrolden geçmişti, hiç üşenmemiş sırf "Hiç bende o göz var mı?" demek için yanıma gelip hızla uzaklaşmıştı.

İnsan böyle bir şey yaşayınca bu olay, anı olarak kalamıyor. İnsanın gerçeği oluyor, her an aklınızda duruyor.

Duruşma salonunda

Anılar tabii bazen yanıltır, belki ben de yanılıyorum, ama benim anılarımda kendi yakın oldukları partinin işaretini yapan bir grup, duruşma salonlarında, hep sanık taraftarları arasında oluyordu. Yani öldürüp de her nasılsa cüret edilerek yargılanan katillerle dayanışma için orada hazır bulunuyorlardı. Tahliye coşkusunu paylaşanlar arasında oluyorlardı. Soyut olmaya başladı. En iyisi seksenli yılların başına ait bir anımı anlatayım:

Bizim katile yardım ettikleri savıyla yargılananların duruşmalarını izliyorduk. İzleyiciler arasında, sanıkların gayet kalabalık bir aile ve dayanışma grubu vardı. Biz, annem ve eşimle üç kişiden ibaret aileydik. Nihayet son duruşmada tahliyeler geldi. O duruşmalara hep katılan sanık eşlerinden

bir hanım vardı. Demek yan yana otura otura, kendimi onun yerine koyduğum zamanlar olmuş. O anki göz pırıltısı, kavuşma mutluluğu beni etkilemişti. Merdivenlerden inerken "geçmiş olsun," dedim. Bir göz böyle mi değişir? Pırıltı mutluluk paylaşma iyilik sevinç, bir anda alaya küçümsemeye sertliğe nasıl bir hızla, nasıl böyle bir zıtlığa dönüşebilir? Derinden etkilendiğim, hiç unutmayacağım bir andı. Birileri bizi düşman bellemişlerdi. O gözleri hiç unutamam. Sonra dışarıda, beni asıl acı gerçeğe davet eden manzarayı gördüm: Tahliye edilenler, kollarını havaya kaldırarak, elleriyle aynı işareti yapıp coşkuyla bağırarak yanımızdan geçip gittiler. O maç çıkışı coşkusu içindeki halleri, unutulmaz bir an olarak aklımda kaldı. İçimdeki parçalanma kişisel bir duygu. Ama toplumumuzda yaşanan parçalanmanın, bölünmenin bundan daha net bir görüntüsü olamazdı. Birçok kişinin temsilcisi olan büyük bir kalabalık, açıkça, katletmenin, katilin yanında olmanın taraftarlığını yapmaktaydı.

Çağın kurnaz vahşeti

Adalet mekanizması işletilmedikçe, yargı mensupları geçmişin suçlarını ortaya çıkarmayı, şimdinin görevi ve geleceğin güvencesi olarak görmedikçe, öldüren taraf açıkça belirlenmedikçe, yargı ve ceza sistemi, çağın kurnaz vahşetinin gerisinde kaldıkça, katledilenin masumluğu yerine, katilin mazlumluğu öne çıkar oldu. Cinayet işleten mekanizma, yargı mekanizmasından üstün konumda olduğu sürece, yargı mensupları bu cinayetlerin örgütlenişini, özellikle de sonradan örtbas etme çabalarını resmi kayıtlara geçiremedikçe, bu sistemin içindeki kişiler teşhis ve teşhir edilmedikçe, aralarında babamın da bulunduğu imha edilmiş yüzlerce kişinin masumiyeti, yıllar içinde daha da kırılgan ve zedelenebilir bir hale gelecek. Oysa o öldürülenlerin en önemli hususiyetleri masumiyetleriydi...

Bu cinayetler, bütün ilişkileri içinde açıklanmadıkça, azmettiriciler teşhis ve teşhir edilip cezalandırılmadıkça, katledilenler, bir anlamda birçok kişinin aklında ve vicdanında öldürülmeyi hak etmiş "suçlular" olarak kalacaklar. O canları, bir ceza verircesine alan, alınmasına karar veren, hedef gösteren kişiler var. Can verenlerin bütün toplum huzurunda aklanmış sayılabilmeleri için, önce onların yok olmasına karar verenlerin, toplumca bir mutabakat içinde, karalanmış olmaları gerekir. Bunun için de devlet yetkililerinin, görevlerini ihmal etmemiş olmaları gerekir.

Hukuk alanındaki boşlukların, zorlukların, yetersizliklerin giderilmesi için hep birlikte çalışabilsek. Öncelikle de hukuk ve iletişim alanında çalışan kişiler bu dayanışmayı gösterebilseler. Bizlere önder olabilseler. Sizce düş gücümü fazla mı zorluyorum? Kişilik sorunlarını, fikir çatışmalarını,

grup anlaşmazlıklarını, küslükleri, farklı meslek anlayışlarını, rekabet yasalarını bir kenara bırakarak sırf bu amaç uğruna birleşemezler mi? Katillerin, katil yardımcılarının aralarındaki dayanışmadan ders almanın zamanı gelmedi mi?

Geçmişe sünger çekilmesine razı olmamalıyız

Eskiden sadece ilgili kişiler bilirdi. Ama şimdi, artık hepimiz, genel bir sorumsuzluğun, bilgisizliğin dışında çok sayıda aldatmacalarla, karşı karşıya olduğumuzu biliyoruz. Ama ne yazık ki, bizi, yani hepimizi birden kandıranlara, biz hepimiz birden karşı durmuyoruz. Daha doğrusu nasıl karşı duracağımızı bilmiyoruz. Hem zaten, varolan yasalar onlara işlemiyor, onlar yasaları kendilerine göre işletmesini biliyorlar. Zamanlar nasıl aşılır, kanıtlar nasıl silinir, tanıklar nasıl sindirilir hepsini çok iyi biliyorlar. Çok bilgililer. Onlar çok birlikler. Onlar, yani bizleri aldatanlar, kandıranlar, çok sistemli, çok düzenli, çok ilkeli bir birlik içindeler. Biz öyle değiliz. Bize kamplarda, örgütlerde, özel kurslarda öğretmediler: Onun, bu dünyadan silinip süpürülmesine karar verenlerden can hakkını hangi sağlam yasalara dayanarak sorarız? Bu çok iyi bildiğimiz acıyı başka insan kardeşlerimiz bundan sonra duymasın diye onların emsal olacak biçimde cezalandırılmalarını nasıl sağlayabiliriz? Yıllar geçip de kavramlar birbirine karıştığında canları alınan yakınlarımız arasında, her ne kadar mezarlıklarda, meydanlarda, salonlarda veya meslek odalarında hatırlanan, anılanlar olsa bile hukuk ve siyaset tarihimiz içinde onlarla ilgili, resmi açıklamalı yerlerin, hep boş kalmasını, gelecek kuşaklara nasıl açıklayabiliriz? "Gizli eller", "karanlık güçler", "devletin içine sızmış suç odakları" gibi sıfatlara denk düşen özne ve özneler neredeler? Adıyla sanıyla kimler onlar? Asıl onların belirlenip, teşhir edilmesini nasıl sağlayabiliriz? Bu süreçte yerine getirmediğimiz, eksik bıraktığımız konulardaki sorumluluk duygularımızı kimlerle paylaşabiliriz? Ülkenin onuru, insanlık onuru diye diye bir girdabın içine düşmeyelim, aklımızı kaçırmayalım, özsaygımızı koruyalım, insan saygımızı kaybetmeyelim diye ne gibi önlemler alabiliriz?

Geçmişe sünger çekilmesine razı olmamalıyız. Kin ve nefretle değil, ama bilgiyle ve titizlikle geçmişin irdelenmesini didik didik edilmesini istemeliyiz. Öldürten güç, kullanılan güç, parayla tutulan güç, hepsinin belirlenmesini beklemeliyiz. Bizi, hepimizi kuşatan öldüren gücün ortaya çıkarılmasını ve tabii en önemlisi o gücün işbirlikçilerini, bulundukları görevlerdeki nüfuzlarını kullanarak katillerle işbirliği yapan kişilerin belirlenmesini talep etmeliyiz hep birlikte.

Adalet arayışı

İşte bütün bu nedenlerden ötürü, sessizliklerden, unutturmalardan ötürü böylesi iyi niyetli çabalar, anma, ayakta tutma, onurlandırma girişimleri çok değerli. Ama ben yine de karşı durmak isterim. Çünkü bu tür etkinliklerin bizi asıl meseleden uzaklaştırdığını düşünürüm. Can kıyımının çok vahşi bir şey olduğunun vurgulanmasını isterim. Cinayetlerin, çiçekler ve güvercinler, türküler, ödüller ve plaketlerle hazmetmeyi kolaylaştırıcı hale getirilmemesini isterim. Üst üste bu kadar çok kıyımı, bir toplumsal gerçek olarak içimize sindirmememizi dilerim. Hepsi boşa çaba gibi gelir bana. Keşke derim, bütün bu enerjiler toplansa, çiçek ve güvercin tutan bütün bu eller, katili bol bir toplum olmayı bir kader gibi kabullenip, "hoş" görünümlü cenaze ritüelleri edinmek yerine, hukuk toplumu olma kararlılığındaki ellere dönüşse, o eller, mesela cinayetlere karşı, topluca, resmen müdahil olma belgelerini tutabilse..."

Otuz yıldır süren çeşitli kıyımlarda, yakınlarını kaybedenler olarak açıklama beklentisinde, adalet arayışında hepimiz eşitiz: Otuz yıllık bir süreç içinde, sanki bir savaştaymışız gibi, ama düşmanı belirleyemediğimiz için, çok acı bir biçimde kaç Türkün kaç Türkü öldürdüğünün hesabını yapmak zorunda bırakıldığımız çok zorlu bir uğraşın önünde, elimiz kolumuz ağzımız bağlı durmaktayız. Yakınlarımızın, neden birdenbire canlarının alındığını bilmiyoruz. Kendilerinde bu cüreti, bu hakkı görenlerin toplumumuzun bağrından nasıl ve neden çıktıklarını bilsek de bunu önlemenin yollarını bilmiyoruz. Ama benim çok iyi bildiğim ve hep bildirmek istediğim bir şey var: Onlar, canları alınmak bakımından eşit durumda olan bütün o katledilenler, eşit saygı, eşit anma, eşit plaket, eşit adalet hak etmekteler."

Ne yapmalı?

Güldal Mumcu'nun, 1997 yılında Mehmet Ağar ile yaptığı görüşmeyi anımsayalım. Mumcu ona, hepimizin kuvvetle duyumsadığı bu duvardan söz ettiğinde Ağar "Altından bir tuğla çekerseniz yıkılır" diye cevap vermişti. Güldal Mumcu'nun "Çekin öyleyse" sözüne karşılık olarak Ağar'ın verdiği yanıt "Yapamam" olmuştu.

Keşke biz hep birlikte resmi görevlerde bulunanlardan sürekli olarak o tuğlaların bir bir çekilmesini talep edebilsek. Çünkü galiba o duvar şimdiye dek sorgulayamadığımız siyaset ve hukuk düzenlerini simgeliyor. Toplumsal barış o duvarın ardına gizlenmiş duruyor. Bireysel ve toplumsal güvenliğimizi korumak savında olanlar, bu amaçla görev başına gelenler önce o duvarın yanına gelsinler. Etrafında bizleri görecekler. Tahminlerinden çok

daha kalabalığız. Edeplice beklemekteyiz. Yirmi otuz yıl, beş altı yıl, iki yıl önce, bir yıl önce bizim yakınlarımız katledildiler... Ülkemizde bir süreç yaşandı, kimimiz çok uzaktan, kimimiz gazete okuyarak, televizyon izleyerek, kimimiz karanlığa ışıklar yakarak, karanfiller taşıyarak bu süreci yaşadık, kimileri de ürpererek söylüyorum ama eminim, bizlere baktıkça kıs kıs gülerek yaşadılar bu süreci. Bizim ışıklarımız, çiçeklerimiz, yıldönümü toplantılarımız onların kalelerine ulaşamadı. O duvar sapasağlam duruyor. O tuğlayı çekecek olan mekanizmaları harekete geçirebilsek, hukuk düzeni adına, toplumsal barışı kurmak uğruna hep birlikte o tuğlanın o duvardan çekilmesi işlemini talep edebilsek keşke. Ve bunu, kin ve öç duygularıyla değil, özeleştirinin yapılması, adaletin sağlanması, bu bilinmezliğin, bu göz göre göre sürdürülmek istenen aldatmacanın gelecek kuşaklara miras bırakılmaması için hiç olmazsa onların aydınlığı için gerçekleştirebilsek.

Yakınlarını bu tür cinayetlerde kaybeden herkes: "ne yapmalı, nasıl yapmalı, neler talep etmeli, hangi görevleri eksik bırakmamalı" bilmek durumunda değil ki. Hepimiz bu ciddi, hayati soruların cevaplarını şıp diye söyleyemeyiz ki. Ama inadına da söylemek isteriz, onurumuz ister, zorlar bizi. Toplumsal sorumluluğumuzu hissederiz. Dimdik durup, kararlı bakışlarla sorgulamak isteriz, olaylarla ilgili bilgilerimizi sıralamak, görevlerimizi yerine getirmek isteriz, ama hepimizin bilgisi, birikimi, kişiliği, dayanma direnme gücü ayni olamaz ki...

Ortak tepki

Biz aileler, cesetlerimizi kendi sırtlarımızda taşımak zorunda kaldıkça, katillerimizin ve onların iş ortaklarının, çalışma arkadaşlarının, hemşerilerinin karşısında yapayalnız ve savunmasız bırakıldıkça, yılların birbirine eklenmesiyle bu olaylardan "eski cinayetler" diye söz edildikçe, olayların ardındaki gerçekler araştırılmayıp, araştırılmak şöyle dursun akıl almaz tıkanmalar, savsaklamalar oldukça, adalet yerini bulmadıkça, cinayetler artıyor, çoğalıyor. Ve her nasılsa birbirlerine benzeyen ortak özellikler hep yineleniyor.

Belli bir tarih dilimi içinde, savaşta değil, çoğu evlerinin önünde vurdurtturulup, şehit oldu dendikten sonra, anma törenleri, anlamlı laflar, bayraklar sloganlarla sarmalanan, ama bir türlü düğümleri çözülmeyen, bilinmeyen, bilenler tarafından açıklanmayan, devletin yirmi yıldır artık sürekli ve düzenli olarak ortaya çıkan bu cinayetlerin aydınlatılmasında uzman olması gerekirken, biz aileler, bırakınız cinayetleri işleyen zavallı robotların aileleriyle karşı karşıya kalmayı, ardındaki tüm bir cinayet örgütü ve onun taraftarları, "çalışma arkadaşlarıyla" da bir arada yaşamak zorunda

bırakıldık, yaşama hakkı elinden alınan cinayet kurbanlarının yakınları olarak yaşamlarımız boyunca bu hukuksuzluğun, bu bilinmezliğin, bu karşımızdaki düşman tarafın varlığının dayanılmaz ağırlığını üstlerimizde hissettik. Devlet ise sadece bu ailelere değil, ülkesinde böyle olayların yaşandığını gören bundan acı çeken, utanç duyan bir millete, kamuoyuna da açıklamalar vermek, bu cinayetlerin aydınlatılması için daha ciddi çabalar harcamak durumunda.

Can almalar, katletmeler pek de sandığımız gibi ortak tepkiyi oluşturmuyor ülkemizde. Kendimizi kandırmayalım. Hep beraber ağlamıyoruz. Bir milli maçtaki yenilgi kadar bütünlük göstermiyoruz cesetlerimizin önünde. Bir stadyumu doldurup da gizlenenlerin açıklanmasını beklediğimizi, bunun bir yurttaşlık hakkı olduğunu, bunun bir tarih bilinci, bunun bir yaşama hakkı olduğunu bir maç coşkusu içinde her hafta söyleyebildik mi hiç? Ben belki de bu yüzden maçlara hiç dayanamıyorum, şaşkın donuk bakakalıyorum galibiyet coşkularının bütünlüğüne, enerjisine, sirayet etme biçimlerine. İmreniyorum. Oysa bizim sözlerimiz, anlamlarımız, bilgilerimiz, duygularımız, beklentilerimiz, tepkilerimiz, haykırışlarımız ne kadar az, ne kadar cılız, ne kadar yetersiz ki bir türlü asıl ulaşması gereken kişilere, mercilere ulaşamıyor. Sözlerimizin, tepkilerimizin hükmü bir gün, bilemediniz iki üç gün sürüyor. Bir yıldönümü tarihiyle sınırlı oluyor. Katledilenin ünlü ünsüz oluşuna göre, meslektaşlarının dayanışma, örgütlenme gücüne göre değişkenlikler gösteriyor. Oysa biliyoruz ki onlar, bizleri öldürenler çok iyi örgütlenmişler. Tetikçilerin ellerine tutuşturulan silahlar, bombalar, onların korunması, kaçırılması, sahte belgelerin hazırlanması, yabancı ülkelerde barınmaları, zaman içinde aklanmaları, es kaza yakalandıklarında salıverilmeleri, kaçırılmaları için gerekli işlemlerin yapılması, olur da kaçmaya fırsat bulamadan tutuklanır, mahkemeye sevk edilirlerse kanıtların, tanıkların bir an önce bertaraf edilmesi için ciddi çabalar harcanıyor, büyük bir dayanışma sergileniyor. Bu ve kim bilir daha henüz bilemediğimiz çeşitli çabalar karşısında bizim elimizden tek gelen eylem; seyircilik yapmak, anma toplantıları düzenlemek. Ve kalıplaşmış duygularla kalıplaşmış sözleri söylemek, durmadan tekrarlamak. Sanki kafa tutarcasına onlar ölmedi bakın yaşıyor yaşatacağız demek...

Herkes bu kaygıyı duysa artık

Onlar kanlı canlıyken bizler taş kesilmiştik. Üstü açılmaya çalışıldıkça gizli eller tarafından kapatılan bir aydın katliamı vardı ortada, ama, biz, bir arada durmadığımızdan, süreklilik sağlayamadığımızdan, bunu duyuramadık, sorgulayamadık ve hiç sonuç alamadık. Kanıtlar ve tanıklar yok edilip

silinirken hukukun üstünlüğü, ne yazık ki şimdiye kadar hep katillerden yana oldu ve biz elimiz kolumuz bağlı bırakıldık, taş gibi durakaldık.

Tıpkı sloganlar gibi, caddeye adı koyduk mu, birkaç tablo, bir iki heykel, bol manzum yazı, paneller, törenler ve bol karanfil tüketimiyle bir güzel rahatlıyoruz. Bu kadar sevgi, bu kadar tepki niyeydi peki diye sormaya başlasak artık? Katillerle bir arada yaşamak istemeyen, onların uzantılarının yönetimde yer alabileceği kaygısını duyan herkes bu kaygıyı duysa artık.

Orada ölünüzün ardına geçme onu savunma duygusu oluyor. Bir yerde birileri var onu düşman bellemişler ve saf dışı etmek için pusu kurmuşlar. Onlara gözünüzü dikip korkmuyoruz işte yılmıyoruz diyorsunuz ölünüze kalkan oluyorsunuz. Sanki böyle yaparak onlara kafa tutup, meydan okur gibi. Onun düşüncesini haykırınca onu tekrar capcanlı karşılarına dikecekmişiz gibi bir duygu beliriyor, avuntu mu bilmem ama bir dürtü, bir gereklilik.

Bayraklı tabuttan önce, cesetli arabaya bakmayı unutmayalım. O arabanın içindeki cana, bir anda o canı alan, o bedeni parçalayan bombaya, delik deşen eden kurşunlara bakalım... O kanlı cesetten uzaklaşmayalım Sözlerle kendimizi avutmayalım. O canı alınanlar savaşta değillerdi. Çoğu evlerinin önünde işine giderken ya da işlerinden dönerken bindikleri arabalarında kurulan pusularda canları alındı.

Beklentili olmayı sürdürmek...

İlk günler böyle geçiyor araba, cenaze töreni, cadde ismi, yazılar, oturumlar, röportajlar, soruşturmalar, derinleşen soruşturmalar...

Sonra, derinlerde sesleri boğulan soruşturmalar, açıklanabilir yanlar açıklanamaz yanlar. Daha daha sonra çeşit çeşit senaryolar, olasılıklar, en olmayacak olasılıklar, en anlamsız anlamlar, günün siyasal ve toplumsal koşullarına göre değişen çözümlemeler, ad bulma, taraf belirleme çabaları. Şaşırtmacalar, kandırmacalar. Zanlı ya da sanıklarla karşılaşmalar, sanık yakınlarının tavırları. Daha da sonra, insanı (bana bir ara böyle oldu) onlar kim ben neyim burası neresi demeye vardırtacak akıl almazlıklar, çıldırtıcı gelişmeler, ekranlardaki seyirlikler, katil nanikleri, devlet erkanından hanım ve beylerin densizlikleri... Bütün bunların arasında kurdele kesmenizi, ödül vermenizi, söyleşi kabul etmenizi, fotoğraf çektirmenizi, görüş belirtmenizi, yıldönümü programına katılmanızı, anı tazelemenizi bekleyenler, iyi niyetli olduğundan hiç kuşkulanmadığınız, çoğuna çok saygı duyduğunuz ama bir türlü bağdaşamadığınız içinizin almadığı sahnelerde rol almanızı bekleyenlerle (genelleme yapmak doğru değil bu benim özel deneyim) ilişkileriniz. İlgiyi geri çevirme zorluğu, ayıp etmeme kaygısı, kırmama çabası, yapılacak

olumlu anlamlı bir işe köstek olmama çabası, görüşünü, ilkelerini doğru anlatma çabası, konuşması gerekenler konuşsun diye öne çıkmayı reddederken kendince bunu tavır olarak sürdürürken korkuyor susuyor demesinler kaygısı Onun adına yapılan işlerde ortaya çıkan yanlışlar, onu temsil, onu aktarma biçimlerinde dehşetle gördüğünüz yanılgılar. Ve daha neler neler...

İlk günlerde sizi bir kasnak gibi saran, yıkılmayın dağılmayın diye sımsıkı tutan müthiş bir sevgi ve ilgi çemberi... Ama sonrası hep aynı... Bu kadar güçlü enerjinin yoğun duygunun nasıl da birleşemeden dağıldığını, nasıl da boşluklarda yankılanıp durduğunu görmek ve beklemek. Ve elbette hep beklentili olmayı sürdürmek...

Kafamıza o kadar çok olay vuruyor ki, dozlar öylesine artıyor ki, bazen de bu kadarı da olmaz artık duygusu yerleşiyor. Bu son acı olmalı bu kadar da olmaz deyip ileriye umutla bakmaya başlıyoruz. Kimimiz de, "burası böyle, bu cinayetlerle yaşamaya alışmalıyız, yenilerine hazırlıklı olmalıyız" diyenlerin çaresizliğini bilimsel veri dinlercesine sakince dinliyoruz.

Yaşama hakkı

Yaşama hakkı çok değerli. Kahramanlık hikayeleriyle bastırılamayacak kadar değerli. Yani benim için yaşama saygı, kahramanlıktan daha önce geliyor. Ve ben "vatanımı, milletimi, dinimi çok seviyorum" diye diye adam öldürmeleri anlamıyorum. Örneğin dininc bağlı, Allah'ına saygısı büyük ama kendi kahramanlığı daha da önemli. Dininden Allah'ından da önemli. Kendini Allah'ıyla bir tutma cüretini gösterip, onun verdiği canı alacak kadar önemli görüyor kendini. Bu tür adamlara biz katil derken, onlara kahraman gözüyle bakanlar da var. Bu arada bizim ölülerimiz de "şehit" payeleri, "ölümsüzleşti" duygulanmalarıyla bir bir mezarlara gömülüyorlar. Bizler bulunmamış, teşhir edilip yargılanmamış görevli katillerimizle onların işverenleriyle bir arada yaşamaya başlıyoruz. Ölülerimiz yaşamıyor. Yıldönümünden yıldönümüne anılıyorlar sadece. Ben bu yüzden çok isyan ediyorum ölümsüzleşti sözüne. Ölümün, bu tür bir ölümün hiç de kolay olmadığının da sürekli olarak vurgulanmasını istiyorum. Sanki ölüm, doğal bir ölüm gibi gelmiş, meşrulaşmış biz de görevimizi yapıyormuşuz gibi görünmek istemiyorum. Bir çocuk düşünün, yeni öğrenen bir çocuk, çevresini yeni kavrayan bir çocuk: O şöyle düşünebilir: "Bizim Türkiye'mizde bazı gazeteciler, bilim adamları, hukukçular, öğrenciler, aydınlar öldürülür biz de onları ölüm yıldönümlerinde çiçeklerle anarız, onlar için şiirler, şarkılar söyleriz." Ne dersiniz, böyle bir mantık gelişmez mi? Bu genel geçer bir doğru, değişmez bir gerçeklik, bir sıradanlık oluşturmaz mı? Akıntıya kürek çektiğimi biliyorum. Şu an buna karşı olup yerine koyamadığım bir başka

gerçeklik olmadığı için de edilgen bir duruşum var. Hatta yıkıcı da denilebilir. Ama yaşadığımız yıkımın bu kadar sıradanlık kazanmasına isyan ediyorum. Daha çok, daha katılımlı, daha akılcı, daha sürekli, daha örgütlü bir karşı duruşun beklentisi içindeyim. Onlar böyle ölmeyeceklerdi. Bu ölümü onlara birileri kararlı planlı bir şekilde giydirdi. Bunu daha yoğun, daha net dile getirebilmemizi isterdim. Bu anlamın, bu düşüncenin bulunmadığı bir ortamda, bulunmayı kendime yediremez oldum. Ben bir birey olarak bu zor ölümü kabullenip de törenselliğe geçmeyi reddettiğimi vurgulamak istiyorum. Belki aykırı bir duruş. Eskiden böyle değildim, çok çeşitli törenlerde bulundum, hatta kimilerinde görev aldım. Hepsini düzenleyenlere sonsuz saygı duyuyorum, her birine çok değer veriyorum. Toplu olarak duygu yüklü anlar yaşadık. Özveri, emek vardı her birinde. Bu düşüncemi nankörlük olarak niteleyenler de olabilir. Ama ben hepsinin kadrini biliyorum. Üstelik benim için değil ki bu yapılanlar, biz, yani aile olarak biz olmadan da sürüyorsa bir anlamı var zaten. Yani biz olmasak müdahil olmayacak mı? Yakını yok, müdahili yok diye olay sorgulanmayacak, dava açılmayacak, gerçek araştırılmayacak mı? Kolay ve çabuk edinmedim bu tavrı. Tam yirmi yıllık bir birikimin ve akıl mantık almazlıkların tekrarının sonucu bu.

Fazla edepli durduk hepimiz

Törenlerde rahatlamayalım. Biz birbirini bilen insanlar bildiklerimizi birbirimize anlatmakla yetinmeyelim. Oralarda kalakalmayalım. Bir adım öteye gitmenin yollarını araştıralım. Bu konuda kendimi bırakırsam belki de "saf" ya da "hayalci" olarak nitelenebilecek bir takım özlemlerimi, düşlerimi sıralayabilirim:

Yönetim kadrolarındaki namuslu görevliler önlerini göremiyorlarsa, ışıklarımızı mumlarımızı onlara gönderelim. Onları aydınlatalım. Seslerimizi götürelim. Tanıklıklarımızı götürelim. Bunun yıkıcı, yıpratıcı olmadığını kanıtlamak için çiçeklerle gidelim. Mezarlarımızdaki çiçekleri onlara, onların görev yerlerine taşıyabilsek. Ama topluca, sürekli ve düzenli olarak. Sadece kendi aramızda kalmayıp onlarla resmi görevlerde bulunanlarla, bu sorumluluğu taşıma savında olanlarla topluca buluşmanın, taleplerimizi düzenli ve sürekli olarak iletmenin yasal yollarını bilsek. Ama işin zorluğu grupların toplanıp bir arada iş yapmasında.

Örneğin biz bütün karanlıkta bırakılmış açıklanmamış cinayet mağdurları hepimiz bu tür olayları nasıl araştıracağımızı, kimlere nasıl başvuracağımızı bilmeyebiliriz.. Bize evde, okulda, kampta bir gün ailemizden biri bu tür bir cinayet sonucunda yok edilirse onun hakkını arama yolları öğretilmedi ki. Önce bu cinayet türünün yeniden tanımı yapılsa. Failler, tetikçiler

bazen belli olsa bile olayın iç yüzü, tüm ilişkileri aydınlanmamış cinayetlerin yeni bir tanımı olmalı. Şimdi beliren üçüncü kuşağı da düşünürseniz o kadar çoğuz ki, keşke bir merkez çevresinde birleşebilsek.

Fazla edepli durduk hepimiz. Sonra günün birinde bir de baktık ki olaylara karışanlar, duruşma salonlarında bizim karşı tarafımızda yer alanlar, ya da onların yakınları insan haklarından söz etmeye başlamışlar.

Artık hepimiz yaşlandık. Örneğin ben, katillerimizle, tetikçilerimizle birlikte yaşadığım yirmi yıllık bir birikim taşıyorum. Ne tuhaf, onlardan söz ederken "katillerimiz" diyorum. Onlar, bu ülkenin kendi bağrından çıkarttığı ve beslediği kişiler. Zaman onların katilliğini asla silemeyecek. Bizim yakınlarımız ölü olarak kaldıkları sürece onlar da hep katil, katil yardımcısı olarak kalacaklar. Onlar benim kuşağımın gençleri. Yıllar içinde birlikte yaşlandık. Henüz aralarından hiçbiri asıl işverenini tam olarak belirleyemedi. Onun kimliğini, adresini açıklama cesaretini gösteremedi. Daha da yaşlanıp yok olduğumuzda bu tanıklıklar hep eksik kalacak.

Suç ortaklığı

Ne tuhaf, biz bir savaşta değildik. Ama yirmi yıldan fazla bir süredir süre giden bu cinayetlerin adı henüz konulmadı. Bu dönem henüz sorgulanmadı. Sorumlu görevlerde olanlar da bu dönemin başarısız, yetersiz, sorumluları olarak belirlenip hiç yargılanmadılar. Bu başarısızlık nedeniyle hiçbir resmi görevli yerine getiremediği görevinden istifa etmedi henüz. Kimse kendilerine set çekenleri topluma açıklayamadı, kimse varlığını hissettiğini söylediği duvarı aşamadı. Aslında benim gözümde onların görevlerini yerine getirememelerinden doğan bir tür suç ortaklığı durumu bile var. Onların vicdanları rahatsız olmayabilir ama toplum vicdanı, toplum sorumluluğu, artık onları yargılamanın yasal yollarını aramalı. Hiç olmazsa gelecek kuşaklar için bu görev yerine getirilmeli. Bu cinayet türlerine karşı yasalar yetersiz kalıyorsa yeni yasalar çıkarılmalı. Ülkemize, insanların, özellikle de aydınların kolayca ve çokça öldürüldüğü bir yer gözüyle bakılmasın diye de bu cinayetlerin aydınlanmasında hepimizin payı olmalı. Yoksa biz aileler tek tek kendi katillerimizi aramaya mahkum edildikçe ve sonuçta büyük bir hiçlikle karşılaştıkça inançsızlığa, anlamsızlığa, umutsuzluğa sürüklenmeye başlıyoruz. Bir büyük anlamsızlık içinde buluyoruz kendimizi. Bu anlam arama, anma, sorgulama telaşı içinde ölülerimizi pırıltılı salonlarda, çiçekli şiirli güvercinli kenar süsleriyle anma ritüelleri edindik bile. Oradan öteye de gidemiyoruz. Cesetlerden uzaklaşıyoruz, olaya şıklık, yumuşaklık katıyoruz, hukuka adalete ulaşamadıkça kendimizi salonlara toplayıp biz, zaten birbirini bilen, birbirinin acısını paylaşan kişiler olarak,

birbirimize zaten bildiğimiz şeyleri anlatıyoruz. Bayraklarla sarmalanmış tabutlarımız, devletimizin can güvenliğini sağlayamadığı kişilere verdiği bir teselli armağanı gibi duruyor. Sözlerimiz, anlamlarımız, bilgilerimiz, duygularımız, beklentilerimiz, haykırışlarımız asıl ulaşması gereken kişilere, mercilere asla ulaşmıyor.

Yasalarımızın sınırları araştırmalarımızı bir köşeye sıkıştırıp orada bırakıverecek kadar darsa yeni yasa çalışmaları için topluca taleplerde bulunalım.

Her şeye en baştan başlayarak tanımları yapabilsek. Ortak noktaları, ortak adları, ortak adresleri ortaya çıkardıkça olaylara yaklaşım da daha akılcı olacak, dağınıklık bitecek. Örneğin cinayetlerin sonraki aşamaları arasındaki ortak noktalar saptanabilse ve kayıtlara geçirilebilse. Sonradan yaşananlara topluca bakıldığında, dosyalar hep birlikte ele alındığında yaşanan vahşet daha net bir biçimde ortaya çıkacaktır.

Bu kadar çok kaybın yaşandığı bir dönemin sorgulanması gerekiyor. Dosyaların tek tek yeniden ele alınması, cinayetlerin bütün ilişkileri içinde açıklığa kavuşturulmasını beklemek zorundayız.

Devlet sözünün böylesine yıpratılmasına karşı koyabilmek için de bu olanağın devletin yıpranmak istemeyen, onarmaya eğilimli birimlerinin sağlaması iyi olurdu herhalde.

Ağustos 2007

Abdi İpekçi'nin yazılarından seçmeler...

ANLAYIN ARTIK

Öldürdünüz...

Ne oldu? Ülkemiz tam bağımlıydı da tam bağımsız mı oldu? Demokrasi sahte idi de, gerçeğine mi kavuştuk? İç ve dış sömürüleri mi önlediniz? Sosyal adaleti mi gerçekleştirdiniz? Türkiye'nin şanını, şerefini mi yükselttiniz?

Tam tersine... 1961 Anayasa'sının getirdiği hakların ve özgürlüklerin ışığında olumlu hedeflere yönelmiş bir ulusun geleceği ile oyuncak gibi oynadınız. O yöndeki umutları yitirdiniz. Yıllarca giderilemeyecek zararlar verdiniz. Her hareketiniz o zararları arttırmaktan başka şeye yaramıyor. Halkı bilinçlendireceğini sandığınız eylemlerinizi sürdürdükçe halkın nefretini lanetini çekiyorsunuz.

Ülkücüydünüz... Daha mutlu bir Türkiye için her şeyinizi adamıştınız. Ve dinamizminiz ile büyük yararlar sağlayabilirdiniz. Ama yanlış fikirlerle şartlandırıldınız. Ters yola saptırıldınız. Uyarmalara inanmadınız. O ters yolda kendinizle birlikte herkesi sürüklüyorsunuz. Geriye dönmedikçe içine girdiğiniz çukur derinleşecek. Bakın şimdi elleriniz kana bulandı. "Hunharca işlenmiş bir cinayetin failleri" oldunuz. Bu kanlı macera sona erdiğinde gerinizde bıraktığınız Türkiye daha mutlu bir Türkiye olmayacak... Ve o sonucun başlıca sorumlusu olarak anılacaksınız. Anlayın artık bunu...

(Milliyet, 24 Mayıs 1971)

BASIN ÖZGÜRLÜĞÜ

Türkiye, şiddet olayları sonunda oluşan olağanüstü dönemin olağanüstü koşullarını yaşamaktadır. Bu koşullar basın özgürlüğüne yeni sınırlar çizmiştir. Artık gazeteler sadece yasalarla değil, Sıkıyönetimin yasakları ile de bağımlıdır. Bu yasaklar zaman zaman gazetelerin, dergilerin geçici ya da sürekli olarak kapatılmalarına yol açmaktadır. Öte yandan son bir yıl içinde yazdıkları, yayımladıkları yazılardan dolayı mahkumiyeti kesinleşip cezaevine giren gazetecilerin sayısı hızla artmaya başlamıştır. Buna paralel olarak kitap çeviricileri ve yayımlayıcıları da ağır cezalara mahkum olmuşlar ve hapsedilmişlerdir.

Bütün bunların sonunda ortaya çıkan görüntü elbette Türkiye'de basın özgürlüğünün bulunmadığını, ağır cezaların baskısı altında tutulan fikir suçlarının yaratıldığını düşündürecektir.

Ama bu yargıya varılırken gözden kaçırılmaması gereken önemli bir husus var: Bugün cezaevinde konmuş gazetecilerin, yazarların hemen hemen hepsi, Sıkıyönetimin ilanından, 12 Mart'tan daha önce açılan davalardan dolayı mahkum olmuşlardır. Sırada bekleyip henüz kesinleşmemiş yeni, hapis cezaları da o dönemde açılmış davalarla ilgilidir. Bu bakımdan şimdi Türkiye'de oluşan durumu doğrudan doğruya ve sadece içinde bulunduğumuz olağanüstü koşullara, Sıkıyönetim uygulamasına bağlamak yanlış ve yanıltıcı bir yargıdır.

Mesele şüphesiz basına suç işleme özgürlüğü tanınmasını kimse isteyemez. Kamu vicdanınca suç sayılan fiillerin basın yoluyla işlenmesi o fiillerin suç sayılmaması, hiçbir kovuşturmaya uğramaması gereğini yaratmaz. Aksine bazı suçların (iftira, hakaret gibi) basın yoluyla işlenmesi cezayı ağırlaştırıcı bir neden olarak tanınmalıdır. Dolayısıyla basın yoluyla işlenecek suçlar elbette cezalandırılacaktır, cezalandırılmalıdır.

Mesele basın yoluyla işlenecek suçların niteliğinde ve bunlara karşı konan cezaların ölçüsündedir. Bir gazetecinin, bir yazarın kamu vicdanında her zaman, her yerde suç sayılacak bir fiilden dolayı cezalanması elbette basın özgürlüğüne aykırı değildir. Ama kapsamı çok geniş ve çok lastikli fikir suçlarının ihdas edildiği, bu yüzden yazarların, gazetecilerin, çeviricilerin çok ağır hapis cezalarına çarptırıldığı, hatta suç sayılan yazıları yazmayan sorumlu müdürlerin de aynı ağır cezaları çekmek zorunda bırakıldıkları bir ülkede basın özgürlüğünden söz etmek güçtür. Hele bu duruma düşenlerin sayısının hızla kabardığı dönemlerde...

Kısacası, Türk basınının bugün içinde bulunduğu durum, olağanüstü dönemin koşullarından, Sıkıyönetim uygulamasından çok, öteden beri yürürlükte bulunan mevzuatın sonucudur. Dolayısıyla basın özgürlüğü bakımından ortaya çıkan pürüzleri giderebilmek, her şeyden önce bugünkü görüntünün nedenlerini iyi teşhis edip, tedbirleri ona göre önermeyi gerektirir.

(Milliyet, 6 Ocak 1973)

POLİTİKA VE HUKUK

Millet Meclisi'nde çoğunluğu elde edenlerin her dilediklerini yapmakta serbest olduklarını "milli irade" sözcüğüne dayanarak iddia etmek yanlış ve tehlikeli bir safsatadır.

Yanlıştır çünkü:

Milli iradeyi temsil etme hakkı ve yetkisi sadece Meclis'te çoğunluğu elde edenlerin tekelinde değildir. Bu bir... İkincisi: O çoğunluk ve o çoğunluğa dayanan hükümetler her dilediğini yapmakta serbest bırakılsaydı, hiçbir

denetime gerek duyulmaz, Anayasa Mahkemesi, Danıştay, Sayıştay gibi organlar kurulmazdı.

İddia, yanlış olduğu kadar tehlikelidir de. Çünkü:

Millet Meclisi'nde çoğunluğu elde edenlerin her dilediklerini yapmaya kalkıştıkları zaman ülkenin ne gibi durumlara sürükleneceği, yakın tarihimizde geçirdiğimiz denemelerle ortaya çıkmış bir gerçektir.

Çağdaş Türkiye'de hiçbir iktidar – Meclis'te dayandığı çoğunluk büyük olsa dahi – anayasal kuruluşlarla sürekli sürtüşmeye girerek ülkeyi yönetemez. Hele o kuruluşlara cephe almakla yetinmeyip, kararlarını da dinlememeye kalkışırsa, yaratacağı anarşinin kurbanı olabilir. Bu tür hatalardan sakınmak sadece hukuka saygının değil, iktidarın öz çıkarlarının gereğidir.

Çoğulcu demokrasiler, birtakım dengeler üzerinde ayakta kalmaktadır. Türkiye'de çok partili rejimin 1960'da geçirdiği sarsıntıdan sonra o dengeleri gerçekleştirecek tedbirlere başvurulmuştur. Anayasa Mahkemesi'nin kurulması, eski anayasal kuruluşların bağımsızlıklarının, özerkliklerinin güvence altına alınması bu tedbirler arasındadır. Ve 1961'den sonra geçirdiğimiz fırtınalar karşısında rejimin ayakta kalabilmesinde o dengeler önemli bir rol oynamışlardır.

Kimse hatasız olamaz. Hiç kuşkusuz önemini belirttiğimiz anayasal kuruluşlardan çıkan kararların bir bölümü haklılığı yönünden tartışma konusu yapılabilir. Ama eleştirme hakkı başka, o kararlara uymama hakkı başkadır. Demokratik hukuk devletlerinde eleştirme hakkı herkese eriştirilmiş, fakat yetkili hukuk organlarının kararlarına uymama hakkı kimseye tanınmamıştır. Öyle bir hak ancak anarşik düzenlerde söz konusu edilebilir.

Danıştay kararlarına itiraz mercii yoktur. Devlet, hukuk devleti olacaksa, o kararların uygulanması gerekir. Danıştay'ın son kararını uygulamamakta direnen Hükümetin, bu davranışını mazur göstermek üzere, şu gerekçeye başvurduğu anlaşılmaktadır:

"Danıştay'ın verdiği yürütmeyi durdurma kararı, infaz kabiliyeti olmayan bir karardır. Çünkü eski genel müdürü, genel müdür yapan 11 Sayılı Kararname yürürlükten kaldırılmıştır."

Bu iddia, görüşlerini politik etkilere göre oluşturmayan hukuk otoritelerince geçerli değildir. Çünkü onların da belirtikleri gibi eski genel müdür görevine 11 Sayılı Kararname yürürlükten kaldırıp eski duruma dönülmesi, bundan sonraki atamalar için geçerlidir. Aksini iddia etmek, kanun ve kararnamelerin geriye işlemeyeceği hususundaki temel hukuk ilkesiyle çatışır.

Hükümetin o temel hukuk ilkesini çiğnemekte beis görmediği anlaşılıyor. Ancak şunu da belirtmek gerekir ki, böylelikle hakkı gasp edilmiş durumda kalan genel müdür de o hakkı zorla elde etmeye kalkışamaz. Böyle

yaparsa o da bir başka hukuki yasağa aykırı davranmış, "ihkak-ı hak"ka yönelmiş olacaktır.

Demirel, başında düşünmesi gereken şeyi sonunda söyledi: "Türkiye'nin TRT'den daha önemli meseleleri var" dedi. Ne yazık ki, eski deyimle gereken "teenni"yi gösteremedi, ilerisini düşünmeden davrandı. Şimdi dava gerçekten Türkiye'ye tüm önemli sorunlarını unutturan bir noktaya geldi. Bu hatalı tutumda direniş, iktidarı, yazımızın başında değindiğimiz durumlara sürükleyecektir.

(Milliyet, 7 Haziran 1975)

CUMHURİYET VE ÇAĞDAŞ UYGARLIK

Cumhuriyet, Atatürk'ün de koyduğu "Türkiye'yi çağdaş uygarlık düzeyine çıkarmak" hedefine yönelen ilk büyük adımdır. Ve Cumhuriyet, çağdaşlaşmanın doğal sonucudur. Çünkü yirminci yüzyılla birlikte krallıklar, beylikler, sultanlıklar, imparatorluklar çağdışı kalmış, uygar toplumlarda bunların yerini cumhuriyet rejimi almıştır.

Evet, Türkiye Cumhuriyet rejimine geçmekle çağdaş uygarlık düzeyine yönelen bir adım atmıştır. Ama bu, sadece bir adımdır. Hedefe varmak için çağdaş gelişmeler doğrultusunda sürekli adımlar atmak gerekir.

Çağımız, özgürlükçü demokrasi çağıdır. Bu, şimdi uygar toplumlar için vazgeçilmez bir koşuldur. Dolayısıyla Türkiye Cumhuriyeti'nin çağdaş uygarlık düzeyine varma hamleleri bu gerçek doğrultusunda değerlendirilmelidir.

Atatürk, Cumhuriyet rejimini demokratikleştirmeye ne kadar önem verdiğini belli etmiştir. Bu konuda sabırsızlık gösterdiği bile söylenebilir. Dünyada demokrasi ile yönetilen ülkelerin sayısının bir elin parmaklarından az olduğu bir dönemde çok partili düzene geçmek istemesi, bunun denemelerine girişmesi böyle yorumlanabilir. O denemeler başarısız olmuştur ama Atatürk'ün isteğini ve gösterdiği hedefi ortaya koymuştur.

İnönü bu doğrultuda hareket etmiş, o isteği yerine getirmiş ve Türkiye hedefe yönelmiştir. 30 yıldır çok partili düzene kavuşmuş bulunan Cumhuriyet, o günden bu yana demokratikleşme yolunda sürekli adımlar atmaktadır. Ama "çağdaş uygarlık düzeyi" hedefine varabilmek için daha atılması gereken yeni adımlar vardır. Çünkü çağdaş uygarlığın siyasal düzeni olan "özgürlükçü demokrasi" henüz Türkiye'de tüm koşulları ile gerçekleşmemiştir.

O koşulların yerine getirilmesini tehlikeli sayan düşüncelerin içtensizliğini ve yersizliğini gösteren bir olayı toplumumuz yaşamaktadır:

Demokratikleşme sonucu, Türkiye'de Cumhuriyetin ilk dönemlerinde en büyük tehlike sayılan görüşler örgütlenmiş, parlamentoya temsilcilerini göndermiş ve iktidara ortak olmuştur. Gerçi bundan dolayı kaygılananlar vardır. Ama o kaygılarla yapılan itirazlar hem antidemokratiktir, hem de yersizdir. Cumhuriyetin ilk dönemlerinde en büyük tehlike sayılan görüşlerin şimdi yasal olarak örgütlenmiş bulunması, Cumhuriyetten vazgeçilmesi hilafete, şeriata dönülmesi ile asla sonuçlanmayacaktır. Zaten, o görüşleri temsil edenlerin – evvelce ileri sürülen önyargılarda iddia edildiğinin tersine – bugünkü Türkiye'de azınlıkta kaldıkları ve öyle kalacakları belli olmuştur.

Bu deney, evvelce tabu sayılan şeylerin dahi artık tehlikeli olmadığını, olamayacağını göstermektedir. Öteki yasaklar kaldırıldığında alınacak sonuç farklı olmayacaktır. Ve o zaman Cumhuriyet, özgürlükçü demokrasi özüne kavuşmakla çağdaş uygarlık düzeyine erişecektir.

(Milliyet, 29 Ekim 1976)

NE OLACAK?

Türkiye'nin tüm iç ve dış sorunlarının hiçbirini çözemeden erteleyen, erteledikçe ağırlaştıran, üç yıl süreyle uyguladığı seçim ekonomisi ile iktisadi durumu perişan eden, ülkeyi 70 sente muhtaç hale getiren, Bangladeş bankalarına kadar herkese borca sokan, kendi arasında uyum sağlayamayan MC hükümetinin iktidardan uzaklaşmasıyla işlerin düzeleceğini umanlar şimdi hayal kırıklığı içindedirler. Bu kırıklık, gittikçe büyüyen karamsarlıklara yol açmakta, MC'nin tek seçeneği olan CHP ağırlıklı hükümetin de zorlukların üstesinden gelemediğine bakanlar, demokratik bir çözüm kalmadığını düşünmektedirler. Bu kaygılı düşünceyle herkes şu soruyu sormaktadır:

- Ne olacak?

Kimsenin geleceğe güvenle bakmadığını gösteren bu soru, bazılarınca kesin ve olumsuz yanıtlara bağlanmıştır bile... Varını yoğunu satıp dışarıya transfer eden ve yabancı ülkelerde yerleşenlerin sayısının hızla çoğaldığı söylenmekte ve görülmektedir.

Paniğe kapılmadan, karşılıklı söyleşilerle moral kırıcı abartmalara kurban olmadan serinkanlı düşünmeye çalışalım:

Evet, Türkiye ağır bir bunalımdan geçmektedir ve bu bunalımın kısa sürede giderilemeyeceği belli olmuştur. Ama, her köklü devletin tarihinde olduğu gibi bu, Türkiye'nin yaşadığı ilk kriz değildir, herhalde sonuncusu da olmayacaktır. Osmanlı döneminde olduğu gibi, Cumhuriyette de karşılaşılan nice sıkıntılar gibi bu da er geç, şu ya da bu biçimde atlatılacak, Türkiye sağlıklı bir yapıya yine kavuşarak yaşamını sürdürecektir.

"Hafıza-i beşer nisyan ile maluldür" ama, belleğimizi biraz zorlamak yeter. Ve bunun için de ne Osmanlı tarihine, ne de Cumhuriyet'in ilk dönemlerine kadar gitmeye gerek yok.

50'li yılların son bölümünü hatırlayalım... O yıllarda Türkiye'yi yönetenler, ülkenin ekonomisini iflas haline getirmemişler miydi? Enflasyonu o dönem için görülmemiş boyutlara yükseltmemişler miydi? Nüfus bugününün yarısı, tüketim şimdikinin yarısından da az olduğu halde, çıkacak bir tek çivinin bile bulunmadığı yokluklar dönemi yaşanmamış mıydı? Kendi hatalı politikaları yüzünden bu durumu yaratanlar, faturayı Batılı müttefiklere yükletmek istememişler miydi? Yardım için her kapıyı çalıp, elleri boş kalınca siyasal şantaj yolunu denememişler miydi?

Evet, Türkiye, henüz 20 yıl önce, ekonomik bakımdan bugünkünden de beter bir dönemde idi. Ama durumunu düzeltebildi. Arada yaşanan siyasal istikrarsızlıklara karşın 1974 yılında kasasında Cumhuriyet döneminde rastlanmamış düzeyde bir döviz rezervine de sahip olabildi.

Şimdi bugünkü durumun ne zaman, nasıl düzeleceğini kimse bilmeyebilir. Ama Türkiye'nin, öteki bunalımlar gibi, bu sıkıntıları katlatacağını ve yüzyılların ötesinde kökleşmiş varlığını sürdüreceğini söylemek için kâhin olmaya gerek yok. Yitirdiğimiz zamana, insanlara yazık olacaktır, ama Türkiye er geç esenliğe kavuşacaktır.

(Milliyet, 12 Aralık 1978)

Uğur Mumcu

ABDİ İPEKÇİ...

Kanlı katil çeteleri şimdi de Türk basınının seçkin bir yazarını, bir gazete yöneticisini hedef aldılar. Yaşamı boyunca, anayasal düzenin, düşünce özgürlüğünün ve demokrasinin savunuculuğunu yapmış olan Abdi İpekçi, kahpece kurulan bir tuzağa düşürülerek öldürülmüştür. Hepimizin ve hepinizin başı sağ olsun!

Abdi İpekçi, uygar bir gazeteci, aydın bir yazardı. Milliyet; İpekçi'nin yönetiminde Türkiye'nin en etkin ve en önemli gazetelerinden biri olmuş, "Durum" köşesi, düşünce özgürlüğünün yılmaz kalelerinden biri olarak saygıyla selamlanmıştır.

İpekçi, her türlü şiddet eylemine karşı bitmez tükenmez bir kavga vermiş, sonunda ne acı ki, evine dönerken vücuduna saplanan beş kurşunla can vermiştir.

Bunlar biliniyordu! Bugünlerde tanınmış bazı gazetecilerin öldürüleceği, kulaktan kulağa yayılmaktaydı. Birkaç ay önce, Milliyet Gazetesinin karikatüristi güler yüzlü dost, Bedri Koraman, bir silahlı saldırıdan rastlantı sonucu kurtulmuştu. Kanlı katil çetelerinin bir başka gazeteciye saldıracakları biliniyordu, seziliyordu ve duyuluyordu.

Ve olan oldu! İpekçi öldürüldü!..

Bir hükümet, iktidar koltuğunda "iktidar" olmasını bilmezse, sonuç bu olur! Bir hükümet, güvenlik örgütlerine sözünü geçiremezse, sonuç bu olur! Bir hükümet, olup bitenleri, kapalı tribün seyircisi gibi izlerse sonuç bu olur!

Bu hükümet, Trabzon'da can güvenlikleri kalmayan POL-DER üyesi polisleri açığa almakla uğraşsın. Çünkü başka işi yok, çünkü iktidara gelmesinin amaçlarından biri, ilerici polislere gözdağı vermektir!..

Ve MİT içinde bir tek taşı, şuradan şuraya oynatamayan bu hükümet, elbette İstanbul'daki bir kaç katil çetesinin üstesinden gelemeyecektir. Ve de sonuç bu olacaktır. Önce bilim adamları, cumhuriyet savcıları, sonra da Türk basınının yetiştirdiği en seçkin, en yetenekli ve en uygar yazarları, düşünce öz-gürlüğünün ve çok partili yaşamın diyetleri gibi, kanlı katil çetelerinin önüne sürülecektir.

Abdi İpekçi'nin ölüm haberini alınca, içim kan ağladı. Daha geçen cumartesi günü, İstanbul'da düzenlenen bir açık oturumda iş çevreleri önünde, beraberce düşünce özgürlüğünden söz ediyor; vergi adaletsizliğinden örnekler veriyorduk.

Papa davasında uzman tanık olarak bilgisine başvurulan Uğur Mumcu, Ağca'nın Roma'daki duruşmasında, 1985.

O uygar gazeteci, o en yetkin gazete yöneticisi, kanlı kefenler içinde ilerici Türk basınının namusunu simgeliyor şimdi...

Ey hükümet, "karınca ezmez" hükümet, uyan artık! Bu aymazlıktan uyan artık. İstanbul'da kan kusan çetelerin hakkından gelemiyorsan onurunla çekil git. Senin iktidarında insanlar kurbanlık koyunlar gibi, birer birer öldürülüyor ve istihbarat örgütlerin tek satır rapor bile veremiyorsa, bu olaylardan sorumlu olan sensin! Ya çekil git, ya da görevini yap!

Ve ey CHP'li milletvekili ve senatörler! Size verilen oylar haram olsun! Çoğunuz, parlamentoya girdiğiniz günden beri, ön seçim hesaplarından başka ne yaptınız? Hiç... Ülkeyi bir kan denizine çeviren terörizme karşı çıkmanız gerekirken, küçük siyasal oyunların içinde büsbütün küçüldünüz. Hiç inkâr etmeyin! Milletvekili ve senatör olmanızda Abdi İpekçi gibi yazarların payı vardır. Ve bu insanlar, sizin iktidarınızda vurulup vurulup öldürülüyorlar. Haram olsun! Verilen oylar ve aldığınız aylık ve ödenekler de haram olsun sizlere!..

Ve ey okuyucular! Abdi İpekçi'yi her gün okuyan sevgili okuyucular! Onu, Türk basınının uygar yazarını, Türk basınının bu en yetkin yöneticisini son yolculuğunda yalnız bırakmayın.

Göz yaşlarınızı, göz yaşlarımızla birleştirin...

(Cumhuriyet, 3 Şubat 1979)

İPEKÇİ CİNAYETİ...

Milliyet Gazetesi Genel Yayın Müdürü ve Başyazarı Abdi İpekçi'nin bir karanlık cinayete kurban gidişinin üzerinden on yıl geçti. Bu on yıl içinde cinayet aydınlatılamadı.

Bu cinayet öyküsünün karanlık noktalarını yeniden kısaca anımsayalım.

Cinayet 1 Şubat 1979 günü işlenir. M. Ali Ağca, 25 Haziran günü kimliği bilinmeyen bir kişinin ihbarı sonunda İstanbul'da ülkücü öğrencilerin egemenliğindeki kahvede yakalanır. Kimliği bilinmeyen bu ihbarcının Ramazan Gündüz adlı bir ülkücü genç olduğu sonradan anlaşılır.

Ramazan Gündüz öldürülür.

Ağca, 30 Haziran günü verdiği ifadede suç ortaklarından ikisinin adını açıklar. Mehmet Şener ve Yavuz Çaylan.

Ağca, 25 Haziran gününden 30 Haziran'a kadar geçen beş gün içinde Mehmet Şener'e kanıtları yok edecek zamanı vermiş olur. İlk günlerde kaldığı evin adresini de açıklamaz. Bu yüzden Ağca'nın kaldığı yerde zamanında arama yapılamaz. Mehmet Şener'in Cağaloğlu'nda İnan İşhanı'ndaki çay ocağı ancak 2 Temmuz, Ağca'nın annesinin Malatya'daki evi 10 Temmuz günü aranabilir. Bu süre içinde atı alan Üsküdar'ı çoktan geçmiştir.

M. Ali Ağca, çok sonra, Roma'da Oral Çelik ile birlikte Taksim'de Alman Hastanesi çevresinde bir evde kaldıklarını açıklayacaktır.

Ağca, mahkemede, önceleri cinayeti "tek başına işlediğini" söyler; sonra "gerçek katilleri yakında açıklayacağını" bildirir. Bu sözler, cinayetin ardındaki örgüte verilen işarettir. Bu işaret üzerine Ağca, İpekçi cinayetinin kilit adamı ülkücü eylemci Oral Çelik'in başında bulunduğu bir grup tarafından Kartal-Maltepe Askeri Cezaevi'nden, cezaevi görevlilerinin de yardımı ile kaçırılır.

Ağca, bir süre İstanbul'da ülkücü arkadaşlarınca saklanır. Sonra, Mehmet Şener'in kardeşi Hasan Hüseyin Şener'in Renault marka arabası ile Ankara'ya getirilir. Bu araç, polisçe bilinmekte ve tanınmaktadır. İstanbul polisi, Ağca'nın kaçışını haber aldıktan sonra bu aracı niçin aramamıştır? Aransa, Ağca da Oral Çelik de kaçıştan hemen sonra ele geçecekti. Bu bağışlanmaz bir aymazlıktır. Buraya bir soru işareti koyuyoruz.

Ağca'yı Ankara'ya getiren araç, daha önce, Yalçın Özbey adındaki bir ülkücü tarafından Mehmet Şener'in kardeşine satılmıştır. Yalçın Özbey, Ağca'nın Aksaray Ticaret Bankası'ndaki hesabına cinayet öncesi para yatıran ülkücüdür. O günlerde ne Yalçın Özbey'in kim olduğu araştırılır ne banka hesapları!

Cinayetten 15 gün önce Ağca'ya Malatya'da Ziraat Bankası'nda hesap açtırılır. Ağca'ya Yapı Kredi Bankası Gebze Şubesinde cinayetten bir ay

önce de bir başka hesap daha açtırılır. Bu paraları Ağca'nın hesabına kimler yatırmıştır? Bu konu da araştırılmaz.

M. Ali Ağca, Roma'da kendisinin Kartal-Maltepe Cezaevi'nden kaçırılmasında katkısı olduğunu ileri sürdüğü bir MİT görevlisinin adını açıklar: Şahin Tolunoğlu...

MİT'çi Tolunoğlu ile ülkücü eylemlerin ilişkileri de araştırılmaz. Ne o gün araştırılır bu ilişkiler ne bugün.

İpekçi cinayetini soruşturan MİT görevlisi "Metin G..." olaydan kısa bir süre sonra İspanya'nın Mallorca adasında bir turizm bürosu açar. Bir garip rastlantı, Türkiye'den kaçan Ağca da Papa suikastı öncesinde Mallorca'ya gider.

Ağca ile MİT görevlisi Metin G... Mallorca adasında hiç karşılaştılar mı? Ağca niçin Mallorca adasına gitti? Adada kaldığı otelde esmer, orta boylu, atletik yapılı biriyle sık sık görüştü mü? Bu konu da araştırılmadı. Ne o gün, ne bugün!..

Mehmet Şener ve Ülkücü Gençlik Derneği Genel Başkan Yardımcısı Abdullah Çatlı 22 Şubat 1982 günü Zürih'te sahte pasaportlarla yakalanırlar. Çatlı, Ankara'da 7 TİP'li gencin öldürülmeleri olayından aranmaktadır. Çatlı, İsviçre polisince hemen serbest bırakılır.

Şener tutuklanır. Şener'in Türkiye'ye gönderilmesi İsviçre Federal Mahkemesi'nce reddedilir. Gerekçe ilginç, hem de çok ilginçtir:

– Şener Kürt kökenlidir...

Abdullah Çatlı... Mehmet Şener ve Oral Çelik. Üçü de çeşitli cinayet suçlarından aranan üç eylemci ülkücüdür. Bu üç ülkücü İsviçre'nin Basel kentinde açılan uyuşturucu madde kaçakçılığı davasında da sanık olarak yargılanırlar. Şener, önce mahkum olur, sonra aklanır.

Çatlı, Paris'te yakalanır. Oral Çelik ise hiç ele geçmez. Yalçın Özbey, Türkiye'den kaçar, Federal Almanya'da ortaya çıkar. Birkaç kez Hollanda ve Almanya'da tutuklanır, sonra serbest bırakılır.

Papa suikastında kullanılan silahın seri numarasını taşıyan Browning marka tabanca, 1984 yılı 25 Mayıs günü Hollanda-Federal Almanya sınırında, Samet Arslan adlı bir ülkücünün üzerinde yakalanır. Bir süre Hollanda'da tutuklu kalan Arslan, Türkiye'ye gönderilir. Yargılama sürerken Arslan intihar eder. İpekçi cinayeti ile Papa suikastının önemli bir tanığı böylece susturulur.

Ağca'ya yurtdışında para yardımı yapanların arasında çeşitli kaçakçılık suçlarından yargılanan Abuzer Uğurlu da vardır. Uğurlu, cezaevinden tanıdığı Doğan Yıldırım adlı bir ülkücü gümrük memurunun aracılığı ile Ağca'ya Sofya'da Ömer Mersan eliyle 1000 mark gönderir.

Kuşku verici bütün bu olaylar ve bu ilişkiler yeterince araştırılmaz. Ne o gün araştırılır, ne bugün!..

Oral Çelik ve Abdullah Çatlı o günden bugüne, hangi etkili ve yetkili çevrelerce korundular? Abuzer Uğurlu'nun bu çevrelerle ilgisi var mıydı? Kod adı "Yıldırım" olan kimdi? Bu iki ülkücü katile kimler, ne gibi görevler verdiler? Şahin Tolunoğlu'nun MİT'teki görevi neydi? İpekçi soruşturmasını MİT adına yürüten Metin G... Mallorca'da niçin bir turizm şirketi açmıştı? Neydi bu turizm şirketinin adı? Hangi devlet kuruluşu ile ilişkiliydi bu şirket? Ve Ağca, suikast öncesinde niçin Mallorca'ya gitmişti?

Bu sorular hep yanıtsız kaldı.

Abdi İpekçi'nin ardından, ölümünden bunca zaman geçtikten sonra bugün ağıt yakmanın ne yararı var?

O günlerde, Türk basınında gereken cesaret yeterince gösterilmiş olsaydı, belki de bu kanlı örgüt ve bu örgütün devlet içindeki kutup başları yakalanır; Türkiye'yi bir kanlı kargaşa içine sokan çeteler ve bunların etkili ve yetkili koruyucuları suç kanıtları ile birlikte ortaya çıkartılırdı. Şu on yıl içinde yapılmayan ya da yapılamayan işte budur.

İpekçi'yi acıyla ve saygıyla anıyoruz.

(Cumhuriyet, 1 Şubat 1989)

SORU-YANIT...

M. Ali Ağca'nın Papa'ya suikast girişiminden bu yana on yıl geçti. Bu on yılda olay aydınlatılamadı. Tersine, suikast olayı gibi İpekçi cinayeti de gün geçtikçe karanlıklara gömüldü.

Bugün konuyu "soru ve yanıt" biçiminde ele alarak bu karanlıklara ışık tutmaya çalışalım:

- İpekçiyi kim öldürdü?
- Ağca ve Oral Çelik.
- Kaç el ateş edildi?
- Olay yerinde 11 mermi kovanı bulunduğuna göre on bir el ateş edildi.
- Olayda hangi tip silah kullanıldı?
- Silah ele geçmediği için bu konu belli olmadı.
- Görgü tanıkları ne dediler?
- İki kişinin olay yerinden kaçarak kendilerini bekleyen arabanın arka kapısından içeri girdiklerini söylediler.
- Arabayı kim kullanıyordu?
- Yavuz Çaylan.
- Nerede şimdi bu Yavuz Çaylan?
- İşadamı oldu.
- Ağca nasıl yakalanmıştı?

- Bir ihbar üzerine İstanbul Beyazıt'ta Marmara Kıraathanesi'nde yakalanmıştı.

- İhbar eden kimdi?

- Ramazan Gündüz adlı bir ülkücü.

- Ne oldu bu ülkücüye?

- Ülkücülerce öldürüldü.

- Mehmet Şener kimdir?

- İpekçi cinayetini planlayan ülkücülerden biridir.

- Nerededir şimdi?

- Şener, Türkiye'de hiç yakalanmadı. İsviçre'de uyuşturucu madde kaçakçılığı suçundan tutuklandı. Önce mahkûm oldu, sonra aklandı. İsviçre'de yaşadığı sanılıyor.

- Türkiye'ye iadesi istendi mi?

- İstendi, ancak İsviçre Federal Mahkemesi 22 Mart 1983 gün ve 455/82 sayılı kararı ile Şener'in Kürt olduğunu, Kürtlere de Türkiye'de işkence yapıldığını ileri sürerek iade istemini reddetti.

- Abdullah Çatlı kimdir?

- ÜGD Genel Başkan Yardımcısı'dır. Ankara'da 7 Tiplinin katil sanığı olarak aranırken 22 Şubat 1982 günü Mehmet Şener ile Zürih'te yakalanmış; Türkiye'ye iadesi gerekirken 24 Şubat günü serbest bırakılmıştır. Çatlı İsviçre'nin Basel kenti savcılığınca açılan bir uyuşturucu madde kaçakçılığı soruşturması nedeniyle Fransa'da tutuklanmıştır.

- Ağca'yı cezaevinden kim kaçırdı?

- Başta Oral Çelik olmak üzere ülkücü grup ve bazı cezaevi personeli.

- Ağca'yı İstanbul'dan Ankara'ya götüren araba kimin arabasıydı?

- 06 RF 601 plaka nolu Renault araba Mehmet Şener'in kardeşi Hasan Hüseyin Şener'in üzerine kayıtlıydı.

- Bu aracın Mehmet Şener'in kardeşi üzerine kayıtlı olduğu polisçe biliniyor muydu?

- Tabii biliniyordu.

- Ağca, Roma'da üzerinde bulunan pasaportu nasıl sağlamıştı?

- Pasaport, Nevşehir Emniyet Müdürlüğünce Faruk Özgün adına düzenlenmiş, Abdullah Çatlı'nın kardeşi Zeki Çatlı ve Oral Çelik tarafından Ağca'ya ulaştırılmıştır.

- Nevşehir Emniyet Müdürlüğünce başka ülkücülere de sahte pasaport düzenlenmiş mi?

- Evet, ülkücü Ömer Ay, Mehmet Şener ve Abdullah Çatlı'ya da sahte pasaportlar Nevşehir'de düzenlenmiştir.

- Ağca'ya yurtdışında yardımcı olanlar kimlerdir?

- Kaçakçılar, gümrükçüler ve ülkücüler.

- Kimler örneğin?

- Abuzer Uğurlu adlı ünlü kaçakçı, Ömer Mersan adlı bir yakını aracılığı ile Ağca'ya 1000 mark gönderdi. Doğan Yıldırım adlı gümrükçünün de Ağca ile ilişkileri oldu.

- Hangi ülkücüler yardım ettiler?

- Türk Federasyonu Başkanı Musa Serdar Çelebi, Mehmet Şener, Abdullah Çatlı, Mahmut İnan adını kullanan ülkücü Feridun Akkuzu, İsviçre'nin Olten Ülkü Ocağı Başkanı Eyüp Erdem, muhasebeci Ömer Bağcı, Vahdettin Özdemir, Erdal Ünal.

- Ağca'nın Bulgarlar ile ilişkisi var mıydı?

- Ağca, kaçakçılık örgütlerinde görevliydi. Bu nedenle Bulgarlar'la yakın ilişkisi vardı.

- MİT ile ilişkisi var mıydı?

- Ağca, Roma'da Türk savcılarına verdiği ifadede MİT'te görevli Şahin Tolunoğlu ile ilişkileri olduğunu söyledi.

- Ağca, Papa suikastından önce Mayorka Adası'na niçin gitmişti?

- Bu hiç anlaşılmadı. Adada MİT'ten ayrılan bir eski istihbaratçı ile görüşmeye gittiği ileri sürüldü. Ancak bu kanıtlanmadı.

- Ağca bu MİT görevlisini tanıyor muydu?

- Tanıması gerekirdi. Çünkü bu MİT görevlisi İpekçi cinayetini incelemişti.

- Ağca suikastta tek başına mıydı?

- Hayır, yanında büyük olasılıkla Oral Çelik vardı.

- Oral Çelik ve Çatlı'nın MİT ile ilişkileri var mı?

- Bazı MİT görevlileri ile ilişkileri olduğunu sanıyorum. Bu yolda duyumlarımız var. Kanıt ise yok. Bu gibi ilişkilerin kanıtı olmaz.

- Federal Almanya'daki ülkücülerin Alman İstihbaratı ile ilişkileri oldu mu?

- Oldu. MHP'nin Federal Almanya'daki temsilcisi Enver Altaylı'nın -ki bir eski MİT görevlisidir- Alman İstihbaratından Dr. Kannapin ile ilişkileri belgelendi.

- Ağca'nın Roma'daki ikinci davanın açılması için ifade vermesini sağlayan kimdi?

- İtalyan Askeri İstihbarat Servisi SISMI'nin Başkan Yardımcısı General Musumici!

- Nerede şimdi bu General Musumici?

- Cezaevinde.

- Suçu ne?

- Üst düzey SISMI görevlileriyle birlikte 80 kişinin ölümü ile sonuçlanan Bologna Garı bombalaması olayında kanıtları değiştirerek neo-faşist terör

örgütlerini korumak.

- Hangi avukat savunmuştu bu SISMI görevlilerini?
- Avukat D'ividio?
- Kimdi bu avukat?
- D'ividio, Ağca'nın avukatıdır.
- Çok mu karışık bu olaylar?
- Evet, ama hiç de aydınlanamaz nitelikte değil. Fransa'da başka bir ad altında tutuklu bulunduğu ileri sürülen Oral Çelik, Türkiye'de sorgulanırsa bu işler aydınlanır...
- Olayın aydınlanmasını istemeyenler var mı?
- Evet, birçok çevre ve insan, bu işlerin aydınlanmasından korkuyor.
- Neden?
- Bu soruları ve yanıtları bir kez daha dikkatli okuyun anlarsınız, bu korkunun nedeninin ne olduğunu!..

(Cumhuriyet, 13 Mayıs 1991)

GLADYO VE AĞCA...

İtalya'da ortaya çıkarılan "Gladyo" adlı örgütün Ağca'yı İstanbul'da Kartal-Maltepe Askeri Tutukevinden kaçırdığı ileri sürülüyor.

Olayda Frank Terpil adlı bir CIA görevlisinin de adı geçiyor.

Frank Terpil, yine kendisi gibi bir CIA görevlisi olan Edward Wilson ile silah ticareti ve kaçakçılığı yapan bir eski CIA görevlisidir. Terpil'in Edward Wilson adlı ortağı ile bütün terör örgütlerine silah sattığı da biliniyor.

Bu iki CIA görevlisi "Delex International" adlı bir şirket kurdular. Terpil ve Wilson, İngiltere'de Manchester kentindeki "Inter Arms Corporation" adlı silah yapım şirketinden silah satın alıp bu silahları çeşitli terör örgütlerine ulaştırdılar.

Bu şirketin sahibi Sam Cummings'di. Cummings de bir eski CIA görevlisiydi. Cummings'in kurduğu şirketlerden birinin adı da ilginçti: "Cummings Investment Associtates"

Kısa adıyla CIA!

Terör pazarı, CIA eski görevlilerince paylaşılmıştı. Böylece CIA, terör örgütlerinin nereden ve nasıl silah sağladıklarını da biliyordu. Terör pazarı CIA denetimi altındaydı. NATO ülkelerinde üretilen terör silahları, Bulgaristan üzerinden Türkiye'ye sokuluyordu.

Türkiye'de ele geçen silahların onda dokuzu NATO ülkelerinde üretilen silahlardır. Yalnızca bu olgu bile terör trafiğindeki ilginç göstergelerden biridir.

İşte bu eski CIA görevlisi Frank Terpil, Amerika'da yaptığı bir televizyon konuşmasında Türkiye'de silah sattığı bir Türk'ün adını açıklamıştı:

Murat Bayrak.

İşadamı ve eski milletvekili Murat Bayrak, MHP'nin son genel idare kurulu üyelerinden biriydi. 12 Eylül 1980 sabahında başlayan "Bayrak Harekâtı" sonunda MHP'nin bütün genel idare kurulu üyeleri teker teker evlerinden alınıp Ankara Merkez Komutanlığına götürülürken, Murat Bayrak bu operasyonların dışında tutulmuştu.

Bayrak daha sonra bilinmeyen ellerin yardımı ile yurtdışına kaçtı. Bir süre Amerika'da yaşayan Murat Bayrak, daha sonra Federal Almanya'ya yerleşti. "Bayrak Harekâtı"ndaki bu akıl almaz "Bayrak sırrı" bugüne kadar açıklanmadı.

Ağca, Kartal Maltepe Askeri Tutukevinden nasıl kaçırılmıştı? Hiç kuşku yok, cezaevi görevlilerinin yardımı ile... Bu görevlilerden yalnıza bir er mahkûm oldu. Ya ötekiler?

Ağca, İtalya'da Türk savcılarına yaptığı açıklamada kendilerine yardımcı olan bir MİT görevlisinin adını vermişti: Şahin Tolunoğlu!...

Korku ve yılgınlık birçok kişiyi teslim almıştı. Bu karanlık ilişkileri aydınlatmaya çalışanlar da en aşağılık, ilkel ve kaba suçlamalarla karalanmak istendiler.

Ağca'yı Kartal Maltepe Askeri Tutukevi'nden kaçıran Oral Çelik'in istihbarat örgütleri ile bir ilişkisi var mıydı? Kimdi bu Oral Çelik?

Yedi TİP üyesi genci öldüren Abdullah Çatlı, nasıl olmuştu da yurtdışına kaçabilmişti? Çatlı, 22 Şubat 1982 günü Zürih'te yakalandıktan sonra neden hemen serbest bırakılmıştı?

Bu kuşkular, Roma'daki Ağca davasında daha da artmıştı.

Ağca'yı, ikinci davanın açılmasına yol açan ifadeyi vermesi için zorlayan İtalyan gizli istihbarat örgütü SISMI'nın Başkan Yardımcısı General Mussumici ve arkadaşları 1980 yılı Ağustos ayında seksen kişinin ölümü ile sonuçlanan Bologna Tren İstasyonunun bombalanması olayı ile ilgili bir suç nedeniyle yargılanıyorlardı.

Bologna garı, faşist örgütler tarafından bombalanmıştı. General Mussumici ve üst düzey SISMI yetkilileri, suç kanıtlarını değiştirerek suçu sol örgütler üzerine yıkmışlardı. General Mussumici ve arkadaşları, bu suçları nedeniyle çeşitli hapis cezalarına çarptırıldılar.

Roma'daki Ağca ile Trieste'deki General Mussumici ve arkadaşları aynı günlerde yargılandılar. Bir avukat, bu iki dava arasında mekik dokudu. Bu İtalyan avukatının adı D'ividio'ydu. D'ividio, hem eski SISMI sorumlularının avukatıydı hem de Ağca'nın! Bu bir rastlantı mıydı? Yoksa, D'ividio,

bir örgüt avukatı mıydı? Örgüt avukatıydı da bu yüzden mi Ağca'nın avukatlığını üstlenmişti?

Bugün bütün bu konular, Fransa'da başka bir adla yaşadığı ileri sürülen Oral Çelik'in, tutuklu bulunduğu cezaevinde konuşmasıyla çözülebilir. İtalyan savcı Marini, tutuklu bulunan kişinin Oral Çelik olduğuna inanıyor.

Bu gibi konuları, olaylar yaşanırken o günlerde incelemek gerekirdi. Bazılarımız bu görevi yaptı, bazılarımız da bu yayınları gözlerinin ucuyla izlediler. Bir kısmı da çeşitli neden ve komplekslerle, bu karanlık ilişkilerin ve örgütlerin üzerine giden gazetecileri sırtlarından hançerlemeye çalıştı...

Gladyo... Kontrgerilla... Şu bu... Daha önce nerelerdeydiniz beyler; beyoğlu beyler?.. Nerelerdeydiniz?

(Cumhuriyet, 14 Aralık 1990)

ÜMİT DOĞANAY

~

20 Kasım 1979

Ümit Doğanay

3 Mart 1929 – 20 Kasım 1979

Prof. Dr. **Yaşar Ümit Doğanay**, 3 Mart 1929'da Samsun'da doğdu. Babası devlet memuru Atıf Bey, annesi Mesude Hanım'dı. Babasının görevi nedeniyle aile Amasya'ya yerleşince, Ümit Doğanay ilk ve ortaokulu burada tamamladı. Daha sonra ortaöğrenimini, İstanbul'a gelerek, Taksim (Atatürk) Lisesi'nde sürdürdü ve bu liseden mezun oldu. Liseden mezun olduktan sonra hastalandığı için öğrenimine iki yıl ara vermek zorunda kaldı. İki yıl sonra, tekrar İstanbul'a gelerek, 1949 yılında İstanbul Hukuk Fakültesi'ne yazıldı. Fakülteyi 1953 yılında iyi derece ile bitirdi. Aynı yıl Batı Almanya'da, Freiburg kentindeki Albert Ludwig Üniversitesi Hukuk ve Siyasal Bilimler Fakültesi'nde doktora öğrenimine başladı. 1956 yılında "hukuk doktoru" unvanını aldı. Aynı yıl Türkiye'ye dönen Doğanay, İstanbul Hukuk Fakültesi'nde Medeni Hukuk asistanlığına atandı; 1969 yılında profesörlük unvanı kazandı.

Profesör olduktan sonra, özellikle toprak hukuku, imar hukuku ve orman hukuku alanlarındaki çalışmalarını yoğunlaştırdı. 1971 yılında Hükümetin talebi üzerine, Toprak Reformu Yasası Tasarısı hazırlamakla görevlendirilen komisyona katıldı. Bu komisyondaki çalışmaları 1972 yılına kadar aralıksız sürdü. İstanbul Üniversitesi Senato Üyesi de olan Doğanay, bilim adamlığı niteliği yanında sosyal olaylara yakın ilgisiyle tanınmış, Türkiye Milli Gençlik Teşkilatı, Türk Devrim Ocakları ve Öğretim Üyeleri Derneğinde uzun yıllar aktif yöneticilik görevlerinde bulunmuştu. 1979 yılında da yedi arkadaşı ile birlikte İstanbul Üniversitesi'ne bağlı olarak Siyasal Bilimler Fakültesi'nin kuruluşu için, iki yıl süreyle görevlendirilmişti. Seminer ve açık oturumlarda Doğanay, anayasal özgürlüklerin tüm demokratik hakların ve toplumcu görüşlerin savunucusu olarak tanındı. Doğanay, anayasayı kısıtlama hareketlerine karşı demokratik kuruluşların düzenlediği toplantılarda her zaman ön planda görev almış, öğrencilerden halktan yana bir bilim adamı olarak tanınmış, tüm öğrencilerin sevgisini kazanmıştı.

İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı Prof.

SON SINIF ÖĞRENCİLERİNE
ÜNİVERSİTEYE HAZIRLAMADA
merkez dersaneleri

Cumhuriyet

56. Yıl; Sayı: 19868 — Kurucusu: YUNUS NADİ — 500 Kuruş 21 Kasım 1979 Çarşamba

Ü.S.S. HAZIRLIK KURSLARI
LİSE SONLARA: 24 kasım
DEKLEMELİLERE: 10 aralık'ta
KOLEJLERE hazırlık kursları
BEM DERSANESİ

Prof. Ümit Doğanay öldürüldü

- SALDIRIDA YARALANAN KİMYA FAKÜLTESİ DEKANININ MAKAM OTOMOBİLİN ŞOFÖRÜ İLE SİTE KALORİFERCİSİ YARALANDI.
- BİRİ KIZ OLAN 4 SALDIRGANIN OLAY DAN SONRA KAÇTIKLARI ÇALINTI OTOMOBİL TERKEDİLMİŞ HALDE BULUNDU.
- İSTANBUL ÜNİVERSİTESİ'NDE PAZARTESİYE KADAR DERSLERE ARA VERİLDİ.

İSTANBUL HABER SERVİSİ — [illegible] Prof. Dr. Ümit Yaşar Doğanay [illegible]

OLAY NASIL OLDU?

[illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 7 de)

Prof. Doğanay, [illegible]

Korütürk: "Satılmış hainler kanlı eylemleri artırdı"

Cumhuriyet Haber Merkezi — Prof. Ümit Yaşar Doğanay'ın [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 1 de)

Bakırköy MHP eski ilçe Başkanı ile saldırganlara ateş eden polis öldürüldü

- GAZİANTEP'TE KAHVE TARANDI, 2 KİŞİ, ANKARA'DA SOYGUNCULARA DİRENEN 2 KUYUMCU KARDEŞ ELAZIĞ'DA BİR MEMUR ÖLDÜRÜLDÜ.
- DARENDELİOĞLU'NUN CENAZESİ BUGÜN İSTANBUL'DAKİ TÖRENDEN SONRA ADANA'YA GÖNDERİLECEK.

Cumhuriyet Haber Merkezi — [illegible] İSTANBUL — MHP Bakırköy İlçe eski Başkanı [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 4 de)

Sıkıyönetim uygulanan il sayısı 25'e çıkarılıyor

- MİLLİ GÜVENLİK KURULU CUMHURBAŞKANI KORÜTÜRK'ÜN BAŞKANLIĞINDA BUGÜN TOPLANARAK SIKIYÖNETİMİN YAYGINLAŞTIRILMASINI GÖRÜŞECEK

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Milli Güvenlik Kurulu bugün [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 2 de)

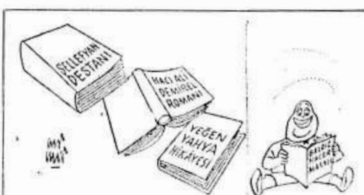

KLASİK'LER OKUNMAZ OLDU...

CHP İÇEL MİLLETVEKİLİ ALİ HAYDAR EYÜPOĞLU DA PARTİSİNDEN İSTİFA ETTİ

- CHP'DEN CUMARTESİ GÜNÜ İSTİFA EDEN ADIBELLİ DÜN AP'YE GİRDİ

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

AP'YE GİRDİ

[illegible]

ÖYMEN'İN SÖZLERİ

[illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 6 da)

BM, Rum yanlısı karar tasarısını kabul etti

Dış Haberler Servisi — [illegible]

KARARDA NELER VAR?

[illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 6 da)

CHP Grubu hükümete güvensizlik oyu verecek

- PROGRAM KONUSUNDA TÜRK KEMAL FAİK DOĞUŞ (?) [illegible] PROGRAM [illegible] KARŞILADILAR

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — CHP Grubu, [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 3 de)

TÖB-DER'in 4 şube başkanı salındı, merkez yöneticilerinin tutukluluğu sürecek

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

Cinayet sanığı ülkücü 15 yıla mahkûm olunca Namık Kemal'den tilir okudu

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 5 de)

TÖB-DER [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 2 de)

GÖZLEM — UĞUR MUMCU

Kan Gölü...

Önce Lemil öğretmen Talip Öztürk, sonra [illegible] İlhan Darendelioğlu, sonra da dün [illegible] Prof. Dr. Ümit Doğanay.

[illegible]

Üç kurban: Talip Öztürk, İlhan Darendelioğlu ve Prof. Ümit Doğanay.

[illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 7 de)

113 GENCE BURS

Cumhuriyet LİSE ÖĞRENCİLERİNİ ÜNİVERSİTE SEÇME SINAVINA HAZIRLIYOR

- Genel Yetenek
- Modern Matematik
- Klasik Fizik
- Kimya (modern - klasik)

Bugün 4. sayfada

KADIKÖY VE HAYDARPAŞA İSKELELERİ TRAFİĞE AÇILDI

İstanbul Haber Servisi — [illegible]

(Arkası Sa. 11, Sü. 4 de)

Dr. Ümit Doğanay, 20 Kasım 1979 günü Etiler Profesörler Sitesi'nde, aynı blokta oturan arkadaşı Kimya Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Fikret Baykut'un makam aracında beklerken, biri kadın 4 kişinin açtığı yaylım ateşi sonucu öldürüldü. Doğanay ile Baykut, o gün okula birlikte gitmeyi kararlaştırmışlardı.

Olayda Prof. Baykut'un makam şoförü İsmail Songar ağır, apartman görevlisi Nürettin Dündar ise hafif yaralandı. Bir anda patlayan silah sesleri üzerine pencerelerine koşan site sakinlerine de ateş eden saldırganlar, 34 DT 824 plakalı lacivert renkli Renault taksi ile olay yerinden kaçtılar. Saldırganların kullandığı aracın iki gün önce Mecidiyeköy'de iki kişi tarafından gasp edildiği, soyguncuların otomobilin şoförü Mustafa Şahin'i yere yatırdıktan sonra üzerinde bulunan parasını ve kol saatini de alıp kaçtıkları tespit edildi.

Saldırganlar olaydan sonra Basın Sitesi önünden geçerek, Etiler'in arka sokaklarında izlerini kaybettiler. Olay yerinde yapılan aramada 9 mm'lik 23 adet boş kovan bulundu.

Prof. Doğanay'ın kendi makam otomobili içinde öldürülmesinden sonra, Prof. Fikret Baykut, olayla ilgili olarak şunları söylüyordu:

> *"Bu saldırı, kanımca bana yapılacak bir saldırı idi. Çünkü bu kiralık katiller öldürecekleri kişiyi tanımazlar, saldırı benim makam otomobilime yapılmıştır. Bir rastlantı sonucu otomobilde bulunan değerli arkadaşım Prof. Doğanay öldürülmüştür. Bir-iki yıl kadar önce ben tehdit edilmiş, bunun üzerine polisten korunmamı istemiştim. O zamanlar iki koruma polisi vermişlerdi. Daha sonra 'adamımız yok' gerekçesiyle bu polisleri aldılar. Profesörler Sitesi'nde hiçbir güvenlik önlemi alınmamaktadır. Bu acı örneğin ders olmasını ve en kısa zamanda sitede güvenlik önlemi alınmasını dilerim."*

Doğanay, yardımseverliği ile de kendisini herkese sevdirmişti. Doğanay'ın öldürülmesinden kısa bir süre sonra olayı duyan yakınları, akrabaları ve arkadaşları olay yerine geldiler. Doğanay'ın eniştesi Saadettin Sümbül ise Doğanay'ın kendisine daha önce tehdit edildiğini söylediğini belirtiyor, saldırı sırasında apartmana ekmek getiren bir bakkal çırağı ise, üç kişinin yarım saat önce siteye geldiklerini ve apartmanın önünde gazete okuyarak zaman geçirdiklerini söylüyordu.

Doğanay'ın saldırı sonucu öldürülmesi büyük tepkilere yol açtı. Cumhurbaşkanı Korütürk, "Satılmış hainlerin son günlerde kanlı eylemlerini artırmaları dikkat çekici" diyordu. CHP Genel Başkanı Ecevit de, "Cinayet demokrasiye ve düşünce özgürlüğüne tahammülsüzlüğün ve ihanetin yeni ve acı bir örneği olarak" nitelendiriyordu.

21 Kasım 1979 Çarşamba
Hürriyet
TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896-1953)

Hava durumu

Prof. Doğanay öldürüldü

Darendelioğlu'nun öldürülmesinden 14 saat sonra İstanbul'da bir de öğretim üyesi üniversiteye giderken otomobil içinde katledildi

Terör yeniden hızlandı

Olayda otomobilin şoförü ve kaloriferci de yaralandı

Bakırköy MHP eski ilçe Başkanı ve militanları kovalayan polis memuru öldürüldü

Korutürk: Hainler son günlerde kanlı eylemlerini artırdılar

Başbakanın Hürriyet'e özel demeci

"Faili meçhul vakaların peşine düşülecek, silâh kaçakçılığı kesilecektir"

Anarşiye karşı yasalar bütçeden önce çıkarılacak. Milleti devletin arkasında olmağa çağırıyoruz.

Demirel: Anarşiye amansız bir mücadele açacağız

Cüneyt ARCAYÜREK

Destek vaat eden partiler Demirel'e güvenoyu verecek

İçel Milletvekili Eyüboğlu CHP'den istifa etti Adıbelli dün AP'ye girdi

Çağlayangil'in önemli bir rahatsızlığı olmadığı anlaşıldı

Bugün milli maç var ne olur elektriği kesmeyin

Yeni patlamalarla tankerin ortası denize gömüldü

Kıbrıs konusunda bağlantısızların tasarısı kabul edildi

Savcılık Üretim A.Ş. için soruşturma açtı

Carter Andrew Young'ı İran'a gönderiyor

Humeyni kumar oynuyor

İstanbul Üniversitesi Senatosu, saldırıyı bilim hayatına karşı girişilmiş iğrenç bir cinayet olarak açıkladı.

Cumhurbaşkanı Korutürk, Rektör Haluk Alp'e gönderdiği mesajda, *"Yüce ulusumuz, Türkiye devleti, ülkesi ve milleti ile bölünmez bir bütündür, ilkesine ve hür demokratik parlamenter sisteme olan sarsılmaz inanç ve bağlılığını her şeye rağmen kanıtlamıştır. Bunu içlerine sindiremeyen insanlıktan yoksun, satılmış hain gruplarını karanlık emellerine ulaşmak için son günlerde yine kanlı eylemlerini artırmaları dikkat çekicidir. Artık amacı ve yolları açıkça belli olan bu eylemlere karşı ulus ve devlet olarak en etkin tedbirleri oluşturmak ve uygulamak gerektiğini bir kez daha önemle hatırlatırım."* diyordu.

Ümit Doğanay için ilk tören İstanbul Üniversitesi Merkez Binası'nda yapıldı. Güvenlik kuvvetleri binlerce öğrencinin, demokratik kuruluşların ve siyasi partilerin törene katılmasını izin vermiyor, sayıları on binleri geçen insanlar, çok sevdikleri hocanın cenazesini elleri üstünde taşımak istiyor, ancak izin verilmiyordu. Prof. Dr. Tarık Zafer Tunaya, Doğanay'ın tabutu başında şu konuşmayı yapıyordu:

"Tüm yaşamı insan sevgisiyle dopdolu, herkese yardımı kutsal bir görev bilen, inançlı, sıcak, gerçekçi, ilerici...yumuşak, fakat ilkelerinden en ufak ödün vermeyen, iç dünyası bir mutasavvıf kadar zengin sevgili Ümit Doğanay'ın, ülkesine ve toplumuna en yararlı olacağı aşamada... böylesine acımasız, böylesine vahşi bir saldırının kurbanı olması, herkesi derinlemesine düşündürmelidir.

Daha on gün önce, Fakültemizi açarken, "tarifsiz mutluluklar içindeyiz" demiştim. Onun da duygulanmasını dile getirerek.

Oysa bugün, O'nun tabutu başında konuşmam gerekiyor.

Bir hocanın alınyazısı bu olmamalıydı.

Bu görevi, ● bana yapmalıydı:

Sosyal Bilimler Fakültesi, O'nun tüm sevgilerinin tüm tutkularının odağı olmuştu. Bilimsel gücünü, tecrübelerini, yönetici yeteneklerini, maddi, manevi her şeyini Fakültesine aktarıyordu. Fakültesiyle, öğrencileriyle bütünleşiyordu.

Beklerdim ki, daha yıllarca, kurulmasına alın teriyle katıldığı Fakültemize sevgi dolu hizmetlerini sunsun, bilimini sunsun, değerli öğrenciler yetiştirsin.

Bu yolda Onsuz yürümek zor.

Ama hangi katil, hangi fikri öldürebilmiştir. Ne kadar koruyucusuz da olsak, Onunla beraber, Onu tek dakika bile unutmayarak ilerleyeceğiz.

Sevgili kardeşimiz, Sen hep bizimle olacaksın."

Aydın Aybay, Tarık Zafer Tunaya, Ümit Doğanay - 1979.

Doğanay'ın öldürülmesi pek çok kişi dehşet içinde tanık olmuştu. Polis tanıkların ve iki yaralının tarifleri üzerine katillerin temsili resimlerini çizdi. Prof. Ümit Doğanay'ın öldürülmesi ile ilgili dava ancak 1983 yılında açıldı. İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı tarafından açılan bir davanın maktulleri arasında Ümit Doğanay da görülüyordu. İddianamenin eylemler bölümünde, Ümit Doğanay'ın öldürülmesi ile ilgili olarak, "Ahmet Sefa Kırlı'nın sevk ve idaresindeki otomobille gelen, Cihat Sever ve Ahmet Sefa Kırlı'nın çeşitli tabancalarla ateş ederek öldürdükleri, bu eylem direktifini de Recep Öztürk'ün verdiği" söyleniyordu.

Askeri Savcı, sanıklar Ahmet Sefa Kırlı'nın ve Cihat Sever'in idamını istedi. Oysa herkesin bildiği gibi, Doğanay'a 3 kişi ateş etmişti, bir kız da arabanın içinde beklemişti. İddianamede bu kızdan bahsedilmiyordu. Olayın failleri arasında Müfit Sement ve Hasan Yeşildağ da bulunuyordu. Ancak bu sanıklar 1980'in Aralık ayında gözaltına alınmışlar yaklaşık 21 gün sonra da salıverilmişler, askeri savcı da 1983 yılında açtığı davada bu sanıkların evrakının ayrılmasını istemişti.

Dava 1986 yılına kadar sürdü. 23 Haziran 1986 günü görülen davada "yeterli delil bulunmaması" neden gösterilerek Doğanay'ın katil sanıkları Ahmet Sefa Kırlı ve Cihat Sever'in beraatlarına karar verildi.

Arda Doğanay:

"O'na kurşun sıkan zihniyet ne elde etti çok merak ediyorum."

İnsan hayatı geçip gidiyor ancak bazı olaylar ve anlar dün gibi insan benliğinde derin izler bırakıyor. En kötü tarafı da yaşanmamış olmasını dilediğimiz anlar hep en ön sırada benliğimizde yer alıyor.

Hiç hak etmediğimizi düşündüğümüz şeyler vardır... ben de Ümit Doğanay'sız olmayı hak etmediğimi düşünüyorum. Doğruyu arayarak ve idealleri – inançları doğrultusunda yaşanan yıllar bir anda son bulduruluyor. Anlamsızca... yaşantısını ve felsefesini insan yetiştirmeye adamış bir adam yok edilmek sureti ile nasıl bir kazanç sağlanabilir ki? Anlamak mümkün değil. 28 sene sonra dahi o gün ve o olay tüm tazeliği ile benliklerde...

Bir eğitimci, bir idealist, bir lider, bir eş, bir baba... bu özelliklerin harmanında nasıl bir kötülük sezildi ki Ümit Doğanay yok edilmek amaçlandı? Sizce kim nasıl bir açıklama yapabilir? Kim konuşabilir ki?

Konuşacak ne var? Bir değer yok oldu gitti işte. Yeri ne ile doldurulabilir?

Arşivlerin tozlu raflarında unutulmaya terk edilir gider... yine de unutmayanlar, unutturmayanlar var.

Bu topluma fazla geldi

Düzgün ve kaliteli bir aile yaşantısının kendine verdiği güç ile enerjisini ve birikimini insan yetiştirmeye adamış bir bilim adamı... çevresi ile barışık, her ortamda kendini ve etrafındakileri rahat ettirebilen saygın kişilik... Anadolu gelenek ve göreneklerini modern yaşantısına çok iyi oturtmuş bir Müslüman... doğrularını sonuna kadar savunan, ilkelerinden taviz vermeyen, duygularının ateşi ile zaman zaman heyecana kapılıp kendini cepheye atan bir idealist...

İşte bunlar çok fazla geldi. Bu topluma fazla geldi. Bu toplum Onu yetiştirdi, heyecanlandırdı sonra da bu değer'in karşısında küçüklüğünü- acizliğini gördü... çekemedi.... baş edemedi... çekti, indirdi aşağıya.... O artık yok...

Kendisi bu durumun farkında değil miydi? Elbette ki farkında idi... ancak, O, bir ilke adamı ve bir amaç savaşçısı olduğundan bundan kaçamaz idi. Kendi kendini yok edemezdi. Sevdiklerine ve etrafına belli etmeden

MÜSLÜMANLIK XV. YÜZYILA GİRDİ

HİCRET'İN 1400. YILINA GİRERKEN

ADRES: Nuruosmaniye Caddesi No. 65 İSTANBUL
TELGRAF: MİLLİYET, İstanbul
POSTA KUTUSU 492 İstanbul
TELEFON 22 44 10 (Santral)

YIL: 30, SAYI: 11514

BUGÜN 14 SAYFA 500 KURUŞ

Milliyet
Halk Gazetesi

KURUCUSU: ALİ NACİ KARACAN

ÇARŞAMBA 21 KASIM 1979

Ü.S.S. HAZIRLIK KURSLARI
KOLEJLERE hazırlık kursları
BEM DERSANESİ

İstanbul Üniversitesi 6 gün kapatıldı

«BİR BİZDEN, BİR ONLARDAN» ÇILGINLIĞININ SON KURBANI

Prof. DOĞANAY EVİ ÖNÜNDE ÖLDÜRÜLDÜ

Doğanay'ın cesedi otomobilin içinde

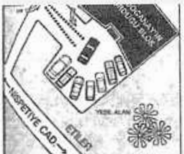

- Siyasî Bilimler Fakültesi Dekan Yardımcısı Doğanay, Kimya Fakültesi Dekanı'nın makam otomobilinde yaylım ateşe tutuldu ve hemen can verdi

Annesi, «Sena ateş eden eller kırılsın» diye ağlıyor

- Eylül Proleterler Silahlı ... evinden çıkıp otomobili içinde Kimya Dekanı Prof. Fikret Baykut'u bekleyen Prof. Doğanay'a ateş eden biri kız dört kişi kaçtı
- Saldırganlar pencerelerden bağrışanlara da ateş etti
- Olay sırasında otomobilin şoförü ağır, apartmanın kaloriferci̇si hafif yaralandı
- Kimya Fakültesi Dekanı Prof. Fikret Baykut, "Kanımca saldırı bana yapılacaktı. Kiralık katiller vuracakları adamı tanımaz. Rastlantı sonucu makam otomobilimde oturan arkadaşım öldü" dedi
- Prof. Baykut, "Sabah Doğanay'la birlikte üniversiteye gidecektik. Ben traş oluyordum. Ona, git arabamda otur beni bekle dedim" dedi

GÖRÜNÜM

ALACAKARANLIĞIN KÖR BAYKUŞLARI...

MHP Bakırköy eski İlçe Başkanı öldürüldü, saldırganları izleyen izinli bir polis de öldürüldü

- MHP'li Mehmet Başak'ı vuranlar koruma polisini de ağır yaralayıp motosikletle kaçtılar
- Olayda yaralanan bir öğrencinin saldırıyla ilgili olabileceği öne sürülüyor
- Ankara, Elazığ ve Gaziantep'teki silahlı saldırılarda 5 kişi öldü..

Haberi 8 Sayfada

GÜNÜN ÖTEKİ ÖNEMLİ HABERLERİ

Hükümet programı genel olarak olumlu bulundu

- Prof. Kargan: "Kötü organizasyon düzeltilirse yokluklar ortadan kalkabilir"
- İTO Başkanı Kuşçulu: "Programın başarısını hız ve politikadan kaçma belirleyecek"
- Prof. Yalçıntaş: "Programa alınan öncelikler yerinde"
- Kocman: "Kısa vadeli önlemler gerçekleşirse hükümet başarılı sayılır"
- Türk-İş'e bağlı Petrol-İş Sendikası Başkanı Sahin: "Program sermaye ve tekellerin gösterdiği doğrultuda hazırlanmıştır"

ECEVİT: «GENEL SEÇİMLERDEN ÖNCE SORUMLULUK BİZE DÜŞEBİLİR»

Haydar Eyüboğlu...

HAYDAR EYÜPOĞLU, CHP'DEN İSTİFA ETTİ, ADIBELLİ AP'YE GİRDİ

- CHP'nin Meclis'teki sandalye sayısı 206'ya düştü
- İçel Milletvekili Eyüboğlu'nun da AP'ye girmesi bekleniyor

4 AP'li, Ecevit ve Köprülüler için Meclis soruşturması istedi

1920'ler 30'lar 40'lar 50'ler 60'lar 1970'ler

60 yılı aşkın geçen süre içinde Türkiye'deki sosyal yaşantıyı içeren yazı dizisi

Bu Pazar Milliyet magazin'de

güçlükler ve tehlikeler ile mücadeleye devam etmeyi göze aldı ve yoluna devam etti.

O yolu 1979'un 20 Kasım sabahı kestiler ve buraya kadar dediler... vücudunu kurşun ile doldurdular. Sanki içini boşaltmak istercesine her yerini delik deşik ettiler. Merak ediyorum, böyle bir yok ediş için kim mantıklı bir amaç sunabilir, nasıl bir hırs beslemiş olabilir? Bugüne kadar ortaya çıkan da, çıkaran da olmadı. Yanlışlıkla olduğu, asıl hedefin Ümit Doğanay olmadığı söylendi, yazıldı.

Hep babamı aradım

Ümit Doğanay'ı kaybettiğimizde ben 11 yaşında idim. Ancak, O'nu bu kısacık zaman süresince öyle yoğun yaşamışım ki bugün hâlâ kalbimizde, aklımızda, sözlerimizde, özlemlerimizde...

Dersliğin kapısının açılıp Müdüre Hanımın, Fransızca hocamızın yanına gelip bir şeyler söylemesini ve beni dışarı çağırmasını... 2 enişte min aşağıda beni beklediklerini... arabaya binip hiç konuşmadan evimize geldiğimizi... kapıdan girince 'Ona söylediniz mi?' cümlesini.... ağlamaları.... odama götürülüp oturtulduğumu.... bir müddet sonra teyzem ve eniştemin yanıma gelip babamın bir kaza geçirdiğini ve kurtarılamadığını... gelenleri.... gidenleri..... sarılıp ağlayanları hepsini hatırlıyorum. Ben bunları 11 yaşımda yaşadım. Tüm bunların açıklamasını kendi kendime bulmaya çalıştım. Tüm ailem bana babalık yaptı. Beni hiçbir zaman yalnız bırakmadılar. Ama ben hep babamı aradım. O'nu kitaplarında, O'nun için yazılanlarda, onu anlatanlarda buldum. Hiç umulmadık yerlerde karşıma çıktı. Kendini gösterdi. O günden bugüne her karşıma çıkışında özlemim daha da arttı. O'nu erken kaybetmenin acısı daha bir yüreğime çöktü.

O'na kurşun sıkan zihniyet ne elde etti çok merak ediyorum. Ümit Doğanay ortadan kalkınca hayat daha mı güzel oldu? Dünyanın problemi çözüldü mü? Aslında o sıkılan kurşunlar ile dünya intihar etmiş oldu. Ümit Doğanay ve diğer aydınların her katli dünyanın alnının ortasında koca bir delik açtı.

O deliğin girdabına kapılmadan, doğrudan şaşmadan ilerlemek hiç kolay olmadı, şu geçen 28 senede. Şimdi geriye dönüp baktığımda başardıklarım ile gururlanıyorum. Ancak, ne olurdu bu 28 yılı O'nsuz yaşamak zorunda bırakılmasaydım. Ümit Doğanay gibi, birileri doğrularını ve ideallerini kitleleri etkileyebilecek bir Allah vergisi ile ortaya koyuyorlar diye onları ortadan kaldırmak mı gerekiyor? Toplumun eğitim seviyesi böyle olursa, sonuç da bu oluyor. Biz de bu amaç uğruna şehidimizi verecekmişiz demek ki.

Derinlikli bir araştırma yapılmadı

Ne acıdır ki, çok çok zor yetişen Ümit Doğanay gibi değerleri de bu toplum yetiştiriyor, onları yok edenleri de bu toplum. İnsan buna kahroluyor işte. Bu nasıl bir çelişkidir?

Bana göre, aydınlığa giden yolda sönen bir ışık olan her katledilmiş aydınımızın hesabını bu toplum verecektir.

Ne yazık ki, bunu sorgulayıp son verecek bir güç de yok ortada. Geçiştirmek, üstünü örtmek, ertelemek en geçerli çözüm olmuş.

Dosyalar açılıyor, dosyalar kapatılıyor; şunu da bunu da onu da bu yaptı deniyor. İster inan ister inanma. İster rahatla ister daha da çılgına dön... İşin özü: Giden gidiyor. Olan da kalanlara oluyor. Her gün ölüyorsun, her gün kahrediyorsun... Ümit Doğanay'ın katli ile ilgili olarak gerektiği derinlikte bir araştırma yapılarak hesabın kapatıldığı kanaatinde değilim.

Ümit Doğanay'ın izinden yürümek... Galatasaray Lisesi, okumamı arzuladığı yerdi. Kendi elleri ile beni götürdü. Ancak iki ay bu mutluluğu yaşayabildi. Üniversite de İ.T.Ü. Makina Mühendisliği bölümünü kazanınca ailede anlayamadığım bir duygusallık yaşandı. Meğer, makina mühendisliği Ümit Doğanay'ın idealleri arasında yer alıyormuş.

Genlerden olsa gerek, okumaya doyamadım... önce makina yüksek lisansı, sonra Amerika'da yönetim programı ve son olarak da İstanbul Üniversitesi'nde işletme programı.

Yola yalnız devam etmek...

Doğanay ismi bir marka olmuştur. 28 yıl sonra dahi hatırlanıyor, yok edilişine bir anlam verilemiyor ve cevaplar aranıyor ise evet O bir markadır. Bu ismi taşımak da sorumluluk ve özveri ister. Bu bilinç ile eğitim- iş- aile hayatlarımı planlıyor ve yaşıyorum.

Yola yalnız devam edeceksin evlat... bu ana fikir ile yaşamak çok zor. Sorumluluklar hızla omuzlarınıza biniyor. İnsanların gözleri hep üzerinizde. Yol boyunca ilgi, destek ve takdir gurur verici. Ancak yol çok yorucu. Hayat daha kolay ve daha az yıpratıcı olabilirdi. Birileri müsaade etseydi...

Uzun yürüyüşümde bir mola verip de geriye dönüp baktığımda, 28 sene önce yaşandığı halde tazeliğini korumuş bu olay beni her zamanki gibi önce sinirlendiriyor. Ümit Doğanay'ın başına gelenlerin, ailesinin yaşadıklarının, onu yetiştiren toplum kesiminin kaybının, bu dünyanın kaybının hesabını birileri vermeli diye düşünüyorum. Doğanay'ın hedeflediği ve aldığımız eğitim/kültürün gereği hukuk devletine sığınıyor ve hesabın sorulmasını bekliyorsunuz. Tamamdır. Hesap kapandı deniyor. Birkaç isim ve altında

birkaç tane katledilen listesi. Bunu yapan ile yapılanı şöyle bir kefeye koyuyorsunuz, birbirlerinden haberdar olmaları, bir şeyleri bırakın paylaşmayı tartışmış olmaları mümkün değil. O halde.... gerçek katil bunlar olamaz. Gerçek bu değil. Ben, buna inanıyorum. Gerçek adaletin yerini bulacağı günü de bekliyorum. Bu adaletin oluşması için de Atatürk'ün Bursa nutkunda dediği gibi: Modern- Atatürk ilkelerine bağlı- hukuk devleti sevdalısı bir aydın Türk genci olarak inancımı ve mücadelemi sonuna kadar devam ettireceğim.

Bir Doğanay kolay yetişmiyor...

Temmuz 2007

Aydın Aybay:

"Ümit'i, devlet içinde çöreklenmiş bir çete öldürdü"

Ümit Doğanay, Anadolu kökenli bir bilim insanıydı. Çocukluğu, ilkokul ve ortaokul öğrenimi Samsun ve Amasya'da geçmişti. İstanbul'a gelişi ve Taksim Lisesi'nde okuyuşu daha sonradır. Taksim Lisesi (sonradan Beyoğlu Lisesi ile birleşerek Atatürk Lisesi adını almıştır) 1940'lı yıllarda nitelikli öğretim yapan, ciddi bir okuldu. Ümit'in oradan mezuniyeti 1947 veya 1948 olmalı. Hukuk Fakültesine yazılmadan önce, bir süre tıp fakültesine devam ettiğini söylediğini anımsıyorum. 1949'da İstanbul Hukuk Fakültesi'ne kaydoldu; 1953'de bu fakülteden pekiyi derece ile mezun oldu.

Çocukluk ve gençliğinin Anadolu'da geçtiği için, üzerinde ve konuşma tarzında oraya özgü belirtiler vardı. Toplantılarda ve diyaloglarda çok hareketli ve heyecanlı bir davranış olurdu. Toprakla yakından ilgiliydi; bunu çocukluğunun köyde geçmiş olmasına bağlardı. Nahiye müdürü olan babasının köyünde bir miktar arazi olduğunu söylerdi. Bununla ilgili anlatılmaya değer bir olay var: 1971-72'de **Toprak Reformu** Kanunu'nu hazırlayan komisyonda Ümit de görevliydi. Yasa taslağı parlamentoda görüşülürken milletvekillerinden biri, komisyon üyeleri için "Hepsi toprağı saksıda görür" demişti. Bu lafa kızan Ümit bu zata, "Gel ölçüşelim bakalım; benim tarım toprağım şu kadar; seninki ne kadar?" diye yanıt vermiştir.

Çok iyi bir öğrenciydi

Tanışmamız, fakültede aynı sınıfta okumamızla başladı. İlk iki yıl sadece selamlaşma düzeyinde bir tanışıklıktı (sınıfımız çok kalabalıktı). Asıl yakınlık son sınıfta oldu; çünkü kalabalık epeyce elenmişti; son sınıfta yüz kişi kadar kalmıştık.

Doğanay çok iyi bir öğrenci idi. Daha 3.sınıfta, Medeni Hukuk dersinde, hocamıza (K. Birsen) asistan gibi yardım ederdi. O tarihte yürürlükte olan yönetmeliğin boşluğundan yararlanarak, bütün derslere yazılıp, dört yıl dolmadan mezuniyet aşamasına gelmişti. Sınıfta bu durumda iki kişi vardı; diğeri Kenan Bulutoğlu (sonradan İktisat Fakültesinde maliye profesörü) idi. Her ikisinin de son sınıf derslerinin sınavında birer dersten sembolik olarak bırakarak, dört yılı tamamlattılar.

Ümit mezun olur olmaz Almanya'ya gitti (1953). Orada Freiburg Üniversitesi'nde doktora çalışmalarına başladı. Bu aşamada pek ilişkimiz ol-

mamıştı. Yalnız, arada, İsmet Sungur beye mektup ve kart gönderdiğini anımsıyorum. Ben de mezun olur olmaz, 1953'ün son ayında İstanbul Hukuk Fakültesi'nde medeni hukuk asistanı olmuştum. Bu arada bizim hoca (Kemalettin Birsen) Almanya'ya gitmiş ve bir süre Ümit'in yakınında kalmıştı. Dönüşte, bana, ikide bir "Ümit" diye hitap ediyordu. Doktorasını tamamlayıp fakülteye asistan olduğunda bir gün bundan söz ettim. "Aman sorma, hoca bana da orada tam bir ay "Aydın" dedi, durdu!"

Anımsadığıma göre 1956'da doktor asistan olarak bizim kürsüde göreve başladı. Asıl dostluğumuzun pekiştiği dönemin başlangıç tarihi budur. Tam bir uyum içinde idik. Doktorası ceza hukukunda olduğu halde, çalışkanlığı ve çabaları ile kısa sürede medeni hukuk alanında iyi bir düzey tutturdu. Üç asistan (üçüncü asistan S. Kaniti idi; bizden sonraki mezunlardandı) kürsünün bütün işlerini yapardık.

Pasaport verilmedi

Ümit 1960'dan önce doçent oldu; o tarihlerde askere gitti. Aynı kürsüde çalışmalarımıza hiç ara vermedik. Ben de doçent olmuştum (1963); hem İstanbul Hukuk Fakültesi'nde, hem de Özel Galatasaray iktisadi ve İdari bilimler Yüksekokulu'nda ders veriyorduk. Ortak "Medeni Hukuk" kitabını bu dönemde yazdık. (F. Feyzioğlu ile üç yazar olarak). Bu arada Doğanay, sosyoloji dersleri de veriyordu. 1961 Anayasası yürürlüğe girdikten sonra, kamu malları üzerinde çalışmaya başladı. Orman hukuku ile yakından ilgileniyordu. O tarihte "kamu yararı" kavramı üzerinde ilginç ve özgün görüşleri içeren bir makale yazdı. Bunun o zaman epeyce yankısı olmuştu.

1960'lı yıllar çabucak geçti. Ümit bu dönemde, profesörlük tezi için çalışmalar yapmak üzere İsviçre'ye gitti. Orada bir yıl kaldı. Daha önce evlenmiş ve bir kızı (Derya) olmuştu. Eşi, Diyarbakır'ın ünlü Pirincioğlu ailesindendi. Daha sonra bir de oğlu oldu (Arda). 1970'li yıllar çok yoğun ve hareketli geçti. Bu arada Doğanay, Ankara'da Toprak Reformu Komisyonu'nda çalıştı. O yıllarda birlikte Viyana'ya ve Bağdat'a gittik. O tarihlerde yapılan İstanbul Üniversitesi'nde rektör seçiminde Ümit de aday oldu. Tıp Fakültesi'nin sayısal egemenliği nedeniyle başka fakülteden rektör seçilmesi fiilen imkansızdı.

1970'lerin ortalarında birlikte Frankfurt'a gidecektik. Üniversitenin Hukuk Fakültesi'nde bilimsel toplantı vardı ve fakülte dekanı Ümit'in Freiburg'tan doktora arkadaşıydı. Benim pasaportum Ankara'dan geldi; onunki bir türlü gelmiyordu. Atladı Ankara'ya gitti. Emniyet Genel Müdürüne çıkmış; müdür bey "senin, bizim takibimizde olanlarla temasın var" demiş. Doğanay, "Müdür bey, biz hocayız; her gün odamıza bir yığın talebe,

ana-baba filan girer çıkar. Ne demek bu?" demiş. Müdür bey, "Hele öğleden sonra gel, bir bakalım" buyurmuş. "Parka gittim, bankta ağladım, ağladım" diye anlattıydı. Sonunda pasaportu yolladılar ama, zaten geç kalmıştık.

Ümit'i, devlet içinde çöreklenmiş bir çete öldürdü. Ölüm olayı şöyle oldu: İstanbul Üniversitesi'nde, Hukuk Fakültesi'nin desteği ile Senato kararına dayanarak 1979'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'ni kurmuştuk. Tarık Zafer Tunaya'yı dekan seçtik. 7 kişilik (üç profesör, dört doçent) fakültenin bir mekanı yoktu. İlk yıl önseçimle 100 öğrenci almaya karar verdik (Tarık Bey "gelecek yıla bırakmayalım" diyordu, "cemaati olmayan papazın kilisesi olmazmış"). Sınıf için Hukuk'un "kestörlük" diye bilinen odasını bulduk, düzenledik. Yönetmeliklerin hazırlanması öğrenci işlerinin düzenlenmesi vs. ile ilgili bütün işlerde Ümit var gücüyle çalışıyordu. Nihayet Kasım'ın başında seçilen öğrencilerle öğretime başladık. Sabah erkenden gelen ilk öğrencimizi kapıda Ümit karşılamış ve besmele çektirerek eşikten geçirmiş!

Açılıştan sonra, Kasım'ın 20'sinde birlikte Ankara'ya gitmeye karar verdik. Maliye Bakanlığı ve Meclis Bütçe Komisyonu'nda fakültenin kadro işini ve ödenek konusunu görüşecektik. Sabah fakültede buluşup, akşamüstü Yeşilköy'e uçağa gidecektik. Evden çıkmaya hazırlanırken telefon çaldı, Prof. Hande Süer (İTÜ, Mimarlık Fakültesi Dekanı) bana, Ümit'i sordu; "Bir haberiniz var mı?" dedi. Sesi ağlamaklıydı. Acele Hukuk Fakültesi sekreterini aradım. Yavuz Alangoya açtı telefonu; daha bir şey söylemeden ağlamaya başladı. Yıkılmıştım; inanamıyordum. O, tertemiz, derdi olan herkesin yardımına koşan; çocuğu hastalanan hademenin çocuğunu, işini-gücünü bırakıp hastaneye taşıyan adama hangi alçak kurşun sımıştı? 4 kişi 25 kurşun... Hem de dairesinin balkonundan otomobile binen babalarını seyreden aile efradının gözleri önünde.

Herkesin gözü önünde oynanan bir oyundu

Olay duyulunca şiddetli tepkiler oldu. Sıkıyönetime karşın, cenaze törenine binlerce kişi katıldı ve cinayeti lanetledi. Failler bulunamadı. Bulmak için çok çaba harcayan bir görevli de İstanbul Emniyet Müdürü müavini Kenan Koç'tu. Ümit'in ve benim yakın dostumuzdu. Bana, hırsla, "Bulunca kafalarını bizzat kıracağım" demişti. Bulamadı, buldurmadılar. Dosyayı kapattılar. Kısa bir süre sonra, otobüs durağında Cavit Tütengil'i de öldürdüler. Onun faili de bulunmadı ya da bulunmak istenmedi.

Katillerin yakalanamayış nedeni, bence, bu işi **Devletin içinde odaklanmış bir çete**'nin tezgahlanmış olmasıdır. Buna eminim. Plan, toplumda sevilen, saygı duyulan kişileri yok ederek, yılgınlık duygusu yaymak; sonunda cinayet dizisinin devam ettiğini gören orduya darbe yaptırmaktı.

Üst sıra: A. Rıza Başaran, Aytekin Ataay, İnsel, Ümit Doğanay, Aydın Aybay. Alt sıra: Saim Üstündağ, Tarık Zafer Tunaya, Necip Kocayusufpaşaoğlu. Sedef Adası, İstanbul.

Bu herkesin gözü önünde oynanan bir oyundu; aslında işin sırrı da yoktu. Ama devlet; ya da içindeki gizli odak, failleri korudu; konunun kurcalanmasına izin vermedi.

Bir anı...

Bu kanaatimi destekleyen bir anım var. 1970'li yılların ikinci yarısında Amerikan Haberler Merkezi'nde, sakallı bir görevli vardı. Birkaç kez üniversiteye Tarık Bey'i (Tunaya) görmeye de gelmişti. Görevinin ne olduğu belli değildi ama, Merkez'in diğer görevlilerine nazaran "rütbeli" biri olduğu halinde, tavrından anlaşılıyordu. Kibirli, ukala bir hali vardı. Öteki Amerikalı görevlilerde pek rastlanmayan bir niteliği de, su gibi Almanca konuşmasıydı. Bir gün Ümit bana, bu zatın kendisini tek başına yemeğe davet ettiğini, "bazı şeyler de konuşuruz" dediğini nakletti. Birkaç gün sonra birlikte, bir otelin tenha bir restoranında buluşup, uzunca bir görüşme yapmışlar. Bu zat Ümit'e, daha önce Yugoslavya'da görev yaptığını ve Tito'nun doğu blokundan çözülmesi kararında etkili olduğunu anlatmış. Ayrıca, "siz ne istiyorsunuz" diye sormuş. Ümit de, "Bağımsızlık, sömürüden uzak bir ülke olmak; sizin buyruklarınıza tâbi olmamak" gibi bir şeyler söylemiş.

Görevli zat bunun üzerine iyice ciddileşerek, "Batı Blok'undan çıkmanıza kesin olarak izin vermeyiz" demiş. "Buna cüret ederseniz olacaklara razı olacaksınız" demiş. Görüşme Almanca olmuş; Ümit'in bana anlattıkları mealen bunlardı. İyice canının sıkıldığını ve biraz da korktuğunu anımsıyorum. İlginç bir rastlantı ile, bu görüşmeyi izleyen günlerde, her gün 8 -10 kişinin katledildiği olaylar cereyan etmeye başladı. Sonuçta, 12 Eylül 1980 günü, bağımsızlık ve özgürlük yandaşı aydınları ve solcu gençleri kitlesel olarak ezen Kenan efendi darbesi geldi. Zamanın ABD Başkanına, CIA görevlisinin, tiyatro locasında, "bizim çocuklar işi başardı" müjdesini vermiş olması bu konuyla ilgili çok önemli bir olgu değil mi? Ve o tarihten sonra ABD Haberler Merkezinin sakallı görevlisi de ortadan kaybolmasın mı? Ümit'i niçin öldürdüler sorusunun bir yanıtı da sanırım bu olayda gizlidir.

Bir başka anımı da nakledeyim: 1979 yılı yazı sonunda annesi vefat etti. Ümit Şarköy'de tatildeydi; acele İstanbul'a geldi. Mezar işi ile uğraştı. Aytekin Kotil Belediye Başkanı idi; onunla temas kurulup, Zincirlikuyu'da bir yer sağlandı. Cenazeden birkaç gün sonra, bir gün, "Hayrola bir aksilik mi var?" dedim. "Yok", dedi, "kendime de annemin yanında bir mezar yeri alıyorum" demez mi. O zaman daha 50 yaşındaydık ve ölüm bize çok uzak gözüktüğü için, bu girişimine epeyce şaşırmıştım. Ne hazindir ki, aradan üç ay geçmeden onu da anasının yanına defnettik!

Günlük yaşama ilişkin pek çok anım var. Bunlar özel anılar; aramızdaki yıllarca süren kardeşliğin anıları. 1971'deki darbeden sonra, çantalarımızı hazırlayıp, birbirimize veda etmiştik. Kimi içeri alırlarsa, diğeri onun çoluk-çocuğu ile ilgilenecekti. Neyse ki, ilk cart-curttan sonra, ipin ucunu gevşettiler.

Son olarak bir hayal kırıklığını dile getirmek istiyorum: Türkiye'nin en kötü günleri yaşadığı o dönemde hain ellerin silahları ile yok edilen ileri-ci/namuslu insanların adları basında, toplantılarda birer birer sayılırken, Ümit'in adı hiç söylenmiyor. Sanki sevgili Doğanay, alacak-verecek kavgasına kurban gitti. Bu çok ağrıma gidiyor. Ben her yıl 20 Kasım'da onu mezarı başında anmak için gazeteye bir ilan veriyorum. Ne hazindir ki, orada, mezarı başında 3-5 kişiden fazla insan olmuyor. Yazık değil mi?

Haziran 2007

Doğanay, Bir İnsan

Aydın Aybay

"Aradığınızı ve bulmam için yardımcı olmamı istediğiniz öğrenciyi buldurdum. Kendisini derhal teslim olmaya ikna ettim. Yasanın buyruğunun bu olduğunu ve buna uymaya mecbur olduğunu anlattım. Ama şimdi sizden önemli bir ricam var. Teslim olduğunda kendisine kötü muamele etmeyeceksiniz. bana, bu konuda şeref sözü vermenizi istiyorum. Unutmayın, siz de, ben de devletin kamu görevlisiyiz. Devlete bağlılık, hukuka saygı ile olur. Benim, şiddetin her türlüsüne karşı olduğumu bilirsiniz; her kademedeki kamu görevlisinin de benim gibi düşündüğü inancındayım. Hukukun buyruğu ne ise, sadece onun yapılacağını ümit ediyor ve bunu sizden bekliyorum."

1970'in bunalımlı günlerinden birinde, sevgili Doğanay, üniversitedeki odamızdan telefondaki muhatabına bunları söylüyordu.

O açık, kesin ve berrak anlatımıyla, karşısındakinden insan onuruna ve hukuka saygı istiyordu.

Olay, bir eyleme karışmış olduğu ileri sürülen ve polisçe aranan bir öğrencinin yetkililere teslim olmasıydı. Polis, hocadan bu konuda yardımcı olmasını istemişti. Öğrenci, kendisine, haşin muamele yapılmasından çekiniyordu. Hocanın verdiği güvence üzerine gitti, teslim oldu. Yapılan yasal kovuşturma sonucunda suçsuzluğu kanıtlanıp salıverilen bu genç, şimdi yurduna hizmetini parlamentoda sürdüren bir milletvekilidir.

Bu olaydaki davranış biçimi, sevgili Doğanay'ın tüm yaşamında pırıl pırıl erdemle dolu yaşamın da temel ilkesiydi. İnsanlara her şeyden önce, sevgi ile, sevecenlikle ve hoşgörüyle yaklaşılmasını isterdi ve kendisi hep böyle yapardı. Galiba bu nedenle, kişisel olarak ona düşmanlık ve husumet besleyen kimseyi anımsamıyorum. Onun için kötü insan yoktu; kötülüklere kapılmış bazı insanlar vardı. Ama onlara da doğru yol anlatılırsa ya da içinde bulundukları koşullar değiştirilirse, onlar da iyi insan olurlardı.

Bu hoşgörülü anlayışla, kendi kendisini de sık sık eleştiri süzgecinden geçirirdi. Çetin bir tartışmadan sonra, karşısındakini kırabilecek bir şeyler söylediği sanısına kapılırsa, çok üzülür, sıkılır, "Yahu iyi olmadı bu iş, iyi yapmadık." diye dertlenirdi.

Mesleği olan hukukçuluğu da, ilk planda, hep bu insancıl açıdan ele alırdı. Uzmanlık alanının teknik çarkları arasında sıkışıp kalmaktan çok korkar ve özenle kaçınırdı.

Hukuk mantığının siyah-beyaz fonlardan oluşan şablonuna karşı çıkar ve hukukun işlevinin bir bilgisayar aygıtından daha derin ve daha ileri bir şey olduğunu savunurdu.

O'na göre içinde insan sevgisi ve insan mutluluğu olmayan çözümler yanlış çözümlerdi.

Hukuku ve hukuk kurallarını ancak toplumsal mutluluğun araçları oldukları zaman değerli sayardı.

Sanıyorum "politik olgu" ile ilgisinin başlıca nedeni de buydu. Tarihle, sosyoloji ile yoğrulmadıkça, kuru hukuk bilgisinin fazla bir şey sayılmayacağı görüşündeydi.

Medeni Hukuk derslerinin yanı sıra sosyoloji dersleri de vermeyi üstlenmesi bundandı. Geçen yıl, Tanilli'nin "Uygarlık Tarihi" derslerini sürdürmeyi kabul etmesi de yine bundandı. Hiç soluklanmadan çalışarak, bu ağır yükün altından kalkmaya çaba gösterirdi. Sevimli ve saygın kişiliğiyle, sınıfları dolduran öğrencilerin yürekten ilgisini çekerdi. Onu bir kez tanıyanlar, dengeli bir aydının, kişilikli bir bilim adamının ve hepsinden önemlisi "bir insanın" karşısında bulunduklarını hemen sezerlerdi.

Bütün bu nitelikleri, resmi yaşamının dışında, özel ilişkilerinde de egemendi. Onun ne mükemmel bir aile başkanı olduğunu yakınları hayranlıkla gözlemlerdi. En sıkıntılı dönemlerde bile yitirmediği iyimserlikle, her derdini söyleyenin derdine ortak olur, elinden gelen her şeyi yapmak için çırpınırdı.

Sınavı başaramamış bir öğrencinin bir ameliyat geçirmesi gereken bir arkadaşın, mahkemeye işi düşmüş bir üniversite hizmetlisinin doktora çalışmasında çetin bir sorunla karşılaşmış asistanın derdi, onun da derdi olurdu.

Türk ulusunun derdi ve davası da onun derdi ve davasıydı. Anadolu'nun bağrından kopup gelmiş bir Türk aydını olarak, heyecanla, içi titreyerek yurt sorunlarını konuşur, anlatır ve tartışırdı.

Dindardı ve oruç da dahil olmak üzere İslam dininin gereklerini eksiksiz yerine getirmeye özen gösterirdi. Ama, buna karşın, Türk devriminin en önemli öğesinin laiklik olduğunu, yurt gerçeklerine dayanarak, bilimsel kanıtlarıyla anlatır ve inandırırdı. Ona göre bu sorun yeterince ve doğru yöntemlerle incelenmediği için yerine oturtulamamıştı.

Anadolu halkının bağnaz değil, sadece dinine bağlı bir halk olduğunu, bunun da laiklikle çelişmediğini söylerdi. Bana, günün birinde, bu konuya ilişkin görüşlerini içeren bir çalışma yapıp, yayınlamak istediğini söylediğini anımsıyorum.

Onun unutulmaz emeğiyle bu yıl öğretime başlayan Siyasal Bilimler Fakültesinde, birinci sınıfta okutulan Hukuk Bilimine Giriş dersinin ders notlarını da birlikte hazırlayıp, yayınlamayı planlamıştık. Ne yazık ki, ulus ve

insanlık düşmanı hain eller, bu eşsiz insanı, tertemiz bilim adamını, yüreği herkes için dostlukla ve iyilikle dolu yurtseveri, aramızdan acımasızca koparıp, sonsuzluğa attı.

Bu yücelikte bir aydının yitirilmiş olması, ulusumuz için gerçekten büyük bir talihsizliktir. Doğanay'ın kanına giren, ona kurşun sıkan alçak eller, bu menfur cinayetleri ile, aslında Türk ulusunun bilincine, sağduyusuna ve esenliğe saldıran hainlerdir. Türk toplumu onları hiç affetmeyecektir.

Sevgili dostum, otuz yıllık can yoldaşım, yaşamımın desteği, erdemli kardeşim için, içim yana yana, yüreğim sızlayarak bu satırları yazarken, ben de onlara karşı sonsuz kin ve nefretle doluyum. Sevgili Doğanay'ın insan sevgisi ile dolu ruhunun, bu canilere karşı duyduğum sonsuz ve silinmez nefret ve kin için beni bağışlayacağını umuyorum.

Çünkü onlar insan değil ki!...

(Cumhuriyet, 22 Kasım 1979)

Doğanay ve Tütengil

Server Tanilli

Bir Orhan Yavuz, bir Bedrettin Cömert, bir Bedri Karafakıoğlu, bir Necdet Bulut, bir Fikret Ünsal... Daha onların acısı dinmeden bir Ümit Doğanay arkasından bir Cavit Orhan Tütengil.

Acılar katmerleşiyor yüreklerimizde.

Ve iyi dayanıyor yüreklerimiz....

İstanbul Sıkıyönetim Askeri Savcısının tanısı pek yerindedir: "Uzun bir zaman aralığına yayılmış bir planlı katliam hareketi" karşısındayız. Toplum, her gün bu katliamın bir parçasını yaşıyor. İşçisiyle, köylüsüyle, memuruyla, aydınıyla...

Faşist terör, kanlı ellerini, arada bir üniversiteye de uzatıyor. Ve nerede demokratik, ilerici, yurtsever bir bilim adamı varsa arıyor ve buluyor. Halk kitlelerinin arasına salmak istediği korku, dehşet ve yılgınlığı, üniversitenin özgür kafaları arasında da salmak niyetinde.

Herkes susmalı.

Bilim adamı? O da.

Faşizm, ezeli korkusunu yaşıyor aslında; bilim karşısında bilim adamı karşısında o her zaman duyduğu korkuyu. Çılgınlığı biraz da bundan...

İki çağdaş kafa

Doğanay da, Tütengil de, düşünce yapılarını, eğilimlerini çok yakından bildiğim iki büyük değerdi.

Çağlarının tanığıydı ikisi de.

Doğanay, bizde yepyeni bir anlayışın hukukçularındandı. Kanun maddelerini "yurt ve dünya gerçekleri"nden soyutlamak; onları, o gerçeklerin ışığında ele almak; en adil, ama aynı zamanda en gerçekçi ve çağdaş yoruma ulaşmak... Böyle bir yoruma ulaşmak için de, gün geldi kültürün diğer alanlarına taşıdı: "Sosyoloji" ve "tarih"in içine – sırasında bunların derslerini verecek denli – dalması bu yüzdendir. Sonuçta "akdin inikadı ânı" ya da "kefile kefil olmanın hakları ve borçlarıyla uğraşmayı "uzman"larına (!) bıraktı. "Kıyı yağması"nı önlemenin yollarından, eğitim ve üniversite sorunlarına değin yığınla sosyal sorunun içine daldı. Bu sorunlara yanıt arayan Doğanay, gene bir hukukçuydu; ama bir "holding hukukçusu" değil, dünyayı ve toplumu tanıyan giderek halkının hizmetine girmiş bir hukukçu.

Tütengil, Türkiye'de 1960'larla başlayan "büyük uyanış"ın içinde yer alır ve çok önemli katkılarla besler o uyanışı.

O yıllar bir yerde "kendimizi tanıma" yıllarıdır. Israrlı bir aranışın içine girmiştik ve soruyorduk hep.

Nasıl bir dünyada ve toplumda yaşıyorduk.

Ne idi sorunlarımız? Ve nasıl çözümleyecektik onları?

"Azgelişmenin Sosyolojisi" yayınlandığında, kıyısından ve köşesinden tanımaya çalıştığımız bir başka dünya, - bütün gerçekleriyle ve rakam rakam - açılır önümüze: "Azgelişmiş ülkeler dünyası" ya da "Üçüncü Dünya". Ve Türkiye, işte bu dünyanın içindedir; sorunları da o dünyanın temel sorunlarından ayrı değildir.

Türkiye'de sosyolojinin köşe taşlarından biridir bu kitap.

Bu genel doğruların ışığında, Tütengil, Türkiye'nin yığınla sorununa eğilecektir: Kırsal kesim, kentleşme, eğitim ve üniversite sorunları üzerinde büyük bir ısrarla durduğu konular olacaktır.

Tütengil'in bir başka ilginç yanı, edebiyat ve sanatla olan yakın ilişkisidir. Ondaki ufuk genişliğini sağlayan - belki de – başta bu olmuştur. Gün gelip bir "Tütengil Bibliyografyası" hazırlandığında, bu ufuk genişliğini bütün görkemiyle göreceğiz.

Genç kuşaklar, Tütengil'e çok şey borçludurlar. Gelecek kuşaklara da büyük bir miras bıraktı; onlara da hocalık edecektir.

Düşünce özgürlüğünün dostuydular

Doğanay'ı ve Tütengil'i aynı noktada birleştiren asıl önemli şey, düşünce özgürlüğüne yürekten inanmalarıydı. Başta faşizme olmak üzere her türlü gericiliğe ve bağnazlığa karşı olmaları önce bu yüzdendi. Faşist kurşunların kendilerini arayıp bulması, - kuşkusuz – bir rastlantı değildir.

"Uygarlık Tarihi" davasının açıldığı günlerdeki yüzünü hatırlıyorum Doğanay'ın. Faşizmin tezgahladığı bir oyuna, üniversiteden birinin de maşalık etmesi karşısında nasıl da kızgın ve üzgündü.

- Olur böyle şeyler, diye kendisini avutmaya kalkmıştım. Cevabını hiç unutmam:

- Hayır, demişti. "Server. Özgürlüksüz bilim olmayacağına göre, düşünce özgürlüğüne başta üniversitenin kendisinin sahip çıkması gerekir. İçimizden hiç birinin üniversiteye kara çalmaya hakkı yoktur!"

Böylesine düşkündü düşünce özgürlüğüne ve üniversitenin şerefine.

TÜMÖD'ün İstanbul Şubesi Başkanı'ydı o sıralar. Kitabım hakkındaki hezeyanları yanıtlamak üzere, dernek, - her biri kendi alanında otorite olan -

beş mümtaz öğretim üyesine başvurmuştu. O heyetin hazırladığı raporda "sosyoloji" adına yanıtı aziz Tütengil vermiştir.

Raporun mahkemeye verildiği günlerdeydi. Karşılaştığımızda bana:

- Birkaç haftamı da alsa, baştan sona okudum kitabını, dedi. Ve ekledi, "İtiraf edeyim çok şey öğrendim. Ne mutlu öğrencilerine. Ancak, Türkiye'nin egemenleri, gençlere bunları okutturmak istemezler. Nitekim istemiyorlar. Savaşacaksın. Bir yerde, karanlığa karşı aydınlığın savaşıdır bu. Sadece, bu savaşta yalnız olmadığını bilmeni isterim. Aydınlık adına seni savunmak bizim görevimizdir."

Ben de itiraf edeyim: Beni en çok duygulandıran sözler bunlar olmuştur yaşamımda. Tütengil karanlığa karşı savaşımda hep aydınlığın yanında yer almıştı. O davadaki tavrı da böyle oldu; O'nun ve arkadaşlarının.

Sonunda davayı kazandım. Ama, benden önce onlar kazanmıştı.

Bekledikleri var

Doğanay'ın Tütengil'in bekledikleri var şu anda.

Yalnız onların mı?

Faşist vahşete kurban verdiğimiz tüm bilim adamlarımızın, aydınlarımızın, halktan insanlarımızın...

Ağıt mı? Hayır!

Bu faşist vahşete son vermek, durdurmak bu kan selini.

Kim yapacak bunu?

Demokrasinin amansız düşmanları, faşizme yalaklık edenler, emperyalizm işbirlikçileri mi?

Elbette hayır!

O halde?

O halde, ey Türkiye'nin tüm anti-faşist, demokratik ve devrimci güçleri, birleşiniz!

Bu görev de sizin.

(Cumhuriyet, Kasım 1979)

Ümit Doğanay'ın Ardından[17]

Prof. Dr. Fevzi N. Feyzioğlu

Yüzü, kalbindeki "herkese iyilik yapma" arzusunun verdiği bir aydınlık ile parıldardı. Kendisini Hukuk Fakültesi 2. Sınıfta bir Pratik Kur'da hazırladığı görevini başarı ile savunurken tanımıştım. Yıllar bu tanımayı perçinlemiştir ve Ümit Doğanay asistanımız, doçentimiz ve profesörümüz olarak aynı kürsüde yıllar boyunca beraber çalıştığımız bir gerçek dost ve mesai arkadaşı olmuştur.

Heyecanlıydı. Yüreği vatan ve millet sevgisi ile doluydu. Bir şeyler yapabilmek, milletimizi daha da yüceltecek kararlar, önlemler ve öneriler aramak ve bulmak düşüncesi bütün yaşamına tesir ederdi.

Kendisinin bu heyecanlı ve atılgan yaradılışından istifade, hatta O'nu istismar etmek isteyenler olmuştu. Bu yüzden de biz arkadaşlarına ters düşen bazı tutum ve davranışlarına şahit olunmuştu.

Fakat bütün bunlara rağmen şurası bir gerçektir ki, Ümit Doğanay vatanına bağlı, milletini yürekten seven tertemiz bir Anadolu çocuğu idi ve öyle de kalmıştır.

Kimin veya kimlerin bu aziz varlığa genç yaşında acımasızca yönelttikleri hâlâ saptanamamış olan o menfur tecavüz anında bile, yüzündeki temiz aydınlık silinmemişti. Otomobilin içinde arkasında pardösüsü, başında fötr şapkası ve kanlar içinde kalan göğsünü tutan bir eli hâlâ gözlerimin önünde tüm canlılığını muhafaza ediyor. Ümit, o halde bile sanki "bunu nasıl yapıyorsunuz, kime neyi kazandırmak istiyorsunuz" dercesine, lisanı hâl ile kahrolası mütecavizlere soruyordu. Ve bu soruyu yöneltirken dahi tavrındaki o efendilikten hiçbir şey eksilmiyordu.

Onun anısını, onu gerçek kimliğiyle tanıyanlar ve sevenler hiçbir zaman unutmayacaklardır.

Bir dost olarak, bir bilim adamı olarak, kendisini harcarcasına başkalarının dertlerine koşan bir kişi olarak Ümit Doğanay kalplerdeki mutena yerinde yaşamaya devam edecektir.

[17] **Prof. Dr. Ümit Yaşar Doğanay'ın Anısına Armağan, İ. Ü. Siyasal Bilimler Fakültesi Yayını, İstanbul 1982.**

Rahmetli Doğanay'ın ardından

Hasan Pulur

Bu dünyada hiçbir söz boşa edilmemiştir.

İnsanlar durup dururken laf icat etmez, lafın da sözün de bir gereği vardır.

- Görünce kanımız dondu, deriz,
- Allah büyük, deriz,
- İnsafın o yerde namı yok mu? deriz
- Allah sizi bildiği gibi yapsın, deriz,

Ve daha çok şey söyleriz.

Niye deriz bu lafları?

Bir düşünün...

Mesela, bi geçen gün bu lafları ve daha nicelerini bir resmi belgeyi okuduktan sonra peş peşe sıraladık, sonra da Divan Edebiyatı şairlerinden Ruhi Bağdadi'nin "Terkibent"ini bir daha, bir daha okuduk.

Neymiş bu resmi belge diyeceksiniz?

Hiç merak etmeyin yazacağız; yazacağız ki "ibret-i alem" diye okuna ve saklana...

Bilirsiniz bu memlekette bir zamanlar bir bilim adamı vardı.

Adı Ümit Doğanay'dı.

Önce hukuk, sonra Siyasal bilimler Fakültesi öğretim üyesiydi, profesördü.

Bir sabah Etiler'deki evinden çıkmış komşusu olan Kimya Fakültesi dekanının resmi makam arabasına binmiş, görevine gidemeden "cibilli katiller"in çapraz ateşi arasında kalmış, öldürülmüştü.

Hatırladınız değil mi?

İyice hatırlayın, o günleri, bir daha yaşayın ve sonra Emekli Sandığı'ndan İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'ne gelen şu yazıyı okuyun...

Emekli Sandığı Genel Müdürlüğü, İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü'nün 6.2.1981 gün ve 4107.118-11430 sayılı yazısına cevap veriyor:

"Üniversiteniz Siyasal bilimler Fakültesi'nde profesör iken ölen Dr. Ümit Yaşar Doğanay'a ait ilgi yazınız ekinde gönderilen belgede hazırlık tahkikatı gizli olduğundan, tanıkların ifade tutanaklarının çıkarılamayacağı bildirilmekte ise de, ilgin vazife malullüğü durumunun incelenebilmesi için

mahkemesi neticelendiğinde, mahkeme ilamının tasdikli bir sureti gönderildiği takdirde vazife malullüğü durumu incelenecektir."

Bu belgenin ne demeye geldiğini anladınız mı?

Anlamadıysanız, biz anlayabildiğimiz kadar anlatmaya çalışalım.

İstanbul Üniversitesi Rektörlüğü, Emekli Sandığı'na başvurarak, görevine giderken öldürülen rahmetli Doğanay'ın ailesine vazife malulü aylığı bağlamasını istemiş...

Emekli Sandığı da, cinayeti gören tanıkların ifade tutanaklarının gönderilmesini istemiş.

Rektörlük, hazırlık tahkikatı gizli olduğu için savcılıktaki tanık ifadelerinin gönderilmesinin mümkün olmadığını bildirmiş.

Bunun üzerine Emekli Sandığı da işte bu yazıyı göndermiş...

Eğer katiller yakalanırsa, mahkum olursa, mahkeme ilamının tasdikli bir sureti kendilerine gönderilirse, rahmetli Ümit Doğanay'ın vazife malulü olup olmadığı incelenecekmiş!

Lafa bakın lafa, incelenecekmiş!

Neyi inceliyorsunuz muhteremler neyi?

Rahmetli Doğanay, o gün, sabahın köründe Emirgan'a çay içmeye mi gidiyordu yoksa, Hurşit Efendi'nin kahvesine pişpirik oynamaya mı?

Koskaca bir bilim adamı öldürülüyor, geride kalan eşine çoluğuna, çocuğuna üç kuruş maaş bağlanması için bizim muhteremler nelerle uğraşıyorlar.

Ama hiç merak etmeyin, bu yazımıza derhal cevap vereceklerdir.

"Falan sayılı yasanın falan maddesine dayalı feşmekan yönetmeliğine göre..." diye başlayıp bin dereden su getirip ahkam keseceklerdir.

Olacak iş değil bu.

Edilecek laf değildir bu!

Ama dün de böyle olmuştur, bugün de böyle olmaktadır, yarın da böyle olacaktır.

Bu bürokrasi oldukça ve gücünü bu bürokrasiden alan bu bürokrat oldukça...

Bu bürokrasi değişmedikçe, bu bürokrat kafası değişmedikçe...

Ruhi Bağdadi'yi nasıl anmazsınız:

"Yuf harına dehrin gül-igülzarına hem yuf,
Ağyarına yuf yar-i cefakarına hem yuf

.....

Arif ola ki müdbir ü nadan ola ki mukbil
İkbaline yuf alemin idbarına hem yuf

.....

Çün oldu haram ehl-i haka dünya vüukba,

Cehdeyle ne ukba ola hatırda ne dünya"

Yuh olsun diyor şair yuh!

"Dünyanın dikenine de, bahçesinin gülüne de yuh olsun! Yabancılarına da cefa eden sevgilisine de yuh olsun.

....

İrfan sahibi düşkün, cahil itibarda olduktan sonra, dünyanın ikbaline de yuh olsun, idbarına da!...

.....

Mademki doğrulara dünya ve ahret haram olmuştur, o halde sen de dünyayı da, ahireti de hatıra getirmeye çalış.

Böyle diyor şair...

Ve bir şey daha diyor:

"Verdik dil ü can ile rıza hükm-i kazaya,
Gam çekmeziz uğrarsak eğer derdi ü belaya"

Yani,

"Biz Allah'ın takdirine can ve gönülle razı olduk, bundan dolayı derde ve belaya uğrarsak tasa etmeyiz."

Allah'ın takdirine razı olmaktan başka yapacak bir şey yok ama, kulların bu takdiri yok mu?

Bizi de kahreden bu ya!

Rahmetli Doğanay'ın vazife malulü olduğuna inanmamak da, Allah'ın takdiri değil ya!

(Milliyet, 24 Mart 1981)

Uğur Mumcu

KAN GÖLÜ...

Önce ilerici öğretmen Talip Öztürk, sonra sağcı yazar İlhan Darendelioğlu, dün de devrimci öğretim üyesi Prof. Dr. Ümit Doğanay...

Son günlerde İstanbul'da estirilen kanlı rüzgârlar, cinayet salgınını yeniden duyarlı noktalara doğru sürüklüyor. Belli ki, birtakım karanlık çeteler cinayet salgınını "misilleme" yöntemleriyle çok daha duyarlı noktalara doğru tırmandırmak amacındadırlar. Bu son üç cinayet, bu üç alçak, bu üç kanlı silah, kanlı rüzgârların ardındaki karanlık plan ve hesapları da ortaya koyuyor.

Üç kurban: Talip Öztürk, İlhan Darendelioğlu ve Prof. Ümit Doğanay...

Birtakım gizli güçler, toplumun duyarlı kesimlerini kanlı eylemlerin içine iyice itebilmek ve "misilleme" yolunu zorlamak için akla gelen her yönteme başvuruyorlar. Ve biz, çoğumuz, bu olayların ardından, öldürülenin kimliğine ve bağlı bulunduğumuz siyasal düşünceye göre "faşist çeteler" ve "komünist militanlar" gibi belirsiz kavramlar kullanıp olayların üzerine pek gidemiyoruz.

Bu olaylar, "sağ-sol çatışması", "ülkücü-devrimci kavgası", "karşıt görüşlü öğrenciler" gibi genel söz ve kavramlarla açıklanacak boyutları çoktan aşmıştır.

Üç günde üç cinayet. Bir ilerici eğitim emekçisi, bir sağcı yazar ve bir devrimci öğretim üyesi. Ne yapılmak istendiği belli değil mi!..

İstiyorlar ki olaylar daha da tırmansın; istiyorlar ki kan seli daha da azgınlaşarak taşsın ve toplumun her kesimi, bu kavgadan, bu uğursuz çekişmeden uzak duran herkes, evet herkes bu kan gölüne zorla itilsin. Budur, budur istedikleri!

Bu kan gölünün kıyısında şimdiden iki milyar Türk liralık silah ve mermi görünüyorsa, sağcısıyla, solcusuyla, "Bu terörü kim finanse ediyor" sorusuna yanıt arayalım. Ve yine soralım: "Neden bunca kanıta karşın bir tek silah kaçakçısı mahkûm ya da tutuklu değil?.." Neden, neden, neden?!..

Bu cinayet sanıkları yarın öbür gün yakalanır belki de. Belki de on altı, on yedi yaşlarında, Ferhat Tüysüz örneği çocuklardır bunlar. Ya arkasındakiler?.. Ya bunlara adresler verip ellerine otomatik tabancalar tutuşturanlar kimlerdir? Evet kimlerdir bunlar?.. Abdi İpekçi cinayeti ardındaki görünmez kişiler kimlerdir? 1 Mayıs kırımının sorumluları kimlerdir? Kimlerdir Hamid Fendoğlu'na, hiçbir güvenlik görevlisinin nasıl çalıştığını bile anlayıp elini süremediği roketli bombaları yollayanlar?.. Kahramanmaraş soykı-

rımında, dinamiti fitillercesine olayları başlatıp sonra da ortalıktan kaybolan çeteler kimlerdir?

Ankara Devlet Mimarlık Akademisine ordu yapısı bombaları atanlar kimlerdir? Kimlerdir İstanbul Üniversitesi'nin bahçesinde gencecik çocukların üzerine ölüm yağdıranlar? Doğan Öz cinayetinin, Necdet Bulut'un, Bedri Karafakıoğlu'nun, Bedrettin Cömert'in katillerinin arkasındakiler kimlerdir?

Ülkemiz, sağcısıyla, solcusuyla bu kan gölünde kulaç ata ata, bir iç savaşın içine sürükleniyor. Ve devlet, nice büyüğü ile bütün olup bitenleri tören geçidi izlercesine kılı kıpırdamadan ve bir "kapalı tribün seyircisi" gibi aldırmadan göz ucuyla izliyor.

Devlet, adına övgüler dizilen, şu bölünmez, şu parçalanmaz devlet bu!..

(Cumhuriyet, 21 Kasım 1979)

DOĞANAY...

Cenaze namazında "Merhumu nasıl tanırsınız" diye sorarlar. Bütün dostları adına ben söyleyeyim:

- Mert, yiğit, namuslu...

Prof. Ümit Doğanay, ilerici öğretim üyelerinin en önde yürüyenlerinden biriydi. Devrimciydi, namusluydu, cesurdu. Medeni Hukuk alanında yorulmaz bir araştırıcı, bir aydın olarak hukuk devletinin yılmaz bir savunucusuydu. İstanbul Üniversitesi'nde üniversite reformunun soluklu izleyicilerinden biriydi. Dedim ya, "Mert, yiğit, namuslu..." Böyle bir insandı. Yirmi üç hain kurşun saplanan gövdesinde hep dik tuttuğu başı ile, gerisinde kolay kolay doldurulmayacak bir boşluk bırakarak aramızdan ayrılıp gitti.

Geçen yılların birinde, Ankara'dan İstanbul'a birlikte bir araba yolculuğu yapmıştık. Hiç unutmam, yolda Koru Motel'de yemek yemiş, yanımızdaki dostlarla birlikte kahkahalar içinde bir yolculuk geçirmiştik.

Bu gibi ölümler karşısında hep "Bu insanlar nasıl yetişmişlerdi" diye sormaktan kendimi alamam. Bir Ümit Doğanay kolay kolay yetişir mi bir daha?! Böyle namuslu bir yürek, böyle pırıl pırıl bir beyin nasıl da bir saniyecik içinde karanlığa gömülüveriyor? İnsanlık için taze bir gül gibi açılmış bu yürek nasıl kana bulanıyor, ülke sorunları için gece ve gündüz soluk soluğa çalışan bu beyin nasıl da duruveriyor?..

- El veriyor, el veriyor, orta direk bel veriyor...

Doğanay gibi yetişmiş aydınlar ülkenin orta direkleridir. Onlar gidiyor bir bir, yok olan, ölen, kana bulanan en olgun yaşlarında, alçak namussuz ve hain ellerin kıydığı bu insanlar, Türk toplumunun en sağlam güvenceleridir,

toplumu ayakta tutan güven ağaçlarıdır bu insanlar! Onlarla birlikte toplumun en değerli hazineleri kana bulanıyor, yok oluyor.

Hukuk Fakültesi diploması, demek boşuna! Almanya'nın Friburg kentinde Albert Ludwig Üniversitesi'nden alınan doktora, öğrenilen yabancı diller, doçentlik, profesörlük, makaleler, kitaplar, incelemeler boşuna, bir ömür boyu geceli gündüzlü harcanan aydın emeği demek boşuna! Bunların hepsinin üzerine yirmi üç hain kurşun, yirmi üç kan lekesi çekilecekse, neye yarıyor bütün bunlar, neye?!..

Ey devletin yetkilileri!.. Ey devletin bölünmezliği ve yüceliği gibi sakızları ağızlarında çiğneyip duran uğursuz politikacılar! Ey kapalı kapılar ardında devlet yetkisi dağıttığını sanan nice nasırlaşmış yürek, nice kireçlenmiş beyin!.. Prof. Ümit Doğanay'ın delik deşik edilmiş bedenine bakıp bakıp utanın!

Çoğunuz yıldızlarla süslenmiş bu koltuklara Ümit Doğanay gibi aydınların kanlarına basa basa çıkıp oturuyorsunuz; utanın, utanın, utanın!

İstanbul'un üzerinden oluk oluk kan akan caddeleri, 31 Mart'ın kanlı kaldırımlarını çoktan unutturmuştur.

"Merhumu nasıl tanırsınız?"

- Mert, yiğit, namuslu.

Rahat uyu diyemiyorum Ümit Doğanay hoca; bilirim rahat uyuyamazsın; gözün arkada kalmıştır, gözün açık gitmişsindir, bilirim!

Ama inan, bir bir kırılsak da baş eğmeyeceğiz, diz çökmeyeceğiz bu terör. Barış ve özgürlük bayraklarını, senin gibi yiğit insanların mezar taşlarının başında da olsa, inan, inan, yeniden dalgalandıracağız!

Söz veriyorum, söz veriyoruz!..

(Cumhuriyet, 22 Kasım 1979)

ÜMİT KAFTANCIOĞLU

~

11 Nisan 1980

Ümit Kaftancıoğlu

1935 - 11 Nisan 1980

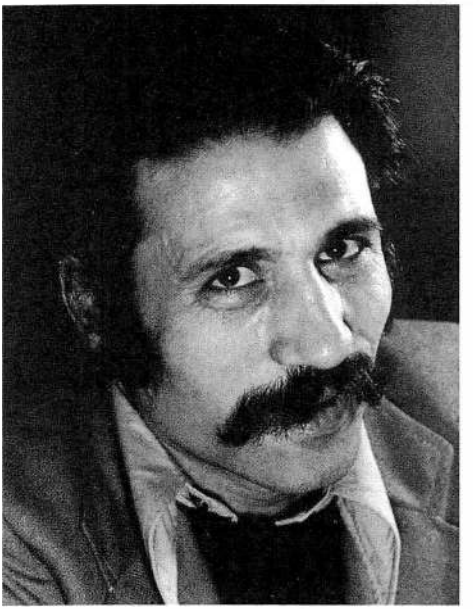

Ümit Kaftancıoğlu, 1935 yılında Ardahan'ın Hanak ilçesine bağlı Koyunpınar köyünde, yedi çocuklu yoksul bir ailenin beşinci çocuğu olarak dünyaya geldi.

Çocukluğu Dede Korkut boylarının zengin anlatım geleneği içerisinde, halk aşıklarının, söz sohbet bilenlerin dizinin dibinde destan, masal, türkü, efsane dinleyerek geçti. Daha ilkokula başlamadan, okuma yazmayı öğrenerek, köyün mektupçusu ve köy odalarının kitap okuyucusu oldu. Beş yaşında çok iyi bir okur olduğu için, köy ve çevre ileri gelenleri onu evlerine götürür, "Tanrı vergisi" dedikleri bu erken okuma olayını yakından izlerlerdi.

İlkokulu kendi köyünde okuyan Kaftancıoğlu, Cılavuz Köy Enstitüsü'nü bitirdikten sonra bir süre ilkokul öğretmenliği (Mardin-Derik) yaptı. Daha sonra Balıkesir Necatibey Eğitim Enstitüsü edebiyat bölümünü başarıyla bitirip Türkçe öğretmenliğine (Rize-Pazar) başladı. Askerliğini yedek subay olarak yaptı. Askerlik dönüşü, TRT'nin açtığı sınavı kazanarak, köy yayınları bölümünde göreve başladı. Bütün Türkiye'nin belleğinde yer eden programlara imza atan Kaftancıoğlu, 197● yılında "Dönemeç" adlı öykü kitabıyla TRT Büyük Ödülü'nü, 1972 yılında "Hakullah" adlı röportaj ile Milliyet Gazetesi Ali Naci Karacan Ödülü'nü kazandı. Ümit Kaftancıoğlu evli ve iki çocuk babasıydı.

Kaftancıoğlu, ünlü yazarların arasından sıyrılıp TRT Büyük Ödülü'nü almasıyla edebiyat dünyasında tanınmaya başladı. İlk yapıtı "Dönemeç", köyünden kalkıp, parasız yatılı okula ulaşmak isteyen bir köy çocuğunun, yani kendisinin öyküsüydü. Çocukluk yıllarındaki gözlemlerine dayanarak bu bölgenin ilginç yönlerini başarıyla anlatıyordu. Bu öykü aynı zamanda, hiç okuma olanağı bulamayan milyonlarca köy çocuğu, ilkokulu bitirip köşelerinde kalan, karanlıklarda kalan, dağların ardında kalan milyonlarca köy

mef DERSANESİ YAYINLARI
MODERN FİZİK
MODERN MATEMATİK
ZİHİNDEN ÇÖZÜM
1001 GENEL YETENEK
Mef Dersanesi, Beşiktaş
Tel: 61 62 69

Cumhuriyet

56. Yıl; Sayı: 20012 — Kurucusu : YUNUS NADİ — 10 TL. 12 Nisan 1980 Cumartesi

ÜNİVERSİTE HAZIRLIK
yıldız dersanesi
Ortabahçe Cad. Yumurtacı Abdi Bey Sokak
60 26 30 - 61 32 92 BEŞİKTAŞ

AP'nin adayı Bilgiç dün de en çok 200 oy alabildi

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Cumhurbaşkanlığı seçimi için TBMM'de dün yapılan 66. tur oylamada, AP'nin adayı Sadettin Bilgiç en çok 200 oy alabilmiştir.

848 üyenin katıldığı 28. tur oylamada Bilgiç 200 oy sağlarken, aday olmayan Muhsin Batur 121, Çağlayangil 20 oy almış, 48 oy çeşitli üyelere dağılmış, 5 oy geçersiz sayılmış, 150 oy da boş çıkmıştır.

29. tur oylamada AP'li Bilgiç'in oyları bu kez 187'ye düşmüştür. Bu turda 450 üye katılmış, Muhsin Batur 111, Çağ-

(Arkası Sa. 8 Sü. 4 de)

CHP'de adaylık için Batur, Atalay ve Kayacan başvurdu

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — AP adayının desteklenmesinden sonra CHP'de kendi adaylarını belirlemek için çalışmalar başlatılmıştır. [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 5 de)

[illegible]

Bilgiç'e oy verilmemesi AP'de karışıklık yarattı

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 3 de)

■ Parti yetkili kurullarında MSP ve MHP'den Bilgiç'in desteklenmesinin istenmesi üzerinde duruldu; bazı AP yetkilileri, adayın geri çekilmesi gerektiği görüşünde.

Füsun ÖZBİLGEN — NOTLAR

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — Bilgiç'in adaylığı AP içindeki [illegible] ... AP Genel Başkanı'nın [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 4 de)

AP'DEKİ ÇATLAK BELİRGİNLEŞTİ, CHP'Yİ ADAY ÇIKARMA HEYECANI SARDI

ÜMİT KAFTANCIOĞLU

Yazar Ümit Kaftancıoğlu öldürüldü

■ TSY, TRT - DER, TGS, Gazeteciler Cemiyeti, Çağdaş Gazeteciler ve diğer kuruluşlar cinayeti kınayarak katillerin biran önce bulunmasını istedi ler.

Yazar ve TRT İstanbul Radyosu Kültür Yayınları Prodüktörü Ümit Kaftancıoğlu [illegible]

(Haberi 5. Sayfada)

İran-Irak arasında arabuluculuk yapmayacağız

■ DEMİREL: «KOMŞUNUN EVİNDE YANGIN VARSA BUNUN SİZİ RAHATSIZETMEMESİ MÜMKÜN DEĞİLDİR» DEDİ.

■ DIŞİŞLERİ BAKANLIĞI'NDAN BİR HEYET BAĞDAT'TA PETROL ALIMI KONUSUNDA GÖRÜŞMELER YAPIYOR.

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 3 de)

Arap diplomatlar İsrail'in Türkiye'deki çabalarından kaygılı

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 2 de)

Benisadr: "Irak ordusu saldırırsa Irak'ı istilâ ederiz.,

[illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 1 de)

ABD TEMSİLCİLER MECLİSİ SİLAHLI KUVVETLER KOMİTESİNDEN BİR HEYET ANKARA'YA GELİYOR

ANKARA, (ae) — [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 4 de)

KARA KAYA KREDİSİ İÇİN ÖDÜN VERİLDİ

YAZISIZ

Yalçın DOĞAN

ANKARA, (Cumhuriyet Bürosu) — [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 4 de)

■ 120 MİLYON DOLARLIK KREDİ KARŞILIĞINDA FIRAT VE DİCLE'DEN IRAK VE SURİYE'YE AKITILACAK SULARI DÜNYA BANKASI DENETLEYECEK.

GÖZLEM — UĞUR MUMCU

Dünden Bugüne ...

B[illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 7 de)

İstanbul, Trabzon Ankara ve Adana'da 5 kişi öldürüldü

Cumhuriyet Haber Merkezi — [illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 2 de)

DOĞU BÖLGESİNDE SON YAĞMURLAR YİNE CAN VE MAL KAYBINA YOLAÇTI

Cumhuriyet Haber Merkezi — [illegible]

NE NEREDE, UCUZ ?

İSTANBUL'DAKİ BAŞLICA BÜYÜK MARKETLERİN ÖNÜMÜZDEKİ HAFTA BOYUNCA İNDİRİMLİ SATACAKLARI MALLARIN LİSTESİ...

■ Banker Kastelli, yurt dışındaki işçilere 350 milyon liralık tahvil sattı..

Bugün 4. sayfamızda

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Türkiye'de Yaşam

O[illegible]

(Arkası Sa. 8 Sü. 5 de)

AJDA PEKKAN'IN VEDA TOPLANTISINDA «PETROL» İÇİLDİ, «EUROVİZYON 80» YENDİ

■ TRT Genel Müdürü, Ajda Pekkan'ın Hollanda'da yarışırken göbek atmasına izin çıktı.

(Haberi 7. Sayfada)

İstanbul'da bazı resmi ve özel bankalar elektronik alarm sistemi ile korunacak

ANKARA, (ae) — [illegible]

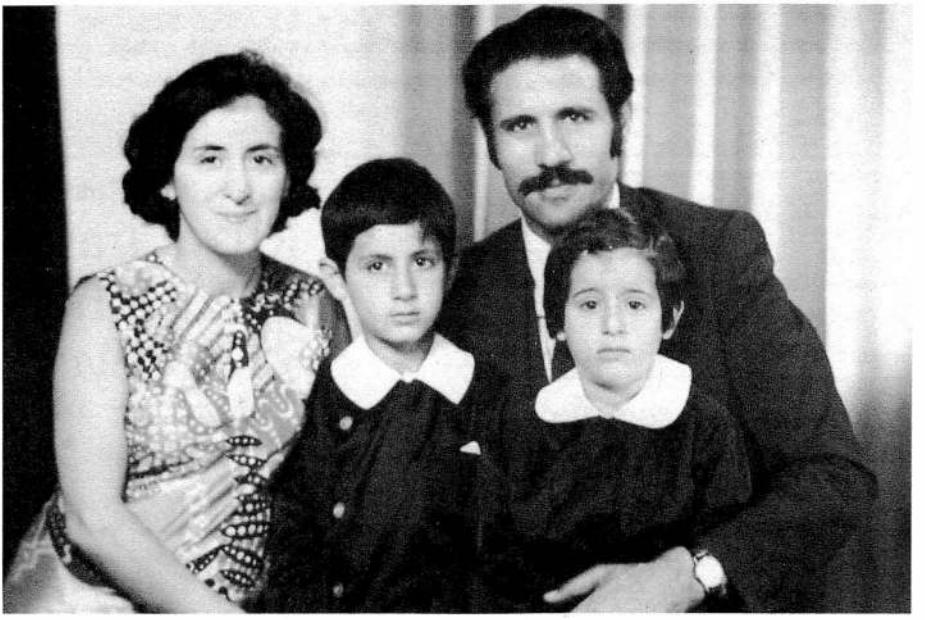

Ümit Kaftancıoğlu, eşi ve çocuklarıyla.

çocuğunun da öyküsüydü. Kaftancıoğlu, ülkemizdeki eğitim eşitsizliğini, güçlükler karşısında boynu bükük, uygarlığın bütün nimetlerinden ve olanaklarından yoksun, alınyazılarıyla baş başa bırakılmış, umut içinde geçen, zaman zaman umutsuzluğa dönüşen yaşamları, yüksek ve geçit vermez dağların, sert kışların ortasında yürekleri iyilikle dolu insanları yazdı. Yapıtları büyük ilgi gördü. O sıralarda, kendisiyle yapılan bir söyleşide, "Ben genellikle gerçeklere ayna tutuyorum" diyordu.

Roman, öykü, çocuk öyküleri türlerinde seçkin ürünler veren Kaftancıoğlu, "Dilden Dile" ve "Yurdun Dört Bucağı" adlı radyo programlarıyla da ses getiriyordu. O yıllarda "Dilden Dile" ölçüsünde dinleyici bulmuş bir başka program yoktu. "Köroğlu" adlı incelemesi de büyük yankı uyandıran Kaftancıoğlu'nun yayımlanmış 17 yapıtı bulunuyordu.

Yazar ve TRT Kültür Yayınları Bölümü prodüktörlerinden Ümit Kaftancıoğlu 11 Nisan 1980 Cuma günü, saat 08.20 sularında Mecidiyeköy Ortaklar Caddesi, Ünsal Sokak, Aksu apartmanındaki dairesinden kızı Pınar'ı Esentepe Ortaokulu'na götürmek ve oradan da görevine gitmek üzere arabasına bineceği sırada, yaşları 18-20 arasında iki kişinin yaylım ateşine tutuldu. Sırtına ve göğsünse isabet eden 5 kurşun nedeniyle ağır yaralanan Kaftancıoğlu, Şişli Hastanesi'ne kaldırıldı, ancak ameliyata alınmadan yaşamını yitirdi. Saldırı sırasında Kaftancıoğlu'nun yanındaki 12 yaşındaki kızı saldırıdan yara almadan şans eseri kurtuldu.

17 Nisan 1980 Perşembe
Hürriyet
TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR
GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE
FİYATI 10 LİRA

AP'nin vazgeçmeyeceğini açıkladığı adayı dünkü turlarda en fazla 200 oy aldı

Bilgiç tıkandı, CHP aday arıyor

● Demirel'in "Mübarek Cuma günü Bilgiç'e oy verin" demesine rağmen bazı AP İller dünde adaylarına oy vermedi. CHP'den Muhsin Batur, Kemal Kayacan ve Sırrı Atalay adaylık için Ecevit'e başvurdu

AP Genel Başkanı ve Başbakan Süleyman Demirel, Parlamento grup toplantısı öncesi gazetecilere Bilgiç'in kazanabileceği ile ilgili soruları cevaplıyor. (Yasin Gürsoy - Ankara)

BAŞBAKAN CUMHURBAŞKANI SEÇİLEMEMESİNİN DEVLETTE BOŞLUK YARATMADIĞINI SÖYLEDİ

Demirel: Vekil asildir, dedi

● Cumhurbaşkanı İhsan Sabuncuoğlu'na iki görüşmemiz oldu. Sayın Bilgiç'in adaylığı konuşuldu. "Bu olumlu temenniyi izledim, sonuç bilmiyoruz" dedi

ANKARA (Hürriyet - Başbakan Süleyman Demirel, dün saat 11.00'de Cumhurbaşkanlığı Köşkü'nde, Cumhurbaşkanı Vekili Ihsan Sabuncuoğlu'nu ziyaret etmiş, görüşmeden sonra Başbakan, "Cumhurbaşkanlığı seçimi devam ediyor. Bugün bunlar yapılmadı. Bu seçimin devamı olmuştur" demiştir.

(Devamı Sa. 11. Sü. 7'de)

Korutürk, hediye ve nişanlarını müzeye verdi

Bitmeyen Hikâyeler Ülkesi Bakuba Kızılsaray'da Türk heyetine bazı hediyeler sunuldu. Heyetteki Nimet Tokgöz tarafından, "Barışçıl" sıfatı verilen mektup dolayısıyla gerçekleştirilen tören sırası

Deniz haklarımızı savunan baştemsilcimiz, evinin önünde denizi doldurmuş

● Deniz Hukuku Konferansı'nda Türk Heyeti Başkanı olan Nemrut Tokgöz, mahkemeye gönderdiği yanıtta "Doğu sınırları nedeniyle sahil dolgusu yaptırdığı" dedi

GENÇ, Ahmet Nihat Kılıç

TOFAŞ ihraç için Pikap- 131 yapacak

ANKARA (A.A.) - Sabancı Holding, TOFAŞ Türk Otomobil Fabrikası Anonim Şirketi'nin sermayesini 1 milyar 500 milyon liradan 2 milyar liraya çıkarmıştır.

Sabancı Holding kaynağından yapılan açıklamada, TOFAŞ'ın sermayesinin 1 milyar 500 milyon liradan 2 milyar liraya çıkarılmasının, 1 milyar liralık kısmının bedelsiz olarak ortaklara dağıtılmasından ibaret olduğu belirtilmiştir. Yeni kararla TOFAŞ'ın sermayesinin 2 milyar 500 milyon liraya çıkarılacağı bildirilmiştir.

(Devamı Sa. 11. Sü. 7'de)

Malazgirt'le köpeğin süt içmesi 4 kişinin ölümüne neden oldu

MALAZGİRT (Muş Muhabiri - Yılmaz Kaya) - Malazgirt'le köpeğin süt içmesi sonucu 4 kişinin ölümüne neden olduğu iddia edildi. Malazgirt'te bir köpeğin süt içmesi sonucu 4 kişinin ölümüne neden olduğu iddia edildi. Malazgirt'te bir köpeğin süt içmesi sonucu 4 kişinin ölümüne neden olduğu iddia edildi.

(Devamı Sa. 11. Sü. 7'de)

Ortadoğu'da taraflar yerlerini aldı

Rusya İran'ı Amerika Irak'ı destekliyor

İran ve Irak heyetlerinin dün de Cenevre Şeref Anlaşmasında çatışmalı ülkelerin deniz hareketleri konusunda kaldıkları, Basri Sadr, "Irak saldırılarını sürdürürse İran ordusunun Irak'a girmesine engel olamayız" dedi. Carter Beyaz Saray'da Irak'ın İran'ı saldırıdan suçlu ilan etmesini soğukkanlılıkla karşıladığını söyledi

Sağmalcılar Cezaevi'nde akıl almaz bir olay daha...

İNSAF!.. FIRAR 1,5 AY SONRA ANLAŞILABİLDİ

Yanan arabadan birkaç demir parçası kaldı

● Olay 1,5 ay önce tahliye edilmesi gereken kişilerin cezaevi içinde gösterilmesi ve nakledilmiş olması üzerine ortaya çıktı.

SİLİVRİ (Hürriyet Bürosundan) - Sağmalcılar Cezaevinde tahliye edilmesi gereken kişilerin cezaevi içinde gösterilmesi ve nakledilmiş olması üzerine ortaya çıkan olay, Cumhuriyet Savcılığınca soruşturulmaya başlandı.

Önceki gün ilçe merkezinde yapılan incelemede, cezaevinde yapılan sayımda, Hürriyet Bürosunun ve Türkeş Demirel adlı kişilerin bulunduğu belirlendi.

Adı geçenlerin cezaevinden ayrılmış olduğu ve bu konuda gerekli evrakın bulunduğu öğrenildi. Ancak, cezaevinden ayrılmış olduğu belirtilen kişilerin, cezaevinde bulunmaları üzerine, 17 Nisan günü Savcı Kahraman'ın bu konuda araştırma başlattığı bildirildi.

(Devamı Sa. 11. Sü. 7'de)

Yazar, yapımcı Kaftancıoğlu öldürüldü

● TRT yapımcılarından olan Ümit Kaftancıoğlu, 13 yerinden kurşun alarak gözlerinden 3 kişinin tanıdıkları arabaya alınıp kaçtılar. Kan kaybına bağlı kaybetmiş

● Adı ile aynı olmasın "Müslüman Kardeşler Derneği" adlı bir örgüt cinayeti üstlendi. Gazetelere telefon eden örgüt üyesi "Kaftancıoğlu, şehit gazeteci İsmail Gencgeldan'ın katilmanı için cezalandırılmıştır. Bütün kötülüğün sebebi cezalandırılmıştır" dedi.

● Ankara'da öldürülen genç için Sağlık Bakanlığı Tefrika Kurulu Başkanı'nın oğlu

TRT İstanbul Radyosu Kültür Yayınları Programcısı Ümit Kaftancıoğlu'nun cenazesi bugün Cevdet Kaftancıoğlu'nun sahibi Mercidekozlu'daki evinden kaldırılacak. Cenazenin ardından Feyzi Kaftancıoğlu'nun cenazesi ailesinin isteği üzerine yapılmayacak.

(Devamı Sa. 11. Sü. 7'de)

Öldürülen TRT Yapımcısı Kaftancıoğlu

TRT Radyolarının Ümit Kaftancıoğlu cinayetinden sonra, yapımcıların güvenliğini sağlamak için yeni tedbirler alınmasını istediği bildirildi.

Sezgin, IMF'ye "Enflasyonu frenliyoruz" dedi

● Turgut Özal'ın "Yeni doğrultuların ekonomiye, siyasetin bağlayacağını, yönetimin partilerle değil, milletle olacağını" açıklamalarının yorumlanmasını istedi

ANKARA (Hürriyet - Türkiye'nin ünlü Devlet Bakanı Kemal Sezgin, IMF heyeti Başkanı Jacques Delaroisiere ile Dünya Bankası Başkanı Sezgin'e Maliye Bakanlığı'nda Yeni Binanın ilk katındaki bakanlık makamında bir görüşme yaptı.

Türkiye'ye gelen ekonomistler ve bürokratlar ile Sezgin arasında yapılan görüşmelerde, Türkiye'nin ekonomik durumu ve IMF'nin Türkiye'ye yönelik politikaları ele alındı.

Kemal Sezgin, bu IMF heyeti başkanının ziyaretinden sonra, "Enflasyonu frenliyoruz" dedi.

(Devamı Sa. 12. Sü. 7'de)

Saldırganlar olaydan sonra çalıntı olduğu tespit edilen otomobille, Beşiktaş Ihlamur yönüne doğru hızla uzaklaştılar. Görgü tanıkları, olaydan hemen sonra üç ayrı aracın daha aynı yöne doğru kaçtıklarını söylediler. Olay yerinde 9 mm çapında 7 adet boş kovan bulundu.

Olaydan hemen sonra gazetelere telefon eden ve kendilerini "Müslüman Kardeşler Birliği" olarak tanıtan kişiler, Orta-Doğu gazetesi yazarlarından İsmail Gerçeksöz'ün intikamını almak için Kaftancıoğlu'nu öldürdüklerini söylediler: "Şehit Gazetecimiz İsmail Gerçeksöz'ün intikamı için emperyalist uşağı Ümit Kaftancıoğlu tarafımızdan cezalandırılmıştır. Bundan sonra bütün küfür güçlerinin uşakları cezalandırılmaya devam edilecektir. Yaşasın Müslümanların ittihadı."

Ümit Kaftancıoğlu daha önce de, teröristler tarafından katledilen Prof. Cavit Orhan Tütengil'in cenaze töreni sırasında yaralanmıştı. 8 Aralık 1979 tarihinde yapılan cenaze töreni sırasında, Zincirlikuyu'ya değin yürümek isteyen grubun başında bulunan yazar Kaftancıoğlu, yürüyüşü engellemek isteyen askerler tarafından dipçiklenmiş ve bayılarak yere düşmüştü. Kaftancıoğlu daha önce ameliyat olduğu böbrekleri üzerine dipçik yediği için hastaneye kaldırılmış ve orada bir süre tedavi görmüştü.

Kaftancıoğlu'nun üyesi olduğu Türkiye Yazarlar Sendikası (TYS), TRT-DER ve Çağdaş Gazeteciler Derneği olayı kınayan bildiriler yayımladılar. TYS, "Asıl suçluların, katillere göz yuman, onları pervasızlaştıran suçlulara cesaret veren yöneticiler ve sorumlular olduğunu" kaydederken, Çağdaş Gazeteciler Derneği Başkanı da, "Kaftancıoğlu'nun programlarına TRT yönetimi ambargo koydu, faşistler katletti" dedi. TRT-DER Genel Merkezi, yazar Ümit Kaftancıoğlu'nu faşist canilerce katledildiğini belirtilirken, TRT-DER İstanbul Şubesi'nden yapılan açıklamada, "Bu olay, Türkiye'de iyiden güzelden yana uğraş veren toplumcu aydınlara yönelen cinayetlerin bir halkasıdır. Kendisini öldürenler için de daha iyi bir dünya kurulması için çalışan Ümit Kaftancıoğlu'nun böyle alçakça katledilmesini nefretle kınıyoruz. Onun arkasından her düzeyde yetkilinin boş konuşmasını değil, görevlerini yapmalarını, bu faşist cinayetleri ortaya çıkarmalarını istiyoruz." denildi.

Öldürülmesinin ardından acı haber tüm dostlarına yakınlarına ulaşmıştı. Kaftancıoğlu'nun yakınları, yazarın daha önce çeşitli yazıları nedeniyle tehdit edildiğini, son günlerde bir gazetede yayınlanan yazısı nedeniyle de yeni bir tehditle karşılaştığını söylediler.

Oğlunun ölümünü yeni öğrenen Kaftancıoğlu'nun annesi Güllü Ana, ağıt yakıyordu:

"Oğlumu fidanımı aldılar
Ümidim, aslanım benim
Garip kuşlarım var
Yaralandım anam anam
Yiğit yavrum anam
Aslanım anam
Ne yana gidem, seni bulam
Ardına dağlara düşem.
Deli oldum, deli oldum.
Lanet olsun, o köpeklere lanet olsun.
Bu kadar adamın kanına girdi köpek
Lanet olsun, yazarım oy, aslanım oy, yazarım oy..."[18]

Nurcan Kaftancıoğlu, kocasının iki yıldır sürekli tehdit edildiğini, buna karşın Ümit Kaftancıoğlu'nun canlılığından, sevecenliğinden ve inançlarından bir an bile ayrılmadığını, yılmadığını söylüyor ve evlerinin çok yakınında meydana gelen olayı şöyle anlatıyordu:

"Sabahleyin çocuğuyla arkadaşlarını okula götürmek üzere hazırlandı. Ben arabayı ısıtayım sen arkamdan gel kızım dedi. Kızımın evden çıkmasından birkaç dakika sonra silah sesleri ardı ardına geldi. Herhalde onu vurdular diye çığlık atarak pencereye koştum, daha sonra kapıya koştuğumda çocuğumun yokuştan aşağıya çığlıklar atarak, babamı vurdular diyerek indiğini gördüm. Sarıldım. Daha sonra çocuğu aldatmışlar. Baban kaçmış, başka birini vurmuşlar demişler. Başka biri olsa da istemezdim. Memleketin bu hali hakikaten insanı çok üzüyor. O, inandığı fikirlerin kurbanı oldu. Bazen aşırıya gidiyor, tartışmalara girişiyorduk. Ama ne olursa olsun o bir fikir adamıydı. Bir devrim kurbanı oldu. Çok üzüldüm, çocuklarıma artık onun fikirlerine inananlar babalık etsin."

Nurcan Kaftancıoğlu'nun bu konuşması TRT'nin haber bültenlerinde sansüre uğrayacak, Kaftancıoğlu'nun öldürülmesini kınayan açıklamalar ise

[18] **Demokrat Gazetesi, 13 Nisan 1980.**

TRT bültenlerinde hiç yer almayacaktı.

Kaftancıoğlu için Harbiye Radyoevi önünde düzenleneceği açıklanan tören, İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığınca iptal edildi. Törende çok sıkı güvenlik önlemleri alan emniyet kuvvetleri cenazeye gelen yakınlarının da üstünü arayacak, yürüyüşe izin vermeyecek, törene katılmak isteyen binlerce kişi, halkın alınmayacağı açıklanarak geri gönderilecekti.

Tören için bir araya gelen Kaftancıoğlu'nun ailesi, yakınları, arkadaşları ve sevdikleri törenin yasaklanması üzerine camide toplandı, cenaze törenine TRT yöneticilerinden kimsenin katılmaması dikkat çekecekti. Cenaze namazından sonra topluluğun mezarlığa kadar yürümesine de izin verilmemiş ve törene katılanlar askeri kordon altında araçlara bindirilerek camiden uzaklaştırılmışlardı.

Alpaslan Türkeş'in bir gün önceki basın toplantısı üzerine Ümit Kaftancıoğlu'nun öldürüldüğü iddia ediliyordu. Türkeş, televizyondan da yayınlanan konuşmasında MHP'ye karşı bir iftira kampanyası başlatıldığını söylüyor ve konuşmasını şöyle bitiriyordu:"Bugünlerde yalan ve iftira kampanyasını bazı CHP'li yöneticiler ile bir komünist yazarın birlikte bir senaryo halinde sahneye koydukları ve yalan ve iftira kampanyasına bazı gazeteleri de alet ettikleri anlaşılmaktadır."

Dava süreci...

Soruşturma sırasında herhangi bir gelişme kaydedilmedi.

12 Eylül'den sonra Kaftancıoğlu'nun katillerinden Ahmet Mustafa Kıvılcım ve Bayram Çimen yakalandı. Kıvılcım, polis ifadesinde "Ülkücü Gençlik Derneği üyesi olduğunu, eylem emrini İstanbul ÜGD Başkanı Hasan Küçük'ten aldıklarını ve İrfan Çakıca ile Yusuf Teke'nin de kendisiyle birlikte eyleme katıldığını" söylüyordu. Olayda kullanılan silahlar da gömüldükleri yerden çıkarılmış ve Kaftancıoğlu'nu öldüren kurşunların ait olduğu silah bulunmuştu. Pınar Kaftancıoğlu ise sanığı teşhis etmekte hiç zorlanmamıştı. Olaydan 6 yıl sonra görülen davada Askeri Mahkeme " Bayram Çimen'in delil yetersizliğinden beraatına, Mustafa Kıvılcım'ın ise taammüden adam öldürmek suçundan idamına" karar verdi. Ancak, Askeri Yargıtay, sanığın "asli fail değil, feri fail" olduğu gerekçesiyle kararı bozdu. Bozmaya uyan mahkeme Mustafa Kıvılcım'ın "cürüm işlemek için oluşturulan silahlı teşekküle girdiğini" sabit görse de bu suçtan açılan davanın zaman aşımı nedeniyle düşmesine, Ümit Kaftancıoğlu'nun öldürülmesine yardım etmekten 8 yıl 4 ay ağır hapis cezasına çarptırılmasına karar verdi. Mustafa Kıvılcım bu cezaya göre 4 yıl yattı. Diğer sanıkların ise mahkemeye göre kimlikleri tespit edilmedi. Kaftancıoğlu davası mahkemeye göre

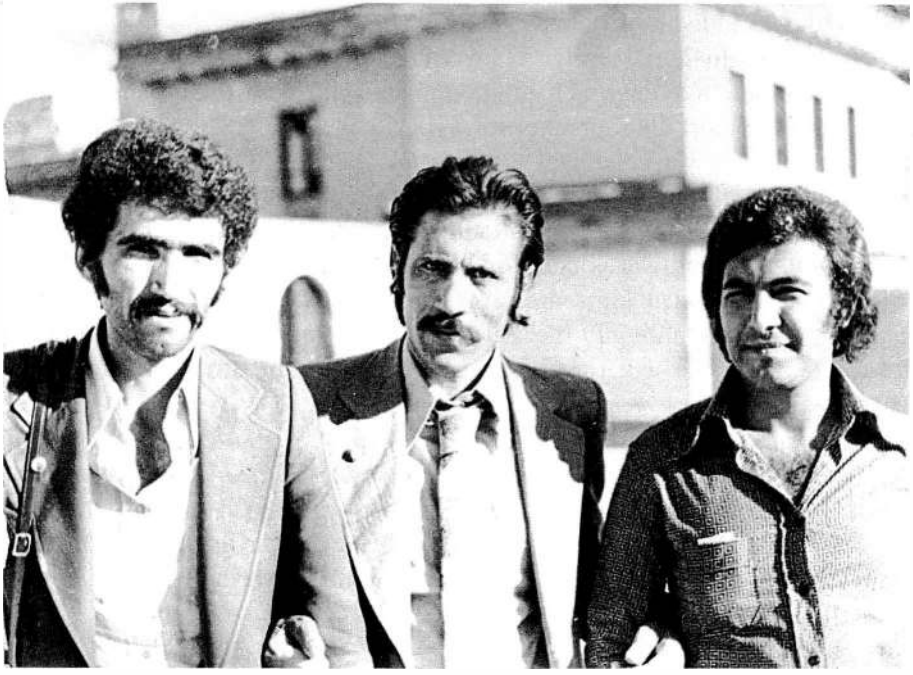

Osman Çoban, Ümit Kaftancıoğlu, Zeki Tarhan

bitmişti. Ama ailesi için asla bitmedi. Onların acılarına bir de devletin tavrı eklendi. İki küçük çocukla tek başına kalan Nurcan Kaftancıoğlu'na 6 ay sonra ve normal emekli maaşı bağlandı. Oysa teröre kurban giden bilim adamlarının yakınlarına görev şehidi maaşı bağlanmıştı. Nurcan Kaftancıoğlu Bölge idare Mahkemesi'ne dava açtı. Uzun süre de bu davanın sonucunu bekledi.[19]

Kültürümüze ve düşünce hayatımıza daha çok katkılarda bulanacağı bir sırada faşist saldırganların kurşunlarına hedef olan Ümit Kaftancıoğlu, yürekli bir aydın, alçakgönüllü bir yazın eriydi, ülkemizde yetişen nadir değerlerdendi. Suçu, İnsanları, halkını sevmek, güzel bir dünya için yazmak, bunun için savaşmaktı...

[19] **Bkz: İnci Hekimoğlu, Vatan Yahut Susurluk, Papirüs Yayınları, İstanbul.**

Dr. Ali Naki Kaftancıoğlu:

" Babam insan sevgisiyle doluydu"

Ümit Kaftancıoğlu demek köyü, köylüleri ve çocukları demekti. Yaşamını belirleyen imgeler temelde bunlardır. Her işinde genelde Türk köylüsünün, özelde kendi yöresinin yararını hedeflerdi. Çocuklarına aşıktı demek az gelir; tapardı. Çok zeki, sosyal, atak, lider tavırlı, kendine aşırı güvenli idi. Her anı edebiyatçı arkadaşları ile iletişim, çocuklarının bakımı, radyo programı, köylülerinin Malta'da ziyareti, akrabalar, yazı-çizi işleri ile doluydu. 24 saat az gelirdi babamın aktivasyonu ve çabasına.

Öğrendi, yazdı, yaşadı...

İlk anılarım sanırım 3-4 yaşlarında başlar babamla ilgili. Dünyanın en eğlenceli babası idi. Hiçbir isteğimiz kırılmaz, alabildiğine şımartılırdık. Bize kızılması yasaktı.

Akşamları radyoevinden babam neşe ve küçük tavuklu sandviçlerle gelirdi. Hiç yorulmamış gibi at olur, masal anlatır, sorularımıza yanıtlar verirdi. Köyünü, karakışı, insanların yoksulluğunu, Köy Enstitüleri'ndeki çocukların öykülerini daha o zamandan masal gibi dinlemeye başladık. Akşam ilerledikçe annem yazılı kağıtlarını, babam kitaplarını okumaya başlar, ben de resim yapardım.

Evde olduğu günler çoğunlukla Fatih'e, Malta'ya giderdik. Saskaralıların toplandığı kahvede babamın çevresi hemen sarılır, sıkıntılar dile gelmeye başlardı. İş arayanlar, karısı ile kavga edenler, dolandırılan, yatacak yeri olmayanların derdine derman babamdı hep. O zaman ben çok da fazla farkında değildim neler olduğunun. Ancak şimdilerde 35 yaşında genç bir adamın ne kadar çok iş bulduğu, yardımcı olduğu, özverili, yardımsever, akıllı, girişken olduğunu anlayabiliyorum. Radyoevi ve yazmak dışında derdi dünyası çocukları ve köylüleri idi. İnşaatlarda çalışanlara üzülür, kimi zaman gözyaşlarını tutamazdı.

Yaşamı boyu köye, Kars'a- Ardahan'a ilgisi, sevgisi hiç bitmedi babamın. Sertti gereğinde, çoğu zaman güleçti. Yaşlı kadınlarla çok gülüştüğünü anımsarım, eskilerden çok konuştuğunu. Köklerini hiç unutmadı babam. Hep yerde daha rahat oturdu, en çok kuzinede pişmiş patatesi ellerini yakarak yemeyi sevdi, hep Anadolu kültürünü araştırdı, öğrendi, yazdı, yaşadı. Alevileri ezilmiş ve ilerici diye sevdi; onları sömüren kimi dedeleri ise hiç sevmedi.

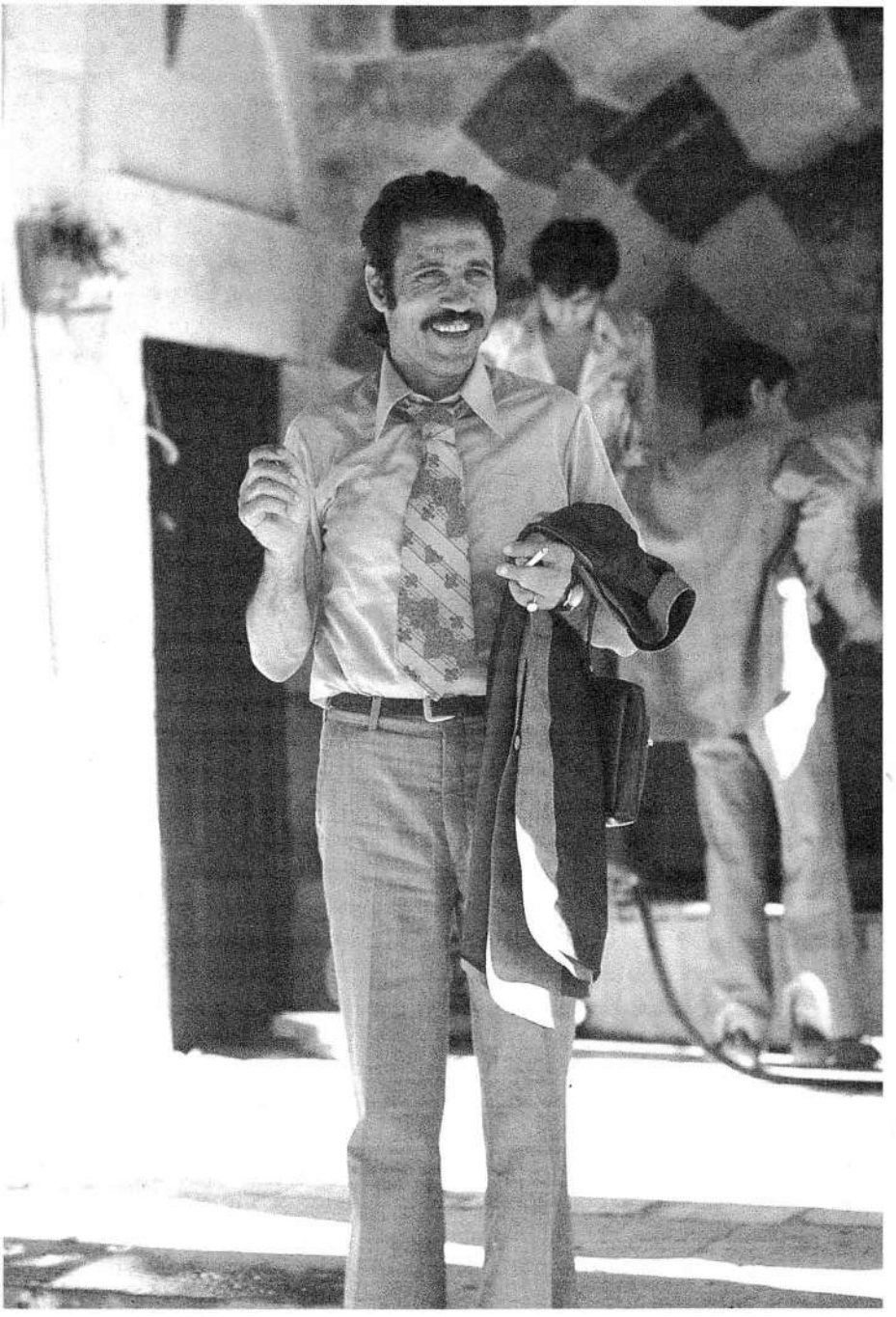

Aslanlı Çeşme - Hacıbektaş, 16 Ağustos 1975. Fotoğraf: Ümit Sarıaslan

Sağcı iktidarlar onu hep kızağa aldı

Radyoevinde görevi gereği sık sık geziye gitmesi gerekirdi. Yanında omuzdan askılı teybi, ispirtolu kalemi, şoför İmdat Ağabey, mavi renkli TRT logolu Ford minibüs ve ısrarlarını kıramadığı ben.

Radyodan babamın adını duymak çok hoşuma giderdi. Söylenceler, bilmeceler, otantik türküler, Köroğlu ve nice destanlar akar giderdi. Ben çok dinlemezdim doğrusu, sıkılırdım. Ama yayın odasında sessizce oturup makaraların dönüşünü seyreder, çocuk sesi gerekirse birkaç tümce söylerdim.

Onlarca, yüzlerce türkünün derleyicisinin babam olduğunu bilmek ne büyük gurur. Ve ne kadar üzüntü, onun ancak sevgi ve şefkatini doyasıya yaşamış, ama yaşama bakışını, başardıklarını anlamaya ancak başlayabileceğim 15 yaşında ondan ayrılmış olmak.

İktidarlarla hep anlaşmazlık çekti. Sağcı iktidarlar onu hep kızağa aldı. Sevmediği sabah programlarını hazırladı. Sonra sol iktidarlar geldi. Onların beceriksizliğini, korkaklığını eleştirdi. Radyoevinin genel müdürüne gereğinde bağırdı çağırdı. Tıpkı evimiz gibi Radyoevini hep hareketlendirdiğini hissederdim.

Dilden Dile'nin demirbaş program kayıtları silindi. Kültür servisi, kültür katliamı ile dağıtıldı. Sonuçta Televole kültürü doğdu. Direnenlere selam olsun.

Babam radyoya, radyoevi babama çok şey kattı. Servis arkadaşlarının hepsine takdir ve sevgi ile baktı. Tanınması temelde radyo programları ile oldu. Yazın dünyası ile çevresi genişledi. Her yerde her zaman bir tanıdık bulurdu. Konuşması ricası kırılgan değil, dostça idi hep ve geri çevrildiğini anımsamam. Kimini okula soktu, kimi işe koydu, kimine diploma aldı, kiminin bürokrasideki işini çabuklaştırdı. Türkiye Öğretmenler Birliği Derneği (TÖB-DER), mektupları, köylülerin işleri... Hepsine yetişmeyi bildi.

İnsancıldı...

Okumayı ve yazmayı hiç bırakmadı benim çalışkan, zeki ve kahraman babam. Varlık, Çevren, Dönemeç, Cumhuriyet, Milliyet, Aydınlık, Ilgaz, Türk Dili sık sık onun yazıları ile doldurdu sayfalarını. Hele öldürülmesine yakın o kadar hızlı yazıyordu ki, sanki biliyordu zamanının kısıtlı olduğunu. Alabildiğine artmıştı sigara, daktilo sesi ve ülkücü tehditleri. Anneme, kardeşlerine hep söylemiş "sıra bana geliyor artık" diye. Gene de yazmaktan geri durmadı. Önüne çıkamayanlar arkadan vurdular kızını okula götürmek üzere silerken arabasını.

Kendisi vurmaktan, öldürmekten yana değildi hiçbir zaman. Ama hiçbir zaman da çekinmedi mücadeleden ve öldürülmekten. Pir Sultan, Köroğlu, eşitlik, yoksulluk, okuma hakkı, çalışana saygı, düşündüğünü ifade etme hakkı, köylüleri ve türküleri hiç düşmedi dilinden.

Şimdi anlıyorum ki o insancıldı, köyünün aşığı idi. İnsan sevgisi ile doluydu. Onun Kâbe'si, Mekke'si çalışan ezilen insandı. En başta da yöresinin insanı. Delice yaşama sevgisiyle doluydu. Kısacık 45 yılını yalnızca özel insanların doldurabileceği kadar fazla kavga, aşk, çalışma, öğrenme, yardımlaşma ile doldurdu. Kız kardeşim Pınar ve ben sanırım dünyanın en sevecen babasına sahip çocuklar olarak büyüdük.

Gördüğüm babam değildi...

Bir memur ailesi olarak ortanın üzerinde yaşadık ekonomik olarak. Babam ve annem sabah işe gider, akşam eve gelirdi. O andan sonra babam kitap okuma, mektup, yazı işlerine dalar, annem okuldaki sınav kağıtlarını değerlendirir, biz ders ve kitap okuma ile akşamımızı geçirirdik. Her yaz muhakkak deniz kenarında tatil yapılırdı. Babamın yurtiçi gezilerine elimden geldiğince katılır; onu, makara teypleri, aşıkları ilgiyle gözlerdim.

Bir cuma sabahı okulda beden eğitimi dersinden idareye çağırdılar. Dayım oradaydı. Babamın hastanede olduğunu söyledi. Böbrek rahatsızlığı diye düşündüm. Yolda babamın öldürüldüğünü söyledi, dayım. 14 yaşında idim. Şişli Etfal Hastanesi morgunda babamı gördüm ama orada gördüğüm beden babam değildi. O soluk, sessiz, hareketsiz "şey" benim canlı, güleç, gürültülü, hareketli babam olamazdı. Hiçbir zaman da olmadı.

Olaydan sonra ...

Üzüntü, inanamazlık, bunun olacağını uzun süredir babamdan dinlemenin verdiği kısmi sakinlik, eksiklik duygusu, her an kapıdan çıkıp gelecekmiş hissi.

Onun koruma ve kollaması olmaksızın dış dünyaya karşı daha çaresiz ve ezik, daha duygusal, ekonomik sıkıntılar ve terkedilmişlik içinde bulduk kendimizi. Her sorunda kendi çabamızla, dış destek olmaksızın başa çıkmaya çalıştık. Özellikle annem insanüstü çabası ile bizi ayakta tuttu ve devlet kurumları ile savaşarak haklarımızı almayı başardı.

Bu aşamada ben aktif değildim. Kız kardeşim tanık olduğu için birkaç kez ifade ve yüzleştirme için çağrıldı. Ancak askeri mahkeme olmasına karşın sanıkların arsız, hakaretamiz sataşmalarına muhatap oldu. Yıllar sonra

tanıklık çok da anlamlı olmadı. Sanıkların devlet tarafından kollandığı izlenimini her zaman edindik.

Ününden dolayı öldürüldü

İskenderpaşa İlkokulu, İstanbul Erkek Lisesi, İstanbul Tıp Fakültesi'ni bitirdim; Zeynep Kamil Hastanesinde Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları ihtisası yaptım. İstanbul Tıp Fakültesi'nde çocuk kalp hastalıkları üstihtisası kazanmama karşın bakanlık olur vermediği için yapamadım.

Emperyalizm ve kapitalizm karşıtı çabaları başta olmak üzere, o dönem kan davası gibi bir sağdan bir soldan cinayetler serisinin önemli bir kurban adayı idi, babam ününden dolayı öldürüldü.

Öldürülmese idi 12 Eylül cuntası olabildiğince baskı yapacaktı. TRT'den çıkarılacağı kesindi.

Onun kadar aktif bir insan dostlarının olduğu kadar düşmanlarının gözünde de büyüyecekti. Genel ilgi alanı son yıllarda köyden kente yönelmişti. Kentteki özellikle varoş insanlarının sorunları ile daha çok ilgileneceğine emin olabilirsiniz.

Olayın faillerinin belirlenmesine karşın biri yurtdışında olduğu için hiç ele geçirilemedi. İkisi delil yetersizliğinden beraat etti. Ahmet Mustafa Kıvılcım sanırım 24 yıl ceza aldı, ancak 8 yıl gibi içerde kalarak (buna tutukluluğu dahil) kurtuldu.

Failler açısından düşününce boş kafa çocukları hamaset edebiyatı ile kandırıp ellerine silah verip, öldürülenlerin tırnağı etmez adamlara bilinçsizce işlettirilmiş cinayetlerden biri. Bu yüzden onlara çok kızamıyorum. Babam ve arkadaşlarının uğrunda çabaladığı yaşam onların çocuklarını da içerecekti. Bu derece kör ve aptal insanların cezai ehliyeti yok diyeceğim nerdeyse.

Eskiden Abdi İpekçi, Bedri Karafakıoğlu, Bedrettin Cömert, Doğan Öz, Uğur Mumcu, Cavit Orhan Tütengil, Cevat Yurdakul, Ümit Doğanay, Akın Özdemir, Kemal Türkler, Ümit Kaftancıoğlu vardı. Şimdi bizler varız. Umarım halkları için can veren bu yiğit, bilge insanlara layık olabiliriz.

Unutmayıp unutturmadığınız için teşekkürler.

Nisan 2007

Ümit Kaftancıoğlu

Yaşama Sevinci[20]

Gökyüzüne, doğaya gözümü kapamadım. Karıncadan file uzanan bir çizgide bütün varlıklarla dost olduğumu sanıyorum. Ne var ki tüm varlıkların özünde insanı görürüm. Dünyanın ekseni, gökyüzünün rengi, denizin derinliği, doğanın anlamı insan. Dövüşmüş, küsmüş, barışmış, arkadaş olmuş bütün kişiler benim için insandır ve aynı çizgidedir. Yalnız bana göre değil bu yargı. İnsanı kutsayan bir yargı, sanıyorum hepimizin ortak yargısı.

Dostluklardan çok düşmanlıklar, yakınlaşmalardan çok sürtüşmeler, barıştan çok savaş, zenginlikten çok yoksulluk, mutluluktan çok mutsuzluk, sütliman bir ortamdan çok dalgalı ve karmaşalı bir ortam bana yaşamın tadını, çabanın, varolmanın tadını vermiştir ve tanıklığını yapmıştır.

Yaşama sevincini de ben bu özde aradım. Gözlerimi yumsam da, açsam da dünyanın çevresini kuşatabiliyorum. Sular akıyor, çiçekler açıyor, kuşlar uçuyor, fırtına deniz, yağmur, kar... Kar altında, çadır içinde, inde, kovukta, beş bin yıllık Eti evlerinde insanlar... Ve öte yanda köşkler, saraylar, saraylar içinde insanlar. Acılar, açlar, neşeli ve toklar... Bütün bunların arasında çağlayan gibi insanı gene duyuyorum ve yaşadığımı duyuyorum. Dünyanın atmosferi, kabuğu, mağması, ekvatoru insan bana göre.

İnsan yığınları, toplum, topluluk... İnsansız, ıssız bir lokantada yemek yiyemedim. Üç beş kişiyle sinema seyredemedim. Üst üste ağzına kadar dolu belediye otobüsü, korsan bir minibüs bana yaşamı vurgulamıştır. Şunca yaşamın içinde ölü için, ölen için gözyaşı döktüğümü anımsamıyorum. Bir evin en önemli kişisi, en yakınım ölünce de duygum değişmemiştir. Yaşamın içinde olup da ölü için gözyaşı dökenlere çok üzüldüğümü söyleyebilirim. Susmuş bir ev, canlılığı, yaşam kavgasını duraksatmış bir ortam için elbette üzüldüm ve üzüntümün ağır yanı burasıdır. Ölümümde eşim, çocuklarım, en yakınlarım bile tek bir damla gözyaşı dökmesin istiyorum. Benim için caddeleri dolaşsınlar, bir gazete alsınlar, bir kitap karıştırsın, kalabalık bir sinemaya gitsinler, bir konferans, bir konferans dinlesinler. Ölüm hiç önemli değil. Yaşam var dağ gibi... Yaşam var gökyüzü, deniz. O insana şaşarım bin bir meyve yüklü ağacın altında yere düşen sararmış bir yaprağa üzülsün. O insana acırım bin bir kurbağa viyaklamalarını duymaz, gününü, ömrünü bitiren bir sineğe üzülür.

---

[20] **Ümit Kaftancıoğlu, öldürülmeden önce bir bant doldurmuş düşlerini, umutlarını anlatnuştı. Kaftancıoğlu'nun bu konuşması M. Nuri Erkal tarafından yazıya döküldü.**

Yaşam varolmak, anlam varlık ve dinamizmdir. Ölüm yokluktur, karanlıktır... Sıfır. Sıfırla hangi rakamı çarparsanız çarpın sonuç bir başka değer, sonuç artı ve sonuç varlıktır. Kötülükler iyiliklerin değerini, çirkinlikler güzelliklerin niteliğini, yokluklar varlıkların anlamını, yoksulluklar zenginliklerin kalesini oluşturur. Kıraç, yanık, susuz çöller ovaların, ormanların, yağmurun, denizin anasıdır, yaratıcısıdır. Deniz, ırmak, varlık, orman, yeşil, güzellik, sıkıntı yaşam tablosunda karşıtlarından daha kutsal değildir. Daha güzel ve daha anlamlı değil. Yokluğa, yoksulluğa, çirkinliğe, kötülüğe daha çok saygı duydum. Bir fabrikanın varlığı sermayesi mi, makinesi mi, patronun kasası mı? Elbette hayır. Bir fabrikanın varlığı işçisi. Arılar gibi bal yapan, üreten, yaşamı sürdüren işçiler. İşçilerin sesi, eli ayağı, evi, yolu, ekmeği, tulumları, çocukları, semti, gecekondusu, fırını, bakkalı, kasabı, yol parası, gelişi, gidişi, grevi, tutumu, sigortası, güvence savaşımı... Yaşamı oluşturan zincir budur.

Ey Truva surları önündeki kılıç sesleri! Tanrılar! Patroklos! Aşil! Priamos! Hektor! Yaşam için günlerce kılıç sallayan Hektor! Ey yaşam için demir eriten, eriyen işçi! Ey yaşam için yüzü güleç, geri dönmeyen varlık!

Selam olsun hepinize, herkese, yaşama, yaşam sevincine bin selam!"

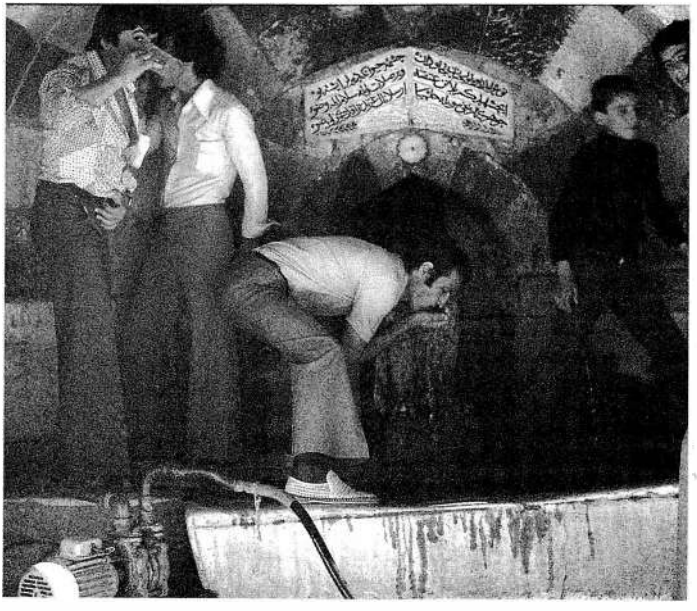

Ümit Kaftancıoğlu

Karıncalar[21]

Mırtat Çeşmesi'nin önünden geçip, Tat Yolu'nun dönemecine ulaşıyorlardı. Yemyeşil bir dünya içinde, şırıl şırıl akan sular, kükreyen deniz, sarıya dönüşen limon, portakal ağaçları arasında tadına doyum olmaz bir gezintiydi. Ankara'nın kupkuru yamaçlarından sonra Pazar'ın Sarhoş Bayırı gerçekten Nemika Hanımı sarhoş ediyordu. Yüksek okul bitirmiş, yargıç olan eşiyle Pazar'a gelmişti. Geldiğinden bu yana, akşam gezisi. Issız yollar, sessiz çevre. Yeşil ağaçlar arasında arılar gibi uçuşan Karadenizli kadınlar.

Karadenizli, Pazarlı kadınların sırtlarında sepet, yol boyu ıhlaya, tıslaya yürüyüşleri. Nemika Hanım yanında olduğu halde, kocası yargıç Mürsel Beyden kaçışları, yolun bir kıyısına, çamur, su, gölek, birikinti demeyip çömelişleri, karalara, kara şemsiyelerin altına sığınışları... Nemika Hanımı üzüyordu.

Sonra bu kadınlar Pazar'ın içine, Küçük Atina'nın içine gelip sere serpe oturuyorlardı. Önlüklerini açıyorlardı. Sepetlerde, sırtlarında getirdikleri pişmiş kestane, kara üzüm, kocaman birkaç hurma, haşlanmış şalgam, kara lahanaları iki bacakları arasına açtıkları eteklerine sergilerlerdi.

Nemik Hanım:

"Mürselciğim, bu kadınların sırt emekleri, bunlardan alışveriş yapalım," diye tuttururdu.

Mürsel Bey, ilkin katılırdı bu alışverişe:

"Gerçekten Nemika, bu kadınların yaşamı bir ölüm! Biz burada neleri, nasıl uyguluyoruz? Yasalar kimlere göre yapılmış?..."

Yasaların üst düzeydekilere göre yapıldığı, üst ölçülerle uygulandığı gerçekti. Bunu Mürsel Bey de biliyordu. İlle Mürsel bey, değişmez ölçülerle uygulamayı yürütüyordu.

Yol boyu herkesten kaçan, yüzünü bütün erkeklerden saklayan kararı kadınlar, Pazar'ın pazarcı kadınları erkeğinin onurunu koruyordu, namusunu koruyordu.

Nemika Hanım, örtülü, şemsiyeli, sırtlarında sepet köyden Pazar'a, Pazar'dan köye gidip gelişlerini izlerdi. Önlerine çıkar konuşurdu. Onlardan al ver ederdi. Hepsinin öyküsü, göz yaşı, acısı ayrılığı vardı. İlle Sabriye! Sabriye kocasından on yıldır ayrıydı. Kocası, Ankara'nın Yenimahalle'sinde fırın işi tutmuştu. Orda evlenmişti. İkinci bir kadın almıştı. Yeni yeni yavruları olmuştu. Sabriye dört çocuğuyla Camili köyün dul kadını

[21] **Ümit Kaftancıoğlu, Çarpana, Hikayeler, Remzi Kitabevi Yayınları, İstanbul, 1975.**

gibiydi. Ne kocası geliyordu, ne de o gidiyordu. Çocuklarını bile Ankara'ya sokmuyordu. Kocası Hayrullah'tan gene de saygıyla söz ediyordu.

Nemika kızıyordu:

"Hayrullah'ın Tanrı hayrını kessin. Sen gene de onun adını ağzına mı alıyorsun," diyordu.

Sabriye, kara kirpiklerin altında yeşil gözlerini, yeşile, yaprağa, limona, kara lahanaya dönüşmüş ellerini kıpırdatarak dikeliyordu:

"O erkektir, her şey yapar. Biz kadınız, yakışmaz," diyordu.

Nemika Hanımın ayağa daha yere değmemişti:

"Sen de evlen. Bir koca bul. Daha gençsin, güzelsin. O kadın bulunca senden ayrıldı demektir. Benim kocamı tanıyor musun? Böyle davalara bakar, hakim. Sen korkma..."

"Hayrullah duyarsa beni doğrar. Öldürür, öldürtür. bir gecenin içinde yok eder beni".

Sabriye, Nemika'nın karşısındaydı ya, içine ilk kez bir alacalık düşmüştü. İçinde küçük kabarcıklar yükseliyordu. Birtakım duygulara kapılıyordu.

Satıcıların, Pazar'ın Sarhoş Bayırı'nın önünde, köşe başlarında, etekleri içinde alın terlerini satan kadınların arasına katılıyordu, ille azıcık gölgesi titrekti. Limonlar sararırken Sabriye, yeşile kesiyordu.

Köşe başlarını kesen kocalar, etek içindeki emeğin parasını kuruş kuruş alıp kahvelere giriyorlardı. Maça kızından, altmış altıya varan, kaptı katçıdan dörtlüye varan bir sıra oyun başlıyordu. Sonra Sarhoş Bayırı önünde, gölgesi denize inen camiye girip namaz kılıyorlardı. O gece eve sığınıp ertesi gün karılarını bekliyorlardı dört gözle.

Sabriyeler, Fatmalar, Ayşeler köye Pazar arasında iki ayaklı arabalar gibi gidip geliyorlardı. Evleri için, kendileri için tek kuruş aldıkları, ayırdıkları yoktu. Hep kocalara. Son umudu sönen kocalar köy yolunu tutuyordu karısının arkasında. Bir eşeğin arkasına gider gibi gidiyorlardı. Yağmursuz havalarda şemsiyelerini bile kadınların sırtındaki sepetlere asıyorlardı.

Sabriye, hiç değilse sırtının terini, alnının emeğini yiyecek birinden kurtulmuştu. Sepetine şemsiye asan yoktu. Nemika Hanım buna seviniyordu. "Bir ye bin şükret Sabriye, buranın erkekleri kadının sırtından geçiniyor. Sen kurtarmışsın," diyecek oluyordu.

Sonra cayıyordu:

"Gençsin, güzelsin, daha yaşın ne, başın ne," diyordu. Sabriye evlenmeye "Evet" diyecek duruma geliyordu. İlle Hayrullah'tan korkuyordu. Sabriye'ye yan gözle bakanlar da vardı. İsterse evlenebilirdi. İyi yük taşıyordu. her gün, hiç hastalanmadan.

Nemika Hanım, Sabriye'yi bir güz günü, yaprakların sarardığı, meyvelerin olduğu günlerden birinde evine çağırdı. Yakından, içten konuştu.

"Yasaklarımız var. Atatürk devrimi var. Türkiye Cumhuriyeti'nin çıkardığı, kurduğu, yarattığı, yaptığı yasalar var. Artık eski günlerin ülkesi, eski günlerin insanı değiliz," dedi.

Sabriye'nin önüne düştü Nemika. Nemika, aydın bir kadındı. Yasaları, yeniliği, devrimi Atatürk'ün kadınlara verdiği hakları biliyordu. Kocası yargıçtı, yasal yolları uygulayacaktı. Kendisi aydın Türk kadınıydı. kadınlara önderlik edecekti. Görevli biliyordu kendini. Okuduğu yüksek okullarda ant içmişti. Ülküsü, amacı; geri kalmış, ya da geri bırakılmış bir ülkenin boynu eğik kadınlarına yardımcı olmaktı.

Gün gün ara sıra, eli erdikçe, dili döndükçe Sabriye'ye yardımcı olmayı düşünüyordu. Bütün kadınlara... Kazançlarını erkeklere yedirmemelerini, onlara karşı ağızlarını açmalarını, al verden sonra, parayı da kendilerinin kullanmalarını öğretiyordu. Pazar'ın kadınları, Camili'nin kadınları, Sarhoş bayırı önünde, caminin köşesinde etekleri içinde satış yapan kadınları ayartıyordu. Onları devrin, devrimin, Atatürk ilkelerinin kadını yapma savaşını yürütüyordu, sürdürüyordu.

Gökten yağmur dökülüyordu. Deniz tersine dönmüştü sanki. Pazar gene kaynıyordu. kara örtülere bürünmüş kadınlar, kara şemsiyelerini açmışlardı. Çatıların altına sıralanmış, eteklerini sergilemişlerdi. Kuru yemişler, pişmiş kestaneler, kara lahana yaprakları açılmış, saçılmıştı. Pazar, kendi günlerinden birini yaşıyordu.

Nemika Hanım, kocasını uğurladıktan sonra, koluna Pazar'ın örgüsü, Pazar yapımı sepeti taktı. Çantasına para aldı. Sarhoş bayırı'nın önünden indi. Kalabalığa kavuştu, karıştı. Hemşin'den inenler vardı, değişik giyimli kadınlar, Arhavi'den gelenler vardı, ayağı kunduralı, sarılı, dürülü kadınlar. Fırtına deresinden gelenler vardı, Rize bezine sarılmışlar. Camili'nin kadınları çatı altına sığınmış, kara şemsiyelerini açmıştı. Kara karıncalar gibi sıralanmışlardı. Her köşenin arkasında birkaç erkek karısının eteklerini izliyordu. Boşalır boşalmaz para alacaklardı. Nemika kızarak, söylenerek yaklaştı Sabriye'ye.

Sabriye yeni evlenmişti daha. Yedinci gün. Kocası o gün Pazar'a inmemişti. Sabriye açık açık söylemişti. Sırtıyla kazandığı parayı kendisi kullanacaktı. Hiçbir gün, hiçbir zaman yeni koca Dursun Ali'ye vermeyecekti. Nemika sevinçliydi. Bir tek örnek bile olsa, başarılıydı. Öbürleri de bir gün "Yeter" diyebilirlerdi.

Nemika Hanım, Sabriye'ye yaklaştı. Elini sıktı. Etekleri meyve, sebze dolu, serili, iki bacağı yana açık Sabriye kalkmak istedi, kalkamadı. Kaldırmadı Nemika Hanım. Kendisi çömledi, yanaklarını öptüler birbirinin. Nemika sepetini yere koydu. Uzandı Sabriye'nin eteğine. Lahanaları seçme-

ye başladı. Birer ikişer sepete yerleştirdi. Çantasını açtı. Para çıkardı. uzattı Sabriye'ye. Eller birleşti, buluştu.

Ve birleşen ellerin, yüreklerin üstüne birdenbire kurşun yağdı. Kalabalık yarıldı, eller ayrıldı, etekler döküldü. Kaçan kaçana oldu. Sabriye oradayken can verdi. Nemika Hanım'ı sağlık ocağına ulaştırdılar. Yarım gün kan beklendi, gelmedi, ulaşamadı. İkisini birlikte gömdüler Sarhoş Bayırı'nın tepesine. Sarı, yeşil limonların arasına, denizin, maviliklerin uçuştuğu tepeye gömdüler.

Eli tabancalı Hayrullah namusunu temizlemişti. Sabriye'yi de ona yol göstereni de silmişti.

Daha sonra Mürsel Beyin, adaletin karşına çıkardılar Hayrullah'ı.

Mürsel Bey:

"Yargıya ilişkin yasalara göre, yakınımı öldürdünden yargılama yapamam. Ben yasanın yargıcıyım," diyordu.

Pazar, Küçük Atina, Sarhoş Bayırı, Tat Yolu, Mertat Çeşmesi gene eski günlerine dönüyordu, Mürsel Bey, Türk yasalarını uyguluyordu, düzene saygılıydı.

Gün batıyordu Sarhoş Bayırı'nda, bir ezan sesi yükseliyordu ak minarede, Camili'de...

Mürdüm Erikleri

Ümit Kaftancıoğlu'na

yürüyorum
pisi otları doluşuyor koynuma
yürüyorum gölgem uzuyor

koşuyorum
gökleri deliyor acı yel
kaçıyorum
zıp zıp oynuyor dolunay

duruyorum
genç kız haylaması
yeşil defne ormanından sarkıyor
dereler yatağına
yanlamasına dağıtıyor

iğilip çakıl taşlarını öpüyorum

II.
dağlara kar düşmese de gel
ölüm bizi bir kez eğer
mürdüm erikleri toplamamıza değer

Müslim Çelik

"Kan Kardeşim" Kaftancıoğlu

Osman Şahin

Saskaralım, haşlak yüzlü Garip Tatar'ım. Seni de vurdu faşistler. Toprağın gerindiği bir bahar sabahında. Yüzlerimiz bir nisan bulutu gibi simsiyah öfkeden. Dedem Korkutların, Bektaşi deyişlerinin, Şeyh Bedrettinlerin, uzun ince yolda Aşık Veysellerin, Aşık Ali İzzetlerin, Köroğlu kollarının, Yunus Emrelerin, en güzel halk koşmalarının, Türk destanlarının, Alevi-Bektaşi nefeslerinin, Emrah ile Selvilerin. Seyranilerin ortasında vurdular seni. Masallarımızı, destanlarımızı, türkülerimizi, ağıtlarımızı vurdular faşistler. Yelatan'ı, Ulgar'ı, Dönemeç'in o yağız, yalınayak başı çıplak yoksul Garip Tatar'ını vurdular. Dayanamadılar senin ta Ulgarları aşıp da şimdiki geldiğin noktaya ulaşmana. En güzel deyişlerimizi, sözcüklerimizi vurdular.

Yurdumuzu, ülkemizi, türkülerimizi, insanımızı sevdin. Her yerde her zaman halkımızın sıradan çocuğu oldun. Ayaküstü yüzlerce masal, destan, dize, ezgi söyleyebilirdin. Halkımız senin kişiliğinde kendi demokrat kültürünün en yetkin, en değerli evladını yitirdi. Dönemeç'te, Ulgar'da, Çarpana'da, Kars'ın, Saskara'nın o adı sanı bilinmez köylülerini edebiyatımız senin kaleminden öğrendi. Yelatan'sa başlı başına bir dil oynağı... Tüfekliler romanındaki Mardin feodalleri, Necimoğulları, Kasrı Kancolar da senin elinden çıkma. Çağdaş bir gezgin, dost bir halk bilimcisi kardeşim. Saz yerine kalem almış eline. Kalkmış gitmiş de Pir Sultan'ın yurt kurduğu yerleri araştırır. Soframızın konuğu, halkımızın dileği.

1970 TRT öykü ödülleriyle birlikte doğduk, birlikte gelip çalmıştık edebiyatımızın kapısını. "Bu yolun dönemecinde el sıkışalım kardeşim" demiştin, sıkıştık. Göbek bağımız birlikte kesildi. Şimdi seni vurdular. Yanıbaşımdan gelip geçen kurşunu duymaz mıyım? İkiz kardeşimi vurmuşlar gibiyim. Çalıştın, çabaladın. Çok yönlü yapıtlarla geldin edebiyatımıza. Sayısız deyiş, sayısız halk bilgisi kurtardın. Ödül üstüne ödüller kazandın. Öyküler, masalar, destanlar, Köroğlu kolları, romanlar, röportajlar, çocuk öyküleri. Balyozcu Nihat Erim'in "tüylerim ürperdi" diye yakındığı radyo köy romanları senin elinden çıkmaydı. En son Başkent Ödülü'nü alamadan vurdular seni. Ankara Belediye Başkanı Sayın Ali Dinçer'in çağrı mektubu masanın üstünde durur.

Birkaç ay önce Cavit Orhan Tütengil'in cenazesinde, Şişli Camisi avlusunda yerlerde sürümüşler, dipçikle kaburga kemiklerini kırmışlardı. Bugünse aynı cami avlusunda, cenazeni kaldıracağız senin.

Üstümüz başımız kan içinde...

(Aydınlık, 13 Nisan 1980)

Ümit yok mu artık?

Oktay Akbal

"Yazdıklarımızın, kişi ve toplum, sınıflar, uluslar, çağ üstünde bir etkisi yoksa, bir değişiklik yapmayacaksa neden boşuna yorulalım? Elbette bir değişimi amaçlıyoruz?"

Gerçek adı "Garip"ti Ümit Kaftancıoğlu'nun... Birçok öyküsünün kahramanı da bu Garip'ti. Yani kendisi... Kars'ın Hanak bucağının Saskara köyünde doğmuş bir Garip... "Dönemeç" adlı öyküsünde Garip'in köyünden nasıl kalkıp gündüz –gece yürüyüp Cılavuz Köy Enstitüsü'ne gelişini, uzun uğraşlardan sonra okula girişini anlatır. Bir özyaşam öyküsüdür, ama binlerce, yüz binlerce, milyonlarca Garip'in yaşamı vardır orada, özlemi vardır, serüveni vardır. Nice Garip'ler gelip geçer yaşamdan. Kaçı istediği amaca, yere ulaşır? Pek azı. Çoğu dökülür kalır tozlu, taşlı yollarda, o engeller acılarla dolu yaşam geçitlerinde...

Ümit Kaftancıoğlu öğrenimi tamamladı... İlkokul öğretmenliği yaptı Mardin'in Derik İlçesi köylerinde... "Tüfekliler" romanında o günlerini başarıyla anlatır. Mardin köylerinin, insanlarının, ağalarının nerdeyse yüzyıllardır değişmeyen yazgısını buluruz orda... Sonra gider Balıkesir Necati Bey Eğitim Enstitüsü'ne. Bu kez ortaokul öğretmeni olarak daha sonra da TRT'de uzman olarak görev yapar. Bir yandan da şiirle, düzyazıyla duygularını, gözlemlerini, daha doğrusu yaşamının renkli renksiz yanlarını kağıda geçirmektedir. Bir değişimi amaçlamaktadır yukarda aldığım sözlerinde de vurguladığı gibi... Bir değişim! Bireysel çıkışlarla kişinin kendinde yapabileceği değişimleri de aşan bir değişim, toplumda, bu yerleşik bozuk düzende yapılması gereken bir olumlu, bir yararlı değişim...

Ümit Kaftancıoğlu'nu Cuma sabahı yedi buçukta evinin önünde vurdular. Yanında kızı da vardı. Yedi kurşun yemiş, ameliyata götürürlerken ölmüş. Bulunan kurşun kovanlarından anlaşıldığına göre, cinayet aracı olan silahlar da her yerde bulunmaz, alınmaz, satılmaz çeşittenmiş. Akla neler gelmiyor neler? Hiçbir soruşturmanın ayrıntılarına kadar kamuoyu önünde açıklanmadığına, birtakım öldürmelerin gerçek nedenlerinin anlaşılmadığına bakarak, Kaftancıoğlu'nu öldüren silahların ve kişilerin niteliği, kimliği de belki bir "sır" olarak kalacaktır, ama söylentiler kulaktan kulağa sürüp gidecektir. Özellikle cinayeti üstlenen Müslüman Kardeşler adlı yeni – büyük bir olasılıkla uydurma – bir örgütün ileri sürülmesi de gerçek katillerin, gerçek cinayet örgütlerinin kendilerini saklamak isteklerinin bir belirtisidir.

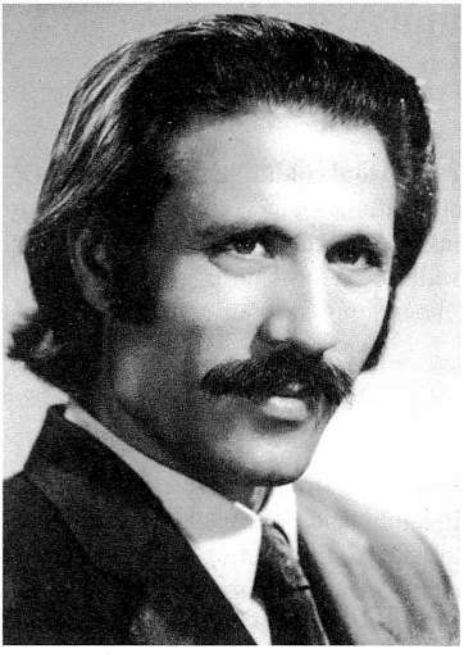

Bir örgüt var elbet, Türkiye'yi altüst etmeyi amaçlayan, sağdan-soldan-ortadan kişileri birbiri ardınca vuran... Cesedin üstüne bırakılan kağıtta yazılı olan; ya da telefonla kendini ihbar eden sol ya da sağ birtakım uydurma örgüt adları değil bu korkunç cinayet örgütü!... Bunu bilelim, kendimizi yanlış öfkelere kaptırıp, hedefi saptırmayalım.

Üniversite öğretim üyeleri, avukatlar, doktorlar, savcılar, emniyet müdürleri, polisler, askerler, subaylar, particiler, gazeteciler, başyazarlar, solcu sağcı gazete yazarları... Şimdi de ilk kez bir edebiyatçı, bir öykücü kurban gidiyor bu cinayet örgütüne... Bu bakımdan Kaftancıoğlu'nun öldürülmesi Türk edebiyatına yapılmış iğrenç bir saldırıdır. Yaşamı değiştirmek, daha iyi, daha doğru, daha ileri bir toplum düzeninin kurulmasından yana yazarlar, ozanlar, Türkiye'nin gerilik, ilkellik, çağdışılık batağından çıkmasını istemeyenlerce tek tek kıyılmak tehlikesiyle baş başadırlar artık... Türkiye'nin tüm ilerici güçleri bu alçakça cinayet karşısında tek bir yumruk gibi birleşmek zorundadırlar. Faşizm kapımızda değil. İçimizdedir. Silahını üstümüze doğrultmuş, durmaksızın kan ve ölüm kusuyor. Öldürdüklerinin arkasından da başsağlığı dilemeyi unutmuyor! Acılı yüzler, yaşlı gözlerle tabutların ardından yürüyor!... Ama içten içe sevincinden kabına sığmayarak, Türk toplumunu faşizmin batağına bütünüyle çekip alacağı o günün yaklaştığını hayal ederek...

(Cumhuriyet, 13 Nisan 1980)

Kaftancıoğlu'nun Ardından

Konur Ertop

Bir sabah işine giderken saldırıya uğrayarak öldürülen Prof. Cavit Orhan Tütengil'in cenaze töreninde Ümit Kaftancıoğlu cop yemiş. İtilip kakılmış, böbrek kanaması geçirerek hastaneye kaldırılmıştı. Beş ay sonra kendisi de Tütengil'i kurşunlayanların, ilerici aydın kanına girenlerin saldırısına uğradı; içinde yaşadığımız adı konmamış savaşın şehitleri arasında yer aldı.

Tutuklanan çocuk kitabı

Öldürülüşünden on gün önce son kitabını getirmişti gazeteye. "Altın Ekin" adını taşıyan bu yapıtı "Kültür Bakanlığı'nca bastırılmış, ama siyasal yönetimin değişmesinden sonra 15.000 kitap sakıncalı görülerek depoda tutsak edilmiştir. "Altın Ekin" bir çocuk romanıydı ama kendisine kurşun sıkacak olanları çileden çıkarması beklenecek nitelikteydi. Hak yiyenlerin, çalışanları sömürenlerin karşısındaydı. Kül yutmayan, güçlükleri yenmesini beceren, ezilmeyen, hakkını almasını bilen bir çocuk-kahraman canlandırıyordu. Bunu yaparken gerçekçi bir romanın dokusunu, Keloğlan öykülerinin ipliğiyle örüyordu.

Halk edebiyatıyla iç içe

Kaftancıoğlu, Kars'ın Hanak ilçesinin Saskara köyünde doğmuş, Cılavuz Köy Enstitüsü'nde okumuştu. Yetiştiği ve yıllarca yaşadığı yerlerde folklorun, halk edebiyatının bereketli zenginliği, görmesini bilen gözler önüne seriliyordu. Kaftancıoğlu bu büyük kaynaktan yararlanmayı başardı. Yakından tanıdığı Alevi geleneğinin insana ve gerçeğe dönük sağduyusundan gelen uyarılarla beslendi. Öykülerinde ve romanlarında halk geleneğinin işlenmiş ustalığını yansıttı. Halkın törelerini, inançlarını tanıttı. Halkın yapıcı gücünü konu edindi.

Düşünen, araştıran, doğru bildiğini söylemekten kaçınmayan bir yazardı. Hakullah adlı röportaj dizisiyle ilerici aydınlar arasında yerleşmiş birçok yanlış yargıya da karşı çıkmıştı. Alevi geleneğini tanıtırken onun kendi içinde yer alan çıkarcılığı, sömürüyü ortaya koyup bir özeleştiri getirmekten çekinmemiştir.

Sanatını besleyen folklor ve halk edebiyatı bir araştırıcı, bir derlemeci olarak bir dizi yapıt vermesini sağlamıştı. Derleyip düzenlediği masal örneklerini "Tek Atlı Tekin Olmaz" adlı bir kitapta yayımlamıştı. TRT'de program yapımcısı olarak çalışmaya başladıktan sonra halk hikayeleri üzerinde çok daha geniş biçimde durdu.

Aydınlatan, Bilinçlendiren Yazar

Kaftancıoğlu Dünya Çocuk Yılında "Dört Boynuzlu Koç" adlı çocuk kitabını yayımlamıştı. Yakından tanıdığı köy yaşamını, köy gerçeklerini dile getirirken çocuk-okurları bilinçlendirmek istiyordu. Ona TRT ödülünü kazandırarak sanat yolunu açan "Dönemeç" adlı öyküsü de özyaşamından gelen çizgilerle böyle bir uyanışın eşiğindeki bir köylü çocuğunun öküz gütmekten kopup enstitü öğrencisi oluşunu anlatmıyor muydu?

Toplumumuzun yaşadığı deneyler Ümit Kaftancıoğlu'nun düşüncesini biledikçe başına açılan dertler çoğalıyordu. Son günlerde yaşamın gerçeklerini, toplumumuzun dertlerini sergileyen programlar yayından kaldırılmıştı. Yazdığı kitap devletçe basıldığı halde depoya tıkılmıştı. Dinleyicisi gibi okurundan da koparılmak isteniyordu. Üzerine sıkılan kurşunlar onu sonunda dünyamızdan da uzaklaştırdı.

Şimdi onun anısı işleyip geniş kitlelere ulaştırdığı halk hikayelerinde ezilenlerle yan yana olan, haksızlıklara direnen, "Kimsesizlerin, yalnızların, yoksulun, kolu kısaların, hakkını uzun kollulardan almak için" dağ başlarını tutan kahramanların dünyasındaki yerini alacaktır.

(Cumhuriyet, 15 Nisan 1980)

Ardından...[22]

Ümit Kaftancıoğlu "Dönemeç" adlı öyküsüyle birden filiz vermişti. Köy romanının tartışıldığı, dönemini doldurduğu görüşlerinin irdelendiği bir dönemde, Ümit Kaftancıoğlu, Osman Şahin'le birlikte o topraktan filizlenivermişti. Ümit, o büyük kaynağı her ürünüyle ortaya koydu. Halkın yaratım damarlarından besleniyordu. Masal birikimlerinin biçimlediği insanımızı gerçekçi bir boyutta ele alıyordu. Yapıtlarında toplumsal eleştiriyi insanın gerçekliğinin bir gereği olarak kullanıyordu. Önyargılı, katı eleştiriden kaçınıyordu. Bunu daha çok röportajlarında yapıyordu. Nerede neyi yazacağını bilen bir yazın dostuydu, Kaftancıoğlu. Nasıl birden uçup gittiğine inanamıyorum. Yazın emekçisi dostumu saygıyla anıyorum.

Adnan Binyazar

*

Ümit Kaftancıoğlu'nun kişiliği çok dikkat çekiciydi. Yazınımızda halkbilimle sanatı çok başarılı biçimde bir araya getirmişti.

Yelatan adlı ilk romanı bir destan gibiydi. Anadolu insanının acı çilesine gür ırmaklar gibi efsaneler ve şiirler katmıştı O.

İlk öykü kitabı olan Dönemeç'de, halkbilim ve efsaneye yer verdiği halde, yine de bir destan ortamı vardı. Bu yapıtı izlenimci büyük ressamların tabloları gibi renk renk, pırıl pırıldı. Uykudaki baba müdür, arkadaşım Nâzım Esen ve insanlık örneği öbür öğretmen arkadaşlar, iki üç karış boyunda bir bebe iken bağırlarına bastılar Garip Tatar adlı bu yüce dağlar yiğidi için herhalde benim gibi yıllarca ağlayacaklardır.

Cahit Külebi

*

Ümit Kaftancıoğlu Köy çıkışlı bir yazardı. 12 Mart 1971 sonrası İzmir'e gelmişti. Fuarda bir iki öğretmen dostla birlikte oturup söyleşmiştik. Yüzünde her köy kökenli yazarın çizgileri vardı. Çocukluk yılları yoksulluk içinde geçmişti.

Ümit yaşam öyküsünü anlatırken – Mehmet Bayrak'ın Köy Enstitülü Yazarlar – Ozanlar yapıtında şöyle der:

"1935 yılı yazında, ya da güzünde doğduğumu söyler anam. Doğumumda yanımda kimse bulunmadığı, ailede çok çocuk olduğu için doğumumuzun bilinmesi, önemsenmesi söz konusu olamaz."

12 Mart sonrası görevinden alınmıştı. Örtülü MC döneminde de Doğan Kasaroğlu tarafından görevinden alınmak isteniyordu.

---

[22] **Cumhuriyet, 15 Nisan 1980.**

Ümit, Kars'ın Saskara köyünde doğmuş, Cılavuz Köy Enstitüsü'nü bitirmişti. Askerliğimi Kars'ta yaptığım için o yöreyi çok iyi tanırım.

Bir sabah acımasızca, öldürdüler Ümit'i. O halkı için yazan ve yaşayan bir kişiydi.

Hikmet Çetinkaya

*

Doğal ölümüne bile yerineceğim, şimdi zalimce öldürülmüş olmasına sonsuz öfke duyduğum Ümit Kaftancıoğlu, edebiyatımızın haritasını zenginleştiren (Ömer Polat, Ahmed Arif, Dursun Akçam gibi) Doğu Anadolu'yu kendine özgü yerel dil zenginliğiyle canlandıran etkili yazarlarımızdan biridir. Edebiyat dünyasına çıkışı, adları gizli tutulan yüzlerce yarışmacı arasında "Dönemec" adlı tek ve uzun hikayesiyle olmuştur. Asıl adı "Garip Tatar" olan, kent kişiliğiyle Ümit İlhan Kaftancıoğlu diye tanınan yazarlığı 1971 TRT Hikaye Yarışma'na katılan dört yüz örnek arasında, bir köy çocuğunun özel direnişini ve özlemlerini dile getiren adı geçen hikaye ile çok başarılı idi. "Hakullah" adlı röportajı ise Doğu Anadolu Alevileri arasındaki özel dünyayı yansıttığı için Karacan Armağanı'nı kazanmıştı.

Rauf Mutluay

*

Onu iyi tanıyorum diyemem. Birkaç kez görüştük. Yazdıklarını okudum. Bir ara mektuplaştık. Ardahan'ın bir köyünden gelmiş, Cılavuz'da okuyup öğretmen olmuş. Sonra Eğitim Enstitüsü'nü bitirmiş. Doğulu insanın açık yürekliliği, içtenliği ve yiğitliği ile donanmış, cana yakın bir arkadaştı.

TRT Büyük Ödülü'nü kazanan "Dönemeç"teki öyküleri nasıl sevmiştim. Karakış yolculuklarını ne güzel anlatıyordu. Bir yolculuk yazarıydı. O yapılarının hemen çoğunda bir punduna getirip yolculuğu anlatıyordu. Çocukluğunda karda kışta, yayan yapıldak o ıssız köy yollarında çok yürümüştü demek. Çok etkilenmişti bunlardan. Dede Korkut anlatım biçiminden gelen bir dille doğu insanının çekisini çok vurucu anlatıyordu. Derlemeler ve araştırmaları ile halk kaynağına eğilmişti. Dolu birikim yapıyordu.

Talip Apaydın

Selam Olsun

11 Nisan 1980'e dair

Gün bahara
Tohum toprağa dönerken yüzünü
Kanım aktı sokağa

Karalar bağladı anam
yarım kalan muradıma
Tas tas acılar sundular
O sabah çocuklarıma

Çığlıklar yükseldi Pınar'dan
Irmaktan sel yağmurdu buluttun
Ses olmadım kızıma
Bedenim devriliyordu toprağa

Yüreğimle gülerdim ben
Her insana her canlıya
Ses verenim olmadı
Mintanım bulanırken kana

Umutlar büyütürdüm ben
Yatağımda her gece
Serperdim her sabah
Bir bir gökyüzünü

Cadde cadde gezdim
Namertler yanımda yakınımda
Koymadım yine de ey dostlar
Ölümün korkusunu koynuma

Şahidim geçmiş zaman
Onursuzun kılıcında
Namussuzun namlusunda
Can veren ceylana
Bin selam bin selam

Öztürk Tatar

Ümit Kaftancıoğlu'nu Düşünürken...

Ümit Sarıaslan

Ümit Kaftancıoğlu'nun yazın adamlığını, yurtsever ve aydın kimliğini; kitapları yanında, seslendirilerek toplumsal uzayın derinliklerine salınan, halkın bahçesine savrulan verimleri de içinde olmak üzere düşünüyorum...

Toplumsal-kültürel tarihin bir krizma hareketi olan, Anadolu insanını çağın güneşine çıkarmak yolunda sonuçları alınmış bir *devrimsel okul* uygulamasından doğar Kaftancıoğlu. Bu onun ikinci doğumudur. Kendisinin de hep söylediği gibi, üçüncü ve asıl doğumu, o okuldan, Köy Enstitüsü'nden aldıklarıyla, kendi kültür ve tarih toprağından emdiklerini kaynaştırarak kurduğu "yeni hayat"ın adamına ulaştığında gerçekleşecektir.

Bu ise bireyin insanlık ve toplumsallık ortak algısına ulaşmakla kalmayıp, bu yola ve bu yolda verilecek ortak savaşıma kendi damgasını vurması, aynı yolda verilegiden savaşıma *canı ve kanıyla*, tüm *insan özüyle* katılması demektir. Her gerçek toplum ve kültür insanı gibi.

Öyle bir kavuşma, buluşma noktasından, denkdüşümden söz ediyorum.

1940'ların bu **"Garip"** Anadolu çocuğu, toplumsal ve tarihsel yeni bir **"Ümit"**in ardında vereceği "has emek"le dikilecektir. Yöre toprağından, ata ocağından süzüp kırbasında biriktirdiğini, şimdi yurt toprağından, bütün bir memleket havasından, yurdun gerçek ve gereksinmelerinden derlediğiyle harmanlayacak, o "Ümit"in vücut bulmasında ömrünü harcayacaktır.

Anadolu'nun gerçeğin masala, masalın gerçeğe dönüştüğü o görkemli damından (Kuzey Anadolu coğrafyasından) aldığı mayayı, Köy Enstitüsü'nde kardığı hamurla ekmek edip bize sunacaktır. Onun ekmeği, bizim bireysel bellek ve toplumsal artalanımızın, hayatı taşıyan destan atlıların, elsiz ayaksızların, binbir çile ve çekisiyle evlerin-ocakların; adı dağlara, taşlara, sulara karışmış adsız insan ırmaklarının ortak "dil"altımızda saklı kekre tadıyla, acılı lezzetiyle düşer damağımıza.

O bildik "dönemeç"ten aşarak dikeldiği yeni dünyasında, tarihin bir toplumsal dönemeçler tarihine dönüştüğü yeni zaman kesitinde, durdu düşündü: Kendini vareden toplumsal-tarihsel arkaalanın eşzamanlı olarak bir dert küpü, bir sayrılıklar zinciri, o varsıl kültür akarının yanıbaşında yaşanan bir dram olduğunu gördü.

Doğu Anadolu'nun yıldızlı damından, Anadolu'nun Mezopotamya güneşinde yanan yaşsız toprağına, "sahipsiz" toprağına uzandı. İçinden geçip geldiği toplum kesitinin, burada daha keskin ve acılı toplumsal çelişki ve sorunları bağrında beslediğini, insanların o çelişki ve sorunların ta kucağın-

da yaşadığını yakından gördü. Köy Enstitüleri'nin *toprağa* sahip çıkmak, *toprağa* sahipliğin demokrasiyi kurmak anlamına geldiğini yaşayarak gördü. Dahası, geri bir toplumsal yapı ve yaşayışın bir yazgı kesinliğinde yaşamı dört bir yandan kuşattığını gözlemledi. Bu toplumsal sayrılık Köy Enstitüleriyle, Toprak Reformu'yla... Cumhuriyet aydınlanmasının zincirleme devrim atılımlarıyla sağaltılacaktı... Daha, kendisi *Dönemeç*'in başında iken rayından çıkarılan bu devrimsel atılımın başa ulaştırılamamış olmasının acılı görüngülerini yakından saptadı, notladı... Fotoğrafı ardına kendisini yerleştirdiği *Öğretmen Fevzi*'nin kimliğinde kitaba döktü. Adım adım yaşadığımız sıkıntı ve çekilmek istendiğimiz tuzaklara baktıkça, *Tüfekliler*'de çizdiği tablo, bugün yaşadığımız tablonun habercisi gibidir...

Bu coğrafyadan (*Doğu ve Güneydoğu*) yüklendikleriyle, insanımızın yorganına sardığı umudu, devingen arayışını, yaşamak dürtüsünü soluk soluğa taşıdığı İstanbul havuzuna, o havuzun dalgalı sularına yöneldi sonra. Büyük kentin, ne köylü ne kentli yeni bir arayışın, konuşlanmanın rüzgârında dağarı heyheyli insan kitlelerinin arasına daldı. Eşzamanlı olarak kürsüdeki öğretmenliğini mikrofon başına taşıyarak... Kalemini sesiyle giydirerek. Torbasında tarihin eskitemediği Anadolulu yaratmaların, insanımızın çile ve çekisinden, sevinç ve kederinden emzirilmiş bir kültür yüküyle... Bir kültür ki, çoğunluğuyla sözel ve çoğu kendisince derlenmiş, geleneksel zamanın yelinin yedmesinden radyo bantlarına ve kitap raflarına katılıp, kanatlandırılmış bir tarihsel varsıllık. Yaşantı ırmakları, kol destanlarımız. Dizi dibinde dikilen Ağrı görkeminde bir dil ve kültür varlığı. Çok iyi bildiği, bilmekle yetinmeyip karış karış gezdiği, çamurunu çakılını ayıklayıp, seçip süzdüğü, sonra da bir duru su güzelliğinde yüze çıkardığı bir dilsel yaratmalar gömüsü. Ele aldığı konunun olumlu olumsuz yanlarıyla dili, düşüncesi, yöre rengiyle harmanlanmış yurt kiliminin atkı ve çözgüsünü kuran ipliğin pamuğundan eğirilmesine değin, ayağı yaptığı işin toprağına basan bir usta. Düşü ve düşüncesi yurdun ve yörenin gerçeğinden damıtılmış, bir uslanmaz çocuk hevesi ve sevgisiyle, bin ömür yaşayacakmış gibi akıp giden hayatın sularıyla yarışan bir gönül atlısı.

Kalemini, mikrofonunu, akıl gözünü, yürek çiçeğini yönelttiği yurdunun sorun ve sevinçlerinin yazın düzlem ve düzeyinde yansıtılması işinin taşıdığı, çağırdığı trajik tuzak ve tehlikelerin de ayırdında uyanık bir toplum adamı. Öleceğini, öldürüleceğini bile-söyleye işine sarılan bir Anadolu ermişi, ölüme bile gülümseyen bir çağdaş Bektaşi.

...

Önce sesini kısmak istediler...

Mikrofonunu elinden aldılar. Sonra yazdıkları sahibine ulaşmasın diye kitaplarını depolara kilitlediler. Yetmedi, yetinmediler!.. İçinden geçip gitti-

ğimiz sürece bakınca, Kaftancıoğlu'nun ölümü, kendisi gibi aramızdan koparılan nice değerli insanın yitimi gibi tarihsel bir kerterize, toplumsal bir "dönemeç"e dönüşüyor. Bir dönemeçten aşarak aramıza katılan, bir kara dönemeçte 11 Nisan 1980'de yitirdiğimiz bu yazın varlığımız, varsıllığımız tüm terekesi ve esiniyle yeniden değerlendirilmeyi bekliyor. Kitaplarının yeniden basımını, dergilerde, gazetelerde kalmış yazılarının toplanmasını; adıyla çerçevelenmiş bir "**sözlük**"ü, derli toplu bir yaşam öyküsünün yazılmasını, adına yazılmış ne varsa bir araya getirilmesini...

Ümit Kaftancıoğlu'nun trajik sonu, büyük Şair'in demesiyle kasabın bıçağına başını gönüllü uzatsın istenen bir toplum yaratmak yolunda olanların aldığı yolda bizi uyaran bir işaret fişeğine dönüşüyor. Hele de içinden geçtiğimiz şu günlerde!.. Her şeye karşın "daha güzel bir dünya" ümidini, emeğinde bilince taşıyan bu seçkin kalemimizin, insan kardeşimizin sesini "dilden dile"* sürdürmek zorundayız...

(4 Mart 2006-3 Ağustos 2007)

* Biri(leri) çıksa da o radyo programlarını bir derleyip düzenleyerek, yeni teknik altyapılarla uyumlulaştırıp dizgeleştirse; kitaplarını yeni baştan yayımlasa diye düşünür dururdum hep... Sevgili yeğeni **Öztürk Tatar**, kurduğu **Yalınses Yayınları**'nda kitaplarının yeni basımlarını yapmaya başladı bile. **Dönemeç** ve **Tüfekliler** pırıl pırıl baskıları ve güzelim kapaklarıyla raflarda yerlerini aldılar. Öztürk Tatar, geçen yıl da çok değerli bir çalışma olan, "Yaşama Sevincine Bin Selam - Ümit Kaftancıoğlu" belgeselini yayımlamıştı. Bu yapıtın ikinci cildi de yayımlandığında önemli bir boşluğu dolduracağı kesindir. Öztürk'ün Ümit Kaftancıoğlu'nun ailesiyle birlikte yürüttüğü bu yayın işinden gelecek (!) getiriyi de yazarın adına, doğduğu köyde yapılacak olan kültür merkezi ve kitaplığının harcında kullanacaklar. Acil destek bekliyorlar! Bu girişiminde *tekin* "tek atlı"lardan olan Öztürk'e destek olmak, onu bu işte "garip" komamak, Kaftancıoğlu'na kendini bir çentik borçlu duyan her Anadolu insanının görevi olmalıdır.

Uğur Mumcu

SAĞ TERÖR YOK(!)

Yazar Ümit Kaftancıoğlu, ölümünden bir gece önce MHP Genel Başkanı Türkeş'in, "sağ terör yoktur" diyen konuşmasını televizyondan izleyip, belki de bu konuda bir yazı yazmayı düşünüyordu. Belki de namlular üzerine çevrildiğinde, aynı konuşma beyin hücrelerinden öyle, yıldırım hızıyla gelip geçiyordu, kim bilir!

Evet, sağ terör yok! Onun için Abdi İpekçi öldürüldü! Sağ terör yok; onun için Doğan Öz öldürüldü! Sağ terör yok; bu nedenle Adana Emniyet Müdürü Cevat Yurdakul öldürüldü! Prof. Cavit Orhan Tütengil, Prof. Ümit Doğanay, Prof. Fikret Ünsal bunun için öldürüldüler!..

Sağ terör yok; herhalde Doçent Orhan Yavuz, Doçent Bedrettin Cömert, Doçent Necdet Bulut bunun için öldürüldüler! Sağ terör yok; 7 TİP'li genç bu nedenle evlerinde boğazlandılar! Politika Gazetesi yazıişleri Müdürü Ali İhsan Özgür, Gani Bozarslan, bu nedenle öldürüldü. İlerici öğretmen Talip Öztrak bunun için vuruldu! Ve ilerici işçiler, köylüler ve de devrimci öğrenciler birer birer bunun için öldürüldüler!..

Sağ terör yoksa, bu kanlı tabutların anlamı ne? Kim öldürüyor bunca insanı? Kahramanmaraş'ta akıtılan yurttaş kanını kim dökmüştü, kim?!..

Bu insanların dirilerine saygı göstermeyen bir parti lideri, hiç olmazsa bu terör kurbanlarının, yurdumuzun şimdi her biri sessiz birer mezar taşı olan bu en seçkin, en yetişmiş insanlarının anılarına olsun saygı göstermelidir diye beklemeyin boş yere!.. Televizyon ekranına çıkacak ve kırk milyonun gözünün içine baka baka "sağ terör yok" diye hiç çekinmeden, hiç iç sıkıntısı duymadan konuşacaktır, ne bekliyorsunuz başka?!

Bay Türkeş, üç yıl MC hükümetlerinde Başbakan Yardımcısı olarak Milli Güvenlik Kurulu'na girmiş; Genelkurmay Başkanı ve Kuvvet Komutanları önünde, devlete bu düşüncelerle yön vermeye çalışmıştır; gerisini siz düşünün artık...

Her gün, ortalama beş on can alan bu terör ortamında insanların vicdanlarıyla baş başa kalmaları gerekir. Ölenler, bizim insanlarımızdır; sağcısıyla, solcusuyla, öğrencisi, öğretmeni, subayı, askeri, memuru, işçisi, polisi, savcısıyla bizim insanlarımızdır bunlar!

İçimizde insan yüreği taşıyorsak şunu çok açık, çok net olarak görelim. Bu terörün sağı da var solu da var. Soldaki terörü, devlet terörü ile ezmeye çalışıp sağdaki teröre göz kırpmak, devletin meşru temellerini sarsar. Katilin sağcısı, solcusu, devrimcisi, ülkücüsü olmaz! Katil katildir!

Kahramanmaraş sokaklarında oluk oluk kan akarken, "bana milliyetçiler suç işletiyor dedirtemezsiniz" diyen AP Genel Başkanı'nın kafası ile, bunca ilerici aydının, öğrencinin, işçinin ve köylünün kanlı tabutlarına bakıp "Türkiye'de sağ terör yoktur" diyen Türkeş'in değil devlet yönetmek, bu düşüncelerle yirminci yüzyılın ikinci yarısında parti yönetmesi bile yeterli ayıp sayılmalıdır!..

Ama ne yaparsınız ki burası Türkiye'dir; ne yaparsınız ki insan kanı, çok partili hayatın bir sebil suyu gibi akıtıldıkça akıtılmakta ve bu tabutlar üzerinde parlak demeçlerle politikalar yapılmaktadır...

Bu terör sürdükçe, Türkiye'de demokrasiden, özgürlükten, insan haklarından, anayasal düzenden söz etmeye olanak yoktur. Bu terör sürdükçe yapılan seçimlerin -kusura bakılmasın- sonuçları şüpheli, meşru olup olmadığı tartışmalıdır! Bir basit sözleşmede bile zorlayıcı etkenlerle atılan imzaları geçerli saymayan hukuk teorileri, kan kusan namlularla engellenen özgür düşünceyi, seçmen iradesini, seçme ve seçilme hakkını nasıl geçerli, nasıl "meşru" nasıl olağan sayacaktır bilemiyorum.

Yazar Ümit Kaftancıoğlu da acımasız teröre kurban gitti. Ve sanki, "sağ terör yoktur" sözlerini sıcağı sıcağına "tekzip" edercesine öldü...

Çanakkale Savaşı için eski yazarlar, "oraya bir üniversite gömdük" derler. Şu beş on yıldır, toprağa kaç üniversite gömdük düşünsenize!.. Yazarlar, savcılar, yargıçlar, profesörler, doçentler, doktorlar, avukatlar, erler, subaylar, polisler, komiserler, emniyet müdürleri, kimler, kimler!..

Böyle bir dönemin başbakanı, bakanı, parti başkanı olmak bir yana, bütün bu olayların yalnızca tanığı olmaktan bile inanın, utanç duyuyorum!..

(Cumhuriyet, 15 Nisan 1980)

SEVİNÇ ÖZGÜNER

~

23 Mayıs 1980

Sevinç Özgüner

1928 – 23 Mayıs 1980

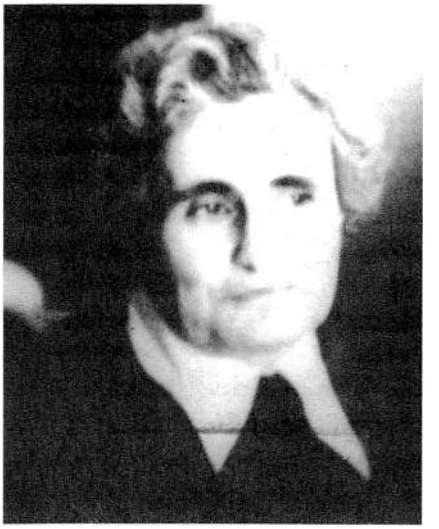

Diş Doktoru **Sevinç Özgüner** 1928 yılında Tarsus'ta doğdu. Adana Kız Koleji'ni bitirdikten sonra, 1946 yılında Milli Eğitim Bakanlığı Tıp Fakültesi sınavını kazandı.

Sevinç Özgüner, üniversitenin ilk yıllarından başlayarak ülke sorunları ile aktif olarak ilgilenmeye başladı. 1948'de İstanbul Yüksek Tahsil Gençlik Derneğine katılarak yöneticilik yaptı. Üniversitenin paralı olmasına karşı başlatılan kampanyada, Nâzım Hikmet'e özgürlük kampanyasında, Kore'ye asker gönderilmesine karşı başlatılan kampanyada aktif mücadele yürüttü. Bu kampanyalar nedeniyle sık sık tutuklandı.

"**1951 tevkifatı**" denilen sola yönelik operasyonlar sırasında okuldan atıldı. 1957 yılında bu defa İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesi'ne başladı. TİP'e kayıt oldu. Milli Demokratik Devrim tartışmaları sırasında partiden ihraç edildi. 1980'li yılların başlangıcında Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi'nde görev yaptığı sırada, o dönemde hızla büyüyen faşist terörün boy hedeflerinden bir oldu.

1980 yılının 23 Mayıs'ının ilk saatlerinde eşi Vecdi Özgüner ile birlikte evlerine yapılan saldırı sonucu barış ve demokrasi düşmanlarınca kurşun yağmuruna tutuldular. Eşi ağır yaralandı. Sevinç Özgüner ise arkasında onurlu bir yaşam ve onun yolundan giden pek çok insan bırakarak aramızdan ayrıldı.

Sevinç Özgüner'in eşi Vecdi Özgüner Türkiye Emekçi Partisi yöneticisiydi. Özgüner'ler birçok kez tehdit edilmiş, daha önce de kapının önünde duran arabaları yakılmıştı. O yıllarda Mecidiyeköy'ü ülkücüler "kurtarılmış bölge" ilan etmişlerdi. O dönemde Mecidiyeköy'ü "kurtarılmış bölge" ilan eden ülkücülerin bölgedeki lideri, daha sonra tüm Türkiye'nin adını duyacağı Alaattin Çakıcı'ydı.

Mecidiyeköy'de Ümit Kaftancıoğlu'nun öldürüldüğü sokaktan 200 metre kadar uzaklıktaki bir sokakta, ülkücülerin sık sık yolunu çevirdiği kişilerden biri de diş doktoru Sevinç Özgüner'di. "Hastalarından neden para almıyor-

Kemal BAYRAM'ın

ÇİN İZLENİMLERİ

Cumhuriyet

57. Yıl; Sayı: 20054 — Kurucusu : Yunus NADİ — 10 TL. 24 Mayıs 1980 Cumartesi

genel yetenek kursları

merkez temsilcileri

■ Ülkenin güneyindeki 16 kentte daha rejim aleyhtarı gösteriler başladı.

■ Ordu birliklerinin halkın denetimine geçen Kwangju kentine karşı büyük bir saldırıya hazırlandığı bildiriliyor.

Güney Kore'de ülke yönetimi yükseltilmesi için düzenlenen öğrencilerin bu son bildirisi bayrağı sarılan öğrencilerden biri tarafından okunuyor. Öğrencilerin protestolarının Kuzey Kore tarafından da yararlanılmak istendiğini ileri sürülüyor.

Güney Kore'deki halk direnişi genişliyor

SEUL (Dış Haberler Servisi) — Güney Kore'de 500 Bin milyonluk Kwangju kentinde askerlerin halkın denetimine geçmesinden sonraki dokuz günlük süre içerisinde ülkenin diğer bölgelerinde yaygınlaşan gösteri ve yürüyüşlerin bilançosunu Amerikan AP ajansının verdiğine göre bugüne dek 18 kentte resmi dairelerin gösterilere polis kuvvetlerinin müdahalesi sonucunda en az 500 kişinin öldürüldüğü, 1 000'den fazla kişinin de yaralandığı bildirilmektedir.

(Arkası Sa. 9 Su. 1 de)

Mısır Elçiliğini basan Filistinli 4 gerilla hakkındaki Sıkıyönetim Mahkemesi kararı Askeri Yargıtay'da bozuldu

■ 4 Daire gerillaların eylemlerinin Sıkıyönetim Mahkemelerinin görev kapsamında olmadığını belirterek bozma kararı aldı.

■ Kararda, davaya oluşan durumla ilişkin özel bir askeri mahkemede değil, doğal yargıç ilkesine uygun genel adli yargı yerlerinde bakılması gerekliği belirtildi.

(Devamı Sa. 9 Su. 1 de)

Evi basılan kadın doktor öldürüldü

Öldürülen Diş Doktoru Semiha Özgüner

■ FAŞİST KATİLLER, TABİPLER BİRLİĞİ YÖNETİCİSİ OLAN DİŞ HEKİMİ SEVİNÇ ÖZGÜNER'İN EVİ, NEZORLA GİRDİLER. ÖZ. GÜNER'İN EŞİ DE YARALANDI.

■ OLAY BÜYÜK TEPKİ YARATTI. TABİPLER BİRLİĞİ, ÖZGÜNER'İN DAHA ÖNCE DE TEHDİT EDİLDİĞİNİ VE POLİSİN UYARILMIŞ OLDUĞUNU AÇIK LADI.

İstanbul Haber Müdürü — Türk tabipleri Birliği Merkez Konseyi üyesi Dr. Semiha Özgüner'in (53) Maltepe'deki evinde, silahlı saldırganlar tarafından öldürülmesi ve kocasının ağır yaralanması, Türk toplumunda büyük tepkilere yol açtı. Cinayetin, Türk Tabipleri Birliği'nin demokratik mücadelesini engellemeye yönelik bir girişim olduğu belirtiliyor.

TEVFİK İLERİ

Meydana gelen olaylar şöyle: Dün saat 21'e doğru, Maltepe'deki evlerinden ayrılan Dr. Semiha Özgüner ile eşi Prof. Dr. Sevinç Özgüner, daha önce de tehdit mektupları gönderilmiş olan Tabipler Birliği Merkez Konseyi üyeliğinden istifa etmeleri için, bir grup silahlı saldırgan tarafından evlerinin önünde silahla vurulmuşlardır. Ağır yaralanan Prof. Dr. Sevinç Özgüner, Haydarpaşa Numune Hastanesi'nde yapılan ameliyatla kurtarılmıştır. Ancak, aldığı kurşunlar nedeniyle bir süre konuşma yetisini kaybetmiş olan Prof. Dr. Sevinç Özgüner, dün öğleden sonra ağır bir ameliyat daha geçirmiştir. Ameliyatın başarılı geçtiği ve Prof. Dr. Sevinç Özgüner'in durumunun iyiye gittiği bildirilmektedir.

Öte yandan, Prof. Dr. Sevinç Özgüner'in, Tabipler Birliği'nin demokratik mücadelesini engellemeye yönelik bir girişim sonucu hedef alındığı, Tabipler Birliği Merkez Konseyi'nin, olayın ardından yaptığı açıklamada belirtilmiştir. Konsey, Prof. Dr. Sevinç Özgüner'in, daha önce de tehdit edildiğini ve bu konuda polise başvurduğunu hatırlatarak, "Polisin uyarılmış olduğu bu saldırıyı önlemek için gerekli tedbirleri almaması, Tabipler Birliği'nin demokratik mücadelesini engellemeye yönelik bir girişim olduğunu göstermektedir" demiştir.

Öte yandan, Tabipler Birliği Merkez Konseyi'nin, olayın ardından yaptığı açıklamada belirtildiğine göre, Prof. Dr. Sevinç Özgüner'in, daha önce de tehdit edildiğini ve bu konuda polise başvurduğunu hatırlatarak, "Polisin uyarılmış olduğu bu saldırıyı önlemek için gerekli tedbirleri almaması, Tabipler Birliği'nin demokratik mücadelesini engellemeye yönelik bir girişim olduğunu göstermektedir" demiştir.

MHP dosyaları için Ecevit ve Sükan birbirlerini suçladılar

ANKARA (ANKA) — CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, MHP Genel Başkanı Alparslan Türkeş'in, "Ecevit'in, Sükan'ın evinde dosya aradığını" ileri sürmesi üzerine, "Türkeş'in, dosyaları kendisine teslim etmesi için, Sükan'ın evine gittiğini" açıklamıştır.

CHP grubunun geçen salı günkü toplantısında 20 dolayı hükümet durdurma MHP ve bazı gazeteler tarafından eleştirilmesi üzerine konuşan Ecevit, Başbakan'ın bu görüşmeye MHP'nin yasa dışı eylemlerini ele değiştiren bir belge götürdüğünü ileri sürdüğünü, Başbakan'ın ise, "Türkeş'in, dosyaları, Sükan'ın evine değil, Meclis'e getirdiğini" söylediğini belirtmiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 2 de)

İstanbul'da 6, Ankara'da 2, Adana ve Gümüşhane'de birer kişi öldürüldü

■ İzmir'de bir banka şubesini soymak isteyen iki kişi silahlı çatışma sonucu yakalandı. Olayda bir kahveci öldü

Cumhuriyet Haber Müdürü — İSTANBUL — İstanbul'da dün 4 ayrı yerde 4 kişi öldürüldü. Bu kişilerden biri, Bakırköy'de, 3 kişi tarafından 11 defa ateşlenen Emniyet Müdürlüğü Bilgi İşlem Şube Müdürü Ali Tayfun Özkök'tür. Diğer üçü ise, Gazeteci Uygun Gönensin'in oğlu Bülent Gönensin, Gümüşhane'de Cumhuriyet Halk Partisi Gümüşhane İl Başkanı Ahmet Kaplan ve Adana'da, Ülkücü grup üyesi bir genç olduğu belirtilmektedir.

● Öldürülen son kişi 19 dakika arayla Ankara'da, Hacettepe Üniversitesi Hastanesi'nde, Ülkücü olduğu ileri sürülen Ahmet Kaplan'ın ölümüyle, Ankara'daki olaylarda ölenlerin sayısı 2'ye yükselmiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 4 de)

Olimpiyatlara katılmama kararının Türk-Sovyet ilişkilerini etkileyeceği bildiriliyor

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Türk Olimpiyat Komitesi Başkanı Dr. Refik Arbatlı'nın, Moskova Olimpiyatlarına katılmama kararının, Türk-Sovyet ilişkilerini olumsuz yönde etkileyeceğini belirttiği bildirilmektedir.

Bu konuda, Türk Olimpiyat Komitesi'nin, Moskova Olimpiyatlarına katılmama kararını, Türk Hükümetinin değil, Türk Olimpiyat Komitesi'nin aldığını belirten Arbatlı'nın, "Bu kararın, Türk-Sovyet ilişkilerini etkileyeceğini sanmıyorum" dediği bildirilmektedir.

Demirel Anayasa değişikliği için bugün Ecevit ve Erbakan'la bir görüşme yapacak

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — Başbakan ve AP Genel Başkanı Süleyman Demirel, bugün CHP ve MSP Genel Başkanlarıyla ayrı ayrı görüşecek.

Bu yönden Demirel'in Cumhurbaşkanı Yardımcısı Prof. Dr. Orhan Oğuzkan'ın da katılacağı, değişik kaynaklardan öğrenildi.

Demirel'in, Ecevit ve Erbakan'la, görüşmelerinde, Anayasa değişikliği konusunda, ortak bir tutum saptamaya çalışacağı sanılıyor.

■ AP LİDERİ AP'NİN ANAYASA TADİLİNİ MECLİSTEN GEÇİRECEK ÇOĞUNLUĞU OLMADIĞINI SÖYLEDİ

Ecevit: "Diyaloga açığız ama yanıtımız hayır olacak,,

ANKARA (Cumhuriyet Bürosu) — CHP Genel Başkanı Bülent Ecevit, Anayasa değişikliği konusunda, siyasi partiler arasında yürütülmekte olan diyaloga ilişkin olarak, "Diyaloga açığız ama yanıtımız hayır olacak" demiştir.

Ecevit, dün, Ankara'da, CHP Genel Merkezi'nde, Cumhuriyet Bürosu'nu ziyaret eden Cumhuriyet Gazetesi Yazarlar Kurulu üyelerini kabul etmiştir.

Ecevit, bu görüşmede, Anayasa değişikliği için, başta Demirel ve Erbakan olmak üzere, siyasi liderlerle görüşmeler yapılmasının, yararlı olacağını belirtmiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 1 de)

Bankalarda "Hamiline,, mevduat hesabı açılması düşünülüyor

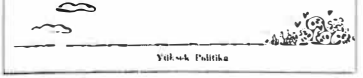

Yüksek Politika

ANKARA (ANKA) — Merkez Bankasının, bankalarda "hamiline" mevduat hesabı açılmasını düşünmeye başladığı, bu konuda, bankalarla görüşmeler yapıldığı, ancak, bu hesapların, kara para aklamaya yol açacağı gerekçesiyle, bazı bankaların, bu hesapların açılmasına karşı çıktıkları bildirilmektedir.

Bankalarda "hamiline" mevduat hesabı açılmasının, kara para aklamaya yol açacağı gerekçesiyle, bazı bankaların, bu hesapların açılmasına karşı çıktıkları bildirilmektedir.

(Arkası Sa. 9 Su. 2 de)

Kurtböke: «Türk-İş hatalı bir tutumla Hava-İş Sendikası'nı yalnız bıraktı»

İstanbul Haber Servisi — Türk-İş Gözcülük Sendikası Yönetim Kurulu'nda bulunan Güven Kurtböke, Türk-İş'in, hava taşımacılığında yaşanan sorunlarda, Hava-İş Sendikası'nı yalnız bıraktığını belirterek, "Türk-İş'in bu tutumu, Hava-İş Sendikası'nın yalnız bırakılmasına neden olmuştur" demiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 1 de)

SIKIYÖNETİM, SON 15 GÜN İÇİNDE 251 SOL, 34 SAĞ EYLEMCİNİN YAKALANDIĞINI AÇIKLADI

İstanbul Haber Servisi — 1. Ordu ve İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Basın ve Halkla İlişkiler Subaylarının dün yapmış oldukları bir basın toplantısında, son 15 günde, 251 sol, 34 sağ eylemcinin yakalandığını açıklamışlardır.

Basın toplantısında, Sıkıyönetim Komutanlığı'nın, Ülkücü ve Devrimci Sol'un yanı sıra, Kürt milliyetçilerine de yönelik bir operasyon başlattığı, ancak, bu konuda, herhangi bir bilgi verilmediği bildirilmektedir.

(Arkası Sa. 9 Su. 1 de)

1 Mayıs 1977 katliamıyla ilgili davada bir emniyet yetkilisi «CIA görevlilerinin gizli faaliyetlerde bulunmalarının söylemek doğru değildir»

İstanbul Haber Servisi — 1 Mayıs 1977'de Taksim'de, 34 kişinin ölümüne yol açan olaylarla ilgili davada, bir emniyet yetkilisi, "CIA görevlilerinin gizli faaliyetlerde bulunmalarının söylemek doğru değildir" demiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 5 de)

OLAYLARIN ARDINDAKİ GERÇEK

Spor ve Politika...

Türkiye 1980 Moskova Olimpiyatlarına katılacağı için Boykotçu Ülkelerin Başkanı Carter'ın kararını değiştirmesi için çaba harcıyor. Bu çabalara paralel olarak Sovyetler Birliği'nin Afganistan'a girmesini kınıyor.

Türkiye'nin bu konudaki tutumu, Olimpiyatların spor ve politika ayrımı ilkesine ters düşüyor.

Türkiye'nin bu konudaki tutumu, Olimpiyatların spor ve politika ayrımı ilkesine ters düşüyor.

GÖZLEM — UĞUR MUMCU — Sonu Ne Olur?

Cumhuriyet Haber Müdürü — Türk-İş Gözcülük Sendikası Yönetim Kurulu'nda bulunan Güven Kurtböke, Türk-İş'in, hava taşımacılığında yaşanan sorunlarda, Hava-İş Sendikası'nı yalnız bıraktığını belirterek, "Türk-İş'in bu tutumu, Hava-İş Sendikası'nın yalnız bırakılmasına neden olmuştur" demiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 1 de)

YENİ YUNAN BAŞBAKANI YORGO RALLİS «TÜRKİYE İLE SAVAŞTAN» SÖZ ETTİ

ATİNA (AA) — Yunanistan'ın yeni Başbakanı Yorgo Rallis, Parlamentoda yaptığı konuşmada Ülkesinin Türkiye ile her türlü ihtilafın barışçı yollardan çözümlenmesi gerektiğini belirtmiştir.

Rallis, Türkiye ile Yunanistan arasında devam eden görüşmelerin Bugüne kadar Türkiye'nin kabul edilmeyen yanlış tutumları yüzünden sonuçsuz kaldığını ifade etmiştir.

Parlamentoda hükümet programını açıklayan Rallis, Türkiye ile Yunanistan arasında devam eden görüşmelerin, olumsuz gidişinin Ege'de bir çatışmaya yol açabileceğini, bu durumun ise, Yunanistan'ın NATO'dan çekilmesi sonucunu doğuracağını belirtmiştir.

Rallis, Yunan halkının Ege sorununun da değil, Yunanistan'ın Türk Boğazlarını NATO egemenliğinden çıkarmak için çalıştığını ileri sürdüğünü belirtmiştir.

(Arkası Sa. 9 Su. 2 de)

Seviç Özgüner kızları Alev ve Işıl ile.

sun? Sen komünistsin, Müslüman değilsin" diye rahatsız ettikleri Özgüner'i evinin kapısına kadar takip ederek ölümle tehdit ediyorlardı. Olanlara rağmen evini terk etmek istemeyen Özgüner'ler, sadece kızlarını evden uzaklaştırarak, onları korumaya çalışmışlardı. Sonunda bir grup ülkücü, 18 Mayıs 1980 gecesi Özgüner'lerin dairesinin kapısını kırarak içeri girdi. Ancak evde kimse yoktu. Türk Tabipler Birliği Başkanı Erdal Atabek, üç gün sonra İstanbul Valiliği'ne baş vurarak Özgüner'lerin güvenliğinin sağlanmasını istedi. Ancak hiçbir güvenlik önlemi alınmadı.

Ülkücü grup bu olaydan beş gün sonra, 23 Mayıs'ta saat 03.30 sıralarında, Özgüner'lerin oturduğu daireye yeniden geldi. Sevinç ve Vecdi Özgüner çifti gürültüyle uyandılar. "Kapıyı açın, biz polisiz" diye bağıran saldırganlar, kapının açılmaması üzerine kapıyı kırarak içeri girdiler. İçeri girer girmez Sevinç Özgüner'e silahla ateş etmeye başlayan saldırganlar, başına ve göğsüne 7-8 el ateş ederek onu öldürdüler. Vecdi Özgüner'i ağır yaralayan saldırganlar, evin karşısındaki duvara "Mecidiyeköy komünistlere mezar oldu" yazarak kaçtılar. Sevinç Özgüner'i katledenler geride annesiz iki kız bıraktılar: Işıl ve ablası Alev.

Özgüner'in öldürülmesi hakkında açılan soruşturmada; Adnan Kaya, Müfit Sement, Osman Dönmez, Mustafa Fidan ve İsmet Ayhan'ın olayla ilgili oldukları saptandı. Cinayetten bir süre sonra Adnan Kaya ve Mustafa Fidan

yakalanarak tutuklandı. İstanbul 2 No'lu Sıkıyönetim Mahkemesi'nde yargılanan sanıklar delil yetersizliğinden beraat etti. Diğer zanlılar Müfit Sement, Osman Dönmez ve İsmet Ayhan ise yıllarca arandı ama bir türlü bulunamadı. Sonunda davanın 20 yıllık zamanaşımı süresi doldu ve dosya kapandı.

Sevinç Özgüner'in kızı Alev Özgüner, 2000 yılında, cinayetin soruşturma aşamasında "ağır hizmet kusuru" bulunduğu gerekçesiyle İçişleri Bakanlığı aleyhine manevi tazminat davası açtı. Bunun üzerine İstanbul 2. İdare Mahkemesi, İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden cinayetle ilgili bilgi istedi. Emniyet Müdürlüğü'nden gelen yazıda cinayetin kayıtlarda "meçhul siyasi" olarak yer aldığını ve zanlılarla ilgili "daimi arama" notu dışında bir bilgi bulunmadığı belirtiliyordu.

Ancak İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliği tarafından mahkemeye gönderilen savunma yazısında gerçek ortaya çıktı. Sevinç Özgüner'i öldürmek suçundan aranan zanlılar Müfit Sement ve Osman Dönmez iki kez yakalanmış ama bu cinayetle ilgili haklarında hiçbir işlem yapılmadan serbest bırakılmıştı. Yazıdaki bilgilere göre, Müfit Sement ve Osman Dönmez 12 Eylül darbesinden sonra Şişli bölgesinde ülkücüler tarafından işlenen başka cinayetlerle ilgili olarak yakalanmıştı. Polis tarafından İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı'na sevk edilen Sement ve Dönmez başka suçlardan tutuklanarak cezaevine de konmuştu. Ancak Sevinç Özgüner'in öldürülmesi ve eşi Vecdi Özgüner'in yaralanmasıyla ilgili olay hakkında haklarında hiçbir işlem yapılmamış ve bir süre sonra da serbest bırakılmışlardı. Resmi yazıda haklarında işlem yapılmamasının gerekçesi olarak, cezaevinde oldukları ve bu nedenle ifadelerine başvurulamadığı, serbest kaldıktan sonra ise adreslerinin tespit edilmediği belirtiliyordu.

Yazının devamında yer alan bilgilere göre, Müfit Sement yurtdışından Türkiye'ye giriş yaparken 24 Mart 1989'da Atatürk Havalimanı'nda yakalanmış ve darbeden önce Şişli bölgesinde işlenen cinayetlerle ilgili olarak tutuklanmıştı. Ama hakkında arama kararı çıkarılmasına neden olan Sevinç Özgüner cinayetiyle ilgili hiçbir işlem yapılmamış ve Sement bir süre sonra serbest bırakılmıştı. Aynı şekilde Osman Dönmez de 12 Ağustos 1991'de Türkiye'ye giriş yaparken Atatürk Havalimanı'nda yakalanmış ve İstanbul Adliyesi'ne sevk edilmişti. Ancak suç dosyasında Özgüner'in öldürülmesinin yer almaması yüzünden Dönmez de serbest bırakılmıştı.

İçişleri Bakanlığı'nın mahkemeye gönderdiği yazıda Müfit Sement'in başka hangi suçlardan yargılandığı, Fransa'dan niçin sınır dışı edildiği ve sonrasındaki eylemleri hakkında hiçbir bilgi yer almıyordu. Oysa Sement, Susurluk Kazası sürecinde çok gündemdeydi. Darbeden sonra serbest kalan Sement, Osman Dönmez'le birlikte yurtdışına kaçtı. Fransa'da saklanan Müfit Sement 22 Ekim 1984'te Fransa polisinin uyuşturucu kaçakçılığı

yapan ülkücülere yönelik operasyonda Abdullah Çatlı'yla aynı evde uyuşturucuyla yakalandı. Beş yıl bu ülkede "uluslararası uyuşturucu ticareti yapmak" suçundan cezaevinde kalan Sement, bu ülke tarafından sınır dışı edildi. Aynı şekilde Osman Dönmez'in de uyuşturucu ticaretinden cezaevinde yattığı ortaya çıktı. Sement'in adı Türkiye'ye döndükten sonra, 12 Eylül'den önce Türkiye İşçi Parti'li yedi öğrenciyi öldürmekten hüküm giyen Haluk Kırcı'yla birlikte işadamı Mehmet Ali Yaprak'ın fidye için kaçırılması olayına karıştı. Bu kaçırılma olayının anlatıldığı ve Başbakanlık Müsteşarı Kutlu Savaş'ın hazırladığı Susurluk Raporu'nda da Müfit Sement'in "MİT ajanı" olduğu bilgisi yer aldı. Cinayetten sonra aranmaya başlayan zanlı İsmet Ayhan ise hiç yakalanamadı. Hatta İsmet Ayhan'ın kimlik tespiti bile yapılamadı.

İstanbul 2. İdare Mahkemesi'ndeki yargılama sonunda 30 Eylül 2002'de, İçişleri Bakanlığı'nın, uyarılara rağmen Sevinç Özgüner'in güvenliğini sağlamadığına ve failleri yakalamadığına hükmeden mahkeme heyeti, bakanlığın 3 bin YTL tazminat ödemesini kararlaştırdı. Ancak Danıştay 10. Dairesi, polisin zanlıların yakalanmamasında bir kastı ve ihmali bulunmadığı gerekçesiyle kararı bozdu. Davayı yeniden görmeye başlayan İstanbul İdare Mahkemesi ilk kararında direndi. Mahkeme 28 Eylül 2006'daki duruşmada verdiği kararda "Türkiye Cumhuriyeti sosyal bir hukuk devletidir. Devletin temel görevlerinden biri en temel kişilik hakkı olan yaşam hakkını korumaktır. 20 yıllık zaman aşımı süresince failler yakalanamamıştır. Bu tarihten sonra yakalansalar dahi yargılanamayacaklar ve ceza verilmeyecektir. Burada İçişleri Bakanlığı'nın hizmet kusurunun açık olduğu görülmektedir. Bu sonuç vatandaşın ve toplumun, devlete ve hukuka duyduğu güveni sarsacak ve manevi zarara yol açacak niteliktedir" dedi.

Avukat Ömer Kavilli şunları söylüyordu:

"Türk Tabipler Birliği'nin uyarısına rağmen hiçbir önlem alınmıyor, araştırma yapılmıyor. Üstelik olay gerçekleştikten sonra da polis etkili soruşturma yapmamıştır. Açıkçası idare yani güvenlik güçleri görevlerini yerine getirmeyerek saldırganlara ortam hazırlamıştır. Yargılamada da göstermelik olarak yargılananlar olmuş ama sanıklarla ilgili müvekkilime tebligat yapılmamış. Davaya müvekkilimin müdahil olmasına olanak sağlanmamış. Bu yönüyle Ceza Muhakemesi Usul Kanunu da ihlal edilmiş oluyor. İstanbul 2. İdare Mahkemesi'nin gerek ilk kararı gerek direnme kararı hukuki açıdan bir destandır, simgedir.

Danıştay İdari Davalar Genel Kurulu'nun, hukukun üstünlüğüne işaret eden bu kararı onaylayacağına inanıyorum. Çünkü burada faili meçhul değil, faili malumken yakalamama durumu var. Hata idarenindir. Hukuk acz içinde bırakılmıştır. Danıştay, bu kararı onaylarsa AİHM'e gerek kalmadan

iç hukuk yolunu açacaktır. Ama zamanaşımına uğradığı için sanıklar yakalansa, 'biz yaptık' dese bile yargılanamayacak."[23]

Yerel mahkeme ile Danıştay arasındaki uyuşmazlık üzerine şimdi dava dosyası Danıştay İdari Dava Daireleri Genel Kurulu'nda. Bu kurulun vereceği karar kesin hüküm taşıyacak, çünkü itiraz edilemiyor.

[23] **Bkz.: Ecevit Kılıç, Yeni Aktüel, Sayı: 90, 2007.**

T.C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Hukuk Müşavirliği

02.01.01 0013

B050HUK0000000
SAYI : 82-190/2000-06/(24-16)/
KONU : 2000/1500 esas sayılı dava hk

ANKARA
../12/2000

İLGİ :İstanbul 2.İd.Mah.Bşk.
ESAS :2000/1500

İSTANBUL 2. İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA
GÖNDERİLMEK ÜZERE
ANKARA NÖBETÇİ İDARE MAHKEMESİ BAŞKANLIĞINA

DAVACI :Alev ÖZGÜNER

VEKİLLERİ :Av. Dr. H. Ümit KARDAŞ Av. Suat AKDİN
İstiklal Cad. No: 465 Hidivyal palas Kat:5 D.77-78

DAVALI :İçişleri Bakanlığı - ANKARA

DAVA KONUSU :23 Mayıs 1980 tarihinde evde uyuduğu bir sırada daire kapı kırılarak silahlı saldırıya uğrayıp, yaşayıp yaşamanı yitiren doktoru Sevinç ÖZGÜNER'in açık tehditlere rağmen yaşar korunmaması ve özellikle belirtilmesinin 20 yıllık ceza da zaman aşım süresince yakalanmamaları nedeniyle kızı A ÖZGÜNER'e manevi tazminat ödenmesine ilişkindir.

TEBLİĞ TARİHİ :06.12.2000

OLAY VE BİRİNCİ SAVUNMAMIZ

Konu ile ilgili olarak yaptırılan tetkiklerde:

23-05.1980 günü gecesi saat 03.30 sıralarında ilimiz Mecidiyeköy Pehlivan Sokak Cihan Sitesi B. Blok Işık Apartmanı No:37/10 sayılı yerde oturan Diş Dr. Sevinç ÖZGÜNER'in öldürülmesi, eşi Suat Vecdi ÖZGÜNER'in yaralanması olaylar ile ilgili olarak aranan Adnan KAYA, Osman DÖNMEZ, Mustafa FİDAN, Müfit SEMENT ve ismet AYHAN isimli şahıslardan Adnan KAYA ile Mustafa FİDAN 10-06.1981 tarihinde yakalanıp, sevk edildikleri 1. Ordu Komutanlığınca tutuklandıkları, olayda isimleri geçen Müfit SEMENT ve Osman DÖNMEZ daha önceki Şişli Bölgesindeki eylem ve faaliyetlerinden dolayı yakalanıp, 30.12.1980 tarihinde sevk edildiği 1. Ordu Komutanlığınca tutuklandıkları.

Adnan KAYA ILE Mustafa FİDAN'ın yukarıda belirtilen. öldürme olayı ile ilgili

../..

olarak 1. Ordu Komutanlığınca yargılandığı, eyleme katılan sanıkların belirlenmesi sonucu, Müfit SEMENT ve Osman DÖNMEZ'in o tarihte cezaevinde tutuklu bulunduklarından dolayı ifadelerine başvurulamadığı, 1. Ordu Komutanlığınca Osman DÖNMEZ ve Müfit SEMENT'in tahliye edilmesi neticesinde, her iki şahsın yukarıda belirtilen öldürme olayı ve Şişli ilçesindeki eylem ve faaliyetlerinden dolayı Müdürlüğümüzce ve Şişli Cumhuriyet Başsavcılığına Hz. 1981/2990 sayısına kaiden aramaya aldırıldıkları,

Firari olarak aranan Müfit SEMENT Fransa devleti tarafından sınırdışı edilmesi hitamı 24.03.1989 günü ilimiz Atatürk Hava Limanından yurdumuza giriş yaptığı sırada yakalandığı, yukarıda belirtilen olayla ilgili ve ayrıca Şişli bölgesindeki olaylarla ilgili olarak İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığı ile diğer adli mercilerle kurulan koordine sonucu, İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına 31.03.1989 tarihinde sevk edilerek tutuklandığı,

Firari olarak aranan Osman DÖNMEZ ise; Tutuklu bulunduğu Fransa'da sınırdışı edilmesi sonucu, 12.08.1991 tarihinde ilimiz Atatürk Hava limanından yurdumuza giriş yaptığı sırada yakalandığı, hakkında isnat edilen suçlardan dolayı ilgili adli mercilerle kurulan koordine neticesinde, 14.08.1991 tarihinde İstanbul Cumhuriyet Başsavcılığına sevk edildiği anlaşılmıştır.

Sevinç ÖZGÜNER'in öldürulmesi olayına karıştığından dolayı firari olarak aranan İsmet AYKAN'ın açık kimliği ve adresi tespit edilemediğinden yakalanamadığı mevcut bilgilerden anlaşılmış olup, Bakanlığımız cinayetin faillerini, yakalamak için her türlü çabayı göstermiştir. Görevini yapmadığı iddia edilemez.

Davacının manevi tazminat talebi yasal ve hukuka uygun değildir.

SONUÇ :Davacı talebinin REDDİNE yargılama giderlerinin davacı üzerinde bırakılmasına karar verilmesini arz ederim.

Akif TİĞ
Vali
Bakan a.
1. Hukuk Müşaviri

Alev ve Işıl Özgüner:

"Çok sevilen ve sayılan bir insandı"

Anne-babamızın yaşam tarzları nedeniyle pek sıradan ve sakin bir yaşamımız olduğunu söylemek zor. 1971 öncesi parti toplantıları ve siyasi faaliyetleri olduğu için bizi daha çok anneannemiz büyüttü denebilir. Fakat yine de çok renkli bir yaşamdı bu. Her gün evimiz insanlarla dolup taştığından gerçek dostlukları, farklı düşünmeyi öğrendik. Ailemizle ve onların dostlarıyla gurur duyuyor, kendimizi özel hissediyorduk. Çevremizdeki bütün insanlar sanki öz teyzelerimiz, amcalarımız, çocukları da kardeşlerimizdi. Çok kalabalık bir aile gibiydik. Çocuk olarak içinde bulunduğumuz kaygı ortamını önemli derecede telafi eden bir durumdu bu. 1971 darbesi, çevremizdeki insanları olduğu kadar bizleri de sarstı. Aile küçüldü.

Çaresizlik, öfke, korku...

Tehdit alıyordu. 1978 Eylül ayında arabamız yakıldı ve annemiz öldürülmeden üç gün önce, evde kimse yokken kapımız kırılarak içeri girildi.

Bu olay karşısında biz anne-babamıza evi terk etmeleri için çok yalvardık. Korku içindeydik. Arkadaşları da çok üstelediler. Fakat onlar evden kaçmak olarak değerlendirdikleri bu durumu kendilerine yediremediler bir türlü. Herhangi bir tehlikeye karşı bizi arkadaşlarına gönderip, kendileri evde kalmayı sürdürdüler. Kapının kilitleri yenilendi, Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi 21 Mayıs 1980'de İstanbul Valiliği'ne bir dilekçeyle başvurarak, annemize koruma ve silah taşıma ruhsatı verilmesini talep etti. Ama valiliğin bu konuda belli ki hiç acelesi yoktu ve çok değil, üç gün sonra, 23 Mayıs'ta gece yarısı evimiz tekrar basılarak annemiz öldürüldü, babamız ise ağır yaralandı.

Biz iki kardeş farklı evlerde kalıyorduk. Olayı sabah, çok erken saatte öğrendik.

Çaresizlik, acı, öfke, inanmazlık, korku hepsi bir aradaydı. Annemiz ölmüş, babamız hastanedeydi. İkimiz de öğrenciydik. Öz teyzelerimiz, amcalarımız, kardeşlerimiz gibi gördüğümüz insanlar yanımızdaydı, ama artık farklıydık. Önceleri yine anne-babamızın arkadaşlarının yanında kaldık. Daha sonra babamız hastaneden çıkınca, evimizi alelacele boşaltıp Merter'e taşındık. Orayı solcular açısından daha güvenli zannediyorduk. Ta ki Kemal

Kaçan kaçana...

NEDEN, NİÇİN, NASIL?

Herkes bu olayı konuşuyor

YARIN Hürriyet'te

Hürriyet

24 Mayıs 1980 Cumartesi

GÜNLÜK MÜSTAKİL SİYASİ GAZETE

TÜRKİYE TÜRKLERİNDİR

Kurucusu: SEDAT SİMAVİ (1896 - 1953)

Hava durumu

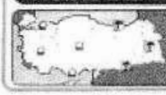

Başbakan, ekonomik durumu Hürriyet'e anlattı

"Martın ortasından başlayarak vatandaş aradığını bulmaya başlamıştır"

Demirel: Görevimizin en hassas noktasındayız

Gerçeği nihayet gördüler...

Demirel ile Ecevit bugün görüşüyor

(Yazısı 11. Sayfada)

Anayasa tartışması dün de sürdü

Demirel: Halkla Meclis'in seçmesi arasında fark yok

(Yazısı 13. Sayfada)

Ecevit: Demirel Anayasa'dan kaçıyor

(Yazısı 13. Sayfada)

Cüneyt ARCAYÜREK

İsyan çıkarıp cezaevini ateşe verdiler

(Yazısı 11. Sayfada)

Terörist ler Mecidiyeköy'de gece yarısı ev bastı

Diş doktoru hanım eşi için canını verdi

Alman kadını öldürüp nişanlısını yaraladılar...

ACIMASIZCA ÖLDÜRÜLDÜ:

TRT, Olimpiyatları naklen ve banttan yayınlayacak

3 numaralı İçişleri Bakanı Gülcügil'in evi soyuldu

Canavarlık bu...

İzmir'de iki soyguncu bankada kıstırıldı

(Yazısı 11. Sayfada)

Askeri Yargıtay Filistinli dört gerillanın idam kararını bozdu

Türkler öldürülene kadar. Ardından her şeyi paramparça eden 12 Eylül 1980 darbesi geldi...

Solcuları yıldırmak için...

Sevinç Özgüner, birçok aydın, gazeteci, öğretim görevlisi, solcu neden öldürüldüyse aynı nedenden öldürüldü. Ancak bizim olayda biraz farklılık var. O güne kadar gece yarısı eve, aileye baskın yapılarak, alenen gümbür gümbür kapı kırılarak, bunca pervasız bir saldırı pek görülmemişti. Bir de Ankara'da bu biçimde katledilen gencecik yedi TİP üyesi var. Genelde cinayetler, sokakta pusu kurularak işlenirdi. Eve, aile bireylerine - ki evde yaşlı anneannemiz de vardı- yapılan böylesi kanlı bir saldırı ancak terör estirmek, solcuları yıldırmak, etrafa korku yaymak için yapılmış olabilir.

Sevinç Özgüner, aklına koyduğunu yapan, kararlı bir insandı. Sakin ve sorunlara kolayca çözüm getiren, son derece özverili bir yapıda olması, çevresindeki insanlara yaşamı kolaylaştırması arkadaşlarını, meslektaşlarını ona yöneltirdi. Birleştirici kişiliği de buna katkıda bulunurdu. Siyasi ilişkilerinde ve dostları arasında çok sevilen ve sayılan biriydi.

Mayıs 2007

Cinayeti Unutmadık

Mehmet Halim Spatar

Ellili yılların sonlarına doğruydu. 1951 Tevkifatı'nın hapislik günleri, sürgünlük günleri yavaş yavaş geride kalıyordu. Ben hapisliğin, uzun bir sanatoryum döneminin ve Esbabı Mucibeli Karar'da "emniyeti umumiye nezareti altında bulundurulmasına" biçiminde dile getirilen sürgün cezasının ardından kendimi toparlamaya çalışıyordum. Aksaray Çarşısı'na alışveriş etmeye çıkmıştım; birden Vecdi Özgüner'le karşılaştım. Hapishaneden bu yana, görmemiştim onu. Beş yıllık hapisten sonra bir yıl sekiz aylık sürgününü Beyşehir'de tamamlamış, dönmüştü demek ki. Kucaklaştık. Özlem giderdik.

Birkaç gün sonra Aksaray'da, Valde Camii'nin önünde gene Vecdi'ye rastladım. Bu kez yanında Sevinç Tanık arkadaşımız vardı. Ayak üzeri hoşbeş etmeye başladık. Sevinç birden durdu, "Bizle, Sarıyer'e kadar gelsene... Topu topu iki saat kadar sürer" dedi. Şaşırdım. Böyle güzel bir günde Boğaz gezmesi hiç de fena olmazdı da, durduk yerde bu "iki saatlik" Boğaz'a gitme önerisi ne demek oluyor ki, diye geçti aklımdan. "Bu işin içinde bir 'zakaçka' mı var?" dedim kendi kendime. (Bu 'zakaçka' sözünü 1951 Tevkifatı sırasında Harbiye Askeri Ceza ve Tutukevi'nde yatan bizler çok kullanırdık. Yugoslavya göçmeni Mustafa Arhavi'den öğrendiğimiz bir laftı. "İşin içinde iş mi var?" kabilinden bir deyimdi. Dilimize enikonu pelesenk olmuştu.)

- Hayrola arkadaşlar, dedim, bir şey mi var?

Varmış meğerse...

Sevinç, "Merak etme, kötü bir şey değil. Biz Sarıyer nikâh dairesine nikâhlanmaya gidiyoruz. En erken oradan gün alabildik. İsmail'le Ayyıldız'la da konuştuk, oraya gelecek. İki nikâh şahidi gerekiyor. Oradan da şahit bulabilirdik ama, arkadaş olsun istedik işin varsa, başka; çaresine bakarız" dedi.

- Ne işim olsun ki! dedim. Nekahat dönemindeydim, fakülteden de atılmıştım, işim gücüm yoktu. Sevinç'in söylediklerine bayağı şaşırmıştım. Siyasi durumları nedeniyle toplumdan enikonu yalıtlanmış, birbirine kenetlenmiş bir durumda yaşayan, dar bir grup oluşturan bir avuç arkadaştık. Gönül ilişkilerini bakışlardan, davranışlardan anlardık. Hele bazı arkadaşlarımız bu işin uzmanı kesilmişlerdi; bizim hiç aklımıza gelmezken, "Falan, filanla işi pişirmiş, yakında bombası patlar," derler, gerçekten doğru çıkardı. Ama hiçbirimiz sezememiştik Sevinç ile Vecdi'nin ilişkisini...

Bir otobüse atlayıp Sarıyer nikâh dairesine gittik. Kapıdan girerken Sevinç, orada kutular içinde nikâh şekeri satan delikanlıdan bir kutu şeker aldı. Nikâh memurunun karşısına geçtik; olağan söylevi dinledik, imzaları attık. Vecdi kutuyu açtı, başta nikâh memuru hepimiz birer badem şekeri aldık. Sevinç ile Vecdi'ye sarılıp öptük, mutluluklar diledik. Merdivenlerden inerek kapıya yöneldik. Sevinç durdu. Elindeki şeker kutusunu kapıdaki satıcıya bıraktı. Delikanlı mutluluklar diledi, ellerimizi sıktı.

Sevinç, "Bak kardeş," dedi, "İçinden altı badem şekeri eksildi; onları tamamlamayı unutmayasın, satın alan biri olursa hakkını yemiş olmayalım." Nikâh memuru, şahitler ve Sevinç ile Vecdi beş kişi ediyorduk. Altıncı nereden çıktı diye düşündüm. Sonunda ayakta nikâh memuruna yardım eden odacı geldi aklıma. Sevinç onu da unutmamış, şeker vermişti. Demek o da bir badem şekeri almış.

Kurtarılmış bölgede...

Kapıdan çıktık. Çok güzel, pırıl pırıl bir gündü. Boğaz'ın suları, gökyüzü masmaviydi. Hepimiz mutluyduk. Ağır aksak yürüyorduk. Biraz sonra Sevinç durdu. İsmail ile bana:

- Arkadaşlar. Sizlere çok teşekkürler, bizi kırmayıp geldiniz, sağolun! Otobüs durağı karşıda. Şimdi bize izin verin, çiçeği burnunda 'karı-koca' şöyle bir gezelim."

Vecdi miyop gözlüklerinin arkasındaki gözlerini büzmüş, muzip mi, mahcup mu
bilinmez, karşı kıyılara bakıyor. Tekrar kucaklaştık, ayrıldık.

Tıp öğrencisi Sevinç Tanık, o gün Sevinç Özgüner oldu.

Özgünerler'in önce bir oğlan çocukları oldu. Adını Halit koydular. Halit çok yaşamadı, bir yıl kadar sonra öldü. Daha sonra bir kızları, Alev, ardından bir kızları daha, Işıl doğdu.

Yıl 1980. Faşist çeteler Mecidiyeköy'ü "kurtarılmış bölge" ilan etmişlerdi. Ağansoy'ların tüm avenesiyle Mecidiyeköy'e duman attırdıkları bir dönemdi. Ortaklar Caddesi'nin başında sarkık bıyıklı sert bakışlı üç dört delikanlı durup gelip geçenlerden hüviyet soruyorlardı. Yoldan geçenleri hazırolda durduruyor, "Sen Türk müsün? Milliyetçi misin? Solcu musun?" diye sorup terör yaratıyorlardı.

Okullarına giden kızlara, delikanlılara hüviyet sorup tehditler, kendilerine katılmanın getireceği güven ve yararlar anlatılıyor, kızlara arkadaşlık tehditleri savruluyordu.

Polis etliye sütlüye karışmaz bir durumdaydı. Türkiye'yi saran cinayet dalgası sonunda bizim mahalleye de geldi...

1980 yılında, sol hareketlerle ilgisi olmuş çok sayıda aydının, yazarların oturduğu Fulya mahallesinde 17 ailenin oturduğu bir apartmanda oturuyoruz. Üst katımızda oturan Dr. Sevinç Özgüner'in emektar Anadol arabasının ön lastiklerini tutuşturdular. Alevleri gören komşular haber verdiler, yangın güç bela söndürüldü. Bir süre sonra Özgünerler'in İstanbul'da bulunmadıkları bir sırada, dairelerinin kapı kilidi kırılarak evleri altüst edildi. Bunun üzerine Vecdi ile Sevinç kızlarını başlarına bir şey gelmesin, dersleri aksamasın diye evden uzaklaştırdılar.

10 Nisan 1980 günü Ortaklar Caddesi'nde oturan yazar Ümit Kaftancıoğlu kurşunlanarak öldürüldü. Cinayetin faili bulunmadı.

23 Mayıs 1980'da sabaha karşı 03.10'da üst katımızdan gelen art arda silah sesleriyle uyandık, çığlığa benzer bir ses, bazı gürültüler, merdivenlerden aşağı paldır küldür inen ayak sesleri işittik. Sokak kapısı gümleyerek kapandı. Pencereyi açıp baktık; sokak lambasının loş aydınlığında sağdaki yokuştan yukarı doğru koşan üç kişi gördük.

Eşim "Katiller! Gene kimi öldürdünüz!" diye bağırdı; karanlıktan, ya havaya ya da bizim pencereye doğru üç el ateş edildi.

Bütün apartman sakinleri bu gürültü ile uyanmış, ama şaşkınlıktan ve korkudan donmuş durumdaydı. Kendimizi toparladık, yukarı kata koştuk; belli ki kapıya yüklenip kilidi kırmışlar, kapı yarı açık, öylece duruyordu. Çıt yoktu, hol kapısını açıp içeri adımımı atar atmaz, yerde büyük kan birikintisini gördük... Vecdi kanlı pijama pantolonu elinde, yüzü allak bullak; ne yapacağını bilmez bir durumda karşımda öylece duruyordu. Sonunda titrek bir sesle, "Sevinç'i vurdular, önüme atılıp, siper etti kendini" dedi. Sevinç yatak odasında sırtüstü düşmüş yerde yatıyordu... O sırada kapıcımız ve komşularımız da geldiler. Sevinç çok hafif de olsa nefes alıp veriyordu Bir kurşun yanağından girip dişlerini parçalamış, öbür yanağından çıkmıştı;

karnı kan içindeydi. Daha sonra karaciğerinden, göğsünden ve çeşitli yerlerinden vurulduğunu öğrendik.

Telefonla gelen tehdit...

Bu sırada 13 yaşını süren küçük kızımın gözbebekleri büyümüş bir halde kana bulanmış odanın ortasında bakındığını gördüm. Yanılmıyorsam, Sevinç'in korkunç durumunu görmüştü. (Kızım, uzun süre geceleri üçü on geçe uyanarak bizim yatağımıza gelip aramıza sığınarak uyuyabildi. Sonunda geceleri rahat uyuması, okulundan geri kalmaması için karşı yakada bir arkadaşımızın evine göndermek zorunda kalmıştık.)

Sevinç'i olabildiğince sarsmamaya çalışarak hemen bir çarşafın içinde aşağıya taşıdık. Şimdi kimin arabası hatırlamıyorum bir otomobille Cerrahpaşa hastanesine götürüldü, ama yolda son nefesini verdi.

Sevinçler'e döndük. Telefon çaldı. Fısıltılı tehdit edici bir ses, "O kaltak geberdi mi, yaşıyor mu? Hepinizin defteri dürülecek!" diyordu.

Olaydan belki kırk beş, belki bir saat on beş dakika sonra, tam hatırlamıyorum, Birinci ve İkinci Şube polisleri geldiler. (Olay olur olmaz apartmandan haber verilmişti. Emniyet şubeleri o zamanlar Gayrettepe'deydi. Gecenin o saatinde gelmeleri bilemedin on dakika sürerdi!..) Ortalık gazetecilerle, foto muhabirleriyle doluydu.

Yanılmıyorsam bir ay kadar sonra Sevinç Özgüner'in okul ve dernek arkadaşı Dr. Kemal İşler'i Kasımpaşa'daki muayenehanesinden çıkıp alışveriş yaparken, arkadan kurşunladılar; Kemal ölmedi, omuriliği parçalandığı için 17 yıl belden aşağısı felçli, sakat iskemlesinde ölünceye kadar hekimlik yapmaya devam etti. Önceki yıl kaybettik Kemal'i...

Yiğit ve kararlı...

Peki, kimdi Dr. Sevinç Özgüner?

1951 yılında Gizli Türkiye Komünist Partisi Tevkifatı'nın İddianamesi'ndeki o zamanki soyadıyla Sevinç Tanık "iki satır"la geçer:

"Erem Esen'in yurt dışına kaçırılmasında Nuran Bozer ile beraber çalışmıştır. Kendisi partili ve bir hücre sekreteridir."

Dr. Sevinç Özgüner ile Nuran Bozer, 1951 Türkiye Gizli Komünist Partisi Tevkifatı'nın "tahkikat" döneminde yiğitlik ve kararlılıkları ile öne çıkmış iki kız arkadaşımızdı. O zamanki Emniyet'in kibarlık ve kişi haklarına saygısından olsa gerek, falakaya yatırmadan önce kendilerine pantolon giydiriliyor, üzerlerine yapılması düşünülen işlem, böylece onları mahcup etmeden (ve de Hak Teala'nın huzurunda günaha girmeden) yerine getirili-

yordu. Bütün işkencelere rağmen Sevinç de, Nuran da kendilerine yüklenen suçları kabul etmediler; beraat ettiler.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nin-yanılmıyorsam- sekizinci Sömestre öğrencisi Sevinç, iki yıl süren koğuşturmanın kaybettirdiği zamanı telafi etmek için kaydını Diş Hekimliği Yüksek Okulu'na aldırdı. Nuran ise Tıp Fakültesi'ndeki kaydını tazeleyerek fakülteden mezun oldu; Sevinç, İstanbul Tabip Odası'nda çalıştı.

Ümit Kaftancıoğlu'nu, Sevinç'i öldürenler, Kemal İşler'i kötürüm bırakanlar, daha niceleri o gün bugün "meydana" çıkarılmadı. Sonunda Mecidiyeköy Çetesi içinde kendisinden çok söz edilenlerden bazılarının öldürülüşünü de gördük televizyonlarda.

Yaşadıkça kim bilir daha neler göreceğiz?

Artık eski "kan davaları"nın unutulmasını istiyorlar. Marksist yöntemi gerçekten benimseyip mücadele edenlerin gündeminde hiçbir zaman kan davası bulunmaz. Ama, işlenen suçların, cinayetlerin kimsenin yanına kâr kalmadığı, hele hele boynuna bir şeref madalyası gibi takılmadığı bir toplum düzenidir özlenen. Öte yandan katiller, katillere kılıf uyduranlar, eyyam hokkabazları için "Türkiye seninle gurur duyuyor" diye haykırıyorlar.

İster sağ, ister sol, ister mafya, ister namus, ister devlet, ister kabile adına işlenen hiçbir "cinayet" hukuktan yakasını sıyırmamalıdır. Türkiye hiçbir "cani" ile "gurur" duyamaz. Bir dönemin unutulması, eski hesapların geride kalması için defter "mizanının gerektiği gibi yapılarak" kapatılması gerekir.

Sevinç ve onun gibiler kardeşlik, barış, eşitlik toplumunu özledikleri için öldürüldüler. Zor ve acılı geçeceğini gördüğüm yirmi birinci yüzyılın, eninde sonunda biraz daha aydınlık, biraz daha "onurlu" bir yüzyıl olması dileği ile Sevinç ve onun özlemi içinde ölen bütün arkadaşların anısı önünde saygı ile eğiliyorum.

Mayıs 2001

Sakıncalı Doktor Müeyyet Boratav anlatıyor...[24]

...

44 tevkifatından sonra yargılanma bitmiş, cezamı çekmiş idim. Kozan'daki sürgün de bitip İstanbul'da uzmanlık eğitimimi yapıyordum. Bir gün arkadaşlarla buluşmuş, eğleniyor idik. 1948'de Tıbbiye'ye giren Sevinç Özgüner, o aralar kurulmuş olan Yüksek Tahsil Gençliği Derneği'nin kurucularından idi. Sofrada otururken bir ara Sevinç kulağıma eğilip dedi ki, "Müeyyet, falakaya yatırdıklarında insanın bacakları açıkta kalır, peki bir pijama filan veriyorlar mı?"

Ben de sarhoş kafa, gülüp gülüp, "Tabii istersen pijama, istersen pantolon veriyorlar" demiştim. Şimdi, o an ne dediğimi hatırlamıyorum bile. Sonra ben sürgün alayında asker iken, Yüksek Tahsil Gençliği Derneği "Nâzım Hikmet serbest bırakılsın" kampanyası açmış. Tabii iki gün sonra polisler evini basıp Sevinç'i tutuklamışlar.

Bir polis "Eşyalarını al, gidiyoruz" demiş. Sevinç de nasılsa falakaya yatırırlarsa giyecek bir şey veriyorlar deyip yanına bir kazak bir etek alıp siyasi şubenin yolunu tutmuş.

Sahiden Sevinç'i almışlar falakaya. "yat bakalım şuraya" dediklerinde, Sevinç şüphe ile, "Eee bana pijama vermeyecek misiniz?" diye sormuş. Polisler de basmışlar sopayı. Bir yandan da "Demek pijama da istiyorsun ha!" diye diye dövmüşler.

Sevinç her sofraya oturduğumuzda sırtıma bir de yumruk vurarak bunu anlatırdı. "O kadar dövdüler beni, sana öyle bir kızmışım ki hiçbir acı hissetmedim" derdi. "Onlar vurdukça ben de sana söyleniyordum. Rezil ettin beni." Güler geçerdik.

[24] **Müeyyet Boratav, Sakıncalı Doktor, 20.Yüzyıldan Anılar, İmge Kitabevi yayınları, 2. Baskı, Ankara 2006, s. 87-88.**

Sevinç Teyze, Kemal Amca, Pijama Altı...

Ayşe Düzkan

Yirmi yaşındayız, mevsim yaz, denize yakın çayırlık bir yerde bir futbol maçı seyrediyoruz. Oyuncuların çoğu 15-16 yaşlarında, tek kale oynuyorlar, kaleyi Kemal Amca tutuyor. Biz, haber spikeri sesiyle, "ilerlemiş yaşına rağmen çevik hareketleriyle göz dolduran kedi kaleci Kemal," diye şakalaşıyoruz onunla. Yanımızda annem de var, Kemal Amca annemlerin Türkiye İşçi Partisi'nden arkadaşı. Çayırda oturup maçı izleyenlerin çoğu devrimci, Kemal Amca komünist.

Doktor Kemal İşler bunu izleyen yazın başında muayenehanesinin bulunduğu Kasımpaşa semtinde belinden vuruldu, ömür boyu tekerlekli iskemlede yaşadı. Sevinç Teyzenin, evine girilip öldürülmesinden, eşi Vecdi Amcanın ağır yaralanmasından birkaç gün sonra.

İki olayın da faili meçhul. Kemal amca, başına gelenler karşısında ne bir şikayet ne de bir sitemde bulunuyordu. Sadece, "Beni Kasımpaşa'da çok severler, bu işi yapan oradan bir çocuk olamaz," diyor. Onlar, muayenehanelerini yoksullara yakın yerlerde açmayı solculuğun gereği gören kuşaktan. Gerçekten de, o da, yine aynı yerde muayenehanesi olan Müeyyet Boratav ve İldeniz Kurtulan da çok seviliyordu Kasımpaşalılar tarafından. Ama faili meçhul cinayet işlerken mahalle halkına danışılmaz değil mi?

Geçtiğimiz pazartesi günü Tabipler Odası'nda, Sevinç Özgüner'i anmak için yapılan toplantıda konuşan Müeyyet Boratav bu meçhul failler konusunda biraz daha net düşünüyor ve onlardan, "faşistler" diye bahsediyor. Müeyyet amca, seksenini geçmiş, Sevinç Özgüner'le ilgili kimi acıklı hatıralarını anlattı. Sevinç teyzenin henüz çok genç bir kızken, ona , "peki falakada kızlara ne yapıyorlar?" diye ısrarla sorduğunu, onun da, bir arkadaşının eşine yapılan uygulamadan dolayı, "pijama altı veriyorlarmış," dediğini, Sevinç teyzenin falakaya yatırılırken polislere, "hani pijama altı" dediğini, onların da, "görürsün sen pijama altını" dediklerini, daha sonra Sevinç teyzenin, kendisine, "sana kızmaktan yediğim dayağın acısını hissetmedim," dediğini anlattı. Kızların etek giydiği zamanlar.

Ben de etekli hatırlıyorum Sevinç teyzeyi. Süssüz, sade, sakin, insanlarda güven duygusu uyandıran bir kadın. Arif Damar'ın aynı toplantıda anlattığına göre, Şefik Hüsnü ondan, "bu tevkifatta en sağlam çıkan Sevinç'tir" diye bahsedermiş.

Sevinç Özgüner'in öldürüldüğünü Demokrat gazetesinde çalışırken öğrenmiştim. Gazetede çok az telefon vardı, evi arama adetimiz yoktu. İlk defa

o gün telefon ettim gazeteden eve. Sevinç teyzenin öldürüldüğünü haber vermek için. Babam önce inanmadı, sonra ağladı, konuşamadığı için telefonu kapattı. Dört ay sonra 12 Eylül darbesi oldu, falakadan geçme sırası bizim kuşağın siyasilerine geldi.

En çok acı çeken kuşak

Türkiye sol hareketinin tarihinden bahsederken 1968'den daha geriye gittiğini hatırlıyoruz. Ama solun yaşadığı acılardan ve tecrübelerinden söz ederken her şey sanki birinci TİP'le başlamış gibi bir yaklaşım oluyor. Bunun bir sebebi herkesin tecrübeyi kendisiyle, yani kendi kökleriyle başlatma nankörlüğü. Bir diğeri ise, Sevinç teyzenin de parçası olduğu kuşağın daha sonraki kuşaklar kadar şikâyetlenmemesi. Onların da ruhları ve bedenleri işkence altında tarumar edildi, sürekli takip edilip paranoya illetine düştüler, dışlandılar, işsiz kaldılar, üstelik de çok küçük bir topluluk oldukları için "eski solcu" olduklarında bile kendilerini kollayacak bir arkadaş çevreleri olmadı hiç. Üstelik, kendilerinden sonra gelen kuşakların çektiklerinden de paylarına düşeni aldılar.

Bütün solcu kuşaklar acı çekti, zaten memleketin düzenini yıkma niyetindeyseniz buna şaşırmamak gerekir. Ama bunlara katlanırken her kuşağın bazı tesellileri vardı; 68'liler çok afili delikanlılardı, 78'liler o kadar kalabalıktılar ki, sırtlarını dayayabilecekleri çok arkadaşları oluyordu. Düşe kalka bile olsa, bayraklarını neşeyle taşıyabildiler. Ama Sevinç teyze ve yoldaşları, çok çok azınlıkta oldukları bir toplumda, çok az insanın benimsediği, çok yasaklanmış, çok ayıplanan, el yakan, akıl alan bir şeyi, komünizmi, dik başlarını süsleyen ateşten bir taç gibi taşıdılar. Bizlerin de, ağabeylerimizin de sözleri, başımıza geleceklerden haberdarmışız gibi kuruluyordu. Ama onların bilinci de bunu kabullenerek şekillenmişti. Yaşadıklarına hiç şaşırmadılar, oysa en zoru onlarınkiydi. Bizden daha az yakındılar diye bunu görmemezlik edemeyiz.

Sevinç teyze ve başka yoldaşlarını tanıdığım için çok şanslıyım. Onlar bize, kimse savunmasa bile doğruyu söylemenin mümkün olduğunu, eşitlik, özgürlük ve adalet aramanın tadını gösterdiler. Sadece o değil, Sevinç Teyze gibi kadınları görerek, bize öğretilenden başka türlü kadınlar olmanın mümkün olduğunu da fark ettik. Sevinç teyze feminist değildi, yaşasaydı feminist olacağını sanmıyorum. Ama ben bugün elimden geldiğince feminizmi ve komünizmi savunuyorsam bunu biraz da Sevinç teyzelere borçluyum.

Keşke şimdi yüzüne karşı, "sağol Sevinç teyze," diyebilseydim. "Sağolasın."

(Radikal, 30 Mayıs 2004)

Uğur Mumcu

GÜNÜ GELİR...

Geçenlerde İzmit dolaylarında bir tren kazası olmuş, görevli makas memuru bu kazadan sorumlu görülerek tutuklanmıştı. Benzer kazalarda hep böyle olur. Olayda kim sorumluysa, bulunur ve cezalandırılır.

Bu olayı niçin anımsatıyorum? Şunun için. Dört gün önce, İstanbul'un Mecidiyeköy semtinde tüyler ürpertici bir cinayet işlendi. Teröristler, Anayasa Mahkemesince geçenlerde kapatılan Türkiye Emekçi Partisi Genel Saymanı Vecdi Özgüner'in evini, kapıyı kırarak bastılar. Bu silahlı baskın sonucunda Özgüner'in eşi, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi üyesi Dr. Sevinç Özgüner öldürüldü, Vecdi Özgüner de yaralandı.

Mecidiyeköy, uzun süreden beri silahlı sağ kesimin egemenliği altındadır. Şişli'den Mecidiyeköy'e kadar uzanan bir bölgede sağ teröristler, sol eğilimli yurttaşları birer birer öldürmektedirler. Geçenlerde evinin önünde öldürülen yazar Ümit Kaftancıoğlu'nun da aynı yerde vurulduğunu anımsatırsak, bu mahallede devlet kuvvetlerinin ne gibi çalışmalar yaptığını elbette sormamız gerekecektir.

Bir mahallede üst üste bu kadar cinayet işlenirse, İstanbul Emniyeti'nin, MİT Bölge Başkanlığının bu çevrede barınan teröristleri bulması çok mu güç iş oluyor, gerçekten merak ederiz. Bu mahallede üst üste cinayetler işlendiğini bilen Emniyet Müdürlüğü ve MİT Bölge Başkanlığı'nın, bu çevrede barınan ve üslenen teröristleri ad ad saptaması çok mu güç bir işlem sayılır?

Belli ki saldırılar bu çevreden yönetiliyor; belli ki bu terörün Mecidiyeköy'de ya da Şişli'de bir merkezi, bir karargâhı var. Bunu herkes biliyor. Bu karargâhların krokileri gazetelerde bile yayınlanıyor. Şişli'den Mecidiyeköy'e, Mecidiyeköy'den Etiler'e uzanan yolda son bir yıldır, son altı aydır kaç cinayet işlendi? Belli ki sağ teröristlerin burada barındıkları bir yer, gizlendikleri evler ya da kuruluş şubeleri var.

Bırakalım terörün ülke çapındaki nedenlerini, şunu, bunu, üs tüste işlenen cinayetlerden sonra İstanbul Emniyet Müdürlüğü, Mecidiyeköy'de bu teröristlerin barındıkları yerleri saptayamaz mı? Peki, MİT'in istihbarat elemanları, dinleme aygıtları, merkezi değerlendirmeleri şu Mecidiyeköy terörünü anlamaya yetmiyor mu? Bu kadar çaresiz mi devlet?

Hani şu bölünmez, parçalanmaz, hani şu manevi şahsiyeti üzerine bin bir türlü politikacı söylevi dinlediğimiz şu devlet, Mecidiyeköy'deki terör ile başa çıkamaz mı? Allah aşkına söyleyin, istese baş edemez mi Mecidiyeköy'deki beş on teröristle?

Vecdi ve Dr. Sevinç Özgüner'in evi son kanlı baskından önce de yoklanmış, kapı zorlanmış, bunun üzerine İstanbul Emniyeti'ne gerekli başvurular yapılarak önlem istenmiş; önlem alınmamış ve gece yarısı basılan evde Dr. Özgüner öldürülmüş, Vecdi Özgüner de yaralanmış.

Söyleyin şimdi ey devletin yetkilileri, bu olayda kimsenin sorumluluğu yok mu? Bir tren kazasındaki makasçının sorumluluğu kadar olsun, kimsenin sorumluluğu yok mu bu cinayette? Örneğin Mecidiyeköy semt karakolunun, bu kanlı baskından ötürü bir ihmali bile söz konusu değil mi?

Belki, Özgünerler'in "bizi öldürecekler, önlem alın" diye başvurusu zamanında yetkililere ulaşmamıştır da İçişleri Bakan Vekili Orhan Eren beyefendi, başvuru sahiplerinin "normal CHP'li" olup olmadığını araştırmıştır!

Yeter artık be, yeter!

Bu insanların kanı, Demireller'in, Türkeşler'in, Orhan Erenler'in gözleri önüne akıtılacak kurban kanı değildir. Gün gelir hesabı sorulur bunların. Gün gelir, Kanlı Pazar'ından 1 Mayıs kıyımına, 1 Mayıs kıyımından Kahramanmaraş canavarlığına kadar dökülen her kanın, alınan her canın hesabı sorulur. Sorulur bu hesap sorulur!

(Cumhuriyet, 26 Mayıs 1980)

DEVLET NEREDE?

İstanbul'da MHP Gaziosmanpaşa İlçe Başkanının eşi ve kızıyla birlikte evine yapılan baskın sonucunda öldürülmesi, alçakça ve hunharca işlenmiş cinayetlerin tüyler ürpertici örneklerinden biridir; ancak ne acı ki, bu cinayet cinayetlerin ne ilki ne de sonuncusudur. Bundan bir süre önce, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi üyesi Dr. Sevinç Özgüner'in Mecidiyeköy'deki evi basılmış, Dr. Özgüner öldürülmüş, eşi TEP yöneticisi Vecdi Özgüner de ağır yaralanmıştır. Daha üç gün önce de CHP Beyoğlu İlçe Başkanı ve İstanbul Belediye Başkan Yardımcısı Bülent Demir, babasının gözü önünde kurşuna dizilmiştir.

Sağlı sollu terörist örgütler, misilleme ve kan davası yöntemleriyle terörü daha da duyarlı noktalara sıçratmak için birbirleriyle yarışa girmişlerdir. Devlet, şu bölünmez parçalanmaz devlet; şu, gücü üzerine bin bir türlü politikacı demeci dinlediğiniz devlet, bu örgütlerin ortasında, "körebe" oynarcasına, gözü bağlı, çaresiz dolaşmaktadır!

Olayları kınamak, başsağlığı demeçleri yayınlamak, ağıt yakmak, "sen yaptın, sen hedef gösterdin" gibi kışkırtıcı satırlar yazmak, başbakanlar olarak, "kanı yerde kalmayacaktır" diye beylik kabadayılık gösterisinde

bulunmak, bu gibi alçakça olayları, bu kan davasını önlemiyor, bu kan gölünü kurutmuyor...

Türkiye'de, MİT diye bir haberalma örgütü vardır.

MİT, cinayet örgütlerinin nerede, nasıl barındıklarını saptayabilecek tek güçlü örgüttür. MİT'in bir de İstanbul'da Bölge Başkanlığı bulunmaktadır. Bu güçlü örgüt, Emniyet Müdürlüğü ile, Sıkıyönetim ile işbirliği yapıp bu örgütlerin kaynağını, kökenini, dallarını budaklarını saptayamıyorsa, bu işlerin "kapalı zarf" yolu ile "ihale" edileceği bir başka yetkili devlet kuruluşu da yoktur!.. Terörü önlemek devletin görevidir. Devlet bu görevi yapmaz, yapamazsa, kim önleyecektir bu cinayetleri, kim?!..

Bu bir fizik kuralıdır. Yaratılan her boşluk, bir güç tarafından doldurulur. Devletin olmadığı yerde silahlı örgütler söz sahibi olur. Silahlı bir kesime göz yumulduğu bir yerde, bu kesimin karşıtı bir başka silahlı güç oluşur. Bir süre sonra, devlet büsbütün aradan çekilir; alan iki silahlı güce kalır.

Yaşanan, herhalde bu. "Kurtarılmış bölge" sorununun temelinde herhalde bu olgu yatıyor. Bir silahlı örgüt, bir mahallede egemenlik kuruyor. Bir süre sonra, bu mahalleye yakın bir başka mahallede bir başka silahlı örgüt oluşuyor. Böylece her yasadışı ilişki, bir başka yasadışı ilişkiyi doğuruyor. Direnişler, karşı direnişler sürüp duruyor. Silahsız yurttaş, taşıdığı eğilime göre şu ya da bu silahlı örgütün koruyucu kanatları altına sığınmaktan başka çare bulamıyor. Bu oluşum içinde silahlı çeteler büyük kentlerin ortalarında bile kanlı baskınlarla hunharca cinayetleri birbiri ardından işliyorlar. Nasıl olsa devlet yok, nasıl olsa devlet gücü yok!

Bu, böyle sürüp gitmez. Bu, açıkça "adı konmamış" ve henüz sınırları çizilmemiş bir "iç savaş" hazırlığıdır, iç savaş kundakçılığıdır. Bu ortamda ne Anayasadan söz edilir, ne hukuk devletinden, ne de serbest seçimlerden...

CHP ve MHP yöneticilerinin art arda öldürüldüğü, savcıların, yargıçların, bilim adamlarının, gazetecilerin alçakça kurşunlandığı, evlere kanlı baskınlar düzenlendiği bir ülkede, kim demokrasiden ve hukuk devletinden söz edebilir?!

Devletin görevi, bu kanlı saldırıları düzenleyenleri yakalamak ve karanlık örgütleri bir bir ele geçirmektir. Gerisi boş laftır; boş laf!

(Cumhuriyet, 26 Haziran 1980)

KAYNAKÇA

Abdi İpekçi, Anayasa Yasalar Devlet, Adam Yayınları, İstanbul, 1982

Abdi İpekçi, Barış Demokrasi Özgürlük, Adam yayınları, İstanbul, 1982

Alpay Kabacalı, Türkiye'de Siyasal Cinayetler, Tanzimat'tan 12 Mart'a, Gürer Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 2007

Cumhuriyet Ansiklopodisi, 1961 – 1980, Cilt:3, 3. Baskı, YapıKredi Yayınları, İstanbul, 2002

Hikmet Çetinkaya, Sancılı Yıllar Kuşatılmış Sokaklar, 68'den 78'e, Çağdaş Yayınları, 4. Baskı, İstanbul, 1997

İnci Hekimoğlu, Vatan Yahut Susurluk, Papirüs Yayınları, İstanbul

Saygı Öztürk, Kırcı "Tamam Reis 5- 6- 2", Doğan Kitap, 10. Baskı, İstanbul, 2007

Mina Urgan, Bir Dinozorun Anıları, Yapı Kredi Yayınları, 8. Baskı, İstanbul, 1988 s. 281-282.

Muzaffer İlhan Erdost, Faşizm ve Türkiye 1977-1980, Onur Yayınları, Ankara, 1995

Orhan Apaydın, Kim Öldürüyor Niçin Öldürüyor? Çağdaş Yayınları, 2. Baskı, İstanbul, 1979

Öztürk Tatar, "Yaşama Sevincine Bin Selam" Ümit Kaftancıoğlu, Yalın Ses Yayınları, İstanbul, 2006

Tufan Türenç - Erhan Akyıldız, Gazeteci, Milliyet Yayınları, İstanbul,1986

Uğur Mumcu, Ağca Dosyası, **um:ag** *Yayınları, 9. Baskı, Ankara,2003*

Uğur Mumcu, Papa-Mafya-Ağca, **um:ag** *Yayınları, 24. Baskı, Ankara, 2000*

Ümit Sezgin, Aydınlanmamış Cinayetler, İletişim Yayınları, İstanbul, 1987

Gazeteler:
Akşam, Aydınlık, Bugün, Cumhuriyet, Hürriyet, Milliyet, Sabah.

AD DİZİNİ

A

A. Rıza Başaran, 277
Abdi İpekçi, 7, 9, 16, 179, 197-260, 289, 307, 326
Abdullah Çatlı, 113, 120, 122-125, 127, 128, 132 - 135, 138, 139, 205, 209, 210, 217, 229, 254 - 257, 259, 335
Abdullah Öcalan, 225
Abuzer Uğurlu, 207, 212, 214, 215, 254, 255, 257
Adem Eroğlu, 175, 176
Adil Akyol, 85
Adnan Ağca, 221
Adnan Binyazar, 320
Adnan Kaya, 333
Adnan Menderes, 42, 64
Ahmed Arif, 321
Ahmet Abakay, 225
Ahmet Akgün, 225
Ahmet Doğan, 60, 64, 66, 67
Ahmet Mustafa Kıvılcım, 301, 307
Ahmet Özel, 165
Ahmet Öztürk, 145
Ahmet Sefa Kırlı, 268
Akın Özdemir, 7, 9, 12, 169 - 195, 307
Alaattin Çakıcı, 331
Alev Özgüner, 333, 334, 339, 343
Ali Dinçer, 315
Ali İhsan Özgür, 326
Ali Naki Kaftancıoğlu, 303
Ali Özdengiz, 78
Ali Turgut Aytaç, 9, 21, 22, 23, 27
Alparslan Türkeş, 10, 51, 120, 122, 138, 301, 326, 327, 351
Aşık Veysel, 315
Atillâ Sarp 188
Aydın Aybay 274, 279
Aykut Kutlay 86, 87, 88
Ayşe Düzkan, 348
Aytekin Ataay, 277
Aytekin Kotil, 278
Aziz Nesin, 57

B

Bayram Çimen, 301
Bedrettin Cömert, 12,167, 194, 282, 290, 307, 326
Bedri Karafakıoğlu, 7, 147 - 168 194, 282, 290, 307
Behice Boran, 119, 141
Bekir Çelenk, 212, 214, 221
Bekir Gültaş, 214
Bektaşi, 315
Brocconetti, 219, 220
Burhan Cahit Ünal, 167
Bülent Demir, 351
Bülent Ecevit, 32, 89, 103, 119, 153, 203, 206, 265
Bünyamin Adanalı, 113, 123, 128, 129, 139

C - Ç

Cahit Külebi, 320
Carlo Azeglio Ciampi, 220
Carter, 212, 216
Casim Kılıç, 86

Cavit Orhan Tütengil, 12, 160, 276, 282, 283, 284, 299, 307, 315, 318, 326
Cemil Çiçek, 229
Cevat Yurdakul, 12, 175, 178, 307, 326
Cezayir Baysal, 76, 77, 78, 88, 89, 104
Cihat Sever, 268
Çetin Atlan, 41
Çetin Bozkurt, 87
Çetin Emeç, 160

D

D'ividio, 257, 258
David Galula, 167
Dede Korkut, 295, 321
Deniz Gezmiş, 52, 104
Devrim Yavuz, 82
Doğan Kasaroğlu, 320
Doğan Öz, 9, 12, 90, 138, 155, 194, 290, 307, 326
Doğan Yıldırım, 254, 257
Dr. Kannapin, 257
Duran Demirkıran, 121, 122, 135, 137, 138
Duran Erdoğan, 9, 21
Dursun Akçam, 321
Dürüst Oktay, 121

E

Ecevit Kılıç, 129, 138, 336
Edibe Buğra, 14
Edward Wilson, 258
Eflan Aytaç, 23
Efraim Elrom, 52, 67
Efraim Ezgin, 117, 141
Elif Aytaç, 25, 27, 31, 33
Emin Yılmaz, 77, 78, 80, 88, 89
Enver Altaylı, 257
Ercüment Gedikli, 113, 115, 122, 123, 129, 132, 137, 138
Erdal Atabek, 333
Erdal Ünal, 257
Erhan Akyıldız, 201
Erşen Sansal, 122, 137
Ertuğrul Kürtçü, 56
Eyüp Erdem, 257

F

F. Sokulu Akıncı, 225
Fahri Korutürk, 265
Faik Türüng, 59
Faruk Bildirici, 14
Faruk Erem, 88, 89
Faruk Ersan, 113, 116, 117, 141
Faruk Özgün, 209
Faruk Sükan, 19, 21, 28, 39, 41
Ferhat Tüysüz, 289
Feridun Akkuzu, 257
Fetih Bayram Kıral, 228
Fevzi N. Feyzioğlu, 275, 285
Fikret Baykut, 265
Fikret Ünsal, 282, 326
Frank Terpil, 258, 259

G

Gani Bozarslan, 326
Gazali, 101
General Mussumici, 259
Gonca Us, 123
Gökhan Günaydın, 192
Grillmayer, 211, 212
Günay Güner, 14
Güllü Ana, 300
Gün Sazak, 206, 207, 208
Günsel Durusoy, 157
Güven Burma, 186

H

Hacı Ahmet Atalay, 76
Hale Kıyıcı, 33
Halil Çivi, 71, 76- 80, 85, 86, 104
Haluk Kırcı, 113, 115, 122, 123, 125, 128 - 130, 136, 138, 139, 335
Hamdi Peynircioğlu, 165
Hamid Fendoğlu, 289
Handan Oğultürk, 55
Hande Süer, 276
Harun Gerçek, 75- 88
Hasan Gökçe, 123
Hasan Hüseyin Şener, 253
Hasan Yeşildağ, 268
Haşim Bozkurt, 21, 30
Havva Yavuz Bayrak, 92
Hayretin Kotangil, 77
Hegel, 100
Hikmet Binark, 162
Hikmet Çetinkaya, 321
Hikmet Sami Türk, 220, 225
Hrant Dink, 91, 160
Hürcan Gürses, 115, 141
Hüseyin Aslantaş 49
Hüseyin Cevahir, 52
Hüseyin Kocadağ, 123
Hüsnü Göksel, 100

I - İ

Işık Kansu, 14
Işıl Özgüner, 339
İbn-ul Rüşt, 101
İbrahim Atalay, 76
İbrahim Çiftçi, 122, 129, 138
İbrahim Niyazioğlu, 56
İbrahim Şahin, 210
İlhan Darendelioğlu, 289
İlhan Selçuk, 9, 38
İlker Mansuroğlu, 49
İlyas Aydın, 60
İrfan Çakıca, 301
İsmail Sami Çakmak, 79
İsmet Ayhan, 333 - 335
İsmet İnönü, 32, 44, 62
İsmet Sungur, 32, 275

K

Kant, 100
Karl Popper, 100
Kemal İşler, 345, 346, 348
Kemal Türkler, 12, 128, 129
Kemalettin Birsen, 274, 275
Kenan Evren, 139
Komer, 41, 62, 63
Konur Ertop, 318
Koray Doğan, 7, 12, 47 - 67
Köroğlu, 297, 305, 306, 315
Kutay Doğan, 60, 67
Kutlu Savaş, 138, 335
Kürşat Poyraz, 113, 122, 123, 125, 129, 132, 140

L

Latif Can, 117, 141

M

Mahir Çayan, 52
Mahir Kaynak, 32
Mahmut İnan, 256
Mahmut Korkmaz, 113, 115, 122, 123, 129 - 135, 137, 139
Mahmut Vural, 21
Martella 212, 214, 218
Mehmet Ağar, 123, 125, 128, 139, 236
Mehmet Ali Ağca, 179, 203 - 205, 208 - 212, 214 - 230, 252 - 259
Mehmet Ali Yaprak, 335
Mehmet Ateş, 175, 176
Mehmet Bayrak, 93
Mehmet Beyazıt, 61, 66, 67

Mehmet Emin, 76
Mehmet Halim Spatar, 342
Mehmet Karafakıoğlu, 157
Mehmet Özbay, 123
Mehmet Şener, 204, 209, 214, 215, 252, 253, 255, 256
Mehmet Şevki Eygi, 9, 19, 36
Mehmet Tarel, 209
Mehmet Tok, 61
Melahat Özbay, 123
Meral Akşener, 139
Meral Çatlı, 229
Metin Cengiz, 102, 108
Metin G., 253, 254
Metin Yavuz, 83
Mîna Urgan, 43
Mine Özdemir, 175 - 177, 190
Muammer Cindilli, 78, 80
Muhsin Yazıcıoğlu, 120
Murat Bayrak, 258
Murat Sayın, 14
Mustafa Güzelgöz, 54
Mustafa Fidan, 333
Mustafa Kemal Atatürk, 9, 19, 23, 34, 39, 71, 76, 77, 78, 94, 95, 102, 247, 273, 312
Mustafa Kıyıcı, 33
Mustafa Kuseyri, 49
Mustafa Yıldırım, 14
Muzaffer İlhan Erdost, 9, 14, 184
Muzaffer Okutan, 78, 80
Müeyyet Boratav, 347, 348
Müfit Sement, 268, 333, 334, 335
Müslim Çelik, 314

N

Nail Karaçam, 49
Nalan Karafakıoğlu, 153
Nâzım Hikmet, 37, 57, 331, 347
Nazlı Ilıcak, 207
Necdet Bulut, 12, 194, 282, 290, 326
Necdet Güçlü, 12, 49
Necdet Gürsel, 76, 77, 79, 86
Necip Kocayusufpaşaoğlu, 277
Necla Özgür, 33
Necmettin Erbakan, 44
Nedim Demirel, 30
Newton, 100
Nezahat Gündoğmuş, 122, 137
Nihat Erim 52, 57
Nihat Sargın, 145
Nuran Bozer, 345
Nurcan Kaftancıoğlu, 300, 302
Nuri Ok, 229
Nusret İnce, 221
Nükhet İpekçi İzet, 218, 221, 227, 228, 231

O - Ö

Oğuzhan Müftüoğlu, 56, 59
Okan Yavuz, 81, 90
Oktay Akbal, 316
Oral Çelik, 204, 205, 209, 212, 215 - 219, 221, 252, 253, 254, 259
Orhan Eren, 351
Orhan Yavuz, 7, 9, 12, 69 - 110 167, 194, 282, 326
Osman Dönmez, 333 - 335
Osman Nuri Uzunlar, 115,119,141, 179
Osman Şahin, 315
Osman Şirin, 175
Ömer Ay, 209, 255
Ömer Bağcı, 209, 211, 212, 256
Ömer Mersan, 212, 214, 253, 256
Ömer Özcan, 113, 123, 137
Ömer Polat, 321
Ömer Tanlak, 80
Önder Ayhan, 214
Özdemir Özok, 224

Öztürk Tatar, 322

P

Papa II. John Paul, 208, 209, 211 - 213, 216, 217, 219, 220, 221, 223, 224, 227, 228, 230, 253, 254, 256
Pınar Kaftancıoğlu, 297, 301, 306
Platon, 100

R

Raffaelo Cutolo, 216
Ramazan Gündüz, 203, 252, 255
Rauf Mutluay, 321
Rauf Nasuhoğlu, 94
Recai Kutan, 224
Recep Oktay, 121
Rıfat Ilgaz, 35
Ruhiye Ruh Kırbaş, 88

S

Sadık Aktar, 218
Sadri Turan, 95
Sadullah Usumi, 190
Saim Aydın, 67
Sait Kozacıoğlu, 56,
Salih Gevenci, 113, 116, 117
Sam Cummings, 257
Samet Arslan, 253
Sartre, 100
Sedat Edip Bucak, 123, 125
Selami Gürtaş, 214
Selami Ünal, 121
Selim İleri, 218
Semiha Üstündağ, 121, 138
Serdar Alten, 9, 113, 115, 117, 120, 122, 141
Server Tanilli, 167, 194, 282, 283
Sevinç Özgüner, 7, 9, 12, 329 - 352
Sevinç Tanık, 342, 343, 345
Seyit Atmaca, 21, 31, 32
Sibel Erkan, 52
Sibel İpekçi, 199, 229
Süleyman Demirel 10, 21, 28, 30, 41, 42, 44, 51, 57, 62, 206, 247, 351
Süleyman Özen, 49

Ş

Ş.Güldal Mumcu, 7, 12, 14, 225, 227, 236
Şahin Tolunoğlu, 253, 254, 256, 258
Şenay Öztürk, 78, 80, 88, 89
Şeyh Bedrettin, 315

T

Tahsin Gürdal, 115
Talip Apaydın, 321
Talip Öztürk, 289
Tansu Çiller, 139
Tarık Zafer Tunaya, 267, 268, 276, 277
Taylan Özgür, 12, 33, 64
Tevfik Türüng, 59, 60, 66, 67
Tufan Türenç, 201
Tuncay Mataracı, 206, 207, 208
Tunç Onat, 214
Turan Sümer, 228
Turhan Temuçin, 64
Tülay Doğan, 54

U - Ü

Uğur Alacakaptan, 59, 89
Uğur Mumcu, 7, 8, 12, 13, 34, 44, 49, 59, 66, 109, 145, 160, 167, 194, 204, 207, 208, 209, 215, 216,

219, 225, 226, 227, 250, 251, 289, 307, 326, 350
Ümit Doğanay, 7, 9, 11, 12, 261 - 291, 307, 326
Ümit Kaftancıoğlu, 7, 9, 12, 293 - 327
Ümit Sarıaslan, 304, 323
Ünal Osmanağaoğlu, 113, 115, 123, 125, 128, 129, 139

V

Vecdi Özgüner, 331, 333, 334, 342, 350
Vedat Demircioğlu, 17, 19, 141
Vefa Poyraz, 41
Veli Deniz, 97

Y

Yalçın Özbey, 213, 215, 252, 253
Yalçın Sanalan, 167, 194
Yalım Erez, 191
Yaşar Alkan, 153
Yaşar Kemal, 57
Yaşar Serpin, 49
Yavuz Çaylan, 204, 214, 215, 252, 254
Yılma Durak, 87
Yunus Emre, 315
Yunus Uzun, 175, 176, 178, 179
Yusuf Günerhan, 100
Yusuf İmamoğlu, 49
Yusuf Teke, 301
Yücel Sayman, 228

Z

Zeki Çatlı, 255
Ziya Süder, 153

Neden?

"**Soru bir:**
Bu cinayetleri kimler planlıyor?

Soru iki:
Bunları ortaya çıkarmak kimin görevi?

Soru üç:
Bunca silah Türkiye'ye nasıl sokuluyor?

Soru dört:
Kim sokuyor bu silahları?

Soru beş:
Uyuşturucu madde satıp silah alanlar kimlerdir?

Soru altı:
Teröristler ile silah kaçakçıları arasında
ne gibi ilişkiler vardır?

Ve soru yedi:
Silah ve uyuşturucu madde kaçakçıları
devlet bürokrasisinde önemli köprü başlarını
tutmuşlar mıdır?

Bu soru yumağından çok daha başka sorular çıkar."

Uğur Mumcu
(Cumhuriyet, 28 Aralık 1979)

ISBN 978-975-8084-94-4
9 789758 084944

ÇANKAYA BELEDİYESİ
"yeni toplumcu belediye"
Çankaya Belediyesi'nin katkılarıyla.

um:ag